

בדרך לחיפוש

מסע בעקבות עשרת השבטים האבודים

לחובבי
דן בראון

נתי רבין

תודה,
תודה רבה לך על קריאת ספר זה.

חשוב מאוד לי לדעת מה אתלאתה חושבת עליו.

אנא, אם אתלאתה אוהבת את הספר הזה בבקשה יידע'י אותי, ע"י השארת סקירה או חוות דעת.
<http://ssis2go.wix.com/afterthe10losttribes> – פשוט לחץ/לחצי על קישור זה

או הגיבו ועשו לייק בדף האוהדים בפייסבוק - www.mat.co.il/2Se
או בדף הגוגל + www.mat.co.il/2SX

אשמח גם לקבל משוב באימייל שלי the10lostTribes@gmail.com

בברכה,
נתי רבין

©2015 כל הזכויות שמורות למחברת
אין לעשות בתוכן הספר שימוש מסחרי כל שהוא
ללא קבלת רשות בכתב מהמחברת ענת רפאלוב (רבין)
עיצוב תמונת הדמות בכריכה: חגית גוהריאן
the10lostTribes@gmail.com
נייד: 050-6221105

130,031 מילים

בדרך לחיפוש

בעקבות השבטים האבודים

מסע שבו גם חיפוש דרך

מאת

נתי רבין

תוכן

6.....	הקדשה
7.....	הבום הגדול
10.....	חלק 1- לקראת החיפוש
11.....	פרק א' - החלטה לא צפויה
17.....	פרק ב' - מתנדב בעל כורחו
22.....	פרק ג' - לבטים בדרך למפגש
24.....	פרק ד' - התכנית למסע
37.....	פרק ה' - יוצאים סוף סוף
40.....	פרק ו' - תקלות והפרעות כבר בהתחלה
47.....	חלק 2 - חיפוש הממלכה האבודה
48.....	פרק ז' - במעבר הגבוה בעולם
53.....	פרק ח' - אוצרות קבורים בחולות
60.....	פרק ט' - בעמק שבפסגת העולם
70.....	פרק י' - רמזים על גדת האינדוס
86.....	פרק י"א - חפירות במדבר הגבוה
98.....	פרק י"ב - השבט דאךד
107.....	פרק י"ג - הצלה באזור הקרבות
111.....	פרק י"ד - תקועים באמצע שום מקום
115.....	פרק ט"ו - חשדות על אוצרות קבורים
124.....	פרק ט"ז - אל הממלכה האבודה
134.....	חלק 3- החיפוש במבצר הממלכה
135.....	פרק י"ז - הטירה השחורה
141.....	פרק י"ח - בנבכי המבצר
145.....	פרק י"ט - אצל שבט ג'נגפה
148.....	פרק כ' - סודות עתיקים
152.....	פרק כ"א - התגלית
157.....	פרק כ"ב- הקמע לניצחון
164.....	פרק כ"ג - מחפשים עקבות
169.....	פרק כ"ד - חכמה מיסטית קדומה

180.....	פרק כ"ה - מעמקים
185.....	פרק כ"ו - הקוד נחשף
191.....	פרק כ"ז - המאבק על הסוד הקדום
195.....	פרק כ"ח - ברית עם
201.....	פרק כ"ט - מתובנות ומסקנות לבירא עמיקתא
203.....	פרק ל' - הבור ריק
212.....	פרק ל"א - יחד שבטי ישראל
212.....	חלק 4 - מאמצי ההישרדות בעקבות החיפוש
225.....	פרק ל"ב - תפנית ... מדאיגה
232.....	פרק ל"ג - המבצע עולה על שירטון
238.....	אחרית דבר - מה שהתגלה לי
245.....	אפילוג
246.....	נספח
254.....	הספר הבא בסדרה - קוד האיברים בהרי הקווקז
255.....	שלמי תודות

מוקדש לראובן סולומון

שבנפילתו העלה תהיות, לבטים ושאלות

ובמותו החייה את חיפושי הדרך ששקעו באבק הדרכים

הבום הגדול

לדאק, צפון מזרח הודו
יוני 2004

מספר דקות לפני הזריחה עדיין שרוי היה הכפר באשליית השקט. נהימות היאקים ופעיות הצאן לא נשמעו עדיין. מהחלון הגדול של חדר הגסט-האוס נשקפו אלי רכסי ההרים הרחוקים שהתנשאו מעל הכפר. הם נראו שקועים בשינה, מכוסים בשמיכת עננים תפוחה. דמדומי הבוקר צבעו את הרקיע שהשתרע מעל עמק זאנסקר הרדום באור תכלכל מרגיע. דבר לא הפר את הדממה השלוה, אך למרות כל זאת היתה תחושה באויר שמשוה עומד לקרות.

ידעתי שאני מאחרת לכן הכרחתי את עצמי להתנתק מהנוף ולסיים לארוז. דחפתי לתרמיל הגדול את הפריטים שנותרו מפוזרים בחדר בחוסר סדר, סגרתי בזריזות את הרוכסן, ומיהרתי להעמיס אותו על גבי. ביד הפנויה אספתי את הנרתיק המרופד בו שמרתי את המצלמה וכל העדשות שלה, ואת השקית עם נעלי הספורט, והתחלתי להתנהל לעבר הכניסה כדוב מהיר ומסורבל. שאר חברי המשלחת כבר היו מקובצים ליד הג'יפ הירוק, חסרי סבלנות. ההתרגשות גרמה לכולם להיות מוכנים בזמן שנקבע. אחרי הכל, לא כל יום מוצאים את ממלכתם האבודה של גולי שבט אפרים.

דניאל, הארכיאולוג שלנו, עמד מול הקבוצה, זקוף ויציב, חבוש בכובע הבוקרים שלו. כשדניאל הבחין בי יוצאת היתה במבטו נימה משונה שגרמה לי אי נוחות. חשבתי שאולי שוב ה'ייקים' של הקבוצה לא מרוצים מהאיחורים שלי והפעם זה היה הוא שהוטרד מכך. הוא סימן לכולם להישאר במקומם, כנראה כדי לחכות לי.

חייכתי אליו במבוכה וכשלתי קדימה.

לפתע נשמע פיצוץ עז.

כדור אש ענק פרץ אל על מהג'יפ השני, החום והחבוט, שחנה עשרים מטר מאחורי הג'יפ הירוק, מכתים את שמי העמק הבהירים בעשן סמיך, שחור ומסולסל. רעם הפיצוץ החריד את העמק וגרם לציפורים להתרומם מעל העצים.

חברי המשלחת הביטו במחזה המומים, חלקם צנחו על הקרקע, מגינים על ראשם. אחרים פשוט עמדו בפה פעור.

לפתע קפאתי על מקומי. איפה אחי? אולי נכנס קודם לג'יפ כדי לעבוד בלי הפרעות על הלפטופ שלו?

"מישהו היה בג'יפ?" קרא בקול רם ארז, המדריך, "ראיתם מישהו בג'יפ?"

איש לא להגיב. התחלתי להביט מצד לצד בקדחתנות, מחפשת את אחי בעיני. הוא לא היה שם... הבהלה ריתקה אותי למקומי ולא הצלחתי להתקדם לעבר הג'יפ הבוהק כדי לבדוק אם יש שם מישהו, או בעצם אם היה...

"אלון!" צעקתי בהיסטריה לעבר הג'יפ. לא היתה תגובה.

שיחררתי מעל עצמי את התרמילים והתחלתי לרוץ לעבר המדורה הגדולה בה הייתי אמורה לנסוע בעוד כמה דקות. "אלון!"

ארז מיהר לחסום את דרכי. "אל תתקרבי, השתגעתי?"

משוה מאורך ושחור נח על בסיס החלון האחורי, מציץ בין הלהבות.

"מה זה שם?" הצבעתי עליו בקול רועד. אימה השתלטה עלי.

"זה לא מה שאת חושבת, זה..." אבל אני כבר עקפתי אותו והמשכתי לרוץ לעבר הג'יפ.

"תיזהרי!" הוא צעק אחרי, אבל התעלמתי.

התקרבתי עד המקום שניתן היה להגיע. חום הלהבות הלם בפני. נעצתי את עיני וניסיתי לזהות את החפץ בתקווה שאתבדה וזאת לא זרוע של מישהו...

"זה רק חלק מקשת ההתהפכות של הג'יפ," שמעתי את ארז מאחורי.

"אלון!", צרחתי אל הג'יפ. כאילו שהייתי מצליחה לגרום לו לצאת מתוך התופת הזו בכוח הקול שלי בלבד. "אלון!!!"

"מה, מה?", שמעתי אותו רוטן מאחורי.

הסתובבתי. הוא הגיח מאחורי עץ עבות, ליד הפלג הקטן שזרם מאחורי הגסט-האוס. הלפטופ שלו היה אחוז בחוזקה בזרועו הימנית, האזניות הגדולות שמוטות על צווארו. נשמתי לרווחה.

לא התפלאתי שאלון לא שמע כלום. כשהוא שקוע במחשב, עם האוזניות האיכותיות שלו, הוא לא שומע שום רעשים חיצוניים. האוזניות האלו אוטומות ועוטפות את האוזן בתוכן, וכשהוא שם אותם הוא מתנתק לגמרי מהעולם. פעם אחת האזנתי למוזיקה איתן. זה היה האיטום הכי עוצמתי שנתקלתי בו בחיים.

"מה לעזאזל - ?" אלון בהה בלהבות.

דניאל ליכסן אליו מבט. "קצר חשמלי, כנראה", הוא אמר בטון קר ושקול, כהרגלו. דניאל מעולם לא נסחף להתרגשות. כנראה שהתקופות הארוכות בהן השתתף במשלחות של חפירות באסיה מטעם המכון הארכיאולוגי הבריטי חישלו אותו ועיצבו לו אופי קשוח ומאופק. "בג'פ הישן ששכרנו מסוכנות הנסיעות הכול יכול לקרות", הוסיף.

"כולם כאן", ארז התנשף. "כולם כאן".

אכן מלבדי היו שבעה אנשים.

"קצר חשמלי לא יכול לגרום לדבר כזה", אחי הרהר בקול רם. "מישהו רצה לפוצץ את הג'פ".

"אל תגזים!" אמר ארז. הוא ניסה להעלות השערות פחות הזיות. "אולי זה פגז טועה שהגיע מהטוריסטים שפועלים באזור הגבול, מספר קילומטרים מכאן."

"אבל איך יכול להיות שפגז תועה יפגע בדיוק בג'פ שלנו?" לא הבנתי, "ולמה לא נפל בשטח פתוח, בכל האזור הנרחב שסביבנו?"

ואולי..., חשבתי, לא, לא ייתכן. ובכל זאת, אולי זה מישהו שרוצה להפריע למחקר שלנו? בחודש האחרון נחשפנו לגופים שונים מהארץ שהתנגדו לפעילות המשלחת, כיוון שחששו שנעלה ארצה אוכלוסיות המשתייכות לחוגים דתיים קיצוניים, כמו הטליבן. והיו גם גורמים שהתנגדו לקבל יהודים, שיהדותם מוטלת בספק, כחלק מהעם שלנו. ראש המשלחת קיבל מכתבים חריפים וטלפונים נזעמים מהסוכנות, ממשרד החוץ ומהרבנות עוד לפני היציאה למסע, ובמהלך המסע הגיעו פקסים תוקפניים לסוכנויות הנסיעות אליהם הגענו.

לא יכול להיות, אין סיכוי! אמרתי לעצמי. אף אחד מהגורמים האלו לא יפעל באלימות שכזו.

"מה קרה פה?" שאל אלון בטון קשה, נועץ מבט נוקב בדניאל.

"אני יכול לשאול אותך את אותו הדבר", ענה לו דניאל בקור רוח, בלי להפנות אליו את מבטו.

"למה נדמה לך שאני יודע מה קורה פה?"

"יכולנו להיהרג, אם אחותי לא הייתה מתעכבת!" צעק אלון בחמת זעם, כאילו הודה דניאל באשמה. "אם היא היתה מגיעה חמש דקות קודם, כמו שקבענו..." המשיך בקול משתנק ולא הצליח להמשיך.

"הנה, אז לפחות יוצא משהו טוב מהאיחורים הכרוניים של אחותך", צחק דניאל, כאילו לא הבחין ברוחו הסוערת של אלון.

אלון עיווה את פניו בכעס, אבל כיוון שהבין שחילופי הדברים לא יובילו לשום מקום, נותר שותק.

הייתי מבולבלת ונסערת.

היה גם משהו מוזר בכך שדניאל תפס פיקוד על קבוצתנו למרות שלא היה ראש המשלחת. בבהלתי נסחפתי אחר נימת ההאשמה שהפנה אלון אל דניאל. הג'פ שהתפוצץ שימש ארבעה נוסעים קבועים: המדריך ואשתו, ואחי ואני. דניאל תמיד היה בג'פ השני. האם הוא באמת רצה לחסל אותנו? לאחרונה אלון סיפר לי שהוא חושד בו. היתה לנו תחושה שהוא מנסה לשמור לעצמו מימצאים חשובים שמצא לבדו. אולי דניאל חשש שחשפנו דברים העשויים להפיל אותו בשוד אוצרות? ועדיין, לא יכולתי להאמין עליו שינסה להרוג אותנו!

"את לא מתכוונת לצלם את זה?" פנה אלי דניאל, עדיין בטון הרגוע שלו. "כדאי שיהיו לנו צילומים שנוכל להגיש כהוכחות בתביעה לחברת הביטוח. אני בטוח שסוכנות הנסיעות שהשכירה לנו את הג'פים תצטרך את זה".

הבטתי בו בתדהמה.

דניאל החזיר לי מבט תקיף וסינן באדישות: "קדימה, קדימה!" כשהוא מסמן באצבעו לעבר נרתיק המצלמה שלי. "תצלמי גם את הפרצופים המבוהלים של כולם", אמר כשהוא מנופף בידו לעברם, "כדי להמחיש לחברת הביטוח שזה לא מבויים".

פעלתי בלי להבין דבר. הוצאתי את המצלמה מנרתיקה בתנועות מכניות, וצילמתי את הג'פ הבוער מכל הכיוונים. הקפדתי שהצילומים יבליטו את אנשי המשלחת ההמומים כשמאחוריהם הג'פ הבוער, אופק שחור ושמים חרוכים. לולי נוכחתי בקולות הפיצוץ שהשמיעו הלהבות בפיצוץ המתכות והדלקים, ובעשן השחור שאפף אותנו והמשיך להיתמר, הייתי חושבת שהכול היה רק חלום מטורף.

ד"ר אפלבוים, ראש המשלחת, מיהר לגסט-האוס, שם ניצבו כבר בעלי הבית על רגליהם, מביטים בהלם מבעד לדלת הפתוחה בג'פ העולה בלהבות.

הוא לא הותיר להם זמן לעכל את המחזה. "מהר, מים!", קרא לעברם, מרים דלי שניצב ליד הפתח. בעל הבית ואשתו הבינו מיד, בלי להזדקק לתרגום. הבעל תפס בדלי נוסף ורץ אל חבית

המים ואשתו אחריו בדלי אחר. הם מילאו בזריזות את הדליים במים ונשאו אותם לעבר הג'יפ. סוף סוף התעוררו כולם מהמצב ההיפנוטי בו היו נתונים ומיהרו גם הם לעזור. ארז היה זריז מכולם. הוא נשא כל פעם שני דליים בזרועותיו השריריות, בקלילות, כאילו היו הדליים מלאים באויר. לרגע הוא נידמה לי כשואב מים ענק ורחב כתפיים.

אחרי כחצי שעה של עבודה מאומצת שכנו הלהבות. רק השלד החרוך של הג'יפ נותר כאנדרטה אילמת למה שאירע.

ד"ר אפלבוים נראה מוטרד. הבנתי שהוא חש אחריות רבה כלפי חברי המשלחת מטעם האוניברסיטה, משלחת שהוא עומד בראשה. ידעתי שכהיסטוריון העת העתיקה וכחוקר המקרא היה לו עניין מיוחד בתוצאות המחקר הזה, ושהוא קיווה לסיימו ללא תקלות. הוא פנה לעברנו, במעין נאום לאומה, ואמר: "לא ברור לי מה קרה כאן. האם זו תקלה טכנית בג'יפ או ירי לא מכון או... משהו אחר". הבנתי שהוא נמנע מלהעלות חשדות בנוגע לחבלה מכוונת כל עוד אין ראיות לכך. "נצטרך עוד לחקור ולברר".

הוא פנה אל ארז וביקש ממנו לנסוע עם אחד הנהגים המקומיים למשרד סוכנות הנסיעות, כדי לדווח להם על האירוע ולהביא ג'יפ חילופי. סוכנות הנסיעות בוודאי תשלח לכאן מישהו לגבי הג'יפ השרוף.

ארז הינהן. הוא ניגש בחשש לג'יפ הירוק, הנוטר, התכופף ובדק אותו מצדדיו ומתחתיו כדי לוודא שאין בו בעיה ושאינו ממולכד. כשנוכח שהכול בסדר קרא לנהג המקומי, לְקִשְׁמָן, והם יצאו לדרכם. "בנתיים נאלץ לחכות להם ולדחות את נסיעתנו המתוכננת לכפר רִמְגָ'אק", אמר ד"ר אפלבוים. ניסיתי להירגע ולשכנע את עצמי שהסכנה חלפה. הרי כל כך רציתי להשתתף במסע המשלחת ויחד איתה למצוא את אחינו האבודים.

פני הפוקר של דניאל לא הסגירו דבר מתחושותיו. כבר הספקתי להכיר את יכולתו לעמוד בלחצים וברגעי משבר.

דניאל היה הראשון שחזר לשיגרה. "תירגעו, מה אתם בוהים בג'יפ?!?" קרא אלינו, "הכול בסדר!" אחי, שעמד על ידי, מילמל בזעם: "זה הוא שעשה את זה! איך הוא יכול להיות כל כך רגוע? ברור, כי הוא יודע שהוא עצמו מילכד את הג'יפ ושעכשו אין יותר ממה לפחד".

דבריו של אחי נראו לי הגיוניים, ופחד החל לחלחל בי. אם הוא אומנם תיכנן להיפטר מאחי וממני, ולא הצליח הפעם, הוא עלול לנסות זאת שוב עד שיצליח. אימה אפפה אותי ושערי סמר. ההרים מסביב נדמו לי לראשונה אימתניים, מטילי צל אפל וחורשי מזימות. קרני השמש היו כבר בוערות, וסלעי הברונזה בהקו וסימאו את העיניים בלהטם. הרוחות שרקו בתוקפנות רעשנית כבמחול שדים. ברגלים כושלות צעדתי בחזרה לעבר הגסט-האוס. אולי עכשיו, אחרי שהמזימה סוכלה, אנחנו בטוחים מסכנה? ניסיתי להתעודד. ואולי לא?

חלק 1

לקראת החיפוש

פרק א' – החלטה לא צפויה

ירושלים

חודשיים קודם

בתשע בבוקר ידעתי ששוב אאחר, אבל הפעם יותר מתמיד. הרבה יותר מתמיד. פיגוע במרכז העיר גרם לפקקים ארוכים במיוחד. בטור צפוף השתרכו המכוניות באיטיות, אפילו יותר לאט מהולכי רגל. הבנתי שמצפה לי זחילה מתמשכת, פגוש אל פגוש, ובנתיים השעון, לעומת זאת, ימשיך לדהור בקצבו הרגיל, בלי להתחשב בדבר.

ישבתי מול ההגה מתוחה ותופפתי עליו בעצבנות. 'נו, נו,....', מלמלתי, אבל חוץ להעלות את מפלס הלחץ שלי זה לא קידם דבר. לא יכולתי להתחרט ולהסתובב חזרה, בגלל הצפיפות גם בכיוון ההפוך. אומנם יכולתי לגור במעונות ולהיעזר ב'שאטל', שירות ההסעות הישיר הניתן ללא תשלום, המחבר בין שני הקמפוסים של האוניברסיטה העברית, אבל העדפתי דירה בלי המולת סטודנטים עד שעות הלילה הקטנות ובלי מקלחת עם תורים אינסופיים. ובכלל, גיל שלושים וארבע הוא כבר לא גיל מתאים לגור במעונות.

כעבור חמישים דקות מורטות עצבים הגעתי למגרש החניה של גבעת רם. למרות שהצלחתי למצוא מקום חניה צפוף בקצה המגרש, עדיין לא הסתיים המסע שלי. דרך ארוכה ומפותלת חיכתה לי ברחבי הקמפוס. פרצתי דרך הכניסה הראשית, וחציתי בריצה פראית את המדשאה הירוקה של הרחבה המרכזית. חולצת הכפתורים המשבצות שלבשתי מעל הטריקו, עם הדפס של האות S תחומה במשולש, התנופפה אחרי כמו גלימת גיבור-על. משם 'חתכתי' לשדרות מאגנס, ושעטתי לאורכם כמו ב'נה' דלורזה' פרטית משלי. ציוץ הדרורים בין ענפיהם של עצי האורן שלאורך השדרה יחד עם רחש העלים הנעים ברוח יצרו סימפוניה מרגיעה. את השלוחה שסביב הפרו רק קולות צעדי על שביל האבנים.

חלפתי על פני ה'אקווריום' בו ישבו המחשביסטים מאחורי קירות זכוכית, שפופים מעל מחשבים. רובם ימשיכו לשבת באותה התנוחה עד השעות הקטנות של הלילה. היה חם, זיעה ניגרה על פני. שערותי הצליפו בי ולשווא ניסיתי להסיט אותן לאחור, כמו שמגרשים זבוב טורדני. 'הדרך הזאת היא אינסופית', חשבתי בייאוש. 'היא לא היתה קצרה יותר?'

בלית ברירה עצרתי לרגע כדי לשאוף אויר. ממרחק הבחנתי בפסל הענק של איינשטיין המביט בי בארשת פנים רצינית ממרומי קומתו. מצחו החרוש קמטים, שפמו העבות ושפע שערותיו הוסיפו לו נופך של חשיבות. הרגשתי למולו כמו גמד והבטתי בו בהערצה. 'קדימה', אל תפסידי הזדמנות מעוררת קנאה ללמוד ולדעת', שמעתי אותו מדרבן אותי עם אחד הביטויים שהיו שגורים בפיו. אספתי את עצמי והמשכתי.

באותם רגעים לא העליתי בדעתי שאין זה עוד יום שגרתי שתחילתו באיחור קבוע. לו הייתי יודעת אז איזו החלטה אני עתידה לקבל בעוד שעות ספורות, אולי לא הייתי מוצאת בתוכי אנרגיות להמשיך ולרוץ את כל הדרך.

כשסוף סוף ניצב למולי בניין הפיזיקה מרובה החלונות, נאנחתי בהקלה. שני הפיקוסים משני צידי השביל הרחב המוביל לבניין היו דלילים מעלים כאילו שעכשיו חורף. בבניין דילגתי על המדרגות שתיים-שתיים, מתנשפת מרגע לרגע יותר ויותר. גמעתי את כל המסדרון הראשי בצעדי ריצה רחבים. כמעט נתקלתי בדרכי בבחורה שהילכה בכובד ראש במרכז המסדרון, ותחת בית שחיה שני קלסרים. היא הביטה בי בתימהון. לא היה לי אכפת ממבטיה, רק מחשבה אחת ניקרה בראשי – להגיע כבר לשיעור הרובוטיקה. נותר לי רק לפנות שמאלה לעבר הפרוזדור הקטן. חלפתי בסערה על פני רשימות הציונים של מבחני סוף הסמסטר. עוד שלוש דלתות והנה אני מגיעה. כבר חשתי את סיום הסיט המתמשך הזה.

"אולי בכל אופן האיחור לא יהיה נורא", קיוויתי ולא האמנתי בכך. במרחק כמה צעדים מהדלת כבר ראיתי את השלט. '129' הכריזו הספרות באדישות כאילו הכול בסדר, כאילו נושא השיעור האחרון: 'מערכות מכניות מבוקרות בינה מלאכותית', ממתיק רק לי. העפתי מבט חטוף בשעון ולא האמנתי למראה עיני. דקה לסיום השיעור!

המרצה פער את עיניו כשנכנסתי בעודי מנסה להסדיר את הנשימה בהתנשפויות קצובות, ואז התעשת וציחק. "הגעת בדיוק ל'תקנה'", אמר כשפרץ צחוק בלתי נשלט עליה מהסטודנטים, אשר החלו לאסוף את כלי הכתיבה שלהם והתקדמו לעבר היציאה.

הייתי מתוסכלת. אחרי כל הדרך והמאמץ, רק הגעתי וכבר לחזור בפחי נפש? היה לי חלון של שלוש שעות עד לשיעור הבא כאן בגבעת רם. בדרך כלל אני צריכה לחלק את זמני בין שני הקמפוסים בגלל שבחירתי ללמוד גם מדעי הטבע וגם מדעי הרוח. הלימודים העיוניים מתנהלים בקמפוס הר הצופים, מעל פסגת הר הצופים, ואילו כאן, בקמפוס גבעת רם, בלב מרכז העסקים שבעיר, מתקיימים הלימודים הריאליים.

חשבתי שאני צריכה לחסוך כסף כדי לקנות אופנוע שאיתו אפשר לתמרן בקלות בין המכוניות התקועות בפקק. לא שזה מה שיעזור לי להימנע לגמרי מאיחורים. איחורים זה משהו כרוני אצלי, מחלה חשוכה מרפא.

התחלתי להתקדם לאיטי לכיוון היציאה מהבניין כמו זקנה חולת דיפרסיה. תוך כדי הליכה קלטתי את המשמעות הקשה של האיחור מעבר להפסד שיעור ספציפי. למעשה הפסדתי את כל הקורס. זה בגלל שהיו לי עוד איחורים בקורס, ואיחור גדול נחשב כחיסור, ובחיסור זה עברתי את מכסת החיסורים המותרת. מה שאומר שאצטרך לחזור על הקורס במועד חילופי. רחוק יותר. ויש לי עוד כמה קורסים כאלה להשלים.

התקווה שלי אבדה. התואר וההסמכה שוב חמקו ממני.

נתקפתי ייאוש. זאת היתה מכה בשבילי. הבנתי שאני דורכת במקום או נעה במעגליות בלי להתקדם לשום מקום. רפיון אחז בי ולא היה לי כוח להמשיך ללכת. עצרתי והבטתי בפיזור נפש על לוח המודעות בכניסה לבניין. מודעה צבעונית צדה את עיני: "היום תהיה הרצאת אורח בספריה הלאומית בנושא 'שורשים' ישראלים קדומים במרכז אסיה". ההרצאה תתקיים בשעה עשר וחצי. המרצה הוא ד"ר נתן אפלבוים, מהמחלקה לסוציולוגיה ולאנתרופולוגיה בהר הצופים."

נושא ההרצאה הלהיב אותי ובעיקר התלהבתי מכך שכל המאמץ להגיע לא היה לשווא.

הבטתי בשעון. כבר עשר ושלושים וחמש דקות. ההרצאה כבר החלה.

כוחות חדשים ניעורו בי וברגע אחד הפכתי שוב לבחורה צעירה ונמרצת. הספרייה הלאומית נמצאת מול בניין הפיזיקה וכך יכולתי להגיע בריצה תוך דקות ספורות.

*

לחצתי על ידית הדלת בעדינות ונכנסתי בשקט, מנסה להסדיר את הנשימה. כל המבטים הופנו אלי. מיהרתי להתגנב על קצות האצבעות לחלק האחורי של חדר ההרצאות. סריקה מהירה של מרחב החדר הבהירה לי שכרגיל לא נשאר לי כיסא עם משטח כתיבה בצד שמאל. מבט נוסף הבהיר לי שהמקום הפנוי היחיד נמצא בשורה האחרונה, מחובר לכיסא נוסף עליו יושבת סטודנטית בגב זקוף כאילו בלעה סרגל ומקשיבה ברוב קשב. בלית ברירה התקרבתי למקום בשקט והתיישבתי סוף סוף, מותשת מהמאמץ של הבוקר כאחרי מרתון ארוך. הכיסא השמיע חריקה קולנית במחאה על הפרעת מנוחתו וכל העיניים ננעצו בי.

דחפתי את ידי לתיק ושליתי משם את מה שעלה בחכתי ראשון – בלוק כתיבה, שכבר כתבתי בו בשעורים שונים. דפיו הקודמים היו מגולגלים לאחור וקמוטים מעט. ידי נתקלה בספר 'סידרתא' שנמצא תמיד בתיק שלי כמו קמע שלא רוצים להיפרד ממנו, במקרה שארצה לקרוא בו שוב (ושוב). הספר כאילו קרא לי מבפנים כמו חטיף מתוק, אך בינתיים הצלחתי להשאירו במקומו. בתא הקדמי של התיק היו אמורים להיות מכשירי כתיבה. אצבעותי גיששו באפילה השוררת במעמקי, כעיוור הנעזר במקל, בין קליפסים של דפים ומרקרים. לבסוף הצלחתי לשלוף עט מקרקעית התא.

כדי להצליח לכתוב על משטח הכתיבה בכיסאי היה עלי להפנות את גופי בחצי סיבוב לצד ימין. "למה לעזאזל אין כאן שולחנות נורמאליים?" התבאסתי, אבל ניסיתי להתמקד בדברי המרצה ולשכוח מהפרטים השוליים. רק עכשיו שמתי לב שהסטודנטית שלצדי נראית לא מרוצה בעליל. כנראה היא לא אוהבת את העובדה שאני חודרת למרחב המחיה שלה. היא נדמתה לי כחתול חצר שמסמר שיער לעבר חתול פולש. מדי פעם היא זעה קלות בכיסאה במורת רוח ושלחה לעברי מבטים נרגזים. היא נראתה דווקא די אינטליגנטית ואדיבה, אבל כנראה אהבת הפרטיות שלה גברה על נימוסיה הטובים. היא ישבה נטוה על מקומה ללא נוע. שערותיה הבהירות והשופעות היו אסופות לקוקו וגם הן לא זזו ונראו כגל שקפא. היא עצמה נראתה כבובת שעווה צחורת-עור במוזיאון. רק זווית פיה נמתחת לכיווני במורת רוח, ומבטה מזדחל כהפגנת כוח: "שלא תעזי להתקרב יותר!"

תחושה קשה מילאה אותי. לפעמים נדמה לי ששיער ועור בהירים מעידים על אישיות קרה, אבל אולי זה רק בגלל שאירופיים בהירים הם ייקים בטבעם ולכן נראים חמורי סבר.

ניסיתי להצטמצם ולהתכווץ כך שהיא פחות תרגיש בי וכתבתי במרץ כאילו אין בעיה. לא נוח לי שאני צריכה להתקרב אליה כל כך ומקווה שהיא לא מריחה את הזיעה הנודפת ממני שנספגה בחולצת הטריקו שלי במשך הריצה, בעוד ממנה נודף ריח דאודורנט רענן.

אוף, בא לי לבעוט בעצמי! למה זה תמיד קורה לי? למה אף פעם, כמעט, אני לא מצליחה להגיע בזמן. לתיכון הייתי מגיעה באופנים, מנוטות בין המכוניות ועוקפת את פקקי הבוקר באלגנטיות. אבל למרות שהנסיעה הייתה די מהירה, לעתים קרובות הייתי מגיעה אחרי הצלצול. אני מתארת לעצמי

שגם לו הייתי טסה במטוס סילון הייתי מאחרת. אי אפשר לצאת מהבית אחרי הזמן ולהגיע בזמן. אפילו טיסה במהירות האור לא הייתה עוזרת לי להחזיר את הזמן לאחור. "בחיים לא אצליח להיפטר מהרגל האיחורים שלי," אמרתי לעצמי ביוש. תחושת כישלון מילאה אותי וניסיתי להרגיע את עצמי כשזכרתי בכל המעלות האחרות שלי. אני ספורטאית טובה, ספציית בפתירת חידות. אני מסוג האנשים שחברי הכיתה מבקשים לשאול ממנו מחברת ו... מבעד למחשבות חודר אלי קולו של המרצה העוסק בנושא חקר תרבויות היסטוריות ועתיקות במזרח. אחרי שהייתי בטיול בהודו התחלתי להתעניין בפילוסופיות המזרח לעומת פילוסופיות המערב. שמחתי ש'נפלתי' על ההרצאה הזו וכתבתי במרץ את דבריו של המרצה.

*

מפרק ידי התחיל לכאוב מתנוחת הכתיבה הלא נוחה, והגב שידר לי אותות מצוקה בגלל הישיבה המעוקמת. ניסיתי להתעלם מכך ולהתרכז בהרצאה. נהניתי להקשיב לדיבורו הקולח של ד"ר נתן אפלבום. הוא דן בשאלה האם לבני אדם שונים עקרונות מוסר אוניברסאליים או שהתפיסות בעולם המערבי והמזרחי יוצרות סוגי אידיאולוגיות שונים.

הנייד שלי צלצל פתאום בקול תרועת פילים. אוף, שכחתי להעביר לשקט. כל העיניים הופנו לעבר הצלצול המוזר במבט מוכיח. ניסיתי לחפש בקדחתנות את הנייד הקבור במעמקי התיק. הפילים המשיכו להריע למרות מאמצי האינטנסיביים. סוף סוף מצאתי אותו. באותו הרגע הצלצול נדם. לא הספקתי להקטין את העוצמה וכבר עוד צלצול. בחנתי את הצג. זה שוב היה רמי, ידית מתקופת הנח"ל. הוא לא יודע שאני לא עונה בזמן השיעורים? כנראה הוא זוכר שבשעה זו השיעור כבר מסתיים. בכל אופן, כרגע זה בלתי אפשרי לשוחח. לפעמים מותר להיות לא זמינים, להישאר מתחת לרדאר. דחיתי בזריזות את השיחה. בעוד אני מנסה להעביר לרטט ושוב שיחה נכנסת. תיכף ידרשו ממני לצאת, נלחצתי.

"תכבי את הנייד," סיננה הסטודנטית המושלמת שלצידו. היא לא מבינה שאני מנסה? לעזאזל. שקט פתאומי השתרר באולם. זהו, נאנחתי בליבי, הנייד כבוי. ד"ר אפלבום דיבר באותו הרגע על ההנחה הרווחת בעולם האקדמי שחברות שיטיות הנחשבות לפרימיטיביות וברבריות אינן מוגבלות ביכולתן ללמוד ולהתקדם. התנאי לכך, לפי הנחה זו, הוא רק חשיפה לידע מתאים. לדעתו של המרצה, יש בהנחה זו הכללה שגורמת להתנשאות כלפי תרבויות שהגיעו עם מורשת עשירה. הכורח לנדוד ממקום למקום ותנאי חייהן הקשים הם שגרמו להן להיתפש כחברות נחשלות. הוא הסביר שההנחה הזו נשענת על ראיית התרבות המערבית כתרבות נעלה ועדיפה על פני תרבויות אחרות. למשל, סיפר, ישנה קבוצה גדולה במיוחד באפגניסטן, שכיום מונה מיליוני נפשות – הפתנים או שבטי הפושטו, המכנים את עצמם 'באני ישראל'. אף על פי שהרושם הראשוני הוא פרימיטיבי יש להם תרבות עשירה בזכות המנהגים הרבים שהקהילה משמרת. עודף האדרנלין שהצטבר אצלי מהריצה הלחוצה עדיין געש בתוכי. לא הצלחתי להתרכז כראוי. עדיין הייתי מתוסכלת והבנתי שאי אפשר להמשיך כך יותר. החלטתי שזהו! אני חייבת לעשות שינוי ומיד.

"אם לא עכשו אימתי," אמרתי לעצמי, "ברגע זה ממש, גם אם אפסיד כמה דקות מההרצאה, עלי לתכנן מהלך שיוציא אותי ממעגל האיחורים האין-סופי הזה." הרמתי את עיני כלפי מעלה, מנסה להעלות רעיון יעיל, ולפתע צדו עיני כרזה צבעונית על קיר לצידו. "הרצאות וסדנאות מעשיות בנושא: המפתח לשינוי וצמיחה!" מכריזות האותיות בהתרגשות. ציור של מפתח גדול לאורך הכרזה ניסה להמחיש את האפשרות לפתיחה חדשה. כותרת המשנה ניסתה גם היא להלהיב: "בוא לקחת את המושכות לידיך. בואי לגלות מה תוקע אותך במקום הימצאותך". באותו הרגע המילים דיברו אלי והמשכתי לקרוא. "לך נגד הטבע שלך. פעלי בצורה מודעת, ולא באמצעות הטייס האוטומטי שלך!" כך הוכיחו אותי המילים ודרכו לי על היבלת הכואבת. כבר זמן רב אני רוצה בכך, אבל בינתיים לא הצלחתי לזוז מילימטר. המוטו של הכרזה הבטיח בבטיחות: "כל אחד יכול להשתנות!" בתחתית הכרזה הודגש: "הנחות לסטודנטים". הדברים עוררו בי רוח חיובית: "אני חייבת להשתנות! נמאס לי שהחלטות שאני מקבלת בעניין נעלמות כמו אבק ברוח".

*

המרצה סיים כבר את דבריו. בובת השעווה, שכנתי לכיסא, הוציאה מהתיק גביע יוגורט והעמידה אותו על המשטח של כיסאה. נזכרתי שלא הספקתי להביא משהו לאכול ובלעתי את רוקי. היא שלפה את המכסה מעל היוגורט וליקקה אותו בהנאה, כחתולה מפונקת, ביסודיות רבה. אחר כך התכופפה כדי להוציא מהתיק כפית. כנראה שהייתה כבר די רעבה, כי היא התרוממה בתנועה מהירה. התברר שהתנועה היתה קצת יותר מדי מהירה, והיד עם הכפית פגעה בתנופה בתחתית המשטח, הלא יציב, והעיפה את היוגורט בקשת מדהימה כמו מטקה החובטת בכדור. "אויש," היא קפצה ממקומה מבוהלת. תכולת הגביע הוטזה סביב והנפגעת הראשית היתה כמובן אני. הריח החמצמץ שהתפשט באוויר דגדג בנחיריי והגביר את רעבוני.

"סליחה", מילמלה. באותו רגע התחלפנו בתפקידים. היא התכווצה במבוכה ואני הייתי מעוצבנת. היא שלפה מהתיק שלה חבילת טישו, משכה כמה ממחטות ניר והושיטה לי. טוב שהיא טיפוס מסודר. לי לא היה טישו בתיק.

"אני לומדת בקורס לאנתרופולוגיה אצל ד"ר אפלבוים בהר הצופים", סיפרה. "באתי היום לכאן כי שמעתי על ההרצאה שימסור פה".

הינהנתי ולא הגבתי. "חבל שהוא לא ימשיך בסמסטר קיץ", ניסתה למצוא נושאים לשיחה תוך כדי שאני מנגבת את הכתמים, "נהייתי מהשיעורים שלו".

"למה הוא לא ימשיך?" לא הבנתי, מלקקת בחשאי את הנתזים שעל כף ידי. "הוא אמר בתחילת ההרצאה!" ידדתי החדשה התפלאה שלא שמעתי. כנראה זה מה שהפסדתי בעשר הדקות הראשונות.

היא המשיכה. "הוא סיפר שהוא יוצא עם משלחת מחקר לחודשיים לקשמיר ו - "קשמיר? איפה זה בכלל?"

"זה במרכז אסיה", ענתה בטון היבש והאינפורמטיבי שלה, "בצפון הודו, בין פקיסטן לסין. לא שידעתי בעצמי", הודתה בלי מבוכה, "אבל זה מה שאמר".

"מעניין", התלהבתי, "מה הוא סיפר עוד?"

"הוא אמר שזה קשור למחקר שלו בנושא שבטים ישראלים קדומים במזרח. הוא חוקר תרבויות עתיקות", הוסיפה, "ובמיוחד מעניינות אותו אלו הקשורות לעם ישראל".

מובן שהרעיון שָׁכָה מיד את ליבי. הבעיה אצלי שדברים מסוג זה תמיד סוחפים אותי. בכלל, בדברים עתיקים יש קסם מיוחד. אולי העובדה שהם לא מוכרים לנו ורחוקים במקום ובזמן גורמים להם להיות כל כך מרתקים. תמיד נמשכתי לחקור ולהבין את הנסתר, גם בתחום המדעי, גם בתחום הפך-היסטורי ואפילו בתחום המיסטי. ובכלל, לגלות את המיסטורין של החיים.

"גם אני מתעניינת בתרבויות עתיקות", סיפרה, "למעשה אני מתמקדת בתת-ענף של האנתרופולוגיה – אֶתְנוֹבּוֹלֹגְיָה".

"מה זה?" נאלצתי לגלות את בורותי לשמע המילה הארוכה והמסובכת.

"זה עוסק בשימוש של תרבויות אנושיות בצמחים: למאכל, לרפואה, וגם בתפקידם הרוחני של הצמחים בתרבויות השונות, בעיקר העתיקות".

"בתרבויות המזרח?" שאלתי, "גם אותי זה עניין. באופן כללי, לא דווקא בהקשר של צמחים.

עשיתי טיול תרמילאים בהודו אחרי הצבא, "סיפרתי.

"הודו בקיץ מדהימה", היא הפתיעה אותי. עד כה התרשמתי שהיא טיפוס יבש, השקוע בלימודים בלבד, והנה מתברר שהיא גם היתה תרמילאית. "במיוחד באזור ההימליה", היא המשיכה, "ההרים העצומים, הנופים הדרמטיים, הצמחיה העשירה..." מבטה נדד למרחקים והפך חולמני, "הייתי נוסעת לולא הלימודים. ואם היו מקבלים אותי, כמובן".

דבריה גרמו לי להתלהב עוד יותר. באותו רגע הרגשתי קליק בתוכי, כאילו נסחפתי לתהליך שהתחיל ואי אפשר לעצור אותו.

ואז נזכרתי בהחלטה שלי להשתנות בעניין האיחורים וחוסר ההחלטיות. זה הזמן לקבל החלטה באומץ ולפעול על פיה, חשבתי, גם אם כרגע זה לא הכי נוח לי להתחייב למסע בן כמה שבועות. לא יזיק אם אזנח לזמן מה את גלגל האוגרים שעליו אני רצה כמעט ללא-הרף בשלוש עשרה השנים האחרונות. בצומת שבו נמצאים חיי אולי אוכל להגיע במסע לתובנות לגבי מה לעשות עם עצמי. אולי במקום רחוק ושונה אוכל לבחון את מטרותיי מפרספקטיבה שונה, למצוא את עצמי, ולגבש את דרכי בחיים.

הבטתי לעבר הקתדרה וראיתי שהמרצה עדיין שם, משוחח עם בחור בעל משקפיים בעלות מסגרת עבה. עזבתי באחת את ממחטות הניר, הפטרתי לעבר ידדתי המופתעת שאני חייבת לבקש מהמרצה שישתף אותי במשלחת ומיהרתי לעברו לפני שייצא.

"אין לך מה ללכת!" קראה אחרי, "הוא אמר שהמשלחת כבר מגובשת ו - "

התעלמתי מאזהרותיה. מה יכול להיות? מכסימום זה לא יתאפשר, אבל לנסות אני חייבת. בדרכי אליו חשבתי שהיא כנראה לא רגילה שאנשים מקבלים החלטות גורליות בפזיזות שכזו, אבל אני דבקתי לאימרה של אלברט איינשטיין שמאוד התחברתי אליה – 'רק מי שלוקח סיכון והולך רחוק, מגלה עד כמה רחוק הוא יכול להגיע'.

*

ברגע שהסטודנט הממושקף עזב פניתי אל ד"ר אפלבוים ישירות. הוא חיך אלי וניראה נגיש. "סליחה... רציתי לשאול, האם הרשימה למסע כבר סגורה?" ניסיתי את מזלי, משתדלת להסתיר את התלהבותי, כדי לא להתאכזב. במיוחד מאחר שביני לבין עצמי כבר הייתי סגורה על כך שאני רוצה להשתתף.

"לצערי הקבוצה כבר מגובשת", ענה את מה שכבר ידעתי. מהבעת פניו המצטערת הבנתי שהוא הרגיש מבין המילים שאני די מעוניינת.

עיניו החומות והרציניות הביטו בי מבעד למשקפיים בעלות מסגרת עדינה, אולי מנסות לגלות את מידת הרצינות שלי בשאלתי. מצחו התקמט מעט מתוך מחשבה, דבר שהוסיף למראהו עומק. "אין אפילו מקום לאדם אחד נוסף?" ניסיתי עוד, קצת באגרסיביות לטעמי. קולי שידר מצוקה ואכזבה. התקוה לאתגר מילאה את החלל שנוצר כשהבנתי שסיום לימודי המיוחל הוא פאטה מורגנה – אשליה וחזיון תעתועים.

"תראי", הוא חיך בסנטרו שזקן קצוץ עיטר אותו, ומיקד את מבטו בנקודה נעלמת בצד. "בעקרון יש לנו כבר את כל אנשי המקצוע הנחוצים לצורך המסע והמחקר. יש מדריך טיולים שהוא גיאוגרף במקצועו ומורה דרך", הוסיף בקולו המדוד והרגוע. "מצטרף אלינו גם בלשן המומחה לכתבים עתיקים, וגם ארכיאולוג ותיק. אפילו שתיים מבנות-הזוג מצטרפות, כך שכבר עכשו יש לנו יותר משתתפים ממה שתכננו".

"מה עם צלם?" אמרתי בהשראת פתאום.

"כן", הודה, "אין לנו צלם. הצלם שהיה אמור להצטרף למשלחת החליט לא להשתתף, מסיבות אישיות. החלטנו לא לנסות להשיג צלם אחר בגלל העלות הגבוהה של כל משתתף. חשבנו שנוכל להסתדר עם המצלמות האישיות שלנו. היום גם המצלמות הלא מקצועיות מפיקות צילומים באיכות גבוהה ללא צורך בידע רב".

"חבל לוותר על צלם מקצועי", אמרתי, "למרות שחובבנים יכולים להוציא דברים מוצלחים ע"י המצלמות הדיגיטליות - אין תחליף לצלם אמיתי. אני דווקא מומחית בצילום", מיהרתי להוסיף, "השתתפתי בקורס צילום תיעודי-תרבותי במדרשה לצילום גיאוגרפי של 'מסע אחר', וכשנסעתי לפני כמה שנים למזרח, כתרמילאית, התמחיתי בכך". יריתי את המשפטים בלי להפסיק לשאוף אויר, כדי לא לתת מרווח לתשובה שלילית, לפני שאספיק להרשים ולשכנע ביכולתי לתרום למסע. "הייתי עוסקת בזה כמקצוע אם לא הייתי עסוקה בלימודי תואר".

ד"ר אפלבוים צחק. "את מתלהבת ועדיין אינך יודעת את מטרת המסע ואין לך פרטים על התכנית".

לרגע הייתי נבוכה, וגם ציינתי לעצמי שהוא זוכר שאיחרתי. אבל מיד התעשתתי והבהרתי: "הבנתי מדברך שזה הולך להיות משהו מרתק".

"כן", חייך שוב. הוא מדד אותי במבטו כחוכך בדעתו ובנתיים ניחשתי שלא נעלמו מעיניו נתני היוגורט שמקשטים את בגדי, זרועותיי ופני. התכווצתי בתוכי, מקווה שהמראה המרושל לא יעשה רושם גרוע ויגרור לפסילתי.

"זה באמת כל כך חשוב לך?" שאל.

"כן, מאוד", עניתי ולא ידעתי איך אסביר לו למה, ועל ההחלטה שלי בעניין ההחלטות.

"בסדר", הסכים לבסוף, "רק שמאחר וזו משלחת אקדמית יהיה עליך להצהיר שאת עוסקת במחקר בתחום או בתת-נושא שקשור לתחום".

"התחלתי דוקטורט בפילוסופיה. אני לומדת גם בפקולטה למדעי הרוח בהר הצופים", סיפרתי, "תכננתי להתמקד בתיזה שלי בשאלה האם התודעה היא תלוית תרבות. אם כך, אפשר לדווח שאני עוסקת בחקר הנורמות במזרח והשפעתם על האידיאליזם בחברות שבטיות עתיקות". נהייתי מעצמי שהצלחתי על המקום לנסח תחום מחקר שקשור גם בתרבויות עתיקות וגם לעבודת התיזה העתידית שלי. ד"ר אפלבוים חייך כמודע ליכולתו של הישראלי המצוי לפתור בעיות בשיטת ה-"ישרא-בלוף", אף על פי שאני התכוונתי לכך ברצינות.

"הבעיה היא", הוא הוסיף, "שהצלם היה גם מומחה במחשבים. עבור המשלחת הידע שלו במחשבים היה חשוב אפילו יותר מכישוריו כצלם. היה עוזר לנו מאוד מישהו שמתמצא בתוכנות ניווט כדי להיחלץ ממקומות נידחים. אומנם יש ברשותנו מפות מצוינות, אבל ליתר ביטחון עדיף גם GPS. אולי את גם מתמצאת במחשבים? כי אין אפשרות לממן עוד שני משתתפים".

אז זהו, הסיכוי אבד. הרגשתי כמו ילד שרדף אחרי הבלון שעף לו וברגע שתפס את קצה החוט הוא שוב נשמת ממנו. עד לפני רגע הייתי בטוחה שההסכמה כבר בכיסי ועכשו אני צריכה גם להפגין שליטה במכמני ההי-טק והטכנולוגיה החדשה. אחי, למשל, היה יכול להתאים לכך. הוא גאון מחשבים.

"אָה, כן", אורו עיני, "אחי מומחה בכל הדברים האלה. הוא בוודאי ישמח להצטרף. אני בטוחה שהוא יהיה לעזר רב עם הידע שלו והחוש הטכנולוגי שטבוע בו. תוכלו לצרף גם אותו?" שאלתי בהיסוס.

"הממ... יש לנו בעיה עם התקציב. העלות יקרה מאוד לכל משתתף", אמר מהורהר, "על מנת לחסוך בעלויות רצוי שהצלם ואיש המחשבים יהיה אותו אדם". פני התכרכמו.

"או ש..." הרהר ד"ר אפלבוים בקול, "נוכל לצרף את שניכם בתנאי שמחצית ממימון השתתפותכם תהיה עליכם".

"בסדר, אין בעיה!" הצהרתי מיד.

"והוא עוסק במחקר?" התעניין בחשש.

"כן!" מיהרתי קודם כול לאשר. חשבתי לשניה ומיד פלטתי: "הוא עוסק בחקר המוח החישובי והשפעותיו בתרבויות העתיקות".

ד"ר אפלבוים צחק. "טוב, אז אם כך, אתם מוזמנים למפגש חברי המשלחת להסבר התכנית וקביעת המסלול והפרטים הטכניים. אחרי שתראי במה מדובר תחשבי על זה ותחליטי סופית אם להצטרף". הוא שלף את הפרק של מכיס חולצתו המכופתרת והתכולה, תלש דף מפנקס קטן בעל כריכת עור שחורה ורשם לי בכתב יד מסודר את מקום המפגש, התאריך והשעה. כשסיים הגיש לי את הדף ומיהר לצאת. לפי ארשת פניו הנעימה הבנתי שזה יהיה בסדר. וכך, עוד לפני שעיכלתי את עצם הרעיון ואפילו עוד לפני שאחי בכלל ידע מכך, הפכנו כבר לחלק מהחבורה.

פרק ב' – מתנדב בעל כורחו

רמת אביב

למחרת

השקט ששרר בחדרו של אלון באותו אחר הצהרים, לא הפתיע אותי. כשעמדתי שם נשענת על המשקוף הרגשתי כמו גרגר אבק בלתי מורגש. דקות ארוכות חיכיתי למרות שקראתי בשמו כמה פעמים והקשתי על דלת החדר באסרטיביות מנומסת. לא היתה כל תגובה. "הוא עדיין לא יודע איזה הפתעה אני עומדת להפיל עליו", צחקתי בליבי, נהנית מעצמי. בעצם יש לי שתי הפתעות. רק שאחת מהן היתה פחות צפויה מהשנייה.

לא רק בגלל האוזניות הצמודות לאוזניו מנותק אחי מהעולם שסביבו. מאז שהחליט לעסוק בשיווק באינטרנט והפך לעבד של הכסף - הוא עובד לפי הספק ובלי הפסק. כמעט עשרים שעות ביממה הוא צמוד למחשב, עסוק באובססיות בעסקיו. הבנתי מראש שאין טעם להתקשר אליו. אם אני רוצה שיתוף פעולה ממנו אני חייבת להגיע ולהפעיל עליו לחץ מסיבי עד שישתכנע. אולי ישתכנע. ידעתי שאמצא אותו במצב הטבעי שלו. כמו תמיד, עם הפנים למסך המחשב, כשפלג גופו העליון רכון מעט קדימה בריכוז וגבו מופנה לדלת החדר. ידו הימנית דבוקה לעכבר בקשר בל ינתק. לאחרונה הוא פיתח "תסמונת נהג מונית" – מדבר אל האנשים מעבר לגבו, בלי להסתובב לעברם. זו הסיבה שאני מחזיקה אצלי מפתח לדירתו ונכנסת ישר לחדרו, מוותרת על השלב הלא יעיל של צלצול בפעמון.

התקרבותי ועמדתי לצד עמדת המחשב שלו. "היי אלון", אמרתי בקול רם, כמעט בצעקה. עדיין לא נראה שהקולות חודרים לתודעתו, אלא רק חולפים לידו כרעש רקע שיש לסננו. מעט חפצים היו בחדר וגם הם נראו מבוישים בשל עצם הימצאותם. רק עמדת המחשב עם המדפים שמעל והמגרות שבצד היתה גדולה ובעלת נוכחות. יחד עם הציוד הנלווה שלצידו, שכלל מדפסת וסורק, נראתה העמדה כמו משרד קטן. מבטי נדד על פני הקירות הלבנים והחפים מכל תמונה בחדר הקטן. התריסים שהיו מוגפים כדי ליצור חציצה מפני העולם החיצון ורעשיו גרמו לי לתחושת מחנק.

"איך הוא מצליח לעבוד עם מעוף במקום חסר חיים שכזה", חשבתי לעצמי והבטתי ברחמנות בשני עכברי העיר השפופים ליד מסך המחשב.

מיהרתי לפתוח את החלון שלידו אפילו בלי לבקש את רשותו. התריסים השמיעו מחאה קולנית לפני שהסכימו להיפתח חלקית וגילו מאחוריהם נוף עירוני משמים. אפילו עץ אחד לא הציץ מבין הבניינים הגבוהים שחסמו את מעט האוויר רווי הפיח שניסה להסתנן לדירה. הוא בחר כבר לפני שנים בדירות בבניין 'הרכבת', העשוי מבלוקים של בטון, כדי להיות קרוב לאוניברסיטה. הבניין קיבל את שמו בזכות שש כניסותיו, שנראות כמו שישה קרונות משא. למרות נהמת המכוניות הטורדניות שהתפרצה בבת אחת לחדר אלון עדיין לא זז.

המחשבה על עצים ונוף הזכירה לי את תקופת השל"ת של הנח"ל בקיבוץ רעים. שם שום בנין אפרורי לא האפיל על האור הטבעי. מרחבי הדשא של הקיבוץ השתרעו בינות לבתים החד-קומתיים, המוקפים בשדות כותנה ומטעי שזיפים. כמה חבל שאני נאלצת כמותו לגור בדירה בסגנון דומה.

הדבר היחיד אצל אלון שהזכיר טבע וצמחיה היה הטרנינג הירוק שלבש. בלבוש הזה הוא נשאר יום ולילה. זוהי חליפת העבודה שלו וגם הפיג'מה שלו. כך הוא תמיד זמין ומוכן, אפילו באמצע הלילה, לזנק מהמיטה כאשר צריך להגיע למחשב בעקבות פקס צווחני כדי לבדוק התראה קריטית – למשל, שהדולר זינק באחוזים גבוהים, או שהבורסה עומדת לקרוס. לפחות העסקים האינטרנטיים שלו ירוקים בתכלית. הכול באון-ליין - חשבוניות ממוחשבות, חוזים דיגיטליים וחתימה אלקטרונית.

רק אחרי שחסמתי את המסך בכף ידי הצלחתי לבסוף לזכות בתשומת לבו.

"אני נוסעת לקשמיר", הודעתי. בקולי היתה רישמיות מעורבת בעליזות. "בעוד שבועיים!"

הוא הסתובב לעברי מרוב הפתעה. סוף סוף.

"מה אמרת? לאן את נוסעת?" ניסה להבין אם שמע נכון. הוא לא שאל מה פתאום אני בכלל

נוסעת ולמה דווקא עכשו, כשאני כבר רואה את האור בקצה המסדרון של האוניברסיטה. הוא רק הביט בי המום, לא מעכל מה ששמע.

לא היה עוד כיסא בחדר מלבד זה שעליו ישב אלון. הלקוחות הרי נמצאים רק באינטרנט ולא מגיעים פיזית, לכן התיישבתי בקצה מיטתו, שמציעה הסתורים גילו ללא כל מבוכה איך זינק ממנה השכם בבוקר. הכרית שנשמטה לרצפה והשמיכה שנגררה בעקבות בעליה סימנו את מסלולו הקצר של אלון לעבר המחשב.

"אני לא מתכוונת לגזול הרבה מזמנך", הקדמתי ואמרתי במהירות לפני שחלון ההזדמנויות הקטן שנפתח לכדי סדק צר ייסגר בטריקה ואלון יסובב אלי שוב את גבו. "רק רציתי לספר לך בשתי מילים

על הזדמנות עסקית מצוינת". ידעתי שאם לא אפתה אותו ע"י מושגים מעולם העסקים אין לי כל סיכוי לקבל את תשומת לבו. נדמה היה לי שהצלחתי לסקרן אותו כי הוא ירה לעברי: "דברי! אבל קצר". פרוצור סחוט ומקומט נעץ בי זוג עיניים טרוטות ממאמץ ורק עכשו הבחנתי בזיפי הזקן שצמחו על לחייו. הוא נראה הרבה יותר מבוגר משלושים ושש שנתי.

"החלטת לגדל זקן?" לא הצלחתי להסתיר את הפתעתו, כשאתי ממשיכה לסקור אותו במבט אימהי דאוג.

"אה, לא הספקתי השבוע להתגלח", הפטיר במבוכה, כשהוא גם מעביר יד על ראשו ומחליק את שערו הסתור. בדרך כלל הוא די מסודר בהופעתו, ובכלל הוא בחור מאורגן ואחראי. מבין שנינו מי שמבולגן זאת דווקא אני. עכשו, במצבו הנוכחי, הוא הזכיר לי פושע הזרוק בתא כלאו, יותר מאשר הייטקיסט מוכשר ומבטיח.

"לפי כמות הכסף שאתה מרוויח היית יכול להזמין הביתה ספר מדי שבוע", צחקתי עליו, "אתה נראה כמו איזה פונדמנטליסט 'אבו-גיהד' ממערות אפגניסטן".

"איך הגעת לאפגניסטן?" נדהם אלון, "איזה אסוציאציות פרועות יש לך!"
"האמת שהיעד המקורי של הנסיעה שלי היה אפגניסטן", נהנתי להדהים אותו עוד יותר, "אבל בגלל שזו ארץ בלתי ידידותית בעליל הוסב היעד לארץ הנמצאת לידיה שאליה אפשר להיכנס בדרכון ישראלי".

"רק אל תגידי לי שאת מתגייסת לצבא ארה"ב למלחמה בטאליבן!" היה רושם שהרעיון שעלה הרגע בתודעתו זעזע אותו. "עליך אני יכול להאמין הכול. אחרי לימוד הנהיגה על טרקטור ואופנוע, ולימודי התיפוף - שום רעיון מופרע שלך לא יפתיע אותי", הפטיר.

"לכל אחד מהדברים שהזכרת הייתה סיבה", התגוננתי, "אם בקיבוץ אפשר לנו להוציא רישיון על טרקטור למה שלא אנצל את ההזדמנות?" התחלתי להסביר את הסיבות אחת לאחת.

אלון קטע אותי מיד. ההסברים שלי אף פעם לא עניינו אותו. הוא לא נהג לקיים שיחות בעלמא ודיונים חסרי תועלת.

"בקיזור, ניתי, מה הסיפור החדש?" הבנתי שהוא לא היה מעוניין שאמשיך לפזר רמזים ולמתוח אותו על חשבון זמנו היקר. הבעיה שלי הייתה איך להצליח בדקות ספורות גם להסביר את נחיצות הנסיעה, וגם לשכנע אותו עצמו לעזוב את כל עסקיו ולהשתתף במשלחת.

*

אני ואחי ממש הפכים. כל אחד מאיתנו קיבל גנים שונים לגמרי. הוא תכליתי ומתוכנן, ואני אוהבת לשקוע במחשבות עמוקות ובלתי מעשיות לחלוטין. הוא איש ביצוע, המתקמד בתוצאות אך חסר דמיון, ואני מקורית וזורמת, אך לא מאורגנת. אבל יחד אנחנו משלימים זה את זה ומהווים צוות מוצלח.

חשבתי שזאת תהיה הזדמנות גם לקבל החלטה באומץ, אך גם להסתמך על הסדר והאירגון של אלון. החיסרון היחיד מבחינתי היה נטייתו לשלטנות, אבל כבר למדתי להסתדר עם זה ולמצוא מעקפים בעת הצורך. אולי מה שהשפיע על האישיות השונה שלנו הם השמות שניתנו לנו בלידתנו. בעוד שלו קוראים אלון, שזהו שם של עץ בעל שורשים עמוקים ורחבים, לי קוראים אורנית על שם האורן שצמרתו מרחפת בגבהים.

אחי קצת מלגלג תמיד על תיאורית העצים שלי. "אם כך, היו צריכים לקרוא לך באֶוֶב, שזהו עץ שמתאים לדמיונות של הנסיך הקטן ולמחשבות הפילוסופיות שלו על החיים".

"לפי רוחב הגזע של הבאובב, אז המסקנה שלך לא מתאימה. זהו עץ בעל הגזע הרחב ביותר בעולם ואני דווקא לא שמנה כל כך." אמרתי בטון כאילו נעלב.

"טוב, אז אולי צפצפה, אם לשפוט לפי המלל הרב שאת שופכת כדי להסביר את הרעיונות הפילוסופיים שלך", הפטיר בצחוק.

לפעמים הוא מצליח להרגיז אותי כשהוא מתבדח על חשבוני, אבל אני יודעת שבסתר ליבו הוא די מעריך אותי. כנראה העובדה שהוא הבכור במשפחה, למרות הפרש הגילים הקטן בינינו, קיבעה את הבדלי האישיות הקיצוניים האלה. הוא הפנים עוד מגיל צעיר מאוד שעליו לעמוד בציפיות ההורים, לשאוף להישגים ולהתקדמות, במרוץ ללא מנוחה. לכן הוא לא פיתח רגישות לצרכים הרגשיים של הסובבים אותו, ואילו אני למדתי להלך בין הטיפות, לרצות ולהסתדר עם כולם. בילדותנו היינו עושים הכל יחד. גדלנו ממש כמו תאומים. רק שהאחד היה בתפקיד הא' והשני הגדול".

בעצם די חששתי מסירוב מצידו. לאלון יש מין הרגל מעצבן שכל פעם שהוא שומע רעיון חדש שלי - קודם כול הוא מבטל אותו לגמרי. רק אחרי הרבה הסברים מצדי הוא מוכן לבחון אם יש איזה צד קלוש לטובת העניין לעומת כל הסיבות לשלול. וגם אז ספק גדול אם ישתכנע.

*

כשהודעתי לו שאני מעוניינת לספח גם אותו למשלחת - לא הופתעתי שהוא ממש לא התלהב. מה שכן, אלון היה מופתע מההחלטות שלי. הוא רגיל שתמיד אני מתלבטת ומהססת, והפעם העניין סגור אצלי.

"מה נפל עליך פתאום? מה הפזיזות הזאת שסוחפת אותך להחלטות טיפשיות?" ניסה לנער אותי מעליו, "כבר היית במסע תרמילאים אחרי הצבא. גם אז זה היה מיותר להיסחף אחרי שבירת המסגרות של הישראלי המצוי, ועכשו את ממש באמצע תקופת לימודים וגם אני. כרגע זה לא מעשי ולא נצרך!" פסק.

"איך אתה מחליט מה נצרך? לי זה ממש הכרחי," ניסיתי להישמע החלטית. "אתה יודע שאני חובבת טבע." הוספתי. "אולי זה בגלל שיש לי שם של עץ".

"איזה עץ ואיזה נעלים! השם שלך מתייחס לשיח האורנית ולא לעץ האורן". לעזאזל, הכול הוא יודע. מחובר לאינטרנט באינפוזיה.

"אוקיי", הפטרתי מובסת חלקית, "אז אני אוהבת טבע מעוד סיבות. השקט הבראשתי שמאפשר לשקוע במחשבות, להתעמק בתובנות ו -"

אלון קטע אותי. "מספיק! את כבר סטודנטית 13 שנים ועדיין אין לך כיוון למקצוע שאת רוצה להתמקד בו. את לומדת בו-זמנית כמה תחומים שונים. תהיי מעשית יותר ותחשבי על העתיד שלך!" אמר ופגע בדיוק בנקודה הרגישה אצלי.

*

בעצם מאז שאני זוכרת את עצמי ידעתי שאעסוק במחקר, השאלה לא היתה אם אלא רק איזה. בילדותי הייתי בולעת אנציקלופדיות במקום סיפורים. אלון היה קורא לי 'נתי' מדענית' בצחוק עם קורטוב חיבה. אבל כאשר בתקופת התיכון התחלתי להתעניין בפילוסופיה, כל פעם שהיה רואה אותי מחפשת בכל פינה את הספר שהייתי באמצע קריאתו, היה לועג לי: 'פרופסורית מפוזרת שכמותך, מרוב מחשבות פילוסופיות עוד מעט תאבדי גם את ראשך'. כשהיה רואה אותי שקועה במחשבות במבט חולמני היה קורא: "הנה בעלת החלומות!"

עוד בשנות לימודי הראשונות באוניברסיטה, כשבחרתי במסלול לתואר כללי אלון ביקר אותי על כך. "אני לא מבין אותך, למדת במגמה ריאלית בתיכון, ובסוף את עושה תואר כללי שלא מצריך הרבה מאמץ שכלי!"

"זה לא מדויק," עניתי לו אז, מעוצבנת, "לא למדתי בריאלית, אלא בריאלית-הומנית," הזכרתי לו. בלי שבחרתי בכך הזדמן לי ללמוד במגמה ייחודית ומיוחדת שכזו. לקראת כיתה י' בחרתי במגמה הריאלית. המחנכת, גב' זהבה מנור, החליטה לעשות עלינו ניסוי. הניסוי הזה חצה את חיי לשנים.

משנוכחה מנור לדעת שהצטברו בכיתה כוחות טובים – תלמידים מוכשרים ורציניים, היא החליטה לקחת אותנו, הריאלים היבשים, וללמד אותנו לאהוב גם את מדעי הרוח ובעיקר ספרות ופילוסופיה, בהם התמחתה. בתחילה הייתה התנגדות מסוימת לשינוי המשמעותי בגישה ובתפיסה העצמית של כל אחד מתלמידי המגמה.

"אפילו עם בולדוזר לא יזיזו אותי להתעניין בספרות," אמר אחד התלמידים המוכשרים, שתוך תקופה קצרה התחיל לאהוב ספרות בדיוק כמו פיזיקה. שלוש שנים אלה שבהן חניכה אותנו היו מעניינות ומסעירות. היו דיונים פילוסופיים וויכוחים על תפיסות שונות. המורה התמקדה בעיקר בזרם הפילוסופי הקרוי 'אקזיסטנציאליזם', העוסק בשאלת תכלית קיומו של האדם. באותה תקופה אנשי הרוח בעולם הפיצו רעיונות אנטי-מימסדיים ועסקו בשאלות קיומיות, ובמיוחד הפילוסופים אלברט קאמי וז'אן פול סארטר. היא הדגישה לנו בשיעוריה את האבסורד שבקיום האנושי על פי ספריהם. כמוהם היא בזה למקובעות שבמוסכמות החברתיות. מדי פעם היתה מטיחה בנו, בחצי צחוק: "בורגנים שכמותכם, קרייריסטים, רודפי כבוד ומעמד!", מתוך הבנתה שכבניהם של בעלי ה'צאוורן הלבן' אנחנו מתעתדים לזרום עם העדר לכיוון של עסקים וכסף, בלי לחשוב פעמים על דרכינו בחיים. כשחששה שנישאר כמות שאנחנו, ציטטה את סארטר: "לא לבחור, זה לבחור גם כן".

*

"את יכולה לעשות דוקטורט באיך לשרוף את כל החיים על לימודים אין-סופיים בלי כיוון ממוקד! את מומחית בזה," אמר אלון, בעוד אני מוטרדת מניסיונות לשכנעו להצטרף למשלחת. "אָה...", ניסיתי למצוא מילים להגנתי, ולהחזיר את השיחה למסלולה, כלומר לנושא עליו באתי לדבר, אבל הוא המשיך בשלו, מרוצה מההזדמנות לחזור ולהוכיח אותי בעניין שבעיניו נראה החשוב והרלוונטי ביותר.

"אני לא אתן שתפסידי את הקריירה שלך בגלל התפלספויות חסרות טעם".

"לא ביקשתי שתחליט בשבילי!" כעסתי.

"אם לא היית מזגזגת כל הזמן בין המדעים המדויקים למדעי הרוח היית כבר מזמן עם הסמכה!" העויתי את פני במורת רוח.

"את פשוט ילדותית!" הטיח בי. "פילוסופית חסרת דאגות השוגה בדמיונות," הפטיר לעצמו.

"אתה פשוט זולל אנרגיה," עניתי לו בקול רם מדי. "אתה כל כך עסוק בלהיראות חכם, שאתה לא שם לב שאתה רק רומס במקום לטפח!"

הביקורת הקטלנית שלו, בה הוא פוסל בעזרת מילים בוטות, כבר היתה מוכרת לי.

"למה אתה חייב תמיד לרמוס את החלומות שלי?" לא יכולתי להתגבר על רגשות התסכול שלי.

"יש לי ברירה?" הפטיר באדנות מתנשאת, "כשאת ממריאה עם הכדור פורח שלך לעבר מחוזות הדמיון שלך – אני נאלץ להשליך לך חבל הצלה כדי שלא תתרסקי אל קרקע המציאות".

לא ידעתי איך להגיב. הייתי נתונה בסערת רגשות.

אוף, חבל שאין לי אף ידיד שהוא איש מחשבים. זה היה יכול להיות הרבה יותר מוצלח לצרף אחד כזה מאשר לגרור איתי את אחי.

"את כל כך מורעלת על לימודים ורכישת ידע בכל התחומים, שאת כמו אצן בתחרות שממשיך להקיף את מסלול הריצה אינספור פעמים, ושוכח להגיע לקו הגמר. הרי לפי מספר השנים שאָת לומדת יכולת כבר להיות רופאה ואפילו לסיים התמחות, אולי אפילו להיות מנתחת!" תקע לי סכין בבטן. של מנתחים.

לא יכולתי להישאר חייבת והטחתי בו: "ומה איתך? במקום לסיים את לימודי התואר השני שלך במדעי המחשב העדפת לעזוב את זה לטובת עסקי שיווק!"

"את יודעת טוב מאוד את ההבדל." נזף בי כמו בתלמידה שלא התכוננה למבחן. "אני הבנתי מזמן שבתחום השיווק באינטרנט יש פוטנציאל גדול, ושאוכל להרוויח בזה הרבה יותר מאשר כמתכנת ואפילו יותר מאשר בחברת ה-טק מצליחה, הסביר לי כמו שמסבירים לילדה קטנה וחסרת שכל.

אכן התפנית הזו התאימה לו ולאישיותו האמביציונית. תמיד אוהב לקחת על עצמו משימות ולהרים פרויקטים. מאחר שהוא פרפקציוניסט ובעל משמעת עצמית, הוא בדרך כלל עומד במשימות אלו בהצלחה. בזכות תפיסתו הטובה ובשילוב שימת הלב שלו לפרטים הוא ממש נולד לעסקים האלה. רק שהעסקים האלה לא משאירים לו זמן לחיות.

בעצם, לא תמיד זה היה כך. המצב הקצין לפני כמה שנים ואני לא יודעת מדוע.

"טוב", ניסיתי להשתמש בהפניית השיחה עליו, ולמנף את זה כדי לשכנעו, "אז אם כך תוכל בקלות להתנתק מהכול ולנסוע. הרי אתה לא לומד בסמסטר הבא ואת הקורסים האינטרנטיים שאתה מעוניין בהם תוכל ללמוד ישירות מהמחשב. פשוט תיקח איתך את הלפטופ שלך ואת כל מה שצריך, ותעבוד על הקמפיינים השיווקיים שלך ישירות מהמחשב מכל מקום בעולם שבו תהיה. תוכל לקרוא את הפוסטים של הפורומים הכי חמים כמה שתראה ולהקים לעצמך בלוגים ואתרים, ליצור ערוץ שידור ביוטיוב ללקוחות ואנלא'ידעת מה, מניתי את הדברים ששמעתי אותו מדבר עליהם בלי להבין לעומק מה ואיך. "בשבילך זאת תהיה הזדמנות מצוינת להתאוויר קצת, אחרי שנים של לימוד ועסקים סביב השעון, וכמובן שתוכל תוך כדי המסע לשדר 'עסקים כרגיל'..."

"אני לא יודע", התלבט, "אני משווק רחפן משוכלל עם מצלמה. אם ניקלע לאזור נידח שלא קולט את ה-Wi-Fi, לא אוכל לתת ללקוחות תמיכה, ל-"

"אבל מצד שני תוכל לעשות ניסויים עם הרחפן, התפרצתי, "למשל להרים אותו מעל צוק שלא ניתן לטפס עליו כדי לעשות תצלום בתקריב של מה שמצוי על אדמת פסגתו. מלמעלה המצלמה מקבלת טווח צילום של 360 מעלות. תוכל בקמפיינים שלך להלהיב את המתעניינים עם היכולות המדהימות שלו, וגם זה יעזור למשלחת המחקר."

בעקבות הזכרת הבייבי שלו – הרחפן, והתועלות שירוויח מהניסויים שיעשה איתו, בנוסף לתועלת שיוכל להביא למשלחת בעזרתו - החלו להסתמן בקיעים בהתנגדותו. זה עודד אותי להמשיך. "אחרי שתתחתן זה יהיה הרבה יותר קשה לעזוב ולצאת לחו"ל, אפילו למסע קצר, הוספתי עוד טיעון, אף על פי ששום חתונה לא נראתה באופק.

"וגם תיקח בחשבון שזו הזדמנות לזכות בטיול לחו"ל בחצי מחיר", ניסיתי להדגיש את 'חצי הכוס המלאה', במקום לידע אותו שעליו לממן חלקית את השתתפותו.

חששתי שהוא יסרב למרות כל שכנועי. הייתי בלחץ מכך, כי בלעדיו כל ההצטרפות שלי למסע לא תצא לפועל, וכל הרצון לפעול בנחישות עפ"י ההחלטה ירד לטמיון. לא רציתי לוותר על ההזדמנות.

"אתה בעצמך התעניינת בשנות התיכון המוקדמות בארכיאולוגיה, הזכרתי לו, "יהיה לך מעניין לגלות דברים חבויים באדמה במסע הזה, ולרענן את התחביב הזנוח שלך."

הזכרת תחביביו מהעבר נראו לי כמו העלאה באוב של דברים השייכים לעידן אחר. יחד יצאנו בחופשת הקיץ לחפירות ארכיאולוגיות בשדה בוקר ועבדנו כצוות, כשהוא בוחן את התרשים של השטח ומכוון אותי לנקודות המסומנות, ואני חופרת באותם מקומות ומחפשת הפתעות.

אלון נראה שקוע במחשבות כשוקל את הרעיון ואני ניצלתי את ההזדמנות להכות על הברזל בעודו חם והכרזתי: "תדע שאני מתכוונת בכל מקרה להשתתף במשלחת, איתך או בלעדיך!"

מזל שהוא לא ידע שזה בלתי אפשרי. הטיעון הזה היה כנראה חזק מהכול, כי מידת האחריות שלו כלפי אחותו המפוזרת והפזיזה לא איפשרה לו לנטוש אותה לגורלה. "שלא תעזי לחשוב לנסוע לבד!" הזהיר, "אין לי כוח לצאת לחפש אחרי אחות אובדת במרחבי אסיה במקרה שלא נשמע ממך כמו תרמילאים שנעלמו בטיולים להודו או לפרו". לא תיקנתי אותו שכאן זו משלחת מאורגנת של אקדמיים ולא טיול עצמאי של תרמילאית. עדיף שיחשוב כך בטעות וידאג דאגות מיותרות מאשר יחליט לא להצטרף ויטרפד את תוכניתי. חייכתי לעצמי חיוך דק ושחררתי בשקט אנחת רווחה. למזלי,

אלון לא הבחין בכך. הוא רק הפטיר: "כשאת מתלהבת ממשוהו את לא יכולה לוותר, ועושה את כל הקומבינות כדי להשיג את זה!"

יש משהו בדבריו, אמרתי לעצמי, אבל הפעם זה במקום.

הרגשתי שאני בדרך הנכונה, בשביל שיקח אותי אל עצמי!

אלון מיד התחיל לתכנן את ההכנות ולחלק פקודות. "צריך לחדש דרכונים, לקנות נעלי הליכה, להוריד מהבז'ואר את שק השינה ו...". הוא היה יעיל ויסודי כהרגלו. קמט דאגה כבר השתכן בין עיניו. כשראה שאני לא מתחילה למלא אחר הוראותיו התמרמר ואמר בכעס עצור: "אני לא מבין למה כל האחריות מוטלת תמיד עלי? תחשבי גם את על הסידורים הנחוצים". מה לעשות, סידורים וסדרים אף פעם לא היו הצד החזק שלי. בלעתי את הנזיפה בשקט, העיקר שלא יתחרט. אין ברירה, הוא חייב תמיד לבצע הכול בשלמות ולא מוכן לחפף כמוני.

"אל תדאג כל כך, יהיה בסדר", ניסיתי להשתיק את הצורך שלו להקפיד גם על הפרטים הכי קטנים, כשאני דוגלת בשיטת ה'סמוך' הישראלי. "תהיה קצת יותר ספונטאני, תאלתר, לא נורא אם תיקח קצת סיכונים. אל תהיה נוקשה כל כך!"

אלון רק נאנח בכבדות כאילו העולם המונח על כתפיו בכל כובדו, עומד לקרוס ולהתרסק בגלל אנשים חסרי אחריות כמוני.

"קח את החיים קצת יותר בקלות", ניסיתי לשחרר קצת לחץ מ'סיר הלחץ' ורק קלקלתי.

"המפגש של קבוצת המחקר יתקיים מחר אחר הצהריים. אני אגיע קודם אליך וניסע יחד", סיכמתי. אלון הינהן, ובלי אזהרה מוקדמת הסתובב לעבר ידידו המחשב ושקע בחזרה בעולם השיווק באינטרנט. זה היה צפוי, וטוב שזה לא קרה לפני שהספקתי לשכנע אותו להצטרף, כך ניחמתי את עצמי ועזבתי את דירתו. לפחות מסע השכנועים הגיע לסיומו. או שלא?

פרק ג' – לבטים בדרך למפגש

בין ירושלים לרמת אביב

ביום שאחרי

למחרת, בבוקר המפגש, התעוררתי בשמחה לקול ציוץ ציפורי בוקר. לא שיש ציפורים כלשהן, מלבד עורבים צרודים, בסביבה האורבאנית בה אני נאלצת לגור, אבל הורדתי צלצל חדש לנייד שלי לכבוד המאורע. לדירתו של אלון הגעתי מירושלים תוך שעה וחצי. עליתי בזריזות במדרגות ונכנסתי בסערה. הפעם הוא התנתק מיד מעסקיו, הכניס את המחשב הנייד לתיקו וקם לצאת. הבנתי שהוא רוצה להדגים במפגש את היכולות של תוכנות הניווט ואת הצורך באיש מחשבים בין חברי המשלחת וחייכתי לעצמי בסיפוק. כשהגענו לפיאט הכחולה שלו הגיש לי אלון את המפתחות. "את נוהגת!" אמר.

"מה?" שאלתי מבולבלת ונעמדתי על מקומי, "לא אתה נוהגת?"
"אני מבזבז מספיק זמן על העניין הזה שלך, אז לפחות בדרך אוכל להמשיך לעבוד על המחשב," טען ותחב את צרור המפתחות ישירות לכף ידי. הבטתי בו המומה, מבינה שטעיתי בעניין מטרות הבאת המחשב.

"נו, קדימה! את ממחרת למפגש, לא?" זירז אותי. "מה הבעיה שלך? את לא יכולה להאמין שיש גם אנשים חסרי סימפטומים שוביניסטיים? לא ירד מכבודי כלום אם אישה תנהג ברכב בו אני נוסע," זרק לעברי והתיישב במושב שליד הנהג. "רק סעי' בזהירות כי חבל על המחשב. הוא די חדש," הוסיף תוך שהוא פותח את רוכסן התיק ומלטף במבטו את מחשבו האהוב. עוד לפני שהספקתי להתניע הוא כבר היה מחובר למחשב, ראשו ורובו, מנותק מכל הסובב.
הבטתי בשעון. היה די מאוחר. "אולי כבר התחילו שם," חשבתי לעצמי בחשש. התחלתי לנסוע, מנסה לעקוף כל רכב שמזדחל, ולהזדרז ככל האפשר. הבנתי שאין טעם לנסות לדבר עם אלון ושקעתי במחשבות. דמיינתי את המסע, חשבתי על פרטי הציוד שכדאי לקחת ופתאום החלו להתגנב לליבי חששות, בעיקר בגלל פחד הגבהים שלי. אולי יהיו קטעים מסוכנים שנאלץ לעבור בהם במסלולנו כדי להגיע לכפרים נידחים? אולי נאלץ לטפס על צוקים תלולים או לרכב במעברים צרים ועקלקלים ליד תהומות?

בטראקים שעשינו במזרח היו אומנם קטעי טיפוס לא קלים, אבל נועה, החברה שהתחייבה שלא נעשה שטויות, אף פעם לא הסכימה ש'נלך על' קטעים מסוכנים, או כאלה שמיועדים לאלפיניסטים והסתפקנו בטראקים בעלי רמת קושי בינונית בלבד. היא לא התפתתה לסטות מהדרך המסומנת ולחפש קיצורי דרך בשבילים חדשים שאולי מתפוררים. לא ירדנו במדרונות בזמן ערפל או גשם, שלעתים היה הופך לברד, אלא רק 'על יבש', בלי להסתכן בהחלקה.

אף על פי שאני הרפתקנית - מתהומות וגבהים אני נרתעת. יש לי פחד גבהים מאז הביקור במצפה של 'מגדל שלום'. זה היה הפחד הכי גדול שלי בחיים. זה היה כשהייתי בכיתה ג'. אבא של מיקי, החברה הכי טובה שלי אז, לקח את שתינו לשם. אז עוד לא היו קיימים מגדלי עזריאלי, וזה היה הבניין הכי גבוה ואטרקטיבי בתל אביב ובכלל במזרח התיכון. מיקי ביקשה מאבא שלה ש'ירם אותה קצת מעל מעקה האבן הגבוה כדי שתוכל לראות טוב יותר מה קורה למטה, 34 קומות מתחת. בזמן שהיא צפתה בכל השטח שהשתרע למטה בהתלהבות, אני העדפתי להתבונן כלפי מעלה לעבר האופק והים. לפתע, פנה אלי אבא שלה ואמר: 'את גם רוצה ש'ארים אותך?' היה לו ברור שאני מתביישת לבקש. לפני שהספקתי לפתוח את פי לענות, בשלילה כמובן, הוא אחז במוותני והניף אותי למעלה. פחד מוות נפל עלי למשך כמה דקות שנדמו כנצח. לא העזתי כמובן להביט למטה, אל התהום הפעורה תחתי ובקושי נשמתי. רציתי לבקש אותו שיוריד אותי אבל פחדתי נורא שאם אזוז, אפילו קצת, הוא יאבד את שיווי המשקל ו... בום! לפתע נשמע קול חבטה עז, רעש חזק של רכב הנוגח בזה שלפניו שהעיר אותי מזיכרונותיי.

"אוי, נפלטה מפי קריאת בהלה עוד טרם הבנתי מה בעצם קרה. דבר ראשון הבטתי לעבר אלון לבדוק אם המחשב שלו לא נפגע. "רק זה חסר לי עכשו," נבהלתי. במבט שני בדקתי אם אנחנו בסדר. "לא נפגענו," מלמלתי ספק לעצמי ספק לאלון. התברר ששמחתי הייתה מוקדמת. בעל הרכב שלפנינו, גברתן גלוח ראש, יצא לעברינו. הוא נשען על החלון הפתוח שלצידו בשתי ידי כשזרועותיו השריריות מתוחות בנוקשות מול פניו ושאל בכעס את השאלה המסורתית של נהגים גברים: "תגידי, מי נתן לך רישיון? הורדת אותו מהאינטרנט?" מתעלם מהעובדה שהוא לא אותה כשניסה להשתלב בנתיב השמאלי. עדיין הרגשתי את דפיקות הלב המואצות שלי מהבהלה הפתאומית.

אלון, במקום לבוא לעזרתי, הוסיף ושפך עוד נפט למדורה. "למה לא שמרת מרחק?" נעץ בי מבט מוכיח. נתתי למגולח את הפרטים בשתיקה זעופה, לפני שימשיך לנבוח עלי. הוא רשם, רטן והוסיף לי עוד תוכחה: "פעם הבאה תשימי לב! נהגת שוטים!" ובלו לחכות לתגובה סובב את גבו וחזר לרכבו. שמחתי שנפטרתי ממנו, אך אלון, שיצא החוצה ובדק את קימוט הפח של רכבו, חזר למקומו זעוף

ואמר: "אם החלטת שלא תתני לי לעבוד בזמן הנסיעה אז הצלחת", והכניס את המחשב חזרה לתיק. מעכשו הוא לא התיק את עיניו מהדרך. בכל פניה גם הוא הפנה את ראשו, מטה את גופו קדימה ובוחן אם אין רכב מתקרב. ככל שהפניות היו תכופות כך ראשו הופנה בקצב תואם עד שתנועותיו נדמו בעיני כמגבים ביום גשום, ימינה, שמאלה, ימינה ושמאלה. מדי פעם נתן עצות מיותרות כמו: "עצרי, הולך רגל נכנס למעבר החצייה" או "תאטי, תיכף יש לך אדום". הרגשתי כאילו מורה נהיגה יושב לידי ובוחן כל תנועה שלי.

הייתי מוכנה לסבול את כל האי נעימויות מרוב שחשקתי במסע. אבל התקלות האחרונות גרמו לי לאבד את הביטחון בנחיצות המסע עבורנו. ספקות הזדחלו לליבי. האם זה לא ישבש לי את מהלך החיים? היו לי תכניות בקשר ללימודים, ומה יהיה עם זה עכשו? ומה אם המסע הזה יקלקל לאלון? הוא רוצה להצליח בעסקיו, ואולי הוא לא יוכל להתקדם בקצב שרצה? ליכנסתי מבט לעבר אלון. הוא נראה כמי שברור לו שאנו נוסעים, שאני סגורה על זה, אז איך אעשה צחוק מעצמי ואומר שבעצם לא? "תיזהרי מהמשוגע הזה בטיוטה, הוא עובר נתיבים בלי לאותות!" קטע אלון את מחשבותי. אוף, מתחשק לי לנטוש את הרעיון, אבל לא נעים לי להראות חסרת עמוד שדרה שכזו, שפחדת לקבל החלטות או מחליטה ומתחרטת ברגע האמת. "תשמרי ממנו מרחק, את לא בתחרות איתו." "מה? אה, כן," מלמלתי. האם החלום שלי להיות מדענית לא ישתבש בגלל הנסיעה? ובעצם, האם החלום הזה באמת שלי? אולי נדמה לי שזה מה שאני רוצה כי חונכתי להעריך מדע וטכנולוגיה? אני הרי אוהבת מאוד גם את התחום ההומני. "כבר חושך. למה האורות לא דולקים?" "בסדר, בסדר, לא שמתי לב". ומה עם כל האידיאלים שלי והשאיפות לתרום לקהילה, לעם? נכון, עשיתי כבר דברים בנח"ל, כשהייתי פעילה בעיירות פיתוח במקום הפעילויות הרגילות של המסלול, אבל זה היה רק לתקופה קצרה. בעצם, אני גם מתנדבת ביחידת הקלעים של המשמר האזרחי. אחי, לעומתי, חשב שכאשר מדענים ישראלים חשובים מייצגים את ישראל בכבוד ומעלים את קרנה בעיני האומות – זאת תרומה אמיתית! חשתי אוזלת יד ואמרתי לעצמי: 'אני לא יכולה לוותר על קריירה אקדמית, אני חייבת לעמוד בציפיות. אין סיכוי, זה לא ילך'.

התנועה המשיכה לזרום באיילון ומדי פעם העפתי מבטים פזורים על הנתיבים מצדדי. המחשבות המשיכו להסתחרר בראשי. היה גם טיעון חשוב בעד, שזו הזדמנות שאולי לא תחזור - לברר לעצמי על שורשי העם, לגלות את חלקי העם האבודים. "מה את זוחלת? הכביש פנוי!". "כן, טוב". ומה עם העמידה בזמנים? הפעם הרי החלטתי בנחרצות לתקן את העניין. לא! אסור לי להיכנע לחששות. החלטתי זהו. אני לא חוזרת אחורה ולא חוזרת בי מהחלטתי. אני הולכת על זה, למרות הכל. הייתי מרוצה מעצמי. כן, הפעם אצליח.

"מה את מחייכת לעצמך? שימי לב לכביש. למה את תמיד חולמת?" אלון העיר אותי מלבטי. "למה הוא חייב להיות תמיד כל כך שיפוטי?" חשבתי לעצמי והרגשתי כמו בלון שרוקנו ממנו את האוויר.

ההחלטה הנחושה והחפזה כיווצה את בטני והחשש חזר. 'ומה אם אני עושה טעות?' חשבתי. "כשאת מתלהבת ממשוה את כל כולך מתמקדת בזה ולא רואה דבר מימינך ומשמאלך", חזר אלון לביקורת האין-סופית שלו, "את שקועה בעולמך ושוכחת מכל העולם, כמו...תאטי, את עוד תהרגי את שנינו ככה!" רציתי לענות שלא ידבר בהכללות, אבל בדיוק נזכרתי במה שקרה לי כשמיחרתי בהתלהבות מוגזמת, עוד בתחילת התיכון, וזה כמעט נגמר לא טוב. זה היה בגדנ"ע קליעה, וכמעט שהפכתי למטרה ניידת במטווח.

עברנו אז לירות ברובים מקצועיים אולימפיים - האנשן, שאפשר לכוון בהם הרבה יותר טוב מאשר בסוג הפשוט של הרובה הבריחי המכונה 'F.N.'. הייתי מרוכזת במטרה שנראית במדויק מבעד לכוונת המשוכללת, כאשר זרועי השמאלית נשענת על שק חול קטן ומחוברת ברצועה אל הרובה. כף ידי תמכה ברובה לייצב אותו והקת היתה ממוקמת בשקע שבין הזרוע לצוואר. כבר במטווח הראשון הצלחתי להגיע למקבץ צמוד. מרוב התלהבות מהתוצאות קמתי בבת אחת ממשטח השכיבה שבמבנה הקלעים והתחלתי לרוץ לעבר המטרות כדי לראות מקרוב את התוצאות. המדריכה, קשוחה וסמכותית, גבהת קומה וצנומה להחריד, לא האמינה למראה עיניה. שאגה אדירה, שלא תואמת כלל את ממדי גופה, פרצה מפיה: "עצרי מיד, בואי הנה!"

עברו כמה שניות עד שהקריאה חדרה לתודעתי והבנתי שהיא מיועדת אלי. עצרתי והסתובבתי. המדריכה, במבט מזרה אימה ניצבה על תחילת השביל המוביל למטרות, עיניה יורקות אש. גבותיה השחורות נטו בזווית חדה כלפי מטה כאילו רוצות להתמזג עם פיה הקפוץ, ואני נאלצתי לחזור באותו שביל למול מבטה הנוקב. הפחד מזעמה כמעט שיתק אותי והתקדמתי בצעדים כושלים לעברה. היא עצמה עמדה שם זקופה ומתוחה, גופה נוקשה וניראה כיצוק מברזל. כשהגעתי היא הפטירה בקול קר: "חזרי למבנה עד שנכריז על סיום הירי, כנהוג על פי הנהלים", והחוותה לי בראשה היכן עלי להימצא באותו הרגע. רק אחרי שמבטה המצמית סר מגבי נרגעתי מהפחד ממנה, אבל בו-זמנית הבנתי את משמעות הסכנה אליה הכנסתי את עצמי בלי משים. חשבתי שזאת היתה הפעם הראשונה וכמובן האחרונה בה יורים לעברי, אבל טעיתי.

פרק ד' - התכנית למסע

מודיעין

באותו יום אחר הצהרים

כשהגענו לביתו של ד"ר אפלבוים הוכנסנו הישר לסלון. בפינת האוכל הצמודה לו כבר ישבו משתתפי המשלחת סביב שולחן עץ חום מוצק וארוך. חלק מהראשים היו רכונים על מפות טופוגרפיות בעלות קנה מידה גדול שהיו פרושות על השולחן, עליהן שרטוטים של המסלול המתוכנן. אלה, אשתו של ד"ר אפלבוים, קמה לקראתנו בחיוך והחווה בידה לעבר שני כיסאות פנויים בתנועה מזמינה. "שבו בבקשה", אמרה בחביבות.

ד"ר אפלבוים, שהיה לבוש בבגדים מגוונים שנראו כאילו יצאו מהמכבסה בזה הרגע, החל מיד להציג בפנינו את המשתתפים. "הכירו. זהו דניאל לוונטל הארכיאולוג. הוא מומחה בתרבויות המזרח הקדום ואסיה, והתמקד לאחרונה באומנות קדומה," התחיל אפלבוים עם האדם הראשון שישב לימינו. דניאל הרים את ידו ונופף בה קלות לעברנו כמזדהה. למרות היותו אדם בגיל העמידה היה דניאל גבר נאה ומרשים. שעריו השופע היה מסורק לאחור ויצר בלורית גדולה מעל מצחו הרחב. לסתו המוצקה, המשוכה מעט קדימה, הביעה נחישות ועוצמה. הוא נראה כמו שילוב של חוקר והרפתקן. שזוף ותמיר, אך בעל נימוסים של ג'נטלמן. היה לי הרושם שהוא מודע לקיסמו.

ד"ר אפלבוים סיפר שלוונטל הוא מחברם של שני ספרי מסע ארכיאולוגי. כאשר הוא לא משתתף במשלחת ארכיאולוגית הוא משמש כאוֹצֵר מְשֻׁנָּה לאמנות עתיקה במוזיאון לארכיאולוגיה בבריטניה. לא הבנתי למה ארכיאולוג צריך להצטרף למסע. זה לא כמו שבאים לחפור אתר מסוים שמשערים שיש בו עתיקות.

דניאל הרגיש כנראה בספקנותי לגבי נחיצותו, והסביר בקול מתון ומלא ביטחון: "אני אצטייד בגלאי מתכות לגילוי חפצים קבורים באדמה. זהו כלי שמשמש אותי הרבה. במיוחד לגבי ממצאים יקרים בתוך קברים נסתרים. הסריקה התת-קרקעית נעשית באמצעות מכ"ם חודר קרקע. הגלאי הרגיל, שנראה כמו מכסחת דשא, גדול מדי ולא אביא אותו, אבל יש גם סוג קומפקטי יותר שנראה כמו שואב אבק ידני שיתאים לנו. המכ"ם משדר את המידע שהוא קולט מעומק האדמה הישר אל המחשב הנייד".

"זו ממש ארכיאולוגיה היי-טק-ית", התלהב אלון.

"כן", נהנה דניאל מההתרגשות, אך עדיין שמר על האפוק האירופי שלו, "החיישנים של המכ"ם הם ארוכי טווח וכך אפשר לגלות אפילו חפצים הקבורים בעומק רב. את הגלאי הנייד אפשר לשאת על הכתף." הוא עשה אתנחתא קלה והוסיף בקול דרמטי: "יש לו רגישות במיוחד לזהב." הוא הביט בנו לראות איזה רושם עשו דבריו תוך שהוא מסיט לאחור, בתנועת יד איטית, את רעמת שעריו שנפרע מעט כשדיבר בלהט.

שמתי לב שיש לו מבטא קל, אולי אנגלו-סקסי, אבל מעורב בעוד משהו שלא הצלחתי לזהות. אני בעצמי השתתפתי בחפירה בחופש הגדול, עם סיום התיכון, באתר ארכיאולוגי, ליד שדה בוקר. בוקר שלם עמדנו בשמש, חופרים בטוריות בתוך חפירות שנראות כמו תעלות מסתור לעמדת קרב. בסוף היום, מותשת ומיואשת, העליתי חרס בידי. כלומר, לא מצאתי אפילו חתיכת חרס. הדליים המיועדים לפינוי העפר התמלאו שוב ושוב, אבל הסל לאיסוף הממצאים נותר ריק. בסיפורים זה נשמע דווקא מרתק, לחשוף שיכבה אחר שיכבה, לעבור מתקופה לתקופה ולהגיע לעולמות של זמנים עתיקים.

ליד דניאל ישב ארז שגיא, הגיאוגרף. הוא ישב שעון לאחור בכיסאו, רגליו החסונות פשוטות קדימה, וזרועותיו תומכות מאחור את ראשו המגולח. הוא הכריז את שמו בביטחון ובטבעיות בלי לשנות את תנוחתו, עוד לפני שהספיקו להציגו. קולו הרם הוכיח עד כמה הוא מרגיש בנוח, מרוצה מעצמו ומרוצה מהחיים. כתפיו היו רחבות, שרירי ידיו בלטו מבעד לשרוולי חולצתו וגופו היה חסון. ד"ר אפלבוים ציין בחיוך שהוא הרפתקן גדול, חובב טבע וטייל ותיק. האזורים שהתמחה בהם הם מרכז אסיה ובעיקר הודו וטיבט. "הוא בוגר החוג ללימודי אסיה והחוג לגיאוגרפיה, והתמקד בגיאוגרפיה תרבותית," סיפר ד"ר אפלבוים.

ד"ר אפלבוים שכנראה הבחין על פי הבעתו שארז נראה לנו גברתן, ושקשה להאמין שבכלל סיים תואר, הוסיף: "אתם עוד תלמדו להעריך את ידיעותי, אני משוכנע בכך." הוא חייך. "מצד שני," הוסיף, "אתם גם תהיו רגועים בדרך כשתדעו שאדם כמוהו משמש גם כמאבטח של המשלחת, במיוחד כשנהיה באזורים נידחים ופראיים." הסכמתי איתו בכל ליבי.

"וגם אל תחששו להיפצע... הייתי חובש קרבי בצבא," אמר בקלילות. צחקתי.

"זהו פרופ' מנדל אוליב, אנתרופולוג לשוני של המזרח בעת העתיקה," המשיך ד"ר אפלבוים את סבב ההיכרות.

הפרופסור קד קלות בראשו בנימוס, בסגנון של ג'נטלמנים מהמאה ה-18 והימיהם דבר מה לא ברור מתחת השפם (שאינו לו) בקול חדגוני, בלי להסיר את מבטו מהניירות שלפניו.

"פרופ' אוליב הוא בלשן וחוקר שפות עתיקות ועוסק גם בחקר הכתב העתיק", המשיך ד"ר אפלבוים, "לאחרונה התמקד במחקר הלשון של מסופוטמיה. לפני חמש שנים יצא למסע המחקר האתנו-בלשני הראשון שלו, לארמניה".

הפרופסור הקשיב בכובד ראש. "ענף שפות נוסף שהוא חוקר הן השפות ההודו-איראניות וההודו-אִריות השייכות למשפחת השפות ההודו-אירופיות, ומדוברות במרכז אסיה, בעיקר בהודו ופקיסטן".

הפרופסור הינהן והוסיף בקולו הדהוי: "אני גם מכיר שפות נדירות באזור מחקרנו - קשמירית, פרסית עתיקה, פאשטו ודארי".

התברר לי שהפרופסור, שלא הרשים אותי בחיצוניותו, היה בעל ידע עצום ויכולת תפיסה לא קונבנציונלית.

ד"ר אפלבוים המשיך. "לפני שנתיים הוא יצא למסע נוסף. במשך שנה הוא תר את אזור טיבט. החומרים שאסף פורסמו בשני כרכים של פרסומי הבלשנות של האקדמיה הלאומית".

הפרופסור החל לפרט על תחומי התמחותו במבטאו המוזר (כנראה תערובת של כל השפות שהוא דובר): "אני עוסק בהתפתחות של לשונות. זה מתבסס על בלשנות היסטורית, שחוקרת דרכים שבהן השפות משתנות במשך הזמן".

"איך עושים את זה?" התעניינתי.

"משווים שפות דומות מטקסטים עתיקים", ענה. "שפה יכולה במשך הזמן להתפצל לשפות אחדות עקב נדידות עמים, או שינוי בתנאים התרבותיים או הגיאוגרפיים".

"כיום", הוסיף על דבריו ד"ר אפלבוים, "הוא חוקר את הקשר בין שפת אָרְדו – השגורה בדרום יבשת אסיה ובהודו – לבין השפה העברית. למחקר זה העניקה לו האקדמיה מענק מחקר בחקר הבלשנות".

עניי נפערו בהתפעלות לנוכח היקף התחומים שעסק בהם. חשבתי לעצמי שמוחו מכיל כל כך הרבה מילונים של שפות שונות, בעוד אני לא מסוגלת אפילו לזכור את שמות כל השפות שידע.

אי אפשר היה לטעות בכך שהוא פרופסור. היה לו סגנון של מלומד, מכונס וכבד-ראש, אחד כזה ששקוע במחקרו עד שמסוגל לא להרגיש במה שקורה סביבו. הוא היה נמוך קומה. חולצתו המכופתרת עד מתחת לסנטרו הכפול יצרה תחושה שצווארו קצר או לא קיים כלל. מצדודיתו הוא נראה דומה לבן-גוריון ולאנשים "של פעם", עם שני גושי צמר הפלדה הדהוי המזדקרים משני צדי ראשו בזוויות חדה כלפי מעלה. מצחו החיוור נראה גבוה במיוחד בגלל שהתחבר לקרחת שבמרכז הקודקוד. רק קבוצת שיער קטנה קיפצה בקצה גבעת ראשו בתיאום עם תנועותיו. גם היא מאפירה, אבל בשובבותה הזכירה את דמותו של ילד הבמבה, בעל התלתל הקופצני מעל לקרחתו התינוקית. משקפיו היו בעלות מסגרת עבה המחזיקה במאמץ עדשות עבות למדי.

"הפרופסור גם מתמחה באנתרופולוגיה פיזית, כלומר חקר אוכלוסיות על פי שלדים ומבנה גוף", ציין ד"ר אפלבוים.

"דוקטור אפלבוים, פנה אליו דניאל הארכיאולוג, "תציג לנו גם את עצמך".

הוא חייך. "אני אתנגרף המתמחה בסוציולוגיה היסטורית ועתיקה, פתח, בעיקר מקראית".

"מה זה אתנגרף?" שאלתי.

"אנתוגרפיה - זהו תיעוד תופעות בשטח על ידי תצפיות, שיחות וראיונות". הסביר ד"ר אפלבוים.

"המחקר שלנו מתבסס על חיפוש מנהגי יהדות ואמונות דומות אצל שבטים קדומים".

הוא עשה אתנחתא וחיפש במבטו את אישתו. היא הגיעה באותו רגע מהמטבח עם קנקן שתיה קרה. "אלה אישתי תהיה אחראית על הלוגיסטיקה, בעיקר בתחום הגסטרונומי", חייך. "זה לא כל כך פשוט כמו בארצות מתוקנות. צריך להצטייד באוכל מיובש, לדאוג לסינון מי הנחלים, להכין ציוד לבישול בתנאי שדה ועוד הרבה דברים". אלה הנהנה. מהבעת פניה הנינוחה קיבלתי את הרושם שאנחנו בידיים טובות.

סבב ההיכרויות הגיע עכשו אלי ואל אחי. ד"ר אפלבוים סיפר על הצטרפותינו כצלמת וכאישי מחשבים.

"אורנית עומדת לסיים דוקטורט בפילוסופיה ובפיזיקה", ציין, ואלון הרים בחשאי גבה ומילמל לעצמו: "ממש עומדת לסיים..."

אלה פנתה אל שינוי בנעימות. "מה תשתו? שתיה קרה או קפה?" שאלה במבטא אמריקאי בולט כשחיוך מסביר פנים נסוך על פניה. רק עכשו הבחנתי שליד כל אחד מהנוכחים מונח ספל שתייה חמה. נראה שלבעלת הבית יש טעם טוב ויחודי על פי ספלי הקרמיקה העגולים והרחבים, בעלי העיצוב המקורי. על שפת הספל, בצד הפנימי למעלה, היה כיתוב באנגלית: "just for you". על השולחן היו גם קעריות עם עוגיות ריחניות עשויות מקמח מלא המעוטרות בפיתית שיבולת שועל.

הנהנתי בראשי בעדינות לאות תודה, עדיין נבוכה מכך שנחתנו על הקבוצה ללא הזמנה רשמית. אלה מיהרה למטבח בצעדים מהירים וקלילים כשחצאיתה מתנופפת בעקבותיה, כמנסה להדביק את

מהירותה של גבירתה. היא הייתה אישה בשנות הארבעים ואולי אף יותר, דקת גזרה וארוכת רגלים. "היא בוודאי מקפידה על פעילות גופנית קבועה," חשבתי לעצמי ודמיינתי אותה צועדת מדי בוקר בשעה מוקדמת עם חברה, בקצב מהיר, לאורך כבישי שכונתם הארוכים, כשהיא נושמת נשימות עמוקות מהאוויר הצלול של שעות אלו. תיארתי לי שהיא לא שוכחת להצטייד בבקבוק מים מינרליים ומאחור היא נושאת תרמיל קטן שחובק את גבה ברצועות דקות, כדי שהידיים יישארו פנויות לתנועותיה הנמרצות.

דבריו של ד"ר אפלבוים העירו אותי משרעפי וניסיתי מיד להתרכז בתוכנם. הוא התחיל בינתיים להסביר, כנראה פעם נוספת במיוחד בשבילנו, על תכלית המסע והסיבה לגיבוש המשלחת. הוא פתח בהקדמה על הרקע ההיסטורי למחקר:

"מלכי אשור כבשו במאה השביעית לפני הספירה את הממלכה הצפונית של עם ישראל. קבוצות מהממלכה נעקרו ויושבו באזורי הספר הצפוניים של האימפריה האשורית, בצפון סוריה ועירק של היום. בתנ"ך מוזכרים המקומות חבור ונהר גוזן. ממלכת יהודה, הדרומית לממלכת ישראל, נכבשה והוגלתה מאוחר יותר ע"י בבל".

"כל ממלכת ישראל הצפונית הוגלתה בבת אחת?" שאל דניאל.

"לא," ענה, "ההגליות היו משלושה אזורים מרכזיים והן התרחשו בכמה גלים. הראשונים – תושבי עבר הירדן המזרחי – ראובן, גד וחצי שבט מנשה, אחר כך תושבי הצפון – הגליל והשרון – נפתלי, זבולון, יששכר אשר ודן. לבסוף הוגלתה שומרון וסביבתה על ידי שלמנאסר החמישי. היתה זו נחלתם של שבט אפרים וחצי שבט המנשה. הוגלו בעיקר האריסטוקרטיה של שומרון, בירת ממלכת ישראל. שאר יושבי שומרון הוגלו ע"י סרגון השני.

מה שמעניין אותנו במחקרנו, הדגיש, "הוא גלות שומרון לאזור מדי, למזרח, אל העיר חדייב. אלה היו ראשי העם בממלכת ישראל. הם גם אלה שעפ"י הנבואות עתידים לחזור. במסמכי תגלת פלאסר מובא שהוגלו לערי מדי, מזרחית לחידקל, 65,000 איש, בעיקר משבט אפרים".

ד"ר אפלבוים פתח אטלס של העת העתיקה והראה לנו את המקומות ואז המשיך: "בשנת 708 לפנה"ס, אחרי מסע הכיבושים של סרגון מלך אשור ברמה האירנית, הועברו הגולים מזרחית לערי מדי: לעיר המדן-אחמטא, ולעיר קרו דרומית לים הכספי".

"הם נשארו במקומות האלו לאורך כל השנים?" התעניינתי.

"לא," ענה ד"ר אפלבוים, "בספר עזרא נכתב שמעברו המזרחי של נהר הפרת נמלטו השבטים לארץ אחרת או ארץ אר-סראת, כנראה למרכז אסיה. עפ"י עזרא השני, שהוא ספר חיצוני לתנ"ך, הסיבה לעזיבתם הייתה כיוון שהאזור היה מלא בעובדי אלילים, והם רצו להגיע לארץ אחרת שלא יושבה מעולם. במאה השישית לפנה"ס כבש כורש – דריווש את אסיה. הוא חילק את ממלכתו הגדולה לעשרים סטרפיות – פחוות. הסטרפיות נחלקו למחוזות שביניהן: גנדהרא, בקטריה, הירקניה. לשם הועברו גולי שומרון ע"י מלך פרס.

ישנה קבוצה גדולה באזור שבניה נקראים אפגנים או שבטי הפושטו – הפתנים המכנים את עצמם 'בני ישראל'. הקהילה משמרת מנהגים רבים. יש להם עיר מקלט בשם גזר-גה, סמלם מגן דוד והם שומרים על ספר חוקים משלהם – 'ספר הפושטוואלי', שדומה לספר ויקרא".

"מתי הגיעו הפושטונים לאפגניסטן?" שאל דניאל.

"ישנם רישומים היסטוריים ששבטי הפושטו הגיעו בסביבות שנת 700 לפנה"ס, בתקופה שבה גלו בני ישראל, אל קראת – הרא הקדומה, במערב אפגניסטן בפחוות פרתיה, בעקבות כיבושי המדים. בסביבות שנת 400 לפנה"ס הם הועברו ע"י הפרסים לאזור ג'זני במרכז אפגניסטן".

"השם ג'זני דומה לשם גוזן," העיר פרופ' אוליב, "נהר גוזן הוא אחד האזורים אליהם הוגלו בהתחלה".

"נכון," ענה ד"ר אפלבוים, "אולי הגולים קראו למקומות החדשים אליהם הגיעו בשמות המקומות מהם באו כדי לזכור איך לחזור לישראל כשיתאפשר להם.

עם כיבושי אלכסנדר מוקדון באפגניסטן, בסביבות שנת 300 לפנה"ס, הם עברו לאזור קנדהר – פחוות גנדהרה, שבמזרח אפגניסטן. בחיפוש אחרי מקומות מרעה נדדו הלאה במשך השנים. כאנשי מסחר יצאו למסעות מזרח לאורכה של דרך המשי. תמיד התיישבו במרומי ההרים, שם חשבו להסתתר מאויבים".

ראיתי שפרופ' אוליב מאזין בתשומת לב, אף על פי שחלק מהדברים ודאי ידועים לו. הוא כנראה אף פעם לא מפסיד שום פיסת מידע ודואג לאחסן הכול בראשו.

"תושביו של מעבר ח'יבור – פשבור והאזור שמדרום לו משתייכים לשבט אפרדי. יש סברה שהאפרדי הם בני שבט אפרים הגולים מהשומרון. ידוע שהאפרדי הם שבט לוחמים עזי הרוח שאגדות רבות נקשרו בהם. המלך הפרסי דריווש עבר במסע כיבושי להודו דרך מעבר ח'יבור. כבר אז ניסו השבטים הפשטוניים, מההרים הסמוכים, להתנגד בכל כוחם לצבאות הפולשים. במשך השנים שבטים נודדים וכיבושים שונים דחקו אותם הלאה לתוככי אסיה, לפקיסטן, לקשמיר, לדרום הודו ולטיבט. חלקם הגיע הלאה לבורמה, לסין ואף ליפן".

אלון נראה מותש מגודש הפרטים ההיסטוריים. אומנם הוא רגיל לנתונים רבים בתחום השיווק האינטרנטי, אבל כאן זה בנושא שלא ממש עניין אותו, בלשון המעטה, ובעיקר, לא היתה לכך משמעות כספית עבורו.

ד"ר אפלבוים המשיך: "כשיצאו הגולים מהארץ קיבלו הנחיה מהנביא שעליהם לסמן את דרכם לגלות כדי שידעו את הדרך לחזור כשיתאפשר: 'הציבי לך צינים שמי לך תמרורים שתי לך למסלה דרך הלכת'.

פרשני התנ"ך הסבירו ש'תמרורים' הם סימני דרך גבוהים כמו גלי אבנים וכשסוללים דרך מציבים אבן בולטת בפרשת דרכים לציין את הכיוון. מצב טוב יותר הוא שנוטעים עצי תמרורים קטנים משני צידי הדרך, כשהטוב ביותר זה שמיישרים וכובשים שביל.

אם כך, אנחנו צריכים לחפש שני סוגי סימונים בדרכים. אחד, "זק"ר ד"ר אפלבוים את אגודלו, "אבנים גדולות עליהן חקוקים סימונים או גלי אבנים. הם אמורים להימצא בצמתים, לצדי דרכים ובנקודות שחולשות על השטח, כגון הר גבוה או מקום שתמיד מגיעים אליו, כגון מעיין או בור מים. פרופ' אוליב!" פנה אל המלומד, "האם יש סימונים כאלה באסיה?"

"אז ככה", פתח הפרופסור המוזר בנימה רשמית, והפעם ביתר ביטחון, "התברר שאכן פזורים באסיה אלפי גלי אבנים הממוקמים בראשי הרים, או ליד מעיין. הסקיתים הם אלה שגרמו למנהג של הקמת גלי האבן להתפשט מזרחה לכיוון מונגליה, לפי כיוון נדידתם. גלי ה'אובו' האלה קיימים במונגוליה מאז המאה ה-5 לספירה. במאות ה-7-3 לפנה"ס הייתה תקופת נדידה מתמשכת של שבטי ישראל יחד עם נדידתם של שבטי הסקיתים לכיוון קזחסטן וטיבט, ויתכן שהגולים השתמשו בציורים הקיימים שהיו בנקודות מפתח בדרכים החשובות."

"אולי הסימונים האלה הונחו ע"י הגולים עצמם בדרכם לפני כאלפים שנה", שיערתי, "ובמשך הזמן הפכו למקומות מקודשים, ואז אימצו אותם הבודהיסטים?"

"ייתכן", הסכים איתי הפרופסור, "גלי-עד אלה מצויים רבות ברמה הטיבטית ובמונגוליה – באזור דרך המשי". הוא שאף אויר וסקר את קהלו בחשש, תוהה אם התיאוריה שלו מתקבלת על דעתנו. "תיאוריה מקורית מאוד ...", כיחכח ארז בגרונו. הוא נשמע משועשע מעט. "לפי הידוע לי האובו והקורגנים הם אתרי פולחן מקוריים של עמי אסיה."

הפרופסור לא הגיב. כששתק שפתיו היו מהודקות כאילו הודבקו בדבק נגרים. ד"ר אפלבוים כיבד את דעותיו של פרופ' אוליב. אף על פי שלא השתכנעה בנכונותה של התיאוריה – לא ניסה לסתור אותה.

החיפושים שנצטרך לעשות כדי לעלות על עקבות השבטים הזכירו לי את המשחק 'חפש את המטמון' שבו כתב חידה מוביל למיקומו של כתב חידה נוסף, וכן הלאה, עד המטמון החבוי. זו גם עבודת בילוש אחרי סימנים שונים שאותם השאיר החשוד באקראי שיובילו לבסוף אליו.

"עניין שני", המשיך ד"ר אפלבוים וזק"ר גם את אצבעו, "עצי תמרורים! מתברר, על פי מפת תפוצת התמרורים בעולם, שמצויים עצי תמר לכל אורך דרומה של אסיה, שזהו הנושא הדרומי של הגולים: פרס, אפגניסטן, פקיסטן, קשמיר, הודו, בורמה, דרום מזרח סין."

"בחוג ארכיאולוגיה לנוער באוניברסיטת ת"א שבו השתתפתי", אמרתי, "המרצה סיפרה שעל פי חרצני תמרורים שנמצאו פזורים באתרי חפירות התברר מי חי שם ומתי, ועוד עובדות שחושפות את אורח חייהם של אותם אנשים אלמוניים מדורות קדומים. אז גם אנחנו יכולים למצוא על פיהם את נתיב נדידתם של השבטים."

"אז אתה אומר שהגולים נטעו שתילי תמרורים כדי לסמן את הדרך?" שאל דניאל את ד"ר אפלבוים ובקולו נשמע ספק ואף לעג קל.

"זאת אפשרות שאפשר להביא בחשבון."

"זה כמו הנזל וגרטל", אמרתי, "שפיזרו אבנים קטנות כדי שיוכלו למצוא את הדרך חזרה לביתם, או כמו במשחק 'סימני דרך', שבו מסמנים את הדרך בציוור חיצים."

אלה ניסתה להושיע את בעלה מהדו-קרב המילולי ועוררה נושא חדש. "היו חוקרים שיצאו לחפש את עקבותיהם?" שאלה.

"כן, בהחלט", ענה ד"ר אפלבוים, "המסתורין של עשרת השבטים עניין חוקרים רבים במשך הדורות. במהלך השנים יצאו היסטוריונים, שלוחים או מיסיונרים למסעות החיפוש המסוכן. היה עליהם לעבור במדבריות, בנהרות ובהרים. רבים מהם לא חזרו."

"ומה התגלה לאותם חוקרים שהצליחו לשרוד את המסע?" התעניין ארז.

ד"ר אפלבוים השיב: "נמצאו מנהגים יהודיים בקרב הפתאנים כמו סמלים של מגן הדוד והמנורה, וקמיעות של שמע ישראל. חוקר שבטי ישראל בהודו, אייל בארי, סיפר שאם תפנה אל פתאני ברחוב ההודי ותשאל אותו למוצאו – בדרך כלל תקבל את התשובה 'אני מבני ישראל'. ואז אם תרצה להעמיק ותשאל אותו, מאיזה שבט אתה – תהיה התשובה, בני יוסף, בני אפרים או מצאצאי קיס עבדול ראשיד. המלך קיס הוא צאצאו של קיש, אביו של המלך שאול משבט בנימין, על פי מסורתם."

"אז אנחנו קרובי משפחה של אנשי הטאליבן?! הרי הם מבני הפושטו!" הזדעזע ארז ולא התאפק מלקטוע את ד"ר אפלבויים.

ד"ר אפלבויים חיך. "ייתכן. אבל אל תדאג", ניסה להרגיעו, "הטאליבן הם רק אחוז קטן מבני הפושטן, כאשר רוב בני הפושטן אינם מחבבים את הטאליבן, בלשון המעטה. לפני כמה מאות שנים אולצו להתאסלם, וכך הקשר הלאומי היטשטש ונחלש ולכן ניכרות בהם השפעות של תרבות האיסלם. היו תקופות שכובשים אכזריים הרגו את הגברים ואילצו את הנשים להינשא להם, וכך התערבו עם עמים אחרים, אף על פי שניסו בכל כוחם לשמור על ייחודם.

מצד שני, "הוסיף, כשמבטו מתענן, "ישנם גורמים ביטחוניים שהנושא שציינת מטריד אותם בקשר למשלחתנו".

ד"ר אפלבויים שלף מכיס חולצתו מכתב שמעטפתו נושאת חותמת עם לוגו וסמל המדינה.

"הנה המכתב בו משרד החוץ מתריע על כך", אמר, והוציא את המכתב. הוא פרש אותו והחל הקריא לנו:

הנדון: איסור עידודם של בני מיעוטים מאסיה לעלות ארצה בשל השערה של קירבת דם לבני ישראל

במשרד החוץ חוששים לתדמיתה של ישראל בפני ממשלות זרות וארגונים בין-לאומיים, אם תעלה השערה שיש קשר דם בין עם ישראל לשבטי הטליבן. יחסי ישראל-ארה"ב והמערב בכלל עלולים להקלע למשבר חריף שתוצאותיו חמורות.

חמור מכך, דבר זה עלול אפילו לגרום לחששות במערב לגבי העלתם ארצה ובכך להפיכתה של ארצנו למדינה דמוית טאליבן חדשה, בעלת משטר דתי קיצוני.

גם במצב הנוכחי, הכנעת הטרור העולמי ע"י קואליציית המערב קשה ובוודאי לא יאפשרו לטרור להתפשט הלאה.

לכן, אנו דורשים בתוקף להימנע ממגעים כלשהם עם בני השבטים הללו כאשר משלחתכם תגיע לאזורי מחייתם.

ד"ר אפלבויים נאנח והניח את המכתב על השולחן.

"אני לא מבין", אמר אלון, "איך הם מתנגדים להעלות לארץ אנשים שבכלל עוד לא גילו שהם קיימים?"

"כנראה נודע להם על תוכנית המשלחת", ד"ר אפלבויים העלה השערה, "שם כתוב שאנו משערים שבני שבט הפושטו שבאפגניסטן הם מצאצאי בני ישראל".

"אבל אם אנחנו רק חוקרים את מורשתם של השבטים מתוך שרידים ארכיאולוגיים", אמר ארז, "אין חשש שנועוד טרוריסטים לעלות לארץ".

"באופן רשמי כן", הסכים איתו ד"ר אפלבויים, "רק שקיויתי שנמצא שרידים שיש להם מסורת על מוצאם הישראלי שירצו להתאחד עם עמנו. מובן שהם יצטרכו לעבור גיור, כי יש סיכוי גדול, שבעל כורחם, הם התערבבו עם עמים אחרים במשך הדורות.

בכל אופן, נאלץ להיות זהירים ולא 'לעשות גלים' שיכולים להפריע למחקר שלנו". מצחו החרוש קמטים המחיש לי שהוא צופה בעיות וחושש שלא נוכל להתחמק מהן בקלות.

"טוב, בואו נחזור לנושא שהפסקנו בו", ניסה להתעלם מהקשיים הצפויים לנו בעתיד, ולהתמקד במשימות שכרגע לפנינו, "הפושטונים מסבירי פנים באופן מיוחד ומכנסי אורחים כבני אברהם אבינו. הם חרוצים, נאמנים, חזקים, נאים וחכמים. עם זאת הם אמיצים, גאים ותקיפים ומלאי החלטיות, קנאים לדעותיהם, מרדנים וחסרי פשרות כמו... בני ממלכת ישראל".

"ועוד דבר", אמר פרופ' אוליב, "החוקרים גילו דמיון בין שמות-מקומות, שמות-אנשים ומלים עבריות לבין מלים ושמות מקומות בלשונות ובניבים אפגניים. קיים גם דמיון בפיזיונומיה בין שבטים באפגניסטן לבין היהודים", הוא הוסיף.

ד"ר אפלבויים המשיך: "ישנם שבטים נוספים, מלבד הפושטו, הטוענים שהם צאצאי בני ישראל. שבטי הסוריבאן באפגניסטן, שהם מוסלמים כיום, טוענים שהם צאצאי שבטי יוסף - אפרים ומנשה. גם שבטי הרז'פוט בצפון הודו, טוענים שהם צאצאי שבטי יוסף. כל אלה טוענים שהם צאצאים של 'בְּאֵנִי אִיסְרָאֵל'."

ד"ר אפלבויים הדליק את המקרן המחובר למחשבו הנייד. תמונת הפתיחה של המצגת ריצדה על הקיר עד שד"ר אפלבויים סיים למקד את הפוקוס. בשקופית הראשונה היתה רשימה של הקהילות במרכז אסיה המיוחסות על ידי חוקרים כצאצאי עשרת השבטים, או שעל פי מסורת שרווחת אצלם מייחסות עצמן לצאצאי עשרת השבטים.

"נודע לי שאגודת עמישב מצאה והביאה ארצה את בני מנשה ממזרח הודו", סיפר ארז.

"אם כבר מצאו חלק מהם, מה מחפשת משלחת המחקר שלנו?" בירר דניאל.

"אתה צודק", הסכים איתו ד"ר אפלבוים והסביר, "מטרת משלחתנו היא לעבור בנתיב נדידתם של עשרת השבטים ולמצוא שרידים לאורך הדרך בכפרים נידחים כדי ללמוד על אורח חייהם ומסורתם. נוכל גם למצוא שרידים ארכיאולוגיים בדרכם שילמדו על תרבותם באותה תקופה קדומה. אבל המשימה החשובה ביותר היא השבת האובדים ואיחודם עם עם ישראל. דמיינו לעצמכם אחים שנפוצו בעת השואה ואיש לא יודע מה עלה בגורל אחיו, ובסיומה הם מחפשים ולאט לאט מוצאים זה את זה. בוודאי לא יסתפקו במציאת חלק מהאחים, אלא יעשו כל מאמץ לחקור ולדרוש עד שיגלו את האחרון שבהם".

"למצוא אחים אובדים שהוגלו לפני אלפים שנה?? חה!!" גיחך אלון, "הם כבר מזמן מזמן נכחדו - הושמדו או התבוללו ונעלמו".

"לפחות נוכל לומר לעצמנו שעשינו כל מה שאפשר", ענה הדוקטור.

"היו כבר בעבר משלחות יהודיות שיצאו לחפש אותם?" שאל דניאל.

"כן", ענה והחל לספר. "מקובלי ירושלים מכל העדות שלחו לאסיה בשנת 1899 את הרב שמעון צבי הורוביץ, מייסד ישיבת המקובלים 'שער השמים', כדי לחקור אחר השבטים האבודים. הוא יצא בליווי יהודי תימני. הם עברו במסעם בהודו, טיבט, בורמה, סינגפור, הונג קונג ולשנחאי. במשך כשנתיים הלכו ברגל או רכבו על גמל או חמור. המקובלים הבינו שההתלכדות עם השבטים האבודים היא חלק מתהליך אחדות העם בתקופת שיבת ציון. משלחות נוספות נשלחו למזרח ע"י אדמורי חסידים וע"י תלמידי 'הגאון מוילנא' מליטא".

"ואיזה עוד מטרת יש בחיפוש הזה?" שאלה אלה.

"מטרה חשובה נוספת היא להגיע לידע שנשתכח משאר העם ונשאר אצל השבטים בלבד. אומנם יש בידנו היום מורשת מכובדת של התלמוד והמשנה וכמובן של התנ"ך, וגם ספרי הקבלה, אך ייתכן שבידי השבטים האבודים שרדו ספרים או מידע עתיק שאבד לנו. למשל, ידוע שבידי יהודי קוצ'ין בהודו, המיוחסים גם הם לעשרת השבטים, נמצא ספרו של הנביא אחיה השילוני, שפעל בימי ירבעם מלך ישראל".

דבריו של ד"ר אפלבוים ריגשו אותי. חשתי אכפתיות וסולידאריות כלפי האבודים מבני עמנו. באותו הרגע החלטתי סופית שאני מצטרפת למסע. עכשו הייתי כבר נחושה בדעתי להענות לאתגר שהזדמן לי. חשתי שבהחלטה עכשו אני קופצת למים ושורפת את הגשר מאחורי.

קולו החלול של אלון נשמע כמו בוקע מתוך האוב: "בשביל מה אנחנו צריכים את הפרימיטיביים האלה אצלנו? הם יגיעו לישראל עם תפיסות העולם השובניסטיות שלהם בסגנון ארצות האיסלם. אצלנו, בתרבות המערבית, הכול הרבה יותר פתוח ודמוקרטי. לדעתי, אין טעם להתחבר אליהם אחרי נתק ארוך כל כך שיצר שוני וזרות. עדיף שישארו בחור הנידח שלהם ושישאירו אותנו במנוחה", סיכם אלון את התנגדותו הנחרצת.

לא יכולתי לשתוק לשמע דבריו המתנשאים. "שמעתי על קהילת בתא אסרָאָל – האתיופים, שגם הם מצאצאי עשרת השבטים, שאצלם חזק מאוד הכבוד למבוגרים, למנהיגים הרוחניים, ובכלל כבוד הדדי. הם אדיבים וחביבים. נעים להיות בחברתם".

אלון עיקם את פרצופו. "התמימות שלך לפעמים מטריפה אותי. את לא מודעת לקשיים של האתיופים להתאקלם בארץ?"

"אני מודעת לקושי, אבל גם להתמודדות ולהצלחות", עניתי.

"את כל הזמן עסוקה בלחשוב על אחרים. תדאגי לעצמך!" חזר לשנן באוזני את תפיסת עולמו.

כשלמדתי בפסיכולוגיה על אינדידואליזם לעומת קולקטיביזם נזכרתי באלון, בעל האינטרסים האישיים, בניגוד לי, הרוצה להשתייך לחבורה המלוכדת ע"י אינטרס קבוצתי.

"ועוד דבר", הוספתי, "לצעירים בארץ יש כמיהה לשורשים רוחניים. ההיכרות עם בני השבטים יכולה למלא את הצורך הזה, במיוחד שחלק ממורשתנו האבודה נמצא בידם".

אלון גיחך. אלה, לעומתו, הנהנה בראשה שוב ושוב לשמע דברי. "את יודעת", אמרה, "הייתי לפני שבועיים בכנס של האוניברסיטה בנושא 'יחס החברה הישראלית ליהודי אתיופיה'. ההרצאות היו די מעניינות ורק בהרצאה האחרונה היתה לי חוויה לא נעימה. המרצה הציג שיקופית עם הכותרת: 'היהודים השחורים' ומתחתיה הופיעה שורה בגדול - 'האפרו-ישראלים הם אנשים טובים ושקטים שהפכו לחברה נגועה בפשע ואלימות', בליווי קריקטורה של גנגסטר שחום חייכן ואימתני. רציתי למחות על כך, אך לא קיבלתי רשות דיבור. אצלנו האמריקאים יש רגישות גדולה לגזענות, וממש לא יכולתי לסבול זאת. חזרתי הביתה בתחושה קשה, ורק אחרי שחיבקתי כל אחד מילדי הצלחתי להירגע. החינוך שקיבלנו בארה"ב היה כל כך נגד גזענות שאין לנו בית קיבול לכך. במיוחד שהאתיופים הם בני עמנו, בשר מבשרינו".

ואז פנתה אל אלון ואמרה: "תחשוב על זה שמהגרים ופליטים הובאו מהכפרים באתיופיה, והמתינו בתחנות מעבר תקופה ארוכה בתנאים קשים. הם נחשפו שם לאללימות ולאלימות ולאלכוהוליזם בעל-כוחם".

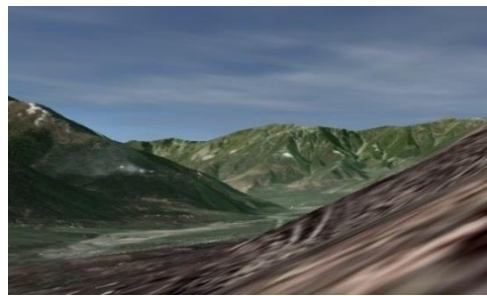
ד"ר אפלבוים רצה להתקדם בהסבריו, לכן רק הביט באשתו בהזדהות ואחר המשיך: "המשלחת תנסה להגיע לאזורים נידחים מזרחית לאפגניסטן. יהיה עלינו להתנהל בתנאי שטח לא קלים כדי להגיע אל מקומות ישוב שחבויים באזורים שחלקם לא מופיעים על המפה. נפגוש שם אוכלוסיות אותנטיות מקומיות בעלות תרבויות רחוקות שהולכות ונעלמות, הדוברות שפות שונות ועתיקות. נחפש מנהגים ומסורות עתיקות עליהן שמרו קהילות אלה במשך אלפי שנים."

"איך נתמצא באזור ובדרכים?" שאלה אלה, "ארז מכיר היטב את השטח?"

"ארז אומנם טייל באזורים אלו בעבר וגם ליווה לשם קבוצות, אך ייתכן שנאלץ להגיע לאזורים נידחים במיוחד. לשם כך נעזר במדריך מקומי."

ד"ר אפלבוים בחן את הרושם שהותירו דבריו. "התלבטנו רבות מאיזה מקום להתחיל את המחקר." שיתף אותנו בשיקולים. הלבטים כאילו הצטיירו על פניו. קווי המצח האופקיים שלו הדגישו את היותו שקול ואחראי. "מאחר שהשבטים הקרובים ביותר לתחילת מסלול הנדידה הם הפתאנים באפגניסטן היינו רוצים לסייר תחילה באפגניסטן ובפקיסטן, אך לצערנו לא נוכל, כישראלים, לעשות זאת. גם בהמשך מסלול נדידתם, בצד המוסלמי של קשמיר, שהוא כיום אזור קרבות ומחלוקת, מסוכן."

לכן החלטנו להתחיל את מסענו במזרח קשמיר. הנחנו שנתיב נדידת הגולים היה לאורך נהר האינדוס העובר שם. בתקופות עתיקות הדרכים היו לאורך תוואי הדרך הטבעי. האינדוס הוא נהר גדול שממשיך מפקיסטן לקשמיר ומשם לטיבט, וזה גם היה כיוון התקדמותם. המקומות המרכזיים בהם עברו השבטים היו העיר קבול והעיר פשבר - מעבר ח'יבר שבאפגניסטן, ומשם סרינגר וקרְגִיל בקשמיר. באזור העיר סרינגר היו כפרים בשמות 'ישראלים' כגון אמריה, ענר וממרה ובאזור עמק זנסקר שבקשמיר - סמריה שהוא שמה הקדום של שומרון. במסע שערכה המשלחת של אגודת עמישב פגשו המשתתפים שבטים פתאנים בכפרים שבסביבות סרינגר, בעיקר על הדרך לקרגיל, באזור גֶנְדֶרְבֶּל ופֶנְגָאן. הם מצאו אצלם מנהגים יהודיים ככתובה ומוהר."

הנוף הנשקף מכנגאן בקשמיר

אלון רשם בגוגל שבלפטוב - "גוגל ארץ" ומיד הופיע מולנו במלוא הדרו כל כדור הארץ והתקדם אלינו תוך כדי סיבוב מלא חן, כרקדנית קלילה. לבסוף הוא נעצר, כשבמרכזו ארץ ישראל. מצידה האחד אירופה ואפריקה ומצידה השני אסיה. הכחול של הימים והאוקיינוסים הוסיף רקע עוצמתי. אלון הקליד בזריזות את השם 'כנגאן' באנגלית ומיד הכדור התקדם לעברנו במהירות, כמו מטאור שעומד לפרוץ מתוך מסך המחשב ולהתנגש בנו, תוך כדי הטיה לכיוון מזרח. הוא המשיך להתקדם לעבר אדמת האזור המבוקש, והרגשתי כמו חייזרים שצוללים בתוך חליתם במהירות האור לעבר אדמת הכוכב. לעינינו נגלה רכס הרים גבוהים שראשיהם מכוסים שלג.

"זהו רכס הקארקורם, הסביר ארז."

התקרבנו עוד ע"י הזום-אין שעשה אלון ואז נראו כמה קבוצות בתים חד קומתיים משני עברי כביש ראשי.

ד"ר אפלבוים המשיך: "אחד החוקרים הקשמירים שהתלווה למשלחת של 'עמישב' טען שהוא משוכנע שאנשי קשמיר הם מעשרת השבטים ובמיוחד ההינדואים שביניהם. יש לתושבי קשמיר מסורת על כך שהם צאצאי בני ישראל וכך קובעים בהחלטיות שני ההיסטוריונים הראשונים של קשמיר. לכן חשבנו לנסות להתחקות שם אחר בני ההינדו, במרכז ודרום קשמיר. האזור שממנו אפשר להתחיל במסלול הוא אזור לדאק. בעבר הרחוק היה אזור בשם קריות בלדאק כשם העיר קריות שבישראל. כשנתקרב לגבול נצטרך לשוב על עקבותינו. לכן תכננו לעשות את הדרך חזרה מצידו השני של הנהר."

"אז משלחתנו תהיה רק באזור לדאק?" בירר דניאל.

"במסע הזה נסתפק באזור זה. את המחקר על המשך מסלולם, ברמה הטיבטית והלאה, נשמור לפעם אחרת."

"לדעתי כדאי להוסיף למסע את האזור שדרכו עבר המסלול הצפוני של דרך המשי," אמר דניאל בהחלטיות.

"לא נוכל להספיק כל כך הרבה בזמן מוגבל של חודשיים", לא הסכים ד"ר אפלבוים, "לכן בחרתי נתיב אחד, של גולי שומרון. זהו החלק החשוב של העם, מצאצאי יוסף - אפרים ומנשה - שגלה בכיוון זה. הם גם אלו שעתידיים לחזור, עפ"י המקורות, יותר מאשר השבטים האחרים. באזור הרי ההימלאיה ניתן לסייר רק בעונת הקיץ, בין יוני לאוקטובר. אח"כ מזג האוויר קשה כל כך שתנועת המטוסים נפסקת והדרכים חסומות על ידי שלגים. קבענו שניתן יומיים להתארגנות מסיום הסמסטר כדי לנצל את מירב הזמן של עונת הסירים במקום".

מורת רוח קלה ניכרה בפניו של דניאל, אך הוא שתק. התרשמתי שלמרות היותו קנאי לדעותיו הוא בעל טקט ויודע מתי עליו להרפות.

ד"ר אפלבוים סיפר שקיימת קרן מחקר פרטית שמעוניינת במחקר הזה ומשתתפת במימון, ולכן יש סיכוי שהקבוצה תישלח שוב.

"אני מאמין שלכל אחד מאיתנו יהיה בזה עניין אינטלקטואלי וחוויתי כאחד, "סיכם ד"ר אפלבוים.

"זה הולך להיות מסע מרתק", לחשתי לאלון בהתרגשות. "זאת תהיה חוויה בלתי נשכחת!"

"לא בטוח", הפטיר אלון.

ד"ר אפלבוים סיים את הסבריו ועבר לשקופית הבאה שבה נראתה מפת האזור שאליה תגיע המשלחת. מסלול המשלחת התפתל בין גושי צבע חומים, ירוקים וכחולים, ליד שמות לא מוכרים של אזורים וערים. תמונות נוף מדהימות מהמקומות האלה הוצגו בשקופיות הבאות והוסיפו לתחושת הריגוש שלי, ובקושי התרכזתי בהסבריו על הציד הנחוץ שכל אחד חייב להצטייד בו.

אלון קם ממקומו ונשען על הקיר כשידיו תחובות בכיסיו. הוא נראה כאילו עדיין לא החליט אם הוא שייך לחבורה או לא.

בשקופיות האחרונות פירט ד"ר אפלבוים את הסידורים שעלינו לעשות והטפסים שצריך להכין כגון: דרכון, ויזה, ביטוח רפואי וכד'. אחרי שסיים כיבה את המקרן ואת המחשב, ניתק את הכבלים המחברים ביניהם וגלל אותם סביב זרועו כדי להחזירים מסודרים לתיק. גם בהרצאתו בספריה הלאומית שמתי לב שהוא מקפיד על סדר, כמו יקה מובהק. אומנם הוא גדל בארה"ב, בלוס אנג'לס, כך סיפר אז כשהזכיר בחיור את דרישתו מתלמידיו להגיש עבודות אסתטיות ללא קישקושים, אך מוצאה של משפחתו מגרמניה.

התרווחתי בכיסאי בתחושת סיפוק והתפנית להסתכל סביבי. על הקירות היו תלויים רישומים של דמויות תנ"כיות וציורי שמן של נופים עתיקים. מנורה שעמדה בצד פיזרה אור צהבהב סביבה. צמח ירוק בעציץ גדול פרש את עליו הגדולים לצדדים בפינת החדר. דלתות הזזה שקופות שפנו לעבר מרפסת רחבת ידיים, היו מחופות בוילונות בצבעי פסטל שקטים.

ד"ר אפלבוים פנה אל אלון ושאל אותו איך אפשר להשתמש בתוכנות ניווט במסע. אלון הסביר שאפשר לתכנן את הניווט על גבי המפות הטופוגרפיות שבמחשב ואח"כ לשדר את פרטי הניווט ישירות לזיכרון מכשיר ה-GPS. אלון הוסיף שאת התמונות שנצלם הוא יכול להעלות למחשב. הוא גם יוכל לעדכן אותנו במזג האוויר הצפוי בכל אזור בו נהיה ובכלל להיעזר בכל שירותי האינטרנט בכל עניין שנצטרך.

היה נראה שד"ר אפלבוים מבין שיהיה יעיל מאוד לצרף אותו למשלחת. הם המשיכו ללבן את האפשרויות כשהוא משדר לאלון שהוא סומך עליו כמומחה בתחום.

הזמן חלף והמפגש עמד להסתיים. אלה החלה לפנות את הכלים במרץ האופייני לה. שמתי לב שאֵלָה כמעט תמיד בתנועה, בדרך לאיפה שהוא, להספיק עוד משהו. אלון עדיין עמד בצד כשאצבעותיו מתופפות על ירכו בעצבנות ניכרת, כהרגלו בשעת לחץ. קיויתי שהוא לא מתחרט על הסכמתו להצטרף. בינתיים פנו כולם לצאת והבחנתי מהמטבח שדניאל ניגש לאלון ולחץ את ידו לחיצה איתנה. "נעים להכיר אתכם", אמר בקול ברור ועמוק ובחיוך בוטח, "אני מקוה שנתראה במסע". הוא סב על מקומו והביט לעברי. כשהבחין במבטי נד לי בראשו קלות כנפרד לשלום כשחיוך על פניו. הנהנתי בחזרה. היה לי הרושם שהוא מפעיל שיקול דעת לפני כל פעולה שלו. ממרחק בלט סנטרו הגרמי ובשילוב עם הבעתו הנחושה הוא נראה כמפקד בעל הערכה עצמית וכוח רצון.

לרגע דמיינתי כיצד אני נראית בעיניו. נעריתי, ללא תכשיטים, סנדלים שטוחות, ג'ינס וחולצת כפתורים רחבה מעט. עדיין לבושה כמו בקיבוץ. דניאל כבר יצא מהבית בעוד אני עומדת עדיין על מקומי והחיוך עודו על פני. רק הטפיחה ההגונה והחברית שארז הנחית על שכמו של אלון עוררה אותי ממחשבותיי. שמעתי את ארז, שהסתיר את אלון בגבו הרחב, אומר לאלון: "בן, חברה. אני מחכה לכם. צריך קצת רוח צעירה בקבוצה". בגן זקוף התקדם לעבר הדלת, מתנשא לגובה כשחנק כדורסל.

גם פרופ' אוליב מיהר לצאת בצעדיו הקטנים והמסורבלים. לרגע חששתי שרגליו יסתבכו זו בזו והוא ימעד. חשבתי שהוא מרגיש לא אהוד כל כך בגלל הופעתו החיצונית המיושנת. בלבושו הוא הזכיר לי דמות מסרט שראיתי פעם: הז'אקט לא היה תואם בצבעו ובדוגמתו למכנסים. מתחת לז'אקט ביצבו כתפיות גומי ששמרו על מכנסיו לבל יגלשו מתחת לכרסו העגלגלה. כאשר עבר לידנו

המהם משהו בלתי מובן והמשיך הלאה. "אולי הוא מתוח או נרגש," ניסיתי להיכנס לנעלים שלו, המזרות והמיושנות, "חוץ מזה לכולנו יש איזו שריטה. מי יותר מי פחות."

*

לאחר שכולם יצאו נשארנו לדון עם ד"ר אפלבוים בעניין הצטרפותנו למשלחת. אלה הזמינה אותנו לחזור ולשבת.

"את עובדת?" שאלה. הארשת הנעימה לא נוטשת את פניה גם כשהיא נראית עייפה. ד"ר אפלבוים אסף בינתיים את המפות וסידר אותן בתיקה. הבנתי שהתעניינותה נובעת גם בשל העובדה שלא פשוט לעזוב עבודה למשך חודשיים.

אלון הזדרז לענות במקומי. "היא התחילה קריירה בתחום השרברבות - היא אינסטלטורית, בלעז," אמר משועשע, "אבל היא לא הצליחה לשרוד בזה זמן רב."

אלה הסתכלה עלי במבט מופתע ומתעניין כאחד: "באיזה תחום???" היא ניסתה לברר אולי לא שמעה נכון. היא דווקא לא צחקה.

"היא גוגליסטית מושבעת," התנדב אחי להסביר במקומי, "משם היא שואבת את הרעיונות להכנסות צדדיות וגם את ההדרכה איך לעשות את זה," הגדיל את הסתום על הגלוי, משאיר את אלה בתמיהה.

ראיתי שאין לי ברירה והסברתי. "אני סטודנטית, אבל בנתיים עד שאסיים את הלימודים חיפשתי עבודה צדדית. שמתי לב שסטודנטים הגרים בדירות שכורות ישנות סובלים בבעיות של כיורים סתומים, ברזים מקולקלים וכדומה, ואין להם אפשרות להזמין אינסטלטור שלוקח לכל תיקון סכום גדול. כשקרו לי תקלות כאלו, העדפתי לחפש בגוגל הדרכה איך עושים את זה. מצאתי סרטונים שמראים כמה זה פשוט והתחלתי לתקן בעצמי את התקלות בדירתי. חשבתי שבעצם למה שלא אציע את שרותי בתחום לאחר שרכשתי ניסיון? אבל לבסוף זאת היתה הפדיחה הכי גדולה שלי בחיים. זה קרה כשבאתי לתקן ברז אצל הלקוח הראשון שלי ולא ידעתי איך לעשות את זה, ולבסוף כמעט ועקרתי את הברז. זאת לא היתה אשמתי. התקלה במקרה ההוא לא היתה משהו סטנדרטי. בסרטונים היו רק הדרכות איך להחליף חלקים של ברז, אבל מה עושים כשאחרי פירוק האום בברז מוצאים שבר מתכת שנשאר מצוואר הברז? נותר לי רק למשוך בכוח רב את חתיכת המתכת בעזרת הפלייר במקום לסובב את ההברגה השבורה. לכן הלקוח הזה היה גם הלקוח האחרון שלי בעבודה זו."

אלה צחקה מכל הלב. "יש לך רעיונות מיוחדים," אמרה במבטא האמריקאי המתנגן שלה.

"במה את עוסקת?" התעניינתי גם אני בה.

"אני קאוצ'רית," אמרה בקול רציני.

"מה זה?" שאלתי.

"זה אימון אישי," הסבירה, "אני מכוונת אנשים להשיג מטרות מתוך ההיכולות והכישורים שלהם, להתגבר על מכשולים ולשמר מוטיבציה. לפני כן הייתי עובדת סוציאלית."

היא הוסיפה שהנסיעה עם המשלחת מעניינת אותה גם מבחינה מקצועית בעיקר בתחום סוציולוגיה של התרבות העתיקה, בהבנת ההתנהגות בהקשר החברתי-תרבותי-סביבתי. לאחרונה התמחתה גם באנתרופולוגיה חברתית במסגרת השלמת תואר שני בסוציולוגיה.

היא סיפרה שעבדה במרכז קליטה של אתיופים עד לפני שנה. היא הופתעה אז לגלות שאנשים יכולים להסתגל לתרבות חדשה די בקלות, ואפילו לשלב את תרבותם הישנה עם החדשה בהרמוניה די מוצלחת.

אלה התעניינה גם במעשיו של אלון. התרשמתי שהתעניינותה כנה. היתה חמימות בקולה ובטון דיבורה. אלון פירט בהרחבה את תוכניותיו השיווקיות. הוא שכח שהוא בעצמו אומר לי תמיד לקצר ולהתמקד בעיקר.

אלה האזינה בתשומת לב, מהנהנת בראשה מדי פעם, כפי שעשתה כשאני דיברתי. החיוך שפשט על פניו של אלון גילה לי שהזוג אפלבוים הצליחו להגיע לנקודה פנימית של טוב וחביבות אצלו. הוא הרגיש כל כך נוח בחברתם עד שעבר לדבר עלי.

"אולי לא תאמינו," החליט אלון לגלות להם את כל הקלפים שלי (לפחות את אלו הגלויים לו), "אבל היא כבר הספיקה להיות גם סנדלרית! בזה היא דווקא התמידה חצי שנה."

"זה נכון?" ננעצו בי שני זוגות עיניים עגולות.

"כן," הודיתי, "אולי בגלל זה לא נרתעתי מהרעיון של להיות אינסטלטורית. התרגלתי כבר

למקצועות לא שגרתיים עבור בנות."

"את מפתיעה אותנו כל הזמן. ספרי לנו על זה," ביקשה אלה ורכנה קדימה להקשיב היטב לדברי. לא התכוונתי לגולל מפניהם את קורות חיי או לפרט את קורות החיים שלי, אבל לא נשארה לי ברירה. "זה היה בתקופת ההיאחזות. זהו שלב נוסף בנח"ל אחרי הטירונות," הרגשתי צורך להסביר לה, "הגרעין שלנו היה בהיאחזות רימונים שבשומרון. אל ההיאחזות הגיע אדם מבוגר, חרדי-לאומי, מפתח-תקווה, מטעמים אידיאליסטיים, והביא להיאחזות את בית המלאכה שלו ליצור נעלי עבודה.

מפעלו הכיל שתי מכונות תפירה ומכונות ליצירת שוליים דקים סביב עור הנעל, וכמובן גם ארגזים מלאים בעורות הגזורים בצורת נעל עבודה.

כולנו אהבנו אותו וקראנו לו בחיבה ה'סבא'. הייתה בו חברמניות שלא מביישת צעירים. היו לו אמירות שונות וכשצחק סחף את כולנו. עם זאת הקפיד על עבודה מדויקת ועל הספקים. הוא עצמו עבד בשקידה במשך כל שעות יום העבודה. הוא היה אדם חזק וצעדיו כבדים אך נמרצים כשל צעיר, כשלהרגלו נעלי עבודה גבוהות מהסוג שייצרו בבית המלאכה.

"כולם עבדו בסנדלריה?" התעניינה אלה.

"לא. הבנים עבדו בריצוף השבילים ופיתוח ההיחזקות, מלבד אלה ששמרו בלילה וישנו ביום. חלק מהבנות עבדו במטבח – בבישול ובניקיון. אני לא כל כך התלהבתי מעבודה בעלת סטראוטיפ מובהק של נשים ולכן בחרתי בסנדלרות".

"היא לא אוהבת שום דבר שמריח מסטראוטיפ נשי", קטע אותי אלון, "לכן היא הייתה בחוג ג'ודו כשכל הבנות היו בחוג בלט, ולמדה לנגן על מערכת תופים בזמן שהחברות שלה ניגנו על פסנתר, נכון?" נהנה אלון לחשוף את נקודות 'התורפה' שלי. "בהפסקות ביסודי היא הייתה תמיד משחקת בג'ולות עם הבנים. כל אחת"צ הייתה יוצאת עם כדורסל תחת זרועה לעבר מגרש בית הספר וחוזרת בערב פרועה ומזיעה".

"אז מה", הפטרתי, "אפילו ברפאלי סיפרה שבנערותה לא היתה לה מודעות לאופנה או לג'רלז סטאף. היא היתה משחקת עם הבנים כדורגל והרגליים שלה התמלאו בסימנים כחולים מהנפילות". "תמיד חלמת להיות כמו ג'ורג' מהחמישיה הסודית, שלא מרשה לאף אחד לקרוא לה ג'ורג'ינה", סנט בי.

"אני דווקא מחבבת אותך ככה", אלה אמרה, "עם הסגנון השובב הזה. את מזכירה לי את בלבי עם הנמשים, הנעלים הגדולות והגרבים המפוספסות והלא-תואמות. יש לך אותו מבט נועז והמון רצון לעזור", אלה אמרה, ואני הרגשתי שהיא ממש מבינה אותי. חשבתי לעצמי שלא לה יש מין אינטואיציה להרגיש את הזולת. כנראה היא מורגלת לספק מוטיבציה למטופלים שלה.

"אז זה מה שעשית בהיחזקות? נעלים?" צחק עלי אלון.

"לא רק", נפגעתי מההערה העוקצנית, "מדי פעם מילאתי גם תפקידי שמירה. הוצבתי בעמדת השמירה בשעות היום, בשיא החום, חמושה בקסדה ורובה. שעות ארוכות הייתי צופה על שער הברזל הגדול בכניסה ועל שביל העפר שמעבר לו".

אלה התלהבה מסיפורי והרגשתי שהיא מחבבת אותי. בעצם, היא נראית כמי שאוהבת את כולם. "נו?" שאלה וציפיה בקולה.

"רק לעתים רחוקות הגיע ג'יפ צבאי למקום", המשכתי, "בדרך כלל המקום היה שקט, ויצר תחושה של אזור נידח. שמעתי אז הרבה את שיר הנדודים 'שיר אהבה בדואי' – על אהבת הבדואים לחולות המדבר הנודדים ברוח, של דיויד ברוזה. הפזמון היה: 'הו הו הו הו אוו, קול קורא לנדוד, לנדוד'. כששר בקולו העמוק ובליווי הגיטרה התעורר בי יצר הנדודים והכמיהה למסעות במקומות רחוקים".

צילצול טלפון קטע את דברי. אלה הושיטה ידה אל המכשיר האלחוטי שהיה מונח על השולחן.

"ערב טוב", ענתה במבטאה המתנגן.

היא הקשיבה בתשומת לב למשך דקה ואז הנהנה, כאילו שמעבר לקו מבחינים בכך, ואז פנתה אל בעלה: "נתן, זה בשבילך. מר גרשונביץ".

ד"ר אפלבוים נראה מופתע, כאילו השם הזה לא אומר לו כלום, לקח את המכשיר מידי אשתו ואמר: "כאן ד"ר אפלבוים, במה אפשר לעזור?"

פניו נראו מרוכזות בהבעה רצינית כשהקשיב לדובר שמעבר לקו, והוא הינהן קלות לפני שענה.

"הבנתי אותך", אמר כשגבותיו מתכווצות בהבעה מוטרדת ואז הפטיר שלום חפוז וניתק.

הוא נשאר מהורהר כשמבטו מופנה אל השולחן והמסמכים שעליו, כאילו חושב ומתלבט עדיין בקשר לדברים שנאמרו לו.

אלה הפנתה אליו את עיניה במבט שואל.

"זה מישו מהסוכנות", שיתף אותנו ד"ר אפלבוים, "הוא רמז בצורה די בוטה שיש התנגדות אצלם למסע של המשלחת שלנו".

"למה, מה פתאום?" שאלתי.

אלון נעץ בי מבט כאומר מה את מתערבת. הרגשתי כבר כל כך נוח בחברתם שהרשתי לעצמי להביע בקול את פליאתי.

ד"ר אפלבוים היה מוטרד. "הוא טען שתקציבים גדולים כבר זורמים לקליטת האתיופים וגם לגביהם ישנם קיצוצים משמעותיים בכספים שמשרד האוצר מעביר למשרד הקליטה. לכן הם לא מעוניינים בעולים נוספים מאפריקה או מאסיה. לדבריו, כיוון שהסוכנות מתקצבת כיום בעיקר מתרומות ולא ע"י המדינה, המשקיעים הפרטיים דורשים לראות לאן כספם הולך ויש להם דרישות

לעידוד עלייה מארצות נאורות בלבד...הוא הדגיש לי שהבעיה היא כלכלית בלבד ובהחלט לא גזענית".

"כן, ברור! הם מעוניינים רק בעולים מהמערב, ולא את אלה שהגיעו מהג'ונגלים", הערתי.
ד"ר אפלבוים נאנח. הוא שפשף את עורפו מתוך מצוקה ונראה מתוסכל.
"אז מה אתה חושב לעשות?" שאלה אלה את בעלה, מוטרדת.
"אני לא מתכוון לוותר על התכנית. מטרתנו העיקרית במסע היא להתחקות על מסלולם את צאצאי השבטים ולמצוא שרידים ממורשתם. בסוכנות כנראה משערים שמשלחתנו דומה למשלחתו של הרב אביחיל שהעלתה ארצה את 'בני מנשה' ממזרח הודו."
אלה היתה מודאגת. "אני מקוה שמר גרשנוביץ לא מתכנן להפריע לנו או למנוע בעדנו את הנסיעה".

"אין לנו מה לדאוג. זו משלחת מחקר של האוניברסיטה. יש לנו את כל האישורים לכך ואני לא רואה צורך לשנות מתוכניותינו בגלל איומים של גורמים שונים." הוא נשמע החלטי ובטוח בעצמו, ושמחתי שהתכניות נשארו על מתכונתם.

"האמת..." הוא הוסיף בהיסוס, "הייתי רוצה לשתף אתכם בלבד במטרה נוספת וחשובה יותר של משלחתנו".

הבטתי בו מופתעת. הוא בחן אותנו במבט רציני כשוקל אם ראוי להכניס אותנו בסוד העניינים ולבסוף המשיך. "למעשה, לא סיפרתי על כך לשאר חברי הקבוצה. לא הייתי רוצה לחשוף מטרה זו באופן שעלול לפרסם את העניין ולגרום למשלחות מתחרות או אינטרסנטיות להשיג אותנו ולגלות את הדברים לפנינו".

הייתי במתח. 'במה מדובר?' תמהתי בליבי. זה נשמע מסקרן ומיסתורי.
"ובכן..." היסס ד"ר אפלבוים, כמתלבט איך להתחיל, "ישנן מסורות עתיקות בנות כאלפיים שנה המספרות על קיומה של ממלכה קטנה, ממלכת בני אפרים, שהתקיימה בהרי מרכז אסיה. אומנם זו לא היתה ממלכה אדירה כמו של שבטי ישראל מהגליל - נפתלי אשר, דן וזבולון, שהשתרעה על שטחה של אוזבקיסטן וסביבותיה, שנקראה ממלכת הנפתליתים, אלא ממלכה קטנה וחבויה בין ההרים. על פי הידוע ממלכה זו הוקמה על הדרך לטיבט, במקום עלום בצפון-מזרח הודו. מטרתנו היא לאתר את שרידי הממלכה הזאת, ולחפש בממצאים רמזים למורשתם העתיקה. אם משלחת אחרת תקדים אותנו ותמצא את המקום ואת אוצרותיהם החבויים - הדברים האלה יאבדו לעם ישראל. לכן יש דחיפות במסענו. אנחנו חייבים להזדרז לפני שהאוצרות יעלמו..."

שמחתי שד"ר אפלבוים בחר דווקא בשנינו כדי לשתף אותנו במטרתה הסודית של המשלחת. אולי זה בגלל שאנחנו לא שייכים לצוות המומחים האקדמי, והוא כנראה הניח שאין לנו אינטרס להעלים מימצאים חשובים ושאינו לנו הבנה לאיזה סוחר עתיקות או אספנים כדאי למכור אותם.

"מתי היו קיימות ממלכות אלו?" שאל אלון.
"ממלכת הנפתליתם היתה קיימת מהמאה החמישית לספירה במשך כמאה שנים. ממלכת אפרים היתה קיימת עוד קודם עד המאה הראשונה לספירה".

"האם קיים בסיס עובדתי לקיומן של הממלכות האלה?" שאל אלון.
"כן", ענה ד"ר אפלבוים, "ר' אברהם אורטלס, גיאוגרף ומחבר מפות, הוציא בשנת 1570 את האטלס המודרני הראשון בלטינית. במפה המצורפת לספרו ציין את אזור ממלכת הנפתליתם. והרבה קודם, ההיסטוריון פרוקופיוס, מהמאה ש-6, מתאר בספרו את בני שבט נפתלי כשונים מההונים שבאזורם היתה הממלכה".

אלון הרים את גבותיו בהתפעלות כשמבט מלא רושם הצטייר על פניו. "ומה עם ממלכת אפרים?" שאל.

"רבי בנימין מטודלה מצא במסעותיו באפגניסטן ופקיסטן קהילות נידחות של בני עשרת השבטים. בני האפרידי בחייבר סיפרו לו שבעקבות רדיפות הסקיטים חלק מהאפרידי נדדו לעבר קשמיר וטיבט והקימו שם את ממלכתם. רק שמיקומה המדויק של הממלכה אינו ידוע להם".
הרגשתי שליבי רוטט מהתרגשות.

"יש שמועות", הוסיף ד"ר אפלבוים בקול רווי סוד, "שבני הממלכה חרטו על שער מבצרם את סמלם וכך אפשר לזהותם. אגדה נפוצה בקרב בני האפרידי בחייבר מספרת שהוטמנו במבצר דברים חשובים".

"אתה יודע מה מקור השמועות האלה?" שאל אלון בנימה ספקנית. "לי זה נשמע כמו סיפור מפוקפק".

"יש מקור, כן." אמר אפלבוים, "רבי בנימין השני במסעו ב-1849 נתקל בחייבר בבני האפרידי שלהם מגילות יוחסין עתיקות. הם סיפרו לו על ממלכה ישראלית שהתקיימה בקשמיר, והיתה מורכבת משבטי היוסופזיי ובעיקר האפרידי. רבי בנימין מספר בספרו שפגש סוחר יהודי שהיה בשבי הפרסים באפגניסטן במשך כשנה. הפרסים גייסו אותו לשורותיהם כרובה-קשת והוא נדד איתם בדרכים מזרחה. בדרכם מצאו מטמון של ממצאים עתיקים, בעיקר תכשיטים המשובצים באבנים

יקרות. פלוגתו הופקדה לשמור על תיבת האוצרות. השבוי הבחין במפה עתיקה, הצמודה לפני המכסה, בכתב עתיק. הוא זיהה מיד שזהו כתב עברי עתיק והצליח לפענח כמה מילים, מהן הבין שזאת המפה של ממלכת האפרידי.

"האם הפרסים הבינו מה יש בידם?" שאלתי, "הם ניסו לחפש את הממלכה בעקבות המפה?".
"לא. כנראה שהתמלאו תאוות בצע לגבי הממצאים היקרים, בגלל עתיקותם ויופיים, אבל לא התאמצו לפענח את המפה שהיתה כתובה בשפה זרה להם".

"אולי גם לא יכלו לעזוב את משימתם הצבאית ולצאת לדרך ארוכה שרחוקה ממטרתם," הוסיף אלון.

"ד"ר אפלבוים המשיך. "רבי בנימין חקר את הסוחר לגבי המפה. לדעתו של הסוחר צוין במפה, בחלקה התחתון, מיקומו המדויק של מטמון סודי שנמצא במבצר הממלכה. על פי השם שהופיע בראשה - עמיהוד בן שמריהו משבט אפרים, קלט הסוחר שהאוצר הוצפן על ידי מנהיג האפרידי שזה היה שמו".

"לפי השם העתיק מסתבר שהאוצר הוטמן לפני יותר מאלף שנים," אמרתי.

"כנראה," אמר ד"ר אפלבוים.

"שרטוט המפה מופיע בספרו של רבי בנימין?" שאל אלון.

"לא, רק מצוינת העובדה על קיומה".

"חבל," הפטרתי.

"ויש מקור לאגדה על החריטה בשער?" שאל אלון.

"כן, גם ר' אברהם פריצול, מלומד וגיאוגרף שחי במאה ה-15 באיטליה, מספר בספרו על פגישותיו עם בני השבטים. מהם נודע לו גם על דברים מקודשים לבני ממלכת האפרידי שהם שומרים שם בקנאות מפני זרים".

"מעניין מהם הדברים המקודשים שהם הצפינו," אמרתי, "אולי אלה קמעות עם כוחות רוחניים, העליתי השערה".

"לא צריך להיסחף," אמר לי אלון ביובש, והפטיר לעצמו: 'בעלת החלומות'. אבל שמתי לב שד"ר אפלבוים לא אמר דבר.

"על סמך מה אתה חושש ממתחרים?" שאל אלון, מעביר את הנושא לפסים ריאליים.

"נודע לי שישנם חוקרים בגרמניה שמתעניינים בממלכה עתיקה זו ומעוניינים למצוא את מיקומה ואת אוצרותיה," השיב ד"ר אפלבוים.

"אתה יודע פרטים מדויקים יותר?" הוסיף אלון לברר, "חשוב שנדע יותר על כוונותיהם ותוכניותיהם. כך נוכל להתגונן מפניהם ולהקדים תרופה למכה".

"אתה צודק," חייך דר אפלבוים קלושות. "מה שידוע לי זה שהם חוקרים מהאוניברסיטה של ברלין המומחים בתחום ונחושים להשיג מידע בעניין".

"באוניברסיטה של ברלין מתעניינים בהיסטוריה של עם ישראל?! למה?" תהה אלון.

"האמת שאינני יודע," אמר ד"ר אפלבוים מהורהר.

"אולי..." אמרתי, "הם רוצים לגלות ולהשיג את האוצרות הרוחניים של עם ישראל, שלא ידועים אפילו לנו".

אלון נעץ בי את מבטו המוכיח שאומר 'תרגיעי את הדמיון הילדותי שלך'.

החלטתי שעדיף לבלוע את העלבון ולא להגיב מאשר להסתכן בכך שאלון יראה במסע משחק ילדים מדומיין וטיפשי, ויחזור בו מכוונתו להשתתף במסע. דווקא עכשו כשמטרת המסע האמיתית נראית לי מרתקת כל כך לא הייתי רוצה להרוס את סיכוייני להצטרף. החלטתי שאני לא מוותרת על האתגר הזה. עכשו אני סופית בתוך ה'משחק'.

אלון רק הוסיף ואמר לד"ר אפלבוים שאין לו מה לדאוג. אפשר לסמוך על שנינו שנשמור את הסוד ונעזור בחיפושם אחר הממלכה האבודה ואוצרותיה היקרים. ד"ר אפלבוים חייך בתודה.

הוא הזיז את כיפתו במבוכת מה, כאילו לא נעים לו לרמוז לנו ללכת כבר ואמר שכבר קצת מאוחר. רק עכשו שמתי לב לכיפתו הסרוגה-שחורה, כנראה כיוון שהתמזגה עם שער השחור המסורק תמיד. העברתי את מבטי לאלה באופן אינסטינקטיבי והבחנתי רק אז שמטפחת פרחונית קטנה קשורה מעל לשערה. היא חייכה אלינו, כמקבלת בהבנה את מבטינו החקרניים, וקמה ממקומה. קמנו גם אנחנו להיפרד. הרגשתי שאנחנו ממש מכרים קרובים, אם לא משפחה, וד"ר אפלבוים, שליווה אותנו לדלת, אמר: "אני מקווה שהבנתם שזה בסדר שתצטרפו למסע, שניכם כמובן. אנחנו מצפים לכם וממש מעוניינים בהשתתפותכם," הדגיש.

"כן, כן," הנהנה אשתו אחריו, "כמובן". עכשיו, כשעמדו האחד ליד השניה, הבחנתי שהוא גבוה מעט מאשתו וכשהסתכל עליה הרכין מעט את ראשו. היא נופפה לנו בחביבות לשלום וניכנסה הביתה.

כשיצאנו מילאה את ליבי התרגשות לקראת המשימה מלהיבה. "אני בדרכי אליכם, אחי!" קראתי לבני השבטים בליבי, "לא אנוח ולא אשקוט עד שאמצא אתכם, כדי לאחד אתכם עם שאר העם,"

הבטחתי, "ואף איש סוכנות מחויט, החש עליונות על קבוצות נחשבות פחות, לא יעצור אותי ולא יגרום לאפליה! וגם לא אתן לחוקרים גרמנים למצוא לפנינו את ממלכת אפרים העתיקה ולשדוד את אוצרותיה".
האם נצליח להגיע אליהם, ובזמן?

פרק ה' – יוצאים סוף סוף

בין ישראל ללדאק
אחרי שבועיים

הגענו, אלון ואני, לנמל התעופה בן גוריון שעתים וחצי לפני זמן הטיסה שלנו. אלון עמד על כך שאגיע לדירתו ארבע שעות קודם. "יש לפעמים פקקים לא צפויים בדרך, או עיכובים לא מתוכננים ומסמכים שלא נמצאים. לא כדאי להסתמך על כך שהכול 'ידפוק' כמו שתוכנן".

את תהליך הצ'ק-אין סיימנו מהר וגם הליכי הבידוק הביטחוני לא לקחו זמן רב. אלון לא הביא איתו ציוד רב. הוא אומנם הביא את המשרד הנייד שלו, אבל כל הכבודה לא שקלה יותר משלושה קילו ורובה נשארה צמודה אליו רוב הזמן. בנוסף למחשב הנייד היתה לו מדפסת, הקטנה מסוגה בעולם. היא שוקלת קילו וחצי בלבד, צרה ודקה. אלון הסביר לי שהיא מתאימה לעבודה בשטח. יש לה סוללה שניתנת לטעינה בכל מקום, והיא כוללת גם מכונת צילום, סורק ופקס.

עוד בדירתו שאל אותי אלון אם לא שכחתי כלום. אני לא סובלת את זה שהוא לא סומך עלי וחושב שצריך לבדוק אחרי. בכל אופן בדקתי את עצמי. הוצאתי את הרשימה שלי וקראתי בקול: "דרכון, ויזה וכרטיס טיסה - יש, תרמיל גב גדול עם ביגוד מתאים - יש, תיק כלי רחצה ומגבת - יש, נעלי הליכה טובות - יש, כובע - יש, שק שינה - יש, מצלמה ותיק עם הציוד הנלווה - יש. זהו, תרגיע! אני מוכנה למסע החשוב בחיי!"

הגענו כבר לטרמינל 3, אל רחבת ההמתנה של הטיסה שלנו ומוכן שלא היה שם עדיין איש מאנשי המשלחת שלנו. כנראה שאם מישהו היה דייקן ואחראי כדי הקדים כל כך הוא בוודאי משוטט לו בחנויות הדיזיין-פרי או שותה קפה במזנון, באולם נוסעים יוצאים. אלון לא השתעמם. הוא פתח את המחשב הנייד שלו ושכח מכל הסובב אותו. אני לא התכוונתי להשתעמם בחברתו אז שלפתי לי את הספר סידהרתא שהבאתי איתי ושקעתי בקריאתו.

הייתי כל כך שקועה שלא שמתי לב לאדם שעמד מולי וניסה לומר לי משהו. "או, סליחה," מיהרתי לומר כשהבחנתי בו, "רצית משהו?"

היה זה אדם נמוך בחליפה משופשפת ומבריקה מרוב שימוש שנשמע מתוסכל מכך שהיה צריך לחזור על דבריו כמה פעמים עד שהבנתי שמדברים אלי.

הוא לא נשא שום תיק, ותמהתי האם הוא חושב לטוס ללא ציוד. "אתם מהמשלחת של ד"ר אפלבוים? בעקבות שבטי ישראל האבודים?" שאל בקול רם מדי. הנהנתי. התפלאתי איך הוא יודע את זה, הרי לא היה עלינו שום סימן שהכריז על כך. "איפה ד"ר אפלבוים?" הוא המשיך לשאול ונראה כבר קצר רוח בגלל השהיית התגובות שלי. "הוא עוד לא הגיע, כנראה עוד מעט," אמרתי. "אתה צריך ממנו משהו?"

הוא נאנח, העביר יד על שערו המקורזל ואמר במהירות: "תמסרי לו שבסוכנות מאוד חוששים מתוכניותיו. אנחנו דורשים שלא יקיים מגעים עם קבוצות אתניות כלשהן לגבי הבאתם לישראל". מרגע לרגע טון הדיבור שלו עלה וחששתי שעוד מעט הוא יתחיל לצעוק עלי. שמחתי שד"ר אפלבוים עדיין לא הגיע כי חששתי שהאדם הזה, אולי גרשונביץ שמו, יצליח למנוע מאיתנו לצאת למסע.

התפלאתי איך הוא נכנס לאזור זה אם הוא לא נוסע. אולי לאנשי הסוכנות יש קשרים שפוחתים בפניהם שערים?

ואז, בלי הודעה מוקדמת, הוא הסתובב ובצעדים כועסים עזב את המקום. ניסיתי לספר על כך לאלון, אך הוא לא הגיב. עדין לא הצלחתי להבין איך איש הסוכנות הזה ידע שאנחנו אנשי המשלחת. אולי מישהו מבינינו משתף איתם פעולה? החלטתי לשאול את אלון על כך ברגע שזה יתאפשר.

*

רק כשהתמקמנו כולנו במטוס הצלחתי לגשת לד"ר אפלבוים ולדווח לו על המסר שקיבלתי ממר גרשונביץ.

"זה לא הגורם היחיד שמתנגד למשלחתנו," הוא אמר במבט מוטרד. "ראיתם את המכתב שקיבלתי ממשרד החוץ, המשיך, 'אתמול גם קיבלתי אימייל מהרבנות הראשית. פקח מטעם מחלקת הגירות כתב מעין אזהרה או דרישה'. ד"ר אפלבוים ציטט את הכתוב: 'אין לשכנע קבוצות אתניות שמחקרן ישער כי מוצאם ישראלי לעלות לארץ, עד שלא תאושר יהדותם'."

"ממה הם מוטרדים?" שאלתי. "כנראה הם חוששים מסערה שתתחולל כמו בהפגנות האתיופיים ב-85 בעניין הסיפור של הגיור. אני מקוה ששליחים של הגורמים האלו לא ינסו לטרפד את תוכניותינו". "נצטרך להתחמק מהם," אמרתי ברצינות, ובליבי דווקא נהנית מהאקשן הצפוי.

כשחזרתי למקומי אלון בדיוק היה עסוק בחגירת חגורת הבטיחות. ניצלתי את הרגע, סיפרתי לו על דבריו של גרשנובוץ והבעתי בפניו את תמיהתי.

"איך איש הסוכנות ידע שאנחנו אנשי המשלחת? הרי לא היה שום שלט שנשאנו או הצמדנו לציוד שלנו שמציין את השתייכותנו למשלחת".

"פשוט מאוד", ענה לי אלון, כשהוא נאבק עדיין עם החגורה, "הוא כנראה בירר באוניברסיטה על תאריך יציאת המשלחת. הוא וודאי הבין שהמשלחת חייבת לטוס קודם כולל לדלהי, ולכן חיפש את פרטי הטיסות לדלהי היום. כנראה אין המון טיסות מישראל לדלהי ביום אחד, וכך הוא הגיע למקום בו יוצאת הטיסה שלנו".

זה נשמע כל כך פשוט שהרגשתי ממש טמבלית שלא הבנתי את זה בעצמי. למזלי אלון מיד שלף את המחשב שלו ולא השתהה אפילו לרגע כדי להביט בי במבט נצחני. העפתי מבט סביבותי לראות אם מישהו מחבורתנו שמע את השיחה. שמחתי כשהבחנתי שכולם שקועים בענייניהם.

באותו הרגע אשתו של ארז הרימה את עיניה מהחבורת שהיתה בידה, ומבטינו הצטלבו. היא נראתה לי מאוד מוכרת וניסיתי להיזכר מאיפה.

אה, חבטתי לעצמי על המצח, זאת בובת השעוה שישבה לידי בהרצאה של ד"ר אפלבוים! מה היא עושה פה?? היא לא אמרה שהיתה רוצה לנסוע, אבל בגלל הלימודים היא לא יכולה? והיא גם אמרה שקשה להתקבל למשלחת, בעוד ד"ר אפלבוים אמר לי כמה דקות אחר כך ששתים מבנות הזוג מצטרפות. זאת אומרת, שהיא כבר אז ידעה שהיא נוסעת, ורק העמידה פנים שלא יודעת כלום על זה!

הרגשתי בגל של זעם העולה בי. למה היא הסתירה ממני את השתתפותה? ולמה ניסתה להניע אותי מלהצטרף כשהדגישה שבלתי אפשרי להתקבל? נכון שזה רק גרם לי לרצות יותר, אבל את זה היא לא שיערה.

רציתי לחזור לספר שלי, אך לא הצלחתי להתרכז. הייתי כבר קצרת רוח להתחיל את המסע, אבל ידעתי שיש עוד כמה שעות טיסה לפנינו.

אלה, שישבה מאחורינו ליד בעלה, טפחה על כתפי בעדינות. "איך הטיסה? אתם מרגישים טוב?" הסתובבתי אליהם. "כן, בסדר. איך אתם?"

ד"ר אפלבוים הרים את מבטו מהספר בעל הכריכה הסגלגלה שבו היה שקוע וחייך. הצצתי לעבר כריכתו בניסיון לגלות את שם הספר.

"זהו הספר 'על גדת הסמבטיון: מסע בעקבות צאצאי שבט מנשה' של העיתונאי והחוקר היהודי-אמריקאי הלל הלקין", חסך לי את הטירחו והציג את כריכתו, "הלקין נסע כמה פעמים לדרום-מזרח אסיה וחקר על השבטים האבודים מבני מנשה".

"מי אלה בני מנשה?" התעניינתי.

"הם בני שבט הצי'נגלוג בבורמה. על פי אמונתם הם צאצאי שבט מנשה, שהוגלה על ידי מלכי אשור. נבוכדנאצר הבבלי הגלה אותם הלאה אל גבולות ממלכתו. מלכי פרס דחקו אותם לאפגניסטן. בעקבות כיבושי אלכסנדר מוקדון המשיכו בנדודיהם מזרחה לטיבט ולסין. הסינים לא איפשרו להם לחיות על פי אמונתם ולכן חלקם נמלטו לאזור הררי פראי ומבודד בצפון מזרחה של הודו, בשולי ההימלאיה. עם הופעת האסלאם הם אולצו להתאסלם, אך בשל שפתם הם נקראו 'דוברי שמית'. לכל אורך נדודיהם המשיכו לשמור על ספרי הקלף שהיו בידיהם. מיסיונרים שהגיעו לשם לפני כ-200 שנה הופתעו לגלות שבט המכיר את סיפורי התנ"ך. הם התנצרו אך המשיכו לשמור על מצוות שמקורן בתנ"ך כגון: כהונה, ברית מילה, איסור אכילת דם, נידה, ייבום ועוד. המסורת על עברם ונדודיהם עברה מדור לדור. יש להם שיר עתיק בשפתם המתאר את רצונם לשוב לציון. במסורתם האב הקדמון שלהם נקרא 'Manmaseh'. לפני כ-30 שנה החלו להתקרב ליהדות, עברו גיור ועלו לארץ והם חיים בשומרון".

"וראית בספר דברים שחשובים למחקר שלנו?" שאלתי.

"כמה דברים", ענה, "אבל פרט מעניין במיוחד היה שאחד מבני מנשה סיפר להלקין שהשפה הלאדאקית דומה מאוד לשפתם של בני מנשה. זה מראה על קשר בין השבטים ואולי על מוצא משותף".

שעות הטיסה חלפו ביעף, והטייס הודיע במערכת הכריזה להתכונן לנחיתה.

דלהי תהיה רותחת, חשבתי לעצמי.

וכך היא באמת היתה.

*

מדלהי יצאנו בטיסת פנים אל העיר לָה, בירת חבל לדאק. בתחילה ראינו מהאוויר רק הרי ענק חומים וצחיחים ופסגות מושלגות, אח"כ כבר זיהינו את נהר האינדוס המתפתל בין ההרים עם רצועה חקלאית ירוקה לאורכו. ככל שהמטוס הנמיך נראו בבירור גושים ירוקים פזורים בתוך הישימון האפור, שהחיו את הנוף כמו מדשאות לאורך כבישי אספלט. תעלות מזרימות מים לשדות נראו כנחשים

דקיקים וכחולים. ההרים, שנראו כגבעות סוכר מבעד לענני צמר הגפן שבראשם, הקיפו את העמק כחומה.

ארז, שישב עם אשתו במושב שלפניו, הסביר לנו כמו מדריך טיולים רשמי שמשמעות השם "לה-דאג" הוא 'ארץ מעברי ההרים הגבוהים'. "זהו חבל ארץ הנמצא במזרח קשמיר, בין הפסגות המערביות של ההימליה לשולי רמת טיבט". דיבר אל החלל שסביבו בלי לבדוק מי מאזין. "איך זה שבפסגות האלו יש מדבר במקום צמחיה עשירה, כמו באלפים למשל?" שאלתי אותו כשאני יכולה להסיר את עיני מהנוף המדהים.

הוא הסביר שרכס ההימלאיה חוסם את רוח המונסון, ומונע מהעננים גישה לאזור.

"נו באמת, יכולת להבין את זה לבד", העירה צאלה אשתו בטון פסקני וחרף.

הייתי מופתעת מהתגובה המתנשאת שלה.

"אלה דברים לא פשוטים", מיהר ארז לומר, "למדתי בקורס במדעי האטמוספירה על חיזוי תופעות כמו יובש, סופות, רוחות מונסון ועוד, וזה ממש מורכב".

הוא הביט לעברי במבט מתנצל ומילמל כך שהיא לא תשמע: "בדרך כלל היא בסדר, מלבד הזמנים שהיא חוטפת את הג'ננה".

עם כובע המצחיה שעל ראשה נראתה צאלה מרחוק כבת יענה בעלת מקור מחודד. גבותיה המכווצות ומבטה החד יצרו תחושה כאילו היא זוממת כל הזמן משהו. היא כמו היען שנראית כמורה קפדנית בגלל החורים שבמקורה, כעין נחיריים נפוחים.

היא סיפרה שלצורך עבודת המחקר שלה לתואר שני ב- אֶתְנו־בוטניקה בחרה לחקור את צמחי הרפואה והמאכל של שבטים באסיה. כשדיברה על הנושאים הקרובים לליבה היא חייכה בלי משימ. שמתי לב שבעצם היא די יפה, אבל לטעמי זהו יופי קריר ומרוחק. היא הסבירה שאחת הסיבות שהסכימה להצטרף למסע היתה העשרת ידיעותיה בעשבי המרפא בתרבות הטיבטית וההודית.

"ארז, אני חייבת לבקר במרפאה הטיבטית והמוזיאון לרפואה טיבטית", הודיעה, "שמעתי שהם ממוקמים במרכז התרבותי שנמצא ביציאה מהעיר לה. התרופות הטיבטיות הוכיחו עצמן במשך מאות שנים שהן יעילות מאוד".

"נראה אם ישאר לזה זמן", הפטיר ארז. "צריך לשאול את ד"ר אפלבוים אם אפשר להכניס את זה ללו"ז המתוכנן לנו לימים הקרובים".

"מה אתה עושה עסק מכל דבר? כמה זמן זה כבר יכול לקחת? הייתי מצפה ממך שתדאג לאינטרסים שלי ולא תערים מכשולים", כיווצה את גבותיה בזעף.

ארז נראה קצת מופתע מההתקפה ורק הסביר שיש דברים שלא תלויים בו.

דניאל סיפר לנו שהוא כבר רגיל שאשתו לא מצטרפת למסע. אשתו טענה שהיא כבר עברה את הגיל למסעות כאלה. פרופ' אוליב הוא בעצם רווק מזדקן, כך שלא הייתה מי שתסכים או תסרב להתלוות אליו למסע.

צאלה עדיין לא נרגעה. "מאז שאנחנו נשואים ועד המסע הזה, במשך שלוש שנים, לא הסכמתי להשתתף במסעות. אבל...", היא פזלה לעבר ארז בחשש מסוים, "אני מודעת לכך שארז גבר מושך. צריך לשמור עליו".

באותו רגע הבנתי. בהרצאה שבספריה הלאומית היא נתנה לי להבין שקשה להתקבל והדגישה שזה כרוך בהפסד לימודים, כי רצתה לשמור על בעלה ולהרחיק ממנו בחורות צעירות.

'היא מסובבת על כל הראש, דפוקה בשכל!' חשבתי בסלידה, 'בגלל זה היא קראה אחרי', הבנתי באיחור, 'כדי לעצור אותי כשניגשתי לד"ר אפלבוים לבקש להשתתף'.

סובבתי את פני חזרה לעבר החלון העגול בניסיון להירגע ממנה. שמתי לב שהמטוס מתכונן לנחיתה ועקבתי בחשש איך הוא כמעט מתחכך בהרים בירידה לתוך העמק. התמלאתי אימה כשהמטוס עבר קרוב מדי לסלעים המשוננים.

ארז לא נראה מתרגש מהנחיתה. בעוד אני עוצרת את נשימתי במתח הוא הסביר לנו על לדאק: "לדאק היא הפינה הצפון מערבית של הודו. באזור זה נפגשות שתי התרבויות החשובות של מזרח אסיה - הינדואיזם ובודהיזם שהגיעו מהודו".

"ומה היה לפני שהגיעו תרבויות אלו לאזור?" העזתי לשאול ולהסתכן בעוד הערה עוקצנית.

"עד המאה השלישית לספירה הייתה דת הבון שלטת באזור והתושבים היו עובדי אלילים. ההינדואיזם התפתח מדתם של הארים - האיראניים, הדראווידיים וההראפניים, עמים שחיו בתת היבשת ההודית והגיעו במשך השנים מאזור ממלכת פרס".

"יש כאן בלדאק הכול", אמר, "עמקים ירוקים ושופעי מים, ומאידך מדבר אלפיני בהרים הגבוהים. יש בוסתנים, כרי דשא, יאקים, גמלים דו דבשתיים, מעיינות מים חמים ונוף מדהים". סיכם כמו מדריך מנוסה.

'מי יודע איזה הרפתקאות מחכות לנו כאן,' חשבתי בהתרגשות ולא ידעתי שמחכות לנו דווקא צרות.

פרק ו' - תקלות והפרעות כבר בהתחלה

ביציאה משדה התעופה ניגשו אלינו נהגי המוניות המקומיים. עורם היה שזוף וחרוך, בייחוד בפנים. הם שאלו בעדינות ובנימוס: "לאן אתה צריך?" מיד הרגשתי שאני מחבבת את האנשים הנחמדים האלה. אחרי הנחיתה בלה חשנו כולנו סחרחורת, עייפות וכאב ראש, וכל פעולה הייתה קשה לנו. לא הבנתי מה קורה לי. בהלה תקפה אותי ודפיקות הלב המהירות התגברו עוד יותר. רק העובדה שזה קרה לכולם קצת הרגיעה אותי. ארז, שראה את פרצופנו החיוורים, מיהר להסביר. "זהו תהליך טבעי של הגוף, שעובר מעצמו לאחר כמה ימים. צריך להסתגל לגובה הרב של רמת לדאק."

למרות דבריו המרגיעים התהליך לא היה קל. פתאום הבנתי שפעולה פשוטה ומובנת מאליה כמו נשימה היא דבר די מורכב. אומנם לקחנו כבר לפני שבוע כדורים להגברת יצור כדוריות הדם, אבל כשהגענו בבת אחת לגובה הזה הרגשתי לפני כל נשימה שהאוויר נגמר לי. ארז הפגין אחריות כלפינו כשנתן לכל אחד לבלוע כדור מיוחד שעוזר למחלת גבהים והמשיך בטון של מפקד: "בימים הראשונים מומלץ להרבות במנוחה ולהימנע ממאמץ. יש להרבות בשתיית מים!" המונית התנהלה בעצלתיים לעבר הגסט-האוס. מבעד לכאב הראש ההולם ברקותי שמעתי את ארז ממשיך להסביר. "העיירה 'לה' בה נחתנו, יושבת בעמק נהר האינדוס, בגובה של כ- 3500 מ', על הדרך המסורתית המקשרת את הודו עם סין וטיבט," אמר, "היא נמצאת באמצע מדבר גדול, כמו נווה מדבר".

הקשבתי בפיזור נפש ובינתיים הבטתי מחלון המונית. בתי אבן ולבני חימר עם קורות עץ וחלונות עץ גדולים שמשקופיהם חומים היו פזורים בשטח נרחב. במיוחד משכו את עיני הגינות המטופחות. המונית נעצרה ליד גסט-האוס מוקף שדות. חמורים מאובקים שוטטו סביב, משועממים. כשניסיתי לצאת מהמונית, בקושי הצלחתי להרים את הרגלים. גם האנשים סביבי התנוודדו. הנהג הביט בנו וחייך קלות. "טייק איט סלולי", הוא אמר לנו במבטא הודי מודגש, וניגש לבגאז' להוציא את הציוד הרב שלנו. הוא הניף את התיקים בקלות וצעד אל הגסט-האוס, כשאנחנו משתרכים אחריו. הדרך הקצרה נראתה ארוכה כל כך. פרופ' אוליב צעד לפני, והחל לפתע להתנדנד כמו רוכב אופניים שאיבד את שיווי משקלו. ארז, שהיה לצידי, קפץ לעברו, אחז בו ביציבות והשכיב אותו על הקרקע. "זו כנראה מחלת גבהים", צעק בקול חלוש, "הוא חייב לנוח". דם החל לנזול מאפו של פרופ' אוליב. בעל הגסט-האוס, שראה אותנו מרחוק, מיהר לעברנו. יחד עם הנהג, הם הרימו את פרופ' אוליב ונשאו אותו אל המבנה. ארז התאמץ להדביק אותם מאחור. ידעתי שממחלת גבהים אפשר למות ופחד הזדחל לליבי. הרי רק הגענו....

*

דקות ספורות לאחר מכן, כולנו היינו מכוונסים בסלון הבית. במוחי עלו תמונות שחורות בנוגע לגורלו של פרופ' אוליב, כמו הִזיות בעקבות התייבשות. מהחדר השני נשמעו קולות עמומים. הבטנו אחד בשני בעיניים מודאגות. צאלה אמרה שהיא צריכה להקיא. לבסוף נפתחה דלת המסדרון. ארז הגיע והתיישב לצד אשתו. כולנו לטשנו לעברו מבטים שואלים ודואגים, והוא הזדרז להרגיע אותנו. "השכבנו אותו לנוח בחדר שבהמשך המסדרון. אסור לו לעשות שום מאמץ כרגע".

"הוא יחיה?" שאלתי בהיסוס. הקול שלי רעד.

"הוא קיבל עכשו כדור ארמוקס ואני מקוה שתוך שעה מצבו ישתפר בהרבה".

נשמתי לרווחה, אף על פי שגם לי פעולה זו לא היתה קלה.

בעלת הבית, אשה בגיל העמידה, התגלתה כאישה חמה ונעימה, כך שתוך דקות הרגשנו שם בבית. היא לבשה שמלה כהה ועליה ווסט וורוד. בזריזות ניגשה למטבח, כשתי השרשראות שלצאורה מתנדנדנות בקצב תנועתה, וחזרה עם כוסות תה לדאקי מיוחד. זהו שילוב של צמחים ועשבי תבלין ריחניים. ישבנו סביב שולחנות עץ נמוכים שעל דפנותיהם מצוירים דרקונים ופרחים, ולגמנו לאיטנו מכוסות התה המהבילים.

ארז המליץ שנלך לנוח והסכמנו כמו ילדים טובים. כל זוג קיבל חדר. אלון ואני קיבלנו את החדר הפינתי, בקומה השניה, הצופה מגבוה אל נוף העמק ואל הרכס המושלג. זה היה חדר גדול ששניים מקירותיו היו חלונות זכוכית כמעט לכל אורכם.

בערב ירדנו לסלון הגסט-האוס ולרווחתנו ראינו שם את פרופ' אוליב יושב בחברת בני הבית ושאר חבורתו. ארז צחק למראה מבטינו הנדהמים, כאילו אנחנו צופים באדם שקם מקברו ומיד החל לרקוד. "במחלת הגבהים יש כמה שלבים", הסביר, "אנחנו שסבלנו רק מחולשה היינו בשלב הראשון. בשבילנו מספיק היה לשתות הרבה. פרופ' אוליב הגיע לשלב השני. הסימנים לכך הם איבוד שיווי

המשקל והדימום מהאף. לו היה מגיע לשלב השלישי, בו סובלים מקוצר נשימה אפילו במצב מנוחה, זה כבר היה ממש מסוכן".

פרופ' אוליב, הבלשן שלנו, שחזר לתפקד כאחד האדם, תרגם לנו את דבריהם של בני הבית. בעל הבית היה אדם שמנמן ונמוך, שחיוך לבבי קבוע על פניו. זרועותיו השמנמנות, רגליו הקצרות וכרסו העגלגלה בשילוב פרצופו התמים, יצרו דמות שהזכירה לי את פו הדוב. הוא לקח את כף ידו של אלון אל בין כפותיו העגלגלות והרכות ככריות פוך וכשעיניו מחייכות אמר: "אני שמח לארח אתכם בביתנו". פניו הפיקו ידידות כנה. אומנם הם מתפרנסים מהתיירים, אבל עושה רושם שהם נחמדים מטבעם.

בעלת הבית מילאה שוב את כוסותינו ודירבנה אותנו לשתות עוד. אלה התעניינה באורח חייהם ושגרת יומם, ובעל הבית ענה בפירוט על כל שאלותיה. "ומה זה?" צאלה זקרה את סנטרה ואפה המחודדים לעבר מתקן שעליו מתוחים חוטים לאורך. כולנו הבטנו לעברו, מנסים לנחש למה זה משמש. פרופ' אוליב תירגם את שאלתה. "זהו נול ביתי", השיבה בעלת הבית. "בחורף, כשאני יכולים לעבוד בשדות, אנו עוסקים בעיקר במלאכות בית כמו טוויית צמר ואריגה על הנול הביתי".

פרופ' אוליב היה איש המפתח בשיחה שניהלנו. למרות זאת הוא הצטנע, וזה הרשים אותי. בכלל, אני מעריצה פרופסורים ואנשים מלומדים. יש להם בעיני הילה של חשיבות וחכמה. פניתי לד"ר אפלבוים ושאלתי "במה שבטי 'בְּאִנִּי' ישראל? דומים לעם ישראל? אלו מנהגים ומסורות יש להם כמו ליהודים?"

"שאלה מצוינת", ענה, "לרבים מהם שמות הזהים לשמות ראשי שבטי ישראל או שמות בעלי צליל עברי. יש בשפתם מילים עבריות רבות. לרבים מהם יש פאות שופעות וארוכות. לנשים שיער קלוע לשתי צמות. הם אינם אוכלים בשר גמל וסוס. הם עורכים ברית מילה דווקא לשמונה ימים. השבת היא אצלם יום קדוש, הנשים מדליקות נרות בליל שבת, ובקידוש הם שותים יין או מיץ ענבים, מה שאסור על פי האיסלם. לכבוד שבת הם אופים שתיים עשרה חלות קטנות כדומה ל-12 החלות שהיו נאפות בבית המקדש בכל ערב שבת. בשבת הם אינם עובדים וגם לא מבשלים".

אלון סיים ראשון לשתות וקם. הוא התנצל שהוא עדיין חייב לנוח. "יש לי סחרחורת", אמר. בעלת הבית החלה לאסוף את הספלים וזירזה את כולנו ללכת לישון. היא הרגיעה אותנו שאפילו המקומיים, כשהם יוצאים לתקופה מהמקום, סובלים מקשיי נשימה וחייבים שוב להסתגל לאקלים.

*

כיון שנאלצנו להתעכב עוד יום להסתגלות, החלטנו לנצל אותו להתחבב על בני הבית. היה חשוב לנו ליצור אוירה טובה ולהתחבר איתם. שלושת הילדים, כולם בעלי שיער שחור וחלק, נהנו מתשומת הלב וצחקו בהנאה למרות שלא הבינו דבר ממה שאמרנו.

אלה ביקשה מבעלת הבית לראות איך היא חולבת את הכבשים שלהם. בעלת הבית הסכימה בשמחה ושתיהן יצאו לחצר וחזרו תוך כמה דקות עם דלי מלא חלב טרי. אלה אמרה לי בעברית שכדי להשתמש בחלב שלהם צריך להשגיח שהוא לא נחלב מבהמה אסורה כמו חזיר או סוס. אחרי הצהרים החלטנו לצאת לשוטט קצת בעיירה. התארגנו בחדרים לפני היציאה ואלון ניצל עוד כמה דקות לעבודה במחשב.

כשסיימתי להתארגן שרקתי מנגינה קצבית כדי לאותת לאלון לקום ממקומו. כאשר הרים את ראשו הוא נראה המום. "התחפשת לצלמת?" אמר בטון מבודח ולעגני כאחד.

הוא סקר אותי מכף רגל עד ראש, והשמיע נחרת בוז. מעל החולצה לבשתי ווסט צלמים בצבע חקי עמוס בכיסים ובהם תאים מיוחדים לכרטיסי זיכרון, סוללות וכל הצידוד הדרוש לעבודה בשטח. בנוסף, שלושה פאוצ'ים לשלושה סוגי עדשות היו מחוברים לחגורה, משני הצדדים. תרמיל הגב הקטן יועד לצידוד נלווה: מצלמת גיבוי, כונן רזרבי וערכת ניקוי. המצלמה שכנה כבוד מלפנים בתיק אף, שנקרא כך בגלל שהצורה שלו מתאימה לעדשה ארוכה. תיק האף היה משופצר לרצועות הכתפיים והמותן של תרמיל הגב. ולסיום - חצובת חוליות קלה ומתקפלת הייתה קשורה ותלויה בצידו של התרמיל שמאחור. האמת שחששתי מתגובה כזו, אך למרות זאת, דבריו נחתו עלי כמו אגרוף ישיר בפנים.

"תראה", פתחתי, "חשוב לי ליצור תדמית של צלמת כדי להצדיק את השתתפותי במסע, הסברתי. "הלבוש המלא מחזק את התחושה שיש פה עסק עם מקצוען אמיתי, מקצוענית - ליתר דיוק, אפילו שזה לא בדיוק כך...", הוספתי בשפל קול.

"את כולך קשורה ברצועות מכל הכיוונים! זה נראה יותר כמו שכפ"ץ ללוחמים עם כל הרצועות והפאוצ'ים", המשיך אלון, מתעלם מתחושותיי.

התחלתי להרגיש כמו ליצן ופתאום התחשק לי להעיף מעלי את כל התלבושת המסורבלת הזו. "נראה לי שעוד לא השתחררת מחלום הלוחמנות שלך ולכן את עדיין נמשכת בתת-מודע ללבוש הדמוי-קרבי", אמר אלון.

"בכלל, בעולם הדיגיטלי של ימנו כבר אין צורך בִּסְט עם כל כך הרבה כיסים. כבר לא משתמשים בגילי פילמים שתופסים מקום".

"נכון, הודתי, אבל זה חשוב בשביל הרושם".

"ולמה את צריכה להיסחב עם שלוש עדשות כבדות?" המשיך במסכת העיניים שלו, "בקושי תוכלי לזוז עם כל הכבודה הזו."

"תבין, ניסיתי להסביר בהגיון, אני צריכה גם עדשת סופר-טֵלָה – לצילום ממרחק, וגם עדשה אולטרה-רחבה לצילום הנופים". הוא לא ממש התעניין, אך אני המשכתי בקצב: "עדשת הפריים היא לצילום אנשים, ועדשת המאקרו תשמש לצילום פריטים קטנים, כמו מטבעות עתיקות, שברי חרסים ו-"

"שדדת בנק כדי לקנות את כל העדשות היקרות האלה?" קטע אותי אלון, "כל אחת מהן עולה מאות שקלים!"

"קניתי ביד שניה, אמרתי."

לא סיפרתי לו שעדשת הטֵלָה הייתה יקרה במיוחד כי בחרתי בעדשה חדישה בעלת אורך מוקד של 800 מ"מ כדי להגיע למקסימום המרחק האפשרי. שיגעון אישי. כל מעט חסכוניי חוסלו מקניה זו.

"אני מוכן להתערב איתך שברגע שיזדמן לך משהו מעניין לצלם לא תתעכבי להחליף עדשה, ובסוף רק תסחבי לחינם עם כל העדשות". היה הגיון בדבריו, אבל סירבתי להיכנע.

"ובכלל, מי הפרייר שיסחב עבורך את התרמיל עם הצידוד האישי?" שאל, "הרי לא נשאר מקום פנוי מכל צדדיך לדבר נוסף מלבד צידוד הצילום."

"מה הבעיה? בדרכים התרמיל יהיה ברכב, או שיהיו איתנו פורטרים או בהמות משא ו-"

אלון לא חיכה לסיום ההסבר. הוא הרים את גבותיו בהשלמה אילמת, אסף את הלפטופ והחל לצאת מהחדר.

נשארתי על מקומי, מובסת. כל ביטחוני העצמי נשר ממני. עכשו כשנשארתי לבד הסכמתי להודות ביני לבין עצמי שלקחתי יותר מדי עדשות. הוא צודק שזה יקשה עלי, חשבתי. קשיי הנשימה עם כל מאמץ קל הזכירו לי שזה יהיה די קשה להתנהל כך. החלטתי להוריד חלק מהצידוד. אבל את מה? הכול חשוב! לבסוף העזתי לוותר על עדשת המִקְרו. ממילא פריטים קטנים אפשר פשוט לקחת.

"זהו", חשבתי באנחה, "עשיתי ויתור מספיק גדול". פירקתי את הפאז' של עדשת המִקְרו, איחסנתי אותו בתרמיל הגדול שלי ויצאתי.

שאר חברי המשלחת דווקא התפעלו מהופעתי. חלקם הביטו בי בהערכה ויראת כבוד, כמו ילדי כיתה א', הפוגשים לראשונה את מנהל בית הספר. קיוויתי שיהיו לי הזדמנויות להוכיח לאחי שטוב שלקחתי כמה עדשות ובמיוחד את עדשת הטֵלָה, שבעקיפין משמשת כמשקפת לראיית לילה, בלי להבליט את זה. טוב, כנראה לא נזדקק לכך ולצידוד ריגול.

ארז, נאמן לתפקידו כמדריך, המשיך להסביר. "השמש כאן חזקה מאוד וחם פה, והאוויר המדברי יבש מאוד, אבל מצד שני, חלק מפסגות ההרים הגבוהות במיוחד מושלגות. לכן, מצד אחד אנו חווים את הנגב, ומאידך נשקפות פסגות האלפים..."

מסביבנו היו מבני תפילה ורמקולים שהשמיעו מנטרות עתיקות ומרגיעות. הכוכבים כאן זוהרים במיוחד, ובגלל הגובה הרב בו שוכנת העיר הם נראים ממש קרובים. השלווה השוררת פה, במקום הנידח והמבודד הזה, מדבקת.

מובן שניצלתי את ההזדמנות לצלם את כל מה שנגלה לעינינו. נהניתי מכל רגע, אבל גם הבנתי שעכשו זה השואו שלי, ה'סיפתח' של הרושם כצלמת, והוא צריך להיות מרשים במיוחד. יותר מהנוף המדהים משכו את ליבנו התושבים. הלאדאקים אדיבים ומסבירי פנים. כל אדם שפגשנו בדרכנו בדרך אותנו ב - "צ'ולה". סימנתי ללדאקי על מצלמתי כמבקשת רשות לצלמו. הוא חיך והינהן במרץ בראשו. מיהרתי להחליף את עדשת הפריים, כיוונתי את הצמצם והנצחתי את הבעתו הידידותית והכנה. מזוית עיני הצצתי להיוודע אם אלון הבחין שדווקא כן החלפתי עדשה ולא התעצלתי כמו שניבא לי. אם הוא שם לב לכך או לא - קשה היה להבחין, אבל בטוח שעוד יהיו לו הזדמנויות להוכיח את צדקת דבריו, כי עוד כמה ימים כבר לא תהיה לי סבלנות לכך. ארז סיפר שבלדאק מקובלת האמונה בכוחה של הטלת קללה, וביכולתה של קנאת אדם להרע. ד"ר אפלבויס השווה את זה לנושא ה"עין הרע" שמוכר ביהדות כגורם לנזק ע"י קנאה. "מעניין לראות שקירות הבתים כאן צבועים בתכלת", הוא אמר, "גם בתיה של צפת וסמטאותיה נצבעו כך נגד כוחות רוחניים שליליים". מעניין אם יש קשר בין הדברים, חשבתי. שלפתי מתיק הצד הקטן את הפרוספקט לתייר שקיבלנו בשדה התעופה והתחלתי לקרוא: "מוצאם האתני של הלאדאקים הוא משבטים מונגולים מעורבים בהודים. השפות העיקריות המדוברות בה הן: (בנוסף לקשמירי ואורדו הרשמיות) הינדי, לדאקי, טיבטית, סינית ו...". ראייתי החלה להיטשטש וכאב הראש לא איפשר לי להמשיך ולקרוא. כולנו היינו עדיין תשושים ומסוחררים והסתפקנו בנתיים בהתרשמות וצפייה כללית במקומיים ובסגנון חייהם. התקדמנו לאורך הכביש הראשי. נשים מקומיות פרסו על בד פירות וירקות ופירות יבשים מתוצרת עצמית. אלה ניגשה אליהן.

"אני רוצה להצטייד במלאי ירקות", אמרה וביקשה מפרופ' אוליב שישמש כמתורגמן. אחת הנשים המבוגרות חייכה אליה ואמרה משהו כשהיא מצביעה על מרכולתה. אלה ביקשה שני קילו מישמישים יבשים. האישה התכופפה לתנוחת כריעה כדי להכניס את המישמישים לשקית, כששמלתה החומה והארוכה מתאבקת באדמת הכביש. אם אלה היתה יודעת שבכל מקום אליו נגיע נמצא מישמישים, על העצים או במקומות האירוח, אולי לא היתה קונה אפילו מישמיש אחד. כשהאישה הגישה לה את השקית שאלה אותה אלה אם ידוע לה על שבטים ממוצא ישראלי. אשת המישמישים קימטה את מיצה, חיככה את ראשה במטפחתה ואגב כך נשמטה צמה אחת צרה וארוכה שהיתה מגולגלת מעל ראשה, ולבסוף אמרה כמה מילים. פרופ' אוליב הסביר שהיא אמרה שבכפר השכן, שיי, יש אדם מאוד מבוגר שאולי ידע על כך.

*

אלון ניצל את זמן המנוחה וההסתגלות להראות לי במחשבו כתבה על משלחתנו בעיתון הדיגיטלי 'גלובלי'. אלון מתעדכן בו מידי יום על שער המט"ח, מ'מידים מובילים והשקעות כדאיות. "תראי, במדור 'מחקרים' דווח על המסע שלנו", אמר לי אלון, "וגם כאן מדובר על חששם של גורמים שונים בארץ מתוצאות המסע, ועל ניסיונות להצר את צעדנו". הצעתי לאלון שלא יראה את הכתבה לד"ר אפלבויס. גם בלי זה הוא די מוטרד וחושש מהפרעות ומבעיות.

אחה"צ יצאנו לסייר רגלית בכפרים שסביב ללה. הופתעתי לראות את אלון חובש כובע בוקרים אוסטרלי מז'מש. הכובע התאים לו. חשבתי לעצמי שבעצם הוא בחור נאה, רק שהמבט הרגז

והטרוד מקלקל לו. אולי הוא נראה טוב גם בגלל שהכובע הסתיר את המפרצים שלאחרונה העמיקו בשערו. אחר כך התברר לי שהוא קיבל את הכובע מדניאל שהבחין שאין לו כובע. אלון כנראה לא תכנן לצאת מהג'יפ, ואם כן, אז רק לפינה מוצלת בחברת ידידו המחשב, אבל הוא לא לקח בחשבון אילוצים שונים.

דניאל עצמו גם חבש כובע כזה, בצבע חום בוהק, ולבש חולצת ספארי בצבע ב'אז עמוסת כיסים ומכנסי חאקי דגמ"ח. עם המבט הקשוח והגברי של בָּדל חיוך וקצת זיפי זקן מהיומיים האחרונים הוא נראה כארכיאולוג אמיתי או לפחות כמו הָרִיסוֹן פורד מ'אינדיאנה ג'ונס'. הבטתי בו מהופנטת כאילו אני בסרט הרפתקאות הוליוודי, וחשתי את קצב ליבי מואץ לקראת ההרפתקה שמחכה לנו. למרות ההליכה המישורית על הכביש הסלול נראתה לי הדרך ארוכה ומייגעת. לאחר מנוחה קצרה טיפסנו מעלה בשביל-לא-שביל אל הארמון הנישא מעל הכפר 'שיי'.

היינו זקוקים לכמה דקות כדי להסדיר את הנשימה. בין סלעים ואבנים הגענו לשרידי מבנים שהיו נראים כאתר ארכיאולוגי אחד גדול. דניאל לא התרשם מהשרידים העלובים שבמקום. צפינו על העמק ממרומי הארמון. צלליות הענק של ההרים, וצבע המים המשתנה בגלל הבדלי עומק המים יצרו מראה קדמוני ופראי. כשירדנו מההר חלפנו על פני בני הכפר העובדים ושרים יחדיו תוך כדי עיבוד שדותיהם.

*

כשנכנסנו לכפר ביררנו על זקן הכפר והפנו אותנו אל אדם הגר בקצה השביל המרכזי. לדעתם הוא בן מאה עשרים וארבע, וזוכר דברים מלפני שנים רבות. כשהגענו לשם ראינו אדם מאוד זקן וכחוש. עור פניו וידייו היה מיובש והוא נראה כמו בלון מקומט אחרי שהתרוקן. הוא ישב שעון לקיר ביתו בחצר כשיאקים רובצים סביבו. זה נדמה לי כמו מפגש בחצר בית קפה. התקרבנו אליו בהססנות. היאקים זזו קצת, כאילו מפנים מקום לאורחים החשובים. הזקן סימן לנו בידו לשבת, על האדמה. פרופ' אוליב החל עם שאלותיו והזקן ניסה להיזכר. הוא הפנה את מבטו כלפי מעלה ושמאלה כשקמטים חורשים את מצחו. למעשה מצחו היה חרוש קמטים באופן טבעי, בגלל החום והיובש באזור, כך שלא הייתי בטוחה אם נדמה לי שהוא מתאמץ להיזכר במשהו חשוב או שכך הוא נראה תמיד. אוזניו היו גדולות בצורה יוצאת דופן ואפו ישר וארוך, והוא נראה לי כמו פיל קשיש ומצומק. לבסוף פתח הזקן את פיו ואמר דבר מה באיטיות ובקול חלש, כאילו שואב את המילים מתוך באר עמוקה. בדברו הצביע לעבר ההרים שבאופק.

פרופ' אוליב התלהב מדבריו ומיד דחקנו בו שיתרגם לנו.

"הוא אומר," אמר לנו הפרופסור, "שכשהיה ילד קטן אביו סיפר לו על אנשים השונים מהם שגרים מעבר להרים הגבוהים שמולינו. הוא הסביר שיש לעבור את מעבר קרדונג אל עמק הנוברה שמאחוריהם כדי להגיע לאנשים שאנו מחפשים."

"אה, מעבר להרי החושך, כנראה, התלהבה אלה. "כמו שמסופר במקורותינו".
 פרופ' אוליב חשב מעט לפני שדיבר. שמתי לב שהוא רגיל לחשוב הרבה, ולשקול את כל
 ההשלכות של העניין עליו דיבר. לבסוף אמר: "כן, אבל בדרכם של הגולים מהשומרון והגליל היו עוד
 הרבה פסגות נישאות. בקורדיסטן נמצאים הרי הקורדו הגבוהים, שיש המזהים אותם עם ההרים
 הנישאים עליהם העביר אותם מלך אשור, עפ"י כתובת שנמצאה".
 "מעניין, קפצה לי הארה לראש, השם קרדונג דומה לשם קרדו. הרי הקרדו הוזכרו במפגש
 המקדים של המשלחת כהרים נישאים אשר מעבר להם נמצאים הגולים".
 ד"ר אפלבוים הינה בהתרשמות מהרעיון, וציין שיש משהו בדברי. "אולי שמות ההרים הגבוהים
 הגיעו מהגולים. הרי אמרנו כבר שהם רצו לזכור את הדרך חזור, לכן נתנו למקומות שאליהם הגיעו
 שמות זהים למקומות מהם באו."

*

למחרת יצאנו לשם, לעמק הנוברה, הנמצא בצפון מזרח לדאק. כשנכנסנו באותו בוקר לסוכנות
 הנסיעות הראשית בעיר לא הופתענו שהתקבלנו בלבביות רבה. מה שכן הפתיע אותנו היתה הפניה
 הישירה לד"ר אפלבוים. הפקיד החייכן ועגול הפנים שמאחורי דלפק הקבלה בירך אותנו וציין,
 באנגלית, שמחכה לו כאן פקס שהגיע לא מזמן.

"אלי?" הופתע ד"ר אפלבוים לא פחות מאיתנו, "מי אמור לדעת מתי ואם אגיע לכאן?"
 הפקיד משך בכתפיו ורק הגיש לו שני דפים שעדיין היו חמימים מהמדפסת. על הדף המקדים
 נכתב באנגלית: " For Dr. Appleboim, head of the delegation for the research of the Ten
 "Lost Tribes".

ד"ר אפלבוים החל לקרוא בדף השני. ההפתעה עזבה את פניו ודאגה נחרצה בהם.
 "זו הסוכנות, הם לא מתכוונים לוותר, נאנח ושתק לרגע.
 "אבל גם אני לא!"

חלק 2

חיפוש הממלכה האבודה

פרק ז' – במעבר הגבוה בעולם

עמק הנוברה שוכן על אזור הגבול הצפוני עם טיבט. עקב נגישותו הקשה מעמק ההינדוס הוא לא מוצף בתיירים ולכן שומר על האוטנטיות שלו, עובדה החשובה מאוד עבור המחקר שלנו. העמק הוא סעיף של דרך המשי. הוא מוביל ממרכז אסיה לטיבט.

כדי להגיע לעמק יש לעבור במעבר ההרים קהארדונג. הכניסה לעמק כרוכה באישור רשמי. ארץ, מעשי מאוד כהרגלו, שילם עבור טופסי האישורים לסוכנות הנסיעות בלה. סיפרנו לפקיד עגול הפנים בסוכנות על הסיור המתוכנן שלנו, והוא מיד סיפק לנו מפות, שני ג'יפים, והסבר על המסלול. ארץ תכנן הכול עד הפרט האחרון ודאג להצטייד בכל מה שנחוץ. מיכל מים, ציוד עזרה ראשונה וציוד מחנאות לשעת הצורך. הוא הביא איתו גם ערכת הישרדות. שאלתי אותו על תוכנה והוא נהנה לפרט בשטף: "פנס שטח אטום למים, משרוקית-הצלה, שמירת מילוט, אבן אש, תיל, סכין קומבו, וחבל ארוך. זהו בגדול".

"אתה מאורגן!" החמיא לו אלון.

ארץ החליק על ראשו במבוכה קלה. ראשו הקצוץ הצמיח בימים האחרונים תלתלים קטנים. האבק שנדבק בהם צבע את שיערו בצבע אפרפר דהוי.

אלה, ה'אמא' של המשלחת, דאגה גם לצד הגסטרונומי. היא הביאה מהארץ בוטנים, אגוזים ושקדים לא קלויים לנשנש, ומזונות מיובשים בהקפאה באריזות פלסטיק, למקרה שנתקע בלי אוכל. ירקות ופרות טריים היא תכננה להשיג בכפרים שנעבור בהם.

דניאל לונטל יצא מצויד בשני תיקים גדולים של הציוד המקצועי שלו, הכולל ציוד מדידה ממוחשב, העמיד בתנאי שטח. הוא הסביר שבעת החפירה יש לנהל תיעוד מדויק של כל הממצאים בכל שלב של החפירה. הקשבתי לקולו הרדיופוני כאילו אני מאזינה ליצירה מוזיקלית ולא להסבר אקדמי. הוא הוסיף שמספיק לחפור רק מידגם מייצג של הממצאים, שמהם אפשר ללמוד על האתר, ולא את כולו. למשל חשיפת קטע של חומת עיר נותנת מידע על החומה, שיטת הבנייה ועובי החומה.

התבוננתי בדניאל בדברו. תנועות ידיו שידרו החלטיות וסמכותיות. עמידתו היתה יציבה וזקופה. השילוב של אצילות וכריזמה אצלו הרשים אותי.

התעוררתי מהזיותי כשקולו החזק של ארץ הדהד באוזני. הוא טען בלהט שלא רצוי לנהוג לבד בג'יפים, לכן חייבים לשכור גם נהגים מקומיים דרך סוכנות הנסיעות.

טוב שיש לנו מדריך כמו ארז, חשבתי, הוא ממש בחור כארז. כמו כמה ארזים. הוא בכלל לא מתעייף מכל המשימות המוטלות על כתפיו.

ארז איחסן בתא הכפפות מפות טופוגרפיות של אזורי הסיור המתוכננים, משקפת שדה, תאורת חירום נטענת ואפילו זיקוק סימון. אלון הביא איתו כמובן את מחשב ואת ה-GPS.

"ואו, איזה ציוד מקצועי," התלהבתי בצורה מוגזמת מציוד הניווט והבטתי לעבר ד"ר אפלבוים, בניסיון להזכיר לו כמה חשוב היה להביא איש מחשבים מומחה.

אלון הבין את הרמז והחליט להסביר על אופן השימוש בציוד. "אני רואה שאתם בוהים בציוד הניווט המשוכלל בעיני עגל, כמו כפריים נבערים בבן הכרך הגדול, אז בואו תשכילו קצת." הוא פרש את מפת הניר על ברכיו. "על המפה מסומן המסלול שבחרנו, מנוקד בנקודות ציון הפזורות לאורך המסלול." הוא הצביע על המסלול. "הנצ. והמסלול מוטענים לתוך ה-GPS. במחשב מותקנת תוכנת מפות סימון שבילים, במצב של 'ניווט מקוון' עם מסך מגע. אפשר לראות על הצג את הסימון של הרכב על המפה, באון-ליין, ולהיעזר בזה כדי לאמת מול מפת הנייר."

בכל ג'יפ שתי שורות מושבים וגגון. על כל גג נקשר הציוד שלנו הכולל אוהלים, מזרנים, שקי שינה, והתרמילים הגדולים שלנו. היו גם כלי בישול וכירה וגם ציוד חילוץ. לכל ג'יפ היו מכשיר קשר ובלוני חמצן לחירום, ואצל ארז היה טלפון לוויני עבור כל הקבוצה. העמסת הציוד הרב הסתיימה לבסוף ויצאנו לדרך.

*

אלון ואני ישבנו בג'יפ עם ארז ואשתו, ובג'יפ השני ד"ר אפלבוים ואלה עם דניאל לונטל ופרופ' אוליב. פרופ' אוליב הצטייד במצפן עתיק שמסגרתו עשויה מעץ חום, ישן, והוא היה קשור לכיס אפודתו בשרשרת המחוברת ללולאה שבראשו, כמו שעונים מתקופת ימי הביניים. כנראה זה חלק מהערפך האישית שלו עוד מימי מסעותיו הקודמים והקדומים.

חלפנו על פני עמק רחב ושני הג'יפים טפסו במעלה הכביש צפונה בכביש צר ומפותל. מתחתינו נפרסו העיר לָה וסביבותיה. חשתי שהמסע סוף סוף התחיל. התרגשות אחזה בי כשניסיתי לדמיין מה נמצא מעבר לרכס הגבוה הזה. האם שם נמצא נהר הסמבטיון המפורסם? או אולי ישוב קטן הנחבא בין צוקים, שם עדיין חיים בני השבטים עם אותם מנהגים עתיקים איתם יצאו לפני אלפי שנים?

נסענו על צלע ההר, בכביש המתפתל סביבו כמו קליפה ספירלית של תפוח שקולף בסכין סביב סביב. מעלינו הזדקרו ההרים המושלגים. מדי פעם ראינו בצד הדרך קרחון נוטף שנמס בקרני השמש החמות. ארז התרומם מעט ממושביו והצביע קדימה לעבר הרכס העצום שלפנינו. "אנחנו צריכים לעבור מעבר לרכס הזה. הכביש שאנו נוסעים בו מוביל למעבר הקרדונג-לה, שהוא מעבר ההרים הגבוה בעולם לכלי רכב. גובהו יותר מ-5.5 קילומטרים."

הג'יפים התקדמו בכביש צר ורעוע, המטפס אל המעבר בדרך מתפתלת. "תראו את המפלים הקפואים האלה," התלהב ארז. אלון נשאר קפוא במקומו מהקור ומחוסר העניין.

"חברה," פנה אלינו ארז, "כדאי שכבר תיקחו כדור פרמין נגד בחילות, כדי שתרגישו טוב גם למעלה."

הג'יפים התאמצו להתמיד במעלה התלול. רכב מקרטע שחלף לידנו, מרעיש כמו טרקטור ישן, עקף אותנו בסיבוב בלי למצמץ. כמה ג'יפים לאורך הדרך הורידו את נוסעיהם וחייבו אותם לדחוף את הג'יפים כעבדים.

"הדרך מסמרת השיער הזו נקראת 'דרך המוות' ולא בכדי," סיפר ארז לתומו, ולא הבחין שצאלה ואני מחוירות. "הסיבה לכך היא הסיבובים, הדרדרת, והעקיפות," הסביר בנחת, כאילו אנחנו עכשו באולם הרצאות ולא בשטח.

"מתי תסתיים העליה האין סופית הזו?" רטנה צאלה.

"רק עוד כמה סיבובים," ניסה ארז לעודד בקול עליז אך בחוסר הצלחה.

כשהתקרבו לסיבוב הנהג שלנו פצח בסדרת צפירות. צאלה כיווצה את פניה בהבעת עינוי, אבל אני העדפתי את הרעש המקפיץ הזה ובלבד שהרכב היורד מעבר לסיבוב יצמד לקיר ההר.

מעבר קרדונג-לה

"אנחנו כבר די קרובים," הכריז ארז בשמחה ושתינו המשכנו להתיישר. לפתע הג'יפ שלנו השמיע קולות שיעול. נראה שמאמץ העליה סחט את כוחותיו והוא נשמע עכשו כמו זקן חולה שחפת. קשה לי להבין איך הנהג רואה משהו בערפל הסמיך שמקיף אותנו בגלל העננים שסוגרים עלינו. לפתע החל לרדת ברד ואחר כך שלג. הגלגלים החליקו מדי פעם בשביל הבוצי המכוסה קרח. ארז ביקש לעצור להפסקה כדי לתת לגוף להתרגל לגבהים. הוא מסור אלינו ודואג לנו עם הלב הרחב שלו כאילו שאנחנו אחים שלו.

"גם לי לקח זמן להתרגל בפעם הראשונה שהייתי כאן וגם אני סבלתי אז מסחרחורות והקאות," אמר ארז בכנות, לא מסתיר את חולשותיו.

אחרי כמה דקות מנוחה והפוגה מהפחד המשכנו.

"שימו לב לקרחונים שלצידנו," התרגש ארז.

אני כבר לא הייתי מסוגלת להתעניין בנוף. פחד הגבהים שלי התגבר מרגע לרגע, והעדפתי לעצום עינים ולא לראות את התהום המשתרעת תחתינו.

ברגע שהעזתי לפתוח שוב את עיני ראיתי שאנו מתקרבים לקטע בו הכביש הרוס חלקית. צאלה, שישבה לצדי, תפסה חזק את ידי, כאילו שאני אשאר מחוברת לכביש אם הרכב יתדרדר למטה. היא סיננה 'שמע ישראל' בקול רועד ולא הרפתה ממני. הנהג שלנו נצמד עם הרכב ככל יכולתו לקיר ההר, אבל נשאר רגוע ואפילו שרק לעצמו.

"יש לי סיוט מתהומות ומגבהים," סיפרה צאלה בגילוי לב, "מאז ש..." היא השתנקה. הגבה הימנית שלה רטטה.

הבנתי שקשה לה לספר ולא לחצתי שתמשיך.

שתקנו כמה דקות ואז היא התחילה לומר משהו. "זה... זה," ניסתה וקולה בגד בה. היא חיככה בגרונה, השתעלה, ורק אחרי כמה ניסיונות הצליחה לפלוט: "זה מאז שאבא שלי נהרג בהתרסקות מטוס קל, כשהייתי ילדה".

היא מילאה את ריאותיה אויר והמשיכה: "במקום להצטער על מה שקרה לו, תמיד כעסתי עליו שהשאיר את אימי ואותי לבד. הרגיז אותי שבחר לעצמו תחביב מסוכן כל כך ולא לקח בחשבון את ההשלכות של הסיכונים שלקח".

הבטתי בה בהשתתפות ולא ידעתי מה לומר. "אני מבינה אותך. היו לך חיים לא קלים בגלל זה," שיערתי.

"נכון," היא התעודדה. תיארתי לעצמי שהיו אנשים אחרים ששיתפה, והם רק ביקרו אותה על כך שהיא חושבת רק על עצמה. הבנתי שהיא כועסת. על אביה, על ילדותה האבודה, ועל כל העולם.

חשבתי בליבי שכנראה הפחד גרם לה לאבד את ההגנות שלה, ולשחרר דברים אישיים שלא היתה מספרת במצבים רגילים.

בסיבוב הבא תפסתי גם אני את ידה. חשבתי לשדר לה בכך תמיכה וקירבה, אבל בעצם שאבתי מכך בעצמי אומץ בסיבובים החדים.

ארז ראה שאנחנו מביטות בנהג בתקוה מהולה באימה וניסה להרגיע: "אל תדאגו, הנהגים נוסעים במעברים כל הזמן. הם מיומנים ומתורגלים". אותי זה לא הרגיע במיוחד. כנראה גם לא את צאלה. 'לעזאזל, למה הייתי צריכה לעשות את זה לעצמי? למה בכלל באתי ולמה הייתי צריכה את כל הפחד והסכנה הזו?' שאלתי את עצמי.

חבל שאלה לא נמצאת בג'יפ איתנו, חשבתי. אולי היא היתה מצליחה להרגיע את החרדה שלנו. ניסיתי לשכנע את עצמי שהמשימה שלפנינו מצדיקה את אי הנעימות הזו ושזה היה חשוב וכדאי. "עוד סיבוב אחרון ומגיעים!" הכריז ארז כמו קריין של תחרות מכוניות מרוץ. כשהגענו ל'מעבר' דבר ראשון ראינו את הסטופה. זהו מבנה מקודש של הבודהיסטים. הדגלים הצבעוניים הרבים שעליה כאילו הריעו לנו על שהגענו בשלום. הנסיעה המתישה שנמשכה כשש שעות הגיעה לסיומה. ירדנו מהרכב ודרכנו ברגלים רועדות על האדמה הלחה. הרגשתי כמו ניצולת אונייה שעברה סערה קשה וסוף סוף דורכת על קרקע יציבה. סביבנו הרים מושלגים ונופים עוצרי נשימה, מלווים בקור מקפיא נשימה. מה שהכי הלהיב אותי באותו רגע היה בית הטה העשוי פח, למרות עליבותו וערימות האשפה שסביבו.

"הנוף פה הוא פשוט אדיר, מטורף לחלוטין!" התלהב ארז אף שהוא כבר טייל באזור בעבר. "בואו, יש לנו כאן תצפית מדהימה על רכס הקרקורם. זהו רכס שגובהו מעל 7000 מטרים הנמצא בשטחן של פקיסטן, הודו וסין. מדרום לנו 'רכס הסטוק', ומצפון 'עמק הנוברה'. הנוף הזה מחלק חיים לפני ואחרי!"

נסחפתי בהתפעלות של ארז וקראתי: "אלון, בוא תראה איזה יופי!" הוא התעלם ונאחז במחשב שלו כידית הצלה, כאילו שאני עלולה להוציא אותו בקור הזה בכוח. "טיפוס קר שכמותו", מלמלתי לעצמי.

"בואו החוצה חבר'ה", שידל ארז את שאר החבורה, "זה לא עולה כסף", צחק. פרופ' אוליב הוציא רק את אפו וכן, את המצפן שלו. הוא סובב אותו וכיוון אותו עד שמצא את מה שרצה, וחזר פנימה כחילזון לקונכייתו. מרחבים ושקט נפרשו סביבנו, ורק קולות הטבע רחשו. בקושי זיהיתי את ד"ר אפלבוים שיצא מהג'יפ השני. הוא נראה שונה עם כובע הפליס הצמוד לראשו והדובון הכחול שהופך אותו לכדור מוארך. "קר, קררר מאוד", הפטיר וחיכך את ידיו עטויות הכפפות. שלפתי את המצלמה, הסתפקתי בכמה תמונות נוף, ומיהרתי לחזור לג'יפ כמו עכבר למחילתו. ראש עגול חבוש בכובע גרב, ששיער זהוב גולש מקצותיו, הציץ בחשש מחלון הג'יפ שלנו וצעק: "יש לכם אולי מים חמים? אני חייבת כוס קפה". טוב שאלה חשבה על תרמוס עם מים חמים. עכשו אנחנו יכולים לשותות שתיה חמה. בתוך הג'יפים כמובן.

"חבר'ה, נגמרה ההפסקה", ארז מחא כפיים, "כולם לג'יפים. יורדים מהפאס". קריאתו היתה מיותרת, כי כולנו כבר היינו בפנים.

הכביש גלש למטה בסדרת פיתולים מסמרת שיער הדורשת נסיעה איטית וזהירה. לא הצלחתי להחליט מה עדיף, הירידה או העליה. רכב שהיה צמוד לקיר ההר דהר מולינו. הנהג שלנו נאלץ להיות אדיב ולעבור ל... צד התהום. אימה השתלטה עלי. הג'יפ שלנו האט קצת. הגלגלים הימניים שלו היו כבר מעבר לכביש, על השוליים הצרים. אבנים החלו להתדרדר תחתנו. עצרתי את נשימתי. הרכב מולנו חלף והג'יפ שלנו חזר בשניה האחרונה למרכז הכביש.

ארץ המשיך להסביר לנו על המקום ואנחנו המשכנו להתמקד בדרך המתפתלת. "העמים שבאזור נהגו לקבור אנשים חשובים בפסגות הרים. מאחר שהאדמה כאן קפואה והקבר שנחצב עמוק בתוכה מבודד מאוויר, לפעמים אפשר למצוא בקברים פריטים בעלי ערך ארכיאולוגי". בכלל לא שמעתי את מה שאמר. כל מה שרציתי באותם רגעים מצמררים התמקד רק בלסיים את הדרך הזאת ולהישאר בחיים.

סביבנו הזדקרו הרים מחודדים, המורכבים מסלעים איתנים בצבעי אדום וירוק, לצד חולות נשפכים שעוטפים את ההר כמו שמלה. העמק מורכב ממישורים רחבים ושוממים. הנהרות נוברה ושיוק השוצפים, שצבעם טורקיז מתכתי, זורמים בו. כפרים קטנים עם בתים בעלי משקופי עץ וקירות חומר ובז, שוכנים במעין נאות מדבר ירוקים. ירדנו מהפסגות הגבוהות ויכלנו סוף סוף לנשום בהקלה, תרתי משמע. זה היה כנראה המעבר הכי גבוה שנאלץ לעבור במסע הזה. באותו רגע רק מחשבה מנחמת אחת מילאה את ראשי: 'מסע הייסורים שלנו הגיע לסיומו'.

פרק ח' – אוצרות קבורים בחולות

הג'יפים דהרו בדרך הסלולה במעלה נהר השיוק שבעמק הנוברה. הדרך מתפצלת במזלג כבישים מאובק. פנינו ימינה אל הדרך הממשיכה במעלה נהר הנוברה. נסענו לאורך הנהר שעצי פרי ירוקים המצלים עליו. המשכנו בדרך הסוטה מהנהר ועוזבת את העמק הירוק לעבר אזור מדברי ויבש. בתחילה השביל היה נוח, אבל בהמשך הג'יפים ירדו מהדרך הסלולה וקיפצו על אבנים שזרועות בכל השטח. הנהגים המקומיים לא התרגשו מהדרך המשובשת וגם בפניות חדות המשיכו לנסוע במהירות כאשר הרכב קופץ ומקרטע בפראות. שביל חסום חייב לשנות מעט את המסלול. ארז נאלץ לסמן באצבעו על המפה את התקדמות הנסיעה, ועיניו התמקדו לחילופין בדרך כדי לעקוב אחר מיקומינו, בעוד אלון עוקב במחשבו עם ה-GPS.

הסטתי את חלון הג'יפ המאובק כדי לראות טוב יותר. סביבנו היו סלעים אפורים ומדרונות צחיחים.

רוח חמה העיפה את שערותי. השמש התעקשה לחדור לכל פינה ואורה הצהוב, מסמא העיניים, לא איפשר לראות כראוי את הנוף הפראי שחלף על פנינו. הרגשתי מיובשת. מה שמוזר כאן זה שבשטח המוצל קר מאוד, בגלל הגבהים, אבל בשטח החשוף לשמש המדברית חם מאוד. ארז הסביר שהבדלי הטמפרטורה בין היום והלילה קיצוניים ומפתיעים כמו שינוי מצב רוח אצל נערה מתבגרת. אשתו עיוותה את פניה לנוכח הדימוי השובניסטי. בעוד אנחנו מקפצים מצד לצד תוך כדי הנסיעה, הפגין ארז את ידיעותיו והסביר על היווצרות האבק המדברי כפי שלמד בחוג לגיאופיזיקה ומדעי כדור הארץ.

לפתע נגלה לפנינו העמק בכל הדרו - מישור רחב ידיים, זרוע בחלוקי נחל לבנים ובוהקים. מרחוק הבחנתי בשתי דמויות הנעות לאיטן. הן נראו כשתי נקודות קטנות שבקושי נעות במרחב אין-סופי. שלפתי את המצלמה עם עדשת הטלה וגיליתי שאלה שני רועים עם עדרם. בלי משקפת או העדשה לא ניתן היה להבחין בעדר שמראהו התמזג עם הקרקע.

"ארז, קראתי, "אולי כדאי לעצור את שני אלה ולתחקר אותם? הם נראים אנשים ששייכים למקום ומכירים כל גרגיר חול כאן."

"אוקי, הסכים. "גם לי נראה כך." הוא פנה אל הנהג וסימן לו באצבעו לעבר שתי הדמויות הרחוקות. הנהג הינהן וכיוון את הג'יפ לעברם. הג'יפ השני נע בעקבותינו.

רכבי השטח היו אומנם קשישים ומסוקסים אך הצליחו להאיץ על פני האבנים והמהמורות שבשטח. אחרי כמה דקות נסיעה הגענו אליהם ונעצרנו לידם. נופפנו להם בידנו. הם חייכו וקראו לעברנו בעליזות "צ'ולה!" ירדנו מהג'יפים וד"ר אפלבנים ביקש מפרופ' אוליב לשאול אותם אם ידוע להם על כפרים באזור בהם ישנם צאצאי פשטונים."

פרופ' אוליב פנה אליהם בשפתם, כשלשונם מתגלגלת בזריזות בפיו. הוא לא התעכב כדי לתרגם לנו את השיחה. בהינו בו כמו עולים חדשים שעוד לא מכירים אפילו מילה אחת בשפת המקום מלבד ברכת שלום. אחד מהרועים ענה לו משפט קצר. פרופ' אוליב שאל דבר נוסף והפעם השני ענה. מבטינו עברו ממנו אליהם וחוזר חלילה כמו חבורת רובוטים שמתוכננים רק להפנות את הראש לצד ממנו בוקע הקול. לבסוף הצביע אחד הרועים בביטחון לכיוון הדיונות שמרחוק וחזר על מילה אחת שוב ושוב בביטחון. תיארתי לי שהוא אומר משהו כמו 'שם'.

פרופ' אוליב פנה לארז ואמר: "הוא טוען שעלינו להתקדם לאזור הדיונות שבהמשך."

"אוקי, אמר ארז, "תעלו על הג'יפים ונמשיך לשם."

שמחתי שכבר יש לנו קצה חוט.

*

בלי כל הודעה מוקדמת הג'יפים נעצרו. כשנפסק טרטור המנועיים שקט בראשיתי השתלט סביב. מרחבים עצומים של דיונות חול המזדקרות לעבר השמים בצורות מדהימות הקיפו אותנו מכל עבר. שמחנו לצאת מהג'יפים, מחלצים את עצמותינו הכואבות. הבטנו סביב ונעצנו מבטי התפעלות בדיונות הענק. ארז הסביר שהדיונות הן תוצר שחיקת הסלעים ע"י הרוח, המים והטמפרטורה.

"יש צמחים במקום?" שאלתי כשהבחנתי רק בחולות למלאו רוחב העין.

"קצת, ארז ענה. "רק עצי צפצפה, ערבה ואשל יכולים לגדול כאן בגלל הרוחות העזות והאוויר היבש."

"כאן עברה שלוחת דרך המשי המובילה ממרכז אסיה לטיבט", הסביר. "הדרך חצתה את רכס ההימאליה ועברה דרך עמקי האינדוס אל הודו. החוקרים משערים שכעשרת אלפים סוסים, גמלים, וחמורים חצו את עמק הנוברה מדי שנה בשיירות. בראש כל שיירה צעדו כמה יאקים כדי לפלס בחורף דרך בשלג".

"זו הסיבה שהתחלנו מאזור זה", השלים את דבריו ד"ר אפלבוים, "ייתכן שנתבי התקדמותם של השבטים האבודים היה בנתיבים שהתהוו באופן טבעי לפי טופוגרפיית המקום. לכן הפכו ברבות השנים לדרך מסודרת של סוחרים ועוברי דרכים".

נהגי הג'יפים הציעו שנתעכב כאן, אך מאחר שהג'יפים לא יכולים לחצות את הדיונות הם ימשיכו ישירות לכפר הקרוב דיסקיט ויחכו לנו שם, בחוות היאקים. ד"ר אפלבוים מצמץ בעינו וסכך עליהם בכף ידו. השמש הקופחת הזכירה לו לקחת את כובעו רחב השוליים מהג'יפ. נהג הג'יפ חיכה בסבלנות, כאילו שום דבר לא דחוף. באווירה השוררת במקום נראה היה שאי אפשר להרגיש אחרת. לבסוף הג'יפים יצאו לדרכם ונעלמו באופק ואנחנו נשארו לבדנו. סביב לא היה דבר מלבד חולות. תהיתי איך אנחנו אמורים לחפש כאן משהו.

לארץ היה רעיון. "ד"ר אפלבוים", הוא פנה אליו, "בתור מדריך אני יודע שהאזור הזה מלהיב תיירים. אפשר להתגלגל פה על הדיונות. זה כיף. יש לי ניסיון בהפעלת קבוצות עם פעילויות שטח, ואני יודע שפעילות חווייתית משותפת מגבשת את הקבוצה. אתה יודע, כשכולם יחד יום ולילה, מנותקים מהחברה ומהסביבה המוכרת, חשוב שתהיה אוירה טובה בין כולם".

"אמההה...", הימהם ד"ר אפלבוים.

"חוץ מזה", מיהר ארז להוסיף, "מרחבי המדבר מספקים אתגרים לא פשוטים, שבהם מצבים של אי-וודאות. כך מפנימים את חשיבות שיתוף הפעולה ועבודת הצוות, ומפתחים אמון הדדי".

הוא הביט בד"ר אפלבוים בציפיה.

"ולפעמים תוך כדי עיסוק בדבר אחד מוצאים משהו שחיפשנו בעבר ולא מצאנו אז", הוסיף כשנזכר שבאנו לכאן לצורך מחקר ולא לטיול.

אלון עיוה את פניו. "לא בדיוק הבנתי איך תוך כדי משחק מגיעים לממצאים מחקריים", אמר בנימה סרקסטית.

"זה כמו שמחפשים בבית אבידה", ניסה ארז להסביר טוב יותר, "ואחרי שחיפשו בכל מקום והחליטו להתייאש ולעבור לעיסוק אחר, פתאום מוצאים את זה במקום שלא חשבו קודם לחפש". אלון הרים את גבותיו אך שתק.

ד"ר אפלבוים נראה מתלבט ולבסוף הינחן בהסכמה. הוא לבש מכנסי ברך בצבע בז', מגוהצים כמובן, וחולצת פולו טניס צהובה ונראה כתייר אמריקאי יותר מאשר כתרמילאי או כראש משלחת במסע מחקר. הוא בחן מבעד למשקפי השמש העדינות שלו את הדיונות במבט של נראָה-נחמד-אבל-אני-אשאר-בצד-רק-להשקיף. פרופ' אוליב עמד בצד וסובב את המצפן שלו ימינה ושמאלה, מנסה כנראה להצמיד את מחט המצפן לצפון, כילד המשחק עם הפלאפון שלו מחוסר יכולת להשתלב בחברה. הוא נראה שקוע במחשבות ובניסיון להגיע לתובנות. בשלב מסוים החל לדבר אל עצמו ונראה ממש לא שפוי. פתאום הבחין במבטי ופנה אלי: "כשיש סערה של מחשבות בראש שלך ואתה מדבר לעצמך בקול רם, יהיה קל לזכור את זה בפעם הבאה, כי המוח שלך יודע שזה מוכר. זאת שיטה להכניס למוח את הדברים".

הנהנתי במבוכה.

ארז דירבן את חברי המשלחת. "נו, חבר'ה", קרא גם למבוגרים שבינינו, "יאלה, קדימה לעלות". עם קובע לגיונרים צבאי המכסה את צווארו הוא נראה כאיש קומנדו קשוח ונועז.

החול היה צהבהב וחלק, ורק העקבות החדשים של אנשי קבוצתנו, המסתערים על הדיונה בהתלהבות ילדותית, היו טבועים בו. חלצתי את נעלי הטראק הגבוהות שלי כדי לחוש ברכות של החול, אך לא תיארתי לעצמי עד כמה החול לוחט תחת כפות הרגלים היחפות. ארז כבר התגלגל במורד הדיונה וטיפס חזרה כשהוא נעזר בידיו. טיפסנו אחריו כמו כבשים בעדר. לפי הקצב המהיר שלו חשבנו בטעות שזה קל. בהתחלה החול דחוס וקל ללכת עליו. לאט לאט החול הופך רך יותר וממש שוקעים בו עד הברך. אחרי עלייה חדה, הגענו לשפיץ של הדיונה באפיסת כוחות. התיישבנו למעלה לנוח מהמאמץ. סביבנו נראו רק דיונות המעוצבות על ידי הרוח עד האופק.

התגלגלנו למטה, צוחקים ומשתוללים בחול החמים. בכל סיבוב נגלים ההרים המשוונים שסביבנו. נסחפתי לאווירת העליצות התוססת למרות שיש משהו סיזיפי בעליה המאומצת עד הפסגה שמסתיימת בגילגול במדרון חזרה אל התחתית. בעליה התנשפנו ממאמץ שנוסף לקשיי הנשימה עקב הגובה הרב, הדליל בחמצן, בו אנו מצויים. התלהבתי שאפשר לקפוץ כאן קפיצות מקוריות. ארז ניסה קפיצת ראש, וסלטות שונות. אני ניסיתי לחקות אותו והצלחתי בעיקר להתמלאות בחול מכל הכיוונים ובעיקר בפנים.

"אם היה לנו סנובורד היתה לנו כאן חוויה מהסרטים", התלהב ארז.

"אפשר להשתמש באיזה לוח קשיח במקום גלשן שלג", הצעתי. אבל לא היה לנו משהו כזה.

התרוצצנו בפחזות נעורים ולרגע שכחנו לשם מה באנו. אפילו אלה הרשתה לעצמה לצאת מגידרה. בנעלי הסניקס חסרות העקב שלה קיפצה ודילגה בגמישות וקלילות. לעומתה צאלה לא התלהבה להתלכלך או לפרוע את שערותיה שגלשו מתחת לכובע מצחייה קטיפתי. היא נשארה מאופקת במקצת למרות לבושה הספורטיבי. היא רק העסיקה את עצמה במריחת קרם הגנה על הפנים והזרועות. היא לא תיתן למעט בידור להרוס את התדמית היפה שלה.

המשכתי הלאה לדיונה מרוחקת יותר. סביב רק חול ושמיים. כל האחרים כבר לא נראו באופק. המרחבים העצומים והשקט האין-סופי יצרו אוירה מיוחדת. נשכבתי על החול והבטתי לשמיים. הניתוק ושממת המדבר גרמו לי להרגיש את עצמי קטנה. חשבתי כמה חסר אונים האדם מול הטבע. ומצד שני, ההרמוניה שסביבנו משדרת יציבות, התמדה ושלמות שנוסכים ביטחון ותחושה שאתה בידיים טובות. 'מה מניע את כל התהליכים שבטבע? לאן הכול זורם?' חשבתי.

תמיד כשמחשבות כאלה עולות בי יש לי תחושה קצת חריגה, כחייזר ממציאות אחרת. לפעמים אני מרגישה כמו 'הנסיך הקטן' הבודד בעולמו, בלי חבר לדעה, לדון עימו על הגיגיו הפילוסופיים.

מבין חברי 'הגרעין' ובכלל, רק רמי, שאיתו עדין שמרתי על קשר, אהב שיחות כאלה. במיוחד היה מוטרד מחוסר התכלית שבחיים.

"כל ההישגים של האדם בחייו הופכים להיות חסרי טעם בגלל המוות שבסוף החיים," הסביר את תובנותיו המתסכלות.

בתיכון היה לו ידיד, עידן, שאיתו היה משוחח באריכות בהפסקות. עידן היה אוטוטיידר באופן יחסי לכלל האוכלוסייה, אבל במיוחד ב'אורט', שם כולם התמקדו ברכישת מקצוע טכני ותו לא. עידן היה בחור חריף שכל שהתעניין בפסיקה, בפילוסופיה, בהיסטוריה ובכלכלה. הוא הפך להיות למעין מורה דרך רוחני של רמי. הם היו יושבים בצל העצים שבקצה המדשאה הגדולה, ורמי היה שותה בצמא את דבריו.

באותן שנים התפרסם ספרו של פילוסוף ישראלי, גאון וחצי מטורף, בשם משה קרוי - "חיים על פי השכל", שהפך לדבר החם בקרב הצעירים. קרוי הגיע למסקנה שהאדם האידיאלי הוא אגואיסט רציונליסט. גישתו היתה כריאקציה לסוציאליזם שבו צרכי העם במרכז. השניים, עידן ורמי, הוקסמו מה'גורו' הזה כמו רבים אחרים אז, ובלעו בשקיקה את דבריו. הם אומנם חשו בקטעים מאולצים בתורתו שבהם ניסה קרוי בכוח להוכיח דברים גם כשזה לא בדיוק הסתדר, אבל הם 'חיו' עם זה. עבור רמי זו הייתה דרך להתמודד עם חוסר התכלית של החיים.

רמי היה טיפוס מתבונן. הוא הסיק שהחיים הם סוג של מעגל סבל אין-סופי. פעם, בשעת הפסקת הביסקוויטים בקטיפ במטע השזיפים, שיתף אותי בתובנות שלו. "שמתי לב שבני אדם מציבים לעצמם מטרות בחיים, להשיג אושר, ידע, כסף, אהבה," אמר, "כל חייהם הם רודפים אחר המטרות האלו. תוך כדי המירדף אחריהן הם סובלים מקשיים וכישלונות. כשסוף סוף הם משיגים את מטרותם הם עדיין לא מרוצים, כי הם מתחילים לסבול ממטרות חדשות. כך קורה שהחיים הם רצף של סבל ובעיות שונות." אמר, "ובכלל, גם בלי מטרות מיוחדות, החיים הם רצף של מטלות די מתישות, מהגיל הקטן כשמתאמצים ללמוד לקרוא ולכתוב, ובהמשך לרכוש מקצוע, לפרנס, לדאוג לילדינו, לשלם משכנתה ועוד מיליון מטלות שמלוות בדאגות ואכזבות. כאשר מה שמנחם אותנו זה שמחר נהנה ממה שטרחנו היום. אבל כשיגיע המחר נהיה כבר זקנים מכדי להינות מכך, טרודים בבעיות בריאות." סיכם בפסימיות.

אני חשבתי שעליו לצאת מעצמו ולחשוב קצת על אחרים, אבל הוא היה שבוי בתפיסת העולם של קרוי ואפילו ניסה ליישם אותה בתקופת ההיאחזות. חברי הגרעין השני, שלא היו מודעים לדעותיו, לא יכלו לקבל את ה'בגידה' בקבוצה ובהדדיות.

באחד הלילות, כשקיבלתי את התפקיד השנוא עלי - לחלק פיצות חמות לבנים בעמדות השמירה, הגעתי גם אליו. הוא היה מדוכדך ולא התעניין באוכל. התנדבתי לאכול במקומו את הפיצה ונשארת במקום. הוא סיפר לי שחלק ממעריצי קרוי נטשו את תורתו. אני דווקא שמחתי שהתיאוריה הבלתי נסבלת הזאת פחות מדברת אליו.

"אני מרגיש כמו עוף מוזר," קונן, "דון קישוט שנלחם במוסכמות מקובעות וחושף את אמיתות החיים הקשות".

"זה בגלל שאתה אדם אמיתי, מחפש דרך נכונה בחיים." אמרתי בהערכה. "לא כמו האחרים שמתעלמים מהדילמה הקיומית".

"כן, הדילמה הזו לא מרפה ממני. האבסורד הוא שהמאמץ של החיים כל כך גדול, ואילו רגעי העונג והשמחה מעטים מאוד. אז אני שואל את עצמי אם בכלל החיים כדאיים, והאם גיבור הוא זה החי את החיים למרות האבסורד שבהם, או אולי גיבור הוא זה שמסרב 'לשחק' את המשחק' ומחליט להתאבד..."

הוא נשמע קודר וקצת נבהלתי. "אבל חשבת לפנות ליוגה, למדיטציה ולחכמת המזרח," הזכרתי לו, "אולי בהם תמצא תשובה".

"נכון, אחרי הצבא אני רוצה לנסוע למזרח ולהתמחות בשיטות האלו. נשארו לי רק עוד 500 שעות שמירה עד לשחרור," אמר בסרקזם.

כאן, בין הדיונות, נזכרתי בשיחות הממושכות שהיו לנו בנושא. השקט שמסביב והחום גרמו לעפעפי להיסגר. לא חשבתי על כלום ורק חשתי את האווירה הקסומה שמסביב. הייתה זו תחושה מיוחדת ולא התחשק לי לקום. הזמן כאילו עצר מלכת. כשפקחתי לבסוף את עיני הכול סביבי היה שומם, ריק מאדם, יצור או אובייקט כלשהו בכלל.

*

הסתובבתי על מקומי, סורקת את האזור בכל 360 המעלות והבחנתי רק בגבעות החול מכל עבר. טביעות הרגליים היחידות היו שלי. ניסיתי לא להילחץ. הרי לא התרחקתי במיוחד. כנראה כולם מעבר לדיונה שעליה טביעות רגלי. תהיתי איך לא הרגשתי שהתקדמתי לבד. קמתי בתנופה ועליתי על הגבעה הקרובה, אבל היא היתה נמוכה מהאחרות שהסתירו את סביבתה. הרגשתי שדופק ליבי מואץ, אבל ניסיתי להתעודד בכך שכולם כנראה מעבר לדיונה הבאה. עליתי עליה, אך כאן כבר לא נראו טביעות רגלים או נעלים. כנראה הרוח כבר טשטשה את העקבות או שלכאן לא הגיעו חברי המשלחת. פניתי אנה ואנה, רצה במהירות במורד ובמעלה הדיונות, דבר שהגביר את הדופק שלי עוד יותר.

למרות הבהלה שהחלה משתלטת עלי ניסיתי להתעודד. אמרתי לעצמי שהם לא יעזבו אותי כאן ויחפשו עד שימצאו אותי. בכל זאת, מרגע לרגע גברה מצוקתי. ניסיתי להירגע ולהאזין רגע לקולות שברקע. שקט בראשיתי שרר בכל, אם כי ממרחק נישאו אלי הדי קולות עמומים, אך לא הצלחתי לזהות מאיזה כיוון. חשבתי שעדיף להישאר במקום ולא להמשיך ולהתרחק יותר. פחדתי לאבד אותם לגמרי.

ארז דיבר קודם על פעילויות ניווט שהוא מארגן לקבוצות הגיבוש שלו בארץ. זה היה כשהזכיר את הצורך להתמודד עם מצבי אי-ודאות במדבר, אבל הוא לא פרט. בעוד אני תרה בראשי באינטנסיביות אחר דרכי פעולה, נזכרתי בשעורי הגיאוגרפיה של המורה מהתיכון, גב' שושנה מיטלמן. למדנו שקרני השמש פוגעות בפני השטח בכדור הארץ בזווית ישירה בתאריך 21 – 22 ביוני בקו הרוחב 23.5° צפון שזהו 'חוג הסרטן'. אז אולי לפי זווית קרינת השמש אוכל לשער מאיפה הגעתי. במחשבה שניה הבנתי שאומנם התאריך הוא ה- 21 ביוני, אבל לצערי קו הרוחב כאן היה, לפי דברי ארז, 33.5° (שזה קצת יותר צפונה, בלשון המעטה). לפחות אני יכולה להתנחם בכך שקרינת השמש כאן חזקה פחות מזו שבמקום שהשמש נמצאת, בקו הקצר ביותר בין השמש לכדור הארץ.

אולי לפי כיוון הרוח אוכל למצוא את דרכי. ארז אמר שהדיונות כאן הן בצורת סהר בגלל רוח הזורמת באופן קבוע מכיוון אחד. אבל לאיזה כיוון פנו הדיונות כשהגענו? אז לא שמת לב לכך. לו היה לילה עכשו הייתי מחפשת את כוכב הצפון. נזכרתי בשיטה שלמדתי בצופים, ביום שדה, למציאת הצפון ללא מצפן ע"י השמש ובעזרת שעון. מצירים על החול עיגול. תוקעים באמצע ענף. לפי צל המקל מצירים קו. מכוונים את המחוג הקטן בשעון לפי קו זה, ואז מותחים קו לשעה 12. חוצה הזווית שנוצר ביניהם יצביע לכיוון צפון. לא היה לי מקל כלשהו אז ציירתי עיגול סביב עצמי, וכך עמדתי באמצע המעגל כמו חוני המעגל. קשה לעמוד במרכז ולסמן קו בו-זמנית בלי לאבד את קו

הצל שנוצר ממני. לבסוף עמדתי כמו מחוגה, רגל אחת נטועה במרכז והשניה חורצת באדמה קו. כשסיימתי ומצאתי את הצפון הבנתי במפח נפש שאין לי מפה שאותה אוכל לכוון לצפון לפי מה שיצא לי. גם לא היו באזור שום סימני תבליט, כמו ואדי עמוק או הר גבוה, כדי שאוכל להצליב מידע עם מפה, לו הייתה לי. בכל אופן, זכרתי שנסענו לכיוון צפון מזרח לעמק הנוברה, לכן הסקתי שכדאי לי להתקדם לכיוון דרום מערב.

חשתי יובש בפה. היה נדמה לי שאני הולכת עוד מעט להתייבש. בכלל לא חשבתי לקחת איתי מים. מחשבה מפחידה גרמה לי לדמיין שגם אם לבסוף יאתרו אותי, בעוד כמה שעות, ימצאו רק מומיה יבשה. במחשבה יותר שקולה הבנתי שהמתח והפחד הם שגרמו לתחושת היובש ואמרתי לעצמי שאפילו במדבר לא מתייבשים כל כך מהר. הרגשתי כמו הילדה הקטנה מהשיר של 'ציפי שביט' שהלכה לאיבוד, שאפילו הסטירה שתחטוף בעקבות חוסר אחריותה נראית לה מתוקה יותר מאשר להישאר לבד.

השקט ממנו נהניתי קודם כבר לא נראה לי נחמד. השלווה כבר לא עניינה אותי. רציתי רק למצוא את כל החבורה. חפרתי מעט במקום בו אני נמצאת כדי לסמן את נקודת המוצא שלי. כך אוכל לחזור שוב מכל כיוון אליו אפנה בטעות, בתקוה שהרוח לא תטשטש את הסימון עד שאחזור. תכננתי מכאן לעבור אחת אחת על כל הדיונות שסביבי, לפי סדר.

התחלתי בגבעה שמימיני. ממרומיה לא מצאתי שום סימן חיים. ירדתי ועליתי שוב לגבעה הבאה. פחדים חסרי הגיון השתלטו עלי. מה יהיה אם יגיע הלילה? איך אמצע את דרכי כשחשיכה טוטאלית, קודרת וסמיכה תכסה את הכול כמו שמיכה חונקת מהשאול? זה לא כמו במקום ישוב נורמלי. אין באזור עמודי תאורה שנדלקים עם השקיעה. ואני הרי לא תכננתי להישאר כאן שעות, כך שאין עלי פנס. בכיס הדגמ"ח יש לי רק רוגטקה. עד שהירח יעלה לא אוכל לראות את עומקה של הירידה התלולה מראש הדיונה. ומה אם הקור בערב יתגבר? אני הרי לבושה קייצי בהתאם לחום השורר במקום בשעות היום.

בעוד מחשבות אימה משתלטות עלי, הרוח התחזקה וחול עף וחדר לעיני ולנחירי, ממש מקלחת חול דוקרנית ומציקה. צמרמורת עברה בגופי כשהבנתי שהחולות הנסחפים ברוח מסוגלים לקבור תחתם בן-אדם בלי להשאיר ממנו סימן. פתאום עלתה במחשבתי התובנה שאולי גם בני עשרת השבטים שעברו פה פשוט נקברו תחת הדיונות הגבוהות. אולי מאהל שהקימו כאן למנוחת לילה התכסה לגמרי בחול של סופה חזקה, ובמשך אלפי השנים שחלפו הם נעלמו כאן עמוק באדמה. אין סיכוי שדניאל הארכיאולוג יסכים שנחפור כאן. שכבות החול הנערמות תוך זמן קצר לא משאירות שום סימן. קראתי פעם על צבאו של כנפוזי השני שנעלם בסופת חול, על חמישים אלף חייליו, פיליו וגמליו. זה היה כשהמלך הפרסי ניסה לכבוש את האורקל בסיווה שבדיונות מדבר לוב¹. משערים שזה קרה ע"י סמים - סופות בהן הרוח נושבת בעוצמה והן יכולות להזיז דיונות ולהרים קיר חול בגובה של עשרות מטרים ולקבור כל מה שנקרה בדרכן. מתוך פחד להיעלם כמוהם בנבכי העבר והעפר התגברתי במאמץ עילאי והמשכתי לרוץ במעלה גבעה נוספת ומתנשפת ומתנשמת כמו קטר זקן. שוב החלקתי למטה ושוב אזרתי עוז להעפיל לעוד גבעה כשהלחץ רק הולך וגובר. היה נדמה לי שעברו כבר שעות ועדיין אני מתרוצצת מעלה מטה כמו עכבר במבוך ללא מוצא.

*

ואז, סוף סוף, ראיתי דמויות ממרחק. מיהרתי לכיווןן וככל שהתקדמתי נגלו בפני עוד דמויות, ועוד עקבות על החול. התקדמתי בהתלהבות לעברם ותוך דקות ספורות הגעתי אל אנשי הקבוצה. מרחוק ראיתי שאלון נשאר בצד, תחת שיח קטן, מחובר כרגיל למחשבו. נראה כאילו המחשב היה לחלק מגופו, כמו דיסק חיצוני שמחובר בכבל לגוף המחשב.

ארז היה הראשון שהבחין בי ופרץ בצחוק. "יצרת לעצמך הסוואה מצוינת. כולך עטופה בחול. אם לא היית בתנועה הייתי חושב שזה סלע בצורת אדם, כמו אשת לוט בסדום".

נגעתי בשערי, הוא היה כמו קש. מיששתי את פני והרגשתי נייר זכוכית. עושה רושם שהוא צודק, חשבתי.

אלה, לעומתו, הביטה בי בהקלה.

"חשבנו כבר לצאת לחפש אותך. טוב שהגעתי", אמרה באנחת רווחה.

כנראה שהשמחה על מציאתי האפילה על העובדה שנראיתי כמו נווד שעבר תלאות רבות. ידידתי קדימה מותשת, לא היה לי כוח אפילו לצחוק. רק פלטתי אנחה שהעיפה מפי מימטר חול. צאלה לא התגרתה בי הפעם. כנראה המראה שלי, שבו רק עיני מציצות מבעד למסיכת חול חומה, לא גרם לה לראות בי מתחרה ראויה לשמה. כשהתקרבותי הבחנתי באלון שמבט הדאגה שעל פניו התחלף באותו הרגע למעין זלזול.

¹ בשנת 600 לפני הספירה

"באת לכאן לצורך מחקר ופתאום את שוכחת מהכול ומשחקת בחול כמו ילדה קטנה. נעלמת לשעה שלמה!" הקפדנות שלו והדרישות המחמירות מעצמו ומאחרים, לא מותירות לו מקום בלב לביויים והנאות.

אז הנה, ה'סטירה' הגיעה, וכעת, לאחר שמצאתי את כולם, כבר לא התענגתי עליה.

"אוי, אלון, אל תהיה כל כך מרובע," ניסיתי להתקיף חזרה, ובנתיים התנערתי בחוזקה כמו כלבלב רטוב.

אלון נרתע לאחור, יורק חול ומגונן על מחשבו.

"צריך קצת להשתעשע בין לבין, להתאוורר מדי פעם." נערת עוד חול מעל בגדי.

"עוד לא התחלנו כלום וכבר את צריכה להתאוורר?! בטח הייתה לך הזדמנות לרחף כהרגלך ולשקוע בעולם הדמיונות שלך באווירת המקום, 'בעלת החלומות'." אמר ובעצם... קלע בול. הוא מכיר אותי יותר מדי טוב, חשבת. ואז, כמו תמיד, אלון חזר למחשב, מנותק מהעולם החיצון ומחובר לעולם האינטרנטי.

*

עכשו היינו צריכים לחפש גמלים שיעבירו אותנו את הדרך להונדר, כפר הנמצא במרחק שבעה קילומטרים מהכפר דיסקיט, ממנו הגענו. מתחת לשיח קטן, במרחק מה מאיתנו, ישבו מספר מקומיים בעלי גמלים והמתינו ללקוחות. ארז התקרב אליהם ונראה כנושא ונותן עימם על המחיר. אחרי דקות מועטות נשמעו הדי פרסות עמומים המתקרבים וברגע הבא נגלתה לעינינו שיירת גמלים בעלי שתי דבשות המתקדמים לאיטם ומשלימים את התמונה הפסטורלית.

שיירת גמלים בעמק הנוברה

הגמלים התנהלו בכבודות, כשעפעפיהם שמוטים ומבטם עמום. ראש השיירה הבריך אותם ועזר לנו לעלות עליהם. תנודות הרכיבה המונוטוניות על הגמל וקולות הפסיעות בחול הרך, הכניסו אותי למצב של רוגע בו המוח עובר לתדר גלי אלפא של חוסר מיקוד וחלומות בהקיץ כמו במדיטציה. הרהורים שונים מילאו את ראשי, אך ניסיתי להתמקד ולהפיק מסקנות.

נזכרתי במחשבותיי כאשר הייתי אבודה בדיונות על כך שבני עשרת השבטים אולי חנו כאן בלילה ושופת חול כיסתה וקברה אותם. לא היתה לי אז פניות לנתח את העניין ולהסיק מסקנות. אבל עכשו הרגשתי שמשו מוזמם בִּרְכְּתִי מוֹחִי. מה ארז אמר לגבי הצמחיה במקום? אָה, שרק אשל, צפצפה וערבה גדלים כאן.

זה הזכיר לי משהו. אימצתי את ראשי וניסיתי לדמיין את האשל עם שורשיו המסתעפים מתחת לפני האדמה. כן! נזכרתי שקראתי בספר שרה גיבורת ניל"י את הסיפור עם אבשלום פיינברג. אבשלום וחברו תעו בחולות סביב רפיח. פיינברג נורה ע"י ערבים, נהרג ונקבר ללא עקבות. חמישים שנה היתה הגופה טמונה בחולות המדבר. כשהגיעה משלחת מחפשים הובילו אותם הבדואים שבאזור אל מקום שמעליו צמח דקל מגלעין תמר שהיה בכיסו של פיינברג. המחפשים חפרו והוציאו את השלד מלופף בשורשי הדקל.

חשבתי שכנראה גם לגולים היו תמרים באמתחתם. אם ישנם דקלים באזור, אז כדאי לבדוק אם יש שרידי גופות תחתם. רגע, ארץ לא הזכיר שום דקלים. הוא הסביר משהו על האופן שבו העצים גדלים כאן. מה זה היה? העברתי ידי בשערותיי פעם ועוד פעם באיטיות, ואז עצרתי. כן, הוא דיבר על השורשים של העצים. דבריו השתחזרו במוחי במעורפל. הוא הסביר איך הצמחים מצליחים לשרוד בתנאים קשים כאלו, בחול, ביובש ובחום.

ואז הבנתי. איך לא חשבתי על כך קודם כשהיינו במקום? ארץ הרי הסביר שהאשל מפתח מערכת שורשים כפולה: שורשים מעמיקים לחיפוש שכבות לחות ומי תהום, ושורשים המתפשטים לרוחב, למרחק, לחפש טל או מים מברכות מים קטנות באזור.

אם כך, טוויית הלאה את מחשבותיי, אם נקברו כאן הגולים, הצמחים באזור ובמיוחד האשל הגיעו לגופותיהם עם שורשיהם. השורשים הם הם שחיפשו אותם, בעומק וברוחב. לכן הנכון ביותר הוא לחפור היכן שמצויים עצים בודדים אלו.

צעקתי לארץ, אבל קולי נבלע במרחב שסביב. כשסוף סוף קלט ארץ את קריאתי הצלחתי לומר לו בהתרגשות את רעיונותיי. הוא רק גיחך וצעק אלי בחזרה שלאורך כל הדרך פזורים עצים אלה. אם נרצה לחפור תחת כולם לא יספיקו לנו עשרות שנים.

התאכזבתי. בכל אופן, שמרתי את רעיונותיי במוחי, כמו שמאפסנים חפצים במקום שמור לתקופה.

חשבתי גם על הרועים שכיוונו אותנו אל הדיונות. האם סתם כיוונו לשם? הרי אי אפשר להקים ישוב בין החולות האלה. אולי הם התכוונו לכפר שנמצא אחרי הדיונות, הכפר שאליו אנו רוכבים?

ממרומי הגמל בחנתי את השטח בינות לענני האבק שהגמלים העלו ברגליהם, מחפשת את הכפר. מרחוק נראו הרים גבוהים מחודדים שפסגותיהם מכוסות בשלג. הכפר כנראה נחבא אי שם בינותיהם. אמרתי לעצמי שכשנגיע כדאי לבדוק את הכפר בדקדקנות ולראות לאן יוביל קצה החוט הזה.

הזמן שלנו מוגבל, אסור להירדם.

פרק ט' – בעמק שבפסגת העולם

בדרך למטה הגענו לוואדי שבאפיקו נחל פראי סוער וקוצץ, מתחת למצוק התלול. ירדנו מהגמלים כדי לחצות אותו. המובילים פנו חזרה לאזור הדיונות. "ארץ, איך נחצה את הנהר הזה?" שאל ד"ר אפלבוים כשהוא מתבונן מוטרד במי הנחל הגועשים, הסוחפים איתם ענפי עצים שבורים במהירות ובפראות. ארץ נראה אופטימי.

"ישנם מעברים שהמקומיים התקינו בהם אומגה מאולתרת במקום גשר שנשבר, "ענה ארץ, "אבל כאן באזור יש גשר. אנחנו רק צריכים למצוא אותו."

זה הזכיר לי איך בכיתה ט' היינו עוברים בין מבני חטיבת הביניים למבנה התיכון, אליאנס, דרך חורשה שבטבורה נמצאת אומגה עליה היינו משתעשעים ולפעמים נסחפים בלי לשים לב לשעה... מאחרים לשיעור. כשגלשתי אז באומגה דמיינתי שאני מעופפת במרחבי יער כסופרמן הטס לעבר משימת ההצלה שלו, להילחם בארגוני הרשע העושים את החלשים. הדמיון המרחף שלי נשא אותי על כנפיו גבוה יותר ומהר יותר מהסופרמן הכול יכול.

באותה תקופה למדנו בהיסטוריה על מתקני עולם שונים שרצו להילחם למען המעמדות הנמוכים. תמיד ציפיתי להפי-אנד, אך גם תמיד התאכזבתי כשהתברר שלאחר תקופה - עשרות שנים ואפילו פחות, חזר המצב לקדמותו. היה מתסכל לדעת שכל ניסיון לתיקון יסתיים במוקדם או במאוחר בכישלון.

התקדמנו לאורך הנהר עד שמצאנו גשר צר בעזרתו עברנו לצד השני של הנהר, וכעבור חצי שעה הגענו למרגלות מנזר בודהיסטי. מדרגות תלולות הובילו אותנו פנימה. הנזירים הזמינו אותנו לפסטיבל שבדיוק נערך בחצר האחורית. ד"ר אפלבוים אמר שאין לנו עניין לחצות בהצגה, שכן לדעתו, מנהגי הבודהיסטים לא קשורים למטרת משלחתנו.

התיישבתי לצד צאלה, מקווה שמצב רוחה היום לא דוקרני במיוחד. למרות הקירבה שנוצרה בינינו בנסיעה מסמרת השיער, כשחזרנו לשיגרה חזרה האוירה המתוחה לשרור בינינו. "נו, איפה עץ הזית?" שאלה.

"למה את מתכוונת?" לא הבנתי, "יש פה באזור רק עצי צפצפה ומשמש."

"התכוונתי לאוליב, כמובן". צחקה צחוק מרושע.

רק עכשו שמתי לב ששמו באנגלית הוא בעצם 'זית' בעברית.

"השם שלו דווקא די הולם אותו, "הוסיפה צאלה, "עץ הזית הוא נמוך ורחב גזע וגם מאריך ימים, "לעגה לגילו המופלג יחסית של הפרופסור. "העץ הזה גם גדל באזור טרשי ויבשושי כמו פרופ' אוליב. "לא הצטרפתי לצחוקה.

"כן, הזית הוא הסוד לאריכות ימים," ניסתה לתקן את הרושם הרע של דבריה, "אחד האינפורמנטים שלי במחקר בארץ היה מרפא עממי, שייח' בן מאה מכפר בשומרון. הוא היה מומחה גדול בתורת העשבים והצמחים. למרות גילו המופלג עמידתו היתה זקופה וכל שיניו בפיו. הוא יצא איתנו לסירים בשטח וערך לנו הכרות עם צמחי מרפא באזור השומרון. הסוד שלו, כך סיפר לנו, זה להתחיל את הבוקר בשתיית חצי כוס שמן זית."

רק המחשבה על שתיה שכזו עוררה בי בחילה.
"זה שווה!" הדגישה, כשהבינה שאני לא מתכוונת לאמץ את הטיפ הזה, אפילו טיפה, "הוא הסביר לנו ששמן זית מחזק את הגוף ומרפא את כל המחלות."
אלה, שבדיוק שמעה את המלצתה של צאלה, אמרה: "במקרא מוזכר שמן הזית וסגולותיו הבריאותיות".

"כן, אמרה צאלה, 'ידוע לי ששמן של זית בוסר שימש בימי קדם מרכיב בתרופה לקיבה ומעיים, ואפילו לטיפול בהרעלות ולגרימת הקאה".

"להרעלות?" נרתעתי. מעניין שדווקא היכולת הזו של שמן הזית תפסה את תשומת ליבה של צאלה יותר מהדברים האחרים. מתאים לה, חשבתי.

צינתי לעצמי שאולי גם הישראלים, תושבי שומרון הקדומים, היו בקיאים בצמחים ועשבי מרפא. אם נמצא מקומיים שבקיאים בתחום אולי יהיה זה סימן לקשר עם בני השבטים. וגם... הרחקתי לכת במחשבתי, אם יהיו מקומיים שינסו להרעיל אותנו נוכל להינצל בעזרת הידע שלה.

*

בדסקיט מצאנו בקלות אכסניה מכניסת אורחים. המארחת הגישה לנו ארוחה צמחונית של מרק איטריות וירקות לאדקי הנקרא טוקפה.

בעמק אין אור מעשר בלילה. החושך ששרר באזור והעיפות אחרי היום המתיש לא אפשרו לנו להקדיש זמן לשיחות עם בעלי הבית ופרשנו מיד לשינה. בבוקר, בכוחות רעננים, הצלחנו להתארגן די מהר. למען האמת, כולם הצליחו להתארגן מהר חוץ ממני. כשיצאתי סוף סוף ראיתי שד"ר אפלבוים מסמן לי בשעון שעל ידו ובפנים קצת מוטרדות. העמסתי את הציוד שלי ובחצי ריצה הצטרפתי לחבורה.

הלכנו לאורך הכביש הראשי של הכפר, מחפשים אנשים להכיר ולשוחח. זוג מבוגרים עמדו ליד שתי עיזים בגינת הירק של ביתם, מתכוננים לחליבה. הגבר היה בעל ראש עגול אשר בו לחיים שהצמיחו זקנקן דליל, ופניו היו אדומות כמי שעורו נצרב אחרי שהיה ארוכה בשמש. אשתו הייתה חבית קטנה של שומן. שתי צמות היו קשורות בקצה מתחת לכובעה. כשהבינו שאנו רוצים לשוחח איתם הזמינו אותנו לשתות איתם חלב עיזים טרי. היינו כנראה די אטרקטיביים שכן חיש קל הצטרפו למפגש עוד כמה מקומיים.

יש משהו פשוט ושליך באנשים האלה. נוכחות מרגיעה. זה כנראה בזכות השקט שמסביב והחיוך התמידי על פניהם. בתחילה אלה התעניינה בהרגליהם ובמנהגיהם כשפרופ' אוליב משמש כמתורגמן. היא האזינה ברוב קשב והנהנה בראשה. נראה היה שהצליחה לרכוש את אמוןם. הלאדקים נהנו מתשומת ליבה ובזכותה קיבלו תגובות טבעיות ואמיתיות.

ד"ר אפלבוים הציג לפניו שאלון שהוכן מראש ובו רשימה ארוכה של שאלות כמו: האם יש לכם מנהגים דתיים מיוחדים? למשל חופה בחתונה, הדלקת נרות בשבת, ברית ביום השמיני, טבילת נשים בנהר, מאכלות אסורים כגון סוס וגמל?

הראיון שלו היה רישמי ואלה ניסתה לטשטש זאת ע"י שיחה זורמת וידידותית. ד"ר אפלבוים הדגיש שיש לברר על דעות, אמונות, שפות, סיפורי עם וכדומה. פרופ' אוליב רשם את מהלך השיחה בדפי הקלסר הקשיח שלו ויצר יומן שדה מפורט. בנתיים אלון הקליט בחשאי את השיחה בעזרת הנגן שבכיסו כדי לא לאבד שום פרט. לעומת השבטים הפתנים, שלהם הרבה מנהגים שמזכירים יהודיים, התאכזבו לגלות שכאן בלדאק אין מנהגים כאלה.

כאן מדברים לאט ובנחת והאווירה במהלך השיחה נינוחה. ד"ר אפלבוים גישש אצלם אם יש להם ספרים עתיקים או קדושים. הוא ניסה לברר האם הם נוהגים לתלות על הצוואר קמעות המכילים כתובות, בדומה לשבטים הפתאנים. היה לי הרושם שהם לא מעוניינים לחשוף את סודותיהם.

אלה התנדבה לפנות את הכלים. זה די טבעי לה לעזור ולא להטריח את המארחים, אבל הייתה בכך גם מטרה נוספת - להתיידד איתם ולהגביר את מידת שיתוף הפעולה שלהם. לסיום שאלתי אם אפשר להצטלם איתם. אנשי המשלחת נעמדו עם המקומיים בשורה מניחים יד על כתף. כמעט אמרתי צ'ולה במקום צ'ירס כשלחצתי על כפתור הצילום.

*

פגשנו את הנהגים שחיכו לנו בכניסה לכפר ויצאנו לדרך. חלפנו על פני שדותיהם המוריקים של תושבי הכפר המושקים במי הפשרת השלגים בעזרת מערכת תעלות מים. לפתע הנוף סביבנו הפך להיות שונה לחלוטין. התקדמנו לאורך מדרונות גרניט עצומים שתחתיהן הדיונות עד שהגענו לכפר הונדר. הכפר שוכן ליד הגבול, ויש שם נוכחות צבאית גדולה בגלל המתיחות השוררת בין סין להודו.

הכפר מצטנף בצלע ההר, מוקף צמחיה. בהמלצת הנהגים, שאמרו שתיתכן בעיה למצוא מקום לינה, הלכנו קודם לסגור על גסט-האוס. מצאנו מקום שקט ובו גינה עם עץ משמשים גדול ופלג קטן זורם לפניו.

בערב יצאנו אלה ואני לסיבוב בכפר. ירדנו דרך הסמטאות, עברנו דרך בוסתן מישמש והמשכנו בדרך חולית. תחתיו פרוס היה כל העמק, על כפריו ושדותיו. תחושה של קצה העולם אפפה אותי. מעבר לכפר ישנם רק מרחבים פראיים. חשתי שהמרחבים העצומים מעוררים כמיהה למשהו נעלם. כשחזרנו לגסט-האוס ניגשתי למטבח להכין לי כוס תה. כשהגעתי ראיתי שם את דניאל. "העמק שסביב מקסים", אמרתי בשביל להגיד משהו, "האווירה פסטורלית, והכול רגוע כל כך ושקט".

"נכון", אמר בנחת, מוזג לעצמו מים חמים לכוס. "אפשר להציע לך כוס תה?" "תודה", נהייתי מהג'נטלמניות.

בתנועות מדודות ובטוחות הכין גם את הכוס השניה, ניגש עם שתי הכוסות והניח על השולחן. "אז סיירתן בסביבה, את ואלה?" שאל-קבע. "הצלחתן לשוחח עם המקומיים?" הנהנתי.

"פה. הייתן יעילות יותר מהגברים שהלכו לישון". חייכתי וחשתי התפעלות מאדיבותו האירופית. ישבנו על כיסאות קטנים ושתינו בשתיקה את התה. השקט הג'נטלמני שלו הקסים אותי. "לא חשבתי שאוכל להנות כל כך משתיית תה", אמרתי לבסוף, "בארץ אני רגילה לשתות רק קפה".

"מעניין, דווקא באירופה אין יום בלי שתיית תה", אמר. לפתע נכנס אלון למטבח. "אני חייב לשתות משהו", אמר. אחרי שהכין לעצמו שתיה התיישב לידנו. הבטתי בו מנסה להבין אם הגיע רק כדי לשתות או שהיתה לו מטרה נוספת. בכל אופן, מיהרתי לסיים את התה שלי, הפטרתי לעברם שאני עייפה ויצאתי.

*

למחרת, אחרי נסיעה של כשעתיים, הגענו לבית תה שעל הדרך. חלק מבני הקבוצה נכנסו לאכול ולשתות משהו, ואילו אני ואלה התיישבנו על אדמת העמק, נשענות על התיקים ונהנות מהאווירה והנוף.

"המרחבים פה מזכירים לי את התקופה בקיבוץ רעים שבנגב, בזמן השל"ת", אמרתי לאלה, מביטה קדימה לעבר האופק. "של"ת זה ראשי תיבות של 'שרות ללא תשלום', הרגשתי צורך להסביר את מונחי הנח"ל. "זהו השלב שחיינו שם כחברי הקיבוץ, ללא המדים", הסברתי. "בטח נהנית מאוד אז", אמרה אלה והביטה עלי. "האמת שבשבילי זו הייתה תקופה קצת מאכזבת. הבנות קיבלו את העבודות בגני הילדים, במכססה או בחדר האוכל והמטבח. עוד בתקופת הטרם טירונות, אילנית ואני, עשינו מאמצים להתקבל לעבודות הנחשבות - הרפת או הקציר בקומביין, אבל לא הלך לנו". "למה?" שאלה.

"כי אלה היו תפקידים נחשקים שרק גברים זכו בהם. בהמשך, כשראינו את הרפתנים חוזרים עם מגפים ספוגות ברפש, וריח לא נעים אופף אותם גם אחרי הרחצה - ירדה התלהבותנו".
"למה בעצם בחרת בנח"ל כשרות הצבאי שלך?" התעניינה אלה. היא נשענה קדימה, כמנסה לא להפסיד אף מילה.

האווירה המיוחדת שסביבנו גרמה לי להיפתח ולספר לה. "בתיכון הייתה לנו מחנכת בשם מנור שלימדה אותנו שלוש שנים ברציפות. היא הושפעה מרוחות האקדמיה בעולם המערב, והתחברה לקבוצה אליטיסטית שרצתה ליצור בארץ אוירה אינטלקטואלית. בשיעוריה הסבירה שמאז נטישת האמונה בעולם המודרני הפכו החיים לחסרי משמעות, והאדם - לתלוש ומנוכר. אחרי ההרג וההרס של מלחמת העולם השנייה, הרבה אנשים שאלו את עצמם שאלות כמו למי חייבים לציית והאם אני חייב לעשות את מה שאחרים מצפים ממני? ובכלל, מה משמעות החיים?"
"אני מתארת לעצמי שהתלמידים ממש התחברו לשבירת המסגרות", אמרה אלה, "חלקם כנראה עברו משברי זהות ושייכות של גיל ההתבגרות."

"כן, נכון. ובמיוחד שלאנשי הרוח דאז באירופה היתה תפיסה נון-קונפורמיסטית. היה זה אנטי-תזה לרוח הלאומיות והמיליטנטיות שפשטה בעולם והביאה למלחמות עולם. בארץ, שבירת המסגרות שלהם היתה מכוונת נגד דור תש"ח עם דבקותו ברעיון הציוני-לאומי, ונגד אנשי עבודת האדמה, שהאינטלקטואלים ראו בהם חסרי עומק ותרבות רוחנית."

"איפה אלון?" קטע אותי ארז, "אני מחפש מתנדב להעמיס חזרה את החפצים שהורדו". משכתי בכתפי. "אולי בפינה נסתרת מאחורי בית התה", הפטרתי והמשכתי. "כדי להעביר את דעותיה מנור יזמה 'חדר חברה' - חדר בעל תאורה מעומעמת ששטיחים היו פרוסים על רצפתו וכריות ופופים פזורים סביב קירותיו. באחת השיחות שם הצליחה המורה להבהיר כל כך את האבסורד שבחיים, בהם נזרקנו לעולם עם סבל וקושי אל חיים שבעל-כורחנו יסתיימו במוות, עד כדי כך שאחד התלמידים, אבי, שאל: 'אז איך מתמודדים עם הריקנות והאבסורד הקיומי הזה?'"

המורה שתקה לזמן מה ונראתה כשוקלת איך לנסח את דבריה. לבסוף ענתה: 'ההתמודדות היא להכיר באבסורד. זהו הגיבור הטרגי. הוא מורד בכך שהוא חי את האבסורד ולא מרים ידיים'. אבי המשיך להקשות כשמצוקה בקולו: 'אז תגיד לנו מהי המשמעות של החיים חסרי התכלית האלה'.

מנור חייכה חיוך דק, לא ברור אם היה בכך לעג סמוי לחוסר ההבנה או ניסיון להמחיש את בליעת הגלולה המרה בגבורה, ואז הפטירה: 'תחשבו על כך בעצמכם ותגיעו לבד למסקנה'. היו גישות פסימיות שסברו שיש להתאבד לנוכח הייאוש והתסכול. לעומתם הייתה דעתו של קאמי שהמאבק חסר התכלית, הסיזיפי, בהתמודדות שהחיים מציבים, הוא הנותן טעם לחייו. על ידי הבחירות שאנחנו עושים בחיינו, במקום ההיגררות אחרי המוסכמות החברתיות, אנו יוצרים לחיינו משמעות.

הדברים חלחלו לתוכנו, מי יותר ומי פחות, ובמיוחד ההתפלספות על הפתרון שבמוות. במבט לאחור אני מבינה שהיה צריך להיזהר במיוחד עם תלמידים שנוטים לדיכאון וחרדה, או כאלה שחוו אובדן ומחלה במשפחה, ואפילו עם טיפוסים שרק נוטים לייאוש ולהסתגרות.

אז לבסוף... מישהי מכיתתי שהתאבדה.

זו היתה רותי חברתי הטובה. בגלל שזה קרה חמש שנים אחרי שסיימנו את התיכון, אנשים קישרו את זה לאהבה נכזבת ולנטייה לדיכאון וגם לכך שהתייממה מאב בגיל צעיר, במקום לדכדוך שמולידה תפיסת האקזיסטנציאליזם. הדברים חילחלו בתוכה והעמיקו שורשים עם השנים עד שהגיעו לִדְד-לִין.

ביום שנודע לי שרותי קפצה מגג אוניברסיטת ת"א, בה למדה, טילטל אותי זיכרון קשה. היינו בטויל ערב בסוף י"ב, אחרי טקס סיום התיכון. ישבנו שתינו יחד באחד הספסלים האחרונים באוטובוס. היה חשוך. כולם שרו בהתלהבות וגם אני. פתאום שמתי לב שרותי יושבת קודרת, מכונסת בעצמה, ובכלל לא שרה. באותו רגע היא נראתה חסרת תקווה, ומיואשת מהחיים כזקנה ערירית. הרגשתי מוזר. לא הבנתי מה מעציב אותה. רק לפני ימים אחדים סיימנו את כל בחינות הבגרות והיינו משוחררים מעול ומלחץ. היא היתה תלמידה טובה ושקדנית והשיגה ציונים טובים. רק אחרי כמה ימים הבנתי שהיא היתה בדיכאון, ובמקום ליהנות עם כולם היא שקעה במחשבות הפסימיות על חוסר הטעם בחיים."

מועקה עטפה אותי. אלה הביטה בי במבט רווי כאב וציפתה להמשך. "לא פגשתי את רותי בשנות השירות, בגלל שכל כך נשאבתי ל'משפחת הגרעין' ולאדיאליים של התיישבות, ולכן הקשר בינינו התרופף. היא שקדה אז על לימודי חקלאות באוניברסיטת ת"א. עשיתי טעות. הייתי צריכה לשים לב לאותות המצוקה שלה. לא הייתי צריכה להשאיר אותה לבד עם המחשבות המדכאות, והשאלות שנשארו ללא תשובה."

"למה את לוקחת את האשמה על עצמך?" העירה לי אלה בעדינות, "האחריות על הבחירות שלה היתה קודם כל שלה."

"אני רוצה למלא את הג'ריקנים במים", אמר ארז ופנה לאלה, "מותר לבעלך לסחוב דברים כבדים?". "כן, בוודאי. תבקש ממנו עזרה, אל תתבייש. הוא לא כל כך שברירי כמו שהוא נראה,"

צחקה וחזרה להביט בי בצפיה. "גם אם לא הסכמתי עם כל התובנות של מנור, היא היתה עבורי לא רק מחנכת אלא בעיקר מורת דרך לחיים. היא לימדה אותי להתבונן, לחשוב על דרכי, על החיים, ובעיקר לא לקבל כל מוסכמה מקובלת כמובנת מאלה. אני המשכתי בחיפוש המשמעות בעקבות מסריה של מנור".

"נו, והגעת לבסוף למסקנה לגבי זה?" שאלה.
"לבסוף החלטתי לראות בציונות אידיאל שראוי לחיות למענו. באופן אבסורדי, בניגוד לתפישה של מנור. אולי בגלל שזה היה כל כך טבוע בי. סבא וסבתא שלי היו חלוצים שהתיישבו בחולדה, אבל בפרעות תרפ"ט הישוב נחרב והקבוצה שלהם התפזרה. במלאות שלושים שנה לישוב חולדה שהוקם מחדש נערך מפגש במדשאה המרכזית לכבוד מקימי הישוב עם בני משפחותיהם – ילדים ונכדים. הנואמים ריגשו אותי כשדיברו בהערכה על החלוצים שמסרו נפשם על הקמת הישוב".
"אני מקוה שהם לא מחסלים את מלאי האוכל שלנו שם בבית התה", הפטיר לעברנו ארז, שהתיישב לידנו, מתעסק בניקוי האקדח שלו. בתור מאבטח של המשלחת הוא קיבל אישור לשאת נשק באזור.

"אל תדאג, יש כמות גדולה יותר ממה שצריך", הרגעתי אותו והמשכתי. "גם המורה לגיאוגרפיה, גב' שושנה מיטלמן, החדירה בנו המון אהבה לארץ ישראל וקשר לשורשים שלנו. לכן החלטתי גם אני ללכת להתיישבות. התלבטתי בין כמה אפשרויות, אך היה לי ברור שאלך לנח"ל. אלון ניסה לדחוף אותי לעשות כמותו ולהצטרף לממר"מ. 'זה יעזור לך להתקבל בקלות לשוק העבודה בתכנות מחשבים', השתדל לשכנע, אבל זה לא עבד עלי".

ד"ר אפלבוים, שיצא מבית התה, עבר סמוך אלינו. "את רוצה לשבת עם בעלך?" גיששתי.
"לא, זה בסדר", חייכה אלה, "אנחנו לא חייבים להיות צמודים כל הזמן".
ד"ר אפלבוים חייך ואמר: "את יודעת שהשם אלה הוא שם של עץ האלה שצורתו נאה ואצילית".
גאוה וחיבה נמסכו בקולו כשהביט באשתי.

"ולי אמרו בילדותי שמשמעות השם הוא: 'אישה מושלמת מהאגדות', צחקה אלה. "אבל לצערי אני לא ממש מושלמת. כשהייתי ילדה, כשהיה יורד גשם וחששתי לצאת מהבית", נזכרה אלה, כשהבעה מחויכת על פניה, "האחים שלי היו שרים במקהלה את השיר הידוע: 'Umbrella Ella, ella, ella', כדי להבהיר לי שזו לא משימה בלתי אפשרית, צריך רק לקחת מטריה".

ד"ר אפלבוים השאיר אותנו להמשיך את שיחתנו והלך.
"נו, אז איך החלטת מה לעשות?" שאלה אותי.

"בדקתי כמה סוגים של גרעיני נח"ל. העדפתי להצטרף לגרעין שמקים התיישבות חדשה וגם שומר על הגבול. אפילו נסענו, אילנית ואני, לביקור ב'שעל', שהיה באותה תקופה באצבע הגליל, סמוך לגבול, לשם היה אמור להגיע גרעין של תנועת בית"ר. חשתי תיסכול מכך שדור החלוצים כבר בנו את הכול. לדורנו נשאר רק לשפר ולתחזק. משימות ללא מעוף וריגוש. מצד שני – לפחות לא כל כך קשות".

אלה הנהנה בהזדהות. קולו של ארז הקורא לכולם לקום ולצאת שוב לדרך קטע את שיחתנו.

*

המשכנו בדרכנו לאורך הנחל. חצינו שתי תעלות מים על מקלות במבוק חורקים והגענו למדשאה גדולה עליה פזורים היו מספר אוהלים. הערב כבר ירד והתחלנו להתמקם באוהלים. אלה החלה להכין את ארוחת הערב. ארז הציב על הדשא שולחן מתקפל וסביבו כיסאות לכולנו.

התיישבתי על ערמת הציוד, מותשת וקיצרת נשימה. עדיין לא התרגלתי לחוסר החמצן בגבהים אלו. בגלל שאין לי שום ניסיון בבישול ובשאר עבודות בעלות סטריאוטיפ נשי, לא יכולתי לעזור אפילו בדברים הפשוטים ביותר כחיתוך ירקות או קילוף בצלים. אלה הוציאה סכין חדה מתוך מגבת מטבח. הסכין הייתה מגולגלת בתוכה למניעת פציעות או פגיעה בציוד. אלה נראתה כאחות רחמנייה המסירה תחבושת של פצוע. את האש היא הדליקה בעזרת מצת. "זה מצת זיפו", הסבירה תוך כדי פעולה, "הצטיידנו בו כי הוא דולק גם ברוחות חזקות וגם בגשם".

התבוננתי בעניין ובהערכה באלה כשהניחה את הסיר עם הירקות על הפרימוס.
"חשוב שנגוון את התפריט", הסבירה כשהיא רוכנת לעבר הסיר ובוחשת את המרק, אפופה באדים של התבשיל המבעבע. "וגם צריך שהאוכל יהיה עתיר בסיבים תזונתיים".
הנהנתי במבוכה. אני לא מבינה בעניינים כאלה.

מהצד שמעתי את צאלה מוסיפה את דעתה. "חשוב להוסיף ירק עלי, זה מאוד בריא. וגם עשבי תיבול יוסיפו המון לטעם", ציינה ממקום שיבתה בקול רם וחד.

"ובמיוחד צריך לא להגזים עם האורז", הזהירה אלה כשהכניסה לסיר גם מעט אורז. "כדי שלא נסבול מבעיות עיכול".

"על הכול ועל כולם היא חושבת", ציינתי לעצמי.

טוב שהיא חשבה מראש להצטייד באוכל מרוכז ויבש כאבקת תפוז"א ואבקת מרק לכל מקרה. אפילו אבקות ביצים, סולת ושלל תבלינים היו בשקיות קטנות בתיק האוכל. בדלהי היא דאגה לרכוש

גם מכשיר לטיהור מים, שמנקה מלכלוך וחול את מי הנחלים. מתוך צידנית הוציאה כמה קופסאות תירס וטונה ופתחה אותן במרץ.

"את עובדת קשה", ציינת.

אלה צחקה. "נו טוב, זה לא ה-cup of tea שלי עכשיו".

בנתיים נעשה קריר. צאלה נכנסה לאוהל להביא סוּוֹצ'ר וד"ר אפלבוים הלך להחליף את מכנסי הברך למכנסיים ארוכים. פרופ' אוליב ישב בפינה נידחת ושיחק עם המצפן שלו. זאת כנראה ברירת המחדל שלו כשהוא לא יודע מה לעשות.

אלון התיישב לידי כולו מכווץ ומצוברח. שנינו רעדנו מהקור, ואלה עטפה את שנינו בשאל כפורשת כנף נשר המגן על גוזליו. גם את השאל קנתה אלה בדלהי. בקשמיר משתמשים בשאל שנקרא פשמינה שהוא קליל וגם מחמם. הקשמירים אומרים שמייצרים את הפשמינה משערות הזקנקן של העז ההימלאית או משערות עדינות של יאק. מעניין כמה זקנקני עז יש בשאל קשמירי ממוצע, חשבת לעצמי בנתיים. מרוב תשישות לא הצלחתי לחשוב על שום דבר חכם יותר. מה שבטוח שלא כדאי לשאול על כך את אלון. כשהוא רעב או עייף דברים כאלה רק מעצבנים אותו.

כשהיינו ילדים זה היה אחרת. היינו מאוד קרובים ומבלים יחד הרבה. בחופשת הקיץ היינו יוצאים עם ההורים לפיקניק ביער בן שמן, ומתמקמים בחורשת אורנים שבה שולחנות עץ. אלון ואני היינו פורסים שמיכה על הקרקע ומתיישרים לשחק יחד בקלפים.

אהבנו בעיקר את משחק הקלפים למך, שבו צריך להיזהר לא להישאר עם קלף החושם. אלון היה כוונה מחביא בצורה בולטת את החושם בין הקלפים שבידו וגבם אלי, מתוך מטרה שדווקא אותו אבחר. ואני הייתי מנסה לנחש באיזה אסטרטגיה בחר הפעם, כדי לא ליפול בפח שטמן לי. כל כך צחקנו ונהנינו שלא רצינו לקום אל השולחן ולאכול את ארוחת הצהרים כשאימנו קראה לנו.

ארז הכין במרץ מדורה קטנה וגם הציב סביבנו כמה פנסים רבי עוצמה.

ריח המרק עלה באפי ועורר את בלוטות הרוק שלי.

"ממ... אני מת על הריח הזה", אמר ארז והביט במרק בעינים כלות.

אלה ערכה את השולחן בזריזות האופיינית לה בכלים חד-פעמיים. לא היה לי נעים שהיא עובדת לבד. נחלצתי מהשאל הכופת אותי וניגשתי לעזור.

"מה אני יכולה לעשות?" שאלתי בטון של עדיף-שלא-ימצא-שום-תפקיד. כשזה מגיע למטבח אני קלולס לגמרי.

"בואי תגידי אם חסר מלח", אמרה בחביבות. היא הרימה את מכסה הסיר המהביל וטבלה בו כף. "תטעמי", הושיטה לי את הכף. קירבתי בזירות את הכף אל פי, נשפתי מעט ובלעתי. אלה התבוננה בי במתח כאילו שתשובתי תקבע דבר ממש מכריע.

"אממ, מעולה. לא חסר כלום", הכרזתי בהתלהבות. נחמד מצידה שנתנה לי משימה קלה כל כך ונעימה ועוד נתנה לי להרגיש שעזרתי המון.

אין כמו מרק חם כשקר בחוץ וכולנו גמענו אותו בשקיקה. ישבנו סביב השולחן המתקפל הארוך ונראינו כמו היתומים בבית המחסה מהספר 'אוליבר טוויסט' שמקרבנים את קערת המרק כדי לקבל תוספת מתוך המצקת. כאן, בלי בעיות, קיבלנו מאלה עוד מנה ועוד מנה עד שכולם הרגישו כמו הזאב של 'כיפה אדומה' שבטנו עמוסה והוא רק רוצה להתגלגל למיטה.

*

ארז דווקא נראה די עירני, למרות שהוא זה שהתאמץ פיזית יותר מכולנו.

"מה שצריך עכשו", התרווח לאחור, "זה איזה צ'יזבט או סיפור-עם שהולך יחד עם מרק חם לאור המדורות. בטיולים בארץ אוהבים לשלב תכנית אומנותית תוך כדי ארוחת הערב. ד"ר אפלבוים, יש לך איזה סיפור טוב?"

הבחנתי בחשיכה שד"ר אפל מחייך את חיוכו העדין. "כן. יש. לאחרונה קראתי ראיון מעניין במגזין 'זמן'."

הוא הזדקף בכיסאו והחל בסיפור:

"בשנים האחרונות חודשו החיפושים אחר שרידי השבטים האבודים ע"י רבני קהילות יהודיות באירופה. אדם בשם אמיר דרומי, תרמילאי ותיק ושוחר הרפתקאות, נשלח ע"י הרב ירמיה מנחם כהן מפרז לחפש אחר 'בני משה' שמשערים שהם עדיין חיים בהרים שבאזור העיר קשגר, מזרחית לאפגניסטן. קיים תיעוד בכתב על פגישות איתם עוד לפני 400 שנה, של סוחרים יהודים מספרד. באחד המקורות מתואר שמקום מגוריהם נמצא במרחק שבעת ימי הליכה מקשגר. כדי לאתר אותם נסע אמיר כמה פעמים לאזור כשכל פעם הוא מתקרב יותר ליעדו. הסיבה העיקרית שבשלה נבחר אמיר לתפקיד הייתה ניסיונו במסעות כאלו. הוא הרפתקן נועז שטייל ברחבי העולם במקומות אקזוטיים ומרתקים. אמיר הוא בן קיבוץ, שמשפחתו חיה בארה"ב מספר שנים.

במהלך מסעותיו בבחרותו עבר ברגליו רכס הרים עצום באפגניסטן, הרי ה'הינדו קוש'. בזכות הדרך האמריקאי שלו יכול היה להיכנס לאפגניסטן. במקום גבוה מאוד בהרים הבחין במאהל. השמש עמדה לשקוע וקור עז שרר בחוץ. מראה האוהלים העיד על קבוצת רועי צאן מבני השבטים

המקומיים. אמיר ביקש לתפוס מחסה מפני הקור ולכן ניגש לעבר המחנה. כשהתקרב, זינקו לעברו כלבים בנביחות מאיימות. הוא קפא על מקומו, ליבו הולם בפראות בחזהו. הוא הבין שאין כל אפשרות להימלט מפניהם. הנביחות התחזקו, אך הכלבים לא המשיכו להתקרב אליו. אט אט חזר לבו לפעום בקצב הרגיל ואמיר הבחין כי עדת הכלבים הרצחניים קשורה בחבלים למקומה. אם לא כן היו קורעים אותו לנתחים. לקול נביחותיהם הפראיות, החלו לצאת אנשים מתוך האהלים, הם ביקשו לברר על מה המהומה. עצם הופעתו במקום היתה סיבה מספקת לעורר את חשדם. מספר אנשים חסונים ניגשו אליו, אחזו בזרועותיו והביאו לאוהל מרכזי במחנה. אנשי השבט החסונים המשיכו לאחוז בו, עד שזקני השבט הגיעו אל האוהל. נראה היה שהם מתחלקים למשפחות ואט התמלא האוהל בבני המשפחה המבוגרים ביותר.

הזקן מכולם ראש השבט נכנס פנימה. בעוד זקני השבט בוחנים במבטים חמורים את הזר שחדר לתחומם הגיע אדם צעיר שידע מעט אנגלית. הזקנים שאלו אמיר שאלה, הצעיר תרגם לאנגלית רצוצה ואז תרגם בחזרה לשפתם שפת הפשטו. "מה מעשיך כאן? מדוע הגעת בשעת לילה?" החקירה נמשכה, ובשלב מסוים שאל המתורגמן מהיכן הוא.

'אני מ'ישראל', אמר בחשש אף על פי שידע כי חייו בסכנה. חברים תמיד יעצו לו לא לגלות מהיכן הוא, אבל הוא הרגיש שהוא חייב לומר את האמת. כל הנוכחים באוהל השמיעו יחד קול "אהההה". דממה מוחלטת השתררה, הכול קפא. אמיר חש כיצד הדופק שלו משתולל, הדם אזל מפניו וידיו התקשו במתח עצום. הוא הרגיש שאינו מסוגל לעשות דבר רק להעביר מבטים חסרי אונים באנשי השבט. עיניו התרוצצו מזה לזה, כל אחד מהם נראה בעיניו גדול ושרירי יותר מחברו. פניהם היו אטומים, חסרי מבע. כל העיניים הופנו לעבר קבוצת זקנים קטנה. הוא היה בטוח כי גורלו נמצא בידיהם של אותם זקנים. הוא מיקד את מבטו בהם, משוכנע שקיצו מגיע. היה לו ברור שהכלבים הפראיים שימשו את בני השבט לטיפול באורחים בלתי רצויים. הוא חש יובש בפיו וגוש גדול חסם את גרונו.

לאחר כמה דקות של דממה סמיכה ומתוחה, שנדמו כנצח, קם לאיטו הקשיש ביותר במבין הזקנים. אחריו, קמו, לאות כבוד, כל הזקנים. הוא הושיט את ידיו לעברו חיבק אותו. אמיר הוכה בהלם.

'אנחנו משבטי ישראל', אמר הזקן. הוא הסביר לו שהשבט שלהם נקרא רבאני ומונה מליון נפש.²

ארז התלהב. "וואו, אני מעריך את אמיר הזה! הוא גבר אמיתי. חתיכת הרפתקאה מצמררת עברה עליו שם".

העייפות הכריעה את כולם. דניאל הודה לאלה על הארוחה הטעימה בְּנימוס האופייני לו ופנה לאוהל. גם אחי ואני פרשנו לאוהלנו והתארגנו לשינה. הוצאנו את שקי השינה מתוך שקי הדחיסה ופרשנו על קרקעית האוהל. בתוך שק השינה חשבתני על הסיפור ששמענו. הוא ריגש אותי כל כך עד שהצית בי מחדש את הרצון לגלות במקומות הנידחים את שרידי השבטים.

*

השכם בבוקר שמענו את תקיעות הקרנות הקוראות לתלמידי מנזר שיוק הקרוב לאכול ארוחת בוקר. עלינו למנזר והצטרפנו לארוחתם, שהיתה מורכבת מצ'מפה (דייסת שעורים) אבל ויתרנו על תה המוזר, שבו שמו חמאה ומלח. ד"ר אפלבויס זירז אותנו לצאת לדרך. כיווצנו חזרה את שקי השנה לתוך שק הדחיסה, ארזנו את חפצינו והעמסנו אותם על גגון הג'יפ.

² מצוטט מתוך מגזין זמן, גליון 3

חזרנו למזלג הדרכים, ולקחנו הפעם את הדרך הימנית. הדרך שוב עברה במישור זרוע אבנים שבנקודת המפגש בין שני הנחלים, והביאה אותנו אל הכפר סומור. בתי הכפר בנויים על מדרון מתון, זרוע טרסות עם שדות חיטה, גני ירקות ובוסתני מישמיש. אומנם גם כאן החדרים ללא חשמל, אבל גיליתי שלא לון יש בטריות הנטענות בצורה סולרית, וכך הוא לא היה צריך להתנתק מהמחשב.

בבוקר ראינו את בעלת הבית, שהשכימה קום, חובצת חמאה ומכינה יוגורט לארוחת הבוקר. נדמה לי שזו פעם ראשונה שאני אוכלת יוגורט שהוכן דקות ספורות קודם. הפעם ד"ר אפלבויים השגיח על החליבה. כאן היה לבעלי הבית רק יאק. ד"ר אפלבויים הסביר לנו שליאק יש סימני טהרה שכתובים בתורה, אבל אין לנו מסורת על אכילתה ולכן לא אוכלים בהמה זו. עם זאת, פוסקים חשובים מתירים להקל לשותות את החלב של היאק.

יצאנו מיד אחר כך ופינו לעבר הכפר פנאמיק. הגענו רק כשהשמש החלה לשקוע. הכפר נמצא בצפון-מזרח עמק נוברה, האזור הצפוני ביותר בהודו אליה מורשים זרים להגיע. הכפר יושב על גדת נהר נוברה ויש בו משפחה אחת המציעה חדרי אירוח וארוחות חמות. בעל הבית היה אדם מבוגר עם הלחיים האדומות והפרצוף העגול של כל הלאדאקים. זקנו היה סבך כמו פקעת שאין אפשרות להתירה. בעורו היבש והצרוב, בין הקמטים שבפניו, נח רוגע נוסך אמון. הוא חיך אלינו מבעד לאפו הברני.

הגברים של קבוצתנו ישבו לשוחח עם בני המשפחה ובנותים אלה, אני וצאלה יצאנו לפגוש תושבים. צאלה ניצלה את ההזדמנות לאסוף צמחים שונים לתוך תיק בד מפוספס שהיה תלוי תדיר על כתפה. התרשמתי מהבקיאות שלה בזיהוי צמחים והידע שלה בשימורם. היא סיפרה שהיא מייבשת אותם ומאחסנת אותם בתאים שונים בתיק הבד כך שהציוד הרפואי שלה תמיד צמוד אליה.

"את מתכוונת להשתמש בזה במקום תיק עזרה ראשונה?" צחקתי.
"אל תצחקי", ענתה בטון קצת נעלב, "יש לי כאן, למשל, את צמח האלוורה, שידוע בסגולותיו לריפוי כוויות וגירויים בעור".

*

כשחזרנו לבית המשפחה המארחת ראינו את ד"ר אפלבויים יושב בסלון עם דניאל ופרופ' אוליב. המלומדים היו שקועים בשיחה שאת תחילתה הפסדנו. "...כשהגענו לכפר ראיתם את קבוצת האנשים הגבוהים, בעלי עיניים בהירות וגדולות ואפים מחודדים?" שמענו את ד"ר אפלבויים שואל אותם, "חלקם בעלי שיער ג'ינג'י ועיניים ירוקות. מפליא לראות בתוך אוכלוסיה כהת-עור אנשים כאלה".

ד"ר אפלבויים עצר לרגע והפנה מבטו לעבר הפרופסור. "מה דעתך, פרופ' אוליב", פנה אליו, "האם יש להם קשר לשבטי ישראל?"

ידוע לי שהיסטוריונים ואנתרופולוגים ערכו השוואות בין המאפיינים הפיזיים של בני ישראל בתקופת המקרא, עפ"י תבליטים אשוריים, עם המאפיינים הפיזיים של האפגנים ומצאו דמיון: פנים

ארוכות, אף ארוך, גבוהי קומה, וגם זקן ופאות. גם באנציקלופדיה בריטניקה, בערך אפגניסטן, יש אישור לדמיון הפיזי.

התרגשתי. הבנתי שמצאנו קצה חוט.

כולנו הפננו מכנית את ראשינו לעבר פרופ' אוליב בציפיה דרוכה. פרופ' אוליב אמר בצורה פסקנית, "לדעתי, לא!"

"למה?" נפלטה לי השאלה, מרוב אכזבה.

"ישנן קבוצות בפשוור וקנדהר הטוענות שהם צאצאי היוונים שהגיעו עם אלכסנדר מוקדון, הסביר, "אלה אנשי ה-ברוגפה, חיילי אלכסנדר שאיבדו דרכם חזרה לארצם. ייתכן שחלקם התערבו בשבטי ישראל, אבל המקור ליופי הוא היוונים או למעשה המקדונים." הוא שתק רגע כשמצחו מכווץ ממחשבה. "ישנם גם בצפון מזרח אפגניסטן וכן בטג'יקיסטן וקצת מזרחה, באזור קשגר, אוכלוסיות לא גדולות שהם בעלי צבע שיער ג'ינג'י ועינים ירוקות. אולי הם צאצאי אלכסנדר מוקדון וחייליו. הוא עודד את אנשיו להתיישב בארצות הכבושות ולהתחתן עם בנות המקום. חלק משכירי החרב של יוון היו התראקים, שהיו ידועים בעת העתיקה בשערם האדום."

התרשמתי מידענותו של פרופ' אוליב. בעלת הבית שנכנסה בדיוק לסלון נראתה כמי שהתפרץ לבית פרטי בטעות ונתפס בקלקלתו. היא סימנה משהו על אוכל והבנו שהיא רוצה להגיש את ארוחת הצהרים. נטשנו את הדיון המעמיק לטובת מעדניה של בעלת הבית.

סיימנו עם המסלול המזרחי של מחקרנו. הגענו עד הכפר הצפוני ביותר, אך בשלב זה לא מצאנו משהו משמעותי. תהיתי בליבי אם ככה זה ימשיך גם בשני המסלולים הבאים.

*

אחרי ארוחת הצהרים יצאנו חזרה ללה. הדרך היתה רצופה בפיתולים, עצים, וגיונות ירק סביב בתים קטנים. ארז סיפר שבאביב, עצי המשמשים מתכסים בפריחה ורדרדה, ובקיץ העצים מתמלאים בפרי. לפנות ערב עצרנו בכפר פיאנג המוקף חומה ללינת לילה. המארחים סיפרו לנו על המזר של פיאנג השם דגש על מדיטציה והתבוננות פנימית כדרך להתמודדות עם שאלות הקיום.

בבוקר נסענו ישירות ללה. היה זה יום שישי וארז המליץ לנו לעשות את השבת ב'בית היהודי' - מקום בו נערכות קבלת שבת שמחה וארוחות שבת. בדרכנו חלפנו על פני תיירים ישראלים שצעדו בכביש הראשי לעבר הבית היהודי. אלה ביקשה שנזדרז כדי שתספיק להדליק נרות לפני השקיעה. הייתה זו הזדמנות להעביר את השבת בחברת אנשים מהסגנון המוכר והרגיל. היתה שם אווירה ביתית מיוחדת. שטיחים צבעוניים היו פרוסים על הרצפה, מרבדים צמריים היו תלויים על הקירות והספות גם הן היו מכוסות בכיסויים יפים, המשתפלים עד הרצפה בשלל צבעים. המשפחה הישראלית הנחמדה שגרה שם הציעה לנו להשתתף בסדנת מדיטציה יהודית בחיק הטבע בצהרי יום שישי.

פרופ' אוליב העדיף להישאר עם ספריו ומצפנו, ואלון עם מחשבו. כל השאר נענו להצעה המסקרנת. התפזרנו בטבע בין ההרים, כל אחד לפינה משלו וניהלנו מעין שיחה עם עצמנו, כמו שהדריכו אותנו. הסבירו לנו שעיקרה של המדיטציה היהודית הוא התבוננות תוך כדי התבודדות. לי זה התחבר עם נטיית לשקוע במחשבות על החיים.

בסיום הסדנה צאלה פנתה אלי ושאלה: "את מאמינה בכל זה? כלומר במצוות היהדות, ברוחניות הזו?"

"אני? אין לי מסקנה ברורה בעניין, הפטרתי."

"אני מאמינה רק במה שאני רואה, הצהירה צאלה בהחלטיות."

"מה שכן, נזכרתי פתאום, "התנ"ך פעם הציל את חייל!"

"מה? איך? מה זאת אומרת? את מתכוונת לספר התנ"ך?" שאלו כולם יחד.

"כן. אחת החוויות הכי מפחידות בחיי היתה כשבגדי נתפסו באש במהלך טקס סיום הטיروנות. עמדנו כל החיילות מתוחות גוף, בחצאיות מגוהצות על פי הדרישה, למרות שהיה אז חורף, וחבושות בכומות המוגבהות מקדימה כמו מצח קרנף. היינו מסודרות בשלוש סביב מגרש בצורת האות ח' מאחורי שקיות ניר מלאות בחול, כשגר דולק בתוכן. כל אחת קיבלה ספר תנ"ך קטן. בסיום הטקס עבר מפקד בכיר על פנינו. הוא גרר את רגליו בעצלתיים ותוך כדי כך נתקל בשקית חול והפך אותה על צידה. לרוע מזלי היה זה ברגע שעבר לידי, ועוד לפני שהספקתי להיבהל החלה האש ללחך את גרבי הניילון שלרגלי ולטפס מעלה. הדבר היחיד שהיה בידי היה התנ"ך, ואף על פי שהדבר נראה היה כחילול הקודש החלתי להכות על רגלי עם הספר כדי לכבות את האש המתגברת. למזלי האש עוד לא נתפסה כראוי, כך שהעניין הסתיים בספר התנ"ך החרוך. המפקד העדיף לשמור על כבודו ואמר בטון סמכותי: 'צה"ל יממן לך גרבים נוספות. פני לאפסנאות לבקשת הצידוד'."

כולם צחקו. "את קשוחה", אמר ארז, "מישהי אחרת היתה פוצחת בצווחות היסטריות ונשארת מאובנת על מקומה."

צאלה הביטה בו במבט נוקב.

"כן, עניתי, רק שבמקרה כזה הסיפור לא היה נגמר כל כך טוב."

אז לא ידעתי שעוד נכוננו לי חוויות מפחידות הרבה יותר.

"בכל יציאה לטבע, אדם מקבל הרבה מעבר למה שחיפש" – ג'ון מיור

פרק י' - רמזים על גדת האינדוס

אחרי השבת התכנסנו בסלון הגסט-האוס לדון בתכניות להמשך. הוחלט לעבור למסלול השני שלנו - לכיוון דרום, לאורך נהר האינדוס. לדעתו של ד"ר אפלביום זה היה מסלול נדידתם של השבטים, לעבר טיבט.

"במסלול הזה יהיו לנו גם קטעי הליכה לא קלים", הזהיר ארז. "לא כל הכפרים צמודים לנהר. ישנם כפרים שנבנו על צוקים, וישנם גם כפרים שנמצאים מעבר למעברי הרים, שבהם רכבים לא יכולים לעבור".

אני חשבתי שזה דווקא מלהיב, אבל פרופ' אוליב נראה מוטרד.

כשנכנסנו ביום ראשון בבוקר למשרדי סוכנות הטיולים הקטנה שבמרכז לה כדי לשכור ג'יפים ונהגים חיכה לנו פקס. הפעם זה היה ממשרד החוץ. הפסקנו כבר לתמוה איך שם בישראל יודעים כל הזמן היכן אנחנו. מפעם לפעם תוכן הפקסים היה תקיף יותר והאזהרות שנלוו אליו היו חמורות יותר. בנתיים, כל עוד הפקסים רק נובחים, המשכנו במסע בתקווה שנוכל להתקדם במחקר בלי הפרעות משמעותיות. כמו שאומר הביטוי: "הכלבים נובחים והשיירה עוברת".

בתוכנית היה לבקר בשני כפרים שעל גדות האינדוס, ספיטוק ו-זינצ'ן. נסענו בכביש הפונה מערבה מ-לה בתוך עמק רחב ידיים, כולו שדות ירוקים ועצים, שבו זורם נהר האינדוס. הנהגים חיפשו מעבר לחצות את הנהר. מיד אחר כך הדרך נכנסה אל בין ההרים והנוף היה צחיח. התקדמנו עם השביל והמשכנו בעליה תלולה במשך שעה עד שהנהר התגלה שוב. מלמעלה האינדוס נראה כפס כסף-אפרפר. לבסוף יצאנו לשטח פתוח כשמצד שמאל נוף מדברי, מצד ימין כפרים ירוקים, וביניהם מפריד נהר האינדוס שמלווה אותנו לאורך כל הדרך.

"לאן ממשיכים מכאן?" שאלתי את ארז, כשנוכחתי שהוא לא מצליח להחליט לאן לפנות. פרופ' אוליב שלף את המצפן שלו ועיין בו ברצינות רבה. כשראשו כפוף לעבר המצפן הוא נראה כמו סימן שאלה וכאילו כל מהותו אומרת תמיהה וחיפוש תשובה. אלון פסק על פי ה-GPS לפנות שמאלה. התרחקנו מהאינדוס והתקדמנו מעל וואדי שלאורכו זורם נחל קטן. הבטתי מהחלון בנוף החולף תחתינו ולפתע הבחנתי בתופעה מעניינת. קירבתי את פני לחלון ומיקדתי את מבטי. כן, ראיתי נכון. עצי המישמיש שצמחו לאורך הנחל היו מקובצים בצורה מיוחדת. "תראו", אמרתי, "עצי המישמיש נראים כאילו נטעו אותם כאן בצורת ראש חץ, כאילו רצו לסמן לנו מסלול".

"שטיות", הפטירה צאלה, "סתם צורה מקרית שנוצרה כך בגלל תנאי הטבע. אולי הרוח העיפה את זרעוני העצים וכאן הם נקלטו, דווקא בצורה זו".

"היא חיה בסרטים", אמר אלון, "או בעולם השביעיה הסודית".

"אם זה היה נכון", אמר ארז, "אז מדובר בעצים בני אלפיים שנה ויותר. העצים האלה נראים לכם עד כדי כך עתיקים?"

"הגזעים שלהם די עבים", אמרתי.

"בזה היא צודקת", אמרה צאלה, כאילו שאני לא נמצאת לידה, "יש גם הרבה חוטרים ונצרים סביב הגזעים, וגם הרבה ענפים שמתפצלים מהגזעים, מה שמראה על עתיקותם".

"שמעתי פעם שעל ידי ספירת הטבעות שבגזע אפשר לגלות את גיל העצים", אמר ארז.

"לא תמיד זה מדויק", ענתה צאלה, "אבל אתה לא מתכוון עכשו לכרות עץ כדי לבדוק את הגיל שלו!?"

"טוב, עזבי, אבל איך עצים יכולים לשרוד כל כך הרבה שנים?" ארז לא ויתר.

"באקלים מדברי העצים שורדים הכי טוב", ענתה, "כי בתנאי יובש מרכז הגזע לא נרקב".

"וגם", הוסיפה, "העצים מלפני אלפיים שנה השירו זרעונים ופרות, ואז העצים הבאים יגדלו באותו מקום בדיוק, וכן מדור לדור, כך שהראשי חץ יישמרו באותה צורה".

"אבל איך היו לגולים זרעי מישמיש?" שאל אלון, "זה עץ שהיה קיים בישראל בעבר?"

"מישמיש לא", ענתה צאלה בידענות, "אבל שיזף, שהוא מאותה משפחה, יש בארץ. ישנו אפילו עץ שיזף בשרון שגילו 2,000 שנה".

"לא בטוח שזה קשור", הפטיר ארז.

הרמתי את כתפי ואמרתי: "טוב, ניסיתי".

*

אחרי נסיעה של שעות ארז ביקש מהנהגים לעצור להפסקת צהרים. הוא הסביר שלא כדאי לעלות יותר מ-500 מטר ליום כדי לתת לגוף להתרגל לגבהים. ארז קפץ מהרכב והחל לפרוק בזריזות ובמרץ אוכל וכלים. המלווים המקומיים עזרו לו ותוך זמן קצר ישבנו לארוחה קלה בצל העצים ליד הנחל. ברקע נשמע זרם המים הרענן המלחך את הצמחיה. רוח קלה נשבה והרגיעה את עור הפנים החם.

"אני מת מעייפות", הכריז ארז בסיום הארוחה, "בואו ננוח קצת". בלי לאבד רגע הוא נשכב על גבו, כשידיו שלובות תחת עורפו, והעשב הרך משמש לו כמצע. הוא נרדם מיד כאילו הוא בביתו, על מיטתו.

במרחק כמה מטרים משם מצאנו אלה ואני פינת ישיבה טבעית מוצלת.

"ספרי לי", אמרה אלה, "איך לבסוף הגעת לקיבוץ רעים?" שאלה.

"אחרי התלבטויות החלטתי לבסוף להצטרף לגרעין של תנועת 'המתנחל הצעיר', עניתי. 'קיבוץ רעים' היה היעד שלו. מדריך הגרעין שלנו, יורמי, היה בוגר גרעין ותיק יותר שנשאר בקיבוץ והיה לחבר קיבוץ. הוא שכנע אותי שגם מקום ותיק צריך חיזוק, כי אם לא יגיעו אליו צעירים הוא יצטמק ולבסוף יעזב. השתכנעתי שגם זו בעצם ציונות - לשמר את פועלם של מקימי הישובים הותיקים".

"את יודעת", נפתחה אלה מתוך הזדהות, "גם אני תמיד נלחמתי למען אידיאליים. אני לא מסוגלת להתעלם מקשיים בקהילה. בכל מסגרת שקשורה לעבודתי, כשאני מבחינה בבעיות שונות - חברתיות, ביורוקרטיות, ו-What ever - אני מנסה לעשות שינוי, אפילו קטן. במיוחד קשה לי לסבול אפליה".

"גם אילנית ואני רצינו לפעול למען השכבות החלשות בעם", נזכרתי, "לכן בתקופה שלפני הטירונות, כשהיינו בקיבוץ, ביקשנו להתנדב בעיירת הפיתוח 'אופקים'. מדי בוקר לקח אותנו רכב של הקיבוץ לאופקים ושם עזרנו לגננות ויצרנו קשר עם משפחות מקומיות".

"ובתקופת השל"ת בקיבוץ במה עבדת?" שאלה.

"בעיקר בגן הילדים. לאחר כמה חודשים של עבודה שיגרתי כבר לא הרגשתי שאני מממשת את האידיאל לחיזוק ההתיישבות. באחת התורנויות המשותפות שלנו בחדר האוכל, בשעת ההפסקה, תכננו אילנית ואני לעבור לישוב צעיר. ישבנו ליד מיכל גדול של שזיפי הסנטה-רוזה שברחבה האחורית, בצל האקליפטוס, ודנו באפשרויות. אחרי שחיסלנו כל אחת ארבעה שזיפים גדולים בלי להרגיש, הגענו להחלטה לעבור להתנחלות החדשה 'ייט"ב'. כשהודענו על כך ליורמי המדריך הוא קרא לי לשיחה מעמיקה והדגיש כמה אני תורמת לגרעין שנקלט בקיבוץ. לבסוף שוכנעתי להישאר. אילנית החליטה בכל אופן ללכת על זה ועברה לבדה לייט"ב. בנתיים קלטתי שהרעיון לראות בהתיישבות פתרון לחוסר המשמעות הוא חלקי ולא ממצה".

חצי שעה חלפה במהירות וארז כבר נעמד על רגליו וקרא לכולנו לעלות לג'יפים.

*

הג'יפים המשיכו בדרך המישורית לאורך הנחל, עד שהשביל הפך להולכי רגל בלבד. הנהגים חזרו עם הג'יפים ואנחנו המשכנו רגלית. מקומיים הרכובים על חמורים עברו על פנינו. ביקשנו מהם שיראו

לנו איפה הגשר שעל נהר הזינצ'ן שמעברו השני מצוי הכפר. הם הצביעו לכיוון המשך הנהר. לעינינו התגלה גשר העשוי משני גזעי עץ דקים שהושכבו מעל הנהר על גבי עמודים נמוכים. על גזעי העץ הונחו ענפים עבים שנחתכו בגודל שווה כמו בסולם אופקי. חלק משלבי הסולם השוכב היו חסרים והוא נראה כמו פה ארוך שחלק משיניו חסרות. מעקות לא היו אף על פי שהגשר היה גבוה מעל המים במטר וחצי. שתי מקומיות עברו עליו בקלילות וללא חשש, כשעל גבן משא זרדים ענק הקשור בחבל. עברנו גם אנחנו ואני השתדלתי להסתיר את פחדי. אם הן לא מתרגשות, אז אני אפחד! הגענו לכפר בן תשע משפחות, אשר הדרך הקרובה ביותר אליו, מרוחקת מספר שעות הליכה ממנו. בעל בית חביב הזמין אותנו לארוחה כשחיוך מציץ מתוך זקנו. קשה לראות במלואו את חיוכו המוסתר בסבך הזקן, אבל אי אפשר היה לפספס את העיניים הנוצצות. אלה הבינה שמדי פעם מבשלים כאן את התבשיל עם בשר ולכן הביאה את אחד הסירים שאיתה וביקשה שלא להוסיף עוף או בשר. בעל הבית ששמח על האורחים שהזדמנו למקומם הסכים מיד לבקשתה. היא גם רצתה שיראה לה איך הם מדליקים את האש בכירה ואז ניסתה לעשות כמותו. הוא צחק בהנאה לנוכח קליטתה המהירה וניגש להכין לנו ממו תפוחי אדמה. אחרי הארוחה התפזרנו לחדרים. במסדרון נתקלתי בצאלה, שכבר החליפה לבגדים נקיים, כשהיא חוזרת מחדרה מסורקת ורעננה. לידה הרגשתי כמו לכלוכית שמכוסה באבק, בוץ דבוק לנעלים והשיער סבך מיום שלם בדרכים.

"אני חייבת לכבס את הבגדים המלוכלכים", שמעתי אותה אומרת לבעלה. אני דווקא מעדיפה לדחות מלאכות שלא אהובות עלי. מה דחוף? אנחנו רק בתחילת המסע. אני בטוחה שלצאלה יש עוד מלאי של בגדים נקיים. כשארז יצא מחדרם ראיתי אותה מבעד לדלתם כשהיא פותחת את החלון, רוכנת מעבר לאדן החלון ותולה את הכביסה לייבוש על חבל שאילתה שם. חולצתה התנופפה ברוח בזרועות פשוטות כאילו נכנעת לגבירתה ומקבלת עליה את הדין בחוסר אונים.

*

אני, לעומתה, לא חשבתי על שום דבר מלבד על מנוחה. אלון נחת על מיטתו כמו שק שנשמת מגב של חמור. הוא עדיין לא בכומר מספיק טוב וגם המאמץ של הנשימה בגבהים מעייף ומחליש. "נעלת?" שאל כששכב שם בשיער סתור, ושק השינה מכסה אותו עד סנטרו. עד כה היה זה הוא שדאג לכך אפילו בלי ששמתי לב. הפעם החליט שהגיע הזמן שגם אני אקח חלק בתפקידים המשותפים.

"לא צריך", אמרתי בביטול. "כולנו כאן יחד. חוץ מזה אמרו לנו שאין מה לחשוש מגנבים אצל הלאדקים. הם אנשים ישרים ואמינים". רציתי כבר לישון וקיוויתי שיהיה בסדר גם ככה. "למה את תמיד מתמקחת? תנעלי וזהו!" הוא נאנח. ידעתי שעד שהוא לא יראה שהכול בסדר הוא לא יירדם. "יש כאן תיירים מכל העולם ואני לא מעוניין שיגנבו לי את המחשב, ואת בטח לא מעוניינת שיעלמו לך המצלמות והעדשות היקרות", הזכיר לי. "תמיד אתה דואג וחושש מכל מה שזז או אפילו שלא זז. אתה ממש חרדתי!" הערתי במורת רוח.

"בסדר, בסדר, אני קמה". לפתע אלון עצמו קם בקלילות שלא מאפיינת אדם עייף כמותו והחל לחטט במרץ בתרמילו. אחרי כמה שניות שלף מתוכו מנורה והציב אותה סמוך לדלת. "מה זה? בשביל מה אתה צריך עוד מנורה?" שאלתי, אם כי ידעתי מראש שעד שהוא לא יסיים לטפל בזה לא אקבל תשובה.

"זאת מנורה המצוידת בחיישן תזוזה, שנידלק כשהוא חש בתנועה לידו. זה שימושי נגד גנבים." אמר תוך שהוא נכנס חזרה למיטתו, מרוצה מעצמו. את הדלת בכל אופן הוא השאיר לי לנעול. "ואל תשכחי להטעין גם את הסוללות של המצלמה שלך", הוסיף בקול יבש ומנומנם, אבל הרגשתי שהוא ממוקד וידעתי שהוא ימתין עד שיראה שביצעתי את הוראותיו. צעדים נמרצים נשמעו מבחוץ. הם הפכו לאיטיים ליד דלתנו עד שנפסקו. אחרי שהות קלה נשמעו נקישות קלות.

"אורנית?" קולה המהוסה של אלה נשמע מעבר לדלת, "אפשר להיכנס?" "כן, בטח", צעקתי ממקומי בלי לקום. טוב שעדיין לא הספקתי לנעול. "ששש", אלון השתיק אותי, "אני לא יכול להירדם ברעש הזה. תתחשבי קצת, יש לי כאב ראש נורא".

"אוי, סליחה", לחשתי. אלה הופתעה לראות את האור הנדלק בכניסתה. סימנתי לה בידי להתקדם ולהתרחק מעט מהמנורה 'לוכדת הגנבים' כדי להחשיך את החדר בחזרה. ביד השנייה סימנתי באצבעי על פי לדבר בלחש. היא התקדמה על קצות האצבעות.

"שכחתם לקחת את השמיכות", לחשה והושיטה לי שתי שמיכות עבות ומחוספסות.

"השמיכות שוקלות שני טון", נאנחתי בהגזמה, כמעט כורעת תחת כובדן.

"המארחים חילקו לנו עכשיו." הסבירה אלה, "בלילה קר כאן".

"נו...", רטן אלון. נראה היה שכבר לא היתה לו סבלנות לעיכוב נוסף. הפליא אותי שהוא בכלל לא מוטרד מהרושם שהוא עושה כשמשוהו מפריע לו.
 "יש לכם ציפות?" שאלה. הנהנתי בלאות לאות כן, ורכנתי לעבר התיק.
 "בואי אני אעזור לך," הציעה בנדיבות.
 קבלתי את הצעתה בחיוך עייף. תוך שתי דקות השמיכות הדוקרות היו מצופות ואפשר היה לשקוע בשינה. לפני שנרדמתי הספקתי רק להיזכר ב'ראשי החץ' ולהסתקרן אם נמצא עוד סימנים כאלה.

*

"אנחנו חייבים הפעם לשכור איש חמורים, מה שנקרא כאן 'פוני מן', לצורך הטרק הארוך שלפנינו," הסביר ארז.
 "מה זה פוני מן?" שאלה אלה.
 "זהו אדם שבבעלותו חמור או אתון, שעליו מעמיסים את הציוד שילווח אותו במסע." ענה לה ארז.

ארז סבר בתחילה שמספיק שלושה חמורים, אבל ד"ר אפלבוים טען שחייבים ארבעה. "בנוסף לתיקים שלנו עם שקי השינה, למזרנים המגולגלים ולאוהלים, יש גם את הציוד הארכיאולוגי של לוונטל שארוז בשני תיקים גדולים, ועוד תיק גדול עם מצרכי המזון ותיק נוסף עם ציוד הבישול שלנו, וכמובן מנשאי המים."

ארז הסכים וניגש מיד לברר אצל בעל הבית על חמרים מוצלחים. קולו של בעל הבית עלה מהבית ולפי הטון הרגוע הבנתי שהמשא ומתן מתנהל על מי מנחות. בעל הבית יצא בזריזות וכעבור עשר דקות חזר עם שני גברים גבהי קומה כשכל אחד מהם מושך שני חמורים בחבל שהיה קשור מעל צווארם לריתמותיהם. ארז ניגש אליהם ואחרי שיחה קצרה לחצו ידיים, מחייכים. ארז שלף מכיסו את הארנק ושילם להם מראש את שכרם לימים הבאים. הם נראו מרוצים.
 "ארז, מה סיכמת עם החמרים? מה תפקידם?" שאלה צאלה, לא רגועה.
 "כמו שמקובל," לא הבין ארז מה מטריד אותה, "פשוט לפרוק את הבהמות בחניית הערב ולהטעין אותן בבוקר," ענה. "הם טוענים שארבעת החמורים שלהם מסוגלים בהחלט לשאת כמות משא כמו שלנו."

בעוד הם מדברים הועמסו כל התיקים על גבי החמורים והחמרים החלו מושכים אותם אחריהם כשאנחנו בעקבותיהם. שמיכה צבעונית קטנה ומהוה נפרשה על גבו של כל חמור, ועל החבילות שהונחו נקשרו רצועות סביב גופו של החמור. על חמור אחד התנדנד מצד לצד צרור כלים, המהווים את ציודו המקצועי של "מחפש הזהב" - הארכיאולוג שלנו. היו שם מכוש, טוריה, כפות בנאים, מטאטאי קש גסים, מטאטאי שערות עדינים, דליים לאיסוף העפר וסלים לאיסוף הממצאים.
 מאחר שהמסלול שלנו עובר מכפר לכפר, והכפרים שוכנים בדרך כלל בעמקי הנחלים בסמוך למים, התקדמנו מעמק אחד, דרך קו הרכס, לעמק אחר וחוזר חלילה. במשך כשעה צעדנו על אדמה זרועה באבנים. רק קולות המעיכה של נעלי ההליכה הגבוהות שלנו הדהדו במרחב כשפסענו על האבנים. למרגלות ההר התחלנו בטיפוס אל עבר מעבר ההרים סטוק לָה. העליה היתה תלולה וארוכה, וארכה שש שעות. לא בכל מקום היתה דרך עפר כבושה. לעתים נאלצנו להתקדם בשביל עיזים צר. מדי פעם עשינו הפסקות לצורך התאקלמות לגובה. פרופ' אוליב התלונן על כאב ראש, וביקש שוב לעצור. פרצופו היה האדום והוא נראה סובל במיוחד.
 צאלה התנגדה. "זה סתם מעכב אותנו. אפשר לנוח גם אחר כך."

ארץ כיווץ את פיו אך לא ענה לה. במצח נחושה ציוה לעצור למרות התנגדותה. הוא הסביר שחובה לעצור אם הכאב הראש הולך ומתגבר. הוא הורה לפרופ' אוליב לשתות הרבה מים ויעץ גם לנו לעשות זאת. זה חייב אותנו לעשות הפסקה קטנה. גם החמורים רבצו תחת משאם, מרוצים מההזדמנות לנוח.

*

הנוף שנפרש לרגלינו היה מדהים. החלטתי לצלם הפעם בעזרת עדשת הטֶלֶה המגדילה. החלפתי את העדשה וצילמתי את הנחל הזורם הרחק בעמק. והנה שוב זיהיתי את הצורה המיוחדת של ראשי חץ בעצי המשמיש. זה היה כמעט בדיוק מתמטי. בכל ראש חץ היו שני טורים אלכסוניים בני שלושה עצים עם רווחים כמעט זהים.

"הנה זה שוב", קראתי בהתלהבות, "תראו, תראו את הצורות הזהות! זה לא נראה לי מקרי". כולם עקבו אחר ידי המצביעה על ראש חץ אחד ואחר כך על השני והשלישי. ללא העדשה המגדילה קשה היה להבחין היטב בצורה המיוחדת.

"אולי פשוט המקומיים נטעו אותם כך מסיבות שלהם", ניסה דניאל, "צריך לנסות לברר אצל האנשים שנפגוש בהמשך".

הסכמתי איתו. כרגע לא היה לנו דבר טוב יותר לעשות בעניין. בכל אופן, ביקשתי מארז שיכוון את המסלול שלנו על פי ראשי החץ האלה במקום להתקדם כפי שתכנן מראש.

ארז הסכים. הוא שלף את המפה שבכיסו ובחן אותה. "לפי המפה כיוון החיצים הוא לעבר הכפר סטוק. אם כך, נתקדם לעברו".

"כל הכבוד לך", אמר לי כשהמשכנו לצעוד, "את שמה לב לפרטים ולמה שמיוחד בהם, ולא סתם בוהה בנוף כמו מטיילת רגילה".

שמתי לב שצאלה החמיצה פרצוף. למה היא מתנגדת להתקדמות בעקבות החיצים? חשבתי, מקסימום אין לזה משמעות.

פתאום פנתה אל כולם ואמרה: "ידעתם שבעלי היה בסיירת מטכ"ל?" היא ניסתה להישמע אגבית, אך בקולה ביצבץ יותר משמץ גאווה. "הלוחמים מגיעים שם לכושר בלתי רגיל. זו הסיבה שהטיפוס קל כל כך לארז. הם מפתחים בסיירת כישורי הישרדות. עד היום הוא שומר על קשר עם חברים משם, פייטרים אחד אחד." היא עשתה אתנחתא קלה לראות איזה רושם עשו דבריה והמשיכה. "שמו הלך לפניו כקצין מצטיין והוא זכה להערכה אפילו בדרגים הבכירים ביותר, נכון ארז?" היא הביטה בו במבט מלא גאווה, ונראה שציפתה כתגובה למבט מעריך או למילה טובה.

ארז לגם מבקבוק המים שלו והפטיר: "אני לא זוכר". כנראה העדיף לא לסתור את דברי אשתו מאשר להפוך ליעד הבא של חיציה.

לא הבנתי למה היא מתפארת בבעלה out of the blue.

"אני יודעת את זה", המשיכה, "כי הייתי פקידת לשכתו של מפקד הגדוד", אמרה כאילו בדרך אגב. "בשביל ארז זה היה כבוד גדול להתחיל איתי, אבל רק כשהיה מ"פ הסכמתי להסתכל לעברו".

עכשו הבנתי. היא לא אהבה את זה שבעלה שיבח אותי.

"אם הוא היה שומע לי וממשיך בקבע, המשיכה, "הוא היה היום מג"ד או לפחות סמג"ד. הוא תמיד היה כמו אריה!"

"כן, גם בבית הוא כמו אריה: על ארבע ובשקט, "צחק אלון, שפתאום התעורר לחיים, כמו מחשב עם שומר מסך כשלתע משהו הזיז את העכבר שלו, וזרק קלישאה.

צאלה נראתה רותחת ממש כמו מזג האוויר החם. היא לא ידעה איך להגיב ורק עיקמה את פרצופה האדום. כדי להעביר נושא היא סיפרה על המחקר שעסקה בו בארץ שהתמקד באיסוף מידע אתנו-בוטני על השימוש בצמחי בר בקרב עדות ישראל השונות, ואפילו דרוזים ובדואים. התרשמתי שהיא בחורה שאפתנית ובעלת מוטיבציה גדולה להצליח.

*

בסיום ההפסקה המשכנו להעפיל. הקור הלך והתגבר ככל שעלינו. צאלה חיבקה את עצמה, מנסה להתחמם מעט ושיפשפה את זרועותיה הרועדות במרץ.

"ארז, "צעקה לעברו, "תבקש מאנשי החמורים שיורידו את התיק שלי, אני צריכה להוציא קפוצ'ון. נהיה קר כאן."

"תנסי למצוא את זה כשזה מונח על החמור. בשביל מה להטריח אותם סתם?" טען ארז בהגיון, "יהיה צריך לפרק את הקשירות של המזרנים ושל הציוד הנוסף עד שיגיעו לתיק שלך."

"זה לא נוח ככה. למה אתה חייב תמיד להתווכח איתי?" התעצבנה, "שאחד מהם יוריד מיד את התיק!" דרשה במפגיע ולא ויתרה. כבר הספקנו להכיר אותה כאחת שרגילה לעמוד על שלה ולהשיג מה שהיא רוצה.

ארז עיקם מעט את פרצופו. הוא לא אוהב לקבל הוראות, אבל בכל זאת ניגש לעשות כמצווה. הוא פנה לאחד מהם, מסמן על התיק של צאלה. היא עמדה דרוכה – ידיה על מתניה, מחכה לביצוע הפקודה. איש החמורים חייך ופניו המוארכות הביעו נכונות. ללא שהיות הוריד את התיק בקלילות כאלו מזיז נוצה מגב החמור. התיק נחת ישירות על האדמה הרטובה מעט ממימי הפשרת הקרחונים ופרצופה של צאלה החליף צבעים מרוב זעם.

"למה בבז?" התרתחה וסימנה בידה לעבר הקרקע. החמר נראה לרגע המום ומופתע מהתגובה החרפה. אחרי כדקה נראה שהתעשת והסביר לארז בשפת האורדו, כשפרופ' אוליב מתרגם, שלא הייתה לו ברירה כי בכל השטח הקרוב האדמה קצת רטובה, אבל הוא התכוון לנגב את זה מיד כשהיא תסיים להוציא את מה שנחוץ לה.

ארז הסביר את זה לצאלה והיא הגיבה בשתיקה זועמת.

"לא הייתי מתפלא אם הוא היה מעיף לך את התיק לתהום שליידנו. לא נראה לי שחסר לו כוח." הפטיר ארז בכעס.

באותו רגע חשבתי בליבי: "מישהו אחר לא היה יכול לותר על נקמה מתוקה וללמד אותה לקח. יש לה מזל שיש סביבה אנשים מיוחדים שמתעלים מעל רגשות נקם."

היא חיטטה בתיק, אבל די מהר מצאה את הקפוצ'ון. כנראה שהוא היה די קרוב לפתח התיק. היא לבשה אותו כשקורת רוח מרוחה על פניה ואז פקדה בתנועות ידיים נמרצות על החמר להחזיר את התיק. הלה לא התמהמה ומיד החזיר את התיק בלי טענות או רטינות וכמו שהבטיח ניגב את תחתית התיק בבד עבה ששלף קודם מבין חפציו.

ארז היה מעוצבן.

איך לא נמאס לו להתקפל ולרקוד לפי החליל שלה? תהיתי.

*

המשכנו למעלה לכיוון הצוק עד שהגענו לפסגת הפאס. בפנינו נפרשו רבות מהפסגות המושלגות של לאדק. לא יכולתי להתאפק מלצלם את הנוף המדהים בעוד כולם מנצלים את ההזדמנות לנוח. זימזום חלש של מכשיר חשמלי נשמע מאחורי. תמהתי מה זה יכול להיות אבל היה לי חבל לבזבז את מעט הדקות של ההפסקה ולפספס תמונות מוצלחות ולכן לא הסתתי את מבטי. הזימזום התגבר מעט ואז חדרה לתודעתי ההבנה שזהו גלאי המתכות.

העפתי מבט לאחור והבחנתי בדניאל שעסוק עם הגלאי הנייד שלו בעוד האחרים שרועים בתשישות על אדמת מעבר ההרים. הוא היה מרוכז בהפעלת המכשיר, שנראה כמו מגלה מוקשים. על כתפו היה תלוי המכשיר המאורך כמו רובה. בידו אחז בידית הדומה לקת רובה הפונה כלפי מעלה, עם לחצני הפעלה. בעזרתה הסיט את צלחת החיפוש הגדולה, שבקצה המוט, מעל המשטח בו חיפש.

ביד השנייה אחז במקוש חפירה קטן ומדי פעם, כשהצליל השתנה, עצר וחפר בעזרת המקוש לעומק. הוא הסביר בתחילת מסענו שהצליל משתנה בהתאם לעומק, לכיוון ולסוג המתכת המתגלה.

"אה, הוא כנראה לא ימצא כלום, כמו בפעמים הקודמות," חשבתי לעצמי, הסתובבתי חזרה והמשכתי בעיסוקי.

לפתע נשמע צליל חד ודק, שהיה דומה לקול רציף של זמזם אזעקת עשן. הצפצוף הלך והתגבר כמו ברכב כשמישהו לא חוגר חגורת בטיחות. פתאום נפסק הצליל בבת אחת.

תיארת לעצמי שדניאל לחץ על כפתור להפסקת ההתראה. הסתובבתי בחדות לאחור. "סליחה", אמר לי דניאל, "משהו נתקע במכשיר. תמשיכי לצלם, לא התכוונתי להפריע לך". "זה בסדר, אני יכולה לצלם גם תוך כדי רעשים". הוא חיך במבוכה והתחיל להתעסק באובססיות בלוח הבקרה. אולי יש שם תקלה אלקטרונית כלשהי? חשבתי. משכתי בכתפי וחזרתי לנוף. אחרי כרבע שעה החלו כולם להתעורר ולקום. "קדימה, יורדים", קרא ארז.

התחלנו לרדת בשביל תלול אל עבר הכפר סטוק. ארז העיף מבט בשעון לעתים קרובות כדי לוודא שנותר די זמן להגיע לכפר. השביל הראשי הוביל אותנו לנהר אותו עלינו לחצות. בשעת אחר צהריים זו הנהר מוזן הקרחונים כבר עולה על גדותיו. פנינו לשביל המתפצל שמאלה כדי להימנע מחציית הנהר. צאלה הייתה מותשת ודרשה לרכב על חמור במקום לצעוד. "עוד פעם הקוטרית הזאת מתחילה", מלמל אלון שצעד לצדי.

ארז טען שזה בלתי אפשרי כי מספר החמורים מותאם לכמות הציד ואם היא תעלה יצטרכו להוריד חלק מהציד מחמור אחד, ואחד החמורים יאלץ לשאת את החבילות האלו על גבו. יוסף, איש החמורים, הרגיש שיש וויכוח על משהו שקשור לחמורים והתעניין לדעת מה הבעיה. ארז סיפר לו והלה הצהיר מיד שאין בעיה. אפשר להוריד שק אחד מאחד החמורים וצאלה תשב מאחורי השק הנותר. את השק שיורידו הוא התנדב לסחוב בעצמו. צאלה היתה מרוצה בהתחלה אך כשהתברר לה שצפוף על החמור כי עליה לחלוק את מעט המקום עם שק ציד גדול - דרשה להוריד גם את השק הזה. הפעם ארז לא וויתר ודרש ממנה קצת התגמשות והתחשבות. צאלה הבינה שארז נחרץ בדעתו ונכנעה הפעם באי חשק. כשיוסף ראה את פרצופה החמוץ, הוא התנדב לסחוב גם את השק הנותר שעל החמור שלה. היא התעלמה מהעובדה שהוא סוחב על גבו מעל שלושים קילו והתמסרה להנאה שברכיבה ללא מאמץ כנסיכה יחסנית. יוסף התנהל בכבוד עם שני השקים הענקיים שעל גבו, אך לא התלונן כלל.

אחרי כשעתיים הגענו לכפר סטוק. המפגשים עם תושבי הכפר והשיחות איתם לא הניבו תוצאות כלשהן למחקרנו, והוחלט להמשיך הלאה לפי כיוון ה"חיצים" שמצאתי.

למחרת היינו אמורים לצאת השכם, אבל עד שהתארגנתי והופעתי יצאנו באיחור של עשרים דקות. חבל שאף אחד אחר לא מאחר לפעמים. מה אפשר לעשות כשכולם סביבי ייקים (או ממש ממוצא ייקי, או רק בעלי אופי דייקן).

במהלך ההליכה, הגענו לכמה כפרים מבודדים השוכנים בנאות מדבר ולמנזרים התלויים על שפת מצוקים. בחלק מהמצוקים נאלצנו לרדת בעזרת סולם חבלים או בעזרת זיזים החצובים בסלע. למזלנו ארז החליט להוריד מהמסלול של היום את אחד הצוקים בדרך. "מעבר לצוקים שלפנינו אין שום כפר. אז למה להתאבד על זה?" הסביר ברצינות.

פרופ' אוליב לא הכיר את הסלנג ומיהר להסכים איתו: "כן, צריך להיזהר ולא להגיע למקומות עם סכנת מוות מוחשית".

"לגמרי", ארז זרם עם מה שפרופ' אוליב הבין.

אחרי הליכה ממושכת בשמש היוקדת היינו מותשים. מייחלים לצל שמחנו לגלות בית בודד בעמק, מוקף מטעים ושדות. דפקנו על הדלת והוכנסנו אחר כבוד לסלון-מטבח לאדאקי קלאסי. על הכריים התחממו, איך לא? תה ומרק ט'וקפה, והוזמנו לארוחת צהריים. החלון הגדול שבאחד הקירות היה מורכב משמונה חלונות מחוברים המגיעים כמעט עד הרצפה. החלון היה כמו מסגרת להרים המושלגים, כאילו זאת יצירת אומנות. צאלה התיישבה על שטיח שלמרגלות החלון כשמאחוריה נראו שבילי הכפר ופרחים יפים, שיצרו תפאורה מושלמת לצילום מוצלח. חשבתי לעצמי שרקעים מלאכותיים מבד עבור צילומי סטודיו מחוירים לעומת נופים שכאלה.

אחרי הארוחה מצאנו לנו בחוץ פינת חמד למנוחת אחר-צהריים קצרה - כר דשא ליד הנחל בצל עצים. ארז, הרגיל לתנאי שדה, הניח את הראש ונרדם מיד. אלה ואני ישבנו מול המים עם שקית של משמש מיובש על גבעה שממנה יכולנו להתבונן על הנוף למרחוק. אלה פנתה אלי: "ירדת בכזו קלילות מהצוק בעזרת סולם החבלים!" התפעלה, "יש לך כנראה ניסיון או הכשרה בדברים כאלה." "נכון. היו לנו המון טיולים עם הגרעין. הייתי גם בטראקים במזרח, שם היו משימות טיפוס הרים לא פשוטות שדורשות כושר גופני וגם מיומנות." הסברתי בפשטות, מנסה לטשטש. "כן, אבל נדמה לי שיש כאן משהו אחר. שונה מהרגיל", התעקשה אלה. "אני צודקת, נכון?" היא כבר הרגישה די קרובה אלי שהרשתה לעצמה קצת "לחפור".

צחקתי. "אני רואה שלא אתחמק ממך". שאפתי אויר וסיפרתי. "באמצע תקופת השל"ת התחלתי באימונים אינטנסיביים - ריצות ארוכות כל ערב סביב הקיבוץ, ותרגלי כושר. רציתי להצטרף לחיל קרבי."

"ככה פתאום, באמצע השרות בנח"ל? הייתה סיבה לכך?"
"כן, היתה סיבה", אמרתי.

היא נרכנה מעט כלפי כדי לשמוע טוב יותר. שריקת הרוח החרישית והמרחבים סביב גרמו להדי הקול להתפזר, וצאלה גם היא התקרבה מעט.
"באחד מהימים שלקראת סיום הטירונות", התחלתי לספר, "הודיעו לנו שהגרעין צריך להוציא 'אחוזים' – אחוז מסוים מחברי הגרעין. אצלנו זה יצא שני חברי גרעין, שצריכים לעזוב את הקבוצה הממשיכה במסלולה המיועד, והם יועברו לפיקוד או תפקידים אחרים שהצבא צריך כמו חובשים. מבין הבנים ראובן נבחר להיות ה'אחוז' שמועבר לקורס מכ"ם. היו צריכים עוד אחד, ואף אחד לא רצה להיות זה שיתנתק ויעזוב. אחרי שיורמי, מדריך הגרעין, נידנד לנו לעתים קרובות והאיץ בנו לבחור, חשבתי שבעצם הייתי רוצה לעבור קורס חובשים. משך אותי הידע המקצועי והאתגר שבזה. יורמי המדריך דווקא לא אהב את הרעיון שאני אצא. אחרי כמה ימים בהם הייתי כבר מוכנה נפשית למעבר, הודיעו לנו שמספיק אדם אחד לאחוזים ושאני לא הולכת לקורס חובשים. תיארתי לעצמי שיורמי סידר את העניינים מאחורי הקלעים כדי לא לזעזע את המערך החברתי בקבוצה. כך יצא שבהיאחזות רימונים הייתי עם כולם, בעוד ראובן עבר קורס מכ"ם בצפון. בשבתות 'חופשיות' שלו הוא היה אתנו בהיאחזות או בקיבוץ."
עשיתי אתנחתא קלה. כשאני מזכרת בראובן מועקה מתיישבת על ליבי.
באור הדמדומים ראיתי את העיניים של אלה מרותקות ורציניות. "בתקופה שהיינו בהיאחזות התרחש מבצע שבו פשט צה"ל על בסיסי מחבלים בדרום לבנון. חיילי קורס המכ"ם הועברו לצפון לצורך המבצע. במהלך הקרב ראובן נפגע ונהרג.

כולנו, חברי הגרעין, היינו המומים ולא הצלחנו לעכל את זה. עוד לא היינו בני תשע עשרה וכבר חבר אחד מתוכנו איננו!"
אלה נראתה לי כמשתתפת בצער ומרגישה את הכאב. "אילנית ואני הגענו מדי פעם לבקר את אימו האלמנה של ראובן, סילביה. היא בנתים התחתנה שוב, אבל למרות זאת לא הצליחה להתאושש.
עם הזמן חזרו כולם לשגרה. שנה אחר כך, בסיום האזכרה שהתקיימה בבית הקברות הצבאי בחולון, בשעת צהרים, הציע אחד מהחברים שנקפץ לסטקיה לאכול שווארמה בפיתה וחלק מבני הגרעין התלהבו מהרעיון ויצאו לשם צוחקים ועליזים. בליבי כעסתי עליהם, אף על פי שכיום אני מבינה אותם. קשה להישאר באבל ובעצבות לאורך זמן ואנשים צעירים רוצים לחזור לשגרה הנעימה. אני לא הצלחתי להירגע. מחשבות שונות התרוצצו בראשי. לנקום, להילחם, להרוג כמה שיותר מחבלים.
היה לי אז חלום שחזר כל לילה בו אני בתוך שדה קרב. יריות מתת-מקלע נשמעות מכל עבר. גופות היו מפוזרות בשטח. דם פרץ ובעבע מעל האדמה, רותח ולא נרגע. ופתאום פניו של ראובן מגיחות מחלון של זחל"ם. הוא צועק אלי משהו אבל אי אפשר לשמוע בגלל טרטור מכונות היריה והתפוצצות הפגזים. אולי הוא מתחנן שיצילו אותו, חשבתי בחלום, אבל אין שם אף אחד שיעזור, חוץ ממני. בנתיים הזחל"ם מתקדם הלאה וראובן מתרחק ומתרחק. אני מתחילה לרוץ אחריו, לעצור אותו לפני שיהיה מאוחר, אך הזחל"ם נוסע מהר יותר. גם אני מגבירה מהירות, רצה, ורצה ורצה. המוות האורב לו מתקרב אליו, אבל הגלגלים לא חוזרים אחורנית ואני לא מצליחה למנוע את הסוף. הפער בינינו גדל, וראובן הולך וקטן, הולך וקטן, עד שאני רואה רק את החיוך שלו. כמו תמיד, שמח כזה, כאילו הכול בסדר". שאפתי אויר והתפלאתי על עצמי על כך שסיפרתי על החלום הזה. עד עכשו לא סיפרתי עליו לאיש. פתאום מזכרתי במשפט מתוך השיר של דודו טסה: "בלב שלי יש חור שאי אפשר לסגור – אז אני רץ."

*

אלה התבוננה בי במבט תומך ומבין, והרגשתי בנוח לספר לה הלאה על מהלכי. "אחרי תקופת אימונים עצמית פניתי לצבא בבקשה לבדוק מחדש את היותי מועמדת ל'אחוזים' בקורס חובשים,

ובמקום זאת להעביר אותי ליחידה לוחמת. הדגשתי את כישורי כקלעית, את הידע שלי בג'ודו ואת העובדה שאני בכושר גופני טוב. לבסוף זימנו אותי לפגישה עם אחד ממפקדי הנח"ל. 'את בעצם רוצה להרגיע את התחושות הקשות ע"י נקמה וחיסול חשבונות, נכון?' שאל ישירות. הסברתי לו שזה לא רק זה. 'אני רוצה למנוע סכנה מישובי הגבול, לסכל פעילות חבלנית', אמרתי בלהט.

'אז המניע האמיתי שלך הוא האתגר הלוחמני?' ניסה מכיוון אחר. לא יכולתי להכחיש שיש אמת כלשהי בדבריו. היה לי חלום להיות צנחנית, אולי בהשפעת הספר על חנה סנש או בכלל בגלל ההילה שהייתה סביב היחידות הקרביות. הייתי מדמיינת את עצמי נעמדת במטוס לשמע קריאת ה'היכון', חגורה למצנח עם רצועות ואבזמים שמתחברים לכבל הקבוע בתקרת המטוס, חבושה בקסדה, ורגלי נתונות בתוך נעלים גבוהות, חומות כמובן. מחכה לקריאת ה'קפוץ קפוץ'... מתעלמת מפחד הגבהים שלי."

אלה צחקה ואז שאלה: "אם ניקח מצב היפותטי, שבו היית מצליחה לחסל עשרה מחבלים, מאה אפילו, זה היה נותן לך תחושה של תיקון העוול שנגרם?" ביני לבין עצמי הודיתי שזה לא יעזור. גם אלף מחבלים שאוציא מכלל פעולה, לא יוכלו להרגיע את הזעם שלא נמצא לו פורקן, וגם את תחושת האשמה שלי.

אלה הבחינה בהיסוס ובהינה כנראה את התשובה גם בלי מילים. "ניסיתי גם לשכנע את המפקד עם העובדה שבנות דווקא מתפקדות טוב בצוות. אמרתי לו שהמעלה של בנות היא שהן יכולות להתמודד עם לחצים. ובכלל לנשים יש יתרון בכך שהן יכולות להסתובב במקומות רגישים מבחינה ביטחונית ולעורר פחות חשד מאשר גברים. הוספתי גם שלדעתי לבנות יש כושר סיבולת, לפעמים אפילו יותר מבנים."

"מה הכוונה ב'כושר סיבולת'?" אלה רצתה להבין. "הכוונה לחוסן נפשי ויכולת ההתמודדות במצבי לחץ, היכולת לקום אחרי שנפלת ולהמשיך כאילו לא קרה כלום."

המפקד אומנם התרשם מנחישותי, אבל לבסוף נאלץ לאכזב אותי. הוא טען שאין תשתית לקליטת בנות לתפקידים קרביים בצה"ל."

"בטח היה לך קשה לקבל את זה", הזדהתה איתי אלה. "כן, וגם הצטערתי שלא יכולתי להשתתף בקורס צניחה. מצד שני, אם כן הייתי מתקבלת..." חייכתי, "מעניין מה היה קורה במפגן הצניחה בסיום הקורס. ניסיתי לדמיין איך הייתי צונחת לעיני קהל רב של משפחות וידידים. כנראה ששני הפחדים שלי היו מצטרפים יחד - פחד הגבהים ופחד הקהל. תהיתי אם הייתי פוחדת כפליים או אולי בריבוע? או שפחד הגבהים היה מנטרל את פחד הקהל או להיפך". אלה צחקה.

"קיוויתי שלפחות לקורס מכי"ות בנח"ל יקבלו אותי, אבל קצינת הפלוגה שבחנה אותי פסלה אותי בטענה שאין לי כושר מנהיגות, הודיתי. "המכי"ת שלי מתקופת הטירונות דווקא התרשמה מהאכפתיות שלי כלפי הקבוצה והנחישות שלי, אבל להוביל אחרים, לתת פקודות – כאן היא הבינה שזה לא בשבילי."

"כן, אלה אמרה, "מפקדת - זה לא את! את מתאימה יותר להיות פסיכולוגית". "יכול להיות", הסכמתי, "אנשים אוהבים להיפתח בפני ולספר לי על מצוקותיהם האישיות". אלה אמרה שהפנים שלי מקרינות פתיחות ואמפתיה. "אולי זה בגלל העיניים החומות שלך המביעות רכות, או החיוך הנעים והסלחני. אנשים מצפים להבנה ללא שיפוטיות", היא הסבירה את התיאוריה שלה. "את יודעת, מחקר פסיכולוגי קובע שאנשים בעלי עיניים חומות אמינים יותר מבעלי עיניים כחולות."

צאלה, ששמעה את המשפטים האחרונים, הייתה חייבת להתגרות בי ואמרה בלעג קל שבמיוחד מתאים לי להיות גננת או אומנת לילדים.

אף על פי שפני התכרכמו התעשתתי מיד. "אומנת? יכול להיות", ניסיתי להתבדח, "בתנאי שאוכל להיות כמו 'מרי פופינס', להחליק על מעקה המדרגות עם הילדים, ולצאת איתם להרפתקאות". צאלה עיקמה את שפתיה וקמה ללכת. הרגשתי הקלה. אלה נשארה לשבת לידי, זרועה מחבקת את כתפי בחיבה.

"אל תקחי את הדברים באופן אישי", אמרה לי, "הזילזול הפוגע מתכוון בדיוק לנקודת התורפה שלך שנחשפה. אל תתני למחשבה שלילית להשתלט עליך. טוב שהתייחסת לדברים בהומור. ככה הרעל שבדבריה התפוגג."

"בסדר", קיבלתי את דבריה. אני כבר יודעת שצאלה היא מסוג האנשים ה"מרעילים" וה"מקטינים".

"אז בטח התאכזבת מכך שנאלצת לוותר על החלום שלך?" גישה אלה שקלטה קודם את הכאב והזעם שבחוסר האונים מול המוות, והרצון להירגע ע"י הנקמה.

"בהתחלה זה היה קשה מאוד, עניתי לה, "אבל אחרי שגלית, בת גרעין הנח"ל שלנו, זאת שמתעדכנת מיד בכל חדשה, סיפרה לנו יום אחד שכנראה שראובן נהרג מ'אש ידידותית', טעם הנקמה פג. פתאום חשתי חוסר טעם ותכלית במלחמה שלי. לא היה לי ברור במה בעצם צריך להילחם. רק טעם מר נשאר לי בלב מחוסר התוחלת שבהרג ההדדי, ומהאבסורד על כך שצריך למות בשביל החיים. ואיזה שילוב לא מתאים של מילים בביטוי 'אש ידידותית'."

שתקתי וגם אלה שתקה איתי. שמחתי שאני יכולה להשיח את מה שמעיק על ליבי בפני אדם שמתעניין בדברי בכנות. אלה הפכה להיות בשבילי ממש כמו חברה שמשתפים אותה ברגשות אישיים.

"אז מה עשית עם רגשות הכעס והכאב? איך התגברת?" היא שאלה.

"באותה תקופה חזרתי שוב לקרוא את ספרות האקזיסטנציאליזם, במיוחד את 'הדבר' של אלבר קאמי, שלמדנו בתיכון. 'הדבר' עוסק בתחלואי החברה האנושית 'הנגועה בחיידק' הרוע, ההרס וההרג, וכבר בחלתי בדרך ההרג שבחרתי כתגובה להרג. זה כמו הורה הכועס על בנו – 'למה הרבצת? ועכשו כעווש על התנהגותך הרעה ארביץ לך'. הספר היה קודר ומייאש והשאיר בי תחושת מועקה."

"אני גם קראתי את 'הדבר', אלה הזדהתה איתי ועם הספר, "אהבתי שגיבורי הספר מורדים בחברה ה'חולה' ע"י אהבת הזולת וההזדהות עם סבלם של האנשים, בלי לשפוט אותם". הנהנתי. "באותם ימים, או לילות, שוב ראיתי בחלום את פניו הצוחקות של ראובן, "המשכתי, "וחיוכו הלבבי כאילו אומר 'אמרתי לך כבר, זה בכלל לא חשוב. עזבי את הנקמות'."

"ומה עשית אחרי הצבא?" חזרה אלה לסיפורי.

"לא היה לי חשק לעשות כלום, עניתי, "לקח לי זמן לחזור למציאות היום-יום הרגילה. ביום התעוררתי מאוחר ואחר כך שקעתי בקריאת ספרות האבסורד שהכניסה אותי לאווירה דיכאונית של חוסר המשמעות בחיים. בערבים פסעתי ברחובות המוכרים-מנוכרים של שכונת נוה אביבים, שברמת אביב, בה גרנו. מכוניות חלפו בכביש ממהרות לדרכן. עולם כמנהגו נוהג. כמעט ולא נראו בשכונתנו הולכי רגל בערב. הכל נראה חסר חיים וחוסר תכלית. הקולות היחידים ברחוב היו יריות שקולם בקע מהטלוויזיות שבבתים ברחוב. היתה לי תחושה כאילו אני נמצאת בהארלם או בטקסס, ומטחי היריות הזכירו לי את מה שרציתי לברוח ממנו. חצי חודש עבר בחוסר מעש למרות שמראש הכנתי לעצמי המון תכניות."

דר' אפלבוים התקרב אלינו. הוא נראה קצת שפוף. מצב רוחו ירוד. מתברר שהוא מאוכזב שעד כה לא מצאנו שום סימן או שריד של צאצאי עשרת השבטים, למרות התחקור והתשאול בכל כפר שעברנו.

"אנחנו עדיין רק בתחילת המסע, ניסתה אשתו לעודד אותו, "אולי כשנגיע לאזור הכפרים של שבטי הפושטו בצפון קשמיר יתגלו דברים חשובים."

"כן, את צודקת, ניסה ד"ר אפלבוים להתעודד וחיך קלות.

"סליחה שהפרעתי לכן, אמר, כששם לב שהשתתקנו, "תמשיכו, תמשיכו". הוא התקדם הלאה בטבעיות.

*

"אז איך התאוששת לבסוף?" חזרה אלה לנושא.

"החלטתי להתייעץ עם גב' מנור, המחנכת שלי מהתיכון. קבעתי איתה זמן לפגישה והגעתי לביתה. סיפרתי לה שאני מבולבלת ומלאת מחשבות. בעיקר לבטים בעניין משמעות החיים ושאלות קיומיות.

לפעמים אני אומרת לעצמי כמה היה פשוט יותר להיות חיים של חוסר מודעות בלי מחשבות מעמיקות וניסיון להבין את תכלית החיים.

"אז תרשמי לקורס פילוסופיה, הציעה מנור. 'זה יעשה לך סדר בדברים. תוכלי להבין טוב יותר את תפיסת האקזיסטנציאליזם ואת המשמעות שהיא מספקת בעולם של חוסר משמעות'.

"כן, רציתי להירשם, אבל ההרשמה נסגרה כבר, סיפרתי לה.

היא הבטיחה לטפל בעניין בזכות קשריה באוניברסיטת תל-אביב ואכן הצליחה והתקבלתי לקורס פילוסופיה בסמסטר הקרוב, שיתחיל בעוד כחודש. בדיוק אז נתקלתי בפרסום על קורס צילום מקצועי. חשבתי שזאת הזדמנות לעשות ניקוי ראש ולצאת מהדכדוך, ונרשמתי.

כשראיתי הודעה הפונה לבוגרי צבא להתנדב ליחידת הקלעים של המשמר האזרחי קפצתי על ההזדמנות והצטרפתי. בתחילה השתתפתי בהכשרות ובאימונים במטווחים ומאז הפכתי למתנדבת פעילה. בגלל שהייתי פריקית של ענף הקליעה קיבלתי קרבין צלפים עם כוונות מיוחדות במקום את ה-M1 הפשוט. בסירורים ליליים בשכונה עשינו סריקות ביטחוניות על ג'יפים משטרתיים לאיתור ולסיכול ירי של מחבלים."

"נו, ותפסתם מחבלים?"

"לא", צחקתי, "זה לא שכל רגע מגיעים מחבלים לשכונות. בעצם, אולי זה בזכות הערנות והשמירה. לי ההתנדבות היתה חשובה מסיבה נוספת. חשבתי שכך אוכל לצבור ניסיון וידע כדי להתקבל בהמשך ל'מוסד'. בשלב זה הם לא רצו לקבל אותי כשהתברר שלא הייתי ב'פיקוד'." "למה להתקבל למוסד? חשבת שעל ידי פעילות שכזו תרגיעי את תחושות האשמה?" "כן", הודיתי. "אני די שקופה, נכון?" אלה צחקה.

"בדיוק כשהגיע מועד תחילת הסמסטר, התארגנה קבוצה מחברותי לטיול בהודו. החלטתי לשלב את הרצון להכיר את המזרח, עם כל הרוחניות והפילוסופיה שבו, יחד עם הצורך בהתנסות בצילום הגיאוגרפי שלמדתי ולכן ביטלתי את השתתפותי בקורס הפילוסופיה ותכננתי לעשות זאת כשאחזור." "נו, ובטיול להודו, גילית דברים עמוקים בתורות המזרח?" שאלה אלה. "האמת", נאנחתי, "אחרי שנחשפתי לרעיונות שונים, שאף אחד מהם לא ממש שכנע אותי, כבר לא האמנתי שאמצא את המשמעות לחיים, שאותה אני מחפשת כמו חיה הרודפת אחר זנבה".

*

למחרת יצאנו לעבר הכפר דוקסר. ידענו שלא נספיק להגיע עד הערב לכפר ושאינן גסטהאוסים בסביבה ולכן נאלץ להקים בשטח את האוהלים שלנו ללינת לילה. ארז בחר אזור על צלע הר, במקום הכי מוגן מרוחות והצוות עזר לנו להכין את המאהל. "ארז", אמרה צאלה, "אל תתחיל להקים את האוהל שלנו, עד שהמשטח יהיה ישר לגמרי." היא פנתה אל אחד החמרים: "תנקה את כל האבנים כאן!" החמר עבד על כך במשך חצי שעה בעזרת את חפירה קטן. "זה כבר בסדר", רטן ארז לעברה. צאלה לא הנידה עפעף ורק ציוותה כמו מרקיזה נכבדת על משרתיה בעזרת הרמת אצבע וסנטר: "ש'משיך!" ארז החל לאבד את סבלנותו. נחיריו רטטו, אבל הוא שמר על איפוק ולא אמר מילה. צאלה עמדה ברגלים פסוקות וידיה על מותניה כשהיא נועצת מבט חמור סבר על אנשי החמורים, כגבירה המונעת מנתיניה להתרשל בעבודתם ולהעז להמרות את פיה.

"נדמה לה שהם עבדים שלה", אמרתי לאלון. פרופ' אוליב גם רצה עזרה. בתחילה ניסה לבד, אבל כשלא הצליח פנה לחמר וביקש את עצתו. החמר ניגש רגע לעזור לו במקום להכביר בהסברים, ובשתי דקות סידר את העניין. "קודם תסיים אצלי", התפרצה עליו צאלה. כנראה שהחמר קלט אותה ולכן מיהר לבצע את פקודתה בלי להניד עפעף.

אני ואלון ישבנו בצד וחיכינו בסבלנות לסיום הקמת המאהל. "אני לא מבין למה ארז לא זורק אותה?" הפטיר לעברי אלון, כהוא נועץ בצאלה מבט מלא בוז. "איך הוא ממשיך לספוג את הקריזות של הקלפטה הזאת?" "תראה, אנשים לא מפרקים זוגיות מכל סיבה קלה", עניתי לפי הבנתי את מציאות החיים, "וחוץ מזה, לחיות עם ארז זה לא פשוט. אל תשכח שאשתי צריכה להישאר לבד תקופות ארוכות כשהוא במסעותיו. או שהיא צריכה להיסחב איתו למקומות נידחים למשך חודשים. עובדת שכירה לא יכולה לעשות את זה. אז עד שיש לו מישהי ש'חיה' עם זה, הוא לא ממחר לאבד אותה". אלון הרים את גבותיו כאומר 'בעיני זאת לא סיבה מספיק טובה'. "תחשוב על מי שתהיה הבת זוג שלך", ניסיתי להמחיש לו את דעתי, "היא מתעתדת לבהות בגב שלך עשרים שעות ביממה ובכל אופן לשרוד איתך!"

"למה דווקא עשרים?" לא הבין. "כי היא צריכה גם לישון לפעמים?" פרצופו של אלון נראה כאילו שמע אותי מכריזה בזחיות: 'שח-מט!'

*

ארז ניגש לאיש החמורים וטפח על שכמו. "תודה", אמר בהערכה ושאל לשמו. פרופ' אוליב התקרב כדי לתרגם. "סולימניש", אמר האיש בחיוך וניער את ידיו מהאדמה שדבקה בהם. "אתם בני הכפר סטוק?" שאל ארז. רק עכשו שמתי לב שהם שונים מהלדאקים נמוכי הקומה ועגולי הפנים.

"לא. הגענו לשם כדי לעבוד", הסביר, "אנחנו ממנאלי שבצפון מערב הודו". "אז אתם הודים?" "לא בדיוק. אנחנו מאפגניסטן. הגענו להודו לפני כמה שנים. ברחנו עם כעשרה מיליון פליטים מאזור פשוואר".

"סליחה על הבורות", התערבתי, "אבל מה הסיבה שהרבה מבני מעמכם ברחו מארצכם?" "זה בגלל החיכוכים בין הודו ופקיסטן. האזור היה לשטח קרבות מסוכן. פיגועים קטלניים מתרחשים שם כל הזמן".

ארז הינה בהשתתפות. "אז גם אצלכם יש פליטים וטרור ובעיות, לא רק אצלנו בישראל. "זה בסדר", הזדרז סולימאניש להרגיע, "עכשו מצבנו כבר הרבה יותר טוב."

ארז הוסיף טפיחה על שכמו ואמר: "יאלה, בואו נעבור עכשו להקמת האוהלים". נראה שהוא מרגיש הרבה יותר נוח בעבודה פיזית קשה מאשר בהבעת רגשות.

ארז הזדרז להשחיל מוטות בתעלות הבד שביריעות האוהלים ואחר ביקש מארבעה מאיתנו להגיע. אחזנו בכל פינות האוהל יחד והרמנו, הולכים יחד כמו חיה מבולבלת שנעה לכאן ולשם, כאילו שהיא לא סגורה על עצמה לאן היא רוצה ללכת. לבסוף נפלנו יחד והיריעה השחורה, השרועה על האדמה, נראתה כמו גוויית יאק מוטלת ארצה כשרגליה פונות לכל עבר. לבסוף הצליח ארז לחבר את המוטות ולייצב את האוהל.

"רגע, לא סיימנו." ארז מיהר לומר לפני שנברח לו. "צריך לחזק את יציבות האוהלים בעזרת היתדות."

הוא הביט רגע לצדדים כמחפש מישור לעניין שאפשר לעבוד איתו יד ביד, ואז קלט את אלון יושב בפינתו עם המחשב.

"אין לו סיכוי", צחקתי בליבי וציפיתי לראות מה יקרה.

"הי, אלון". התקרב ארז לעברו.

"בוא, אחי. סימן לו בידו להצטרף, "אני צריך יד של גבר. זה קשה לתקוע יתדות באדמה הסלעית הזו."

אלון כנראה נהנה מהמחמאה וקם בקלילות. ארז נתן לו טפיחת שכם הגונה, מרוצה משיתוף הפעולה.

"אני לא יודע איך עושים את זה", נאלץ אלון להודות.

"זה ממש פשוט. בוא, אני אסביר לך", ענה לו ארז בקול נוסך ביטחון. "דבר ראשון, צריך לחפור גומה קטנה בעזרת כמה מכות גרזן", הסביר לאלון.

ארז קבע יתד ראשון בנקודה נוחה ואלון התבונן כדי לעשות כמוהו עם היתדות הבאים. להפתעתי אלון השתלב באופן טבעי ואפילו ... נהנה.

"טוב, חבר'ה. עכשו אני צריך את עזרתכם במתיחה לעבר היתד."

עד שמתחנו אלון כבר תקע את היתד הבא.

"צריך שה-ו יפנה בזווית כלפי חוץ האוהל." ארז דיבר אל גבו של אלון, "כך הוא לא יצא מהמקום כשהיו רוחות".

כשכל היתדות היו תקועים חזק ארז חיזק את קשרי האוהל ליתדות בעזרת חבלים, ואז נשף לרווחה והכריז: "זהו, סיימנו. נעבור לאוהל הבא". בארגון וביצוע הוא חזק, ונטע בנו תחושה שאפשר לסמוך עליו לחלוטין.

אחרי שהגברים הצליחו להעמיד את כל האוהלים שיפסף ארז את כפות ידיו הבוציות במכנסיו שמימלא היו מוכתמים. צאלה עיוותה את פניה מרוב גועל, אבל לא אמרה דבר.

"תודה, אחי", טפח שוב על גבו של אלון, "יצאת גבר!".

להפתעתי אלון חיך בסיפוק. מדהים עד כמה השיח הגברי מרופד בטפיחות שכם.

"זהו, הממלכה מוכנה", קרא דניאל שהשתתף גם הוא בעבודה, והכה כף אל כף, כדי לנקות את ידיו מהאבק והאדמה שדבקו בהם.

אנשי החמורים החלו בהכנת מדורה מרוחקת מהאוהלים. הם קוששו זרדים וניסו להבעיר אותם. דקות ארוכות עמלו על הפחת האש. עצי המדבר הקטנים לא בוערים כל כך טוב. אחר כך יצרו מעגל אבנים כדי לתחום את המדורה, וגם הכינו שני דליי מים וחול לצורך כיבוי המדורה.

*

"את יודעת, יש לאנשי החמורים מנטליות של עבדים", אמרה לי צאלה כשישבנו סביב המדורה, מתחממות ומחכות שארוחת הערב המאולתרת תהיה מוכנה, "עושים כל מה שדורשים מהם מיד, ובלי ויכוחים."

"לא נראה לי!" הסתייגתי מקביעתה, "עבד יודע שלא יקבל בונוסים אם יעשה מעבר לחובתו, ולכן מעדיף להתחמק ממטלות נוספות. ובלי ברירה יעשה את זה בחוסר חשק."

היא נראתה זעופה על שהעזתי לסתור את דבריה, ואני המשכתי הלאה עם קו המחשבה שלי.

"בעצם הם כבר קיבלו את שכרם מראש, כך שהם לא חייבים לעשות שום דבר מעבר למה שסוכם. נראה לי שהם מושיטים עזרה פשוט מתוך רצון טוב."

צאלה הסיקה כנראה שאני נהנית להוכיח שהיא לא צודקת, וניסתה למצוא נקודת תורפה כדי להכאיב לי. "אני רואה שאת מתלהבת מהם. נראה לי שסולימאניש ממש מוצא חן בעיניך. אולי נסדר לך דייט איתו?"

"הגזמת! זה ממש לא מתאים. זו מנטליות שונה, עולם אחר." הייתי המומה מהרעיון ועניתי לה עניינית כאילו שהיא התכוונה לכך ברצינות.

היא לא הרפתה. "ממה את חוששת? שאולי הוא כבר נשוי? אין בעיה, אצלם אין איסור של ביגמיה. אין לו בעיה להתחתן עם כמה נשים". חיוך מתגרה צף על פניה ועיניה הבהירות נקבו בי את חיציהן.

מה יכולתי לענות לה? שאני בכלל לא מעוניינת באף אחד. היא לא האדם המתאים לספר לו על כך שרגשות האשמה בקשר לראובן התמקמו לי בלב, לא משאירים מקום לאף אחד. נכון שראובן לא היה אחד שחושב על משמעות ועל תכלית או מוטרד מדילמות של החיים. הוא היה שמח במה שיש, לוקח הכול בקלות ותמיד צוחק ומאושר. מעולם לא ניהלנו שיחות עמוקות. ועם כל זה - לא יכולתי. התלבטתי מה לענות לצאלה והאם להסביר לה את העניין. היא לא תבין אותי בכלל. חששתי מתגובתה. בויכוחים היא מלאת מרץ בלתי נדלה, שמנותב בעיקר להערות ועקיצות. הבנתי שלא אוכל לנצח אותה בדו-קרב לשוני. בחרתי לשתוק והיא חייכה לעצמה בסיפוק וכנראה סימנה לעצמה וי קטן על ניצחון מתוק ומשכר.

היא קמה ואני נשארת עוד להביט במדורה. חשבתי על שני החמרים. יש בהם משהו מיוחד. טוב לב טבעי שכזה. נכונות לעזור בכל מצב. נזכרתי במשהו שסולימיניש אמר. שהם פליטים מאפגניסטן מאזור פשוואר. זה לא המעבר ההוא, חייבר? מקומם של בני הפושטו? ארז, שהגיע באותו הרגע, קטע את מחשבותיי. "את לא מתכוונת ללכת לישון? אני מכבה כבר את המדורה".

"כן, כן", מיהרתי לקום בעוד הוא מוודא שהמדורה כבויה, עד אחרון הגחלים. "מחר אנחנו יוצאים לעבר הכפר שינגו." הכריז לחלל, "תכינו כוחות כי הדרך תהיה לא קלה." לא היתה תגובה. כולם כבר היו מכונסים באוהליהם. רק אָלָה לא התעצלה ובלי הרבה התלבטויות מיהרה לשטוף את כלי הבישול ולארגן את ציוד הכנת האוכל שלנו. למחרת הרגשתי לא בנוח שכל העול נופל על אלה והצטרפתי אליה להכנת ארוחת בוקר.

אחרי שבע שעות של עליות וירידות היינו מותשים. שביל ההליכה חצה את הנחל ללא הרף כמו נחש מתפתל, נוסק למעלה לגובה של כמה עשרות מטרים, משקיף על הנחל ממעוף הציפור ושוב צולל למטה וחוצה את הנחל וחוזר חלילה. כשהמים היו רדודים יכולנו לחצות את הנחל בדילוגים מאבן לאבן. דניאל לקח על עצמו את התפקיד של העוזר הראשי והושיט יד מסייעת לכל מי שנזקק בזמן החציות.

המשכנו עד לכפר שינגו. ד"ר אפלבוים ופרופ' אוליב, האנתרופולוגים שלנו, הציגו לפני תושבי המקום את השאלונים שלהם והתאכזבו כשהתשובה היתה פרצופים תמהים המנידים ראשם לשלילה. האם המקומיים רק לא מבינים מה רוצים מהם, או שפשוט לא מכירים את המנהגים האלו? בכל אופן, התשובה היתה לא.

*

הדרמנו, רכובים על החמורים לאורך הנהר, המתחפר כאן לעומק של כעשרה מטרים מתחת לגדה הבוצית. לאורך הדרך ישנה נוכחות צבאית רבה- מחנות צבא, מחסום ושלטי אזהרה מפני ירידה מתוואי הדרך. הגבול הסיני לא רחוק וההודים לחוצים מאוד בקטע הזה. כשחלפנו על פני עיקול מפותל בדרך נתקלו בפתע במחסום דרכים. המקום היה שומם, מרוחק מכל ישוב. רק שני חיילים נראו יושבים לצד המחסום הפרימיטיבי.

"דרכונים!" פקד אחד מהם בפנים חמורות סבר וסימן לנו בידו לעצור.

ארז החל להוציא את האישור בזמן שצאלה התקדמה ועברה את המחסום, בטוחה שמיד יקבלו את המסמך הרצוי ויסמנו לנו לעבור. כנראה שהחיילים היו די מרובעים, ואף על פי שראו אישה תמימה למראה חולפת על פניהם קפצו לפתע ממקומם עם רובים שלופים לעברה וצעקו לה: "סטופ!!" צאלה נבהלה והרימה ידים בתנועת כניעה. לרגע זה הזכיר לי את משחק ה"הנדז-אפ" ששיחקנו בילדותנו, אבל תוקפנותם של החיילים הבהירה לכולנו שזה לא משחק. בעוד צאלה רועדת צרחו החיילים בשפתם הזרה והתקרבו יותר כאחוזי אמוק. אחד מהם יצא לגמרי מהאיפוס וירה כמה יריות מעליה. פרופ' אוליב מיהר לומר להם משהו בשפתם והם עצרו לרגע, כשוקלים אם להשתכנע מדבריו. הוא המשיך לדבר ולהסביר, והתפתח דו-שיח ביניהם. גם ארז התקרב מנופף באישור שבידו כמו בדגל לבן. חייל אחד נעץ מבט תוקפני באקדח של ארז שהיה חגור למתניו. דקות ארוכות עמדנו על מקומנו מתוחים ומבוהלים עד שהחיילים חזרו למצב הרגיל שלהם. ארז מיהר אל אשתו, לתמוך בה ולהרגיע אותה, משימה שארכה זמן לא מבוטל. החייל שלא ירה נראה קצת נבוך בגלל טעותם. הוא ניגש לפרופ' אוליב והתנצל בפניו. אחרי כמה דקות שיחה תירגם לנו פרופ' אוליב את דבריו. הוא הסביר שהם חוששים ממרגלים המנסים להתחמק ממחסומי דרכים. הוא סיפר שמשפחתו מקומית והסביר שיש ביקוש רב לחיילים מהמקום באזור, כדי לעצור פלישות סיניות או פקיסטאניות בעקבות תביעות טריטוריאליות שלהם בלדאק. יש לחיילים הוראות לקחת בשבי אנשים המשוטטים בצורה חשודה. לפני כחודש תפסו אדם שהיה חמוש בנשק בחשד שהוא טרוריסט מהמחתרת המוסלמית הפקיסטנית. הללו חודרים מעבר לגבול ומתנקשים באנשי צבא הינדים. החיילים כבלו אותו

בשלשלאות, הרעיבו ועינו למשך כמה ימים. כדי להוכיח להם שהוא אינו מרגל אלא תושב הודו הכין עבורם ארוחה הודית - תבשיל קארי חריף מסורתי, ורק אז שוחרר. "אנחנו יכולים להכין להם מאכל ישראלי מסורתי - פיתה עם חומוס ופלאפל", אמרתי לפרופ' אוליב. הוא צחק.

פרופ' אוליב סיפר לחייל שאנחנו מחפשים את שבטי ישראל. "אה!" אורו עיניו של החייל והוא החל לדבר במרץ. כשסיים סיפר לנו פרופ' אוליב שלפני כמה שנים עבר כאן חוקר שחיפש את שבטי ישראל. הוא נכדו של מיסיונר בריטי, ד"ר פאנאל, שחי 16 שנה בין שבטי האפגנים בצפון הודו, בתחילת המאה, ומצא דמיון בינם לבין בני ישראל. החוקר סיפר שגילה שבדרך זו ברחו בני השבטים הגולים בעקבות פלישת הכושנים במאה הראשונה לספירה. "יופי, אז אנחנו בכיוון הנכון", התלהבתי.

*

צאלה כבר נרגעה והספיקה לשכוח מהסצנה המפחידה. היא התלוננה שמתחילות לכאוב לה הברכיים מרוב הליכה ושקשה לה ללכת.

"עוד יום הגוף יתרגל והכאב יירגע", ארז הבטיח לה, אבל היא לא השתכנעה. ארז ניסה לעשות קיצור דרך כדי להקל עליה וכדי שנוכל להגיע לפני החשיכה למקום החניה. מסלול הקיצור שבחר הביא אותנו לאזור שלא ניתן לעבור עם החמורים העמוסים ונאלצנו לחזור ולהקיף את המקום. נוצר עיכוב מיותר בזמן והרבה עבודה בתוספת פריקה וטעינה של החמורים. יוסף סבל בשקט את התקלה ולמרות מה שעשתה צאלה היה מוכן לעזור לה בכל מחסורה. אפילו מעבר לכך, בכל מה שהיא רצתה, כבת מלך מפונקת.

קיצור הדרך הביא אותנו למקום גבוה ממנו היתה תצפית על שטח גדול מסביב. ארז בחן במשקפת על האזור שתחתיו.

"הי, תראו מה אני רואה!" קרא בהתלהבות, "גם כאן ישנם ראשי חץ מעצים". הוא הסיר את המשקפת מעיניו וחיפש למי להעביר אותה כדי לקבל אישור על מימצאו. ד"ר אפלבויס ניגש ולקח מידו את המשקפת. הוא סקר במשך כמה דקות את הסביבה, כשהוא מהנהן בראשו.

"כן, הנה המסלול שמותווה בעזרת ראשי החץ האלה", הצביע לכיוון דרום מזרח. ארז פרש את המפה על הקרקע והסביר, "אנחנו נמצאים כאן, במרחק של כעשר קילומטר דרומית מזרחית מהכפר שינגו. אם נמשיך בכיוון החיצים..." אמר כשהוא מביט לחילופין במפה ובשטח הפרוס תחתיו ומוליך את אצבעו בהתאם, "נגיע ... לכאן!" הוא עצר עם אצבעו על סימון הכפר שהיה על מסלולה.

"זהו הכפר הָמִיס", קרא מתוך המפה את השם. "אז קדימה, בואו נמשיך לשם". הוא נשמע נלהב, כאילו בטוח ששם מצפה לנו אוצר יקר. צעדנו במרץ לעבר הכפר. הדרך היתה בעלייה במעלה הנחל, אבל גמענו אותה בדקות ספורות.

*

לפני חציית הנהר הוחלט על מנוחה קצרה. החמורים נשארו עם הציד על גבם וליחנו עשבים. אנחנו ישבנו לארוחה קלה. אחד החמורים החליט לנוח גם הוא והתיישב עם משאו על האדמה. יוסף החליט לפרוק את אחד החמורים ממשאו כדי להקל עליו במשך ההפסקה. כשסיימנו לאכול התברר שהחמור שהתיישב עם המשא לא מסוגל לקום. בנוסף, היה צורך גם להטעין את החמור שיוסף פרק. "מסכן החמור", אמרה אלה. "צער בעלי חיים. צריך לעזור לו, להוריד ממנו את כל השקים והחבילות. זה מעבר לכוחותיו". דאגה נמסכה בקולה והיא סימנה לחמרים לבוא לעזרה.

להפתעתנו ניגש סולימניש קודם כול לחמור שיוסף פרק והחל להטעינו. שמתי לב שהציד של צאלה הועמס עליו. רק אחרי שסיים להעמיס מיהר לחמור הסובל, פרק את המשא מעליו ואיפשר לו לקום על רגליו. הוא ניסה לטעון אותו מחדש והחמור התשוש כרע תחתיו. שוב ושוב ניסה להעמיס עד שהצליח. סקרנותי התעוררה וביקשתי מפרופ' אוליב שיתרגם לסולימניש את שאלתי מדוע הוא לא ניגש קודם לעזור לבעל החיים הסובל.

"אני חייב להתגבר על רצוני לנקום ולא לעזור לאדם שעשה לי רעות. זה יותר חשוב מלרחם על בעלי חיים." הוא ענה בפשטות כאילו זה דבר שקל מאוד לבצע.

*

עברנו את הנהר בגשר יחד עם חיילים והגענו לכפר הָמִיס. נחל עם גדות תלולות עובר בכפר, והדרך מתפתלת יחד איתו. סביב הבחנו ביאקים השעירים והגדולים שנצמדו אל הקירות הבתים, משועממים, כבדי עפעפיים, סביבם זבובים, ועל גבם סימנים שחרצו בהם רצועות שבהן חיברו לגבם משאות.

צאלה כרגיל היתה פרקטית ביותר. "יש לכם מים לרחצה?" שאלה את בעלת הגסט-האוס שאליו הגענו.

"יש", האישה הינהנה בחיור והתכופפה, גוחנת מעל הדליים המונחים ליד שקים גדולים. בחצר היתה חבית גדולה המחוממת ע"י אש. בזריזות ריכזה עבורנו את המים לרחצה פרימיטיבית בשטח. צאלה התאכזה שבגלל תנאי השדה תאלץ להסתפק ברחיצת ידים, רגלים ופנים בלבד, אבל לדעתי זה טוב יותר מכלום.

יוסף הודיע שעליו לחזור. הוא תכנן להצטרף אלינו רק לכמה ימים וכבר עבר שבוע. בקרוב אחותו מתחנתת והוא רוצה להשתתף בשמחה. כשדיבר על חתונת אחותו נצצו עיניו. התרשמתי שהוא משתתף רגשית בשמחה כאילו זו שמחתו האישית. סולימניש הצהיר שהוא ילווה אותו בדרכו ולא ישאירו לחזור לבד. הוא ויתר על התוספת במשכורת שהובטחה לו אם ימשיך איתנו, ונפרד מכולנו. "אני מתנצל בשם אשתי על כל מה שהיא ציערה אותך", אמר ארז במבוכה. כנראה הרגיש שלא יוכל להיפרד מהשניים בלי לקבל את סליחתם.

פרופ' אוליב תירגם את הדברים באופן לקוני, בלי להתייחס לתוכן ולמשמעותו. "אין על מה לסלוח", חייך סולימניש, וכשראה את מבטו התמה של ארז אמר: "אני משתדל תמיד לשכוח דברים לא נעימים שעשו לי. אולי זה נעשה מחוסר שימת-לב או בגלל עייפות או לחץ. העיקר בעיני זה לאהוב כל אדם ולשמחו. אני משתדל ששום דבר לא יפריע לי להמשיך לעזור בעת הצורך. בכל אופן, היא גם עשתה דברים טובים. למשל, כשנתנה לנו חתיכת סבון. אני בטוח שבשבילה זה דבר בעל ערך. מגיע לה שנכבד אותה כמו את כל אחד."

הופתענו מהדברים. לא היה ברור לי אם ההבנות האלו באות מתוך חשיבה מעמיקה או מתוך סגנון חיים והרגל. נפרדנו מאנשי החמורים שהספקנו לחבב במשך הימים האחרונים. עמדנו מנופפים להם עד שנעלמו מעינינו. אלון אמר שסולימניש סיפר לו שהכניס את יוסף כשותף בעבודה, אף על פי שהחמורים הם שלו, כדי שיוסף יוכל להתפרנס. כשהגיע יוסף ללא כל רכוש מהעיריה מנאלי סולימניש הלווה לו סכום כסף לקניית חמור, אבל לרוע המזל זה היה חמור זקן שהתפגר זמן מה אחר כך והוא נשאר שוב חסר כל. בתור "ותיק" סולימניש עזר גם לאחיו של יוסף למצוא עבודה. "טוב, הם כנראה התחברו בתקופה שהיו פליטים והיו חייבים לעזור אחד לשני כדי לשרוד", ניסתה צאלה למצוא לכך הסבר הגיוני.

"כנראה שזה התחיל עוד קודם", אמר ארז, "סולימניש סיפר לי שהיו כמה מקרים בהם סיכן את עצמו להציל את יוסף." "כן", הסכים איתו ד"ר אפלבוים, "וגם שמתי לב שכל אחד מהם מחפש תמיד עצה איך לעזור לחברו, איך לעשות טוב לאחר." "ואני שמתי לב", הוסיפה גם אלה, "שתמיד הם שמחים אחד לקראת השני כמו לקראת אח אהוב. וכשאחד מהם מצטער השני נראה מרגיש כאילו זה הכאב שלו." "נראה לי שזאת תפישת העולם שלהם", אמרתי, "זה מה שמכוון ומפעיל אותם, וגורם להם להיות מיוחדים כל כך."

נזכרתי לפתע שהם סיפרו על מוצאם, מאזור מעבר חִיבֶר. הייתי צריכה לשאול אותם על כך. הרי אנחנו לא יכולים להיכנס לאפגניסטן עם דרכון ישראלי. איך פיספסתי את ההזדמנות? אולי ידוע להם משהו על שבטי ישראל, שחיים באזור זה. אולי... הם עצמם מבני עשרת השבטים? ואיך זה קרה שאף אחד מאיתנו לא חשב על זה עד כה? הרהרתי. הפכתי בדבר במחשבתי עד שהבנתי מה קרה. לא התעניינו במוצאם ומורשתם של החמורים כי הם לא היו מקומיים. התייחסנו אליהם רק כסבלים מתוך ידיעה שהם לא שייכים למקום והם לא מושא מחקריו.

*

בכפר זה "רֶאִינ" לפחות עשרה אנשים שפגשנו וגם שוחחנו עם בעלי הגסט-האוס שלנו ואפילו דפקנו על דלתם של כמה משפחות ושאלנו שאלות. לצערנו לא קיבלנו שום מידע חשוב שכיוון אותנו אל מטרננו.

"חיצו המישמיש שלך הובילו אותנו למבוי סתום", דקרה אותי צאלה בחיצי לשונה, "זהו הכפר האחרון ליד הגבול לטיבט, כמו שראינו במפה. לא נוכל להמשיך מכאן יותר, כי אין לנו אישורי כניסה לטיבט."

משכתי בכתפי. איך יכולתי לדעת את זה?

הייתי מיואשת. למרות כל המאמצים, לא הולך לנו. נראה שכולם חשו דיכודך ותיסכול. "היי, אל תרימו ידים", דיברה אלה כמו מנטור שמדרבן אותנו להתמיד במשימה, "בדרך כלל, כשמחפשים משהו לא מוצאים אותו במקום הראשון בו חיפשו. אבל אם נמשיך לנסות, עם נחישות והתמדה ובעיקר סבלנות אני בטוחה שבסוף נמצא."

"כן, בטח, ממש", הפטיר ארז ביאוש, "בוקרה פיל מישמיש!"

"מה אמרת?" שאלתי.

"שזה יקרה מחר, כשהמשמשים יבשילו", כלומר שזה לא יקרה לעולם"

"אני חושב," אמר ד"ר אפלבוים, "שהחיצים כן סימנו מסלול ואולי אפילו את מסלול נדידתם של בני שבטי ישראל, אבל מאחר שהסימונים ממשיכים לעבר טיבט כנראה שהם מובילים למקומם של בני שבט מנשה, מזרחית להודו. אנחנו מחפשים את מקומם של בני שבט אפרים בהודו דווקא".
הבנתי שהוא רומז לכך שאנו מחפשים את ממלכתם האבודה של בני אפרים שנמצאת בצפון הודו בדרך לטיבט. רק אלון ואני וגם אלה ידענו על כך.
"אנחנו צריכים לעבור לחפש עכשו באזור השלישי בו תכננו לחפש," אמר, "ברמה הלדקית, צפונית מערבית לעיר לה".
"כן," אמרתי, "זאת ההזדמנות האחרונה שלנו".

פרק י'א – חפירות במדבר הגבוה

בבוקר תדרך אותנו ארז כמו לפני מבצע צבאי לפני פעולה מבצעית: "מתוכננים שלושה ימים בשטח. נצא למסלולים בג'פים עם הליכות קלות. יש בדרך נהרות שאנחנו צריכים לחצות. ברוב המקומות יש גשרים."

צאלה קטעה אותו: "יהיה נוף יפה לפחות?"

ארז הביט בה לרגע במבט של למה-את-לא-נותנת-לסיים וענה: "כן, יש קניונים יפהפיים מוקפים בפסגות מרשימות. נתחיל בנסיעה קצרה לאורך נהר האינדוס ונגיע למפגשו עם נהר הזנזק, שצבע מימיהם שונה. נהר הזנזק הוא מהסוערים בנהרות העולם כי יובליו יורדים ממרומי רכס ההימלאיה."

האינדוס והזנזק - תורכיז ואפור

בין אננטנג לגילגית זהו אזור בו יושבים הקשמירים – קבוצה מוסלמית אשר תווי פניה דומים לקבוצות האפגאניות-פשטוניות שמיישבות את העמקים הגבוהים של ההימלאיה המערבית, אזור הקרקוראם וההינדו כוש. למעשה, אזור זה מתאים יותר למחקרנו מבחינת האוכלוסיה, הקרובה יותר לשבטי הפושטו הטוענים שהם 'בני ישראל'.

בסגו - שרידי מצודה

שכרנו שני ג'יפים בכפר והעמסנו עליהם את הציוד.
 "תחנתנו הראשונה," הכריז ארז, "היא הכפר ליקיר."
 בדרך פגשנו חקלאים בשדות החיטה שבעמק, השורקים תוך כדי עבודתם. האווירה הכפרית יוצרת תחושה של התרוממות רוח מיוחדת. אחרי שהות קצרה בליקיר המשכנו בדרכנו בנסיעה של כשעה. מקומי מוזר נראה מתקרב לקראתנו. דבר ראשון הבחנו באפו הרחב והגדול. ארז שאל אותו על יאנגטאנג. המקומי עצר ליד הג'יפ והצביע בהחלטיות לכיוון מערב, תוך שהוא ממלמל בלי שיניים בשפתיו העבות את שם הכפר.
 היתה לי הרגשה שהדרך לא נגמרת. אחרי הרכס חיכה לנו עוד רכס, ומסביב חולות צהובים ואבנים סגולות. משמעת המים שהנהיג ארז בגלל כמות המים המוגבלת שלנו, גרמו לנו להתמקד בַרצון להגיע כבר לחניה מסודרת. חצי הקילומטר האחרון היה בעלייה קשה. הבטנו בארז במבט רווי תחינה, בתקווה שיוותר לנו על העלייה הזו ויעשה קיצור דרך כלשהו.
 "מה אתם מסתכלים עלי במבט של 'מה אתה רוצה מחיינו'?" ידעתם מראש שמסלול המסע שלנו מלא בעליות על רכסים גבוהים?" אמר.
 העלייה הקשה לא איפשרה לנו לענות, גם לו היה לנו מה להגיד. מתנשפים ומותשים הגענו בערב ליאנגטאנג. כל שניים קיבלו חדר קטן עם חלון גדול שנשקף ממנו נוף מדברי, רכסי הרים, ושמיים זרועי כוכבים.

טירה על צוק סלע הרחק בצפון

גם הבוקר הזדרזתי כרגיל ובכל אופן שמעתי את ארז קורא לי: "אורנית, את אחרונה. כולם מחכים רק לך."
 הגעתי מתנשפת ומילמלתי סליחה כללית בלי להישיר מבט. צאלה הסתכלה עלי במבט קשה וקר, ולא אמרה דבר. אחרי כמה דקות שמעתי אותה אומרת לבעלה: "תמיד המשלחת שלנו צריכה לצאת שעה אחרי הזמן". אחר סיננה בכעס: "כנראה ככה זה ימשיך לאורך כל המסע".
 בתחילה חשבתי שהיא מקנאה בי היא בגלל שהתחבבתי על הקבוצה, אבל בהמשך שמתי לב שלכולם היא מתייחסת במין שנאה כבושה. כנראה שזה נובע מאישיותה ומהמצוקות הסמויות שלה. זה עזר לי לא להיפגע יותר ואפילו קצת לרחם עליה ולא להגיב בכעס על הערותיה.

*

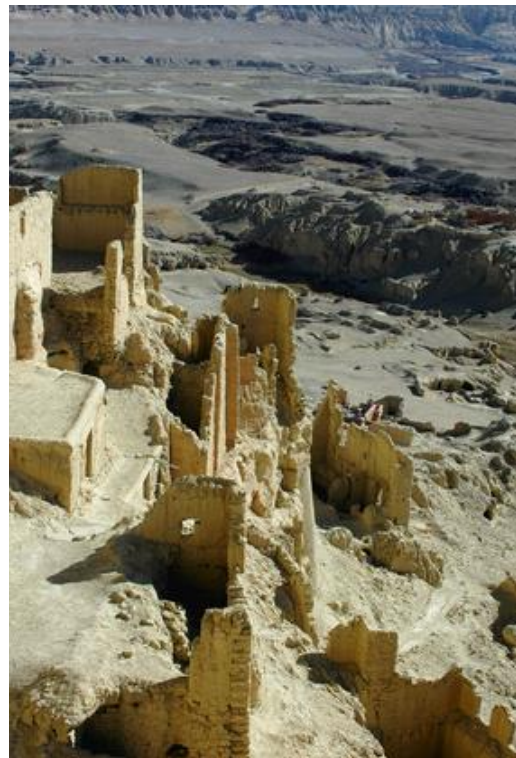
בסוף הדרך העוברת בין הרים בצבעים צהוב, ורוד, אפור, וחום, הגענו למחנה צבאי כמעט נטוש, שבו חבורת חיילים הודים משועממים ומרושלים. העיירה אלצ'י לא ממוקמת על כביש סרינגר-לה, אלא כמה קילומטרים ממנו. הג'פים עצרו ליד גשר הברזל שמעל ההינדוס שהוא מעבר הכרחי בדרך לאלצ'י. משם ירדנו רגלית בשביל מתון ומוצל. בכפר ישנן סמטאות של בתי טיט, שפע של עצי משמש בטרסאות ונחל, הנשפך לאינדוס, זורם במרכזו. הזמנו מראש באינטרנט חדרים בבתי אבן עם לבני בוץ וחלונות עץ גדולים. כל הגינות מטופחות ומלאות בפרחים בכל הצבעים.
 בחדרנו פניתי למלאכת הגיבוי של התמונות. הייתי אמורה לעשות זאת מדי ערב, אבל לפעמים העייפות הכריעה אותי, ובעצם גם העצלות, כך שעשיתי זאת רק כמה פעמים בשבוע. העברתי את התמונות שצילמתי למחשב הנייד של אלון והוא העלה אותן לשרת האינטרנט לצורך גיבוי.
 "מעניין", אמר אלון לאיטו, "בהמון תמונות מופיע דניאל. אפילו אני לא מופיע כל כך הרבה."
 "ברור, כי אתה כל הזמן מצטנף בפינתך עם המחשב הקדוש", מיהרתי להסביר והוספתי, "דניאל משביח את הצילומים שלי מבחינה אומנותית. העוצמה שהוא משדר יחד עם הקסם האישי יוצרות תמונות מוצלחות ביותר." אלון הביט בי במבט אלכסוני, מילמל משהו לעצמו וחזר לשקוע בתוך מסך המחשב.

משכתי בכתפי והתיישבתי על המיטה. הייתי תשושה ועוד לפני שהחשיך בחוץ נרדמתי. כשפקחתי את עיני החדר החזיר לי מבט מאובק ומשועמם. אלון עדיין היה רכון על מחשבו. נעצתי את עיני בתקרה האפרורית ותחושת בדידות אפפה אותי. "מעניין איך אשתו של דניאל מסתדרת לבד", חשבתי לעצמי, "היא לא מתגעגעת? ואולי היא מוטרדת, חוששת שבעלה פוגש במהלך מסעותיו בעולם צעירות נחמדות?" עצמתי שוב את עיני והתעוררתי רק בבוקר.

*

חדר זהוב, שטוף שמש, קידם את פני. האור החם חדר דרך החלונות הגדולים ומילא כל פינה עד התקרות הגבוהות. מבעד לחלון הבחנתי בנשים העוסקות בקציר, באיסוף ובדיש. ארז סיפר בערב שהגברים במנזר, עסוקים בהתעלות רוחנית. שרידי מבנים עתיקים נראו בקרבת מקום. דניאל אמר אתמול שכאן היה בעבר מבצר והחליט שנבדוק את המקום. שמחתי. קיוויתי שכאן נמצא סוף סוף מימצא כלשהו. הייתה לי תחושה שכן. דניאל גייס את כולנו לעבודה. "ראשית צריך לבצע סקר ארכיאולוגי", אמר כשהוא ניצב כמפקד ומחלק פקודות. הוא התעלם מהרוח המדברית שפרעה את שער השופע והיה ממוקד במטרה. הוא חילק את השטח למשבצות וכל זוג סקר את המשבצת שלו באופן שיטתי. תעדנו את הממצאים שנמצאו על פני השטח. דניאל בחן בעיון שקע בשולי התל, שלדבריו עשוי לרמוז על קיומו של שער בחומה.

אח"כ התיישב דניאל על תלולית עפר ומיין את החרסים שנמצאו ותועדו. הוא שמר רק ממצאים המאפשרים זיהוי כלים, כגון ידיעות, שפות כלי, ובסיסי כדים. הוא תדרך אותנו להכניס את הממצאים לדלי מים, להבריש ואחר לשטוף ולהניח לייבוש בתוך ארגז פלסטיק מחורר. את עצמות בעלי החיים שנמצאו בחפירה העביר לפרופ' אוליב המתמחה בזיהוי עצמות. לבסוף עיבד את המידע שנאסף ולפי המסקנות החליט היכן להתחיל לחפור.

בשלב זה התחלנו לעבוד עם המכ"ם התת-קרקעי. אלון קיבל, כמובן, את התפקיד הקשור למחשב הקטן. מנשא מתאים למחשב התלבש ברצועות לכתפיו של אלון, וכבלים הובילו ממנו למטאטא-שואב, שאני כובדתי בהפעלתו. הרגשתי כמו עוזרת בית שעוברת הלוך ושוב על פני השטחים, רק שבשונה ממנה היה עלי לעשות את העבודה תחת השמש הקופחת. אלון לעומתי נראה נלהב מהמידע שהמכ"ם קולט מעומק האדמה, הזורם ללא הרף אל המחשב.

כשכבר התחלתי להתיימש והחלטתי להעביר את התפקיד למישהו אחר, נשמע צפצוף דקיק הבוקע מהמכשיר. התכופתי והבחנתי על האדמה במטבע קטן, בגודל של עשר אגורות, דבוק

לתחתית תעלה. במבט ראשון הוא נראה כמו סתם חתיכת מתכת, אולי ברונזה, ירקרקה, מעוגלת ומחוספסת. כנראה שהשנים הרבות גרמו לחימצון המתכת ולצבע הזה. מצדה האחד היה טבוע שרביט וסביבו כיתוב כלשהו, ובצדה השני כתר וסביבו כיתוב נוסף. בגלל החימצון אי אפשר היה לזהות את הכיתוב. דניאל קם, מיהר לקחת מידי את המטבע ובחן אותו ביסודיות.

"זהו מטבע ישראלי." טען מיד.

"איך אתה בטוח?" התעניינתי, למרות שסמכתי על מומחיותו.

"במטבעות של שבטים פאגניים, עובדי אלילים, היו בדרך כלל תמונת שליט וכאן מופיע רק סמל דומם."

ד"ר אפלבוים הסביר. "במטבעות הישראלים נמנעו משימוש בצלמים משום האיסור של 'לא תעשה לך כל פסל וכל תמונה'."

דניאל הפך את המטבע מצד לצד והתבונן בכל צד בריכוז. לבסוף שלף מכיס חולצתו זכוכית מגדלת כדי לנסות לזהות אותיות. אחרי כמה דקות התייאש וביקש את פרופ' אוליב לבדוק את המימצא. גם הוא, לאחר מאמצים רבים, נאלץ להרים ידיים.

"העובדה שמצאנו רק מטבע אחד לא מעידה במפורש שכאן חיו בני השבטים." אמר דניאל, "אולי רק עברו כאן או אפילו חנו בסביבה ומטבע אחד נשמט למישהו במקום."

בכל אופן, ד"ר אפלבוים נראה מרוצה. "סוף סוף יש לנו התחלה למחקר שלנו. גם אם זה מימצא קטן שלא נותן לנו מידע רב, זה מוכיח שאנחנו בדרך הנכונה."

אחרי זה היה לי הרבה מרץ להמשיך עם שאיבת האבק והעפר, אבל כבר לא מצאתי עוד דבר נוסף בכל השטח.

בעוד אני מנקה בהתלהבות את השטח ראיתי שדניאל בוחן בעניין אבן מלבנית רחבה ועבה. הוא התאמץ להרים את האבן, אבל האבן לא התרוממה. היא היתה מונחת על אבן נוספת. הוא משך חזק יותר, והפעם האבן התרוממה חלקית. הוא התאמץ להציץ תחתיה.

"אני לא מאמין," אמר. הוא הביט שוב. כנראה משהו במראה שנגלה לעיניו היה בלתי צפוי.

"מה קרה, יש נחש מתחת?" שאל ארז וצחקק.

בשעת בין ערביים זו האור בחוץ היה קלוש, ובכל זאת, כשהתכופף דניאל אל המרווח שבין האבנים הצליח להבחין במשהו.

"לא ייתכן," מלמל.

הוא הרים ביד אחת את האבן הכבדה, ותחב את ידו השניה בין האבנים לתוך שקע שהיה באבן התחתונה, ומישש את מה שהיה שם.

שמתי לב שידו רועדת.

"מה קורה שם?" שאל ארז.

"אה, סתם שברי חרסים," אמר דניאל, "חשבתי כבר שמצאתי חלק של כד."

הוא שמט את האבן, ניער את ידיו והלך לשבת במקום מוצל.

"אני רוצה לנתח עכשו את הנתונים שהתקבלו," אמר לנו.

התיישבתי לידו וחיכיתי שישתף אותנו במסקנותיו. הוא החל לדבר בשטף, כמו מרצה בכיתתו לפני הסטודנטים, ואני ישבתי פעורת פה ובלעתי את דבריו בשקיקה.

"ואיך ידעת שכאן יש שרידי מבצר?" שאלתי.

"הבאתי איתי מפות של האזור המבוססות על תצלומי אוויר. מתועדים בהן גדרות אבן, מבנים הרוסים, מכלאות לבעלי-חיים, ותלי עפר," הסביר לי דניאל ופרש לפני את המפה. התקרבתי למפה בהתעניינות.

"ואיך מחליטים איפה בדיוק לחפור?"

דניאל המשיך ופירט. "הארכיאולוג מפתח ההשערה אותה הוא מתכנן לבדוק בחפירה. הוא מחפש את השטח שמתאים ביותר לשאלת המחקר שלו, ועל פיה מכינים את תכנית המחקר." דיבורו היה קולח ובוטח, וניכר שהוא שולט בתחום שלו היטב.

"באיזה מקומות ניהלת חפירות בעבר?" התעניינתי.

הוא התרווח במקומו. "בגרמניה השתתפתי בחפירות ארכיאולוגיות באתר פולחני עתיק של עובדי אלילים גרמאניים ושבטים פאגניים. חיפשנו שם סמלים מקודשים ועמודי פולחן סקסוניים. בשנים האחרונות עסקתי בחיפוש אחר הערים הקבורות – ערי מסופוטמיה ופרס, ששקעו מתחת לחולות המדבר במשך אלפי שנים," סיפר בקולו העמוק, "כשלא מצאנו דבר במשך זמן רב התחלנו לתהות אם אכן הן קיימות, ערי הרפאים האלו. חיפשנו גם אוצרות קבורים במערות, בקברים ובמקומות חבויים. שקענו שם בזיהוי תרבויות עתיקות ובחול גם יחד." הוא צחק לעצמו. כנראה נזכר בתלאות שעברו עליו שם.

"תרבויות עתיקות תמיד הקסימו אותי," הוסיף בעיניים בורקות.

"אני מקווה שגם אנחנו נמצא אוצרות," אמרתי, ספק בצחוק ספק ברצינות.

"צריך רק אהבה להרפתקה ורוח גילוי. אם יש לך את התכונות האלה תצליחי לחשוף אוצרות חבויים ומטמונות מוסתרים," ענה ברצינות.

*

בחוץ כבר התחיל להחשיך ונהיה קריר, אבל רציתי לשמוע עוד על מחקריו וחיפושיו אחר אוצרות נעלמים. זה נשמע מיסטורי ומרתק. "ומה עם האזורים שבהם חיו השבטים האבודים בפרס וסביבותיה? גם שם חיפשתם ערים עתיקות?" שאלתי.

בנתיים אלה החליטה לפנק את כולנו אחרי העבודה המאומצת שעשינו, והביאה לשטח קרקרים ואפילו כוסות תה חם שמזגה מתוך התרמוס. מילמלתי תודה חטופה לעברה, לקחתי קרקר אחד והתחלתי לכרסם תוך ציפיה להמשך סיפוריו המרתקים של דניאל.

"כן," הוא ענה. הוא לקח לגימה קצרה מכוס התה המהביל ועצם את עיניו. "השתתפתי גם בחפירות באפגניסטן, באזור חבל הגור. זהו האזור בו התיישבו השבטים עם הגעתם לאפגניסטן."

"איך יכולת להיכנס לשם בלי בעיות?" לא הבנתי.

"יש לי דרכון זר, של אזרח אירלנד," הסביר בשלווה.

"אתה אירי?" שאלתי.

"תתפלאי, כן," אמר.

הוא הוציא מתוך כיס חולצתו סיגר חום, תקע אותו בפיו, שלף מצית וקירב את להבתו לסיגר. בעודו שואף ומפיה חיים בסיגר נראה נינוח ושליו. כשסיים הרים את פניו אלי והושיט לי סיגר. "תתכבדי."

"לא תודה, אני לא מעשנת," אמרתי.

"מעניין. שמעתי שהנח'לאים הופכים למעשנים כבדים אחרי השהות בקיבוץ."

"נכון. זה בגלל ה'נובלס', הפטרת."

"בגלל ה-מה?" כיווץ את גבותיו.

"פשוט, בקיבוץ מחלקים חינם סיגריות מהסוג הגרוע הזה. כשעובדים בקטיפי או במטבח ואפילו בגן הילדים, בהפסקות, מיד מישהו שולף חפיסת נובלס ויחד עם קפה נהנים מכמה דקות של 'לא לעשות כלום'. כשהבנתי שאני עלולה להתמכר לעישון החלטתי להימנע מזה."

*

אלון עבר פתאום לידנו, כאלו סתם מסתובב, והרים לעברי גבה. הסטתי את ראשי לכיוון ההפוך בהפגנתיות קלה ולא התייחסתי. דניאל הביט בי במבט מלא עוצמה. הוא היה מלא ביטחון כשל מצליחן. כשישב כך ואצבעותיו משולבות חשתי איך אני מתמלאת הערצה אליו.

"אני רוצה לשאול אותך משהו אישי. אפשר?" פנה אלי.

"כן, בסדר," עניתי במבוכה. הוא טוב בחפירות, חשבתי לעצמי.

"יש משהו יוצא דופן באישיות שלך," אמר, "שאלתי את עצמי, איך זה שאת גם קלילה ועליזה, וגם רצינית ועמוקה?"

אז זאת השאלה! נשמתי לרווחה. חששתי שהוא הולך לשאול את השאלה הבנאלית 'למה עוד לא התחתנת'. לא התחשק לי לפתוח את הלב ולספר לו על ראובן.

דניאל ניסה להסביר את עצמו טוב יותר. "מוזר לי שאת משלבת בתוכך ניגודים קיצוניים כל כך."

הרהרתי לרגע קל. "כזאת אני," משכתי בכתפי, "האמת, שלא חשבתי על זה אף פעם קודם."

"במחשבה שניה," אמרתי אחרי שהות קלה, "אני בעצם תוצר של החינוך הישראלי – מצד אחד-

אל תהיה כבד ומדוכא כמו היהודי הגלותי אלא צעיר תמידי, שמח וטוב לב, ומצד שני – תיקח

ברצינות ובאחריות את התפקיד שלנו בבניית עם מתחדש במדינה הנבנית, עם תוכן, עומק וערכים."

לדניאל היה מבט מיוחד. שילוב של מבט קשוב ומבט אדנותי. מבט של מפקד. חשתי שהוא בוחן

בעניין את הדברים מתוך אישיותו ועולמו, והמשכתי.

"לפעמים נדמה לי שרקחו אותנו, את הצבר הישראלי, כמו עוגה עם רשימת רכיבים מדויקת, לפי

ה'ספר', הכוללת שילוב של אישיות קשוחה ואמיצה עם נפש רגישה, עזות וקרביות עם לב מכיל

ואוהב, נאמנות לערכי הציונות ומרדנות כלפי העולם הגלותי, הומאניות עד כדי שלא לפגוע אפילו

באויב ופטריוטיות עד כדי הקרבת חיים למען המדינה. זה היה סוג של הנדסת אנוש."

דניאל הקשיב לנאום הארוך והספונטאני שלי בתשומת לב. לא היה לי ברור מתגובתו המאופקת

אם הוא מסכים עם התובנות שלי או לא, בכל אופן, התרשמתי מכך שלא ניסה לסתור ולהתווכח עם

נקודת המבט שלי.

"זו הסיבה שבחרנו לגרעין שלנו את השם 'צבר'. זהו המושג שמסמל את הישראלי מקום המדינה

- מחוספס כלפי חוץ ורגיש בתוכו."

"כן, אני מבין," אמר דניאל, אבל לא הייתי בטוחה שהוא ממש מתעניין במה שסיפרתי. הרגשתי

שנסחפתי ואולי דניאל לא מזדהה עם הלבטים של הישראלי הצעיר.

מרחוק ראיתי את אלון מתקרב שוב וכשהגיע אלינו התיישב לידי.

החלטתי להמשיך כאילו אין לידי 'שומר ראש אישי', ולהבהיר לדניאל איך אישיותי נבנתה מתוך תבנית מוכנה מראש: "בילדותי, בתשדירים שלפני הסרטים בקולנוע, תמיד ראינו חיילים חבושי קסדות ועוטי שחפ"ץ רצים בחושך בין קוצים וגדרות תיל, ושדרן בקול בריטון עמוק קרא אלינו בפאתוס עמוק להצטרף לצנחנים".

"אבל התכוונו לִבְנִים!" העיר אלון.

"לא רק! הנה, בשיר של אלתרמן 'נער ונערה', הוא מהלל את שניהם על נכונותם להקריב למען האומה. בשירים הישראליים העבירו לנו מסר שהצעירים במסירות נפשם יביאו להקמת המדינה היהודית ולשמירת קיומה."

בנתיים נסחפתי לדו-שיח רעיוני-ציוני עם אלון כשדניאל יושב בצד, מנסה להבין וכנראה קצת משתעמם.

"ובכלל, מה חשבת?" פניתי ישירות לאלון, "שאני אסתפק בתפקיד של אשת הלוחם שמחכה בבית בדאגה לשוֹבוּ ומוחה דמעות בפחד? שמתפללת ומחכה לנס? זה כל כך גלוּתִי!"

אני הזדהיתי עם הדברים שעליהם גדלתי, במיוחד בגיל העשרה. בסרט 'מסע אלונקות' הפנמתי את האדרת המיליטנטיות. הבנתי שזה הכרחי כדי שנשרוד."

"לא יודע", הפטיר אלון, "בעיני בנות לוחמות זה לא נשי, לא מתאים. וחוץ מזה, היית כזאת 'בן' כבר בגיל די צעיר!" עקץ אותי, כשהוא מרגיש נוח להידחק לשיחה לא-לו בחוסר טאקט.

"אל תשכח שגם החינוך הציוני שלנו החל מקטנות. עוד בגן היינו שרים בהתלהבות שרי גבורה על החייל הישראלי וצועדים בגאווה עם הדגלונים בטקסים וביום העצמאות. ובכלל, קיבלנו דוגמא אצלנו במשפחה מסבא וסבתא שלנו שהיו חלוצים. תחושת השליחות שלהם עברה אלינו מקטנותנו. כשביקרנו מדי שבוע אצל סבתא היא אהבה תמיד לשיר איתנו את השיר 'פה בארץ חמדת אבות', זוכר?"

אלון מלמל משהו כמו 'כן'.

"מעניין", הפטיר דניאל, ונראה שהוא כבר מיצה את השיחה הזו. "אז אני זז לחדר לארגן את המימצאים. להתראות."

גם אלון כנראה התעייף מהניסיון להוכיח דברים ללא הצלחה וקם. נשארתי לשבת לבד והרגשתי כמו שחקן בתיאטרון שסיים את הצגתו וגילה שכל המושבים של הקהל באולם ננטשו. חשתי תסכול מהתגובות הקרות להגיגי. אני כבר רגילה להרגיש בודדה ברעיונותיי, ללא חבר לדעה. בכל אופן, ציפיתי שדניאל יתרשם מדברי, יעריך את התובנות שלי. הרגשתי מאוכזבת. הזדרזתי להתאכזב. הזדרזתי מדי להתאכזב.

*

למחרת יצאנו לכיוון נהר האינדוס. כשירדנו בשביל המוליך אל הנהר ראינו עדר עזים בין עצי הפרי. במרכז הכפר ניצב מנזר. על רצפת חצרו היו פזורים לייבוש משמשים כתומים ועל הגג זרדים, עצים להסקה וערמות חציר. סביב המנזר היו עצי מישימישים רבים. עמדנו תחתם, קטפנו ואכלנו משמשים קטנטנים ומתוקים בתור ארוחת עשר.

לאורך הצד השמאלי של נהר משתרע מדבר יבש ומשמים, ואילו הנהר שוצף ומלא חיים. ארז תכנן שכאן נווט לאורך הנהר ע"י רפטינג.

"כך נוכל להתקדם בקלות לאורך קטע לא קטן, במקום לצעוד בדרך שבה הרבה עליות וירידות".
ד"ר אפלבום התלבט אם אנחנו לא נכנסים כאן להרפתקה מסוכנת, אך ארז בהופעתו המקרינה ביטחון הרגיע את חששותיו.

"יהיה פן מטורף", ניסה להלהיב אותנו. אני מיד נסחפתי אחר התלהבותו.
צאלה מילמלה: "אין שכל - אין דאגות", אבל למזלה רק אני שמעתי את זה.
"חבר'ה, אל תלחצו", הוא ניסה להרגיע כשראה את פרצופו של פרופ' אוליב מחוויר. "זה באמת לא כל כך פראי. אנחנו לא הולכים לעבור במקומות מסוכנים. עברנו כבר את החלק בנהר זנסקר שבו זרימת מים חזקה והאשדים בדרגה קשה. אם שמתם לב ככל שהתקרבונו למפגש הנהרות הקניון הלך ונעשה צר ועמוק יותר. לכן הנהר שם היה מפותל ומלא בסלעים כך שסירה יכולה להתהפך. אבל ה', אנחנו כאן בחלק הקל!"

ארז החל מכניס את הציוד שלנו לשקים מיוחדים, האטומים למים. במקום היה צוות קייקיסטים עם כמה סירות. כל הקבוצה שלנו, המונה שמונה אנשים, קיבלה סירה אחת. כל אחד קיבל אפודת הצלה וקסדה ונערך תדריך בטיחות קצר. לנוכח מבטו המבוהל של פרופ' אוליב הרגיעו אותנו שגם אם ניפול למים אנחנו בטוחים. הקיאקיסט מיומן למשות את הנופלים מיידית.

בעוד אני מכניסה את המצלמה לנרתיק שקוף ואטום פנה אלי פרופ' אוליב ושאל: "את יודעת לחתור בסירת משוטים?" הוא נשמע מוטרד.

"אה, כן", עניתי בהיסוס.

האמת שאני יודעת די טוב לחתור. אבל אחרי התקלה המבעיתה שהייתה לי עם צבי בטיול למזרח לא הזדרזתי כמו אז להצהיר שאני מיומנת בזה. זו היתה הפשלה הכי גדולה שלי בחיים, בגלל כשכמעט גרמתי לאדם לטבוע. זאת לא היתה לגמרי אשמתי. הבעיה היתה שלא הספקתי להבהיר שאני יודעת לחתור בסירה רק לאחר, בסגנון הקלאסי. הצטרף אלינו אז לטראק תרמילאי ישראלי, שפגש אותנו בהודו. הוא היה כבן ארבעים, ולא ספורטיבי במיוחד. הוא אפילו הצהיר שהוא לא יודע לשחות. בתחילת מסלול הטרק היה אגם ובו מזח ישן עם סירות משוטים. נועה ובת נוספת הצטרפו אלי לסירה ואני נהניתי לרענן את מה שלמדתי בחוג החתירה בירקון. צבי נעמד בקצה המזח על מנת להיכנס לסירתנו כשתגיע. הוא כנראה היה בטוח שאני מנוסה בכל רזי החתירה. באותו שלב רק חרטום סירתנו פנה לעבר המזח, וניסיתי להיזכר בתנועות החתירה קדימה. באותו רגע ראיתי את צבי עושה צעד נוסף קדימה, בלי לבדוק אם ניתן כבר לרדת. הוא כבר הרים רגל אחת שריחפה מעל המים! ...

אדרנלין הציף את כל גופי באחת, מתוך חשש שלא אספיק להגיע בזמן ממש עד המזח. בשניה האחרונה נזכרתי שיש לעשות תנועה הפוכה של המשוטים, וברגע האחרון הגעתי כשצבי כבר נוחת אל תוך הסירה.

*

למרות תשובתי המהוססת השתדל פרופ' אוליב לשבת לידי בסירה. ישבנו בקדמת הסירה וחתרנו לפי תור. הנהר היה רגוע עם גלים קטנים. פרופ' אוליב מילמל לעברי שיש לו פחד ממים עמוקים, לכן הוא אף פעם לא הולך לים. הוא נאחז בחוזקה בחבל הקשור לקדמת הסירה כמו טובע בחבל הצלה. "איך אמרת שזה קל?" פנה לארז כשמצוקה בקולו, "זרימת המים כאן מהירה". "אל תגזים", צחק ארז. "כאן זה כמו אמבטיה לפעוטות לעומת הקטעים הגועשים". ארז כנראה הרגיש שלמטה מכבודו לאחוז בחבל, כמו ילד בקייטנה. הגבורה הזו עלתה לו בהחלטה למים הקרירים. רעש החבטה במים הקפיץ את כולנו. צעקת בהלה נעתקה מגרוני. צאלה התחילה לצרוח בהיסטריה: "הצילו, הצילו, בעלי טובע!" שוכחת לרגע שבעלה היה בקומנדו.

כנראה שהיא כן אוהבת אותו.

בלי שהיות, סייע הקיאקיסט למשות את ארז ולהשיב אותו רטוב וצוחק לזרועות אשתו הדואגת.

*

צאלה דרשה שנעשה הפסקה כדי לייבש ברוח הערב את הבגדים שנרטבו. "נהיה קריר", אמרה בשיניים נוקשות, "אני חייבת להחליף לבגדים יבשים וגם אתה, ארז. תראה איך שאתה רועד!" ארז לא נראה מוטרד מבעיות פחותות ערך שכאלה, אבל התרשמתי שהוא מאוד נהנה מהאיכפתיות שלה כלפיו.

"אתה עלול להצטנן ולחלות", הוסיפה בקול אימהי חם. בפניו של ארז היתה הבעה משולבת ממבוכה, כמו של ילד שדרשו שיקח סינור, ומהנאה מהמסירות הכנה שלה.

"כן, יקירתי", הוא הסכים מיד, וקרא לקייקיסטים לעצור.

הקייקיסטים צייתו ועצרו את הסירות לא במקום הרגיל של סיום המסלול אלא קצת קודם וירדנו כולנו.

צאלה חיפשה פינה סמויה להתארגן ושוטטה על שפת הגדה כשמבטה סוקר בריכוז את האזור.

"מצאתי מערה קטנה! היא הכריזה, 'זה חדרון ההלבשה שלי. בבקשה לא להפריע'."

אחרי שלוש דקות של שקט שמענו אותה קוראת. "הי, בואו תראו משהו מעניין!"

"אז לבוא או לא לבוא? את מעבירה מסרים סותרים", צעק לעברה ארז.

"מצאתי משהו! פתח המערה מכוסה באבנים בצד אחד", צעקה אלינו, "זה נראה כאילו רצו להסתיר שם משהו."

דניאל לא חיכה להסברים והתקרב למקום.

"זהו מטמיר!" קרא כשהגיע למקום, "זהו מקום אחסון שמשתמש בכוכים טבעיים שיצרה הבליה הטבעית שליד מקורות מים. המקום נסגר על ידי בנייה אנושית. מחסנים כאלה שימשו בעבר נוודים. בדואים בזמן נדודיהם היו מחביאים ציוד מיותר בתוך המטמירים, למשל בקיץ נהגו לאחסן בו את אוהל החורף העשוי צמר עבה."

הוא הציץ פנימה ובדק את תוכן המערה. בפנים שררה חשכה ולכן שלף מכיסו פנס והאיר על קירות המערה הקטנה.

"יש כאן ציור!" קרא בהפתעה.

התקרבו והצטופפנו כולנו סביב המערה בניסיון לראות. הפתח היה קטן וההתקהלות סביבו הסתירה אותו לגמרי.

דניאל ניסה להסביר מה הוא רואה. "על סלע שחור חרטו בצד ימין למעלה שלושה משולשים, שניים לפנים ואחד באמצע מאחור. בצד שמאל למטה יש ציור של שור עם קרניים וסביב כל הציור מסגרת."

"באיזה צבע הציור?" שאל ד"ר אפלבוים, שניצב מאחוריו ולא הצליח לזהות משם דברים ברורים. "החריטה חשפה את הגיר הלבן שמתחת לסלע השחור ולכן המשולשים לבנים והרקע שחור. השור נראה צבוע בחום אדמה. סימני החריטה לא כל כך לבנים כמו הצבע של הגיר הלבן. זה מעיד שהציור עתיק."

ד"ר אפלבוים ביקש מדניאל לזוז מעט לאחור ולתת לו את הפנס כדי שיוכל בעצמו לראות את הציור.

"מה פשר הציור הזה, ד"ר אפלבוים? אתה מזהה את זה?" שאל דניאל מעבר לכתפו.

"כן, ודאי. זהו הדגל של שבט אפרים. בזמן נדידת השבטים במדבר סיני, לכל מחנה של שבט היה דגל שמסמל את מהותו. צבע הדגל תאם לצבע אבן החושן שהתייחדה לשבט, והסמל נקבע בהתאם לברכת יעקב או משה לשבטים. לבני יוסף צבע הדגל היה שחור כצבע אבן החושן שלהם - שוהם."

"אז מה זה המשולשים האלה?"

"המשולשים סימלו את הפירמידות במצרים והשור מסמל את אפרים על פי הפסוק: 'בכור שורו הדר לו'."

"מצוין", התלהב ארז, "אז זה מקום שעברו בו בני שבט אפרים ואולי גם איכסנו כאן או הסתירו חפצים שייחודיים להם."

"אולי אפילו החביאו כאן רמזים", שיערתי. "הנחיות מוצפנות למקומות מסתור נוספים".
 "אל תסחפי", העיר לי אלון. "מה שחשוב הוא שתצלמי את החריטה עם פלש חזק".
 "בואו נבדוק אם איחסנו כאן דברים בעלי ערך", הציע דניאל. "הרי מקומות כאלה מיועדים
 לשמירת ציוד מיותר בזמן נדידה." הוא האיר בפנסו לתוך המערה, התכופף ואפילו ניסה להשתחל
 פנימה ולגשש אחר שקעים בסלע או פינות מיסתור, אך לא מצא דבר.
 ארז גם חיפש ביסודיות, אך לשווא.
 "מאוד יכול להיות שהיו כאן חפצים אבל שודדי עתיקות לקחו אותם, במיוחד אם היו כאן
 תכשיטים", הסביר דניאל.
 "או שזה היה סליק של אמצעי לחימה שנחשף ע"י האויבים", העלתי עוד השערה, "אולי היו כאן
 חרבות, כידונים או קשתות וחיצים".
 "נו, באמת! נראה לך שהאשורים איפשרו לגולים לקחת איתם כלי נשק?" פסלה צאלה את הרעיון
 שלי.
 הערתה נשמעה לי הפעם הגיונית, למרות שנאמרה בטון תוקפני. אין מה לומר, היא פיקחית
 ומסוגלת לנתח את העובדות 'על המקום'.
 אלון הסתפק בהרמת גבה ונמנע מלחוות את דעתו על רעיונותיי.
 מאוכזבים קלות עזבנו את המקום, למרות שעצם מציאת חריטת הדגל של מחנה אפרים היתה
 חשובה ביותר. זהו סימן שאנחנו על הנתיב בו עברו בני אפרים, אותם אנו מחפשים.
 "הי חבר'ה", ניסה ארז לעודד את רוחנו, "אחרי שלא מצאנו כלום עד עכשו, מלבד מטבע אחד,
 המציאה הקטנה הזאת היא ממש חוויה מתקנת!
 אנחנו חייבים לחגוג את זה בהרמת כוסית... חמה - כלומר להתחמם עם כוס תה מהביל בבית
 התה הקרוב".

*

המשכנו להתקדם בציפיה לגילוי נוסף. הגענו לעמק 'למה-יורו' הגבוה, הנקרא גם "ארץ הירח".
 העמק משתרע על שטח מדברי ענק, בו הרוח מפסלת נוף ייחודי הדומה לפני הירח. בתו הקטנים
 של הכפר תלויים על המדרונות ונראים כעומדים ליפול. אווירת מסתורין אופפת את המקום.

מרחוק הבחנו בסוסי פוני לבנים בעלי רעמה שחצו את הנהר בגשר של סלעי צפחה. ארז אמר
 שבאזור זה יהיה פשוט יותר להתקדם עם סוסים. שכרנו סוסים וסיס. ארז רכב ראשון כדי להוביל את
 השיירה ולצידו צאלה שישבה זקופה על גב הסוס כמלכה ליום אחד. על גבו של כל סוס היה פרוש
 שטיחון רקום בשלל צבעים בנוסף לאוכף. רתמות אדומות נקשרו סביב גוף הסוס ושיוו לסוס מראה
 חגיגי. הסוס המקומי לא נראה מרשים למדי. מבין שיניו הפורצות קדימה בלטה בחסרונה השן
 הקדמית. אפו היה רחב ופחוס במיוחד ועצמות לחייו בולטות. פניו היו שחומות וחרושות קמטי יובש.
 זקן דליל ביצבץ מסנטרו ועל ראשו חבש כובע חורף כתום. למרות זאת חיוכו הנעים האיר את פניו
 וכיוון את עיניו לשני פסים צרים ונוצצים.

רכבנו תחילה בפאתי כפר, ליד פלג נחל שלאורכו שיחים ועצים קטנים. מרחוק נראו פסגות הרים צחיחים. חצינו נחל בתוך המים. חלפנו על פני כפרים ציורים ואנשים רגועים. אחר כך טיפסנו לאזור יבש ומדברי ורכבנו בערבה. היה שקט סביב ורק הלמות סוסים שועטים שנשמעו לעיתים הפרו את השלול השוררת במקום. לפתע ללא אזהרה מוקדמת החלו שני סוסים להגביר את מהירותם, הסוס שלי ושל דניאל. גל אבק ענק היתמר מפרסותיהם.

*

שני הסוסים החלו להתרחק מכל החבורה בדהירה מהירה. כנראה שכל אחד מאיתנו בחר סוס שנראה חזק, ונמרץ. מרחוק שמענו את הסיס שורק לעברם, אבל הם המשיכו לשעוט קדימה במרץ, כשרעמותיהם מתבדרות ברוח ואנחנו מתבדרים ועושים רוח. הרגשתי כמו במערב הפרוע. לרגע דווקא נהייתי מהוויה ומרוב צהלה אפילו השמעתי קריאות כמו של אינדיאני. גם הסוס שלי השמיע צהלה ממושכת וחדה – אולי קריאתי דירבנה אותו עוד יותר והוא החל לדהור בפראות בינות לסלעים וחלוקי האבן.

משמאלי ראיתי את סוסו של דניאל, שרגליו הקדמיות מושטות קדימה והאחוריות מושטות אחורה, ואז, לשבריר שניה, כל הרגליים מרחפות מעל הקרקע. דניאל וסוסו חלפו על פני, כשהוא נראה רכון על גבי הסוס, וידיו אוחזות במושכות. הבנתי שדניאל מדרבן את סוסו אז גם אני ניסיתי להגביר את מהירותו של סוסי. הרגשתי איך גופי מתרומם ומרחף מעט מעל גב הסוס ונוחת חזרה בכוח עם כל נגיעה של רגלי הסוס בקרקע. דמי הים בפראות בעורקים מהתרגשות וחשש גם יחד. הצמדתי את רגלי בכל כוחי לצידי הסוס כדי לא לעוף ממנו ארצה.

לפתע הגענו לתעלת מים. הסוס שלי זינק מעל התעלה, אך בגדה הנגדית שלה נתקל באבן בולטת שגרמה לו לאבד יציבות.

לרגע הפסקתי לנשום.

הסוס התנוודד ו... העיף אותי מעל גבו היישר על אדמת המדבר החולית. מזל שחבשתי קסדה, שהגנה עלי מפגיעה בראש. בשעורי הרכיבה שלקחתי הסביר לי המדריך לא להושיט את הידיים החוצה כשנפלים, ולנחות על צד הגוף כדי למנוע שברים. זה קצת עזר. הרגשתי את גופי נחבט באדמה וחשתי את זרועי הימנית מתחככת באבנים הפזורות על הקרקע. היתה לי תחושה שכל עצמותי החליפו מקומות בגופי כמו במשחק הכיסאות. תיארתי לעצמי שכך מרגישים בתחרות רודאו בטקסס כאשר השור מצליח להעיף את רוכבו מעל גבו.

לא יודעת איך, אבל דניאל גרם לסוסו לעצור במקום מיד. הוא קפץ בזריזות מסוסו ורכן לעברי. קפצתי את שפתי כדי לא להיאנח מכאב ולהישמע מפונקת ושברירית, וניסיתי בכבדות להתיישב. הוא בחן אותי בדאגה וניסה לאתר שברים ופציעות. דמותו עם כובע הבוקרים הזכירה לי את גיבור המערבון 'הטוב הרע והמכוער' - 'הטוב', שתמיד ניסה לעזור לסובלים ולגוססים.

"למזלך זה נראה כמו מכות יבשות, חבורות ושריטות בלבד", סיכם את מימצאיו.

הרגשתי כמו חרס שבור או מימצא עתיק שהוא בוחן בעין של ארכיאולוג לברר האם השבר הזה הוא בעל ערך כלשהו.

"הגעתי למקום שני די בקלות", אמרתי ברצינות מעושה.

"טום-בוי שכמותך", סנט בי דניאל בהבעה מחויכת, "עם התעוזה והאומץ שלך יכולת בהחלט לנצח אותי, לולי הייתי מאומן שנים ברכיבה על סוסים".

כדי לא להרגיש מובסת לגמרי הצלחתי לפלוט בין אנחה אחת לשניה: "ככה זה במרוצים, לפעמים מפסידים מסיבות לא צפויות".

דניאל צחק ואמר שאם חוש ההומור שלי פועל זה סימן שלא נפגעתי קשה מדי.

הוא שלף מכיסו הפנימי של אפודת החאקי שלו בקבוק קטן של משקה חריף, ממש כמו במערבונים – מרובע ושטוח כשתיוית גדולה מכסה את שטחו מצד אחד עם כיתוב באנגלית, ובפנים ישנו משקה חום-ערמוני.

"שתי, זה ירגיע את הכאבים שלך", שלף את פקק השעם, שהשמיע קול מהדהד.

היססתי אם לשתות. אומנם הייתי זקוקה למשהו מרגיע, אבל שתיה חריפה יכולה לגרום לאדם לאבד שליטה ולא הייתי מוכנה לכך. במיוחד בגלל ההחלטה שלי. דניאל התעקש ודחף את הבקבוק לידי. אחרי כמה לגימות גדולות תקפה אותי סחרחורת לא נעימה. כל מה שסביבי החל להתנדנד ולהסתחרר. ההרים ממרחק נדמו מתנועעים כאילו הם הולכים להתמוטט והאדמה נראתה זורמת כמו נהר של חול ואבנים.

נזכרתי שיש דעות לגבי נהר הסמבטיון, שמעבר לו נמצאים חלק מהשבטים האבודים, שאינו עשוי ממים, אלא זורמים בו חול ואבנים במשך כל השבוע ורק בשבת נח מזעפו. באפגניסטן נמצא נהר כזה הזורם לעיתים ובזמן זרימתו לא ניתן לחצות אותו. חזיונות מוזרים תקפו אותי על צליחת נהר האבנים הזה וטיפוס לעבר הר גבוה ומשון.

"כנראה שם נמצאים השבטים האבודים", חשבתי מתוך עירפול חושים. מדי פעם צף לידי קלינט איסטווד - 'הבלונדי', 'הטוב', עם בדל חיוך קשוח, ניצב בנחישות במגפי הבוקרים שלו, שולף אקדח

שתקוע בחגורת העור שלו וקולע בקופסת פח שממוקמת בדיוק על ראש ההר. צלצול פגיעת הקליע גרם לי להרגיש את כאב הראש שתקף אותי ובכל אופן המשכתי, בהזיותי, לטפס בין צוקים וסלעים, למרות התחושה שאני צועדת במקום, כמו על ניוטרל. דמיינתי לעצמי שכמו בסיפור "פרח לב הזהב" אני מתקדמת בהתמדה וללא לאות, מעבר לנהר שוצף ולהר ענק, על שביל צר ומתפתל סביב צלע ההר, ובין צוקים מעוררי חלחלה. הכל כדי להגיע לצמח הפלאים בעל סגולת המרפא עבור עמנו, הצמח שהושג מתוך אהבה עצומה לעם.

אחרי זמן לא מוגדר התבהרה למולי דמותו של דניאל, כשהוא מצית לעצמו סיגריה והרעש של חיכוך גלגל אבן-הצור בברזל שבמצית יוצר קליק מעצבן כמו של קליע בקופסא. לידי שמתי לב לשרידי מבנה מעטים.

דניאל חיך ושאל: "איך את מרגישה, יפתי?"

חשבתי שאני לא שומעת נכון בהשפעת האלכוהול ומיצמצתי פעמיים בעיני כאילו שזה יעזור לי לשמוע טוב יותר. חשבתי לעצמי שאשתו כנראה מודעת, כמו נשים רבות שבעליהן נעדרים מהבית לתקופות ארוכות, שבעלה פוזל פה ושם לעבר מימצאים מיוחדים. אלה כנראה מסוג הדברים שאני עליהם שליטה. או שאולי היא לא חוששת ממתחרות אסיאתיות לעומת אירופאיות שכמותה...

דניאל הסתכל בי במבט מודאג ואבהי, מוטרד מזרועי המדממת קלות מבעד לשרוול החולצה המשופשף. ניסיתי להתרומם ללא עזרה. השענתי את ידי השמאלית על הקרקע וחשתי בכף ידי בור קטן. הבטתי לעברו כדי ליצב את עצמי טוב יותר. ואז עיני נפערו בהפתעה.

חפץ קטן היה תקוע בצידי. משהו מוארך ומתכתי.

"תראה מה יש פה", אמרתי לדניאל.

הוא נפנה מיד אל הבור ונרכן לעברו. בכל אופן, ממצאים אמיתיים מעניינים יותר מרוכבת פצועה.

"זה פגיון נחושת". התלהב.

הוא משך בכוח במתכת המחוררת והצליח לשלוף מהקרקע פגיון. הוא הרים את הפגיון ובחן אותו בעיניו. אורכו של הפגיון היה כ-18 ס"מ. בבסיסו היו 4 חורים.

"החורים כנראה שימשו לחיבור אל ידית". אמר, "כנראה שהידית היתה עשויה מעץ ונרקבה מזמן".

הוא הפך את הפגיון מצד לצד והביט בו בריכוז רב.

"אתה מצליח לזהות מאיזה תקופה זה?" שאלתי.

"כן. זה פגיון מהסוג האופייני לתקופה הישראלית", אמר והתרגשות בקולו. "ד"ר אפלבוים ישמח לראות את זה. אולי יש לזה קשר לשרידי המבנה שבאזור".

"למה שימש הבור הזה?" שאלתי.

"לפי הצורה הקעורה והקוטר של כארבעים סנטימטר כנראה ששימש לערבוב מזון לבעלי חיים", השיב. "אולי נעזרו בפגיון לערבוב".

הוא החל לסרוק בעיניו את האזור. זמן מה הסתובב בין מעט השרידים, אבל לבסוף הגיע למסקנה שאין כאן ממצאים נוספים.

בנתיים הסיס הגיע אלינו והחזיר את הסוס שלי בשריקה. דניאל עזר לי לעלות על הסוס, והפעם רכבנו באיטיות גריאטרית אל עבר הקבוצה שלנו.

לכל השאר הייתה זו רכיבה מהנה, מלבד לפרופ' אוליב שהתלונן על כאבים בעצמות שבאזור הישיבה. צאלה ירדה בקפיצה אצילית מהסוס, מרגישה מרוצה מעצמה ומהופעתה.

אלון נבהל למראי. ממבטו הבנתי שאני נראית כמו אדם שחזר משדה הקרב או לפחות עבר תאונה. שרוול יד ימין היה משופשף ומנוקד בגרגרי חול ומקושט בכתמים אדומים כדם.

"אני בסדר", צהלתי לעברו בצליעה קלה, "קצת שריטות. לא רציני".

"את תמיד חייבת להיקלע לבעיות?!" כיווץ את גבותיו.

באמת, כשהיית ילדה הייתי חוזרת הביתה בערב מהמשחקים בחוץ עם ברכיים משופשפות ומרפקים פצועים.

"אבל תראה מה מצאנו בזכות הנפילה שלי", ניסיתי להסיט את תשומת לבו לעבר הממצא שלנו.

אלון בכלל לא התרשם ופרצופו נשאר כעוס. צריך לנסות להרגיע אותו מכיוון אחר, חשבתי.

"אומרים שמי שלא מנסה לא נכשל!" הסברתי לו בשפה העסקית שלו, "גם לך יש נפילות, משברים והפסדים. אם לא היית מעז לטעות ולוקח סיכונים – לא היית מגיע בשיחוק האינטרנטי למה שהגעת היום".

המחמאה האגבית גרמה לאלון להשתתק. "אחת-אפס לטובתך", פלט לבסוף, עדיין בהבעה קפדנית, אבל נהייתי מכך שהפעם לפחות הודה בעל כורחו בצידקת דברי. שמחתי היתה מוקדמת.

בסיבוב הבא הוא יישר קו, והמאזן בינינו הפך לאחת-אחת.

פרק י'ב – השבט דאָרד השונה

המשכנו צפונה בשני ג'יפים, אדום ושחור, אל אזור הכפרים דקה ו-אָנו שבצמק דהא-האנו, אזור בלתי נגיש לרוב המטיילים בלדאק. ארז סיפר שאמונתם ותרבותם ייחודית ומעניינת במיוחד.

הג'יפים בין סלעים בוהקים בשמש ורכסי הרים

הג'יפים נסעו בדרך צרה שבמקומות מסוימים היתה מכוסה באספלט ובמקומות אחרים היתה זרועה חלוקי נחל אפורים וסלעים שנשרו מהמורדות התלולים. בכפרים הקטנים הצמודים למדרונות, עיבדו את החלקות הקטנות בעזרת יאקים רתומים למחרשות. החנינו את הג'יפים במדרון וטיפסנו לכיוון הכפר דָה. מולינו נגלו בתים קטנים ונמוכים, הקירות עשויים מאבנים מחוספסות, והדלתות מעץ. תושבי האזור מסבירי פנים במיוחד. בנות הכפר דָהא לבושות בתלבושת מסורתית צבעונית, וצמותיהן הארוכות מקושטות בפרחים. בני המקום אינם דומים לטיבטים ולשאר הלאדקים. עיניהם אינן מלוכסנות, אפם ארוך יחסית ומצחם שטוח.

הייתה לי תחושה מדגדגת בירכתי המוח שיש כאן משהו. השוני במאפיינים הפיזיים לעומת האוכלוסייה המקומית מתאים לשבטי ישראל. פניתי אל פרופ' אוליב: "מי הם תושבי דהא, מה מוצאם?"

פרופ' אוליב ידע מיד להשיב. "אלה אנשי ה-דרוקָה השייכים לשבט אנו-פה", ענה לי פרופ' אוליב. "מוצאם הוא אריאני - הינדו-ארי, משבט שהגיע לפני יותר מאלף שנה ממרכז אסיה. יש להם מסורת שמוצאם מהשבט דאָרד שהגיע מפקיסטן. העיר דארד בפקיסטן קרובה למעבר הַיבר. המסורת שלהם, לבושם ושפתם שונים משל הטיבטים."

"למעשה", המשיך פרופ' אוליב ונסחף להסבר נרחב יותר, "אוכלוסיית הקדומה של לדאק היו בני שבט הדארד שהגיעו לפני המאה ה-5 לספירה. גם שפתם של הקשמירים כולם, הנקראת גם שפת כוֹשור, היא ניב של שפות הדרדי והדרדיק."

הדארד נדדו מזרחה לאורך נהר האינדוס וכשמצאו מקומות פוריים בלדאק כגון הערים אלצ'י וּלָה בלדאק, התיישבו שם. הם מתאמצים לשמר את זהותם העתיקה וקנאים למסורתם. הם מתחתנים בתוך הקהילה בלבד. אם מישהו מתחתן מחוץ לקהילה, הקהילה מתכחשת לו. הם גאים, עזים, עצמאיים ולא נכנעים."

"ומאיפה הגיע השבט לאזור פקיסטן?" שאלתי.

"הרודוטוס, היסטוריון מהמאה הרביעית לפנה"ס, מזכיר שבט בשם דַרְדְּרִי או דַאדִי בגנדריה - קנדהר שבאפגניסטן. הם נזכרים גם ביומני אחשוורוש במסע כיבושיו במרכז אסיה במאה ה-5 לפנה"ס. עם כיבוש הפרתים את פחוות בקטריה בשנת 150 לפנה"ס הם ברחו צפונה להַיבר. יש להם שיר שהם שרים בחגיגה, המשרטט את הדרך שבה אבותיהם נסעו."

ליבי החל להאיץ. התחלתי לגבש תיאוריה לגבי צאצאים של שבטי ישראל – הפתאנים, שנדדו דרך קנדהר, אליה הגיעו גם הם במאה הרביעית לפני הספירה, ומשם לקשמיר. זה בדיוק מה שאנו מחפשים. בעצם השם דארד דומה לגֵד, וגם דַדִי דומה ל-ג'גִי, כפי שקרואים בני גד בפי שבטי הפתאנים. אולי שם מקומם - 'גנד-הרא' פירושו מקומם של בני גד, נסחפתי בדמיוני.

פרופ' אוליב הבחין בעיני הבורקות וצחק קלות. "אם נדמה לך שהם צאצאי שבטי ישראל את טועה. הם צאצאי הסקיתים - שבטים נודדים שהיו פרשים-קשתים. שמו של השבט דהא בפרסית עתיקה הוא 'השודד', כנראה בגלל אורח החיים הנוודי ובגלל שהשבט חי על קשתו וגרזנו. מקורם בערבה המרכזית של אסיה. רוב הסקיתים, החל מהים הכספי, נקראים דאהא סקיטים, והם סופחו לממלכה הפרסית, ואלה שנמצאים יותר במזרח נקראים מסגטים וסאקא, והם אבותיהם הקדמונים של הטטרים והמונגולים".

התאכזבתי קשות לאחר שכבר חשבתי שעלינו על קצה חוט. ד"ר אפלבוים שהאזין לשיחתנו אמר שידוע לו שהסקיתים, על פי פרשני התורה, הם 'אשכנז', שהיה צאצא של יפת בן נוח. הם התפשטו מצפון הקווקז גם למערב, לכל סביבות הים השחור.

"אפשר לזהותם גם מתוך חקר השפות", הסביר פרופ' אוליב, "בגלל התפשטות הסקיתים מחד למזרח - למרכז אסיה, ומאידך לצפון-מערב - לאירופה, יש קרבה בין השפות המונגוליות, השפות הטורקיות ומשפחת השפות האוראליות שברוסיה. יש אפילו מוצא משותף לשפות האלה ולשפות פינית וקוריאנית. וגם לשפות פינית והונגרית", פרופ' אוליב נראה נלהב, שקוע כל כולו בהסברת התיאוריות הבלשניות שלו.

בנתיים עלתה בדעתי מחשבה שכיוון התפשטות הסקיתים די זהה לכיוון נדידת שבטי ישראל. אולי במשך השנים התערבו עשרת השבטים ובמיוחד בני השבט דורני מבני עשרת השבטים, שהם שבט דן, החיים לאורך האינדוס עם שבט הדארד החיים היום בלדאק. עוד דבר שמחזק השערה זו הוא שמות הנהרות במרכזם של הסקיתים באזור הים השחור ואוקראינה המורכבים מהמילה דן: דניפר, דנובה, דניסטר, דון, דונסקאיה, ודווינה. העליתי את מחשבותי בפני החבורה. פרופ' אוליב אמר שמקור השמות האלו הוא מקלטית. הקלטים הם ענף אירופי של הסקיתים.

*

ארז הציע שנבדוק בהיסטוריה של המקום. הוא פתח ספר מדריך למטייל באנגלית עם רקע היסטורי והחל להקריא תוך כדי שהוא מתרגם לעברית:

בעבר אוכלוסיית לדאק הורכבה משבט ה-דארד ושבטים הודו-איראניים, וכן שבטי ה-מון הקדומים מהודו. מקומם של הדראדים בהרים הגבוהים והתלולים שמר עליהם מפני פלישות של אמפריות כובשות. כשניסו הטיבטים, שהגיעו באמצע המאה ה-6, להשתלט על לדאק נאלצו הדראדים להילחם בהם כדי לשרוד עד שלבסוף הביסום הטיבטים. כדי להגן מפלישת עמים ברברים מאסיה פותח בממלכת לדאק סגנון של מנזר-מבצר הממוקם על פסגות סלעיות. המבצרים נבנו מאבן ומוקמו בהרים הסמוכים לערבות בהם רעו את צאנם.

"אז אני מבינה שעד המאה השישית רוב תושבי האזור היו ה'דארד'. אחר כך נכבש האזור ע"י הטיבטים, והדארד שועבדו על ידיהם", סיכמתי.

בכפר הסתובבו זקנות עם סלסילות של פירות על הגב. הן הציעו את מרכולתן חנם, תוך חיך רחב נטול שיניים. החלטנו להישאר לילה באירוח בבתים, למרות מזג האוויר הקשה באזור - הקור המקפיא בלילה והחום הנורא ביום. בעל הבית הזקן קיבל אותנו בלבביות. שולחן נמוך במרכז החדר היה ערוך כבר. היה נראה שכלי האוכל חינו לנו כאילו ידעו בבית שנבוא. התיישבנו סביב שולחנות נמוכים ומאורכים ולאורכם מונחות כריות מוארכות כמקומות ישיבה. ארז חלץ נעליים בפתח החדר והשתרע בעייפות על אחת הכריות. תנור ניצב במרכז החדר וכלי האוכל מכסף ונחושת מילאו את מדפי ארון העץ. בעלת הבית הזקנה יצאה לגינתה לקטוף גזר, צנון וכרוב לסלט הטרי שתכין לנו. אחר הצהריים יצאנו לשוטט בסביבות הכפר. המקומיים עיבדו את אדמותיהם ורעו את צאנם. משטחי דשא השתרעו לכל עבר והכבשים לא היו צריכות לטרוח לחפש את מזונן. אווירת הרוגע בכפר המבודד הזה כבשה את כולנו. זהו הכפר הקרוב ביותר לקו הגבול עם פקיסטאן. מלחמה התנהלה ליד הגבול, אבל כאן היה הכל שקט ושלוה שררה סביב.

*

רק בערב חזרנו לגסט-האוס ואחרי ארוחה קלה פנינו לחדרים. על שולחן הנמוך היו מונחים אגרטל פרחים וקערת מישמשים. טיפסנו במדרגות העץ לחדרים שהוקצו לנו. "בואי תעבירי את התמונות שצילמת לגיבוי בעזרת המחשב", הציע לי אלון. לזכותו יאמר שהוא לא התעייף להזכיר לי מדי יום את המשימות המוטלות עלי. כנראה היה בטוח שבלי תזכורת זה לא יתבצע.

הושטתי לו את המצלמה והוא מיד חיבר אותה בעזרת כבל ללפטופ שלו והאשף החל להעביר את התמונות.

"אני צריך את מטען הסוללות ואת קורא הכרטיסים", הוא אומר כשגבו אלי, בטוח שתכף אגיש לו את כל מה שהוא דורש.

"אז קח מהתיק", הצבעתי לעבר הצידוד שלנו שבפינת החדר. לא היה לי חשק לשרת אותו כמו אסיסטנטית של רופא שיניים.

הוא נאנח וניגש להביא ואמר באגביות: "את רק שוכחת שאני עושה את העבודה שלך".

"אתה צודק", אמרתי והרגשתי את עצמי כזאת כפויית טובה שרציתי כבר לבצע את מה שביקש, אבל הוא כבר עשה את זה בעצמו.

זה היה כאילו שמו מראה מול פרצופי ולפתע לא נראיתי בה מתחשבת ומכירת תודה כמו שהתרגלתי לראות את עצמי.

בלילה, שכבתי במיטה הקשיחה, על מזרון הקש, בעינים פקוחות. בדממה שאפפה את הכל התבוננתי במנורת השמן המטילה צללים רוטטים על הקירות. מחשבות על מה שעבר עלי עד היום עלו בראשי מעצמן כאילו אני שצופה בסרט שהחזירו אחורה. נזכרתי בהחלטה שלי להשתנות ולהשתפר. קודם כל בעניין העמידה בזמנים, אבל נוכחתי באותו ערב שיש תחומים נוספים שעלי לתקן.

*

בוקר רדום חדר מבעד החלונות הגדולים של חדרנו כשפקחתי את עיני מוקדם בבוקר ומשך אותי לעברו בחבלי קסמו. עדין היה קריר. קמתי מנומנמת, מצמידה אלי את השמיכה וניגשתי אל החלון. כבשים מתולתלות נראו מרחוק, נעלמות במורד הר עם רועה בלבוש מסורתי. קרני שמש חיוורות כאילו הסיטו את מסך הלילה הכהה וחשפו את ההרים הגבוהים והמחודדים, המקיפים את העמק. הבוקר הצח צבע הכול במעטה שקוף ורענן. נשמתי את אויר הבוקר הנעים יחד עם האוירה המיוחדת שסביב.

ממקום תצפיתי שבחלון ראיתי את צאלה כבר יושבת על סלע בולט בקצה החצר, הרוח מברדת את שערותיה הבהירות והיא לוגמת תה מהביל. היא כנראה מסוג האנשים שלא זקוקים להרבה שינה ותמיד ישכימו עם שחר. הבוקר היא לובשת משהו שעדיין לא ראינו. פסיעות שקטות נשמעו בחצר והבחנתי בבעל הבית הזקן היוצא לעבודתו בגינתו. כששפתי שאובות פנימה לפה חסר שיניים מילמל לעבר צאלה את הצ'ולה המסורתי. הוא חלף על פניה ומיהר לרכון אל הקרקע כדי לטפל במרץ ובאהבה בגידוליו.

כשהגעתי לקומת האירוח ראיתי את בעלת הבית יושבת ליד נול האריגה הביתי ועובדת בחריצות. לפי החיוך הנסוך על שפתייה הרגשתי שהיא חשה בידיה את ההתחלה הנעימה של עוד יום מלאכה פורה. שני השפן שלה בולטות מעל השפה התחתונה ועור פניה כהה וצרוב, אבל הבעתה הנעימה והידידותית גרמה לי לחבבה כמו את שאר בני הכפר.

"איפה המים החמים?" שאלתי אותה שוכחת לרגע שהיא לא מבינה עברית. סימנתי בידי מעל ראשי כאילו יש טוש של מקלחת בלתי נראה מעלי. בעצם, אולי היא מעולם לא ראתה מקלחת סטנדרטית.

"הנה", אמרה בשפתה. היא קמה בזריזות והושיטה לי קנקן ישן ממתכת ובו מים חמים. היא כבר יודעת מה אנשים מחפשים על הבוקר.

כמה דקות אחר כך יצא פרופ' אוליב מחדרו לעבר קערת הרחצה. הגטקס הרחבים היו מחוברים לכתפיות, כשאחת מהן עדיין שמוטה לצידו. שער הליפה האפור שלו, שמקיף את קרחתו, היה פרוע עוד יותר מהרגיל. אפילו הגבות שלו היו סתורות ונוטות לכמה כיוונים. כל מי שהיה רואה אותו באותו הרגע לא היה מתאר לעצמו שזה פרופסור. כשהפשיל את שרווליו נגלו זרועותיו החלקות והלבנות. הוא רכן אל דלי המים לשטוף את פניו ואצבעותיו הדקיקות נראו מתחבטות במבוכה כשהן עולות כל פעם אל פניו עם מעט מים ביניהם. מיד אח"כ מיהר לעבר לחדרו כאילו הוא בורח ממישהו. "תודה", אמר בקול נטול חיים לאלון שהצטדד ופינה לו מעבר.

יש משהו משונה בתגובות של פרופ' אוליב. הוא מתחיל את המשפט במלמול חלש ורק את המילה האחרונה הוא מדגיש, כאילו שמספיק בכך כדי להבין את דבריו. כשעברתי ליד דלת חדרו הפתוחה נראה היה כאילו ניירותיו ופנקסיו מחכים לו, כרגיל בערימה מבולגנת. אלון מכנה אותו בשם 'מנדלה' מוכר ספרים. הפרופסור הבחין בי וחיוך ביישני ולא צפוי התפשט על פניו. הספקתי כבר להכיר אותו. הוא טיפוס שזקוק לפינה שלו ולשקט, מסוג האנשים שמתחברים לאט.

צאלה כבר חזרה ממקום התבודדותה ונדחקה במעבר לחדרים.

"יש תור", צעק לעברה ארז, בקול רם מדי, כששיער שהיא מתכוונת להידחף לפני אחרים.

"אני בכלל לא צריכה להתרחץ", אמרה בטון יבש, קצת פגוע.

"את יכולה לגשת לפני", הציעה אלה ברוחב לב. היא לא הבחינה בכך שצאלה כבר מאורגנת. "לא צריך טובות", סיננה אליה בשפתיים חשוקות, ובאומרה סילון אויר זינק כחץ מהרווח הצר שבין שיניה הקדמיות והשמיעה שריקת בוז. היא נראתה כמי שעוצר עצמו בכוח לא להתפרץ. אני לא יודעת למה כל דבר מרגיז אותה. משום מה, כל מה שהיא אומרת ומוציאה מבין שפתייה הצרות - נשמע כהכרזת מלחמה. אני קוראת לתופעה הזו "בוז-הוליים".

בעלת הבית שצפתה בדרמה שמחוללת צאלה הבינה שיש צורך דחוף במתקני רחצה נוספים. היא הניחה לנול ופנתה בשפתם בקול רם אל פרופ' אוליב, שכבר כמעט הגיע לחדרו, כשהיא מצביעה על מדרגות בפינת החדר הפנימי. כששרוכי נעליו עדיין לא רכוסים הוא השתרך בעקבותיה ושניהם ירדו במדרגות לתוך מרתף.

שתי דקות אחר כך פרץ פרופ' אוליב מהמרתף בקריאות התרגשות. לא חשבתי שאפשר כל כך להתלהב ממתקן רחצה. אולי זה בגלל שכמה שבועות לא היתה לנו מקלחת נורמלית.

"זה מקווה טהרה!" צעק בהתרגשות. ד"ר אפלבוים נסחף בהתלהבות ומיהר אל המדרגות. פרופ' אוליב החל לרדת שוב במהירות וחששתי שיכשל בשרוכים ויפול.

אז מצאנו כאן משהו חשוב, התרגשתי. כולנו מיהרנו אחריהם. גרם מדרגות רחב היה צמוד לדופן אחד של הקיר. הייתה פנייה בזווית ישרה של הגרם, והמשך זה הוליך אל מאגר מים גדול, כמו בריכת שחיה לילדים. קירות המרתף והתקרה היו מטויחים. הבחנתי שהמדרגה התחתונה גבוהה משאר המדרגות, מה שיצר מעין אגן בתחתית המרתף.

הבנתי שזהו בית מרחץ. חיקיתי שהמלומדים יסבירו את פשר ההתרגשות. "כן, זהו מקווה טהרה," אישר ד"ר אפלבוים את קביעתו של פרופ' אוליב, "מקווה זהו מאגר מים שנועד למצוות הטבילה, כדי להיטהר ממצבי טומאה שונים. המים צריכים להיות לְמִקְוֵה ממי גשמים, מנחל או ממעיין, ולא להישאב. יש סימן ברור שמבדיל בין בור מים לבין מקווה והוא - רוחב המדרגות. במקווה השתדלו לאפשר הגעה נוחה לאלה שזקוקים לטבילה".

הוא ירד למדרגה התחתונה ומישש את הדפנות של המאגר וגם תחב את ידו עד הקרקעית. "כן, גם בפנים הכל מטויח," אמר, "זה עוד סימן שמדובר במקווה. המקווה נפסל אם יש חלחול אפילו דקיק של מים לתוך הקרקע. לכן מקפידים מאוד לאטום לחלוטין את הקרקע והדפנות".

"ועוד דבר," אמר פרופ' אוליב, שעדיין נראה נרגש, "המקווה כאן חצוב בקרקע, בחלקו התחתון, מהמדרגות ועד הקרקעית. לעומת זאת החלק העליון בנוי, מהקירות ועד התקרה, והוא חלק מהבית". "רגע," נזכר ד"ר אפלבוים, "צריך להיות חור בראש הדופן החיצוני שמחבר בתעלה למאגר נוסף. המאגר הנוסף משמש לאגירת מי גשמים או נחלים".

הוא סקר את הדופן הפונה אל החוץ בחלק העליון במבט ממוקד. "כן," קרא והצביע לעבר חור קטן, "שם. מעניין לאן מובילה התעלה".

מבפנים לא יכולנו לראות בבירור ולכן יצאנו החוצה אל הקיר החיצוני של הבניין שמעברו הפנימי נמצא המקווה. אחרי חיפוש קצר זיהינו את התעלה הצרה על קרקע החצר שהובילה אל הפלג הסמוך לבית. התעלה היתה חסומה עם בוך נוקשה. כנראה שבמשך השנים נסתמה ואיש לא חשב לטפל בעניין.

מרב התרגשות שכחנו בכלל מעניין הרחצה שלנו. ד"ר אפלבוים סיפר שהפתאום שומרים על טהרת המשפחה ולכן אישה נידה טובלת לטהרתה. באיסלם, לעומת זאת, אין חובת טבילה. פרופ' אוליב החל לחקור את בעלי הבית לגבי הידוע להם על המאגר הזה. הם סיפרו לו שזה קיים כבר שנים, עוד כשהבית היה שייך להורי הבעל וכנראה גם בדורות הקודמים. ממת? את זה לא ידעו לומר. הם גם לא ידעו על מצווה כלשהי או טקס רוחני שמקיימים בו. בשבילם זהו מקום רחצה שמשמש בעיקר את בני הבית, והם ממלאים אותו בעצמם במים מדליים שהם שואבים מהפלג. בעלת הבית לא כל כך הבינה את פשר ההתלהבות ורק מיהרה להגיש את ארוחת הבוקר.

בגלל שהשעה התאחרה בקושי הספקנו לאכול וכבר זירז אותנו ארז. "קדימה, להתארגן. תכף יוצאים." נדמה לי שהוא כל כך נצמד לתפקידו כמדריך, שהוא לא חושב בכלל שאחרי מציאת המקווה יש לחקור את האזור ביסודיות רבה יותר. הוא רק עסוק בלסמן V על כל כפר במסלול המתוכנן שכבר עברנו, ולעבור לבא בתור. התכנית היום היתה להמשיך לעבר הכפר סטוק. הוא כבר ידע אותנו בלילה הקודם שזה יהיה היום הקשה ביותר, ויש לצאת מוקדם. ניגשתי לד"ר אפלבוים לשאול אותו אם לא עדיף שנשאר בכפר ונחקר אותו עוד. הוא אמר שהמציאה מראה שאנחנו מחפשים באזור הנכון. בקול שקט הוסיף שהוא מאמין שאנחנו כבר קרובים למקום של ממלכת האפרידי וצריך לחפש את המבצר שסביבו הם התמקמו.

יצאנו שוב לדרך והתקדמנו לעבר נְמִיקָה-לה, ועצרנו כשהגענו לחורבות המבצר צ'יקטן.

המצודה במרומי ההר

ארץ ראה שאנחנו מתעניינים במבצרים שבאזור ובקרבות ההישרדות של הדרדאים והקריא מהספר:

"הדרד - אנשי דהא, הא-נו, ו- אלצ'י, דוברי דארדית היו שבטים מאוד מלחמתיים ולא בקלות הוכנעו ושועבדו ע"י הטיבטים. באלצ'י, הם התבצרו במבצר קהאר-גוק - ארמון בעל תשע קומות. המבצר נמצא בעמדה אסטרטגית לאורך תוואי הנהר, ממוקם על חרטום הרכס, בקצה הכפר. מלאי המזון שלהם הלך ואזל..."

"מה, הם לא יכלו להתקיים מצמחי מאכל?" התפרצה צאלה, "הרי זאת המומחיות שלהם. אפילו אני יכולה לזהות צמחי מאכל גם ללא מגדיר צמחים".

"חבל שלא חיית אז כדי לספר להם על זה", גיחך ארץ וצאלה נראתה מובסת, "אני, בכל אופן, מספר על מה שהיה ולא על מה שיכול היה להיות. אז כשנגמר מאגר המזון והמים שלהם התכנסו כולם באולם המרכזי של הטירה וזקן החבורה דחף את האבן עליה עמד העמוד התומך בגג וכולם נקברו תחתיו. הם בלתי ניתנים להכנעה ולא הסכימו להיות עבדים. מלכי טיבט איימו להשליכם לנהר ולהורגם אם לא יקבלו עליהם את שפתם ואמונתם. לבסוף הוסכם ביניהם לדבר דארדית בביתם וטיבטית בחוץ. כך זה עד היום באזור לָה, וכן באזור קרגיל. פעם בשנה בפסטיבל הם שוכחים ששועבדו. שרים את שירי אבותיהם הקדומים וקוראים בשמות האזורים הדארדיים בלדאק. האיסלום באזור קרגיל השכיח את מנהגיהם הקדומים מלבד בכפרים הא-נו, דהא, דר-קון, ודרצ'יק שרצו לשמר את זהותם".

*

צאלה כבר איבדה סבלנות. "אוף, התעייפתי כבר מהסיפורים שלך! אני חייבת לשבת. איפה אפשר?"

לאורך הנהר היו פזורות אבנים בגדלים שונים. ארץ סרק בזריזות את השטח. "הנה", אמר בהצביעו על האבן המתאימה לדעתו. האבן הייתה בצורת כיסא פוף הכולל משענת קטנה לגב ומשטח ישיבה שקערורי.

"אני לא יכולה לשבת על הכלוך הזה", רטנה והצביעה על שכבת הבוץ שמכסה את ה'כיסא' שלה, "נקו לי!" פקדה.

"העבדים התפטרו, גבירתי!" אמר לה ארץ בטון מבודח, שלא נעלמה ממנו נימת תוכחה, "תסתדרי לבד!"

צאלה לא חשבה לוותר ואחרי ויכוחים מייגעים כולם התגייסו למשימה.

"זה אין-סופי", התיאשתי, "ככל שמורידים שכבת בוץ מתגלית מתחתיה שכבה ישנה יותר". התנשפתי בצורה מוגזמת כדי להבליט את המעמסה שנפלה עלינו.

"ואני כבר מורטת את שערותי", צווחה צאלה ביאוש.

"חבל לך", הערתי לה, "הן יפות שכשחן מחוברות לראשך". צאלה סובבה את ראשה ממני והלאה בהפגנתיות.

לארץ נמאס. הוא חטף את האֶת מידו של דניאל ובמרץ גרד עוד ועוד בוץ. "זהו", קרא לבסוף באנחת רווחה.

"רגע, צריך גם לנקות את המשטח עם מברשת דקה, כמו שמנקים מימצא ארכיאולוגי", התבדח דניאל וניקה בעזרת המברשת את המישטח. לפתע קפא על מקומו.

שלושה סימנים קטנים נראו חרוטים בקצה המישטח, קרוב ל"משענת".

בעיני זה נראה כמו סתם שריטות אבל גם פרופ' אוליב התקרב יותר ונעץ את מבטו בסימנים.

I 1 9

"כתוב כאן משהו," הכריז בהתרגשות פרופ' אוליב וקירב יותר את פניו אל האבן.
"באיזה שפה זה?" שאלתי.
"זהו כתב עברי קדום!" הוא קרא בקול רועד.
כולנו הצטופפנו סביב האבן נרגשים.
"מה כתוב פה?" זירזנו אותו שלא לצורך.
"אלו האותיות ... ג', נ', ז'!"
"אז אם כך זה כנראה מרמז על משהו שנגזז כאן!"
"רק רגע, אל תהיו פזיזים מדי. יש כאן רק מילה אחת ועדיין לא הכל ברור," קירר פרופ' אוליב את התלהבותינו.
עמדנו כולנו בזהירות בממצא המרגש. סוף סוף גילינו משהו משמעותי, אבל איך מתקדמים מכאן?
"לדעתי," אמר פרופ' אוליב, "צריכות להיות עוד מילים. לא יתכן שיכתבו רק מילה אחת."
קיבלנו את מסקנותיו ללא עוררין. הוא הרי נחשב למומחה של טקסטים עתיקים.
"אז קדימה," אמר ארז, "בואו נמשיך לגרד את העפר הדבוק בחלק העליון של האבן". מהמשענת עדיין לא הורידו ביסודיות את העפר הדבוק.
עכשו כולם שפשפו את המשענת בהתלהבות, כשדניאל מזהיר אותם לא לשרוט את האבן ולקלקל את החריטה.
מעל האות האמצעית של המילה ג'נז' התגלה לפתע סימן נוסף.

W

"זאת האות 'ש'," מיהר פרופ' אוליב להכריז, נהנה ממבטי ההערצה שנתלים בו ומהמבטים המצפים לפרש ולהסביר את פשר הממצא.
"למה יש רק אות אחת?" תמה ארז, "צריכה להיות לפחות עוד אות אחת כדי ליצור מילה, אבל משני צידיה אין כלום." הוא נראה מאוכזב.
"אז תתבע אותם," נשמע לפתע קול מרגיז מאחור. צאלה התיישבה לבסוף על הקרקע, שוכחת שלא רצתה להתלכלך. "צריך להיות!" ליגלגה. "כאילו שאם לדעתך צריך, אז בעלי החריטה לא בסדר."
ארז נראה כסטודנט שאמר דבר שטות בפני כל הכיתה והמרצה מביט בו במעין חמלה מהולה בבוז.
לפרופ' אוליב לא היתה סבלנות למאבקי הכוח שאמורים להתפתח, והוא ניסה לגרד את האבן מתחת למילה שנמצאה.
"זה מה שחשבת!" הכריז בהתלהבות, "גם מתחת יש אות, כך שנוצר רצף של שלוש אותיות מלמעלה למטה."
לעינינו התגלה מעין שבץ-נא: שתי מילים בנות שלוש אותיות שמצטלבות באמצע, כשלשתיהן אות משותפת.

W

I 1 9
x

"המילה שמתקבלת לאורך היא 'שנת'."
הוא שקע לרגע במחשבות. "רגע ... אז אם כך, 'גנז' זה מספר שנה של תאריך ולא הסבר לפעולה שנעשתה. כן, הכוונה כנראה שנת ג' אלפים ו-נ"ז, שזה 3057. ודאי, הסכים הפרופסור עם עצמו, "הרי מי שמשתמש בכתב עברי עתיק מכיר רק תיארוך עברי, שמשמעותו שלושת אלפים וחמישים ושבע שנים מאז בריאת העולם. בספירה העברית מוסיפים כל פעם את מספר האלפים כאות ואחריו את השנה הספציפית באלף זה. למשל היום התאריך הוא ה' אלפים תש"ע ובקיצור ה'תש"ע ובכן שנת ג' נ"ז מתאימה לשנת 710 לפנה"ס – 550 לפנה"ס. עקב הפרש של 160 שנה בין שתי הספירות לפי ההיסטוריונים אי אפשר לומר במדויק אלא רק את הטווח של השנים".

היינו מופתעים ומרוגשים מהתגלית. לא הייתי מעלה בדעתי לבדוק את התאריך בצורה כזו, אבל ברור שאין שום אפשרות אחרת לכתוב את התאריך. עדיין לא הייתה אז הספירה הנוצרית, ולכן לא השתמשו בה.

"נכון שזה כתב עברי קדום," אמר ארז, "אבל זה יכול להיות גם של גולי יהודה ולא דווקא של גולי ישראל".

"לא, לא," אמר ד"ר אפלבוים, "אומנם עד גלות בית ראשון הכתב בכל ארץ ישראל היה כתב עברי קדום, אבל בזמן גלות בבל הוחלף הכתב לכתב הארמי-אשורי הנהוג עד היום. מאז לא השתמשו בכתב הקדום, מלבד בימי מרד בר כוכבא, שאז השתמשו בכתב זה על גבי מטבעות, כסמל למרד. כנראה שאת ספרי התורה הישנים ושאר תשמישי הקדושה הכתובים בכתב עברי עתיק גנזו עולי בבל. אם כן, כתב עברי עתיק הוא סימן מובהק של בני עשרת השבטים". כולם התרשמו מהידיעה החשובה. רעיון זה לא עלה על דעתנו כלל.

"למעשה כיום רק לשומרונים יש ספרי תורה, תפילין ומזוזות הכתובים בכתב עברי עתיק," אמר פרופ' אוליב.

"מי הם בעצם השומרונים?" שאלתי.

ד"ר אפלבוים התנדב להסביר: "הם הובאו מבבל, מהעיר כותה, לשומרון כחלק ממדיניות ההגליה של אשור".

"איך יתכן שלעמים בבליים אלו יהיו ספרי תורה, תפילין ומזוזות?" שאלתי עוד.

"ובכן," ענה ד"ר אפלבוים, "כתוב בתנ"ך שלאחר שהובאו הכותים מבבל לארץ החלו האריות שבאזור לטרוף בהם, והם שיערו שזה בגלל שלא ידעו את חוקי אלוהי המקום. מלך אשור בא לעזרתם ושלח להם את אחד הכהנים מממלכת ישראל משארית הפליטה שבשומרון על מנת ש"יְכַסּ אֶת-מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי הָאָרֶץ", והם קיבלו עליהם את חוקי תורת ישראל. כהן זה לימד אותם את חוקי ישראל לפי מה שהיה נהוג בממלכת ישראל דווקא. מלך אשור לא היה יכול לשלוח כהן מממלכת יהודה, שאותה לא כבש. ולכן הכל היה בהתאם לידע והמנהג בממלכת ישראל, כולל הכתב העברי העתיק. יתכן גם שעם הזמן שרידי אפרים ומנשה שנשארו בשומרון התערבו בהם. כאשר גולי יהודה חזרו מבבל עם הכתב האשורי, השומרונים לא שינו דבר בהשפעתם".

נזכרתי שבחטיבת הביניים היתה לי מורה למתמטיקה שמוצאה מהשומרונים. היא גרה בחולון בשכונה של העדה שלהם. באותה תקופה לא כל כך התעניינתי בעולמה ואורח חייה, רק זכור לי שהיא סיפרה פעם שיש להם ספר תורה עתיק בן מעל 3,650 שנה והוא נכתב באותיות העבריות הקדומות.

"דבר נוסף שנשאר רק אצל השומרונים," המשיך פרופ' אוליב, "הוא פתיל התכלת בציצית. לפי המסורת, צבע התכלת צריך להיות מופק מחילזון-ימי ספציפי. כיום יש ספק בזיהוי החילזון, לכן רוב היהודים בימינו לא מוסיפים את התכלת לפתילים. לעומת זאת השומרונים נשארו עם אותם מנהגים שלמדו מכהן ממלכת ישראל והם היחידים שעדיין עם פתיל תכלת".

"זהו מאפיין שלא כל כך ייחודי לבני עשרת השבטים," העיר ד"ר אפלבוים, "השימוש בתכלת לצביעת חוטי הציצית פסק בתקופת הגאונים, כך שעד אז יהודים ברחבי תפוצתם עדיין לבשו ציצית עם פתיל תכלת, ואפילו כיום ישנם קבוצות מסוימות שלדעתן גילו את החילזון שמפיק את הצבע הנצרך והם לובשים ציצית כזו".

פרופ' אוליב נראה סמוק ונבוך מאוד לנוכח טעותו, אך ד"ר אפלבוים חיך אליו בהבעה של זה-בסדר-גם-חוסר-דיוק-קטן-משאיר-אותך-מומחה-גדול.

"אם כן," סיכם ארז, "אפשר להסיק שבני השבטים מממלכת ישראל היו כאן. הרי רק הם השתמשו אז בכתב העברי העתיק," אמר ארז.

"האמת, שזאת עדיין לא הוכחה חד משמעית שאלו דווקא בני ממלכת ישראל ולא בני שבט בנימין," ציין ד"ר אפלבוים, "הרי ידוע שגם קבוצות מבני בנימין הגיעו לאזור. אולי הגיעו זמן קצר אחריהם. יתכן שיצאו לחפש אחר אחיהם, משבטי יוסף. לפני החזרה מגלות בבל, כל השבטים, גם אלה מיהודה ובנימין, השתמשו בכתב עברי עתיק".

"אבל לפחות אנחנו בטוחים שאלה בני שבטי ישראל. יוסף או בנימין, העיקר ישראלים," אמרתי. הבטתי בחמשת הסימנים שמולנו ונדהמתי מכמות הידע שאפשר להעביר בכל כך מעט סימנים. דניאל הוציא מצלמה וצילם את האבן מכל צדיה. גם האחרים החליטו להנציח את הממצא המרגש ואפילו אלון מצא לנכון לשלוף את מצלמתו ואת עצמו מתוך קונכייתו.

רק פרופ' אוליב לא צילם. הוא נראה קצת מוטרד.

"אז האבן באה לציין שנה שבה הגיעו הנה וזהו?" מלמל. הוא ניסה להמשיך לגרד בוך מכל הצדדים באצבעותיו הקצרצרות בתקווה למצוא עוד משהו.

"פרופ' אוליב, תנוח! אתה לא מסתפק במה שכבר מצאנו? למה נראה לך שחייב להיות משהו מעבר לציין שנת מעבר קבוצה במקום?" ניסה ארז לשכנעו לסיים עם הנושא.

פרופ' אוליב לא ענה. כנראה זו הייתה תחושת בטן מתוך הידע הרב שלו.

"יש!" הוא קרא בהתלהבות שמתאימה יותר לילדים. "מצויר כאן משהו!"
 נדהמים התכופפנו למרגלות האבן ושם היה ציור של שתי כפות ידיים נוטות זו כלפי זו.
 "מה זה אמור להביע?" תמהתי.
 "ברכת כהנים!" צעק ד"ר אפלבוים בהתרגשות. נראה שגם הוא נדבק בקדחת ההתלהבות שפקדה את כולנו.
 "תראו, בכל יד כל שתי אצבעות צמודות והאגודלים קרובים זה לזה כמו בברכת כהנים."
 ואכן במבט בוחן יותר הבחנתי שכפות הידים והאצבעות מונחות בצורה מסוימת מאוד.
 "כך נושאים הכהנים ידים בברכם את העם," הוא הסביר, כשקולו רועד מעט.
 "מה זה בעצם ברכת כהנים?" שאלתי.
 "ברכת כהנים היא הברכה שנמסרה למשה כשסיים את הקמת המשכן במדבר. הברכה מעניקה שפע רוחני והגנה למבורך. לברכה יש נוסח קבוע המכיל סודות רבים, בעיקר לפי מספר האותיות. ברכת הכהנים היא למעשה הקמע והברכה העתיקים ביותר של עם ישראל. ד"ר אפלבוים סיים את הסברו ועדין הורגשה בטון דיברו התרגשותו.
 "אם בעלי הכתובת כאן הם בני ממלכת יהודה, למשל משבט בנימין, זה מסתדר," אמר פרופ' אוליב, "אבל בממלכת ישראל בני שבט לוי לא שימשו ככהנים."
 "נכון, אבל גם לבני ממלכת ישראל היו כהנים," הסביר ד"ר אפלבוים, "כאשר ירבעם מלך ישראל הפריד את ממלכת ישראל ממלכת יהודה, הוא חשש שבעת העליה לרגל לבית המקדש בירושלים יחזור עמו לממלכת יהודה ולכן הקים שני עגלי זהב, בן ובית אל, ומינה לפולחנם כהנים שאינם משבט לוי. הוא המציא חג בט"ו בחשוון, מקביל לחג סוכות, שבו הקטירו במזבח לעגל הזהב."
 פרופ' אוליב כנראה הבין שחייב להיות עוד משהו על האבן. הוא המשיך באובססיות לנסות ולגרד את מרגלות האבן.
 לא יאומן אבל גם כאן נמצאה כתובת, בשתי שורות והפעם ארוכה במיוחד:

ל מלך ישראל חמשי בשבת חמשה עשר בירח בול
 חמשי בשבת חמשה עשר בירח בול

בין מילה למילה היתה נקודה במקום רווח המקובל בימינו.
 פרופ' אוליב מיד תירגם לנו: '**חמשי בשבת חמשה עשר בירח בול**'. הייתי המומה מהמהירות שבה הוא קורא כתב מיוחד שכזה. ואז הבנתי מה הכוונה בכתובת.
 "זה תאריך יום וחודש!" קראתי, מתלהבת מעצמי שהצלחתי לפענח משהו. "רגע, אבל מה זה חודש בול?"
 "ירח בול," הסביר ד"ר אפלבוים, "הוא החודש השמיני - חשוון. בספר מלכים מופיעים החודשים בשמותיהם העבריים העתיקים. בתקופות קדומות ניתנו לחודשים העברים שמות מספריים. שמות אלה לא נשתמרו. שמות החודשים שבלוח העברי מקורם בשמות בבלים, שאומצו בתקופת גלות בבל. התאריך 15 בחשוון זהו תאריך החג שהמציא ירבעם מלך ישראל. כנראה החג הבדוי נשתמר במורשתם בטעות. ירבעם הזיז את חג הסוכות לחודש חשוון - מהחודש השביעי לשמיני, כדי לנתק את ישראל מיהודה גם בחגיהם, כדי שלא יעלו לירושלים. היה בזה מעין חיקוי ל'פסח שני', חודש אחרי פסח, שבו היתה הזדמנות להקריב קרבן לאלה שלא יכלו לעשות זאת בפסח."
 "אז לפחות עכשו אנחנו בטוחים שמדובר בשבטי ממלכת ישראל. החג הזה היה קיים רק אצלם, התלהב ארז.
 "נכון," הסכים עמו ד"ר אפלבוים וגם פרופ' אוליב הנהן בראשו.
 "בעצם יש שורת מספרים במשפט '**חמשי בשבת חמשה עשר בירח בול**': 8 15 7 5," אמרתי, "אולי בני השבטים ניסו לשתול רמזים על מיקום של גניזה מסוימת?" הדמיון שלי התחיל לפעול ולרוץ קדימה. "אולי ננסה לסכם את המספרים וללכת צעדים לפי הסכום שמתקבל? אולי במרחק של 35 צעדים מכאן טמון משהו?"
 אלון הרים גבה ולעצמו מילמל: 'בעלת החלומות!'
 "נתי חביבתי," שמעתי את קולו העמוק של דניאל פונה אלי בנימה אבהית וסלחנית, "לא צריך להיסחף על כנפי הדמיון הפורה שלך. יש פה תאריך, אז לא צריך לחפש משמעויות נוספות."
 הוחמאתי מהפניה האישית, אך הרגשתי כמו ילד חובב מדע בדיוני שבכל פרט תמוה מדמיון הגעת חלליות וחייזרים מהחלל.
 פרופ' אוליב נחלץ לעזרתי ואמר: "נמשיך לחפש חריטות נוספות, אולי הכל יחד ירמוז בצורה ברורה יותר על מהות הכתובת כולה."

הודיתי לו בליבי והתחלתי במרץ לגרד את האבן מכל צדדיה. בשעה הבאה זה מה שכולנו עשינו, עד שהפכנו את האבן למצוחצחת ונקיה מכל רבב מכל צדדיה. הפעם כבר לא מצאנו שום חריטה נוספת.

מה שהצחיק אותי בכל הסיטואציה הזו היה שפרופ' אוליב שכח להוציא את המצפן שלו. כנראה שכשהוא במרכז העניינים הוא לא צריך אביזרים שונים להישען עליהם ולהפיק מהם תמיכה. "אז אם כן, המסקנה היא, שקבוצה ישראלית בראשות כוהנים, או קבוצת כוהנים, עברה כאן בשנת ג' אלפים נ"ז, כלומר במאה השביעית לפנה"ס, ביום חמישי בחודש חשוון," סיכמתי מתוך כוונה להראות למומחים שהבנתי שאין כאן רמזים על גניזה כמו שחשבתי קודם בצורה חובבנית, אלא רק הודעה של מי ומתי. "זיהינו שמדובר בתאריך עברי ושמשמעותו היא חג ששייך רק לממלכת ישראל".

*

ארז הציע שנעשה הפסקת אוכל ומנוחה וכולם קיבלו את הצעתו בשמחה. פרקנו את המצרכים וארגנו ארוחת פיקניק על שפת הנחל ולאחריה סייסטה ארוכה.

פרופ' אוליב נשאר מוטרד גם אחרי המנוחה. לבסוף אמר: "אם משפחת כוהנים עברה כאן, צריכים להיות גם כלי אבן. הכוהנים השתמשו בכלי אבן מאחר שהם לא 'מקבלים' טומאה. לכן נמצאו כלים כאלה בעיר העתיקה בירושלים, בבית של כוהנים. התגלו גם כלי אבן בצפון, בנחלתם של בני ממלכת ישראל".

אז יש לנו אתגר חדש, למצוא כלי אבן, נתקפתי בהתלהבות. ד"ר אפלבוים קירר את התלהבותי. "השימוש בכלי אבן החל רק בימי בית שני, בתקופת המשנה והתלמוד, בעקבות תקנות שהוסיפו חז"ל בענייני טומאה. לכן אין לנו מה לחפש אותם כאן".

התאכזבתי, אבל מצד שני נחסך מאיתנו המשך חפירה מסיבי באזור. "מה שכן היה נפוץ בתקופת בית-המקדש הראשון," הפתיע ד"ר אפלבוים, "היה חותם עברי. בנוסף, עיטור חותמות היה נפוץ מאוד בממלכת ישראל וגם בממלכת יהודה במחצית השנייה של המאה ה-8 לפנה"ס, אך נדיר מאוד ביהודה של המאה ה-7 לפנה"ס, התקופה שלאחר כיבוש שומרון וגלות ישראל לאשור. אם כך, אפשר לחפש אחר חותמות מעוטרות".

"מה זה חותם ואיך הוא נראה?" נאלצתי להוכיח את בורותי בנושא. "החותם הוא כמו חותמת של ימינו. צורתו הייתה לעיתים כאליפסה ועליו חרוט שם בכתב ראי. בד"כ היו חותמים לאנשים שנשאו בתפקיד ממלכתי והוא שימש לחתימת תעודות ולסגירת כלים. חותמות מחומר יקר שימשו כתכשיט, והיוו חפץ המזהה את בעליו. החותם היה לעיתים חלק מטבעת. הוא נחלק לכמה פסי רוחב, והכיתוב נחרת על הפסים התחתונים שבהם. בפס הרוחב העליון הוטבע עיטור – בתקופת ממלכת ישראל היה זה ציור של שרשרת ובה ארבעה רימונים. זה העיטור שעלינו לחפש בחותמות. החותם היה גם מחורר לאורכו לצורך שיבוצו במסגרת מתכת ובתליון או בטבעת. הוא היה עשוי משנהב או אבן".

"אז אנחנו מחפשים אחר חותם קטן בעל כמה פסי רוחב עם כיתוב בכתב עברי עתיק למטה ועיטור של שרשרת עם ארבעה רימונים בפס העליון, וחורים לאורכו," סיכמה אלה. "זה נשמע כמו למצוא מחט בערמת שחת, או יותר נכון טבעת בערימת עפר," גיחכה צאלה.

ההערה שלה הוציאה את האוויר ממפרשינו והתייאשנו מחפירה נרחבת בשטח. "בכל אופן," ניסיתי לעודד, "עשינו צעד גדול קדימה. גילינו כתובת ישראלית עתיקה המעידה על קיומם של צאצאי ממלכת ישראל. עכשו נשאר לנו רק... למצוא את בני השבט ומקומם".

פרק י"ג – הצלה באזור הקרבות

השעה התאחרה והתחיל להחשיך. דניאל הציע שנחזור לכפר דהא הקרוב לשנת לילה ומחר נחזור לכאן ונמשיך הלאה. ארז התלבט אבל כשחש שדעת הרוב נוטה לכך הסכים וחזרנו לכפר. למחרת צעדנו בזריזות חזרה עד למקום אבן הכתובות העבריות. משם המשכנו עד נהר שחסם את דרכינו. ניסינו לחצות את הנהר בהליכה או יותר נכון קפיצה מאבן לאבן. באמצע תהליך החציה כמעט מעדתי על אבן אחת ואיבדתי את שיווי משקלי. דניאל הושיט לי יד באדיבות ועזר לי להגיע לגדת הנחל בשלום. לא הרגשתי בנוח עם העובדה שעלי לקבל עזרה. מצד שני המחווה הג'נטלמנית הזו היתה נחמדה והערכתי את זה. אני לא יודעת איך, אבל דניאל יודע לתת תחושה של נאמנות ויציבות ושאפשר לסמוך עליו.

לאחר הליכה ממושכת תוך חציית נחלים נוספים הוחלט על מנוחה. אני המשכתי קצת הלאה לבדי, נהנית מהנוף ומחפשת אובייקטים מעניינים לצילום.

צעדים רכים רחשו מאחורי. הסתובבתי בבהלה, אך מיד נשפתי בהקלה. זה היה דניאל. "סליחה שהבהלתי אותך, התנצל, אני מפריע?"

"לא, בכלל לא," אמרתי וחזרתי לצלם עץ נמוך קומה בעל גזע מפותל בצורה מעניינת, שבאותו רגע הייתי עסוקה בחיפוש זווית מתאימה לצלמו.

"לא התעייפת מכל ההליכה?" שאל, "אפשר ליהנות מהנוף גם בישיבה".

"נכון," הודיתי. למען האמת, כבר הייתי מותשת ודבריו שכנעו אותי שאוכל לצלם גם מישיבה.

"נשב כאן?" הציע והצביע על הסלע החלק שבלט מהאדמה. לפני שעניתי הוא התיישב וסימן בידו על המקום הפנוי לידו.

לא ידעתי מה להגיד בשתיקה המביכה שנוצרה. "חם...", הצלחתי לפלוט משהו לבסוף.

"יפריע לך אם אעשן?" שאל תוך כדי שהוא שולף מאחד התאים שבאפוד החאקי שלו חבילת סיגריות.

"לא, לא, זה בסדר," מיהרתי להגיד, למרות שאני בכלל לא אוהבת שמעשנים לידי. אומרים שעישון פסיבי גם כן מזיק. כמו תמיד אמרתי לעצמי בלב: "פעם אחת לא נורא".

הוא שלף סיגריה ארוכה ודקיקה מתוך קופסת המרלבורו והתעסק בהצתתה.

חיפשתי משהו להגיד ולבסוף אמרתי: "אתה רגיל לחיות תקופות ארוכות בדרכים, בתנאים לא כל כך נוחים".

"נכון," אישר, פולט באיטיות ענן עשן.

"באיזה מקומות בעולם אתה בד"כ נמצא?" שאלתי למרות שקצת ידעתי ממה שסיפר ד"ר

אפלבויס במפגש הפתיחה.

הוא הביט קדימה לעבר האופק ונראה מהורהר.

"אני חי חלק מהזמן בישראל, וחלק בגרמניה ובאנגליה," סיפר, "כמובן, מלבד התקופות שאני

משתתף במשלחת חפירות באזורים מרוחקים," הוסיף.

"אז איך אתה מסתדר באורח חיים שמחולק בשלושה מקומות שונים?" שאלתי.

דניאל התבונן בי כמבקש לבחון אם מתאים לגלול בפני את מוצאו וקורות חייו ולבסוף פתח ואמר:

"אבי נולד באירלנד. הוא שהה מספר שנים בגרמניה, בהמבורג, בתקופת לימודיו. שם הכיר את אמי. הם התחתנו ואחרי כמה שנים חזרו לאירלנד. אני למדתי באנגליה ארכיאולוגיה, באוניברסיטת

קיימברידג', והתמחיתי שם בארכיאולוגיה קלטית".

"אז אתה גר בעצם באנגליה?"

"כן ולא. גרתי בגרמניה כשלמדתי בברלין על ארכיאולוגיה של הציוויליזציה הגרמאנית העתיקה.

רציתי להתמחות גם בתרבויות המזרח התיכון הקדום והחלטתי לעשות זאת בישראל. לכן חייתי גם כמה שנים בישראל. בעשר השנים האחרונות חזרתי להתגורר באנגליה כי מצאתי שם עבודה

במוזיאון לאומנות וארכיאולוגיה שבקיימברידג'."

"מה תפקידך במוזיאון?" התעניינתי.

"אני אספן של אמנות וחפצי נוי עתיקים ועוסק באיסוף פריטים ארכיאולוגיים עבור המוזיאון. אני

יכול לאמוד את ערכם של ממצאים המוצעים למכירה ולהעריך את מחירם. אני גם מבצע רכישות עבור המוזיאון".

הינהנתי בהערכה.

"את אוהבת אומנות?" שאל כשהוא שואף לקירבו את עשן הסיגריה.

"אני אוהבת ספרות," סיפרתי, "קוראת הרבה. ואני אוהבת גם מוזיקה".

"איזה יצירות את שומעת?" התעניין כאילו כבר אמרתי שאני אוהבת לשמוע יצירות קלאסיות.

"לא, אני אוהבת לשמוע שירים, בעיקר שירי ארץ ישראל", אמרתי בחצי התנצלות. הוא זקר את גבותיו, לא מבין איך אפשר לקרוא לסתם שירים אומנות.

הוא סיפר לי שגם הוא אוהב מוזיקה. זה התחביב הראשי שלו, אחרי ארכיאלוגיה כמובן. במיוחד יצירות קלאסיות של מלחינים גרמנים ידועים כמו באך, בטהובן וריכרד וגנר. הוא לא מחמיץ אף קונצרט טוב כשהוא באירופה.

"וגנר לא היה אנטישמי?" שאלתי בתחושת הסתייגות. "נדמה לי שבאָרץ יצירותיו לא מושמעות בתקשורת ובתזמורות הגדולות."

"נכון שגרמניה הנאצית אימצה את המוזיקה שלו", הודה בלי להתרגש, "גם ידוע שיצירותיו השפיעו ההוגה פרידריך ניטשה, אביה הרוחני של התנועה הנאצית. אבל וגנר טען שהתנגדותו למוזיקאים היהודים הייתה בגלל שלדעתו הם מסוגלים ליצור רק מוזיקה בעלת סממנים דתיים יהודים, במקום מוזיקה ששורשיה ב'רוח האמיתית של העם הגרמני'."

לפתע חשתי סלידה מוגנר וגם קצת מדניאל, שאוהב את המוזיקה הזו, בעלת מטען רגשי קשה עבורו.

הוא הרגיש בכך ומיהר לתקן את הרושם. "כל עם מרגיש נאמן לשורשיו הלאומיים ורוצה לשמר את טבעו הרוחני ממנו עוצב. זה מובן באותה מידה שהעם היהודי רוצה לשמר את שורשיו העתיקים. בכל אופן, אני אוהב יצירות של מוזיקאים גרמנים ואני גם אוהב ריקודים איריים קצביים, שמקורם בתרבותם של השבטים הקלטיים, תושביה הקדומים של בריטניה. במקור אלו ריקודים טקסיים דתיים שביצעו הדוראידים, כהני השבטים הקלטיים הקדמונים. אפילו למדתי זמן מה ריקוד בבית ספר לריקוד אירי מסורתי. אנו האירים מאופיינים בדבקות במורשת העבר.

בקיצור, אני אוהב את כל מה שקשור לשורשים שלי, "סיכם.

"ומה בקשר לתרבויות המזרח התיכון וארץ ישראל?" שאלתי.

"מה בקשר אליהן?" לא הבין.

"אמרת שאתה אוהב כל מה שקשור לשורשים שלך והבנתי שאתה אוהב את התרבות הגרמנית, התרבות האירית ואת תרבויות המזרח התיכון וארץ ישראל."

לא הרגשתי נוח לשאול אותו ישירות אם יש לו קשר לעם ישראל, אז השארתי לו להשלים בעצמו את המשוואה.

"אה, לא, צחק כשהבין, "נכון שאני נמשך לתרבות הקדומה בארץ ישראל ולכן הקדשתי שנים להתמחות בתחום וחייתי בישראל כמה שנים בשל כך, אבל לא בגלל קשר גנטי כלשהו.

אשתי למשל, לא מתעניינת בכלל במורשת הגרמנית למרות שהיא בת למשפחה ארית מיוחסת."

"לא קשה לאשתך להישאר פרקי זמן ארוכים לבד?" שאלתי בזהירות, מקוה שאני לא נדחפת לנושאים אישיים מדי.

"בוודאי שקשה לה. בשנים הראשונות היא הייתה סבלנית. לפעמים אפילו התלוותה אלי, למרות שארכיאלוגיה בכלל לא מעניינת אותה." הוא שאף מהסיגריה לאיטו כשוקל אם להמשיך.

"זו הסיבה שרצתה להתגרש, זרק לפתע פצצה לחלל, אך נשאר רגוע ושלו.

"אני בהחלט מבינה אותה, גמגמתי במבוכה.

"בשלב זה אנחנו פרודים וכל אחד חופשי לעצמו, שיתף אותי בטבעיות בחייו האישיים כשאני נמנעת מלהביט בפניו.

ממרחק נשמעו רעשים עמומים, כמו של התפוצצות חומרי נפץ. הוא התקרב מעט. "אני לוקח את השותפויות שלי מאוד ברצינות ותמיד נאמן, הצהיר, "אבל אני לא כופה את עצמי על מי שאורח חיי לא מתאים לו, הוסיף בהחלטיות ובקור רוח. "לפעמים צריך לתת להיגיון למתן את הרגשות."

"כן, כחכחתי בגרוני, לא יודעת מה לומר.

הפריע לי ההיגיון הקר שבו הוא מתייחס לקשרים זוגיים ולרגשות, אבל נמנעתי מלומר את דעתי.

"את לא ממש מסכימה איתי בעניין, קבע-שאל.

התלבטתי איך להגיב ועדיין לא עניתי.

*

קול הירייה שפילח את האויר היה כל כך לא צפוי שלרגע לא הבנתי מה הרעש הזה.

דניאל דווקא הבין מיד, עוד לפני שנשמעו כמה יריות נוספות. הוא דחף אותי לעבר האדמה והשתטח בעצמו על הקרקע. מיד אחר כך שמענו שריקת קליעים בקרבתנו. לאחר כמה דקות רוויות מתח הוא התרומם מעט ממקומו, הציץ מעבר לענפי העץ שליידנו וסרק במבטו את השטח סביב. המקום בו היינו היה אומנם מוקף בעצים קטנים, אך במרחק מה מגדת הנחל השתרעה אדמה חולית מדברית והשטח היה חשוף.

"מה זה היה?" דחקתי בו, מבוהלת. העדפתי להמשיך להשתופף, מוסתרת בין העצים ולא להרים את ראשי מעל לצמרותיהם הנמוכות.

דניאל לא מיהר לענות. הוא המשיך לסקור את השטח ממקומו, כשכל גופו מתוח וממוקד.

רק אחרי דקות שנמשכו כנצח, כשפניו עדיין מופנות לכיוון השטח וגבו אלי, ציין שהוא מבחין מרחוק בחיילים חמושים הלבושים במדים מנומרים וכובעי מצחיה. בידי אחד מהם רובה המכוון לעברינו. לידם נראו קבוצת מקומיים ופרדות טעונות במשא.

"נישאר בנתים כאן עד שיעברו?" בירר דניאל מה רצוני לעשות.
"לא יודעת", אמרתי מרימה את מבטי אליו ומחכה להחלטתו. דמותו העוצמתית שהזכירה רמטכ"ל או לפחות מפקד אוגדה גרמה לי לתחושת התבטלות כלפיו.

הוא חשב כמה דקות ואמר: "עדיף שנמשיך להסתתר כאן עד שיעברו. כנראה שהירות לא היו מכוונת כלפי אויב כלשהו, אלא סתם ניסיון להרשים אחד את השני בקליעה למטרה. אזור הקרבות קרוב לפה, אבל זה לא ממש כאן, אלא מעבר למדרונות התלולים. עושה רושם שכאן מקום המפגש של גדודי הלאדקים של הצבא ההודי עם הסבלים המקומיים. אני יודע שהמקומיים מתפרנסים מנשיאת משאות שהבהמות לא מסוגלות להעלות בשבילים הצרים שבהרים".

דניאל חזר להתיישב אבל כבר לא התחשק לנו לשוחח ורק ישבנו וחיכינו במתח דקות ארוכות עד שדניאל קם בזירות לבחון את השטח. "הם כבר התקדמו הלאה והתרחקו מאיתנו", דיווח דניאל מה הוא רואה. התרוממתי גם אני וראיתי עשרות פרדות חומות וגדולות נעות לכיוון ההרים. "הם נעים בין בסיסי האספקה בכפרים הקטנים שבהרים", הסביר דניאל, "מעבר להרים האלה מתבצר הצבא הפקיסטני".

הפרדות היו חבושות באוכפים שעליהם הועמסו ארגזים, כנראה עם תחמושת וציוד. סבלים צעדו לצד הפרדות. בראש צעד אדם שמשך אותן אחריו ברצועות הרסן.

באותו רגע הבנתי שהאזור הזה ממש נתון לקרבות. סוללת תותחים ברכס שממול החלה לירות. קולות מרוחקים ומפחידים של הפגזות והתפוצצויות הגיעו אלינו. פטריות עשן היתמרו אל על ממרחק. ג'יפים עלו וחיילי לאדאק, עמוסים בתרמילים וחמושים ברובים, טיפסו בטורים ארוכים לאורך המדרונות התלולים.

*

כשהבנו שהכל בסדר פנינו לחזור אל החבורה שלנו.
אלון רץ לעברינו. "נית?" אלון אמר מתנשף כשהתקרב אלינו. קולו רעד. "הכל בסדר איתך? שמעתי יריות מהכיוון שממנו באתם".

"כן, אנחנו בסדר", ניסיתי להרגיע אותו, "הקליעים חלפו רחוק מאיתנו. משהו כמו מטר או חצי מטר".

"נית, מה איתך? זה לא מצחיק!" טון קולו חזר להיות ביקורתי וכעוס, "את מדברת ברוגע כאילו אנחנו משוחחים על מזג האוויר. היית ממש בסכנת חיים! אוף, לפעמים את כזאת חסרת אחריות. איפה הראש שלך?" נזף בי. "את יודעת שאנחנו נמצאים ממש קרוב לאזור הקרבות. בואו!" פנה עכשו לשנינו, "אנחנו זזים מכאן כבר עכשו".

הוא מילמל לעצמו: "רק חסר לנו צרות מהפנדומגליסטים הללו. חטיפות, פיגועים. בעיתון בישראל עוד יכתבו בכותרות הראשיות - 'היעלמות מסתורית בלב אסיה של משלחת מחקר ישראלית'."
"אל תדאג", הצטרף בנתים ארז וניסה להרגיע את אלון, "אני יכול להשתמש באיתות לעזרה למקרה סכנה. אם יחטפו אותנו האיתות יוכל לגלות מאיפה ולאיזה כיוון".
"תודה רבה לך שבזכותך יוכלו לאתר את גופותינו כדי להחזיר אותנו לקבורה בארץ", אמר אלון בסרקזם.

הוא פנה להסתובב אך לפתע קפא ובמבט מזועזע הביט בכתפי.

"מה קרה?" נבהלתי.

"תראי... מה יש לך בכתף!"

הבטתי לצד וראיתי שפשוף של קליע שחרך את חולצתי מעל כתף שמאל. כ-15 סנטימטר מעל הלב. פס אדום דקיק שהזדחל ממקום החרך המחיש בצורה צבעונית את המרחק הקצר עד הלב. ריח אבק שריפה ודם נספג בחולצה. רעד חלף בגופי רק מהמחשבה מה היה יכול לקרות. כנראה שנראיתי חיוורת למדי, כי אלון מיד דחף לידי בקבוק מים. בלי לחכות שאסיים לשתות גרר אותי אלון מהאזור, כשדניאל צועד בעקבותינו בזריזות.

*

ליד הנחל בו נחו כולם הבחנתי בצאלה מתכופפת לעבר הקרקע, מחפשת דבר מה.
"אני חייבת למצוא את הצמח הזה שמפיק ריח מתקתק שכזה", אמרה כשגבה הכפוף עדיין מופנה אלינו, "נראה לי שזה הצלף או הלענה שגדלים פה, אבל מוזר שדווקא עכשו הריח חזק כל כך".
"אולי זה בגלל שפרדות הצבא שעברו כאן רמסו בדרכם צמחים הרוויים בשמנים אתריים", הסביר דניאל.

צאלה התרוממה והרימה את גבותיה. היא כנראה תמהה מאין דניאל יודע. היא קטפה ענף דק עמוס בעלים ומוללה אותו בחוזקה בידה וריחרחה ככלב גישוש. "כן, נכון", אמרה ברוגז קל כמובסת, "כשממוללים את העלים או דורכים עליהם הריח מתפשט".

"אני לא כל כך מריחה. אולי הבהלה גרמה לי לאבד את התחושות הבסיסיות," אמרתי בבדיחות קלה. חשבתי להקל עליה את תחושת התבוסה.

"הנה, תריחי," אמרה כשהיא דוחפת את העלים אל מתחת לאפי בתנועה חדה. "אני מקוה בשבילך שרק האף אצלך סתום ולא הראש". איך שהיא יודעת להקרין תחושת עליונות גם כשהיא בעמדת נחיתות.

"מה את חושבת, שלא ראו שהתחבאתם מאחורי השיחים?" אמרה בטון חושף סוד.

"התחבאנו כי ירו לעברנו!" נדהמתי מהפרשנות העקומה שלה. למרות דברי החיוך הלגלגני לא מש משפתייה.

*

בנתיים אלון חולל מהומה קטנה בדרישותיו לצאת מיד לדרך.

ארז התלבט על בחירת כיוון ההתקדמות. התוכנית המקורית הייתה להמשיך לצפון מערב. לאור המצב הסיק שעלינו לפנות חזרה מזרחה לאורך האינדוס.

דניאל נשמע בוטח בעצמו כשאמר שאומנם יש לחזור מזרחה, אך כשנגיע לכפר אלצ'י, בו חפרנו בין שרידי המבצר, צריך לפנות דרומה. ראשית, נתרחק מטווח האש שבגבול הצפוני, ואחר כך נתקדם לפנים המדינה בכיוון שעוד לא היינו בו.

ארז וד"ר אפלבוים ניסו להתווכח עמו. ד"ר אפלבוים הסכים דווקא עם ארז וניסה להסביר את שיקוליו, אבל דניאל כנראה החליט הפעם לא לוותר. הוא עמד על שלו בעקשנות מוגזמת מהרגיל עד שלבסוף הוכרחו כולם להיכנע ולקבל את דעתו.

"נודע לי, "סיפר, "שישנם שרידי מבצרים ברמת ג'נגטנג. אני מאמין שנוכל למצוא שם רמזים על השבטים האבודים".

אז ההחלטה נפלה פה אחד, ממש.

'האם זה יהיה חכם ללכת אחר הצעתו הנחרצת של דניאל?' חשבתי לעצמי. 'עד כה התבססה החקירה בעיקר על ניחושים, ניסוי וטעיה. מצד שני, משהו ידוע לו, לא ברור מאיפה, ואם ברצוננו לגלות את מקומם של בני אפרים נאלץ להיעזר במה שגילה לבד ולא סיפר לנו'.

בכל אופן, משהו כאן לא הריח לי טוב. חששתי שאנחנו הולכים בעקבותיו ללא עוררין כעדת עכברים הנגררת אחרי החלילן. כמובן שהוא ידע מה הוא עושה...

פרק י"ד – תקועים באמצע שום מקום

נהג הג'יפ הראשון ניסה לעשות קיצור דרך, אך הדבר התברר כטעות. הג'יפ שקע בבוצ עד מחצית הגלגלים. הנהג ניסה לחלץ את הרכב, ובמקום לעצור המשיך ללחוץ על הגז. הג'יפ מצידו סירב לזוז. לבסוף יצא הנהג מהג'יפ וצעק לנהג שלנו לעקוף אותו. "מה הוא הולך לעשות, עכשו גם אנחנו ניתקע?" הייתי מוטרדת. ארז ירד וכיוון את הנהג השני לדרך שנראית לא בעייתית. ירדנו גם אנחנו מהרכבים כדי לא להכביד על הג'יפים, הגורר והנגרר ועקבנו בחשש אחר התהליך, בתקווה שהג'יפ שלנו לא ישקע גם הוא.

"למה בכלל הגענו הנה?" רטנה צאלה.

"שאלה טובה", ענה ארז בסרקזם.

חכמה בלילה לאחר מעשה, חשבת לעצמי.

מסביבנו חול, אבנים ועצים נמוכים. הג'יפ הראשון עמד תקוע בנטיה קלה וחיכה בסבלנות. הנהג השני הצליח לתמרן בזירות את הג'יפ שלנו והעמיד אותו לפני הג'יפ התקוע. הוא ירד, הוציא כבל, וחיבר את הג'יפ התקוע לג'יפ שלו. כשהחל לגרור בקע רעש מנוע מתאמץ מהג'יפ וגלגליו הסתובבו על מקומם והתחפרו באדמה. אבק ובוצ טינפו את הג'יפ הישן, שנראה גם בזמנים רגילים דהוי וממורטט.

"תעשה קיק-דאון!" ארז צעק בקול רם, מנסה להתגבר על רעש המנוע. הנהג ניסה חזק יותר אך ללא הועיל. התברר שמה שחששנו אכן קרה והג'יפ השני נתקע גם הוא ואפילו את עצמו לא הצליח לחלץ. גלגל אחד היה שקוע בבוצ והשני באויר, מסתובב במקום במרץ כמו על ניוטרל.

*

הערב כבר ירד. ארז החליט שנישן במקום שנתקענו.

"חבר'ה, נתחיל להקים אוהלים", פנה אל הגברים. הנהגים הורידו את האוהלים מגג הג'יפים והחלו בעבודה.

ארז שלף את תרמילי האוכל והניחם על הקרקע. הוא ביקש מאלון להוריד איתו עבור המדורה את מעט הענפים ובולי העץ שנותרו בג'יפ השני, שעמד עדיין בזווית קטנה כלפי מעלה ופנסיו נעוצים בחשיכה. הוא נראה כמחכה לזנק קדימה כאילו הוא בתחרות ריצה למרות שלא היה יכול לזוז ממקומו. הג'יפ השני נראה כפסל של סוס אצילי שרגליו הקדמיות פשוטות קדימה כשש אלי קרב. אספנו קצת עצים מהסביבה. הזרדים נראו עלובים אבל ביחד עם מה שהיה זה הספיק. ארז הניח כמה בולי עץ כשהם צמודים זה לזה בראשם.

"למה אתה עושה הפעם את המדורה בצורה אחרת?" שאלתי.

"המדורה צריכה לבעור כל הלילה", הסביר מעבר לגבו והמשיך להתעסק עם העצים, "לכן צריך הפעם מדורת כוכב דווקא".

בנקודת המפגש של בולי העץ הוא בנה קונוס מזרדים שעליהם השעין ענפים עבים, כשבצד אחד פתח לרוח.

"יקח זמן עד שהמדורה תבער", אמר ארז והדליק בנתיים את תאורת הגז.

לאחר שהאוהלים הוקמו ישבנו סביב המדורה כשבמרכז הקפה המתבשל בפינג'ן. ארז הכניס לאש כמה תפוחי אדמה לחפלת לילה. בנתיים ניסה לרומם את מצב רוחו.

"תשמעו צ'זבט, חבר'ה, עד שה'על האש' יהיה מוכן", אמר והחל לספר. "לפני אלפי שנים גר זקן בודד על ראש ההר. היתה לו חרב גדולה, אותה הניח תחת מיטתו מדי לילה. לילה אחד..." לחש ארז בקול מפחיד, "שמע רעש של נקישת חלשה, פק-פק. הוא נבהל ותפס את חרבו. הוא לא הצליח להירדם, והרעש 'פק-פק' המשיך להישמע בביתו ואפילו התחזק. מה זה יכול להיות, חשב, אף אדם לא גר בהר הזה ובכל סביבתו. הוא קם וחיפש את מקור הרעש, 'פק-פק'. הוא בדק בפינת הבישול, 'פק-פק', הוא בדק בחדר השינה, 'פק-פק', הוא בדק בפינת האוכל 'פק-פק', אך לא הצליח למצוא את מקום הרעש. כשחזר למבוא היה נדמה לו שהרעש בוקע מאחורי דלת הכניסה, 'פק-פק'. הוא פתח את הדלת וראה..." הרים ארז את קולו ועצר לרגע. "שמונה אנשים מאובקים ומותשים הנוקשים על דלת ביתו. 'אנחנו בני שבט יהודה', אמרו כל בני המשלחת יחד, 'באנו למצוא אותכם'. הזקן מילמל בקול חלש: 'היה לנו כאן שבט שלם של בני ישראל, אבל כעת רק אני נשארת'. 'אמר ארז בקול נמוך אך בטון דרמטי. 'ואז הזקן הניף את חרבו וצעק: 'אז למה באתם רק עכשו???' רעם ארז את הפאנץ' ליין. צאלה, שנימנמה, קפצה ממקומה בבהלה. צחקנו. "המצאת את זה על המקום, נכון?" שאלתי.

ארז הינהן וקם להזיז את בולי העץ אל המרכז כדי לשמור על האש. העייפות מכל היום גרמה למבוגרים לעצום עיניים לצד הגחלים המחממות. הערב היה זרוע כוכבים. בעלטה ששררה נשמעו

היטב קולות הלילה ויחד עם ריח הקפה המבעבע יצרו אוירה מתאימה לשיחות נפש ארוכות אל תוך הלילה.

אלון פרש כבר לשינה באוהל. השעון שלו היה מכוון לשעה חמש, שזה כחצי שעה לפני הזריחה, כדי לתפוס בזמן הנכון הזדמנות עסקית מיוחדת. השינה שלו בדיוק כמוהו: ממוקדת ותכליתית. גם שאר האנשים הלכו לישון מלבד ארז שהשיג על האש ואלה שהשיגה על תפוחי האדמה.

"אני חושבת שהקרטושקס כבר מוכנים", אמרה אלה והביטה בארז. ארז קם, הוציא בעזרת מקל שני קרטושקס מפוחמים, והושיט לנו. הייתי רעבה. קילפתי חלק מהמעטה השחור של התפוח אדמה הרוטח ונשפתי עליו. הקפצתי קלות את הקרטושקה ששרף באצבעותי ונגסתי.

"לקרטושקס יש טעם של פעם", אמרתי לאלה, במבטא של אנגלי האוכל תפוחי אדמה חמים. "זה מזכיר לי את הקומיץ שעשינו בל"ג בעומר בהיאחזות. סביב היה רק שטח מדברי שומם כמו כאן. כולנו ישבנו מלוכדים סביב המדורה – מנגנים בתופים ובמפוחית, ושרים את שירי ארץ ישראל. אפילו המ"פ, משה, השתתף איתנו. בהיאחזות הוא הכיר את אשתו לעתיד, יעל, בת הגרעין שלנו. הם התחתנו אחרי סיום השרות."

"אָה...!", אלה נשמעה מתלבטת אם להישמע חוקרת, "ומה איתך?" גיששה, "אין... חתונה באופק?"

התלבטתי כמה דקות מה ואיך להגיד. שאפתי שאיפה עמוקה. "אני... אני לא רוצה להתחתן. לא מגיע לי שיהיה לי קשר רציני", הסברתי בקול שקט.

אלה חיכתה להמשך בלי לקטוע אותי ואני המשכתי: "בגללי ראובן לא חי. בגללי לא יכל להתחתן ולהקים משפחה". התכווצתי במקומי.

אלה הביטה בי והבעת השתתפות היתה נסוכה על פניה.

"אבל למה בגללך?" היא חיכתה לתגובתי.

הורדתי את עיני ונעצתי את מבטי באדמה. "לא נהגתי בסדר", מלמלתי, "דאגתי רק לעצמי. הייתי צריכה לידע אותו שיש אפשרות לוותר על ה'אחוזים'."

"לא נהגת בסדר", היא חזרה אחרי.

"כן", הסברתי, "כל כך שמחתי על שחרורי שלא חשבתי מעבר לזה. הענין הוא שבגרעין, היינו כולנו, כל החברה, כמו משפחה אחת גדולה ומרובת ילדים. ככל שחלף הזמן שחיינו יחד נקשרנו מאוד. בזכות הפעילויות הרבות יחד, החוויות המשותפות וגם מההתמודדויות השונות הפכנו ממש לקבוצה מלוכדת. לכן זה היה ממש מתבקש, אם לא מובן מאליו, שכל אחד יחשוב על טובת השני. מחובתי היה לדאוג לו כאילו שהוא אח".

אלה שתקה לרגע. הרמתי את ראשי והבטתי בה.

"זה נראה לך הגיוני שהאשמה תלויה בך? למעשה אין קשר ישיר בין יציאתו ל'אחוזים' לבין מותו. זה קרה בגלל שהמבצע בדרום לבנון התרחש בדיוק באותה תקופה בה הוא השתתף בקורס המכ"ם. אם המבצע היה מתחיל לפני או אחרי שגערך הקורס – כל זה לא היה קורה".

"יכול להיות שאת צודקת, אני לא יודעת", מילמלתי בקול רפה, "השכל באמת אומר שזה לא באשמתי. בכלל, ראיתי שהוא כל כך שמח שנבחר לקורס מכ"ם ושהוא רוצה לתת מעצמו, לכן לא ניסיתי לשכנע אותו להישאר עם כל החברה. אבל עמוק בלב, ישנו קול שאומר לי שכן, שהייתי צריכה לספר לו שיש אפשרות אחרת, לפחות לתת לו לבחור", סיימתי להסביר בקול ענות חלשה.

"אז לפי ההיגיון שלך את לא אשמה, אבל יש בך חלק שמאמין שכן", שיקפה אלה את דבריי.

"נכון", נאנחתי, "במשך כל השנים מאז שראובן נהרג אני מרגישה כאילו...", היססתי לפני שהשלמתי את המשפט, "כאילו שמגיע לי עונש", קולי נסדק.

"ניתי", היא אמרה בקול רך, "בואי נזרום לרגע עם ההרגשה שלך שמגיע לך עונש, אבל למה את חושבת שהעונש שמגיע לך צריך להיות כל כך גדול ולמשך זמן רב כל כך?"

"אני לא יודעת", עניתי בהיסוס "יש לי הרגשה כזאת..."

"נראה לי שאת תקועה כאן עם הבנה שגויה ועיוות חשיבה, ממש תקועה", חזרה על כך והוסיפה, "אז עכשו תתני לי הסברים למה את לא אשמה", אמרה והדגישה את ה'לא'.

חשבתי לרגע ואמרתי: "אחרי הכל, אני לא רציתי שזה יקרה, לא תיארתי לעצמי איך העניינים יתגלגלו".

אלה חייכה בחום. "אני שמחה שהגעת למסקנות הנכונות. עכשו את רק צריכה להפנים את זה היטב, עד שתהיי משוחררת מעיוות החשיבה הזה". חייכתי אליה בחזרה קלושות, לא בטוחה שאצליח להשתחרר מהמחשבה הזו שהשתרשה בי.

אחרי שתיקה קלה אמרה אלה: "את יודעת, כמעט לכל אדם יש רגשי אשמה, כל אחד בנקודה הרגישה שלו. אצלי למשל", פתחה בגילוי לב, "כשהילדים שלנו היו קטנים הייתי אמא שמעניקה ומגוננת, כנראה יותר מדי. לא הבנתי שהם זקוקים לעצמאות שלהם. השתדלתי תמיד להיות זמינה להם. אחרת הרגשתי אשמה שאני לא עושה מספיק. אחרי שנים, כשהתקדמתי בלימודי, הבנתי שאני

כופה את עצמי עליהם מרוב רצון לעזור ולתת. רק אז השתחררתי מתחושת האשמה שליוותה אותי במשך כל שנות ילדותם. רק שאז תקפה אותי אשמה אחרת, על כך שלא איפשרתי להם לבנות את ביטחונם העצמי. היום אני יודעת שרגשות אשמה רק תוקעים אותי ומקלקלים, ואני מנסה להשלים עם זה שאני לא מושלמת ושגם אם עשיתי טעויות בחינוך ילדי, למרות זאת הייתי 'mother good' enough".

אלה מזגה לנו עוד כוס קפה שחור ושקענו בשיחה עד שנראו נצוצי השחר העולה ממרחק. לאור הזריחה קיבלו השמים גוון אדמדם רווי צללים מסתוריים.

"העניין הוא, הוספתי בהיסוס, "שתחושת האשמה לא עוזבת אותי גם בגלל החלום ההוא".

"החלום על ראובן? מה בקשר אליו?" ביררה.

"כן, עניתי, "בפעמים האחרונות ראיתי בחלום שהוא מנסה לומר משהו, מבקש. אבל לא הצלחתי

להבין מה".

"הוא אומר משהו?" שאלה.

"משהו לא ברור. הוא אומר משהו כמו... 'צאי לך בעקבי הצאן'... 'אל בית האוצר'. מה הכוונה? זה

מאוד מטריד אותי".

אלה קימטה את מצחה. "אולי... הוא רומז לך לחפש את שורשי העם, ללכת בעקבות הקדמונים...

למצוא את הפתרונות לשאלות הקיומיות שלך ביסודות העתיקים של עמנו... לגלות את אוצרותיו

הרוחניים של עמנו".

"יכול להיות, אמרתי מהורהרת. "אולי ביחד עם המשלחת והמחקר שלה אצליח לפענח את

החלום ולהביא להגשמתו".

"ואולי..." הוסיפה אלה, "החלום מבטא את הקולות שמגיעים מפנימיותך, שקוראים לך לעשות את

מה שאת מאמינה ורוצה בו, ולא את מה שהוכתב לך ע"י הסובבים". היא שתקה לרגע ואז הוסיפה:

"החלום בעצם בא מתוכך, מהרצון החזק שלך לתיקון של מה שלדעתך קילקלת, כדי להסיר את

האשמה..."

*

כאשר הגיעה הזריחה לשיאה, התעוררו כבר חלק חברי המשלחת. אחי כמובן היה ער עוד לפני

עלות השחר. ארז שהיה מוטרד מהמצב התקוע, תרתי משמע, מיהר להעיר את הנהגים כדי להמשיך

איתם בניסיונות החילוץ. צאלה עדיין לא התעוררה וארז העדיף לא להפריע לה לישון כל עוד לא

נפתרה הבעיה. הוא פנה מיד לבשל קפה חדש על הגזיה.

לפתע פרץ בצחוק כשהוא מביט בי. "כנראה שהיית מאוד רעבה. את צריכה לראות איך הפנים

שלך מרוחות בשחור מהקרטושקס".

אלה הושיטה לי טישו וניקיתי את פני במרץ. חסר לי ששאר החבורה תראה את זה!

הפיגנ'ן רתח וארז הגיש לאלה ולי ספלי קפה מהבילים. חיבקנו בכפותינו את ספלי הקפה החמים

ועד שהקפה יתקרר מעט ניצלנו את הדקות להשתאות לנוכח האופן בו החולות מחליפים את צבעם

מארגמן לצהוב בשקט השורר סביב. הצבעים העזים, ניחוח האוויר הצח והקריר והאבנים הלחות

מהטל יצרו תחושה מיוחדת שכנראה מתרחשת רק בשעת הזריחה. ארז הגיש גם לנהגים את הקפה

והתיישב ליד אלון בצד השני של המדורה, כששני ספלים, עבורו ועבור אלון בידיו.

"תודה", שמעתי את אלון. בקולו היה שילוב של הערכה ופליאה. הוא לא רגיל ליחס אישי שכזה.

הוא רגיל תמיד לדאוג לעצמו, ורק לעצמו...

בשקט ששרר בכל נשמעו בבירור קולות הלגימה הרמים של ארז מהקפה הרוחת שלו.

"אצלנו במשפחה", שמעתי את אלון אומר לארז, "אם מישוהו יגיש לי קפה, ככה סתם, בלי

שביקשתי, זה יכול להיות רק אמא שלי".

"אצלי לא", אמר ארז. הקול שלו קצת רעד.

הייתה שתיקה. הבנתי שאלון לא יודע איך להגיב ומחכה להמשך הדברים.

"ההורים שלי התגרשו כשהייתי בן חמש", סיפר ארז, "מאז עברתי כנטל בלתי רצוי בין כל אחד

מהם. אני הייתי קיים בשבילם רק לצורך הסחיטות ההדדיות בדיונים המשפטיים על דמי המזונות ועל

הדירה". קולו היה כאוב ולפתע הוא נשמע כמו ילד חסר ישע ולא כמו המדריך העוצמתי שהכרתי.

"לא היה לי ממש בית. הייתי זר במשפחתו החדשה של אבי, זר בחו"ל, בדירתו של בן הזוג של

אימי. הרגשתי כמו נווד חסר שורשים.

כבר אז, כשהייתי קטן, "החלטתי שאני לא אמהר לפרק זוגיות כמו שעשו הורי, גם אם

יהיו קצת קשיים".

"אני מתאר לעצמי שזה מאוד קשה", אמר אלון כשאמפתיה בקולו.

שניהם התעטפו בשתיקה, רק קולות לגימת הקפה המשיכו להדהד בשקט שנשתרר.

*

הנהגים כבר סיימו לשתות וקמו אל הרכב. ארז הוריד את ארגז כלי החילוץ מגג הג'יפ. הנהגים הורידו כלי חפירה והגברים החלו חופרים, מנסים לפנות מהגלגלים השקועים את החול והבוץ המקיפים אותם.

"במקום לחפור אתרים ארכיאולוגיים אנחנו חופרים בחול כדי לחלץ את הרכבים," רטן דניאל ספק בצחוק ספק בתסכול.

"ואולי דווקא מחפירה אקראית זו נמצא מימצא חשוב," ניסיתי לראות את הצד הטוב שבמצב. דניאל הניד בראשו כמסתפק.

נזכרתי שמאז שמצאנו את הכיתוב העברי העתיק לא התקדמנו הרבה. לא מצאנו רמזים נוספים ובנתיים אנחנו תקועים.

הנהג נכנס שוב לג'יפ וכולנו עצרנו את הנשימה, מחזיקים אצבעות. הוא התחיל לנסוע קדימה בהילוך נמוך. "אם לא נצליח עכשו לצאת נצטרך להזעיק עזרה," הודיע ארז בדרמטיות.

הוא קרא גם לאלון לעזוב את המחשב ולעזור לדחוף את הג'יפ מאחור ביחד עם כולם. לארז תמיד יש פתרונות לכל מצב, וידעתי שאפשר לסמוך עליו שיוציא אותנו מהבוץ. הוא דאג קודם כל לסילוק האבנים מלפני הגלגלים ולמילוי הבורות בעפר. קמתי לאסוף אבנים, ואלה באה בעקבותי. שמנו את האבנים מתחת לגלגלים. הרכב זז מעט ושוב התחפר.

חזרנו על הפעולות שוב ושוב. שוב חופרים ושוב אבנים ושוב הג'יפ מתיז חול ואבנים. הרכב נהם בזעם מתגבר כל פעם, כאילו מתעצבן שהוא לא מצליח לזוז מהמקום למרות כל המאמצים.

ברקע נשמעו ההוראות של ארז שצעק לנהג: 'תיישר את ההגה. עד הסוף ימינה. עכשו קדימה בכוח. אל תיגע בברקס'.

רק צאלה ישבה בצד בפרצוף חמוץ. לבסוף קמה באיטיות, בהבעה של טוב-אני-באה-מה-אתם-מסתכלים-עלי-ככה והרימה גם היא אבן קטנה אותה שמה מתחת לגלגלים. ארז עקב אחריה במבט של 'מה זה כבר יעזור למאמץ המלחמתי', אבל לא אמר דבר.

"אם יכולנו לחבר פרופלור לגג הג'יפ, עם מנוע, כמו במסוק," העלתי רעיון, "ככה הרכב היה מתרומם קצת ואז נחלץ מהבוץ".

"אם!" גיחך אלון, "ואם לסבתא היו גלגלים, או כנפיים..."

"צריך לחשוב מחוץ לקופסא," גמגמתי, "לנסות פתרונות יצירתיים."

"כן, בעבר היו לך עוד כמה רעיונות מקוריים לתחבורה," אמר אלון.

אלה הקשיבה בסקרנות ואלון עבר לדבר אליה. "היא כל הזמן מנסה ליעל את דרכי ההגעה שלה. עוד שהיתה בכיתה ו' תיכננה קורקינט מעופף כדי להגיע לבית הספר בזמן. שתביני," הסביר לאלה,

"בית הספר היה בניין ליד הבית שלנו."

"נו, והיא הצליחה לרחף?" שאלה.

"לרחף היא תמיד מצליחה, אבל מאז שהקורקינט התהפך והיא חזרה הביתה חבולה הורי הטיול

וטו על ההמצאות שלה."

"הרעיון התפתח בעקבות אלבום 'העולם המופלא', הסברתי, 'התגליות על פלאי הטבע וההמצאות שבו הלהיבו וסיקרו אותי. היה באלבום חלק אחד על בעלי חיים נדירים ויכולות מיוחדות שלהם, כמו 'העטלף והרדאר-מכ"מ', 'הינשוף והסונר', ועוד. אחד הקלפים היה 'הסנאי המעופף' על הסנאי הדואה. בצד גופו יש קרום המחבר את הרגליים הקדמיות לאחוריות. החלטתי להשתמש בטכניקה הזו ולחבר לעצמי בד בין הידים לרגלים וניסיתי בירידה לתפוס תאוצה על הקורקינט.

אחרי שהפטנט הזה נכשל תכננתי להצמיד לשתי ידידות כידון הקורקינט שני כדורים פורחים כמו פנסי התאורה המרחפים בסין שהיו מורכבים מניר המתוח על מסגרת במבוק שבתחתיתו נר. במקום נר חשבתי להצמיד פנס עם נורת לד, שמתחממת במהירות, ולכבות את הפנס כשרוצים לנחות, אבל הורי כבר לא איפשרו את זה."

אלון גיחך, אבל הוא לא העלה בדעתו שהרעיונות היצירתיים שלי עוד יצילו את חיינו...

ארז הפעיל הרדיו-דיסק שבג'יפ כדי לרומם את מצב רוחנו. אחר חיבר את שני הג'יפים ברצועות הגרירה עם שאקלים. הרצועות נמתחו ושינסו את מותניהן מנסות למשוך בעקבותיהן את הג'יפ השני. מרוב מאמץ כבל אחד התנתק מהקשירה. ארז קשר אותו שוב חזק יותר ותהליך הגרירה חזר על עצמו כמו בערב הקודם. הפעם זה הלך בקלות רבה יותר.

"זהו, הצלחנו" קרא ארז בשמחה, "אפשר להמשיך בדרכנו!"

פרק ט"ו – חשדות על אוצרות קבורים

הג'פים המחולצים הובילו אותנו חזר לכיוון מזרח. בצהרי היום הגענו לכפר קהל'טסה והתמקמנו בגסט-האוס היחיד שהיה בו. מאחוריו היה בוסתן מלא עצי משמש. למרות שכל הזמן ראינו בדרך עצי משמש, בכל זאת ביקשנו מבעלי הבית לקטוף משמשים טריים מהעץ. מרחוק בהרים היו רועים עם עדריהם. הכל סביב היה שקט ורגוע. היתה באוויר תחושה כאילו הזמן עמד מלכת. התיישבנו בפינה מוצלת למנוחה קצרה. אלון התכרבל ליד עץ קטן ונימנם כשידו חובקת את מחשבו. חיפשתי חברה ואלה היתה זו שעלתה בחכתי. "עוד לא סיפרת לי למה בחרת ללמוד בתחומים מנוגדים – מדעי הרוח והמדעים המדויקים", שאלה לאחר שהתיישבתי לידה.

"זה סיפור ארוך, ניסיתי להתחמק."

"בכל אופן." התעקשה בחביבות.

"בסדר", חייכתי. כל אחד אוהב שמתעניינים בו. "עוד בילדות היה לי חלום להיות מדענית. פעם הגענו כל המשפחה ליום מבקרים במכון ויצמן. במעבדה שם הדגימו מחקרים בנושאים מדעיים שונים: פריזמות, קוונטים, ורובוטיקה." "יפה שם למעלה?" צעקה לעברנו צאלה והחלה להתקרב. הנהנתי לעברה והמשכתי: "הכי מעניין היה הדמיה של רובוט שמאתר ניצולים במבנים שקרסו. הרובוט התמודד עם קירות נופלים שחסמו את דרכו ושאלו יכלו לפגוע בו. באותו יום החלטתי להיות מדענית בתחום הפיזיקה." "להביא סוודר? קר למעלה?" צאלה שאלה כאילו שאנחנו בגובה הרבה יותר גבוה ממנה. "לא נורא", עניתי לה בקול רם. "כבר בתקופת השל"ת בקיבוץ נרשמתי לאוניברסיטה הפתוחה, לקורס פיזיקה למתחילים, ואחרי יום העבודה נגשתי במרץ ללמוד ולהכין את המטלות. לעומת זאת, בערבים, הייתי שוקעת בקריאת ספרי הרמן הסה. במיוחד אהבתי את הספר 'סידרתא' העוסק באדם המחפש במסעו שינוי עצמי, ואת הספר 'זאב הערבה', על הקונפליט שבין החייתי למוסרי באדם."

"ואחרי הצבא יצאת לטיול להודו, זכרה אלה. טוב, זה must, צחקה, רומזת למנהג שרווח אצל הצעירים הישראלים."

"כן, אצלי במיוחד, הודתי בחיך. "כשחזרתי מהטיול להודו אפופה ברוחניות המזרח ובמחשבות על החיים העדפתי להתמקד במדעי הרוח, בעוד אלון שועט קדימה בביסוס הקריירה שלו. כבר בסוף היסודי הוא ידע שמחשבים יהיה המקצוע שלו, וקריאת ספרי תכנות עד שעות לילה מאוחרות היה התחביב העיקרי שלו."

"רוצות מישמשים?" שאלה צאלה שכבר התיישבה לידנו והושיטה לעברנו שקית מלאה. הנדתי בראשי לצדדים לאות לא והמשכתי. "לא יכולתי להישאר מאחוריו לכן החלטתי ללכת בנתיים על תואר כללי שמשלב בעיקר את שני התחומים האהובים עלי: פיזיקה ופילוסופיה. בחרתי בנושא רכיבים מתוכנתים בפיזיקה יישומית, ובפילוסופיה התמקדתי בענף המטאפיזיקה, העוסק בהסבר על המציאות, הקיום והעולם, בקיצור, על ה'יש'."

"אז בעצם את לומדת פיזיקה ומטאפיזיקה, אמרה אלה בחיך, "כלומר על העולם הפיזי, ועל העולם הרוחני."

"כן, בעצם נכון, הסכמתי. "וכך יצא שאני עובדת במקביל על שני דוקטורטים בפקולטות שונות, ולכן שניהם לא מתקדמים בקצב משביע רצון... בלשון המעטה."

"דוקטורט גם בפיזיקה? זה לא פשוט!" אמרה אלה.

"בפיזיקה זהו אומנם מסלול ישיר לדוקטורט, אבל רק כשאסיים את התואר השני ואעמוד בכל הדרישות, אוכל להמשיך לדוקטורט."

"איזו שטות לעבוד על שני דוקטורטים יחד, הצהירה צאלה שהתערבה בשיחה. "מתאים לך להתחיל המון דברים ובסוף לא לסיים כלום. ומה פתאום בחרת לך שני תחומים מנוגדים כל כך? מה בכלל תעשי עם תחומים ערטילאיים ולא מעשיים שכאלה?"

היא שאלה בלי לקחת אוויר בין שאלה לשאלה, וזה נשמע כמו מכונת ירייה שפולטת צורות כדורים בהפסקות קצרצרות. בכלל, כשהיא שואלת משהו יש לי תחושה שאני חייבת לענות מיד, שהיא תובעת מענה ללא דיחוי, כאילו דוקרת אותי - נו, נו!

"את לומדת ולומדת בלי סוף. זה נראה כאילו את מטפסת לעבר איזו פיסגה שראשה בעננים, ורודפת אחרי הרוח." היא לחצה בדיוק בנקודות הרגישות שלי. גם אלון דרך לי על היבלות כשאמר לי פעם: 'לפעמים נדמה לי שאת בורחת אל הלימודים חסרי התכלית כדי לא להתמודד עם... לא יודע, אולי עם... חוסר התכלית בחיים שאת כל כך חוזה'."

*

לפתע עבר לידינו דניאל. הוא העביר את מבטו בין שתינו ושאל: "אפשר להפריע לכן?" "כן, כמובן," מיהרה אלה לענות.

"אז אורנית, גשי בבקשה לחדרי, יש לי עניין חשוב לדבר איתך עליו". הוא נשמע כמו מרצה בקורס שצריך לשוחח איתי על ציוני המאכזבים. "הדלת לא נעולה", הוסיף. לא אהבתי את השתלטנות שבדבריו. רציתי להמשיך את שיחתי עם אלה. וגם ציפיתי לשמוע את דעתה, אבל סקרנותי גברה. פתחתי את הדלת ושמעתי את דניאל פונה אל אלה. "אני מתנצל שקטעתי את שיחתך. אני חייב את עזרתך בהעברת התמונות למחשב. זה לא יקח זמן רב", הבטיח. נכנסתי לחדר והוא הזמין אותי לשבת ליד השולחן עליו היה מונח המחשב הנייד. הוא התיישב לצדי וכיחכח בגרונו.

הבטתי בו בציפיה, מסוקרנת לדעת במה העניין. "אה, תראי", פתח בצורה קצת מגומגמת, שלא אופיינית לו, "רציתי להתייעץ איתך. אָם, זה, כלומר, חשבתי..." תוך כדי דיבור זע באי נוחות וידו שיחקה בעט שהיתה מונחת על השולחן. הוא לא היישיר אלי מבט, וחששתי שמדובר בעניין בעייתי או מביך. הבנתי שהוא מתקשה לנסח את דבריו בגלל רגישותם. דפיקה נשמעה בדלת.

דניאל קפץ ממקומו וניגש אינסטנקטיבית אל הדלת. זה היה פרופ' אוליב. שמתי לב שהוא רגיל לדפוק על דלת חדרו אם יש לו שותף לחדר. "אני מקוה שאינני מפריע", התנצל, כשהבחין בתגובה המתוחה לכניסתו. "לא, לא", אמר דניאל, "תיכנס. זה גם החדר שלך".

"אני יכול לחזור אחר כך", אמר פרופ' אוליב והחל לסגת החוצה. תוך כדי הויכוח המנומס שלהם הפכתי במוחי וניסיתי להבין מה רצה דניאל. אולי זה קשור למחשב שלפנינו, חשבתי. בתחילה הבנתי שדניאל צריך את עזרתי בהעברת תמונות מהמצלמה למחשב, אבל באותו הרגע אפשרויות שונות עלו במוחי. נגעתי בעכבר המחשב כדי לקצר את התהליך ולהבין סוף סוף במה מדובר.

המסך התעורר לחיים. על המסך היה מוצג אימייל שעדיין לא נשלח, ובאופן אינסטנקטיבי החלו עיני לקרוא אותו.

"I almost have the treasure. When I come back to Europe I'll bring it to you..." - היה כתוב שם. האותיות הגליות לעין כל כאילו לא חששו לומר את הדברים בלי להסוותם. הדברים נראו מוזרים ואף מעוררי חשד. על איזה אוצר מדובר? הרגשתי שרכותי הולמות.

קראתי שוב וניסיתי לעכל את המידע. לא היה לי הרבה זמן לחשוב. פרופ' אוליב יצא ודניאל סגר אחריו את הדלת. ידו עדיין היתה מונחת על ידית הדלת כשלפתע הבחין במבטי המוטרד הנועץ במסך. קולו רעם. "סליחה, מה זה?" פניו הביעו חומרה וחשדנות. "מדוע את פולשת לתחום לא לך?" פתאום הוא נראה מפחיד. זה לא היה אותו דניאל שהכרתי. הוא הפך לזאב נוקם. "את קוראת בחומר האישי שלי?" שאל בזעם כבוש. עיניו עטו דוק קשה כפלדה. "אני מצטערת", התנצלתי, "פשוט חיקיתי ובנתיים קראתי בלי משים את מה שהוצג על המסך." למרות כעסו לא יכולתי להתאפק והעזתי לברר, "בעצם, על מה הכתוב מדבר?" הוא נעץ בי מבט עוין. "סליחה! מה החטטנות החצופה הזו?" קרא המום. פניו האדימו. עיניו הכועסות נראו לפתע כהות מאוד, אפלות.

"סליחה, אני מתנצלת. סתם התעניינתי", מלמלתי מבוהלת ונסוגתי אחור בכיסאי. "זה לא עניינך", הגיב בזרות ועיניו יורקות קור מקפיא. קולו היה קר כפלדה ומנוכר. נפגעתי. לא ציפיתי ממנו ליחס כזה. מבטו סקר אותי ונקב בבשרי כקן לייזר חדה כאילו מנסה לגלות מה כבר הצלחתי לחשוף. תהיתי לאן נעלם האמון שהיה ביננו. לפתע העלה חיוך כפוי על פניו. "את צודקת, זה לא כל כך נורא שהסתכלת. אני פשוט רגיל לנימוסי אירופה. שם לא מקובל להציץ בדברים אישיים בלי לבקש רשות. אצלכם הישראלים זה אחרת", הוסיף בציניות. בבת אחת הוא חזר להיות האדם שהכרתי. מבטו חזר להיות חם ומשדר ידידות. דבריו שנשמעו הגיוניים וחשיבותו הרציונלית גרמו לי לפקפק אם תגובתו הייתה באמת לא מתקבלת על הדעת. בכלל, שמתי לב שגברים בשעת לחץ מגיבים בכעס בלי להיות מודעים לפגיעה הרגשית שהם מחוללים בהיסח הדעת.

"לעצם העניין, אם את מעוניינת לדעת באיזה אוצר מדובר אני מוכן לספר לך". הוא התיישב וקירב אלי כיסא, "בואי ואסביר לך", אמר בטון רגוע ונעים.

"מדובר בלוחיות ששימשו כקמעות ועליהן חרוטות בכתב העברי הקדום מילות ברכת הכוהנים המקוצרת מספר 'במדבר'. אלו לוחיות מגוללות כמו מגילות זעירות שנמצאו במערות קבורה מסוף ימי בית המקדש הראשון בירושלים - כמאה שנה אחרי הגליית ממלכת ישראל. בא"י הפסיקו להשתמש בכתב העברי העתיק בתקופת גלות בית ראשון. לכן התבקשתי, כשליח החברה הגיאוגרפית המלכותית הבריטית, וכמי שהוביל משלחות לחקירת אזורים שונים באסיה, לחפש בקברים לאורך מסלול נדידת השבטים לוחיות כאלו שעדיין מופיע בהן הכתב העברי הקדום. ידוע גם שבמקומות

מקודשים בגבעות באפגניסטן נמצאו קמעות וכתבי קודש שהוחבאו מימי הג'יהאד הראשון בשנת 640 לספירה".

"בחפירות שלכם במרכז אסיה לא מצאתם קמיעות כאלו?" שאלתי.
"לא", השיב, "אבל נמצאו סלעים שעליהן חרוט בכתב עברי עתיק על יד העיר נְצֶאֱסֶט באפגניסטן".

הוא חזר לנושא העיקרי. "את זוכרת שטיפסנו על מעבר ההרים הגבוה, סטוק-לה? זיהיתי שם שרידי מבני קברים עתיקים. שיערתי שנשתמרו בקברים פריטים קפואים בשכבות קרקע קפואות המבודדות מהאוויר."

נזכרתי שהעדפתי שם לצלם את הנופים המדהימים ולא התייחסתי לזמזום המכ"ם ולמעשיו של דניאל. שאר בני החבורה שכבו אז בצידי הדרך לנוח ולא הרגישו דבר. הטרידה אותי העובדה שהוא לא מצא לנכון לשתף אותנו במימצאיו. באותו רגע קלטתי שהוא בעצם צייד עתיקות ואוצרות היסטוריים, כגון מטבעות ותכשיטים, ולכן הוא שומר לעצמו את מימצאיו.

"כולכם הייתם אז תשושים. התחלתי לבד והנה גלאי המתכות אותה לי שיש מתכת באדמה שבקבר. חפרתי באזור שסימן הגלאי וגיליתי מחרוזת קצרה העשויה מארבע שורות של חרוזי זהב קטנים. ליד המחרוזת מצאתי כד חרס קטן טמון באדמה, שבור בצדו האחד, אבל לפחות הידיות נשתמרו. לפי סימני הטביעה על ידיות הכד זיהיתי שזהו כד מהתקופה הישראלית והתרגשתי מאוד. בתקופת ממלכת ישראל היה נהוג ליצור טביעה על ידיות כלים הקרובות לשפה, כנראה בעזרת מקל דק כשהחרס רך. באזור ההר המרכזי היתה נהוגה טביעה על הידיות בלבד. בעיקר בנחלת יוסף, הטביעה הייתה דווקא בצורת פרצוף – שתי נקודות וקו ארוך ביניהן. אם מסתכלים על הכד מלמעלה אפשר לראות על כל ידית פרצוף".

"מעניין מה פשר הסימן הזה ומדוע דווקא בנחלת יוסף?" לא יכולתי שלא לקטוע את הסברו מרוב סקרנות.

"סימן הפרצוף הוא כנראה סממן של קבוצה, משפחה, שבט. יתכן שאלה היו כדים שבהם הועלה המס שכל שבט התחייב לאשור." ענה דניאל בחטף והמשיך, "הרמתי את הכד השבור בזירות ומצאתי בתוכו, בין שכבות עפר קפואות, לוחיות נחושת גלולות היטב, בסגנון זהה לאלו שנמצאו בירושלים. היה צורך לנהוג בעדינות ובזהירות ולהשתמש אפילו בכלים דנטליים של רופא שיניים כדי לא לפגוע בממצאים הרגישים. עדיין לא פתחתי את הלוחיות הגלולות כי בפתיחתן עלולים להיבקע סדקים ושברים. יש צורך בטכנולוגיה מתאימה לפתיחת המגילות בלי שייגרם להן נזק. לכן שלחתי הודעה שהאוצר כמעט ביד".

דניאל הבחין בהבעת הספקנות שעל פני ומיד הוסיף: "את בטח מתפלאת מדוע לא דיווחתי על התגלית שלי לד"ר אפלבונים?"

"כן", נכנסתי לדבריו, "לפחות תדווח לו על מציאת כד מהתקופה הישראלית, שזה כשלעצמו התקדמות עצומה לגבי משלחתנו".

"ובכן", השיב בנחת, מתעלם מהתפרצותי, "רציתי קודם לראות אם יש בלוחיות הגלולות כיתוב כלשהו. אינני רוצה סתם לדווח לו על חתיכות ברזל ללא כל ייחודיות. במעבדה יש תנאים וכלים מתאימים לפתוח את הלוחיות העדינות, ואז לזהות את מקורן ולאמת את מקורותן. אבל עד שהן יגיעו למומחי המעבדה של המוזיאון חשבתי לנסות לפתוח לבד לוחית אחת, רק שהפתיחה מצריכה זהירות וסבלנות ברזל" עם המתכת, כי כל ניסיון לפתיחה מהירה עלול לגרום לנזק בלתי הפיך לכיתוב. כשגרנו באוהלים לא היו תנאים לכך".

היה לי הרושם שדניאל מדבר ברצף כדי ליצור תחושה אמינה של ידע מקצועי רב ולהסיט את תשומת ליבי מהתגלית שלי או לזרוע בלבול.

החלטתי לא לוותר. "למה אתה קורא לזה אוצר?" שאלתי בספקנות.

דניאל הביט בי בפליאה כאילו אני מבינה דברים פשוטים. "למצוא עוד שרידי כתב עברי קדום הם עבור כל ארכיאולוג אוצר יקר", אמר וברק הופיע בעיניו. "הלוחיות שנמצאו בירושלים הם תכשיטי כסף נדירים ומה שמויחד יותר הוא היותם המימצא הקדום ביותר של טקסט מקראי. זאת ממש סנסציה! זה יביא לנו פירסום כמו למגלי המגילות הגנוזות!"

חשבתי ביני לבין עצמי שאם הוא ימשיך להסתיר את מימצאו מד"ר אפלבונים זה כנראה יביא פרסום רק לו.

"ובכלל", הוא המשיך, כנראה לא מנחש מה עובר לי בראש, "נדירות הכתובות מאותה תקופה שנחרטו על כסף טהור או על מתכת בכלל." הוא גחן קדימה לעברי כממתיק סוד והמשיך: "אֵת מה שהיה בארץ ישראל כבר מצאו, ובתקופת בית שני כבר לא כתבו בכתב הזה. לכן קמיע כזה הוא יחיד מסוגו. ובזכות גילו שוויו הכספי רב".

הוא עשה אתנחתא כדי לבחון את התרשמותי ואחר הוסיף: "מאחר שהלוחיות סבלו מקורוזיה ובלֵיה כימית, חלק התפורר וחלקים היו שבורים וחסרים, כך שמשקל הכסף בהן הוא אפסי. גם גודלם די קטן – כגודל בדל סגריה, אבל המשמעות החשובה של הממצא היא ערכו ההיסטורי. לכן שוויו רב.

כאן, בדרך המשי, אפשר עדיין למצוא לוחיות של קמעות הכתובות בכתב עברי קדום, הקדומות אפילו יותר מאלה שנמצאו בנחלת שבט יהודה בירושלים, ואשר השתמרו בידי שבטי ממלכת ישראל בנדידתם מזרחה".

דבריו גרמו לי להתמלא הערכה וכבוד כלפיו, והחמיא לי שהוא משתף אותי במחקריו כשווה בין שווים. חשדתי בעצמי שנכבשתי בקסמיו ולכן אני נוטה מהר מדי להאמין להסבריו. החלטתי להמשיך ולברר.

"ואיך אתה יודע שלוחיות אלו שימשו כקמיעות?" הקשיתי.

"ברור שהלוחיות מיועדות לענידה. רואים את זה על פי החור שבמרכזם שאיפשר השחלת פתיל ונשיאת המגילה על שרשרת. כל לוחית הייתה מגולגלת בחמש שכבות-כריכות וקצותיה החיצוניים משופשפים מענידתה. נמצאו גם קמעי פפירוס, שגם הם נגללו בהידוק ונקשרו בחוט פשתה ואחר הונחו בנרתיק עור או במיכל עץ בצורת גליל צר שניתן לתליה. המנהג הקדום היה לתלות קמיעות על לוח הלב. אגב, "הוסיף, "ד"ר אפלובוים סיפר לי שכתוב במדרש שיעקב כתב על ציץ של זהב שם הקודש ותלה על צווארה של אסנת בת דינה אחרי המקרה עם שכם בן חמור. היא נשלחה למצרים וכשגדלה נישאה ליוסף".

"אולי גם ליוסף נתן יעקב קמיע זהב שכזה וכך זיהו זה את זה, שיערתי.

"ובכלל, המשיך, "סוד מיסטי קשור בקמיע בגלל ברכת הכוהנים שבהם ובגלל הפסוקים הקדושים. לכן הקמיע משמש כנגד עין הרע וכשמירה. אם בעזרת ידע קדום נוכל להשיג הגנה רוחנית מפני מזיקים שונים גם בימינו - ודאי שכדאי לחפש אחר קמיעות כאלו ולראות בהם אוצר".

"אבל הבנתי שאתה לא מאמין בקיומם של כישופים ומזיקים אלה שהמקומיים חוששים מהם, התפלאתי, "אם כך, איך אתה רואה בהגנה רוחנית אוצר?"

"באמונות תפלות של מקומיים אני לא מאמין, אמר ובקולו נשמעה נזיפה, "אבל בכוחות רוחניים שבקמיעות ישראלים ברור לי שיש ממש".

הוא הבחין במבטי התמה ובגבותי המורמות ואמר: "בקמעות יהודים כתובים צירופי אותיות של פסוקים, שמות מלאכים או שמות קדושים אחרים. הביני, תורת הסוד היהודית נחשבת למסורת המיסטית העתיקה ביותר בעולם. בכתבים הקבלים צפונים סודות עתיקים, מפתחות נסתרים להבנת היקום וכוחותיו. לקמעות שנכתבו לפי תורת הסוד יש יכולת שמירה והענקת כוח שאין באף דבר אחר!"

דבריו גרמו לי להרהר בכך שיש כאן דברים בעלי עוצמה, דברים נשגבים שאומנם לא מוכרים לי, אבל יכולותיהם ידועות בעולם.

לפתע הוא נראה קצר רוח והפטיר: "ברשותך, אני אחזור לענייני. פתאום חזר להפגין קרירות נוקשה. "אני זקוק לקצת שקט כדי להתרכז במשימה שלפני. אני מקוה שלא תעלבי אם אבקש אותך לצאת עכשו מהחדר, "הוסיף בחיוך מתוח, אדיב וקר. הוא התקרב למסך המחשב מתעלם מנוכחותי. פניתי לצאת. כשהגעתי לדלת הסתובבתי לאחור כשנזכרתי שהוא רצה שאעזור בהעברת התמונות. "בעצם רצית את עזרתי כשהזמנת אותי..." התחלתי לומר.

הוא הסתובב אלי והבעה חמוצה על פניו. "למעשה התמונות היו רק תרוץ למה שרציתי, אבל נדמה לי שההזדמנות הוחמצה". הוא סובב את גבו אלי וחזר לענייניו.

*

חזרתי לחדרנו מוטרדת וניסיתי לעשות סדר במה שראיתי ושמעתי עתה. אלון ישב על הכורסא היחידה שבחדר ועלעל בספר. חשבתי לנצל את ההזדמנות הנדירה שהוא לא שקוע במחשב, התיישבתי על המיטה לידו וסיפרתי לו על אוצר הלוחיות.

"ואת מאמינה לסיפורים שלו על המקום שמצא את הלוחיות?" שאל אלון בנימת זלזול גלויה. "למה לא?"

הוא זקף גבה כאילו השאלה ממש מגוחכת. "קודם כל, איך יתכן שאף אחד לא הבחין שחפר שם ברכס. מילא את, שאחוז ניכר מזמנך מרחפת ולא שמה לב מה קורה סביבך, אבל שאר החוקרים שהגיעו למקום למטרת מחקר ודאי התקרבו לראות מה הוא חופר שם במרץ ומוציא מתוך קבר. אז אני לא 'קונה' את הסיפור הזה."

חשתי בחום המבעיר את לחיי מרוב עלבון וכעס.

"אני בעצמי ראיתי את זה, התקוממתי, "כל השאר היו שרועים על הקרקע מותשים. בכל אופן, לשיטתך, איפה הוא היה יכול למצוא את הלוחיות, אם לא במעבר בו חפר?" שאלתי עניינית, מנסה להסוות את העובדה שנפגעתי מהאופן המשפיל שהציג אותי.

"וכן, תדעי לך, שאני לא תמים כמוך. כשמצאנו את האבן עם הכתובות והוא הציג אותך כבעלת דמיון מופלג בעניין ההשערה על הגניזה, וכשהזדרז להציע לחזור לכפר ממנו באנו, הבנתי שהוא מתכנן בלילה לחזור ולבדוק את העניין."

הוא עצר, מותח אותי כשחיוך ממזרי על שפתיו.

"אז מה עשית?" שאלתי מיד, כי לא הצלחתי להעמיד פנים שאני אדישה.

"אז באותו ערב יצאתי מהחדר אחרי שנרדמת, הסתתרת בי בחוץ מאחורי מבנה סמוך וחיכיתי לתנועה מאזור חדרי האירוח שלנו. לאחר כשעה ראיתי אותו יוצא עם תרמיל קטן, מביט באגביות לצדדים וצועד לעבר מקום הימצאה של האבן. עקבתי אחריו ממרחק. לא הייתי צריך להתקרב אליו ממש כי ידעתי לאן מועדות פניו.

לקחתי איתי את רחפן המצלמה שלי והפעלתי אותו ממקומי כדי שאוכל לצלם מלמעלה את מימצאיו.

כשהגיע למקום סקר שוב את סביבותיו. אני הייתי במקום המסתור שלי והוא לא הבחין בי. הוא החל לצעוד בצעדים מדודים לאורך הנהר. הבנתי שהוא סופר צעדים כאותו מניין שאת חישבת. כשראיתי שסכום הצעדים גדול יותר הבנתי שהוא מנסה את כפל ארבעת המספרים, שיוצא בס"ה 4200. אחרי כשנים וחצי קילומטר דניאל נעצר ליד פתח קטן של מחילה במדרון הגבעה. הוא הוציא מהתרמיל את חפירה מתקפל, התקין אותו והחל לחפור בזריזות סביב הפתח בקוטר של כשני מטרים. אחרי זמן מה חש כנראה במשהו קשה באזור מסוים והחל להתמקד בו ולחפור לעומק. לבסוף ראיתי אותו מוציא כד חרס קטן, בגובה של כ-20 ס"מ, משחרר את המכסה ומוציא מתוכו חפצים קטנים, מטמין בתרמילו ופונה לחזור.

בעזרת הרחפן שלי יכולתי לראות מה החפצים האלה."

"ומה ראית?"

"בואי תראי", אמר, ניגש לתרמילו ושלף את מסך הרחפן.

מתוך יומן הטיסה הציג לי את תמונות החפצים שנשמרו.

היו אלה גלילים צרים שנראו כמגילות קטנטנות ממתכת בהירה.

"ברור, אם כן", אמר אלון, "שהעובדה שהוא לא דיווח על כך לד"ר אפלבוים הייתה בגלל שהוא לא מעוניין לגלות את מה שהסתיר."

הרגשתי נורא. לא רק שכשהעליתי את רעיון ספירת הצעדים על פי המספר שגילינו בכתובת הוצגתי כטיפשה, אלא שלבסוף מתברר שזה דווקא היה רעיון חכם, ודניאל השתמש בו כדי לנכס לעצמו את הממצאים.

"אז איך זה שלא סיפרת לי ולאחרים על מעקבך באותו לילה עד היום?"

"חיכיתי לראות מתי תביני בעצמך עם מי יש לך עסק", ענה. "אני מקוה שלהבא תלמדי לפקוח עינים, ובכלל עדיף לך להתרחק ממנו ולא להאמין לאף מילה שלו."

הכל הסתחרר סביבי. כל מה שחשבתי שהוא לבן התברר כשחור.

"חוץ מזה", הוא הוסיף "אם הוא לא ידע שחושדים בו נוכל להמשיך ולעקוב אחריו ולגלות את מהלכיו."

"הנה, ראית בעצמך שאף אחד מלבדך לא חשד בו", אמרתי, "כולם השתכנעו מדבריו, לא רק אני."

"הוא מתוחכם, הנוכל הזה", אמר אלון. "ערמומי, מעמיד פנים של חוקר רציני, כשהוא בעצם גנב עתיקות! זוכרת שסיפר על גלאי המתכות הנייד בעל רגישות גבוהה לזהב? ובכן, נדמה לי שהוא הביא אותו בגלל שלו עצמו יש רגישות גבוהה לזהב ולאוצרות יקרים".

לא ידעתי מה לומר. הרגשתי מרוקנת.
"כשאני חושב עכשו על כך שהוא זימן אותך לחדרו", המשיך אלון לטוות את חוט מחשבותיו, "זה נראה לי קצת מוזר. אם היו לו כוונות רומנטיות אז למה הוא הרשה לעצמו להיות כל כך לא נחמד כשמשוהו השתבש?"

אלון דיבר על הבנותיו בצורה עניינית ויבשה, חסרת כל רגש. טעם מר עלה בפי.
"לכן נראה לי", המשיך, "שבעקבות האימייל ששלח הוא התחיל לחשוש שמזימותיו יתגלו, ותיכנן להתיידד איתך כדי שתהיי בצד שלו. הוא בעצם רוצה להשתמש בך כדי להיות מקובל ואהוד בקבוצה שלנו. זאת הסיבה שהוא הראה התעניינות בדעות שלך ובהתפלספויות שלך. כך תכנן להסתיר ולטייח את כוונותיו ומעלליו. מעין הלבנת הון לאוצרות הגנובים שלו".
"איזה אדם תכנן ונצלן שהוא", זעמתי על דניאל. כל מה שהתחשק לי עכשו זה לחרבש לו את תוכניותיו כך שהוא 'יאכל אותה' בגדול. מנוול שכמותו!

הרגשתי את הדם עולה לי לראש. תחושת תסכול מילאה אותי. תפסתי את הכרית שעל המיטה וחבטתי בה באגרופי. הכרית התעופפה ונחתה על השולחן הקטן, עליו הנחתי קודם מראה קטנה. המראה טסה לצד השני של השולחן ועצרה בקצהו השני, מתנדנדת בחוסר יציבות. אחזתי בה וישרתי אותה חזרה. פרצופי הזועם ניבט אלי ממנה. "תראי את עצמך!" אמרתי לעצמי. "כל כך חסרת יכולת מול פושע מקצוען המומחה בגניבות מתוחכמות. אני לא מומחית בארכיאולוגיה או בבילוש, ולא מספיק מתוחכמת כדי לגלות שעובדים עלי. רציתי כל כך להיות שותפה למציאות חשובות כמו קמיעות או רמזים שיובילו אותנו למקומה של ממלכת האפרידי ולבסוף אני מתגלה כחסרת תועלת ופתייה."

עכשו דניאל מאוכזב ממני ואפילו כועס עלי. הוא יודע שאני יודעת מה היה כתוב באימייל ולכן כנראה יסתיר ממני כל מידע או מימצא נוסף שלו.

אני לוזרית, זה מה שאני! "הטחתי בעצמי והטחתי את המראה הקטנה על השולחן. היא השמיעה רעשי מחאה, אך החזיקה מעמד ונשארה שלמה. טוב, קניתי מראָה בלתי שבירה בחנות לציד מחנאות.

*

אלון, לעומתי, לא היה ספוג רגשות נקם או תסכול. הוא היה שקוע עדין בהבנת המהלך כולו. "מעניין אם יש קמיעות כאלו גם אצל השומרונים. אצלם הרי השתמרה חלק ממורשת ממלכת ישראל", אמר בקול מהורהר, כששלושה קמטי מחשבה מאונכים מצטיירים בין עיניו על מצחו המכווץ. "וגם הכתב אצלם נשאר כתב עברי עתיק". כל דילמה הוא בוחן מכל הזוויות והכיוונים.
"אולי פרופ' אוליב ידע?" דיבר אלון אל עצמו כחוכך בדעתו ואז פנה אלי כאילו לא קרה כלום: "אולי תלכי לשאול אותו? הוא אוהב לענות לך. נראה לי שהוא מחבב אותך."

חשתי ש"הדם עולה לי לראש" והדבר היחיד שמתחשק לי עכשו זה להעיף את הנעל שלמרגלותיי על ראשו של אלון. הרגשתי שאני לא מסוגלת יותר להישאר איתו בחדר ולכן הסכמתי ללכת אל פרופ' אוליב ובלי לומר דבר טרקתי את הדלת מאחורי.

בדרך הייתי מוכנה להודות ביני לבין עצמי שלא אלון יש עין חדה וכישרון להגיע ללב העניין בלי שיסובבו אותו על האצבע הקטנה כמו אותי. בנתיים קצת נרגעתי ואמרתי לעצמי: "אוקי, אז טעיתי ופישלתי, ועכשו גם אין לי את דניאל שיעזור לי, אבל אסור לי להתייאש מעצמי". הרגשתי שהרצון למצוא את הממלכה האבודה בוער בעצמותי ושם אתאמץ אצליח. נזכרתי בסרט Never give up! והרגשתי שאני יכולה להאמין בעצמי ויכולה להצליח אם רק אתעקש מספיק ולא אוותר. אומנם אצטרך להסתכן קצת, לעקוב בזהירות אחרי דניאל, לחקור ולהוציא מידע מפרופ' אוליב ו... חשבתי ובנתיים הגעתי לחדרו של פרופ' אוליב.

דפקתי על הדלת בעצבנות ובלי להמתין לאישור פתחתי אותה. "פרופ' אוליב", פניתי אליו ישירות, "ידוע לך אם יש קמיעות בכתב עברי עתיק אצל השומרונים?"

פרופ' אוליב נראה לרגע המום מהפריצה לפרטיותו בחוסר נימוס. לא הייתי במצב רוח חביב. ידעתי שתהיה לו תשובה וחיכיתי כבר להסבר. הוא כמו מחשב בעל זיכרון עצום שיש לו יכולת לשלוף מידע בעת הצורך לפי מילת מפתח. המצפן שלו ניצב לימינו, מספק לו תחושת תמיכה וביטחון. משקפיו הגדולות נחו בנכבדות ובחומרה על השולחן עמוס הדפים וכאילו רמזו שאין להפריע לו עכשו. בכל אופן, נראה היה שהוא עצמו זמין לשיחה.

"כן, בהחלט." מיהר לאשר את דברי דניאל בלי לדעת על כך.

"אתה יודע איך הן נראו, מה היתה צורתם?" הקשתי.

"ודאי", ענה פרופ' אוליב מיד בלי היסוס.

הוא החל לדבר בשטף. "הקמעות שהתגלו אצל השומרונים הם בעלי צורת עלה ברונזה משוטח שגודלו כ-30 מ"מ, עם טבעת נשיאה בראשו, והוא נושא 6-8 שורות כתב חקוק במתכת בכל אחד מצדדיו".

הנהנתי בעניין תוך כדי הקשבה לדבריו. פרופ' אוליב נראה מתרשם מהתעניינותי. "יפה שאת מבררת וחוקרת. מישהי אחרת הייתה מסתפקת בחוויות המסע ולא מתעמקת בשורשי הדברים, החמיא לי. מצב רוחי העכור התפוגג וחזר אלי הריגוש שבבירור עניין הלוחיות. "את יודעת מה מקור המילה קמע?" המשיך, מעודד מהתעניינותי. "זה מהמילה הארמית 'ק'ימעא', שפירושה 'מעט', כיון שכותבים בקמע מילים מועטות, למשל 'כי אני' – כיתוב מחריטה שנמצאה על קמע שומרוני כשהמילה **אני** מרמזת על שם ה'".

הוא שמח להפגין את ידיעותיו ומיד שלף ניר ועט והניח לפניו. "הנה, אכתוב את זה כדוגמא, בכתב עברי קדום." הרגשתי שהוא מרוצה שנעזרים בידיעותיו והנחתי לו להמשיך למרות שכרגע לא עניינו אותי ההבדלים המדויקים שבין האותיות. הוא החל לשרבט בזריזות על נייר שלפניו. לא תיארתי לעצמי שאצבעותיו יכולות לנוע מהר כל כך. כנראה שבתחומים שהוא שולט הוא שוחה כמו דג במים או יותר נכון משרבט כמו קולמוס בדיו. מתחת לשולחן ביצבצו שתי רגלים קצרות ונבוכות, בקושי נוגעות ברצפה, בעוד ששולי מכנסיו האפורות עשו מאמץ ניכר לשמור מרחק מנעליו. "מדוע את מתעניינת בזה?" תמה אולי פרופ' אוליב.

התלבטתי אם לשתף בסוד בשלב זה עוד אנשים מלבד אלון. מצד אחד, תכננתי נקמה מתוקה בנבל הזה, דניאל. עדיין הייתי פגועה מהתחושה שהשתמש בידידות איתי למטרותיו הנבזיות. מצד שני, לא רציתי להאמין שהוא באמת אדם כל כך... חסר לב. החלטתי שעד שהדברים לא יוכחו לא אפרסם את הדברים.

"דניאל סיפר לי שהוא מחפש בחפירותיו אחר קמיעות הכתובות על פפירוס, קלף או מתכת, אמרתי, "קמעות כתובות בכתב עברי עתיק, אותן נהגו לענוד עוד לפני גלות ממלכת ישראל." "למה לחפש באדמה מה שאפשר למצוא על צווארם של מקומיים?" התפלא פרופ' אוליב, "ד"ר אפלבויס סיפר שישנן עדויות ששבטי הפתנים עונדים קמעות הכתובים בעברית. הם כתובים על קלף עור ונתונים בנרתיק עור או בקופסת כסף זעירה. בחלקם יש את הפסוק 'שמע ישראל'."

*

חזרתי לאלון וסיפרתי לו על תגליותי. הוא נשמע מוטרד. "יש כאן כמה דברים שלא מסתדרים לי, הרהר בקול, "ראשית, סיפרת שהיה כתוב באימייל 'האוצר כמעט ביד', כלומר שעדיין אין לו אותו. אם כך, כנראה שאין הכוונה במילה 'אוצר' לקמיעות. כנראה שהכוונה שיש מפה או רמזים שמכוונים למקומו של האוצר. שנית, מה היה פשר התעקשותו לפנות דרומה מאלצ'י כשהיינו באזור הקרבות. הוא נשמע יותר מדי נלהב בשביל שהסיבה תהיה רק דאגה לשלומינו. זה מחזק את ההשערה שדניאל כנראה 'עלה' על רמז כלשהו של כיוון ההתקדמות, שבסופו של דבר יוביל אל 'האוצר' המסתורי."

"אולי בָּדַד שמצא במערה היה משהו שרמז על הכיוון?" ניסיתי בזהירות להעלות השערה, "הרי האבן שמצאנו רמזה על משהו גנוז הקשור לכוהנים, ולדבריו הוא מצא קמעות עם ברכת כהנים. אם כך, אולי בכד היה רמז נוסף שקשור להצפנת דברים חשובים. אולי היה שם רמז על כיוון התקדמותם או על מקומם?"

"כדאי לברר אצל פרופ' אוליב אם דניאל פנה אליו לתרגם כתובת בכתב עתיק, פסק אלון. התנדבתי ללכת לברר את העניין אצל פרופ' אוליב, אבל הפעם אלון החליט להצטרף אלי. פרופ' אוליב נראה היה שמח לקראת האורחים ה"חשובים", והקשיב לנו בכובד ראש. הוא כיווץ את מצחו בניסיון להיזכר באלו בקשות תרגום פנה אליו דניאל לאחרונה. "כן, כמובן!" נזכר. "זה היה אחרי החפירות במבצר אלצ'י. דניאל הראה לי מילה בת חמש אותיות בכתב עברי עתיק, שהוא תרגם והתקבל רצף חסר משמעות. הוא שאל מה לדעתי פירושה." פרופ' אוליב כנראה נרגש מכך שרואים בו בר-סמכא ובאים לשאול אותו שוב ושוב, עד ששכח לחקור למה זה כל כך חשוב לנו.

"מה היתה המילה ומשמעותה?" התרגש אלון באופן לא אופייני. "המילה היתה מורכבת מרצף האותיות 'טרשצ', אמר פרופ' אוליב, "לרגע גם אני לא הבנתי מה זה אומר. הבנתי שזה כתוב בצורה מוצפנת וניסיתי להיזכר בצופנים קדומים. מיד נזכרתי בצופן שהשתמש בו ירמיהו הנביא ומאוחר יותר מוזכר בספר דניאל." "מה, איזה צופן?" שאלנו שנינו יחד בחוסר סבלנות.

"זהו צופן א'ת ב'ש. כשירמיהו רצה להצפין את נבואתו הקשה על בבל בזמן שמלכות בבל היתה בשיא תפארתה והיה חשש שנבוכדנצר יזיק לעם ישראל אם הנבואה תתגלה, הוא כתב במקום המילה 'בבל' - 'ששך', ובמקום 'כשדים' - 'לב קמי' וכך גם עשה דניאל. כתובת מוזרה בכתב עברי עתיק הופיעה על קיר ארמונו של בלשאצר שמרמזת על סיום מלכות בבל שתכבש ע"י פרס. איש מבין

היהודים הנוכחים שם לא הבין את הכתוב למרות שהכירו את הכתב כי הכתובת הוצפנה בצופן א'ת ב'ש'.

"אז מה התקבל?" ניסה אלון להחזיר אותו לעיקר. "ניסינו לתרגם את רצף האותיות לפי צופן זה, ענה, "אך לא התקבל שום דבר בעל משמעות. ואז נזכרתי שישנם עוד כמה צופני החלפה מקראיים קדומים. הבנתי שאם בני שבטי ישראל הצפינו את התכנים כנראה שתיכננו שרק ישראלים יוכלו לפענח אותה, ולכן כדאי לחפש רק צופן ישראלי. ניסינו כמה מהצפנים המקראיים עד שמצאנו מילה בעלת משמעות בצופן אטב"ח גזד"ו, "נסחף פרופ' אוליב בהתרגשות.

"אם כך, מה זה 'הזחנ' בצופן אטב"ח גזד"ו?" שאל אלון. פרופ' אוליב חיך והשעה את תשובתו. פרצופינו המתוחים לא אפשרו לו להמשיך ולמרוט את עצבינו והוא אמר: "נגבה!"

"האם הכוונה לכיוון הנגב בישראל?" תמה אלון, "אם כך, צריך לבדוק במפת אסיה כדי לגלות את הכיוון המדויק באופן יחסי למיקום שלנו". "לא. לא זאת הכוונה! נגבה זה דרומה!" צעקתי בהתלהבות.

"כן, נכון, "חיך פרופ' אוליב, "הבנת מהר. כמו ש'מה זה מערבה, וקדמה זה מזרחה". הוא שלף מכיסו את המצפן כדי להדגים לנו את הכיוונים השונים, טומן את ראשו בעיגול שמולו ושוכח שרצינו להגיע למסקנות לגבי הצופן.

"אז עכשו הכל ברור, פסק אלון, "זאת הסיבה שדניאל התעקש לפנות דווקא דרומה, אבל רק אחרי שנחזור ונגיע לאלצ'י".

עכשו היה תורו של פרופ' אוליב להיות מופתע. נראה שלא קישר את בקשתו של דניאל לפענח את המילה נגבה אל דרישתו להמשיך לכיוון דרום.

"מה שעדיין לא ברור הוא, המשיך אלון, "איך דניאל ידע את המרחק מהכפר אלצ'י עד המבצר המסתורי? כלומר, איפה המבצר נמצא?"

פרופ' אוליב היה המום. "אתה מתכוון לומר שדניאל מחפש מבצר בו התמקמו בני השבטים על פי רמזים שגילה, ושהוא מסתיר מאיתנו את הכיוון לשם ואת מקום הצפנתם של חפצי הערך?" "כן, נכון, "חיך אלון, "הבנת מהר". אלון נהנה להחזיר לו באותה מטבע בה דיבר אלינו קודם פרופ' אוליב.

נראה היה שפרופ' אוליב קישר באותו רגע בין בקשות הפיענוח של דניאל לבין הבירור שלנו על כך. הוא גירד קלות בפדחתו ונראה מהורהר.

"בעצם, הוא ביקש להמשיך ולפתור את הצופן של עוד כמה רצפים. "הוסיף. "אחרי שפתרנו את רצף האותיות הראשון, השאר כבר היה די קל והלך מהר. 'סנעה ד צסצת' היה הרצף שפירושו לפי אותה צורת פיענוח – 'מהלך ו ימים', וכן 'חצם נש' שפירושו 'בית השן'. הוא הקריא מתוך שירבוט על ניר שהיה מונח לידו על השולחן.

"אהה!" קרא אלון, "אז הוא כנראה בדק במפת לדאק, בעקבות המידע שגילינו עכשו, איפה יש מבצר. הוא חיפש את מה שנקרא בצופן 'בית השן', כנראה על שם הארמון בשומרון, שנמצא במרחק של שישה ימים, ולכיוון דרום. זהו כנראה יעד התקדמותנו".

"כן, הסכים פרופ' אוליב, "בעבר היו מודדים מרחקים בימי הליכה. החישוב היה שאדם ממוצע הולך ביום אחד בשטח מישורי כ-35 ק"מ. יוצא שמדובר במרחק של 120 ק"מ, בהתחשב בקצב המוגבל בגלל ההרים הקשים למעבר.

"בואו נבדוק במפת לאדק איפה יש מבצר במרחק 120 ק"מ דרומית מכאן". פרופ' אוליב נסחף אחר התלהבותנו. הוא שלף מבין חפציו את מפת לאדק, שהיתה מקופלת, ופרש אותה.

מדדנו 120 ק"מ לפי קנה המידה של המפה, דרומית מהמקום שנמצאנו, והגענו לאזור פאדום. "רגע, עצרתי אותם. "פרופ' אוליב, אמרת שהוא הביא לך את הכתבים לפיענוח אחרי החפירות באלצ'י, אם כך, צריך לחשב את המרחק משם ולא מהמקום שבו אנו נמצאים עכשו. דניאל הרי אמר שצריך לחזור מזרחה עד הכפר אלצ'י ואז לפנות דרומה".

מדדנו שוב 120 ק"מ, הפעם מדרום לאלצ'י, והגענו לאזור קארנאק. "יופי, אלון היה מרוצה, "אז יש לנו את המיקום המשוער של מבנה, כלומר של 'בית השן'. פרופ',

אוליב, קיבלת מדניאל עוד מילים לפיענוח?" "אחרי שמצאנו את הפיתרון 'בית השן' הוא הודה לי והלך, ענה, "למעשה הוא הגיע עם דף ועליו רשימת מילים והרשימה נשארה בטעות אצלי".

פרופ' אוליב הוציא פנקס עבה, שכריכת העור השחורה שלו היתה מהווה מרוב שימוש. בין דפיו, במקום בו היתה סימניה, היה גם דף קטן בכתב ידו של דניאל.

הוא עיין בדף ושם לב שאחרי רצף המילים 'חצם נש', כלומר בית השן, היתה עוד מילה או ליתר דיוק צמד מילים - **צודן נבדון**.

"אולי דניאל הבין את העיקרון וחשב לפענח לבד את המילה הזו, או שהוא פשוט לא שם לב ובטעות דילג על המילה האחרונה?" תהה.

"אז מה יוצא פיענוח צמד המילים הזה?" הסתקרנתי.

"זה יוצא..." בדק פרופ' אוליב, "קידוש החודש!"

"קידוש החודש?" התפלא אחי, "מה זה אמור לרמוז?"

"במצוות קידוש החודש בית הדין הגדול צריך לקבוע, מדי חודש בחודשו, את יום ראש החודש, על פי עדותם של אנשים שראו את הירח בחידושו. אם לא הגיעו עדים, ראש החודש נקבע מעצמו ביום השלושים ואחד", הסביר פרופ' אוליב.

"זה מתאים למה שאנחנו מחפשים" המשיך. "ידוע ששבטי ישראל השתמשו בלוח שנה המבוסס על מחזור הירח, בשילוב מחזור השמש כמו בלוח העברי, שלא כמו הארים והאפגנים שהשתמשו בלוח הפרסי המבוסס רק על השמש, עקב מרכזיותה של השמש בתרבות הפרסית."

"אז מה הכוונה כאן?" ניסיתי להבין, "שראש החודש הוא אחרי היום השלושים האחד? מה זה אומר לנו?"

"אולי... " ניסה אלון, "שכדי למצוא את האוצרות צריך להגיע לבית השן בראש חודש, למרות שאין לי מושג מה הקשר".

"רגע, מתי ראש החודש הקרוב?" שאלתי את פרופ' אוליב.

"אנחנו עכשו לקראת סוף חודש תמוז, אז ראש החודש הקרוב יהיה בחודש אב".

"אז כמה זמן נשאר לנו כדי להגיע בזמן?" שאל אלון.

"עכשו כ"ו תמוז", ידע פרופ' אוליב, "אז עד ראש חודש נשארו חמישה ימים".

"אז אנחנו צריכים תוך חמישה ימים להגיע למקום שנמצא במרחק של שישה ימי הליכה! איך נספיק?!"

"אל תשכח לקחת בחשבון שלנו יש רכבים שישמשו אותנו בחלק מהדרך, למרות שהרבה קטעים חייבים להיעשות רגלית או על חמורים".

"טוב, אני לא יודע למה דווקא בראש חודש חשוב להיות שם, אבל אנחנו צריכים להזדרז כדי להספיק להגיע בזמן. אני רק תוהה", הוסיף אלון, "אם דניאל מצא בין הממצאים שהוציא מהכד גם מפה עם הדרכה כיצד להתמצא במבצר, כדי להגיע ישירות לאוצרות שהוא מעונין לשים עליהם יד".

"יכול להיות..." מלמלתי.

"אולי דניאל דיווח לשולחיו גם על מיקום האוצר ועל הזמן הספציפי בו צריך להיות שם כדי להשיג את האוצר, והם שולחים משלחת משלהם ישירות למקום?" העלתי השערה לא נעימה.

"אם כך, אנחנו צריכים להזדרז עוד יותר כדי להקדים אותם". אמר אלון.

"כדאי שנלך לדווח לארז שיוביל אותנו למקום בדרך הקצרה והמהירה ביותר". אמרתי בבהילות.

"אוקי", סיכם אלון כשנוכח שקיבל את כל המידע שרצה, "אז אני מאוד מודה לך על עזרתך, פרופ' אוליב. להתראות".

בואי", אמר וסימן לי בראשו לכיוון הדלת והחל לצאת.

כשסגרנו אחרינו את הדלת עצר אלון ונעץ בי מבט מוכיח.

"נית", אמר לי בקול רציני, "אני מבקש ממך שתשמרי מרחק מדניאל הזה שאת מעריצה כל כך. הוא לא נראה לי. מההתחלה שמתי לב שמשוה לא טוב אצלו, לכן גם השתדלתי להפריע לך להתיידד איתו".

הוא שתק רגע, שוקל איך לנסח את דבריו. "נראה לי שהוא הרגיש בתמימותך והחליט לנצל את העניין לטובתו ולטובת עסקיו האפלים. בעזרתך הוא זוכה לתדמית חיובית, וכך מטשטש את כוונותיו בעניין האוצרות שהוא מנסה לקחת לעצמו במירמה".

חרקתי שיניים ושתקתי.

בליבי חשבתי ששך הכל הגענו עכשו למיפנה חשוב. מצאנו רמז קריטי שיכול להוביל אותנו ישירות למה שחיפשנו. גילינו שאכן ישנה ממלכה שבה חיו גולי שומרון באזור, יש לנו אפילו את ההוראות איך להגיע למקום ואולי גם... היכן למצוא משהו חשוב, רק שאת מהותו עדיין איננו יודעים.

התרגשות אפפה אותי. היינו בדרך לגלות את מה שהיה מטרתה הסודית של המשלחת - את מיקומה של ממלכת האפרידי. בעקבות הגילויים על השבטים - הרמזים שהצפינו בחוכמה, הידע שלהם במהלכי הירח והיכרותם עם המצוות של עם ישראל, הרגשתי שאפילו בלי לראות אותם כלל אני נקשרת אליהם. חשתי כאילו אני מכירה אותם מאז ומתמיד, ונמלאתי ציפיה להגיע כבר לממלכתם המיסתורית.

פרק ט"ז – אל הממלכה האבודה

הנסיעה לאורך הכביש מזרחה עד הכפר אלצ'י היתה מהירה יחסית ותוך כמה שעות הגענו. במשרדי סוכנות הטיולים במקום הבטיחו לנו שבאזור קהארנק הלא מוכר והנידח האוכלוסיה מיוחדת ומעניינת, אבל ברגע שביקשנו לשכור ג'יפים וד"ר אפלבוים הזדהה בשמו נתקלנו בהתנגדות החלטית.

"נו, נו, נו", הפקיד הרזה הניד את ראשו מצד לצד בהבעה חמורה, "נו פרמיט, יו דונט גו!" היינו מופתעים מהתגובה הנוקשה, אבל כל ניסיונותינו לדובב את הפקיד הקשוח ולנסות לשכנעו בדחיפות משימתנו נתקלו בקיר אטום. הוא רק נופף בחוזקה בדף נייר, שלא הצלחנו לקרוא את תוכנו, אבל הבנו שמדובר שוב בניסיונות לעכב אותנו ע"י גורמים שונים החוששים מצאצאי השבטים. ד"ר אפלבוים נראה מיואש. האזור הזה היה חשוב בעיניו ביותר עבור המחקר והוא לא ידע איך להתגבר על הבעיה. פרופ' אוליב הציע שהוא ידבר עם הפקיד בשפתו במקום באנגלית. ד"ר אפלבוים הניד בראשו בלאות ואמר: "אני לא מאמין שזה מה שיעזור. הבעיה זו לא התקשורת, אלא האיומים וההתראות מפני משלחתנו שמועברים לסוכנויות הנסיעות באזור."

פרופ' אוליב התעקש בכל אופן לנסות והחל לדבר בשטף עם הפקיד. מרגע לרגע מר-נו-נו נראה פחות בטוח בדעתו, עד שלבסוף ביקש מפרופ' אוליב להיכנס לחדר הפנימי של המשרד. כמה דקות אחר כך נפתחה הדלת ופרופ' אוליב נראה בפתח כשחיוך מרוצה מרוח על פניו. הוא הודיע לנו שהכל סודר ומיד נקבל את הרכבים והנהגים. ד"ר אפלבוים הביט בו מבעד לגבות מכווצות, תוהה איך הצליח פרופ' אוליב לעשות זאת. פרופ' אוליב נראה כמו בלון דמוי אדם שהתנפח מרוב גאוון והכרת ערך עצמו. "נו, הרי שפות ותקשורת זאת המומחיות שלי, וכשיש את הידע הנכון במקום הנכון – הכל מסתדר!" צהל.

ד"ר אפלבוים הניד את ראשו בחוסר אמון, אך מאחר שמה שרצה אכן קרה, החליט להניח לתעלומה ולהמשיך הלאה במסענו.

היתה לי הרגשה שגם הפרופסור, כמו דניאל, מסתיר מאיתנו משהו.

*

הג'יפים פנו דרומה לעבר רמת צ'אנג טאנג. ארץ הקריא לנו בקולו הרם מהמדריך לתיירים: "רמת צ'אנג טאנג' הנמשכת עמוק לתוך טיבט בגובה של יותר מ-4,000 מטר, היא אחד המקומות השוממים והמרוחקים בלדאק. נוודי שבט צ'נג-פה באים לכאן בקיץ כדי לרעות את עדריהם. הם מתגוררים באוהלים ארוגים משיער יאק. הביקור באזור הוא הזדמנות לפגוש אנשים שאורח חייהם לא השתנה זה מאות שנים."

ד"ר אפלבוים סיפר לנו שפושטונים מתגוררים בעמק הקלאש. יובל של האינדוס מחבר בין הכפר גילגית לעמק. בני השבט מאמינים בבואר יחיד הנקרא דֶּזֶב קְהוּדִי.

"אני מקוה שמסלול נדידת הפושטונים המשיך לכיוון שאנו מתקדמים לעברו," אמר.

מכיוון שהתאקלמנו כבר היטב, לא היה לנו קושי לשהות בגובה הרב של הרמה. מיד כשיצאנו מהג'יפים בכפר צ'ילינג חיכתה לנו משימה לא פשוטה – חציית נהר זנסקר. האפשרות היחידה לעשות זאת היתה על גבי מעבורת המופעלת במשיכה ידינית בחבל מהגדה. אנשי הפרדות שארז הזמין עבורנו המתינו לנו מהעבר האחר ועזרו גם הם למשוך. לאחר העמסת התיקים הכבדים על הפרדות התחלנו בטיפול לעבר מעבר הרים קטן שאחריו נמשכה הליכה קלה אל עבר הכפר סְקִי - מטרתנו הראשונה בעמק מרקה.

המדריך המקומי אמר שהדרך צפויה להמשך שעות רבות, אך מאחר שזו הליכה מישורית זה לא יהיה קשה מדי. אלון ואני התחלנו לצעוד במרץ וכל השאר, בלי להבין את פשר זריזותנו, על פי אפקט העדר, צעדו בעקבותינו במהירות. הבוקר היה קר וכולנו התעטפנו במעילים. צאלה התלוננה על הסירבול וארז הדגיש את חצי הכוס המלאה כשהזכיר כמה כיף ללכת בלי שהשמש קופחת לך על הראש. להפתעתנו חמש דקות אחרי צאתנו התגלתה השמש במלוא הדרה וצאלה התעקשה לעצור כדי להתמרח בקרם הגנה. "השמש הורסת לי את צבע השיער," התלוננה, למרות שהיה לה כובע על הראש.

"ארז, אתה יודע למה הורי קראו לי צאלה?" היא שואלת ועונה מיד בלי לחכות להתעניינות מצידו, "בגלל שעץ הצאלה עטור ברעמת פרחים צהובים כמו התלתלים הבלונדינים שלי". ארז חייך חיוך לא מוגדר.

"ארז התאהב בי בגלל האצילות והסגנון האירופי שלי. ככה הוא סיפר לי," דיווחה לכולם כשחיוך מטופש מרוח על שפתיה.

אחרי כמה שעות של הליכה מאומצת האטנו את הקצב בלי משים. ארז זירז אותנו שכן לקראת סוף היום אנו אמורים לחצות את נהר המרקה, ואז המים עמוקים יותר בגלל הפשרת השלגים. הייתי מרוצה מכך שיש סיבה טיבעית להזדרז בלי לעורר את חשדו של דניאל.

המדריך המקומי סיפר שלפני כחודשיים הוצף כל האזור בשיטפונות אדירים שסחפו את הגשרים ואף גרמו לטביעתו של אחד התיירים. פרופ' אוליב פער עינים גדולות ומבוהלות. "ממש טבע או רק נסחף במים ונימשה?" גימגם.

"מת, מת!" סימן המקומי בידיו לעבר הקרקע, כאילו ממשש אדם השרוע על הארץ ללא רוח חיים. לבסוף הגענו לגדת נהר שוצף וגועש. התחלנו לצעוד לאורכו, מתחקים אחר נתיב זרימתו. ככל שהתקדמנו, כך הפך הנהר לגדול יותר. לבסוף הגיעו לנקודה בה התמזגו בנהר פלגים רבים. כאן התרחב אפיק הנהר והפך להיות ענק. המים עלו וירדו בפראות. "נאלץ לחצות את הנהר רגלית", הודיע ארז וכבר החל להתקרב לשפת הנהר הגועש. "גם החמורים יעברו בנהר?" שאל פרופ' אוליב. מבטו המודאג הבהיר לנו שהוא יותר חושש על עצמו מאשר על החמורים.

"הם לא עלולים ליפול עם כל המשא שעליהם? מי ידאג לייב אותם בזרם הזה?" חשש גם ד"ר אפלבויס.

"אל תדאג, ע'י!" תפח ארז בכף ידו הפרושה על חזהו כמו גורילה, בטוח בניסיונו. אחרי כמה צעדים בתוך הנהר המים כבר הגיעו לנו עד מעל הברכיים. התאמצנו להתקדם כשהציוד שעלינו מכביד ומסרב. לפתע החל פרופ' אוליב להתנדוד. המים הגועשים דחפו אותו כמו כדור משחק. גופו נטה קדימה בזווית מאיימת והתרמיל הכבד נשר לצידו, מושך אותו איתו... הישר למים.

הוא החל להשתנק ממים שחדרו לפיו, כשהוא נסחף בלי שליטה בזרם העז. ארז, שהיה בקירבת מקום, זינק לעברו וניסה לתפוש אותו ולהרימו. המים השוצפים לא איפשרו לארז לייב את הפרופסור. הבטנו בהם מבוהלים, מנסים להתקרב לעברם כדי לעזור תוך שאנו משתדלים להישאר יציבים ולא ליפול בעצמנו. לרגע הצליח ארז לאחוז בפרופ' אוליב בחוזקה ולמשכו, אך ענף גדול שנסחף בזרם סחף את תרמילו וביחד איתו גם את הפרופסור. ארז לא ויתר. המאבק על ההישרדות נמשך דקות ארוכות, פרופ' אוליב נראה היה על סף עילפון.

*

לפתע ראיתי את אלון מתקדם לעברם בנחישות ובמאמץ עילאי, כשהוא נאבק במים הזורמים. הוא נע במהירות ככל שניתן כשתרמילו נגרר אחריו במים. הוא נדמה לי כגוליבר החוצה את הים שלחופי ארץ הגמדים, כשהוא הגורר בעקבותיו את אוניותיהם. כשהגיע לצידו השני של הפרופסור תפס בו, ויחד, הוא וארז, הצליחו סוף סוף להרים אותו. השלישיה התקדמה יחד, לאט ובזהירות, כשכל אחד מהם אווז בזרוע אחרת של הפרופסור בחזקה. הפרופסור כבר היה שרוי באפיסת כוחות ובקושי הזיז את רגליו. הם נראו כמו שני בריונים שמנסים להעביר זקנה את הכביש, בעל כורחה. כשהגיעו לגדה נזרק הפרופסור על הקרקע, מתנשף בקול ומנסה להירגע. ארז ואלון גם נראו מחוסלים וקרוסו

משני צידיו, סחוטם וספוגים עד לשד עצמותיהם, כשהם עדיין לא מסירים את מבטם ממנו, כמו זוג הורים על בנם שהרגע ניצל מטביעה.

"תודה, אח שלי!" ארז נראה מלא בהכרת הטוב לאלון, כאילו אותו עצמו הצילו הרגע.

אחרי מנוחה קלה רצינו להמשיך. לפתע הפרופסור החל לחרחר.

הוא השתעל והתלונן על לחץ בחזה. הבנתי שהוא לקה בקוצר נשימה בגלל הבהלה מהטביעה והחוויה הטראומטית שעבר. מרגע לרגע הפכה נשימתו כבדה, וציפופים עלו מגרונו. אחר כך שפתיו הכחילו, והוא החוויר. הוא נתקף בחרדה שרק החמירה את המצב. בין נשימה חורקנית למשניה הוא סיפר שהוא סובל מאסטמה, אבל ההתקפים נגרמים לו בדרך כלל רק עקב אלרגיה. התחלנו לדאוג. המצב הלך והסתבר ואין לנו רופא.

"יש לך משאף וונטולין?" שאל ארז בדאגה.

"כן. זה... זה בתיק, בפנים, פלט הפרופ' בין שיעול לשיעול.

"אני לא מצליח ל... לנשום, מילמל באימה.

ארז החל לחפש באינטסטיביות בתיק שלו תוך שאנחנו מנסים להוציא מפרופ' אוליב בין חרחר לחרחר היכן בדיוק נמצא המשאף. דקות יקרות חלפו אך המשאף לא נמצא. פרופ' אוליב השתרע על האדמה כשהוא מיוסר וחסר אונים.

לא יודעת מה קרה לי, אבל כשראיתי את פניו הלבנות נתקפתי בהיסטריה וצרחתי: "הצילו אותו! הוא הולך למות!"

*

דווקא צאלה הצליחה להישאר רגועה. "תשמעו," אמרה, "אני יודעת איך להכין תרופה לאסטמה מצמחי מרפא. צריך לשם כך אבן שטוחה שאותה יש לחמם".

היא סרקה את השטח במבט מהיר ומצאה אבן שענתה פחות או יותר לדרישות.

"ארז, תדליק אש בשביל לחמם את האבן," פקדה.

ארז הזרז לבצע את פקודתה. כולנו רק חיכינו להוראות, ורצינו למהר ולבצע כל מה שתגיד. בנתיים עזרנו לארז להבעיר את המדורה הקטנה.

"ארז, תחזיק את האבן מעל האש כדי שתתחמם," המשיכה לתת הוראות.

היא חיטטה בתיק הבד המפורסם שלה ושלפה משם מספר צמחים, כשכולנו מביטים בה בציפייה דרוכה.

"תניח את האבן החמה על חזהו של פרופ' אוליב, מעל בגדיו," הורתה לארז.

ארז עשה כדבריה ואז היא הניחה על האבן תערובת צמחים שונים. עשן החל עולה מהצמחים המחוממים.

לא הבנתי איך היא מצליחה לשמור על בהירות מחשבה בכאלה רגעים של לחץ.

"תנשום את האדים שעולים מהצמחים," ציוותה על פרופ' אוליב.

רק שהוא לא יחנק מהעשן, חשבתי לעצמי.

פרופ' אוליב התאמץ לשאוף את האויר רווי האדים. נשימותיו היו עדיין כבדות.

שפתי היו יבשות והרגשתי את הדם הולם ברקותי. היה נדמה לי שכולם עוצרים את נשימתם ומחכים במתח שהפרופ' יתחיל לנשום כמו שצריך.

אחרי כמה דקות שנדמו כנצח הוא החל לנשום לאט יותר ורגוע יותר. לאט לאט המצב השתפר והוא אפילו חיך אל צאלה בתודה.

ארז הביט באישתו במבט גאה. הוא נראה כמו אב הרווה נחת מבטו המוצלחת.

"איך ידעת מה לעשות?" שאלתי אותה, הפעם נימת הערכה השתרבבה לקולי.

"למדתי את זה. זאת שיטה יעילה המתוארת בפפירוס מצרי קדום בשם פפירוס אֶבְרֶס שעוסק בענייני רפואה. הפפירוס נכתב ב-1700 לפנה"ס, אבל כנראה הועתק מכתבי יד עתיקים יותר עוד באלף השלישי לפני הספירה. אחד המרשמים מתוך כ-800 הרשומים בו עוסק בטיפול באסטמה".

ד"ר אפלבוים אמר ששמע על הפפירוס הזה. הוא מתייחס לימיו של אֶמְחֹתֶפְ שחי בסביבות האלף השלישי לפני הספירה וקיימת סברה שהטקסט נכתב במקורו בידיו. אמחותפ שימש כיועץ לפרעה, והוזכר בכתובים כפילוסוף חכם ונחשב למייסד הרפואה המצרית והרופא הראשון בהיסטוריה. ההיסטוריונים מזהים אותו עם יוסף שהפך למשנה למלך מצרים באותה תקופה.

"מעניין," אמרתי, "אז יוצא שיצאנו לחפש את בני יוסף האבודים ואנחנו אפילו מסכנים את חייו לשם כך, ויוסף, אבי השבטים האלה, עוזר לנו, באופן עקיף, ע"י הידע הרפואי שלו ומציל את חייו."

פרופ' אוליב אמר שכבר אפשר להמשיך בדרכנו, אך ד"ר אפלבוים התעקש שהוא ינוח עוד קצת. חיכינו עוד עשר דקות וכשנוכחנו שפרופ' אוליב בסדר גמור לחצנו, אלון ואני, שנחזור כבר לדרך.

*

לאחרונה ההליכה הפכה קלה יותר לכולנו. כנראה האימון הטבעי שקיבלנו בתקופה האחרונה חיזק את שרירנו. בעמק מֶרְקָה עלינו וירדנו כל הזמן. הנוף השתנה אט אט והעצים הפזורים פה ושם

הפכו לחורשות. אחרי כשעה הגענו לנחלון גועש. המדריך המקומי בנה גשרון קטן מחלוקי נחל וענפי עץ דקים מעליו. מאחר שנאלצנו לחכות עד שיסיים הרשנו לעצמנו להתבונן קצת בנוף. "מה את אומרת על הנוף המדהים? אני אוהבת את השילוב של מי התורכיז בתוך המדבר," פנתה אלי אלה כשמבטה נלהב.

"אני אהבתי יותר את דיונות החול," אמרתי. עצרתי רגע ואז אמרתי לה: "זה מזכיר לי את הטיול לסיני לפני הגיוס. יצאנו לשם אילנית ואני עם חנוך וראובן. קנינו שם גלאביות והתגלגלנו על דיונות החול. מלמעלה ראינו את מי הים הקרובים. ראובן אהב לצאת לטיולים ולמסעות, אהב להשתובב ולצחוק המון, אם כי בטבעו היה קצת ביישן ואפילו שקט." שקעתי בזיכרונות ואז אמרתי: "שני הבחורים כבר לא בחיים. חנוך נהרג כמה שנים אחר כך בתאונה. נשארו מהם למזכרת רק התמונות."

אלה הביטה בי במבט משתתף בצער ושתקה. השמים התקדרו ותחושת דיכדוך אפפה אותי. "אנשים לא צריכים להעניש את עצמם על שגיאות העבר," פתחה בהיסוס, "רגשות האשם שלך לגבי ראובן מעיקים עליך כבר שנים. אולי הגיע הזמן להשתחרר מהם?" שתקתי.

היא המשיכה. "תביני, תחושת ה'אני לא הייתי בסדר' שלך גורמת לך לוותר על הזדמנויות, על מימוש רצונותיך. גם כשאת שוכחת מרגשות האשם - הם חבויים מתחת לפני השטח, שולטים בך ומדכאים את שאיפותיך. ייסורי מצפון וביקורת עצמית רק מרוקנים את האנרגיה הפנימית של האדם. כל אחד יכול לטעות בהחלטותיו, בהתנהגותו עם בני אדם אחרים, אבל זוהי בדיוק המטרה שלשמה אנחנו חיים כאן - ללמוד מטעויותינו ולהפיק לקחים לעתיד." היא עצרה כדי לבחון את תגובתי. הנהנתי בהסכמה.

"וחשוב מכל - לסלוח. לסלוח לעצמנו ולאחרים," הוסיפה, "בסדר?" חייכתי במבוכה. "אני אשתדל," הבטחתי, אך לא יכולתי להתחייב ליותר מכך. דבריה העלו בי מחשבות. מוות של ידיד הוא דבר שקשה לעכל אותו. אבל אולי מוטב שהייתי קוברת את הזיכרון הזה ביחד עם האשמה בתהום הנשיה? לא, זה לא היה מועיל. זה תמיד יצוץ ויחזור, בעיקר בחלומות.

*

למחרת היה לנו יום ארוך של הליכה בעמק נהר מרקה, לאורך קירות של גלי אבני מאני, סטופות מתפוררות, מנזר תלוי על מצוק וקניונים מרשימים. צאלה כל הזמן רטנה והתלוננה על הדרך הארוכה. אני השתדלתי ללכת מהר. חישבתי שנשארו לנו רק עוד ארבעה ימים להגיע למבצר. רכסי הגרניט והגיר של עמק מארקה הם בגווי אדום, צהוב וסגול. גם כאן יש חולות מאבן גיר שנשחקה, כמו באזור הדיונות שבעמק הנוברה. נזכרתי בתובנות שלי שם, לגבי האפשרות שאנשים מבין הגולים נקברו בחולות כשאבידו את דרכם או בגלל סופות. חשבתי אז שיתכן שהצמחים באזור ובמיוחד האשל הגיעו לגופותיהם עם שורשיהם בחיפוש אחר נזלים. לכן כדאי לחפש מתחת לעצים אלו. בחנתי את הסביבה וחיפשתי עצים בודדים בין החולות. הבחנתי במעט שיחי צפצפה וערבה, לאורך הערוץ ובמדרונות המתונים. את תשומת ליבי משך שיח קוצני הדומה מאוד לאשל. שאלתי עליו את צאלה והיא ידעה לומר שזהו המיריק'יה - שיח הנפוץ במרכז אסיה. סיפרתי לדניאל על תובנותי וביקשתי שנחפור תחת השיח הזה. הכוונה שלי בכך היתה לטשטש את הניסיון שלנו להזדרז כל כך. הוא גיחך למשמע ההצעה, אבל הסכים. כנראה שבעצמו לא רצה להיראות להוט להגיע מהר. שיערתי שהוא מקווה שאחרי חפירה אחת חסרת תוצאות אשתכנע לוותר על הרעיון האווילי.

הוא הוציא כלי חפירה מתיק הציוד שלו והגיש לכולנו. אלון עיוה את פרצופו והביט בי במבט ביקורתי האומר 'זה מה שהיינו צריכים עכשיו?!'

כל אחד תפס את חפירה והתחלנו במבצע איתור נעדרים מבני השבטים. קולות חפירה מילאו את החלל. אחרי כחצי שעה של חפירה נתקל האת של ארז בעצם. בהתלהבות היגברנו את קצב החפירה ותוך כמה דקות מאומצות נחשף בפנינו שלד שלם!

של ... חמור. ארז פרץ בצחוק רם, שהדהד במרחבים שסביב. הרגשתי שפני רותחות וכנראה מאדימות ולא ידעתי לאן להפנות את מבטי.

"בשביל זה עבדנו כל כך קשה?" נשמע קולה החד של צאלה, למרות שהיא עבדה הכי פחות מכולם.

מי שגאל אותי מהמבוכה והביזיון היה פרופ' אוליב. "אל תצחקו, עלינו כאן על משהו חשוב!" הכריז.

כולם הביטו בו בסקרנות, מנסים להבין אם מטרתו להגן עלי מחיצי הלעג הצפויים או שסתם יש לו רעיון מוזר, כמו תמיד.

"שימו לב," אמר בביטחון, "זהו שלד של חמור בוגר, אבל גובהו, עד כתפו, רק כמטר אחד. זהו סוג של חמור קטן. גם רגליו דקות ביותר, ראשו קטן ו-"

ארץ קטע אותו: "נו ואז? ואם זה היה סוג חמור גדול, מה זה אומר?"
"סבלנות, ענה פרופ' אוליב, "אני כבר מגיע לפואנטה".

הוא לקח שאיפת אויר, אולי כדי להתכונן להטיל את הפצצה שלו או אולי כדי למתוח אותנו. נזכרתי שהוא מומחה לשלדים, אז כנראה גם לשלדי חיות. "סוגי החמורים בעולם נבדלים זה מזה בגודל הגולגולת, גודל הגוף, וצורת הישבן," אמר. ארץ אחז בפיו מתאפק שלא לפרוץ בצחוק. פרופ' אוליב היה כל כך שקוע בהסבריו שלא חש בכך. "השלד שמצאנו כאן הוא של חמור ישראלי-סורי, שמוצאו מאזור מסופוטמיה, כמו החמור המקראי, שצבעו לבן. לעומתו החמור הפרסי, שצבעו אפור כהה, הוא בעל מבנה גוף מאסיבי. והחמור האפריקאי, השחור, הוא בעל ראש גדול. אם כך, ברור שהשלד כאן הוא של חמור ישראלי. הרי החמור המצוי באזור, חמור הבר הטיבטי, שצבעו חום-אדמדם, הנפוץ במרכז אסיה, גובהו יותר ממטר וחצי, והוא בעל ראש גדול ואף קמור. מי היה יכול להביא לכאן, למרכז אסיה, חמור מהמזרח התיכון? כמובן, רק הגולים שעברו כאן בנידודיהם עם חמורי משא. זה מוכיח שהדרך עליה אנו נמצאים היא דרך בה עברו בני השבטים!" הוא היה משולהב והביט בכולם במבט נצחני. אחר כך נדד מבטו אלי כאומר 'לא רק שהוצאתי אותך מהסבך, אלא גם הוצאתי אותו גדולה בזכות המציאה הזו'.
חייכתי אליו בתודה.

המשך הדרך עבר עלינו במהירות. הלכתי בקלילות והרגשתי שאני נישאת על כנפי הרוח. המימצא החשוב הרים את המורל של כולנו. אנחנו בדרך הנכונה!
*

בערב הגענו אל הכפר מרקה ונשארו שם ללילה. ביום השלישי, הגענו לכפר צ'אלוק, כפר שומם וקטן עם כמה בתים בודדים. בדרכנו הלאה לכפר הנקר, ראינו מרחוק מבצר הבנוי במעלה מצוק מחודד. ד"ר אפלבוים הציע שנעלה לעבר המבצר ונחקור את סביבותיו. דניאל התנגד. הייתי בטוחה שהוא ממחר להגיע למבצר בקרנך בזמן, כלומר בראש חודש, כמונו, ולכן הוא לא מוכן להתעכב. קיויתי שד"ר אפלבוים יוותר, אבל הוא דווקא התעקש שזה חשוב. רציתי לספר לו על התגלית שלנו ועל הצורך למחר, אבל דניאל היה באזור וחששתי שיגלה מה אנחנו יודעים. בלית-ברירה נאלצנו להשלים עם התוכנית לעלות אל עבר בתי הכפר שבמעלה הצוק.

מבצר נושן מעל הכפר

התחלנו בטיפוס בשביל שעל צד המצוק. השביל היה צר ובוגדני והעליה היתה קשה ומסוכנת. התקדמנו לאט, נזהרים לא להתקרב לקצה השביל המתפתל ולא להיכשל באבנים האפורות הזרועות לכל אורכו.

שריקה חדה פילחה לפתע את השקט שבמקום.
"מה זה היה?" שאלתי כשאני מביטה לכיוון ממנו הגיע הקול.
כולם היו מופתעים כמוני.
ואז ראינו קבוצת מכרסמים רצה בזריזות ונבלעת במחילה.

"אלה כנראה מרמיטות," ענה ארז, "מרמיטה זהו מכרסם הדומה לשפן גדול. הם חיים בהרים שבאזור בקבוצות. בשעת סכנה נשמעת שריקת אזהרה, ואז כולם ממהרים להתחבא. אז יש בסביבה איזה גורם סכנה," אמרתי-קבעתי. "אולי שועל," שיערתי. "אני לא רואה בסביבה כלום," אמר ארז, למרות שהמשיך לסרוק את האזור. המשכנו לעלות בשביל התלול, כשלפתע דניאל צעק בבהלה. הסתובבתי לעברו בחדות וקפאתי באימה. נחש קוברה ארוך ושחור ניצב למולו. גופו העליון היה מורם והוא נראה מאיים ומרתיע כשודד אכזר. ראשו היה רחב ועיניו גדולות ומהפנטות. בתוך הלסת המעוגלת והגדולה היתה לשון ארוכה ושיני ארס גדולות. דניאל נרתע לאחור כשהוא לא מתיק את עיניו מהנחש. הוא המשיך לסגת, שוכח לרגע את התהום שבצד השביל. ארז שלף את אקדחו, אבל הוא נראה חושש לירות. כנראה בגלל שהנחש ניצב בינו לבין דניאל, והוא היה עלול לפגוע בדניאל. שלפתי בזריזות את הרוגטקה שלי ואבן אחת מכיסי. לרגע חשבתי שזו התאבדות. הפגיעה יכולה להיות לא מספיק חזקה, וזה עלול לגרום לקוברה לראות בי אויב ולתקוף אותי. החלטתי לא לחשוב על כלום ורק להתמקד במשימה. מתחתי את רצועות הגומי ככל יכולתי כדי ליצור את הפגיעה המכסימלית, כיוונתי לראשו הגדול של הנחש ופגעתי. הדבר שממנו חששתי קרה. הקוברה הפגועה הסתובבה בחדות לעברי והתיז ארס דרך הניבים הקדמיות שלו. הארס נחת על האדמה במרחק של כחצי מטר ממני. "תתרחקי," צעק ארז, "לפני שיתז עוד ארס." הנחש התקדם לעברי בתנועות מפותלות ואני הסתובבתי לאחור והתחלתי לרוץ. קול רועם של יריה הדהד באויר. לא העזתי להביט לאחור ורק המשכתי לברוח. יריה נוספת נשמעה. תיארתי לעצמי שארז מבצע וידוא הריגה, והעזתי להעיף מבט לאחור. גופו הענק של הנחש היה שרוע על הקרקע, מתפתל בעוויתות משונות, עד שנדם, מתבוסס בדמו. ברגלים רועדות התקרבותי חזרה למקום. דניאל התקדם למרכז השביל כשהוא חיוור כולו. רק אחרי שארז קבע בביטחון שהנחש מת, העזנו להתיישב בקריסה על הסלעים שלצד הדרך. אלון מיהר להגיש לי בקבוק מים. ניסיתי לשתות, אבל חלק מהמים נשפכו על בגדי. טוב שלא הייתי צריכה לקלוע שוב. בידים רועדות כאלה לא הייתי מצליחה לפגוע אפילו בפיל. "מאיפה הגיע לכאן קוברה?" שאל אלון. "קוברה הודית צהובה מצויה באזור," ענה לו ארז, "אבל מידי פעם מופיע גם קוברה שחור." דניאל, שהספיק להתאושש מעט, אבל כנראה לא היה מסוגל עדיין לדבר, חיך לעברי בהכרת תודה. אחרי מנוחה קלה המשכנו בעליה ואחרי כשעתיים הגענו אל הכפר הנקר, שעליו שומר מבצר עתיק בן מאות שנים. המבצר ממוקם גבוה יותר, בנוי על קצהו של סלע. התחלנו לשוטט בכפר ולחפש מקום לינה. אנשי הכפר המבודד הזה היו שונים במקצת בהתנהגותם כלפינו. תמיד קיבלו אותנו בחביבות, אך כאן חשנו עוינות. אדם אחד, גבוה יותר מהאחרים, הועיל להתייחס אלינו, אבל גם הוא נראה מנוכר וחשדני. הוא לבש חולצה דהויה. חגורה ישנה מבד חום הידקה אל גופו הרזה מכנסיים שחוקים, וכובע שחור וחסר צורה היה משוך על ראשו. "מה אתם מחפשים?" שאל בקרירות. פרופ' אוליב סיפר לו בשפתו על המחקר שלנו, אך הוא נשאר אדיש. פרופ' אוליב ניסה לזכות באמונו ואמר לו מילים שונות הקשורות לשבטים, כשהלה מביט בו בגבות מכווצות ומפטיר מילות שלילה בטון קפוא וחסר חיים. לבסוף אמר פרופ' אוליב את המילה 'אפרידי'. לפתע אורו עיניו של האיש והוא סימן לנו לבוא בעקבותיו. "סוף סוף," נאנחה צאלה שכבר כמהה למנוחה. ביתו של האיש, אליו הוביל אותנו, היה מוקף בחומת בוץ גבוהה. עברנו דרך חצר גדולה ובה ערוגות עם ירקות ודיר עם מעט יאקים. הוא הכניס אותנו לחדר פנימי והגיש לנו אוכל ושתיה. פרופ' אוליב החל לשאול אותנו שאלות שונות ובעיקר התעניין אם יש לו כתבי יד עתיקים. האיש קם לפתע ממקומו, ניגש לנישה בפינת החדר ומעל מדף עץ מוגבה הוריד קופסת עץ ישנה. הוא חזר אלינו כשהוא אוחז בקופסא בחוזקה כאילו יש שם אוצר יקר. פרופ' אוליב שאל מה יש בקופסה, אך האיש כאילו לא שמע את השאלה והמשיך לאחוז בקופסא כאילו מיהוה רוצה לגזול ממנו את בנו היחיד.

לבסוף שלף מפתח ברזל ישן מכיסו, הכניס למנעול הקופסא וסובב. עצרנו את נשימתנו מרוב סקרנות.

האיש הוציא מתוך הקופסא חתיכת חרס שבורה בצבע אדום מבריק. מתחנו את צווארנו לראות טוב יותר מה יש בחרס הזה ואכן זיהינו חריטות וסימנים בצבע שחור ודהוי.

"זה כתב עברי קדום," התלהב פרופ' אוליב, מזהר לא להגזים כדי לא להבהיל את האיש, כדי שיאפשר לנו לקרוא את הכתוב.

חשתי שליבי מאיץ את פעימותיו.

"זהו אוסטֶרְקוֹן," קרא ד"ר אפלבוים, "הכוונה לחרס שעליו כתבים בעברית עתיקה בדיו שחור, המחופה בצבע אדום עם גלזורה. חרסים כאלה נמצאו בתל שומרון".

פרופ' אוליב קירב את עיניו לחרס, מנסה לפענח את הסימנים. "כן, כתוב כאן: '... כִּי-הָיְתָה ... לְיִשְׂרָאֵל לְאֵב, וְאֶפְרַיִם בְּכָל הַיּוֹם'. לצערי ההתחלה שבורה.

ד"ר אפלבוים, מה זה אומר?" שאל.

ד"ר אפלבוים קימט את מצחו וניסה להיזכר איפה כתוב פסוק זה.

"כן! זהו סיום פסוק מספר ירמיה", קרא.

"איך יכול היה להגיע אל בני השבטים קטע מספר של נביא שחי בתקופה שאחר גלות ממלכת ישראל?" שאל אותו ארז.

"ירמיהו פנה בחלק מנבואותיו לבני ממלכת ישראל, הנקראים בכינוי הכללי 'אפרים'. נבואות אלה נתחברו בימי יאשיהו המלך, כאשר במסגרת הרפורמה שהנהיג יאשיהו קיווה ירמיהו לאחד את שני חלקי העם. רק אלף איש מבני אפרים בשומרון, משארית הפליטה, נעתר לקריאה להתאחד עם ממלכת יהודה. השאר כנראה כתבו לעצמם את דבריו ושמרו אותם במהלך גלותם.

בנבואות אלה ירמיהו מייחל לשובם של גולי עשרת השבטים לארצם מגלות אשור."

"אז אם כך, מה התחלת הפסוק? יש לך תנ"ך איתך?" ארז היה כהרגלו מעשי.

"בוודאי," ענה ד"ר אפלבוים והוציא מתרמילו ספר תנ"ך קטן. "תחילת פרק ל"א בירמיהו עוסקת בנבואות נחמה לבני ממלכת ישראל".

הוא דיפדף לפרק המתאים והחל לרפרף בעיניו על הפסוקים עד שמצא את הפסוק המבוקש והחל להקריא.

"הֲגַנִּי מִבֵּיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ צָפֹן, וְקִבְצָתִים מִיִּרְמְיָהוּ-אֶרֶץ כִּי-הָיְתָה לְיִשְׂרָאֵל לְאֵב, וְאֶפְרַיִם בְּכָל הַיּוֹם" הנה, כתוב גם בתחילת הפרק: 'עוֹד תִּטְעִי כְרָמִים בְּהָרֵי שְׁמֶרֶן'. גם פסוק זה מדבר על חזרתם של בני אפרים לישראל ולבירתם שומרון.

המקומי הביט במלומדים כמהופנט, מנסה לעקוב אחר הדברים.

"אז כנראה שאדם זה הוא מצאצאי שבט אפרים." אמרתי. "מעניין אם הוא יחיד כאן בכפר הנידח הזה".

פרופ' אוליב ניסה לתחקר אותו ולברר על מוצאו ומשפחתו ומאידך על בני הכפר, אך לא הצליח לדלות הרבה מידע. כנראה שאדם זה בעצמו לא ידע הרבה ורק החרס המוצפן הזה קישר אותו לשורשיו. נאלצנו להסתפק במימצא יחיד זה. אין ספק שהיה זה מימצא בעל ערך רב, שאישר שבנתיב זה עברו בני אפרים. אני רק צילמתי את האיש מכמה זוויות לפני שעזבנו. מזכרת מהצאצא הראשון של בני האפרידי שהצלחנו למצוא.

*

המשכנו בעוד שעתיים הליכה עד לאזור המרעה הקיץ של טגוטצה. על שפת הנחל ראינו כבשים יורדות אל הנחל לשתות ומפלסות דרכן בין חלוקי אבן סלעיים. האוירה היתה מלאת רוגע ושלוה, אבל אלון ואני לא נתנו לחבורתנו להינות ממנה אלא המשכנו לדרבן אותם להתקדם במהירות.

"נשארו לנו רק עוד שלושה ימים כדי להגיע בזמן," אמר לי אלון מוטרד.

צאלה לא הבינה למה אנחנו מזרזים אותה ולא מאפשרים לה לבחון את השיחים עבור אוסף עשבי המרפא שלה. היא סיפרה שהיא יודעת לגבי כל צמח מתי וכיצד יש לקטוף אותו, האם הוא אכיל או רעיל. לכן היה חשוב לה לקטוף דווקא בשעת בין הערביים, בה הטל יורד ובמקום המוגן מרוחות, כשהאדמה כבר לא חמה. הבטתי לצדדים בזירות וכשנוכחתי שדניאל לא שם לב התחננתי אליה בקול נמוך: "צאלה, צריך למהר. בבקשה, בבקשה, אל תעכבי אותנו". היא הרימה גבה אבל הבינה שיש דברים בגו. היא התקדמה בעקבותינו, כשהיא נאלצת להשאיר אחריה את עשביה מחוברים לאדמה.

לא יאומן, אבל גמענו את הדרך בשעתים במקום בארבע שעות, כמו שארז צפה.

"חברים, מחר יהיה יום ארוך מאוד אז תזדרזו לישון!" הכריז ארז והוסיף, "ובבוקר ההשכמה בשש אפס אפס!"

הקמנו את האוהלים בזריזות וצנחנו פנימה באפיסת כוחות.

ראשו של ארז הציץ לאוהל שלנו. "תזהרו לא להבליט את העובדה שאנחנו ממהרים." לחש, "דניאל עוד עלול לחשוש שאנחנו יודעים משהו".

הינהנו מבלי יכולת להוציא מילה מפינו ובשארית כוחנו הזדחלנו לתוך שקי השינה שלנו. כשהתעוררנו בבוקר היום הרביעי הבחנתי שאלון מלא חששות מהעליה הקשה שמחכה לנו. למרות שהיינו מוכנים כבר בשש בבוקר, עדיין נשארו, שנינו, אחרונים, בגלל קצב ההתארגנות שלי. שאר בני החבורה החלו כבר להעפיל למעלה.

תוך כדי הליכה חלפנו ליד נחל. במרכזו, על אבן רחבה ומוגבהת עמד ילד מקומי כבן שלוש וי"ב. גלימתו הקטנה והצבעונית התנופפה קלות ברוח. על שפת הנחל עמדו שני ילדים גדולים יותר, כבני חמש ושש, לבושים בדומה לו, וכובעי צמר עם פסים בכמה צבעים על ראשם. הם נופפו לו וקראו לעברו בשפתם, אך הוא המשיך ליילל ונשאר על מקומו. המים אומנם לא נראו עמוקים בשלב זה של היום, אבל הייתה זרימה שיכולה להרתיע ילד בגילו.

"בוא נעזור לו", אמרתי לאלון וכבר התקדמתי לעברם. "תעזבי, הוא יסתדר", ענה אלון, "הם נולדו לתוך הסביבה הזו, עם הנחלים הגועשים והסלעים והצוקים. הם יודעים יותר טוב ממך איך להסתדר. זה כבר בגנים שלהם. כאן הם חיים וזה ה'בית ספר לחיים' שלהם".

"הוא נראה מסכן כל כך", התעקשתי, "בוא, נעשה את זה קצר ונמשיך". "את ממהרת להגיע בזמן למקומם של בני אפרים, לא? אז מה את מחפשת לך עוד פרויקטים להתעסק בהם? תני לילדים הגדולים לעזור!"

"הילדים הגדולים!" נחרתי בבוז, "הם בסך הכל בני חמש, שש". "אם את תעזרי לו הוא לא ילמד להתמודד", ניסה אלון מכיוון אחר, אבל לי היה נדמה שפשוט אין לו חשק וכוז לעניין.

"אני הולכת, לא מעניין אותי. אם אתה רוצה אתה יכול להתקדם". הוא נאנח כאדם שמשלים עם גורלו ונשרך אחרי. כשהייתי קרובה לנחל הבחנתי בדמעות הזולגות מעיניו של הילד. מבטו התמקד בי בתחינה אילמת. התחלתי להתקדם למרכז הנחל, מדלגת מאבן לאבן, מתנוודדת וגם קצת מועדת. כמעט הגעתי אל הילד. הוא הפסיק לבכות והביט בי בעיניו הגדולות במבט מלא תום. בנתיים מי הנחל החלו לגעוש. פתאום הילד החליק מהאבן עליה עמד ושקע במים עד מותניו.

בתנועות בהולות ניסה לאחוז באבן ולהיצמד אליה. במקום לעלות הוא נסחף עוד ורק יד אחת עדיין תפסה באבן כשרוב גופו היה בתוך המים. אדרנלין הציף את גופי באחת.

התנופפתי בזריזות, וכרעתי על האבן המוגבהת כשיד אחת אוחזת בצידה האחורי. מתחתית את ידי השניה לעברו ככל האפשר. ואז ידו נשמטה מאחיזתו באבן.

ברגע האחרון תפסתי בידו ומשכתי אותו אלי. הוא היה חיוור והמום. אמרתי לו בעברית שיהיה בסדר ושלא ידאג, בידיעה שלרגשות אין שפה. הרמתי אותו על זרועותיי וליטפתי את פניו. כשהבנתי שנרגע קצת פניתי לחזור. הדרך חזור היתה קשה יותר. שיווי המשקל שלי עם החבילה הקטנה בזרועותיי התערער מדי רגע. אימצתי אותו חזק והתאמצתי לשמור על איזון. התקדמתי בזהירות. ואז, כשכמעט הגעתי לגדה, נפלתי למים.

למזלי רק רגלי שקעו במים, אבל עדיין נשארתי יציבה. היתה לי תחושה כאילו מסתכלים עלי, אבל תיארתי לעצמי שזה בגלל המרחבים העצומים סביב וצילם של ההרים. כשהורדתי אותו ליד אחיו הם דיברו בהתרגשות בשפתם, כנראה הודו לי. הם אחזו בידיו של הילד והתקדמו לעבר ההרים. הבנתי שהכפר שלהם שוכן שם, מעבר לגבעה שהסתירה את הנוף. נופפתי לילדים לשלום ובמיוחד לקטנצ'יק, שעדיין היה מבולבל ורטוב כחתלתול מיסכן, ומיהרתי עם אלון בעקבות שאר בני קבוצתנו. "תראי איך נרטבת", רטן כלפי אלון, "הנעלים והגרבים ספוגים במים. מה היית צריכה את זה?" "הייתי חייבת לעזור, כן!" עניתי ושתקתי. ידעתי שאם הוא לא מבין לבד אז אין מה להסביר. הוא כזה וזהו.

אז עכשו בגללי הקבוצה מתעכבת ועלולה לאחר. וגם נאלצתי ללכת עם שלוליות משקשקות בתוך הנעלים ולהעמיד פנים בפני אלון שזה בכלל לא מפריע לי.

*

אחרי מאמץ של הליכה מהירה הדבקנו את חבורתנו. העליה לעבר מעבר זאלונג קארפּוּ לָה היתה מתישה וקשה. תוך כדי הליכה נזכרתי שכאשר הילד היה קרוב לליבי ראיתי משהו תלוי על צאוורו. זה הזכיר לי דיסקיט זיהוי צבאית קטנה. ניסיתי לאמץ את זכרוני. מה זה היה? אולי היתה תלויה שם חתיכת קלף מלבנית קטנה? כן, זה היה קמיע! הבנתי באיחור. הבטתי לאחור, אבל כבר לא היה זכר לחבורה הקטנה. התלבטתי אם כדאי לבקש לחזור, אבל כל הקבוצה שלנו כבר טיפסה כברת דרך לא קלה והבנתי שלא יסכימו לעוד עיכוב.

אחרי עוד כשעה מאומצת של טיפוס הגענו לאפיסת כוחות. "איפה הפאס?" שאלתי כאילו בדרך אגב. לא רציתי להישמע מפונקת או חלשה. "זו לא הגבעה הקרובה אלינו", ייאש אותי ארז. "נוכל לראות את הפאס רק לאחר שנטיפס אליו."

ארץ החל לשיר שירי לכת ישראלים כדי להמריץ אותנו וזה עזר, לפחות בנתיים. נמלאנו בכוחות מחודשים והמשכנו לטפס.

מקומי יחף חלף בקלילות לידנו. "איפה המעבר?" שאלנו אותו בתנועות ידיים. הוא הצביע בתנועת סנטר אל עבר ההרים הגבוהים, ששביל מתפתל כנחש פילס דרכו בין רגביו.

"הרבה זמן?" שאלנו והצבענו על השעון, בתקווה שהוא מכיר סוג דברים שכזה.

היחף סימן לנו בראשו לשלילה והצביע, הפעם בידו, על צריף שעמד בודד בקצה גבעה. כנראה הבין שאנו מחפשים מקום לעצור ולאכול משהו.

בסוף היום חנינו באחו יַאקְרוּפָּאל הירוק. ארץ קרץ לעברנו ואמר בלחש: "נשארו רק עוד יומיים..." הוא היה קצת משועשע. אני כבר הייתי די לחוצה ואלון – ממש עצבני.

את היום החמישי התחלנו בטיפוס אל מעבר ההרים זָאלונג קָארפוּ לָה, בגובה 5,200 מטר. החבורה התנהלה בכבדות ובהתנשפות כמו זקנים בטיול מאורגן של בית אבות.

"אני מותשת, אני לא יכולה כבר להזיז את הרגליים", התלוננה צאלה כל כמה צעדים.

פרופ' אוליב הרבה לבקש מנוחות. לפני העיקול הבחנתי בדניאל שעצר לנוח. רק אז הרשתי לעצמי להתיישב, אבל בלי להראות סימני התמוטטות. גם אלון כבר היה מותש. הוא גרר את רגליו עד אלי וקרא לדי. ארץ ניסה להחזיר אותנו למסלול, אך החבורה סירבה בתוקף לזוז ממקומה.

"חברים, באו נשמור על מוטיבציה", ניסתה אלה לעודד אותנו להתגבר, "יש לנו מטרה חשובה ואנחנו הולכים להשיג אותה. באו נמקסם את הפוטנציאל שלנו. אני בטוחה שיש לכם יכולת וכווץ".

דבריה חילחלו בנו והצליחו לעורר אותנו. התנערנו ממקומנו והמשכנו קדימה.

ככל שטיפסנו נעשה קר יותר וזרימת המים מלמעלה התגברה, וזה סימן שמתקרבים לנקודות הפשרת השלגים והקרחונים. ברגע שארץ הכריז על הפסקה, אלה התיישבה לה, כשרגליה שלובות תחת חצאיתה, נושמת אויר צח מלוא ריאותיה. פרופ' אוליב וד"ר אפלבוים היו כל כך חלשים וחסרי נשימה שמיד נשכבו על האדמה בצידי הדרך ולא הצליחו לקום במשך חצי שעה.

"פרופ' אוליב לא נראה טוב", הודיעה צאלה ומבט מודאג בעיניה.

היא ניגשה אליו והניחה בעדינות יד על מצחו. "אתה קודח מחום", אמרה בקול רך של אחות רחמניה.

היבטתי בו. היא צדקה, חשבת. גם לחייו היו אדומות באופן לא רגיל והוא נראה חולה.

"ניתן לו אקמול ונמשיך", אמר ארץ בקוצר רוח.

"ארץ, אני לא מבינה מה הלחץ הזה שנכנס בך כמו שד. תפסיק להריץ אותנו כאילו אנחנו מאחרים לאיזה פגישה חשובה. לא יקרה כלום אם נגיע ליעד הבא שלך בעוד יום או יומיים".

נלחצתי. היא מנסה לעכב אותנו כאן ובלי לדעת היא תגרום לנו לפספס את זמן ההגעה המיועד!

"היא צודקת", התערב ד"ר אפלבוים, "אין שום טעם למרד כל כך, ובמיוחד לא כשאחד מאיתנו לא מרגיש טוב".

מעודדת מהתמיכה בדעתה שלפה צאלה מהתיק שלה כמה חתיכות של עשבי מרפא, הכניסה לפיו של הפרופסור בעדינות, וציוותה עליו ללעוס אותם לאט, בלי לבלוע. הוא עשה כמצוותה ונראה כמו ילד שאימו מאכילה בכפית. זמן מה טרחה צאלה סביבו וטיפלה בו במסירות עד שחשה בשיפור במצבו והסכימה שנמשיך.

אלון עזר לפרופסור להתרומם, כךך את זרועו סביב גופו והחל לצעוד איתו בקצב איטי. אחרי כמה דקות הם החלו להתקדם יחד מהר יותר. כולנו התאמנו את קצב התקדמותינו לקצב שלהם.

לקראת הפסגה אצרנו כוח ובמאמץ אחרון ואינטנסיבי צעדנו לפאס. ארץ, שהקדים את כולם, הגיע לפסגה ראשון. הוא נעצר, הניח את ידיו על מתניו והשקיף על הנוף. מיד אחריו הגענו כולנו וצנחנו על הקרקע. חשתי כאילו אנחנו מטפסי הרים שכבשו הרגע את האוורסט.

המשך היום היה בירידה, בהתחלה תלולה ולאחר מכן מתונה. נוכחנו לדעת שירידה מתמשכת יכולה גם היא לעייף. אלון כבר לא הפסיק להתלונן ונראה ממש מצוברח. אמרתי לו ששווה לסבול את הדרך המייגעת והארוכה הזו כשאנחנו יודעים על מבצר האפרידי המחכה לנו בסיום מהלך החמישה ימים. "אני מאמינה שנמצא שם מימצאים חשובים ובעזרתם נוכל לגלות הרבה על השבטים האבודים". אלון הינהן קלושות.

ד"ר אפלבוים בירר אצל ארץ את שעת ההגעה המשוערת לכפר הקרוב, וארץ ציין שיש להמשיך עוד קצת. 'הקצת' הזה פשוט לא נגמר עד אחר הצהריים. התביישתי לשאול את ארץ כמה זמן נותר, אז ביקשתי מאלה לברר את זה. ארץ ענה שיש לנו עוד כארבע שעות. למעשה זה לקח ארבע וחצי שעות עד שהגענו למחנה הלילה. מלמעלה יכולנו לצפות אל עבר רכס זנסקר ורמת צ'אנג טאנג, הנמשכת הרחק אל תוך טיבט.

התאמצנו להזדרז כדי שעוד הערב נוכל להיכנס לשטחי הממלכה האבודה של קרנאק, מקומם של גולי אפרים. ממרחק ראינו צוק ענק ובהיר שנראה צר ושטוח כמו קטע חומה שבקעה מתוך האדמה והתרוממה לגובה עצום. הבנו ששם שוכנת הממלכה האבודה.

נותר עוד יום אחד.

חלק 3

החיפוש במבצר הממלכה

פרק י"ז – הטירה השחורה

לאור הדמדומים נתגלה לעינינו מרחוק מבצר עתיק, הרוס חלקית, אשר ניצב זקוף וגאה בראש צוק סלעי. המבצר שידר כוח ועוצמה והיה עוצר נשימה. קירותיו המתפוררים העידו על כך שמאות שנים הוא שומם. ככל שהחשיך היום נראה המבצר מאיים ומפחיד יותר. דמותו של דניאל, שהתקדם בנחישות לעבר המבצר הנטוש, נראתה קטנה ושברירית אל מול אימתנותו של המבצר. דניאל הגיע למרגלות הצוק והחל מטפס בזהירות. מרחוק הבחנו בידיו המגששות ומחפשות מקום אחיזה, ואז נמתחות לעבר בליטות בסלע ומושכות אותו כלפי מעלה כשרגליו תומכות ודוחפות. כל צעד נעשה מתוך שיקול דעת ושמירה על שיווי משקל תוך ריכוז מלא. גופו השרירי נע בהחלטיות ובחן, יד נגדית לרגל, מעין תנועת ריקוד הרמונית וקצבית. מספר דקות אחר כך הוא הגיע אל קיר גבוה שפתח קטן, מעין חרך מלבני, נמצא בקצהו העליון. דניאל השליך כלפי מעלה סולם חבלים המחובר לעוגן. לאחר מספר ניסיונות נתפס העוגן באדן החלון והוא החל לטפס עד שנבלע בתוך הפתח הקטן. שעה ארוכה חלפה מאז נעלם מעינינו. לפתע הידהדה צעקה נואשת ברחבי העמק כמו קול מזעזע הבוקע ממערת רפאים מכושפת.

*

אז זהו, נכנסנו סוף סוף לשטחי הממלכה האבודה של קארנק – המכונה בפי הלדאקים 'ממלכת קהאר' – 'הטירה השחורה'. הטירה, המתנשאת מעל העמק, היתה בעבר ארמונו של מלך קאר. הטירה הרוסה וארז סיפר שהנוודים המקומיים, המאמינים שהיא אחוזת רוחות, מדירים רגליהם ממנה. אכן, המבצר נראה מאיים. המבצר נבנה במדרונה של גבעה סלעית בעלת שיפוע טופוגרפי עז – עובדה שכנראה הקשתה מאוד על בוני המבצר. למראה המבוצר תרמו הקירות החיצוניים של המבנה שהיו בעלי חלונות צרים. לאור השקיעה באמת נראתה הטירה מפחידה. עננים כהים בצורות מוזרות הקיפו אותה ויצרו סביבה הילה מאיימת.

"את זוכרת", פנה אלי דניאל, "שראינו בסביבת לה הריסות של טירה? אלו הן הריסות טירה שנבנתה ע"י הדאדד לפני המאה העשירית לספירה כדי להתגונן מפני הטיבטים. ישנן שם כמה שרידי חומות ישנות יותר של מבצר שבעבר כונה 'טירת דאדד'. גם הטירה ב-קה-לטסה נבנתה במאה ה-10 לספירה ע"י מלך דאדד. הוא בנה גם את הטירה על גדת האינדוס כדי לשמור על גשר קהאר. ארכיאולוגים מעריכים שזוהי הטירה הראשונה שנבנתה בלדאק. כאן בזנסקר שלטו הטיבטים כבר במאה התשיעית לספירה, כך שמבצרי הדאדד באזור נבנו הרבה קודם. למעשה, עד המאה השנייה לספירה האזור היה חופשי משליטת ממלכה כלשהי, כנראה בגלל ההרים הגבוהים שהיקשו על המעבר."

"אז נראה לך שלפני המאה השנייה לספירה חיו כאן בני השבטים?"

"עד אמצא המאה הראשונה, ליתר דיוק", אמר, "אז פלשו הכושנים לממלכה הסקיתו-פרתית ששלטה עד אז באזור ומערה מכאן. יחסה של הממלכה הסקיתו-פרתית לבני השבטים היה אוהד. לכן התמקמו בני השבטים בצפון הודו ולרגלי ההימליה. אחרי כמאתים שנים שלולות הדפו אותם הכושנים הלאה לעבר טיבט, הודו וסין."

"אז הדאדד והסקיתו-פרתים הם ממוצא איראני?"

"כן. לכן תושבי זנסקר עד היום הם יותר ממוצא הודו-איראני מאשר מונגולי."

"אז מתי הגיעו לכאן בני השבטים?"

"במאה השלישית לפני הספירה. אז נהדפו שבטי הפושטו ממקומם באזור קנדהר ומעבר חיבר התקדמו לקשמיר והתמקמו כאן באזור גבוה בו יוכלו להתגונן מהאויבים שמסביב. הם הקימו לעצמם מבצר בתבנית מבצרי שומרון. שבטי הפתאנים באזור פשבר הם בעיקר שבט האפרידי. רובם היו ממשפחת המלוכה של ממלכת ישראל. כאן יכלו לבנות מחדש את ארמונם המבוצר כמו בשומרון ולהכניס לתוכו את חפצי המלכות אותם נשאו בשקים בתקופת נדודיהם. לדעתי, כאן היא סמריה, הישוב שהקימו הגולים משומרון בעמק הזנסקר, כשמרכז הישוב הוא המבצר הזה. אגב, בתעודות האשוריות נקראת מלכות שומרון בשם סמרינ."

"איך רואים שהמבצר בנוי בתבנית מבצרי שומרון?"

"העיר שומרון היתה ממוקמת על צומת דרכים. היא נבנתה על גבעה גבוהה, השולטת על סביבתה. לפני החומה נבנה ארמון למלכים שהתנשא לגובה של כ-6 מטר ועמד על מצוק. המלך עומרי אבי אחאב בנה מצודה סביב הארמון עם מגדלי שמירה עגולים. גם כאן החומה בנויה מאבנים מסותות, כיוון המבנה ממערב למזרח, וסגנון הבניה אופייני לתקופה הישראלית ובמיוחד לשומרון." "מעניין", אמרתי.

"דבר נוסף שזיהיתי, בקרבת המבצר ישנה אדמה שחורה המעידה על כך שהועשרה בפסולת אורגנית, כלומר צמחים ועצים כרותים ופסולת אנושית, וגם בפחם מדורות. שרידי דרכים נראים בכיוון

מזרח מערב המובילות לעבר הנהר. כל אלה מעידים על חיים שוקקים במקום, בעבר. יתכן שלאחר שמבצר בני השבטים נכבש - בנו הכובשים על חורבותיו את מבצרם שלהם, במקום אסטרטגי זה, ולכן יש במקום גם שרידים המאפיינים מבצרים מהמאות הראשונות לספירה".

"אז ההשערה הארכיאולוגית שפיתחת היא שמבצר זה הוא מקום בו הקימו בני אפרים הנוודים את ממלכתם הזמנית?" עשיתי רושם כמנסה להבין, בעוד שידעתי טוב מאוד שלכאן חתר להגיע מלכתחילה.

"כן, ממש כך." אישר דניאל.

הבטנו לעבר המבצר. ממחנה האוהלים אליו הגענו נשקף המבצר במרומי גבעה נישאה ועשה עלינו רושם כביר. השמש החלה לשקוע והמראה הפך לנורא הוד ואף מפחיד.

*

ד"ר אפלבוים סיפר שמקומות נטושים ומבודדים הופכים להיות משכן כוחות רוחניים לא טובים ולא כדאי להיכנס למקום בשעת ערב. דניאל לא התרגש והתעקש כבר בלילה להיכנס. לא התפלאתי על תעוזתו. אני יודעת שהוא טיפוס המוכן לקחת סיכונים, אם כי מחושבים. החמרים, לעומתו, לא היו מוכנים בשום אופן להתקרב למקום. האחרים לא הראו פחד, אך התחמקו מהמשימה ואיש לא העז ללוחו. פרופ' אוליב רק שלף את המצפן שלו והתעסק איתו.

רק אלון לא היה מרוצה. "למה לצאת בלילה? מחר בבוקר נלך כולנו". האמת, חשבתי שהוא צודק. הרי דניאל רצה להגיע למבצר בעקבות רמזים שמצא לגבי מיקומו. יתכן שיש לו מפה או רמז למיקום של חפץ בעל ערך. זה לא יהיה חכם לתת לו להקדים אותנו כשיצא לבד ולזכות באוצר לעצמו. מה שישאר לנו למחרת בבוקר זה מעט חרסים שבורים וחסרי ערך. הסתכלתי על פרופ' אוליב. חשבתי שאולי גם הוא יתנגד. לפני כן התרשמתי שהוא מפחד. חשבתי שזה פחד מיציאה בלילה למבצר. עכשו עלה בדעתי שהוא חושש להתעמת עם דניאל ולהסתבך, לכן שתק.

ד"ר אפלבוים נראה מוטרד. כנראה הוא גם ניסה להבין מדוע דניאל מתעקש לצאת כבר בלילה, כשה מסוכן כל כך, בעוד שאפשר לצאת מחר השכם בבוקר. דניאל אמר שאפשר גם מחר בבוקר ללכת, בנוסף לערב. מי שחושש יבקר במקום לאור יום. הוא הציג את זה כאילו אנחנו חבורת תיירים שמסיירים במקומות מעניינים ובמוזיאונים. הרי בנתיים הוא יכול לרוקן את המבצר מכל אוצרותיו הצפונים במקומות שידועים רק לו!

אלון לא ויתר. "ומה יהיה אם תמצא שם מימצאים חשובים בלעדינו?"

"אז אשתף אותכם בזה, מה השאלה?" לא הבין דניאל.

לבסוף דניאל הציע שאלון יבוא איתו. הוא כנראה היה בטוח שאלון לא ירצה לצאת איתו לבד. אלון עיווה את פרצופו. לרגע שקלתי אם לבוא בעצמי איתו, אבל החשש מהמטעמים שצאלה תעשה משהותנו לבד במבצר הבודד קירר אותי, ואולי גם קצת בגלל הפחד... פחד הגבהים, כמובן. חבל שלא סיפרנו לד"ר אפלבוים על חקירתנו יחד עם פרופ' אוליב לגבי תגליותיו ומזימותיו של דניאל. עכשו הם לא מבינים מה איכפת לנו אם דניאל מעוניין לסכן את עצמו. דניאל היה נחוש ואלון הבין שלא יוכל למנוע מדניאל לצאת והרפה מהנושא בפחי נפש. התעודדנו מכך שאנחנו יודעים שדווקא בראש חודש יש להיכנס למבצר, ואילו היום היה היום השלושים ואחד של החודש הקודם.

וכך יצא שרק דניאל יצא למבצר הלילה.

דניאל החליט לשחרר את האווירה ואמר: "כל אירי סטנדרטי נוהג לומר 'אינני מאמין בפיות, אך הן קיימות'. אפילו אני חושב כך. אבל לגבי רוחות רפאים זה אחרת. אם יש עליך קמיע אתה מוגן," אמר בנימה לקונית ועוקצנית.

תמהתי בליבי האם הוא תלה את לוחיות הכסף שמצא בכד על צווארו לשמירה כקמע, או שהעדיף לשמור על המימצא ורק דיבר על קמעות בציניות ובלשון סגי נהור.

ד"ר אפלבוים חייך והציע שנתמקם קודם במחנה האוהלים ונאכל ארוחת ערב. "אם תהיה שבע זאת ודאי תהיה סגולה להינצל מחוסר אנרגיה בטיפוס על קירותיה האפלים של הטירה המפחידה".

תוך כדי הארוחה ציין ד"ר אפלבוים שאלכסנדר מוקדון קרא לעיר שומרון סמריה. יתכן שהיה זה הוא שנתן את השם סמריה גם למקום זה כשפגש כאן את גולי שומרון.

דניאל שאל את ד"ר אפלבוים היכן לדעתו אפשר להחביא את אוצרות הממלכה. ד"ר אפלבוים סיפר על ארון הקודש שנגנז מתחת לאבן השתייה בהר הבית. שלמה המלך, שחזה שבית המקדש שבנה יחרב, בנה מקום מסתור מיוחד לארון במטמוניות עמוקות ועקלקלות, כשהוא מכוסה בעורות בעלי חיים. ידוע שהייתה מפה עם הנתיב הסודי אל מקום המסתור שהייתה שמורה אצל נביאים עליהם סמך המלך.

"והיו גם המטמוניות של זהב וכסף שהטמין יוסף במצרים," הוסיף.

"מאיפה היה לו את האוצרות האלה?" שאלתי.

"הרי יוסף הפך למשנה למלך פרעה בזכות עצתו לשמור את התבואה במחסנים במשך שבע שנים עד בא הבצורת. מכל הארצות באזור הגיעו אנשים בזמן הרעב לקנות מהתבואה הזו, ויוסף שמר את התשלום הרב בבית האוצרות".

"ומה קרה עם המטמונים האלה?" שאל ארז. "יוסף שמר אותם לעם ישראל?"

"כתוב במסכת פסחים שאחת המטמוניות התגלתה לקורח, שהיה אחראי על אוצרות פרעה והיו בידו מפתחות לבית גנזיו, אחת נוספת התגלתה לאנטונינוס בן אסירוס קיסר רומי, ואחת עדיין גנוזה במקום סתר, שמורה עדיין לעם ישראל".

"אבל איך יכול להיות שקורח היה בעל תפקיד בבית פרעה?" שאל ארז, "בתקופתו בני ישראל היו עבדים במצרים!"

"נכון, ענה ד"ר אפלבוים, "אבל פרעה לא שיעבד את בני שבט לוי".

"ידוע מה היה באוצר שקורח גילה?" שאלתי.

"מסופר בגמרא שרק המפתחות לבית גנזיו של קורח היו משא של הרבה פרדות לבנות. היו שם גם מנעולים בנרתיקי עור".

"למה דווקא פרדות לבנות?" שאלה אלה.

"כי הן חזקות ויכולות לסחוב משא כבד", ענה, "וגם בגלל שהבעיטות שלהן קטלניות. כך דאג שאיש לא יעיז להתקרב אליהן כדי לגנוב את המפתחות. המפתחות והמנעולים היו עשויים לא ממתכת כבדה אלא מפיסות של עור, מה שמדגיש את כמותן הגדולה".

"אם כך, הוא היה מולטי מיליארדר", התפעל ארז. "אפשר לומר הוא עומד בראש רשימת עשירי תבל, ולא רק של העולם הקדום".

"אבל לבסוף כל העושר הזה אבד לו ביחד איתו ועם משפחתו בגלל מחלוקתו", העיר ד"ר אפלבוים.

"אבל מה זה מפתחות ומנעולים מעור?" שאלתי, "זה ממש מוזר. איך משתמשים בזה?"

"אולי פשוט כתבו על קלף מעור קוד כלשהו שבו מוצפן מקום המטמון, העלה אלון השערה.

"מה, הם ידעו בזמנם תכנות וקידוד?" ליגלגה צאלה.

"ברשימות המוצפנות שמצאנו ראינו כבר שהם ידעו לרמוז בקודים על מקומות מסתור", השיב לה אלון וצינה בקולו. "שם אפילו מצאנו צופן בתוך צופן. גם הצפינו את המילה בשיטת הצפנה מקראית, וגם המילה המפוענחת רמזה בצורה מתוחכמת על מקום מסוים. למשל 'בית השן' רומז למבצר הממלכה כמו ארמון שומרון שהיה עשוי משנהב".

"נזכרתי ברשימות של דניאל שצאלה בעצם לא ידעה עליהם.

"ומה זה מנעולים?" המשכתי להקשות. "למה צריך לשמור על מנעולים שלא מחוברים אל האוצרות מפני גנבים?"

אלון קימט את מצחו. "אולי... הרבה בקול, "אולי זה כמו בקריפטוגרפיה שהמנעולים הם מסרים מוצפנים, כלומר כתבי קוד של רצף סמלים או אותיות, בהם מוצפן מקום המחבוא. כדי לפענח אותם צריך להשתמש במפתח הצפנה מתאים. החיבור בין הצופן למפתח הפיענוח נותן את הפתרון".

"אה, הבנתי, אז את המסר המוצפן כשלעצמו לא צריך לשמור מגנבים, אבל הוא צריך להיות עם המפתחות השמורים כדי שמי שמורשה לכך יוכל ליצור את החיבור ביניהם ולקבל את המסר המקורי".

"בעצם יש כאן הגנה כפולה על מיקום האוצר, התלהב אלון, "כלומר יש את הגנת הפרדות הבעוטות מפני גניבת המפתחות בכל שעות היום והלילה, ויש את ההכרח לחבר בין המפתחות למסרים בהתאמה נכונה".

"ואיך ידע קורח את ההתאמה הנכונה? כלומר איזה מפתח לאיזה מסר מבין כל המפתחות והמנעולים?" שאלה אלה. "ועוד דבר, קורח רצה שצאצאיו, שאצלם ישארו המפתחות והמנעולים גם אחרי מותו, כן יוכלו לפענח אותם ולהגיע למקום האוצרות. אז איך העביר רק להם את המידע?"

"שאלה טובה", אמר ארז והביט באלון במבט מלא ציפיה, כאילו אלון יכול תמיד לפתור את כל החידות.

"כנראה בעזרת מיספור זהה של מפתחות ומסרים, הצעתי.

"ואיך קורח היה מומחה בהצפנות?" שאלה צאלה.

"מקור הידע הזה היה יוסף - צפנת פענח, אמר ד"ר אפלבוים, "הוא זה שהצפין את האוצרות כשהיה משנה לפרעה. לפני שנפטר העביר את המידע הסודי לבניו. כאשר פרעה הפך את בני ישראל לעבדים בני יוסף לא שועבדו. מאה ועשרים שנה היו בני ישראל עבדים במצרים, ולקראת הסוף רק בני לוי נותרו משוחררים מהעבדות. הצופן הסודי הועבר אליהם - לקהת בן לוי ולבנו יצהר וממנו לבנו קורח.

אלון עדיין היה שקוע במחשבות. "ישנה עוד אפשרות, מוצלחת יותר, מילמל, "אולי הכוונה במפתחות ובמנעולים היא למפתחות הצפנה ומפתחות פיענוח. מה שנקרא צופן א-סימטרי".

"למה הכוונה?" שאלה אלה.

"מפתחות ההצפנה גלויים לכל ואילו מפתחות הפיענוח סודיים ולכן נקראים 'מנעולים'. גם אם הגנבים משיגים את המסר ואת מפתח ההצפנה הם לא יוכלו לפענח את המסר בלי מפתח הפיענוח הסודי".

"כן", התלהבתי, "הרי המנעולים, כלומר מפתחות הפיענוח, היו שמורים טוב יותר, בנפרד, בשקי עור סגורים!"

המחשבה על כך הזכירה לי את המפה שדניאל כנראה מצא, ובה מסומן מיקום האוצר. מצד אחד כעסתי בליבי על כך ששמר את זה לעצמו, אך המחשבה עליו גם הכניסה לליבי דאגה. הרי הוא יהיה לבד במבצר המסוכן.

"מה נעשה אם דניאל יתעכב ולא נדע מה איתו?" שאלתי.

"אולי הוא יעשה כמו הכהן הגדול, ענה ד"ר אפלבוים, ספק בצחוק ספק ברצינות, "ביום הכיפורים היה נכנס הכהן הגדול לקודש הקודשים כשהוא קשור בחבל למקרה שלא יהיה בדרגת קדושה מספיקה וימות. איש לא היה יכול להיכנס כדי להוציאו, ולכן אם התאחר לצאת היו מושכים אותו בחבל החוצה. אולי כדאי שדניאל יקשור למותניו לחבל למקרה שיתעכב ולא יענה לקריאתנו", הציע.

*

דניאל יצא אחרי צאת הכוכבים. ראשית היה עליו לטפס במעלה הגבעה התלולה עליה ממוקם המבצר. מהחלק הזה הוא לא התרגש. כושרו הגופני איפשר לו להתקדם בזריזות יחסית וכולנו צפינו בו בחשש מהול בדאגה. באותו רגע כל הכעס שלי עליו נעלם ובמקומו חשתי חרדה ופיק ברכיים. לא גרעתי את עיני מהדמות שהולכת וקטנה. הציד שלו היה ארוז בתיק גב שעליו. הוא הסתפק בציד חלקי כדי שיוכל לשאת אותו לבדו. את חפירה מתקפלת ומכושון נקשרו ברצועות אל התיק, ובנרתיק צד המחובר לחגורה הייתה מצלמה.

בצדה השמאלי של הטירה נמצא חלון שמוקם יחסית קרוב לקרקע, ודניאל כיוון את צעדיו אליו. הוא החל לטפס בביטחון. כשהגיע למרגלות הקיר הניף את סולם החבלים והטיל אותו כמו זורק דיסקוס. הוא אחז בו ביד מתוחה, הסתובב סביב עצמו בשביל התנופה וזרק. 'עוגן האחיזה' שבקצה הסולם נתפס בחלון כבר בזריקה הראשונה. דניאל עלה בסולם ואחר ירד אל פנים הטירה ונעלם מעינינו.

*

"כמה זמן תעמדי כאן ותסתכלי על חומות הטירה?" שמעתי קול מזלזל מאחורי והבנתי שזה אלון. "תכנסי לאוהל להתארגנות לשינה, כבר מאוחר".

רק עכשו הבחנתי שאני עומדת כאן זמן רב ומחכה בדאגה רבה לאות חיים מדניאל.

"אלון, כבר עברו שעותיים ודניאל עוד לא חזר", קולי רעד.

"אם המטורף הזה לא יחזור הלילה, עדיין זה לא אומר שרוחות חטפו אותו, חה חה". אלון לא נשמע מודאג במיוחד, אבל אותי זה לא הרגיע.

אלון אחז במרפקי ומשך אותי לאוהל. "מחר תהיי עייפה כל היום", הוא התריע כאמא תרנגולת בקול גברי צרוד.

"די. עזוב אותי, הפטרתי לעברו, זעופה.

"אם הנאצי הזה סובב לך את הראש אני אדאג לכך שהוא יצא לך מהראש ומהר", הצליף בי אלון. "הוא טיפוס שמסוגל להזניח את משפחתו ואפילו את אשתו לטובת העבודה. הרי סיפרת שהוא נפרד מאשתו כי הוא מעדיף את מסעותיו הארכיאולוגיים על פני שמירת התא הזוגי. ההישגיות והכסף חשובים לו יותר מהכל". מעניין שאלון אומר את זה כאילו שאצלו הכסף והעסקים לא חשובים לו יותר מכל.

אלון לא נרגע. "הוא אחד שהיה יכול להיות ב.ס.0. רואים שחשובה לו השליטה".

"הוא דווקא הדגיש בפני שתמיד היה אנרכיסט והפגין נגד הניאו-נאצים בתקופה שהיה סטודנט בגרמניה", אמרתי.

"ואת כמובן האמנת לו, נכון?" שני קווים אנכיים נמתחו בין עיניו מקפדנות יתר. קווים שכבר נוצרו מזמן מרוב דרישות מחמירות ופרפקציוניזם, דאגות וחששות. במיוחד בעניינים העסקיים שנוטים להשתבש בלי לבקש רשות.

"כן... למה לא?" אמרתי לאיטי והתחלתי לפקפק בנכונות הצהרותיו של דניאל.

התחלתי לדבר במרץ כדי לטשטש את ספקותיי. "דניאל הסביר לי שהאנרכיסטים מאמינים שלאף אדם אין את הזכות לכפות את דעותיו על אדם אחר. לדעתם לכל אדם צריכה להיות אפשרות להצביע ולהביע דעה, בלי קשר למעמד ולתפקיד, וכך ימנעו מקרים של שחיתות וניצול סמכויות".

אלון לא התרשם במיוחד מהנאום שלי המצוטט מדברי ה"נאצי", כפי שכינה אותו.

"אני לא מתכוון לבלוע את כל סיפורי הסבתא שהוא מאכיל אותך בהם, ולתת לך ליפול בפח שטמן לך, הבטיח כשגבותיו נוטות כלפי מטה מתוך ביקורתיות ופסימיות.

לפתע נשמעה צעקה רמה.

קול עמוק של גבר המתפשט בכל רחבי הערבה, רועם בכל הכיוונים. נרעדתי.

אולי דניאל נקלע לצרה? אולי נפל לאיזה בור ונקע את רגלו? אולי אינו יכול לצאת החוצה? בהלה אחזה בי, בעוד אלון צוחק. "כנראה שהשדים כן תפסו אותו. זהו, נפטרנו ממנו סוף סוף", הפטיר באנחת רווחה מעושה.

אנשי החמרים יצאו מאוהליהם והביטו באימה לעבר הטירה. גם אנשי המשלחת הגיעו ונראו מודאגים.

"נראה לכם שהוא בבעיה?" שאלתי, מנסה להסוות את בהלתי בקול יציב יחסית והסתכלתי בריכוז רב יותר לעבר המצודה.

כולם השקיפו אל החומה עליה נראה דניאל בפעם האחרונה, מחפשים לראות תזוזה כלשהי. עברו כמה דקות ולא נשמע כל קול ואף לא נראה דבר.

"לכו לעזור לו," התחננתי מבוהלת וכבר לא הסתרתי את דאגתי.

חבל שלא לחצתי עליו לוותר על תכניתו. רגשות אשמה תקפו אותי. התפללתי בליבי שיחזור כבר. 'אולי הוא פצוע קשה? ואולי... כבר מת!' חשבתי בבעתה.

אלה בטח היתה אומרת לי שנהיה לי כבר הרגל ודפוס של להאשים את עצמי. אבל הפעם לא אשב בחוסר מעש כדי שאחר כך אתייסר ברגשות אשמה, החלטתי.

"אני חושב שכדאי לשלוח מישהו לבדוק מה איתו," אמר ד"ר אפלבוים ומיד פנה לארז: "תסכים לנסות ליצור איתו קשר? אני אצטרף אליך". הוא הרגיש אחריות כלפי חברי המשלחת, והתגבר על התחושה הלא נעימה של יציאה לעבר הטירה החשוכה. לפחות אור הירח האיר את השטח סביב כמו תאורת עמוד, ולא הייתה בעיה לטפס בצוק לאורו, למרות שעננים קלילים שיטו סביבו.

"אני גם רוצה לבוא," הכרזתי, "אני אצטרף אליו!"

המבט המצמית שצאלה נתנה בי העמיד אותי במקום. איך לא חשבתי על זה? היא בחיים לא תסכים שמישהי תהיה רק עם בעלה במקום מבודד במשך שעות, אפילו במקום משכנם של הרוחות, כי השד יודע מה יקרה! הבנתי שאין טעם להתעקש וויתרתי.

ארז אמר שהוא יכול להסתדר לבד. הוא הכניס כמה אביזרים נחוצים לתיק ופנה לצאת לעבר המבצר, מלווה במבטיה הגאים והדואגים כאחד של אשתו.

"חכה רגע," קרא לו אלון ומיהר בעקבותיו.

הופתעתי שאלון התהפך במאה ושמונים מעלות תוך רגע, וגם הוא מוכן לצאת לעזרה ולהצלת האדם שלפני רגע בז לו. הוא התקרב לארז ולחש לו משהו. ארז הינהן במרץ. הבנתי ששני החברים רקחו איזו תוכנית יחד, אך לא יכולתי לראות את הבעת פניהם בחושך ולהבין במה מדובר. כשאלון נפרד מארז וחזר אלינו שאלתי אותו מה אמר לו.

"משהו. מה זה כל כך חשוב לך? העיקר שיוצאים להציל אותו," ענה אלון בהבעה סתמית.

משכתי בכתפי בהבעה חסרת עניין, למרות שזה סיקרן והטריד אותי במידה רבה.

*

הרגשתי שאני חייבת להעסיק את עצמי כדי להסיח את דעתי מהדאגה. החלטתי לברר עם ד"ר אפלבוים לגבי התיאוריה של דניאל האם בנייתו של המבצר בקרנן אכן נעשתה ע"י האפרידי, צאצאי בית המלוכה מהשומרון.

גם ד"ר אפלבוים שמח להעביר את הזמן בשיחה במקום לדאוג, ולכן ענה לי: "אפשר יהיה לאמת את התיאוריה אם ימצאו באתר כלים שאופייניים לשומרון. למשל כלי חרס משובחים מהסוג המכונה 'כלי שומרון', או תכשיטים משובצים בזכוכית צבעונית ואבנים יקרות צבעוניות, מצופים בעלעלי זהב. השומרון התברך בכרמי זיתים וענבים, ויצור השמן והיין הביא לתושבים, ובעיקר לבני המלוכה, עושר רב. באותה תקופה חיו מלכי שומרון חיי רהבתנות. נשי השרים בשומרון היו מבלות את זמןן במשתאות והוללות, מתענגות ושמנות מרוב כל, כמו פרות הבשן המכלות את כל המרעה ואין משאירות לאחרים כלום. כדי לתת לנשותיהם כסף היו עושים את האיכרים העניים – 'פרות הבשן' אֲשֶׁר בָּהֶר שִׁמְרוֹן, הַעֲשָׂקוֹת דָּלִים'. על כך הוכיח הנביא מיכה את האליטה של שומרון – בירת הממלכה. הם בטחו במבצריהם והתגאו ברוב עושרם. הם הללו בריבית גבוהה לאיכרים העניים שנאלצו ללוות, וכאשר לא היה לאיכרים כסף לפרוע את חובותיהם מכרו אותם לעבדים. השופטים קיבלו שוחד מהעשירים לפסוק כנגד העניים. על כך הוכיח עמוס: 'על-מִכְרָם בַּסֶּסֶף צִדִּיק וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר נְעָלִים'."

הדברים היו מוכרים לי משעורי התנ"ך בתיכון, רק שהספקתי לשכוח את רובם מאז.

הוא המשיך. "במקום שבני אפרים יִשְׁמוּ את מה שלמדו מתורת יוסף - מתוך חיי שפע לא להיסחף לגאווה אלא להשפיע על האומות, להפיץ את עקרונות המוסר בעולם - העדיפו הצלחה חומרית בדרך שלילית. רק אחרי שהנבואות התגשמו והם הוגלו - הבינו את טעותם," סיכם ד"ר אפלבוים. "כל עוד היו ספוגים בעושר ופינוקים לא היה להם לב או מספיק כוח רצון להתנער מאינלתי, אבל מאז שהפכו לחסרי בית ומולדת ונדדו ממקום למקום, יכלו להרגיש על בשרם את סבלם של עניי שומרון שעשקו, ואז הפנימו את תוכחותיו של הנביא עמוס ורצו להשתנות ולהשתפר, לחזור לחיות על פי מוסר התורה. ההוכחה לכך שבגלותם העריכו את הנביא עמוס, למרות שבימי תפארתם בשומרון כינו אותו 'המגמגם' - עמוס בלשונו, בגלל היותו כבד-פה, היא שלמקום שהגיעו בגלותם קראו בשם כאבול כמו המקום בו מצוי קברו בגליל. מקור השם 'כאבול' הוא גבול או אדמה

פורייה. יתכן שלעיר כבול באפגניסטן קראו כך כי הייתה במקום שציין את גבול הממלכה אליה גלו או אזור פורה שסביבו מדבר".

"זה מעניין, אבל מעבר לכך, אני מרגישה קצת קנאה בהם". מבטים שואלים ננעצו בי ומיהרתי להסביר. "לא בסבל ובגלות שעברו, כמובן, אבל בכך שהיו להם נביאים שכיוונו את חייהם על פי ערכי מוסר ורוח, שבני ישראל יכלו לספוג מחכמתם והדרכתם כדי להשתית את חייהם על פי דרך סוציאלית, יושר, אחווה, עזרה הדדית".

"נו וזה ירגיע את החיפוש שלך אחר משמעות?" לגלגה צאלה. "קצת מוסר ועזרה לעניים? כדי שתוכלי לומר לעצמך: 'הנה, אני משתיתה את חיי על ערכים, יש לי שורשים, אוצרות רוח של חכמי התורה וזהו? במקרה כזה תוכלי לישון היטב בלילה, בלי לבטים וחיפושים ותרגישי שחייך מלאי תוכן ותכלית?!"

היא הביטה בי בשאלה והוסיפה: "אני אומנם לא מתחבטת כמוך בשאלות קיומיות כמוך, אבל נראה לי שעבורך זה לא יהיה מספק".

למרות שהיה משהו מאוד מתריס בדבריה, הפעם הרגשתי שהיא קלעה בדיוק לנקודה פנימית אצלי. החיפוש שלי אחר אמת מוחלטת, משמעות שמקיפה את כל החיים – כל זה בעצם נשאר ללא מענה ופתרון.

ד"ר אפלבויס סיפר שנמצא תבליט אבן אשורי בו נראים הגולים, נשים, ילדים וגברים. הגברים מזוקנים ועטויי טורבן (מעין כפיה) וגלימות. הנשים והילדות עוטות גלימה פשוטה ועל ראשן צעיף ארוך מהראש עד הברכים. חלקם הולכים יחפים עם שקים על גב וחלקם על עגלה רתומה לשוורים עליה מעט חבילות. נוגשים אשורים (עם כובעי מגן) משגיחים עליהם. אחד עם חרב והשני עם רומח ומגן עגול. ידי אנשי הצבא משורגות בשרירים וזקניהם בסגנון אשורי (מקורזל ומסודר).

לא הצלחתי להתרכז בדבריו. דעתי הוסחה כמה וכמה פעמים כשמחשבות מפחידות על גורלו של דניאל חולפות במוחי. נוכחתי לדעת שדווקא די אכפת לי ממנו ומגורלו, למרות שלאחרונה הרגשתי כלפיו כעס ותחושות נקם התעוררו בי.

בימים האחרונים ניסיתי להבין אם אכן ההשערה של אלון נכונה על כך שהוא משתמש בתמימותי להשיג את מטרותיו, או שאלון מיהר להסיק מסקנות לגבי כוונותיו של דניאל. שיחזרתי שוב ושוב את מהלך השיחה ואת התגובות שלו, וניסיתי לנתח את הדברים. אולי עלי לברר עוד עם דניאל, חשבת. אבל מנגד, חששתי ששוב אתפתה להאמין ושוב אלון ילעג לתמימותי. אחרי כשעתיים, שנדמו כנצח, ראינו את השניים חוזרים יחד.

הם היו קצת מותשים אך גאים בעצמם ובהצלחתם, כל אחד במשימתו. גל של הקלה גאה בתוכי כשראיתי את דניאל חוזר בריא ושלם.

"דניאל, נופפתי בזרועותיה בהתרגשות, טוב שהכל בסדר!" צעקתי לעברם. הרגשתי שאני מוכרחת לשבת. רק עכשו שמתי לב שרגלי רועדות ושאין לי כוח לעמוד.

פרק י"ח – בנבכי המבצר

באותו ערב היינו כולנו מותשים ומיהרנו ללכת לישון. למרות העייפות לא הצלחתי להירדם מרוב התרגשות. החלום הגדול אתמול קרם עור וגידים. הגענו לממלכת האפרידי ודניאל כבר חדר למקום. מחר נצא גם אנחנו לסיוור במבצר. בבוקר כשהגחנו מתוך אוהלנו גילינו שאנו נמצאים באזור מבודד, שאין בו כמעט נקודות יישוב. מכל עבר ראינו רק הרים ועמקים שוממים.

בזמן הארוחה ביקשנו מדניאל שיספר על קורותיו במבצר. הוא פתח בתיאור המקום. "מול השער שפיתחו רחב ישנן שלוש מדרגות היורדות לחצר רחבה ומלבנית. שני טורים של עמודים ניצבים לכל אורכו, חלקם שבורים או שרועים על הארץ, חלקם תומכים בקטעי תקרה. ביניהם היה שביל מרכזי רחב. בקצה השביל היה אולם חשוך מעט. שלושה פתחים, אחד אחר השני, הובילו פנימה לאולם שני, שרצפתו הייתה מוגבהת והייתה מרוצפת בלוחות אבן מלבניים, שחלקם שבורים. רק קרני אור דקות חדרו פנימה. חלונות גבוהים מוקמו למעלה, ודרכם חדר אור לאולם המרכזי. במרכז האולם היה חדר קטן יחסית, שנראה חשוב לפי העיטורים שעל קירותיו, והכניסה אליו הייתה מכמה פתחים. סביב החדר היו חדרי שירות שונים. נכנסתי לחדר השרות הראשון והארתי את כל צדדיו בפנס. בפניה אחת היה מעין ארגז אבן קטן. הצצתי לתוכו. ברגע הראשון הוא נראה ריק ורק מפוחם בצדדיו, אבל באחת מפינותיו הבחנתי בשתי פיסות קטנות של אריגי פשתן מפוחמים. כנראה שרדו בזכות האקלים החם והיבש של האזור. להפתעתי, מאחד האריגים השתלשלה חתיכת פתיל קטנה שהייתה מחוברת בסדרת קשרים יחודית. מיקדתי את אור הפנס עליה ולמרות החשכה ניתן היה להבחין בצבע דהוי של תכלת!"

"ציצית עם פתיל תכלת!" התלהב ד"ר אפלבוים.

"אבל זה לא מוכיח שאלו שרידים של בני עשרת השבטים!" הכריז ארז, "ד"ר אפלבוים! אמרת שזה לא מאפיין מזהה דווקא של הגולים, כי עד ימי הגאונים לבשו ציצית תכלת. אז יכול להיות שזה בגד של יהודים שהגיעו לכאן מתקופת התנאים, האמוראים ואפילו הגאונים!"

"הגאון היחיד שהיה יכול להגיע לכאן הוא אתנה!" הפטירה כלפיו צאלה, "מי יגיע מאזור בבל וארץ ישראל עד לכאן, מרחק של אלפי קילומטרים מזרחית ממקומם?"

ארז נראה המום מההתקפה ולרגע נאלמה לשונו. אחר כך הוא נראה חוכך בדעתו לרגע מה להשיב ולבסוף החליט לשתוק. האמת, שהערתה נשמעה צודקת.

ד"ר אפלבוים נחלץ לעזרתו. "הגאונים שלחו תשובות לשאלות של קהילות ברחבי הגולה באמצעות שליחים. למעשה היו רק מעט קהילות יהודיות שהגיעו כל כך מזרחה ואלו הם היהודים בהודו שהועברו לשם ע"י נבוכדנאצר, מלבד רוב גולי יהודה שהיו בבבל עצמה. אבל לדעתי, יהודי הודו אלה לא הגיעו דרך היבשה, אלא באוניות הישר לחופו המערבי של חצי האי הודו, כך שלא סביר שעברו באזור זה."

"אולי..." ניסה פרופ' אוליב, "שליחי הגאונים שהגיעו לפרס המשיכו עד הודו דרך היבשה."

"יכול להיות", ענה ד"ר אפלבוים, "אבל כנראה שלא הקימו לעצמם מבצר, אלא היו רק עוברי אורח בדרכים."

"מצד שני", אמר דניאל, "מבצרים שכאלה תוכננו גם לשהיית עוברי אורח. היו כמובן מספר מבנים ששימשו למגורים של תושבי המצודה ובם בורות מים, מחסני תבואה וכן אורות. בנוסף, במרחק מה, היו מוקדים ששימשו לשהות קצרה של עוברי אורח וסוחרים, הסביר דניאל. "המצודה הקידמית שלטה על הדרכים והגנה על עוברי האורח."

"אז אולי מדובר באנשים שרק לנו בחדרי אירוח של המצודה או פשוט מצאו מיסתור במבצר זה כאשר היה נטוש?" העלה ארז השערה שאולי תציל את כבודו האבוד.

"גם זאת אפשרות", הסכים איתו ד"ר אפלבוים. "דבר שמשאיר עדיין בספק את הוכחת הימצאותם של בני השבטים האבודים במקום."

"צילמת את זה?" שאלתי.

"כן", ענה דניאל, שלף את מצלמתו ודיפדף לחפש את התמונה. "הנה", הציג אותה בפנינו. התקרבותי והבחנתי בארבע פתילים המושחלים בחור שבחתיכת הבד. קרוב לִבֵּד היו 2 קשרים, אחריו סדרה של 3 ליפופים, ואז רווח קטן, 3 ליפופים, ורווח, 3 ליפופים ורווח, 3 ליפופים וקשר אחד. שוב סדרה כזו ועוד אחת, ולסיום 3 ליפופים ו-2 קשרים. ספרתי 13 קבוצות של ליפופים ו-5 קשרים. קבוצות הליפופים היו בלבן ותכלת לסירוגין.

"נדמה לי שצורת הקשירה היא כמו אצל התימנים", אמר ד"ר אפלבוים. "חמשה קשרים בפתילים זה על פי מה שכתוב בזוהר", הוסיף. "בעצם זו גם שיטת רב עמרם גאון."

"אז זה מחזק את ההשערה שמדובר בשליחים מתקופת הגאונים", אמר ארז.
 "כן ולא", אמר ד"ר אפלבוים. "יתכן ששיטת רב עמרם גאון היא קדומה והיתה נהוגה עוד בימי בית ראשון."
 "יש עוד שיטות חוץ מזו?" שאל אלון.
 "כן, עם 4 קבוצות ליפופים בלבד. לפי הספרדים יש 2 קשרים, ואחריהם 5 ליפופים, ושוב 2 קשרים, ואז 6 ליפופים, שוב 2 קשרים, ואז 5 ליפופים, שוב 2 קשרים, ואז 10 ליפופים ולסיום עוד 2 קשרים. סה"כ 26 ליפופים לפי הגימטריא של שם הוי"ה. לפי האשכנזים יש 39 ליפופים שזה הגמטריה של ה' אחד'."
 "מה המשמעות של מספר הקבוצות, הסדר שלהן והצבעים שלהן?" שאלתי.
 "שבע הקבוצות הלבנות הן כנגד שבעת הרקיעים, ושש הקבוצות התכולות הן כנגד האוויר," הסביר ד"ר אפלבוים. "לפי הקבלה מקבילים הרקיעים לספירות – 3 הספירות הראשונות לרקיע העליון, 5 הבאות לחמשת הרקיעים הבאים, והרקיע התחתון לשתי הספירות האחרונות."
 "מעניין אם הרצף המסוים של קשרים, ליפופים ורווחים ניתן לפיענוח," חשב אלון בקול, "אולי אם אריץ את הרצפים האלה במחשב בשיטות הצפנה שונות אוכל למצוא דבר בעל משמעות ו -".
 "חכו ותשמעו מה מצאתי ליד הציצית" התפרץ דניאל בקול צופן סוד.
 "מה?" הסתקרנתי.
 "מצאתי שם עוד פיסת בד קטנה. היו משורטטות עליה ארבע אותיות".
 קריאת הפתעה נפלטה מפיו. "באיזו שפה?"
 "האותיות היו מטושטשות קצת. כנראה נכתבו בדיו שהופק מצמחים. וכן, זה היה שוב כתב עברי עתיק".
 ד"ר אפלבוים התרגש. "זיהית את האותיות?" שאל.
 "כן," נהנה דניאל למתוח אותנו, "אלו היו האותיות ט' ט' פ' ת'".
 כולנו הבטנו בד"ר אפלבוים, מחכים להסבר.
 הוא שיפשף את מצחו ואז קרא: "כן, זאת המילה טַטְפַּת, כלומר טוטפות. כנראה שזו היתה שקית של בתי תפילין. בימי המקרא קראו לתפילין טטפות, על פי הפסוק '...והיו לטטפת בין עיניך'. אגב, ידוע שבני הפושטו עונדים קופסא קטנה המכילה פסוק מהתורה".
 "חתיכת מציאה!" התלהב ארז. "תמשיך, דניאל, מה עוד היה?"
 דניאל שמח לקבל חזרה את 'הבמה'. "אחרי שסקרתי את כל חדרי השרות יצאתי אל האולם. בהמשך המסדרון ראיתי מדרגות עשויות אבנים גדולות היורדות בתלילות אל החלק הפנימי. ירדתי בצעדים זהירים, מסתכל מדי פעם לאחור, לצדדים ולמעלה. הצלחתם להכניס בי קצת פחד מכל מיני כוחות ספיריטואליים עוינים," הוא צחק. עכשו כשהוא בחוץ יכול היה כבר לזלזל בפחד.
 "קורי עכביש נאחזו בכל פינה בקירות ובתקרה וריח טחב היה באויר. תיארתי לעצמי שאיש לא ביקר פה כבר מאות שנים. בקצה המדרגות היה אולם צר וארוך הנמשך לעומק המבנה. בסופו היה שער שהוביל לתוך חדר שבתוכו שער לעוד חדר.
 "בקר שמולי נפער שקע גדול, כנראה שאבן שהייתה שם נעקרה ממקומה. לא יכולתי להבחין היטב בחשיכה במה שנמצא על רצפת החדר. לא יכולתי להחזיק בפנס כשאני נעזר בידים לתמיכה. התקדמתי לעבר הקיר כשאני מגשש את דרכי בזהירות. צעדי בחלל הסגור יצרו הד חזק בתוך השקט העוצמתי ששרר במקום. לפתע נתקלתי באבן בולטת ומעדתי ומבלי משים צעקה נפלטה מפיו. כנראה שנוצרה תהודה חזקה מהקול שיצא לעבר השקע. הרעש היה לא רק נורא ומחריש אוזניים, אלא הרגשתי את הצלילים ממש מהדהדים בעצמותי. הרגשתי שאני בתוך פעמון ענק ומהדהד".
 "שמענו את הצעקה," סיפרתי לו בהתרגשות, "לא ידענו מה לחשוב. ד"ר אפלבוים החליט לשלוח את ארז לעזרתך. היינו במתח עד שיצאתם מעבר לחומה".
 דניאל חייך מתוך הכרת תודה. "לא תיארתי לעצמי שזה נשמע עד אליכם. בכלל לא הבנתי שזה נשמע חזק כל כך ולכן לא הייתי מודע לדאגתכם". הוא הביט בי במבט המהול בתודה והערכה והרגשתי שלחיי בוערות.
 "עכשו אני חושב על כך שהמקום הזה תוכנן כך כדי להבהיל את האויבים. במקרה הצורך יכלו לכנס שם הרבה אנשים שצעקותיהם היו יוצרות אפקט של המון אנשים ועוצמה מפחידה שתרתיע את מי שינסה להתקרב".
 הוא המשיך. "אחרי שהתאוששתי הדלקתי את הפנס שהיה בכיס הצדדי של מכנסי וכיוונתי אותו לעבר הקיר, אל השקע שקודם גיששתי. הבחנתי בסדקים צרים שנוצרו לאורך הקירות ונעזרתי בהם כדי לא ליפול".
 "אולי שם בין המחסנים היתה גם הנשקייה," העלתה צאלה השערה והוסיפה, "אבל בטח לא שמרו את כלי המלחמה בסליק ההוא ליד הנהר כמו שחשבת." היא הביטה לעברי במבט שמעורבות בו נצחנות ותוכחה גם יחד.

"יכול להיות". הסכים איתה דניאל, "החלק הפנימי של המבצר נראה כאילו נחצב בתוך הצוק. התקדמתי בתוך מעבר תת-קרקעי צר והבחנתי שהוא יורד אל פיר קבורה. התקרה הנמוכה אילצה אותי להתכופף. בסיום המנהרה הארוכה הייתה קבועה דלת אבן נמוכה וכבדה. הבנתי שמאחוריה היה משהו שחשוב לשמור עליו. חשבתי שאולי זאת דרך חירום כמו זו שהייתה ל'הר הבית', או מעבר פרטי של השליט. דחפתי את דלת האבן בכל כוחי והצלחתי להדחק במעבר הצר שנפתח. בחדר הקטן אליו נכנסתי בשפיפה ראיתי על מפלס מוגבה תא מלבני קטן. גם בשומרון התגלו מתחת לארמון שני אולמות מאורכים, בעלי צורה מלבנית ובעלי קמרונות, שכנראה היו קברי המלכים: אחאב ועומרי. מסדרון חצוב בסלע הוליך אליהם. גם מלכי אשור נקברו כך ובקבריהם נמצאו תכשיטי זהב מעוצבים וכלי מלחמה".

המחשבה על קברים ומה שבתוכם גרמה לי חלחלה.

דניאל המשיך. "עליתי בשתי המדרגות שנחצבו בסלע אל המפלס עליו הונח התא והתקרבת אליו. על מכסה האבן היה חיפוי עם דוגמא מיוחדת - ציץ בעל שלושה עלים דמוי גביע. בחפירות בשומרון נמצאו כאלה תבליטים משנהב עם ארונות הקבורה. כאן כנראה לא היו להם לוחות שנהב ולכן זה היה עשוי מאבן בלבד. הרמתי את מכסה תיבת האבן ומיד סגרתי כמו שסוגרים מכסה של תיבת פנדורה לפני שיתפרצו ממנו דברים רעים", הוא צחק, "שלד אדם נמצא בתיבה. התברר שהיה זה ארון קבורה והמת הושכב בו ברגלים כפופות. הסטתי את המכסה וצילמתי את השלד מכל הכיוונים, עם פלש כמובן. התלבטתי אם לקחת אותו, או לפחות חלק ממנו אבל לבסוף הסתפקתי בצילומים".

חשתי סלידה מהמחשבה לקחת חלקי שלד של מת, אפילו לצורך מחקר.

"בצד השני של חדר הקבורה הבחנתי בכבש היורד למטה לתוך למבון הבנוי ממעברים חצובים בסלע. חיפשתי חדרים סודיים, כמו חדר אבן הבנוי מתחת לרצפה, חללים המוחבאים בקירות. חדרים כאלו שימשו להחבאת אוצרות. אוצרות תמיד שוכנו במרתפי מבצר. לפתע הבחנתי באבן הנשמטת ממקומה. מיהרתי להיצמד לקיר והאבן נפלה בחבטה לידי. לקחתי אויר והתקדמתי הלאה עקב בצד אגודל, סורק את השטח שסביבי בחשש. אור דק של ירח חדר דרך חריץ בקיר שליד התקרה והטיל צל אלכסוני על הקיר הנגדי. זה לא עזר לי הרבה, אז הדלקתי שוב את פנס הכיס שלי. הקשתי על הרצפה והקירות וניסיתי להבחין בשוני שבין הצלילים. מיששתי את האבנים שבקיר וברצפה - "

"ומצאת משהו?" שאלתי בהתרגשות ילדותית.

"לא משהו משמעותי", אמר וקולו נשמע מהוסס מעט. עיניו שוטטו לצדדים כאילו נמנעות מקשר עין איתי. "בשלב זה הרגשתי כבר די תשוש", המשיך, "משמאלי ראיתי גרם מדרגות המוביל ישירות אל החצר העליונה. מיהרתי לעלות בו ושמחתי לחוש את אויר הערב הצלול אחרי שהייה ארוכה בחדרים הטחובים. חלק מריצוף החצר היה חסר. הבחנתי שצבע עפר הקרקעית אפור, מה שמעיד על חורבן שנבע משריפה. כנראה התחולל כאן קרב שבמהלכו נשרף הבניין. השריפה גרמה כנראה להתמוטטות הקומה העליונה שכיסתה את רצפתו. גם כמה מהקירות היו מפוחמים. באפר מצאתי כמה ראשי חיצים מברזל ומברונזה. כשרציתי לטפס חזרה בסולם החבלים מעבר לחומה הייתי כבר בלי כוחות. לפתע ראיתי בראש החומה את ארז סורק את השטח בפנסו ומחפש אותי. קראתי אליו והוא שמח לגלות אותי. השלכתי את סולם החבלים לעברו והוא תפס אותו ותקע את העוגנים בחומה בצורה חזקה. כך יכולתי לעלות בקלות ולסיים את ה'מבצע', "סיים את סיפורו.

"לדעתי", הוסיף, "השרידים המפויחים מדגישים את העובדה שהממלכה השחורה לא שרדה ימים רבים, כמו שידוע על ההיסטוריה של המקום. זה מחזק את השערת שזו הייתה ממלכת האפרידי שלא הצליחה לעמוד מול הכובשים החזקים, הכושנים, שהגיעו אז לאזור".

*

ד"ר אפלבוים נראה מהורהר. עדיין לא היה ברור לו שאלו שרידי מבצר של שבט אפרים. בכל אופן, הוא החליט שנשאר באזור ונמשיך לחקור את המבצר וסביבותיו. כמובן שהוא תיכנן לצאת לסיור מיד אחרי הארוחה עם שאר אנשי הקבוצה.

מלבד צאלה כולם רצו לצאת לסיור במבצר. אלה התנדבה להישאר עם צאלה שתכננה לחפש צמחים מעניינים באזור. נכנסנו לאוהלים להתארגן ליציאה ולארוז תרמיל קטן לדרך. החלטתי לא לוותר לאלון ולברר מה היתה התוכנית שרקם עם ארז. "ראיתי ששוחחת עם ארז כשהכנו את ארוחת הבוקר, פניתי אליו. "זה קשור לתוצאות התוכנית המיסתורית שלכם?"

"אם זה כל כך מעניין אותך אני יכול לספר לך על זה, פשוט עד שהוא לא חזר לא הייתי בטוח שיצא משהו מהתוכנית הזו".

הייתי כבר ממש מסוקרנת אבל השתדלתי לא להפגין את זה. "אז ככה, הועיל סוף סוף אלון לספר, "היה לי חשד שדניאל מצא איזו מפה או שירטוט של מקום האוצרות במבצר וחשבתי שזו הסיבה שהתעקש לצאת כבר בלילה כשכולם חוששים מכך. כך הוא יכול לצאת לשם לבד ולמצוא את הדברים שחיפש בלי לגלות לאחרים. הוא יכול לקחת את המימצאים בתרמילו ולשמור אותם אצלו כדי למכור במחיר מופרז למוזיאונים של עתיקות באירופה. הרי כבר ראית איך הסתיר את מציאת הקמיעות מד"ר אפלבויס". הוא הביט בי במבט נוקב. הנהנתי בלית ברירה.

"אז רציתי לנצל את ההזדמנות ששולחים את ארז לעזור לו וביקשתי ממנו שינסה לגלות אם אכן יש לו מפה כזאת ואם ישנם מימצאים בתרמילו".

"נו, והיז?" שאלתי בקוצר רוח.

"כן. הוא אמר ועשה אתנחתא קלה.

"נו..."

"הוא סיפר שכשהוא הגיע הוא ראה את דניאל כבר בחצר, בחלקה המזרחי, כשהוא מנסה להשתחל לפתח נסתר המוביל למעבר תת-קרקעי. זהו כנראה המעבר עליו הוא סיפר שבסיומו יש קבר. כשארז נוכח שדניאל בריא ושלם למרות הצעקה המפחידה הלך בעקבותיו בשקט בלי לקרוא לו או להודיע שהגיע לעזרתו."

"ומה הוא ראה?" התפרצתי מרוב מתח.

"ארז עקב אחריו כשדניאל התקדם במסדרון התת קרקעי היורד לקבר ומרחוק ראה שהוא שולף אבן ממקומה בקיר ותוחב לשקע את ידו. בחושך ששרר שם היה קשה לראות בבירור. האור היחיד היה מפנסו של דניאל. בכל אופן, ארז שם לב שדניאל שולף חפץ קטן מתוך השקע ותוחב אותו בזריזות לתיקו."

"ולנו הוא אמר שהוא לא מצא משהו משמעותי, התרעמתי והרגשתי מרומה.

"את רואה? זה הבן-אדם! שודד עתיקות! קודם עם הקמיעות ועכשו עם אוצרות המבצר."

"כן, אתה צודק, הודתי בשפל קול."

"אחר כך ארז יצא בשקט וחיכה לו בחוץ עם הפנס ודניאל בלע את הפיתיון וחשב שארז היה כל הזמן למטה, מחוץ לחומה, סורק את השטח בפנסו ומחפש אותו."

אלון צחק בהנאה על שהתוכנית החשאית פעלה כמתוכנן, ואז אמר: "אנחנו חייבים להוציא ממנו בעורמה את המידע על המימצא שגילה. זה חשוב מאוד. הבעיה רק איך נעשה את זה..." הוא קימט את מצחו, ואז הכריז: "כן, יש לי רעיון!"

"מה? איך?" הסתקרנתי.

"פשוט מאוד! כאן את נכנסת לתמונה..."

פרק י"ט – אצל שבט ג'נגפה

בסיוור במבצר באמת הרגשתי כאלו אנחנו חבורת תיירים שמסיירים באתר ארכיאולוגי. דניאל הסביר לנו על מה שראה בלילה והכיר בפנינו את כל מבואות וחדרי המבצר, כולל המחילות והמעברים התת-קרקעיים.

ד"ר אפלבוים בחן ביסודיות את קידמת שער האבן הגדול והעבה, אך לא מצא את הסמלים שעל פי השמועות בני ממלכת אפרים חרטו. הוא נראה מאוכזב.

כשירדנו בשלושת המדרגות המובילות מהשער לחצר הרחבה ראינו משמאל בור מים מכוסה באבן שטוחה. מעט שברי כדים היו סביבו. לאור היום הכל נראה מאוד טרויאלי ופחות מיסותרוי ממה שזה נשמע מפי דניאל לגבי ביקורו בלילה. כמו שחשבנו, מלבד כמה שברי חרס חסרי יחודיות לא מצאנו דבר. ניסינו להבין מה זה אומר שעכשו ראש חודש לגבי מימצאים חשובים שישנם במבצר, אך לא היה שום דבר שרמז להסבר.

אחרי כמה שעות סיימנו, מאוכזבים. אחרי שיצאנו מהשער הבחין ד"ר אפלבוים בכותרות שבראשי העמודים של השער. הוא נעצר להתבונן. קישוטים דמוי ספירלה לשני הכיוונים עיטרו את הכותרות. כנראה שדניאל לא הבחין בחשיכה בכותרות האלו שבמרומי העמודים.

"כאלה עמודים עיטרו את פתח מצודת המלכים בימי אחאב!" התלהב. "זהו סגנון כותרות העמודים שהיה מקובל בתקופה הישראלית".

פרופ' אוליב הסתייג באומרו שעיתורים יכלו להיות נפוצים גם בבנייה יוונית. ד"ר אפלבוים הסכים עימו שאין כאן הוכחה חד משמעית. גם צורת הקבורה האופיינית לקבורת מלכי ישראל יכולה להיות שייכת גם לאזורים נוספים במסופוטמיה.

*

בעמק שנפרש תחתינו הבחנו באוהלים משיער יאק של יישוב נוודים קטן.

"ארז, מי אלו הנוודים הגרים באזור הזה?" שאלתי.

ארז ענה כמו מדריך מיומן: "באזור מוכה סערות זה, של הרמה הטיבטית הצפון-מערבית, חי שבט ג'נגפה. בני השבט רועים כל השנה ונוודים ממקום מרעה אחד למשנהו במחזוריות קבועה. הרועים נוהגים לעזוב את ביתם שבכפר למשך חודשי הקיץ כדי להשגיח על העדר, אותו הם מובילים לכרי הדשא שעל ההר הגבוה. במחנות הקיץ שלהם, בהם הם שוהים זמן רב יותר, הם בונים גדרות אבן לעדרים".

מולנו התקרב מקומי, אשר תיק צד מבד היה תלוי על כתפו באלכסון והוא חבוש כובע מצחיה. עורו חום-אדמדם ושערו שחור. הוא הוביל חמורים גרומים שצבעם לבן מאובק עליהם הועמסו שקים שנקשרו בחבלים לגבם. הוא נופף לנו לשלום והמשיך בדרכו. סימנו לו בזרועותינו שיתקרב. הוא סטה מדרכו ומשך את החמור הראשון אל עבר חבורתנו. כשהגיע פנה אליו פרופ' אוליב בסדרת שאלות על המבצר. האיש אמר כמה משפטים קצרים ונראה היה שזה כל מה שיש לו לומר.

"הוא סיפר שאסור להם להיכנס למבצר." אמר פרופ' אוליב,

"למה?" התפלאתי.

"לדבריו, המקום מכושף ואסור לגעת בדברים שמקום או להזיזם ממקומם. מי שיעשה זאת ינזק ואולי ימות. וגם אסור להם לאפשר לאיש לקחת משם חפצים ואפילו לא להתקרב לבור המים הפנימי שלמרגלות החומה. הוא סיפר שלפני כעשרים שנה התקרב לבור שמעבר לחומה צעיר מבני השבט ולא חזר... איש לא העיז להתקרב לשם כדי לחפשו".

חשתי מזועזעת מכך שהפקירו את הצעיר לגורלו. הרי יתכן שנפל ונפצע ולא היה יכול לצאת בכוחות עצמו. לו היו מושיטים לו עזרה היה ניצל. אך כנראה בני הכפר כל כך בטוחים בכוחות הרעים שאופפים את המקום שהבינו שהכוחות האלה "חטפו" או פשוט חיסלו את הצעיר.

פרופ' אוליב נשאר ענייני ולא הזדעזע כמוני. "הוא גם סיפר שבמשך השנים נעלמו אנשים שהסתובבו באזור המבצר מבלי להשאיר עקבות, ואפילו נמצאו גופות בסביבות המבצר כשראשיהם קטועים, כנראה על ידי חרבות", הוסיף בטון אינפורמטיבי וקר.

צמרמורת עברה בגבי.

המשכנו למטה לעבר העמק. מרחוק נראים הנחלים כמו בטון הנשפך בנחילים מכל עבר בגלל צבע המים האפור. אשה מבוגרת עטויה מטפחת הכרוכה היטב סביב צאוורה צעדה בשביל העולה מהעמק לקראתנו. היא חייכה אלינו מתוך פנים חרושות תלמי קמטים שצרבה השמש. ניצלנו את ההזדמנות כדי לשוחח איתה. היא סיפרה שהיא צועדת מדי יום עשרה קילומטרים ונושאת על גבה ירקות וחלב מהכפרים במקומות הנמוכים תמורת גבינות, מלח וצמר (קשמיר) מהכפר שלה.

ב-דהאט חיים צאצאיהם של האנשים שחיו ב-קהאר ועברו ל-דהאט שלושה או ארבעה דורות קודם. עד אמצע שנות ה-90 רופשו הייתה סגורה לזרים. כשהשמש החלה לשקוע ראינו את הנוודים חוזרים למחנה שלהם עם עדרי היאקים, עזי הפשמינה והכבשים שלהם. פניתי אל ד"ר אפלבוים: "אולי שבט זה הם צאצאי האפרידי שחיו תקופה קצרה במבצר, בממלכת סמריה?"

"יתכן", הוא הינהן, "מצד שני, בגלל שלא מצאנו את החריטה על השער כפי שמספרות השמועות, אני חושש שלא זה מבצר הממלכה האבודה". "יכול להיות שהשמועות הן רק אגדה", אמרתי והרגשתי אי נוחות להרוס לו את התקווה שביסס על אמונה זו.

התקרבונו אל חבורת רועים. ד"ר אפלבוים שאל אותם על חייהם כרועים ופרופ' אוליב תרגם. "חיי הנדודים ורעיית הצאן היא דרך חיים אצלנו", סיפר אחד מהם, "זוהי מורשת מדורות קדומים. זקני הכפר לימדו אותנו שדרך חיים זו מאפשרת לאדם להיות עם עצמו, עם הטבע, להתבודד, לחשוב ולהרגיש. רעיית הצאן היא מלאכה שלא דורשת הרבה תשומת לב ומשאירה זמן להנות מיופי היקום בשעות מיוחדות של היום כעלות השחר, זריחה, דימדומים ושקיעה". "מעניין", אמר לנו ד"ר אפלבוים, "גם בעם ישראל, אבות האומה וחלק גדול מהעם היו רועי צאן. אני בטוח שגם הם בחרו בדרך חיים זו בגלל שיכלו להקדיש זמן להתבוננות במהות החיים ופיתוח נשמתם. גדולי החסידות אמרו שההתבודדות מפנה את האדם מטרדות החיים. כך נפשו יכולה להתעצם יותר ולהידבק בבורא".

הנוודים המקומיים הוסיפו שגם הנגינה אצלם מכוונת לעורר את הלב והרגשות. "גם בעם ישראל הנושא הזה היה מפותח", ציינה אלה, "כמו שירי דוד, המרטטים ביחד עם נגינת הכינור והנבל והמלאים ערגה וכיסופים תמירים. וגם שירת מרים שלוותה בתיפוף קצבי לעורר שמחה והודיה בלב העם".

"אורח החיים הזה לא מוכיח על קירבה לעם ישראל", אמר אלון, "ההתבודדות ונגינה מעוררת רגש אלו דברים שקיימים בעוד עמים ובמיוחד בתרבות המזרח עם כל הרוחניות שלה". "כן, נכון", הסכמתי איתו.

פרופ' אוליב שאל אם יש להם מנהגים מיוחדים. אחד הרועים סיפר שמידי בוקר הם מניחים את יד ימין על העינים במשך כשתי דקות. כשנשאל מדוע הם עושים זאת הוא רק משך בכתפיו ואמר שכך הם עושים מאז ומתמיד.

ד"ר אפלבוים התרגש: "זוהי בעצם 'קריאת שמע'. הם לא יודעים את משמעות התנועה הזו. כנראה שבמשך הדורות הקפידו לשמור על מנהג זה, אבל איבדו את התוכן של המצווה. במקום להגיד את מילות קריאת שמע ביחד עם סגירת העינים ע"י יד ימין הם רק עושים התנועה בלי להבין את פשרה".

"זה כמו אצל צאצאי האנוסים", אמרה אלה, "מאחר שנאסר עליהם לקיים מצוות, היו דברים שהשתמרו בלי שיבינו את משמעותם. למשל, שמעתי שביום כיפור האנוסים חששו שיוודע שהם צמים, לכן היו כל היום מגישים אוכל ומפנים את השולחן. כך נוצר רושם שהם אוכלים. היה צריך

להסתיר את העובדה שהם צמים גם מילדיהם כדי שלא ילשינו, וכך הבינו בני הדור הבא שביום כיפור המנהג הוא להגיש ולפנות מאכלים במשך כל שעות היום".

"בהחלט יכול להיות", התרגש ד"ר אפלבוים, "אולי זה אומר שמצאנו כאן את צאצאי בני אפרים! שאל אותם בבקשה", פנה לפרופ' אוליב, "אם ידוע להם על שורשי השבט שלהם, מאין הגיעו ומי הם אבותיהם?"

פרופ' אוליב פנה אליהם בשאלה זו ואחד הרועים הנהן בראשו כאומר אני יודע על כך. עקבנו אחר שפתיו הדובבות במשך כמה דקות במתח ובציפיה עד שקיבלנו את התרגום. הוא סיפר שלפני דורות הגיעו לאזור בני שבט אחר, נלחמו בבני השבט המקוריים והצליחו להכניעם. חלק מהלוחמים ברחו. הכובשים הרגו את הגברים שנשארו ואילצו את נשות השבט המקורי להינשא להם.

פרופ' אפלבוים אמר שאם כך הם אומנם מעורבים בשבטים זרים, אך עדיין אפשר לומר שהם צאצאי שבט אפרים המקורי. הוא המשיך לחקור ולשאול בעזרת פרופ' אוליב ולנסות למצוא מנהגים נוספים כמו קריאת השמע שלהם, אך העלה חרס בשאלותיו. אני האמנתי שנוכל לגלות על שורשיהם דווקא מתוך ממצאי המבצר שדניאל הסתיר מאיתנו. כל שנותר לי היה להוציא את המידע ממנו, ונראה שזו לא הולכת להיות משימה פשוטה.

פרק כ' – סודות עתיקים

לפנות ערב נעשה קריר. הוצאתי מתרמילי חולצת פלנל משובצת ארוכת שרוולים ולבשתי אותה על חולצת הטריקו. שלפתי גם צעיף וכרתי סביב צאוורי. הנוף סביב היה מדהים, כמו תמיד. מיהרתי לצלם את המקומיים על רקע בתייהם וגיונותיהם. סרקתי במבטי את השטח וחיפשתי אובייקטים מעניינים נוספים לצלם.

כשראיתי את דניאל יוצא מהאוהל מיד קראתי לו. אלון סיכם איתי שעלי כאילו להתיידד איתו ולגלות מהו המימצא מהמבצר שלא גילה עליו. החלטתי להתחיל את השיחה בנושא פחות רגיש. "דניאל, פניתי אליו, אני רוצה לראות את התמונות של השלד שצילמת במבצר. אפשר? המצלמה עליך?"

"כן, בשמחה. חלקן יצאו לא ברורות בגלל החשיכה ששררה במבצר, אבל הרוב בסדר. דווקא מעניין אותי מה דעתך מנקודת מבט מקצועית של צלמת". נהייתי שמחשיבים אותי כצלמת מקצועית. הוא התקרב ושלף את מצלמתו מנרתיקה.

הוא קירב אלי את המצלמה וע"י כפתור הזום הגדיל את התמונה למקסימום. עיניה הגדולות והקרועות לרווחה של הגולגולת, שרק אפילה נשקפה מהם, הביטו בי במבט מלא זעזוע. הלסת השמוטה גרמה לשלד להראות כצוחק צחוק מרושע וזומם רע. שני טורי השיניים העקומות, שבכמה מקומות חסרו כמה שיניים, נראו כמו של חיה טורפת החושפת שיניים בכעס. הכל ביחד גרם לי להירתע ורק מלמלתי: "תודה, מספיק, ראיתי". ואז נשימתי נעצרה.

במשהו מנצנץ על אחת מאצבעות השלד. "תגדיל בבקשה את התמונה", ביקשתי מנסה להתעלם מתחושת הגועל שעורר בי השלד.

דניאל לא הבין מה משך את תשומת ליבי, אך עשה זום-אין לתמונה כבקשתי. "יש טבעת על האצבע!" קראתי.

"תראי", ביקש דניאל, מופתע. הוא קירב אל עיניו את המצלמה. "זה נראה כמו חותם. בתקופת בית ראשון היו נפוצים חותמות שכאלה בטבעת".

"קשה להבחין בפרטים", נימת אכזבה היתה בקולי.

"אולי... נלך שוב למבצר וניקח את הטבעת", הצעתי וכבר הרגשתי את רגלי בוערות לצאת לשם.

"רגע, נדמה לי שאני מצליח להבחין בפרטים". אמר דניאל.

נעתי על מקומי, מחליפה משקל מרגל לרגל, מסוקרנת ממה שעתיד להתגלות לנו.

"יש למעלה ציור... כן, שרשרת של רימונים! וגם... כתוב כאן משהו..."

הוא הוסיף להגדיל את התמונה ונעץ מבט מעמיק בתמונה. ניסיתי גם אני לראות מעבר לכתפו. "בדרך כלל ישנו שם על חותם שכזה", אמר.

אימצתי את עיני. סימנים מטושטשים נראו על המסך.

"קשה לזהות את הסימנים האלה", פסק וסגר את התמונה.

"רגע - ניסיתי למחות. רציתי לברר איתו עוד דברים, גם בקשר לאוצר, אבל הוא כבר עזב את המקום.

התאכזבתי, אבל חשבתי שאפשר ללמוד הרבה על החיים במבצר הזה גם מהשלד שהתגלה.

*

החלטתי לשאול על שלדים את פרופ' אוליב שהיה כרגיל ספון באוהל בשעות הפנאי. כשנכנסתי ראיתי אותו יושב מאחורי ערמת ספריו, ידיו מונחות משני צדי ראשו כאילו שומרות עליו שלא יפול מכובד משקלו ומעומס הידע האצור בתוכו והוא מילמל משהו לעצמו. הוא כנראה שוב עסוק בניתוח אחד מרעיונותיו המתוסבכים ובשכנוע עצמי באמיתותם, חשבתי. הייתי בטוחה שהוא מעדיף את חברת עצמו, אך כשהבחין בי נדלק אור בעיניו והוא ניסה לקום. בתנועותיו הגמלוניות התרומם ונשען בכפות ידיו על השולחן המתקפל, שקירטע בחוסר יציבות.

"לא רציתי להפריע לך יותר מדי, אין צורך לקום", אמרתי מיד, "רציתי רק לשאול כמה דברים בקשר לממצאים של דניאל במבצר. אפשר להיכנס?"

התקרבותי לשולחן ולאור קרני השמש שחדרו לאוהל הבחנתי בוורידים הכחלחלים שבכפות ידיו הניכרים מבעד לעורו החיוור-שקוף.

"בהחלט, בהחלט", ענה פרופ' אוליב בקולו החורקני, "מה השאלה?"

"האם יתכן שמת יונח בתוך קופסת אבן קטנה? נהגו לעשות כך?"

פרופ' אוליב, שחזר בנתיים לשבת - חיפש את התשובה לשאלתי בין ספריו. ראש אפרפר הציץ מאחורי ערימת הספרים שהיו פזורים על השולחן ורק המהומים לא ברוחים נשמעו. ענן השערות זע באי נוחות ימינה שמאלה כמחפש את התשובה המדויקת בין שורות המילים שבספר הפתוח לפניו.

לבסוף פתח וענה כשעיניו עדיין נעוצות בספר: "כן, וודאי. באזור מרכז אסיה קראו לגלוסקמא 'טאנבאר' והשתמשו בה כבר בזמנים עתיקים".

"ובישראל?" המשכתי לשאול, "בממלכת ישראל או יהודה, נהגו לקבור בצורה כזו?"
"ובכן", ענה, "בתקופת המקרא, פשוטי העם היו נקברים באדמה. אך בני המעמדות הגבוהים היו נקברים במערות קבורה. את הנפטרים הניחו במערה על גבי אצטבה בנויה או חצובה בסלע. ראש המשפחה או השבט נקבר בחדר פנימי, על מפלס מורם".
עד כה הדברים שסיפר דניאל נשמעו מתאימים ולכן מהימנים.

המשכתי לשאול עוד. "סיפרת בהזדמנות שאתה מתמחה גם באנתרופולוגיה פיזית. הזכרת מיון לגזעים ולמינים, למשל מציאת מאפיינים דומים של קבוצות לפי מבנה השלד. אז חשבתי שמתוך ידיעותיך על מבנה השלד תוכל לענות לי מה אפשר ללמוד מהשלד שמצאנו".
"אפשר ללמוד המון דברים על האדם עפ"י השלד שלו. למשל את גיל האדם, את מינו, את מקצועו ואפילו אם היו לו ילדים".

"לא יאמן", קראתי בהפתעה, "מה, איך אפשר למשל לדעת מה מקצועו? אולי אפשר לגלות עורך דין לפי פתחי עיניים צרים וחשדניים ומרפקים חזקים, או מדען לפי גולגולת גדולה ופתחי עיניים עמוקים וסקרנים?"

פרופ' אוליב צחק. "אני אתקן את עצמי. לא כל מקצוע אפשר לגלות מתוך השלד. למשל, אם האדם היה פרש, אפשר לזהות זאת על פי בליטות בעצמות הברך, או אם זאת אישה שעבדה בטוויה בפלך, אפשר לזהות זאת על פי שיניה השחוקות שנעזרים בהן למשיכת החוט".
"רגע", התפרצתי בהתלהבות כשרעיון משעשע עלה במוחי, "אפשר גם לגלות אם האדם הזה חי בסביבת אינדיאנים".

"למה את מתכוונת?" נבון פרופ' אוליב.

צחקתי. "התכוונתי לכך שאם קירקפו אותו יש סימנים לכך על הגולגולת. האינדיאנים נהגו להוריד את עור הראש של אויביהם שנוצחו, בעיקר בריבוע של מרכז המצח ובמקום שורשי השערות".
פרופ' אוליב הצטרף לצחוקי. "כן, נכון, רק שאנחנו מחפשים אנשים באסיה ולא באמריקה".

"אבל החוקרים משערים שהאינדיאנים הגיעו לאמריקה בעבר הרחוק מאסיה, דרך אלסקה", אמרתי, "באותה עת גשר יבשתי שקישר בין צפון-מזרח אסיה וצפון-מערב אמריקה. אָה, וקראתי פעם שגם הסקיתים, השבטים שהתפזרו ברחבי אסיה, נהגו לקרקף את אויביהם".

"את צודקת", הסכים פרופ' אוליב לדברי, "כיום החוקרים בטוחים שמוצאם של האינדיאנים הוא מאסיה. יושבי אמריקה, האינדיאנים, מרביתם כהי עור יחסית, רחבי פנים, שערם שחור וחלק, וחיתוך עיניהם צר, בדומה למונגולים שביבשת אסיה. והמונגולים הם בעצם צאצאים של הסקיתים, השבטים הנוודים באסיה".

הוא השתתק לרגע ונראה מרוכז במחשבה. "בקשר למה שאמרת על הריבוע בשורשי השערות... זה בדיוק המקום שבו מניחים תפילין. אולי יש לזה קשר לבני השבטים..."
"מה? איך?" לא הבנתי.

"אולי הסקיתים רצו לבוז למנהג הדתי הזה שזיהו אצל שבטי ישראל הנוודים, כשברחו מהם. כנראה חשבו לשבור את רוח אויביהם הנרדפים על ידי פגיעה בדברים המקודשים להם. קראתי שגם במלחמה עם עמלק במדבר סיני, אחרי יציאת מצרים, העמלקים חתכו את מילותיהם של הישראלים שהרגו. אז אולי הסקיתים קירקפו את בני השבטים ששבו במקום של הנחת התפילין".
"אולי", הפטרתי.

*

התברר שפרופ' אוליב אדם מעניין, בזכות הידע הרב שלו ומומחיותו. השיחה התארכה ובאיזה שהוא שלב מצאתי את עצמי מדברת בשטף על תכניויותי בעניין הלימודים.

"הדילמה שלי בעניין היא", המשכתי כשראיתי את המבט המתעניין שלו, "האם לשלב את שני התחומים המנוגדים שאני אוהבת, או שאולי אני צריכה להתמקד בכיוון אחד?"
נראה שפרופ' אוליב שמח ששיתפתי אותו. הוא הקשיב לי ברצינות ובכובד ראש כאילו מדובר בהחלטה על הטלת פצצת אטום.

"השילוב בין שני התחומים המנוגדים לכאורה, הוא כיום מקובל", אמר, "אפילו אפשר לומר שהשילוב הזה שייך לעולם המחקר החדשני. המושג החם היום אצל בעלי החזון במדע הוא התלכדות".

"כן, בדיוק תכננתי לעבוד במחקר שלי על רובוטים שלומדים, חושבים, ואפילו מקבלים החלטות!"
העזתי לספר רק לו, מתוך ביטחון שלא ילעג לי ולרעיונותי הדמיוניים. "בעצם, המחקר המשולב שלי ידון בשאלה האם מכונות בעלות בינה מלאכותית יכולות להגיע למצב של תודעה, כלומר הכרה-עצמית?"

"יפה". אמר, "שמעתי על פרויקט חדש שיעסוק בחקירת התודעה, כלומר – הרוח האנושית, והוא יצור את ההתלכדות שתכלול את מדעי הטבע והרוח. למשל, לתכנת רובוטים בעלי בינה מלאכותית

כך שיהיו בעלי קוד אֶתִי, ויקבלו החלטות מוסריות כשיתמודדו עם דילמות. הפרויקט בעצם יגשר בין שני העולמות: עולם הגוף ועולם הנפש או הרוח.

אם כך, הבחירה שלך בפילוסופיה של הנפש כהשלמה לתחום הבינה המלאכותית ברובוטים הולכת בקו אחד עם הפרויקט החם העתידי. זו נראית בעיני הבחירה האולטימטיבית עבורך!"

נהייתי מהתשובה המנומקת שלו שהאירה את הנושא מכיוון לא צפוי.

הרגשתי שזה מתבקש שאתעניין גם אני בתחומי עיסוקו ומחקרו ובתוכניותיו לעתיד.

"אני חשבת להתמחות בבלשנות חישובית," סיפר.

"מה זה ומה עושים עם זה?" התעניינתי.

"זה עוסק בחקירת המבנה הלוגי של השפה לצורך תרגום אוטומטי, זיהוי דיבור ע"קול או מבטא ועוד," פרט. "למשל, אם רוצים לאפשר רק לאנשים מסווגים לקבל גישה בטלפון לשיחה עם אנשים בעלי תפקידים חסויים, אז תוכנה שמזהה את קולם מתוך מאגר מוקלט בודקת אם אכן זה אדם מורשה."

"מעניין," התרשמתי.

"יש לזה גם קשר לחקר למידת שפה אצל רובוטים. אולי... נוכל לעבוד בשיתוף פעולה," העלה

משאלה בקול חלש, "נוכל לתכנן רובוטים שיודעים להבין שפה מורכבת ואפילו טון דיבור."

"נראה לי," הערתי, "שעד כמה שיצליחו לשכלל את הרובוטים הם לעולם לא יוכלו להבין בדיחה!"

במחשבה שניה, אמרתי לעצמי, גם פרופ' אוליב לא כל כך יכול להבין בדיחות, אבל מי יודע, עם תרגול מתאים ועזרה בחידוד השנינות, הוא עוד יכול להשתפר, במיוחד עם בדיחות של משחקי לשון.

בכל אופן, פרופ' אוליב נדמה לי בידיעותיו הפנומנליות כסטיב אוסטיין, גיבור-העל הביוני. אצלו אומנם לא השתילו יד, עין ורגליים מלאכותיות-איברים בעלי יכולות מיוחדות, אלא כנראה השתילו במוחו רכיבים אלקטרו-בינארים, בעלי יכולות חשיבה וזיכרון בלתי רגילות. סוג של בינה מלאכותית, שיוצרת גאונות רובוטית נדירה. וכלי הנשק הקסום שלו הוא... המצפן שלו.

הוא המשיך וסיפר עוד על נושאים שמעניינים אותו עד שהרגיש שהתעייפתי. התרשמתי שהוא רגיש לזולת ולא כופה את עצמו על איש שיחו. התחלתי להתקדם לעבר הפתח. הוא קם ולווה אותי אל מחוץ לאוהל. זה נראה כמו הרגל נימוסי שהביא מסגנון של פעם. כשצעד לצידי הופתעתי לגלות שהוא נמוך ממני כמעט בראש.

פניתי אליו כשכבר הייתי ליד הפתח: "עם הידע שלך בשפות אתה עוד תהיה כמו אליעזר בן יהודה, מחדש השפה העברית!" הצהרתי בהערכה.

"מה כבר היה לו לחדש?" הפתיע אותי כשהפטיר בלגלוג קל, "בכלל, הביטוי המתנשא 'מחדש' מבטא גישה גאוותנית של ה'אדם הלבן'. הרי המקומות אליהם הגיע 'המגלה' היו ידועים מזמן לתושבי המקום. העברית המקראית והתנכית היא שפה עשירה, חיה וזורמת ולא היה כל צורך להחיותה. אולי רק להוסיף קצת סלנג או מילים לועזיות ממושגים שלא היו קיימים בתקופה העתיקה". שתקתי לרגע, מנסה לעכל את התפיסה הייחודית הזו. גיליתי שבמומחיותו הוא מגיע להבנות מעניינות ומעוררות מחשבה.

"אתה פרובוקטור," אמרתי בצחוק מהול בהערכה, "יש לך עמיתים באקדמיה שמסכימים עם דעותיך? או שאתה נחשב בעיניהם לגאון מוזר?"

הוא נראה נעלב מעט לנוכח ספקנותי וניסה לבסס את דבריו. "לדעת אחד מחוקרי השפה החשובים, העברית הישראלית ממזגת אלמנטים שמיים והודו-אירופיים. את האלמנטים השמיים תרמה העברית לתקופותיה, ואילו האלמנטים ההודו-אירופיים הגיעו בעיקר מידיש, וכן מרוסית ומפולנית³". הוא בחן את תגובתי וכשהבחין גם בהערכה הוסיף: "תראי, השתתפתי בכנסים בהם היו דיונים סוערים בין חברי הפאנל וביני, וספגתי גם ביקורות לא מחמיאות, אבל למרות הכל הם מחשיבים אותי, לפי מה שכתבו עלי, ל... איש מבריק וידען." טון קולו עלה לסיום, אולי מהתרגשות ואולי מתחושת סיפוק וגאווה.

הוא הרגיש נבוך מכך ששיבח את עצמו והחליט כנראה לשגר לי מחמאה נגדית. "גם לך יש רעיונות יוצאי דופן וחשיבה מחוץ לקופסא. שמתי לב שיש לך כישרון מיוחד להגיע למסקנה נכונה בפתאומיות. לפעמים זה מגיע בעקבות השראה מתגלית כלשהי, או מתובנה מסוימת. זה קרה כשהבחנת ש'קדרונג' ו'קדרדו' הם שמות דומים להרים נישאים שמעבר להם נמצאים הגולים. וגם כששיערת שמתחת לעץ האשל אולי נמצא שלדים שנקברו בחולות בזכות שורשיהם המחפשים נוזלים. ושזיהית את צורת החיצים בעצים כסימני דרך. והעיקר, שהבנת שבתאריך בכתובת שמצאנו יש רמז ברצף המספרים שבו. מצד שני, יש לך גם שיטות יצירתיות להתחמק ממטלות שאת לא אוהבת."

³ פרופ' גלעד צוקרמן, בלשן ישראלי

עכשו היה תורי להסמיק. הבנתי שהוא בחן אותי בכל מיני מצבים, גם פחות מכבדים. עם זאת נהניתי מהשיחה איתו. התרשמתי שפרופ' אוליב דווקא אדם מעניין, והעיקר יודע להקשיב ואפילו להחמיא. יש בו גם אמיתיות ויושר, ויכולתי להיות בטוחה שהוא לא מעמיד פנים כמו למשל... דניאל.

*

למחרת פגשנו שוב ברועים. הפעם הזמינו אותנו לביקור בכפרם. קיבלנו אירוח מלא ונדיב וארוחה בסגנון מקומי - תפוח אדמה טבול ביוגורט מחלב יאק תוצרת בית. בני הזוג אפלבונים הודו להם, אך הסבירו שהם שותים רק חלב פרה, כבשה או עז והסתפקו בירקות חיים. כמובן שהוגש שם גם צאמפה, המאכל המסורתי כאן. זוהי תערובת של חמאה, מים חמים וקמח שעורה, שנוהגים לטבול אותו בתה חמאת יאק בעלת ריח מבאיש ובטעם מוזר.

"החמאה טריה?" שאלה צאלה, מעקמת את אפה למראה צבעה השונה מהמוכר לנו. "אם הייתה טריה יותר מכפי שהיא - הרי היתה עשב," ענה לה דניאל בשנינות. "כך אומרים באירלנד," הוסיף.

היא הביטה בו במבט של לא-ביקשתי-ממך-להתערב. "אני אסתפק באינסטנט נודלס, ופירות יבשים. התערובת המוזרה הזו לא בשבילי!" אמרה כאילו מלצר בלתי נראה ניצב מעליה ומצפה להזמנתה.

אלה אמרה שהאכילה מהמזונות המקובלים בכפרים גורמת לקירוב לבבות עם המקומיים ומאפשרת לנו לתשאל אותם כל פעם מחדש על הקשר לשבטי ישראל, לכן כדאי להתאמץ. "ואולי נוכל על ידי כך להוציא מהם פרטים על מקום האוצר הסודי שלהם," הפטיר דניאל ברצינות מעושה.

ארז עצר כשכף מלאה ביוגורט סמיך קרובה אל פיו, "איזה אוצר?"
דניאל צחק. "אוצרם של בני אפרים שאותו יצאנו לחפש."
ארז הביט בו בתדהמה, מנסה להבין אם יש אמת בדברים מעבר לטון המבודח.

*

בסיום הביקור בכפר יצאנו לסרוק את האזור בכל הרדיוס שסביב המבצר, בעמק ובהרים שבסביבה. חיפשנו דרכים המובילות מהמבצר, ועוד סימנים לתנועה מסודרת בסביבה. מדי פעם ראינו עדרי יאק, עם השער השחור והארוך, ששוטטו סביבנו ונערים זאנסקרים ליוו את העדר ושרו לצלילי הפעמונים הכבדים התלויים לצווארם של היאקים. הרועים מכרו לנו ז'ו (יוגורט יאק) וכדורי גבינה מיובשת שהכינו תוך כדי שירה.

הצמחייה כאן עשירה ביותר. בכל פעם שאנו מגיעים לאזור שכזה צאלה מיד חייבת להסביר על צמחי מרפא ושמנים צמחיים, אפילו אם בן שיחתה לא מתעניין בהם, רק בגלל שזה העיסוק שבחירה לעצמה ובעיניה זה הדבר המעניין ביותר.

נזכרתי בבירורים על השלד וקברו ושקעתי במחשבות על ה'אוצר' של דניאל. האם האוצר העלום נמצא בתוך חדר הקבורה או בקבר עצמו? עלי לברר איתו, רק שבנתיים השעה התאחרה ודחיתי את המשימה לבוקר המחרת. אין דבר, מחר אהיה חכמה יותר.

פרק כ"א - התגלית

בימים האחרונים הצלחתי לקום מוקדם והרגשתי סיפוק רב מכך. בכל מקרה לא כל כך נוח להמשיך לנמנם על מזרון שטח, אז מדי בוקר הדלקתי מדורה (חומר הבעירה כמעט היחיד הנמצא שם הוא צואת היאק המיובשת) והכנתי לכולם את שתיית הבוקר. אלה קיבלה בברכה את העובדה שלקחתי על עצמי חלק מתפקידיה הלא-רשמיים. אחרי ארוחת הבוקר נשארתי לסדר ולשטוף את הכלים בעזרת גיגית ומים. שחררתי את אלה והיא הודתה לי שלקחתי את עבודתה, כאילו שזה חייב להיות תמיד התפקיד שלה. 'עבודות הבית' נראו לי תמיד מאיימות. גיליתי שזאת עבודה לא כל כך נוראה.

אנשי הקבוצה יצאו לסיור בסביבה ובשקט העוטף את הכל יכולתי לשקוע במחשבות על ה'אוצר' של דניאל ולנסות להעלות רעיונות כיצד לגלות מהו.

"את מסבנת את הכלים כמו מדענית," הפתיע אותי פרופ' אוליב, שהגיע מאחורי. כנראה שלא הצטרף לכולם.

"למה אתה מתכוון? בצורה שלומיאלית, כמו פרופסור מפוזר?" שאלתי, בטוחה שלכך הוא התכוון כשראה את הערמה הלא יציבה של הצלחות המלוכלכות לימיני.

"לא, לא," גימגם, "התכוונתי שאת עושה זאת בשיטתיות. את מניחה את הצלחות הנקיות בקבוצות של סידרה חשבונית עולה ויורדת, אחת ואז שלוש, שתיים ואז ארבע וכן הלאה ובנתיים זה יוצא כך: '1,3, 2,4, 3,5,...'".

הזדקפתי והתבוננתי בצורת הצלחות שמונחות כמו קלפים פרוסים על מגבת המונחת על הקרקע וגיליתי שכך באמת יצא. צחקתי. "זה כנראה מקרי. יכול להיות שהכלי הבא בתור כבר לא היה מתאים לסידרה".

"אני דווקא חושב שזה בגלל שיש לך חשיבה מתמטית ולכן בלי שתתכווני זה יוצא כך".
"יכול להיות, אבל לעולם לא נדע, כי עכשו אם אמשיך זה כבר לא יסתדר בצורה טבעית, כי אני מודעת לעניין".

ניצלתי את ההזדמנות לזכות בהפסקה מהכריעה הלא נוחה כלפי הגיגית והתמתחתי. "אפשר לקרוא לזה מדעי המטבח - להתעסק בשיטת כלים תוך כדי חישוב מתמטי," נהניתי מהרעיון שעלה בדעתי.

פרופ' אוליב עדיין נראה נלהב מהצורה הגיאומטרית-מתמטית של הכלים והמשיך להביט בהם. התבוננתי בו מהצד. החולצה גדולת המימדים שלבש לא החמיאה לו ביותר. אצבעות ידיו הקצרות הציצו מעבר לשרוולי החולצה הלא רכוסים בחוסר ישע. לפתע הפתיע אותי בשאלה שלא קשורה לעניין. "אפשר לשאול אותך שאלה אישית?" העז לשאול.

"כן," גמגמתי, לא מבינה לאן הוא חותר.
"למה את לא חושבת על קשר רציני, להכיר מישהו מתאים?" שאל ישירות, אבל לא הצליח להסתיר את העובדה שפרצופו הפך אדום כסלק.

"למה אתה חושב ככה?" שאלתי, מנסה לדחות את תשובתי.
"אם עד גיל 35 עוד אין לך מישהו, עם זאת שאַת בחורה אינטלגנטית ונאה, זה סימן שאת לא מעוניינת ליצור קשר," אמר בהגיון פשוט, מתמטי.

התקשיתי לענות. זזתי בחוסר מנוחה.
"אמא שלך לא אומרת לך משהו בקשר לזה? היא לא מודאגת מהשעון הביולוגי המתקתק?" התפלא.

"אמא שלי אומרת את דעתה, אבל מכבדת את החלטותי," הצהרתי בגאווה לא מוסתרת.
הייתי מרוצה שהצלחתי להסוות את עצמי בתשובה הזו, שאגב הייתה בהחלט נכונה.
"ובכלל," הוספתי, מחפשת תירוצים מתחת לאדמה, "לא היה לי 'ראש' לעניינים האלה. אני עסוקה בלימודים, עבודה חלקית, תוכניות ו -"

פרופ' אוליב קטע אותי. "גם כשמאוד עסוקים מוצאים זמן לכך, זה בטבע שלנו".
הוא הביט בי בצפיה.

לא ידעתי מה לענות. כרגע לא הייתה לי סבלנות לשיחות כאלה. הייתי מוטרדת מה'אוצר' של דניאל.

"עזוב, לא חשוב," אמרתי.
"לא, זה כן חשוב." לחץ פרופ' אוליב.

לא היה לי נעים להתעלם משאלותיו אחרי שקיבלתי תשובות לשאלותיי בקשר לשלד, כאילו שהוא כספומט שמוצאים ממנו את הכסף והולכים הלאה. הבנתי שאאלץ לגלות את ההסבר האמיתי, כי כמו שאומרים, זהו השקר הטוב ביותר.

"אני בכלל לא מתכוונת להתחתן!" הצהרתי בנחרצות, "לא בקרוב ולא בכלל. ואין לזה שום קשר לשאלה אם יש מישהו שמוצא חן בעיני מספיק בשביל זה!"

"מה, למה?" גמגם בבלבול, "מה זאת אומרת?" לרגע שקעתי במחשבות, שוקלת מה לספר ולגלות. הבטתי לעבר האופק, אך הרגשתי את מבטו נח עלי. הייתה לי תחושה שהוא מתעניין מתוך אכפתיות.

שאפתי שאיפה עמוקה. "אני לא יכולה לבגוד", שמעתי את עצמי אומרת בקול צרוד כזה שלא האמנתי שיצא ממני.

"במי?" מבטו נראה מבולבל, כאילו מנסה לקשר את הנאמר עם מעט פרטים שהוא יודע עלי, ולא מצליח לפענח את התעלומה הסבוכה למרות מוחו האנליטי.

סיפרתי לו את מה שסיפרתי לאלה. "... לא יתכן שאני אחיה באושר ואקים משפחה כשראובן כבר לא יכול. למה רק הוא היה צריך לתרום כל כך הרבה - את כל חייו, ואילו אנו חוזרים לשגרת חיינו, לעסקים, למשפחה? ראובן כאילו אומר לי - בואו תתרמו גם אתם, למה נתתם רק לי להקריב הכל?" לא יודעת איך זה קרה, אבל פתאום התחלתי לספר לו על השיחה האחרונה עם ראובן. לא סיפרתי על כך לאיש עד כה.

"זה קרה בשבת האחרונה שבה ראובן הגיע להיות בחברת ה'גרעין'. היינו אז בהיאחזות. אז עוד לא ידענו שעומד להתקיים בקרוב מאוד מבצע רציני בדרום לבנון. ראובן היה בטוח שהוא ממשיך ביום ראשון את קורס המכי"ם. ועדת התרבות של שני הגרעינים בהיאחזות הכינה תוכנית לערב וישבנו כולם יחד בחדר הגדול של הביתן המרכזי. בתוכנית הוצגו תמונות ילדות של כל חבר. שבועיים קודם נשלחו מכתבים להורים בבקשה לשלוח תמונה של הבן/הבת ורובם נענו ושלחו. התמונה הכי אטרקטיבית הייתה של אורי כדורי, בגיל שנה וחצי, עומד בנעלי צעד ראשון, כולו מחויך וזוהר, אבל... בנעלים בלבד! צחקנו ונהנינו ולבסוף התכבדנו בעוגות שהכינו ה'אופות' שלנו, ורדית וחני, אחראיות המטבח. היה מחניק וצפוף והעדפתי לא להתגרות מעוגת הקצפת המשמינה. יצאתי החוצה והחלטתי להתיישב על הספסל היחיד של ההיאחזות שהיה ממוקם בקירבת מקום. כשהתקרבתי ראיתי שעל ספסל כבר יושב מישהו. זה היה ראובן והוא נראה מהורהר.

'הי ראובן, אתה לא נכנס למסיבה?' שאלתי. "באת' במיוחד לרימונים כדי להיות עם כל החברה ואתה מפסיד את הזמן הקצר שלך להיות עם כולם?"

הוא חייך במבוכת מה, ואמר: 'אני בקושי מכיר את חברי הגרעין השני שבהיאחזות, ובכלל, אני קצת מרגיש מנותק מאז שאני בקורס מכי"ם. חוץ מזה...', התחיל להוסיף ונעצר.

'מה? דירבנתי אותו להמשיך והתיישבתי לידו.

'חוץ מזה אני קצת מוטרד לאחרונה. במהלך הקורס הבנתי שהתפקיד שלי כלוחם מאוד מסוכן. לאחרונה דיברו איתנו המפקדים שלנו על כך שהמצב בצפון לא שקט ואולי נישלח למבצע לטירהור ממחבלים באזור הגבול. המ"כ אמר שהוא חייב להכין אותנו לכך שהפעילות תתבצע בתוך הכפרים, בשטח בנוי, שבו הלחימה קשה ומסוכנת, ושישנם סיכויים גדולים שלא כולנו נחזרו....' הוא שתק לרגע ואני חיקיתי בשקט שימשך.

'בזמן האחרון אני חושב על זה הרבה. האם אני מוכן להקריב את חיי כדי להגן על העם? נכון שאין לי בנתים תוכניות מיוחדות לעתיד, אבל המשמעות של הקרבה כזאת היא שלא יהיו לי ילדים, שלא אזכה להקים משפחה... כשאני חושב על זה, זה מרתיע אותי.

אני גם חושב על אמא שלי. לא מזמן אבי נפטר. היא עדיין שבורה. אני בטוח שאם יקרה לי משהו, זאת תהיה מכה קשה מאוד עבורה. נכון, אני מעוניין לתרום למדינה, לשם כך אני גם מקדיש שלוש שנים מחיי לצבא, לאימון קרבי. אבל, האם אני מוכן לתרומה גדולה כל כך, של כל חיי וחיי משפחתי העתידית?

כשלמדנו בתיכון על ההיסטוריה של העם היהודי, והגלויות והרדיפות שסבל באלפיים השנים האחרונות הבנתי את חשיבות המדינה לעם היהודי, מקום בו העם יכול להחיות בביטחון.

אני יודע שתוך כדי הגשמת החלום הציוני הזה רבים הקריבו את חייהם, ואני שואל את עצמי האם גם אני, כמותם, מוכן לתת את הכל?

שתקתי. לא ידעתי מה לענות. הרי אנחנו הבנות לא נדרשות לקבל החלטות קשות כל כך מעצם העובדה שאין לנו תפקידים קרביים מסכני חיים.

'בכל אופן', הוא המשיך, 'אחרי הרבה מחשבות אני כבר מרגיש די שלם עם העובדה שאם זה מה שיקרה אני מוכן לכך'.

'ראובן', אמרתי, 'אני... אני כל כך מעריכה אותך. אני לא יודעת מה אני הייתי מחליטה אם היתה עומדת בפני שאלה כזאת... לא יודעת... שאר הבנים מהגרעין, שעוסקים בביטחון שוטף בגבול עם ירדן, לא נמצאים בכזו סכנה כמו מי שיוצא לפעילות מבצעית בגבול הצפון'.

"כן, בצפון ישנם קיני מחבלים מאירגוני טרור גדולים". שקענו בהירהורים ואז אמרתי: 'ראובן, אתה מצטער על כך שיצאת לאחוזים? כי אם לא היית נשלח לקורס מכ"ם, אולי לא היית צריך לקבל החלטות קשות כאלו'.

'לא, לא, ענה מיד, 'אני דוקא מרוצה מכך שאני עובר מסלול מתקדם יותר ועומד להיות מפקד'.

'אבל, אתה יודע... אולי יכולת להשתחרר מזה. אולי לא ידעת, אבל כמו ששיחררו אותי מהאחוזים, אולי יכלו לשחרר גם אותך. הייתי צריכה לידע אותך על כך...'.

'אה, כן? לא ידעתי על האפשרות הזו. אבל...'.

'הי חברים!' העיר אותנו מלבטינו שרוליק, אחד מחברי הגרעין, שהיה טיפוס עליז ומשמח, "מה אתם רציניים כל כך? יש בפנים מסיבה נחמדה וכיבוד טעים. יאלה, תיכנסו!"

'ומה אתה עושה בחוץ?' שאלתי את שרוליק בהתגרות.

'אני באתי לראות מי לא נהנה מספיק, את מי צריך להצחיק ולשמח, אמר בעליזות. 'כשהייתי בפנים הרגשתי שמישהו חסר ובאתי לבדוק מי'.

חייכנו שנינו. שרוליק תמיד הצליח לגרום לסובבים אותו להיות במצב רוח טוב.

'יאלה, קדימה קדימה', אמר ודחף אותנו בידיו, כל אחד בגבו ביד אחרת, חזרה פנימה, אל המסיבה.

ראיתי את ראובן נעמד בפינת החדר ומבטו אבוד, ולא ידעתי שזו תהיה הפעם האחרונה שאראה אותו.

למחרת 'העל' את קורס המכ"ם לצפון בלי שידענו על כך.

לפנות ערב, אחרי העבודה בסנדלריה, ישבתי לכתוב לו מכתב. להבהיר, לפרט שעוד אפשר לשנות. ולא ידעתי שהוא כבר לא בין החיים.

בבוקר שאחרי, יהודה, חברו הקרוב של ראובן, עוד מימי התיכון, פרץ לחדר האוכל כשהוא אוחז בראשו וצעק: 'ראובן נהרג! ראובן נהרג!'

ההלם - מחוסר ההכנה לדבר כזה - היה גדול. לא ידענו שראובן נמצא באזור של קרבות, לא ידענו שהוא בכלל בסכנה ופתאום - זהו, הכל נגמר. באותו רגע חשתי שכל בשרי הופך לחידודין חידודין, והרגשתי כאילו ציפורניים רבות נאחזות בכל גופי וצובטות אותי בכוח ללא רחם. חשבתי לעצמי שאולי בשעת הקרב הוא היה מוטרד ולא מרוכז בגלל המחשבות על הנושאים ששוחחנו. אולי התחרט שלא ביקש להשתחרר מהאחוזים, הצטער שלא ידע. ובנתיים זה הפריע לו מלשים לב, מלהיות עירני ולכן... הוא נפגע מאש האויב".

עצרתי לרגע ושאפתי אויר. "תמשיכי, תמשיכי", עודד אותי פרופ' אוליב להמשיך, וגם מבטו סיפר שהוא קשוב.

"הרגשתי כל כך נורא. אולי הכל קרה בגללי. הרי גלית, 'סוכנות הרויטס שלנו', סיפרה שהוא נהרג כי כשנפתחה עליהם אש הם לא השתטחו מיד על הקרקע, לפי ההוראות מתקופת האימונים, אלא כמה שניות אחר כך. היא ייחסה את זה לתכונת הנחלא"ם להיות חסרי משמעת, ושבתירגול תמיד התעקבו קצת לפני שצייתו. לי היה קשה להאמין שזו היתה הסיבה לעיכוב הקל בתגובתו. אחרי חודש הגיע קצין לשוחח עם בני הגרעין. הוא סיפר שראובן היה לוחם מהשורה הראשונה. לבסוף הוסיף שכאשר ראובן נפגע הוא שאל אם הוא הולך למות. אולי בדקות האחרונות של חייו, כשידע כבר מה הולך לקרות, הרהר בכך שלא נשאר אחריו שום צאצא, נחמה לאמו האלמנה. מאז המחשבות האלו רודפות אותי. אני מרגישה שזו בגידה - לשכוח ממנו ולבנות את החיים שלי".

פרופ' אוליב במבט משתתף ואחר אמר: "עבר הרבה זמן מאז. צריך להתנתק מהאבל ולהמשיך את החיים. להשלים עם המציאות ולשים בצד את הכאב".

למרות שדבריו היו די בנאליים, כשזה נשמע מפיו, כשדבריו תמיד מקבלים אופי שכלי-מדעי, זה התיישב על ליבי.

"מוזר", חשבתי לעצמי, "שדווקא אל פרופ' אוליב נפתחתי. ועוד יותר מוזר שהוא לא התבלבל מחשיפת הסוד הכאוב שלי. וגם שהוא זה שמעודד ומנחם. בעצם, "גיחתי בליבי, "כל מה שקשור לפרופ' אוליב הוא מוזר".

"מכל רע אפשר להוציא טוב", הוסיף, "מוות לעיתים גורם להתעוררות למחשבות על החיים, לחפש תשובות לשאלות, ולנסות להבין את משמעות החיים". הוא הביט בי במבט מלא ציפיה, לגלות אם דבריו הועילו במשהו.

"אני מכיר את התחושה הזו. אימי נפטרה כשהייתי בן עשר. זה לא היה פתאומי. היא היתה חולה בסרטן הקיבה במשך חמש שנים. במשך התקופה הזו היא היתה מתאשפזת לטיפולים מדי פעם. אני בקושי זוכר אותה בריאה." הוא עצר, נבון מחשיפת דברים אישיים על משפחתו וחיינו בילדותו. "אבא שלי היה זה שגידל אותי", אמר. "הוא תמיד דרש ממני להצטיין בלימודים. הוא אמר לי שזה הדבר היחיד שיכול לשמח את אמא. היא היתה מרותקת למיטה רוב היום ורק סבלה מכאבים. גם אחרי שנפטרה המשכתי ללמוד במרץ. מאז ועד היום. האמנתי שבכך אני מגשים את משאלתה, ורק בזכות הלימודים יכולתי לא לשקוע בעצבות ולא להישבר".

דבריו של פרופ' אוליב על מותה של אמו ועל איך שלמד לחיות עם האסון גרמו לי לחוש הזדהות והקלה. פתאום הרגשתי משוחררת יותר. ממש כמו שאומרים- אבן נגולה מעל ליבי. כן, ממש אבן גדולה.

גם פרופ' אוליב נהיה משוחרר יותר, ושיתף אותי בדברים אישיים מילדותו. "תמיד הרגשתי לא מובן ע"י הילדים, ולכן התרחקתי מחברה. העדפתי להתעסק בדברים שונים מהמשחקים הרגילים שילדים אוהבים. הפעילויות שלהם שיעממו אותי. העדפתי לקרוא על מחקרים פיזיקליים וכימיים, ואפילו לעשות ניסויים ביתיים שתיכננתי. לפעמים הייתי נשאר עד כל הלילה בגלל שלא יכולתי לישון עד שאשלים את המחקר שלי".

"אני גם אהבתי עיסוקים כאלה", הזדהיתי איתו, "פעם בניתי דגם לגו לפי חישובים מתמטיים עד שעת לילה מאוחרת. עד היום לפעמים אני שוכחת ללכת לישון כשאני שקועה בנושא שמעניין אותי במיוחד".

ניצוץ זרח בעיניו. כנראה נהנה שמצא חבר-לדעה, שמבין לליבו. "את יודעת, למדתי גם לנגן על פסנתר. הסקרנות החקרנית שלי גרמה לי לחשוב על דרכים להחדיר את הידע לראש בעזרת מכשירים אלקטרוניים. לכן תכננתי פסנתר אלקטרוני בתוך מחשב, שבו במקום מקלדת אותיות תהיה מקלדת תווים נגינה. על המסך יופיעו התווים שיש ללחוץ כדי להפיק את המנגינה שבחרו. התוכנית נמצאת אצלי, אבל חסר לי את הידע בתכנות כדי לממש את זה. אולי אחיך יוכל לעזור לי להקים חברת סטארט-אפ לפיתוח תוכנת לימוד פסנתר".

הזכרת שמו של אחי כנראה עוררה בו הבנה לגבי הנושא שעליו דיברנו קודם. "אז זו הסיבה שהבאת איתך את אחיך? רצית שיעזור לך להימנע מהכרזות כדי שלא תתחמקי מהעונש שגזרת על עצמך?"

הסומק שפשט בלחיי גילה במפגיע שהוא "עלה" על המניעים הכמוסים שלי. הרגשתי חשופה כמו גב שמצא עצמו לפתע מול אלומת פנס מסנוורת המכוונת ישירות לפניו.

"לא", הכחשתי ולא נשמעתי משכנעת, "אם הוא לא היה מגיע, גם אותי לא היו מצרפים. היה חשוב למשלחת שיהיה איש מחשבים, בעיקר להתמצאות באזורים נידחים בעזרת תוכנת ניווט. צלם, לעומת זאת, לא היה ממש הכרחי".

פרופ' אוליב לא התווכח. התעודדתי מהבנתו אבל יחד עם זה הרגשתי שהשיחה איתו הופכת להיות יותר מדי אישית, ולא היה לי נוח בזה. רציתי לסיים את השיחה, אבל כשהסתובבתי לעברו וראיתי את פרצופו התמים מביט בי באמפטיה, מצאתי את עצמי רק אומרת שוב: "אתה צודק".

חזרתי להרהר עוד בדבריו ואז פתאום נפלתי: "בעצם מה שמפריע לי כל הזמן זאת התחושה שזה לא פִּייר. אחד יקריב את חייו למען הכלל והשאר יחיו את חייהם בזכותו כאילו זה מובן מאליי. איפה הצדק כאן? למה? למה?" שאלתי מתוך מצוקה.

פרופ' אוליב לא היה מוכן כנראה לדילמה הזו. "נראה לי שד"ר אפלביום הוא הכתובת לשאלות אלו, על משמעות הסבל ותפקידו בעולם. הוא למד בצעירותו בישיבה, ב'ישיבה-יוניברסיטי' בלוס אנג'לס ואני בטוח שיש לו דעות ברורות בעניין".

"ומה אתה חושב על זה?" הסתקרנתי. "למה תמיד הטובים 'הולכים'?"

הוא כחך בגרונו, כשוקל אם לחשוף את דעותיו המיוחדות ואמר: "בהנדסה גרעינית - המקבילה הטובה ביותר לתפיסת האסון היא המושג 'מסה קריטית'. כשמגיעים ל'מסה הקריטית' יש התפוצצות. אם ימצאו עשרה צדיקים בסדום לא תוגדש הסאה, ולא נגיע ל'מסה הקריטית' ולאסון. כך יכול דבר קטן יחסית למנוע את ההתפוצצות. כמו בכור גרעיני, נוכחותם של עצמים בלתי מתפוצצים בכמות מינימלית יכולה למנוע את היווצרות הפיצוץ של המסה הקריטית".⁴

הוא סיים את הרצאתו הקצרה והביט בי במבט רציני ביותר, מצפה לתגובה אינטליגנטית ההולמת את הדיון המעמיק במדעי הטבע-רוח עפ"י הבנתו הגאונית שקשה לרדת לעומקה.

לא ידעתי איך להגיב על דבריו המוזרים ועל פרצופו חמור-הסבר ופתאום התחלתי לצחוק. אולי היה זה בגלל המתח שהייתי שרויה בו. אולי פורקן ממועקה ולבטים שהוא עזר לי לפתור. כמה שניסיתי להתגבר ולעצור את הצחוק ע"י שפתים קפוצות ונשיכת השפה התחתונה, הצחוק רק התגבר. ממש התביישתי ככה לצחוק לו בפנים. דווקא היה משהו מהחידוש ומהייחודיות בהשוואה לתחום ההנדסה הגרעינית אבל פשוט לא יכולתי להשתלט על עצמי. מרוב צחוק התחילו לפרוץ לי דמעות ובין פרצי הצחוק נפלטו לי גם יבבות חנוקות של בכי.

פרופ' אוליב נשאר המום ולא ידע איך להגיב. חיוך של התנצלות היה מרוח על פניו. בדיוק אז החבורה חזרה מהסיור בסביבה. אלה צעדה ישירות ל'מטבח השדה' שלה להיווכח שהעניינים 'under control', כמו שנהגה לומר. כשהבינה בי נעצרה לרגע. "קרה משהו?" שאלה בדאגה, כשהיא נוגעת קלות בזרועי.

⁴ נאמר בכנס Society of Biblical Literature

לא יכולתי לענות ורק משכתי באפי. פרופ' אוליב ענה לה, כולו נבוכ, שאני כנראה עוברת עכשו תהליך של הזדככות והשלמה עם אסון ותחושת אשמה, והשמחה על כך גורמת לי לפרוץ בצחוק מאושר, אך בד בבד המורסה שמשחררת מהעצב העמוק פורצת גם היא. דמיינתי לעצמי שתקף הוא יתן לה הסבר אטומי-מולקולרי על התופעה ורק המחשבה על כך גרמה לי להגביר את הצחוק. אלה הרגישו במבוכתי ונהגו בטקט האופייני לה כשנעלמה באלגנטיות מהשטח.

ארשת אשמה הייתה נסוכה על פניו של פרופ' אוליב. פניו, שהסומק כבר עבר מהם, נראו חיוורות מבעד לעורו הדק והשקוף. בנתיים התחילו להתקבץ סביבנו עוד אנשים מחברי המשלחת. פרופ' אוליב הביט לצדדים מבולבל ואומלל. נראה שהוא ריחם על עצמו ועלי גם יחד.

ברגע שראיתי את צאלה מתקרבת יחד עם מבטה המזלזל קפא צחוקי באחת. ניגבתי את הדמעות בגב ידי, מנסה לטשטש את העניין. "לא קרה כלום", אמרתי לפרצופיהם המופתעים.

"כן, סתם בדיחה מצחיקה שסיפרתי", ניסה פרופ' אוליב לעזור, למרות שכולם ידעו שחוש ההומור שלו גמלוני כמותו.

מזג האויר היה נעים וחייכני בשעה זו אבל שנינו נראינו כשני עננים אפורים שעומדים בכל רגע להמטיר גשם זלעפות. קמתי ומיהרתי לברוח לאוהל לפני שמבטיהם החוקרים יחפרו עמוק מדי. חשבתי לעצמי שהייתה זו שטות גמורה לפתוח את הלב ולהסתכן בחשיפה כזו. היה עדיף לשמור את הכל סגור ומסוגר בתוכי כפי שהיה עד היום, ובעיקר את העובדה שידעתי את ראובן מאוחר מדי על האפשרות להשתחרר מהאחוזים ולכן לא מנעתי את מותו.

*

באוהל שלנו רציתי לשתף את אלון עם מה שקרה.

"אלון?" פניתי אליו בהיסוס.

"הממ...", היממה משהו ולא הסתובב אלי.

"נראה לך שכולם הבינו שלא דובר על בדיחה?"

"לא יודע", הפטיר עדיין בגבו אלי.

החלטתי להתעקש ולחקור את אלון טוב יותר עד שיצא דבר ברור.

"אלון?" פניתי אליו שוב.

"מה עכשו?" אמר בקוצר רוח, "את מוכנה להפסיק להטריד?"

"אני רוצה לשוחח איתך. אתה מוכן להקשיב רגע?"

הוא ישב כשראשו נתמך בכפות ידיו, מבטו החלול מופנה לתקרה. "נו...", הפטיר בקוצר רוח שלא דירבן אותי להמשיך את השיחה.

בכל אופן סיפרתי לו על חששותיי וגם בקיצור על שיחתי עם פרופ' אוליב.

בעוד אני מספרת לאלון בקול רועד על ההתרחשות, הוא העיף מבט לשעון כל חמש דקות. חשתי שהוא משתעמם בחברתי או לא זמין לשיחה כרגע.

"אתה מקשיב?" ניסיתי להבין אם להמשיך כשראיתי את מבטו החלול.

"כן", ענה בחוסר סבלנות והמשיך לשרבט צורות חסרות פשר על הנייר שלפניו.

השיחה הזו כל כך תסכלה אותי ששוב עלו דמעות בעיני. ידעתי שאין לי מה להתבייש בכך. אלון בכלל לא ישים לב לכך.

"אתה בכלל לא מקשיב!" טענתי מתוך כעס.

"אני מקשיב טוב מאוד. אני לא יודע מה את רוצה. כבר אמרתי לך כמה פעמים שתפסיקי לדאוג לכל העולם ולהרגיש אחריות לאחרים. תדאגי לעצמך!" פטר אותי בתשובה פשוטה שמצתה בקצרה את המוטו שלו על החיים. "כך לא תרגישי רגשי אשמה על כך שלא חשבת מספיק על אחרים.

את גם כל כך מאריכה וחוזרת על עצמך. אין לי זמן לכל הפטפוט האלה!" הפטיר לסיומ.

"למה אתה כזה בן אדם?" התעצבנתי, "אין לך טיפת רגישות לזולת ואפילו לא לאחותך?"

כנראה שהוא לא מסוגל לקבל תוכחות (רק לתת), וזה כבר היה יותר מדי בשבילו. הוא הפך עצבני וכעוס.

"עזבי אותי כבר", זרק לעברי וחזר בזעף אל מחשבו.

פרק כ"ב- הקמע לניצחון

למחרת, קמתי השכם, או יותר נכון התעייפתי מניסיונות שווא להירדם במשך רוב הלילה, ויצאתי לאויר הצח של השעות השקטות האלו. בחרתי לי פינה מרוחקת קצת מהבית תחת עץ משמשים נמוך ושקעתי במחשבות. אתמול היה יום לא פשוט עבורי וניסיתי שוב ושוב לעשות סדר בתפיסות ותובנות שסיגלתי לי בשנים האחרונות.

חצי שעה אחר כך ראיתי את אלה יוצאת גם היא מהאווהל שלהם. היא הבחינה בי ומיהרה ישירות אלי. שמחתי לקראתה. מצד אחד עדיין הייתי נבוכה מההתפרצות של אתמול ומצד שני, אולי יחד איתה אוכל לסדר את המחשבות שלי.

היא התיישבה לידי בטבעיות ומיד אמרה: "אני רואה שלא רק אני לא הצלחתי להירדם הלילה". הודיתי לה בליבי שהיא מדלגת על שלבי הפתיחה וניגשת ישר לעניין. "לא סיפרתי לך הכל", הודיתי מיד, "אני לא יודעת איך, אבל פרופ' אוליב הוציא ממני דברים אישיים בלי שתכננתי בכלל".

"זה בסדר, אנחנו לא מתחרים בינינו מי מצליח להוציא ממך יותר סודות". היא הצטחקה קלות ואני הצטרפתי אליה. "אז אולי עכשו מותר לך להשלים לי את הפאזל עם החלק החסר?" חייכתי על הדימוי הנחמד שלה וסיפרתי לה בקיצור את מה שסיפרתי כבר לפרופ' אוליב. היא אמרה: "אם תפיקי מהאסון הזה את התובנות הנכונות – יהיה בזה מעין תיקון לדבר". היא ראתה את המבט השואל בפני ואמרה: "אם תחליטי לתרום לעם בנושאים נצרכים, זה יהיה חשוב כמעט כמו לתת את החיים".

בתקופת הגלות היו הרבה גזרות שמד, ואנשים רבים מתו על קידוש השם, כלומר הקריבו את חייהם למען האידיאל או האמונה שלהם. זה נראה שפסגת ההקרבה היא למות על קידוש השם, אבל בעצם לחיות על קידוש השם זו גם הקרבה גדולה ויש בה תרומה גדולה לעם". "למה הכוונה לחיות על קידוש השם?" שאלתי.

"הכוונה, לבסס את החיים על דרך ערכית ונכונה, שיש בה הקרבה ולכאורה הפסד של דברים שמעוניינים בהם לטובת דברים שמאמינים בחשיבותם. אז אם הגעת, נתי, לתובנה שהאחדות בעם חשובה כל כך, מעניקה לעם כוח ויכולת לעמוד מול קשיים, והחלטת לפעול למען העניין, אז בזה את מקדישה את חיך, לכל אורך שנותייך, למען מטרה נשגבה". היא עצרה לרגע ואז הוסיפה: "כל אחד צריך לצאת למסע, לחפש את היעוד הפרטי שלו בתוך התמונה הכללית, ולנצל הכוחות המיוחדים שקיבל לצורך כך".

"אז איך אדם ידע שהגיע ליעוד המדויק שלו?" שאלתי. "ברגע שאדם מגלה את ייעודו הוא מגיע לתחושת wow. ממלאה אותו שמחה עצומה ותחושת שליחות. מאותו רגע חיו מקבלים עומק ומשמעות, והוא מרגיש שהוא חלק מדבר גדול מאוד". "וואו!" אמרתי.

"מארק טווין אמר פעם משהו חשוב, הוסיפה, "ישנם שני ימים חשובים בחייו של אדם: היום בו הוא נולד, והיום בו הוא הבין למה הוא נולד".

"ונראה לך שאני יכולה לפעול למען האחדות? זאת לא משימה שגדולה עלי?" "כשיודעים את חשיבות המשימה מוצאים גם כוחות גדולים לפעול למענה. הרי אם נהיה מאוחדים האויבים לא יוכלו לנו. זה מה שלמדנו מהנביאים שדיברו על האחדות הזו. וע"י המאמץ להביא את האחדות הנכונה בעם תוכלי לעשות תיקון. כך גם בנות יכולות לתרום מעצמן למען העם". דבריה נשמעו משכנעים ואפילו מעודדים. הרגשתי שהיא כמו מנטורית שמגלה לי את סוד ההצלחה. הודיתי לה על העזרה ואז בקשתי את סליחתה כי אני רוצה קצת להיות לבד עכשו. היא מיד הבינה וקמה, אך נשענה על עץ המשמשים ובחנה אותי. עננת דאגה הקדירה את פניה. "את בטוחה שאת בסדר?" "כן", מלמלתי.

*

הלכתי לעבר הנחל, מצאתי שם פינה שקטנה והתיישבתי. צמוד לקרסול הרגל היתה לי 'גרב כספת'. זוהי גרב אלסטית, המולבשת על שוק הרגל ומכילה שני כיסים גדולים, הנסגרים בעזרת צמדינים. שם שמרתי את הדברים החשובים כגון דרכון, דולרים ומסמכים. באחד התאים היתה לי שקית קטנה אטומה למים ובה תמונה.

שלפתי את התמונה ומיד חייכו אלי פניו העליזות של ראובן, עטור בשפעת תלתליו הערמוניים מהתקופה שלפני הצבא, לפני שנאלץ לעשות תספורת קצוצה. התמונה כבר היתה מהוהה וקמוטה בשוליה, אבל עדיין יקרה לליבי. במשך שנים הייתה התמונה הזו קרובה אלי, מעין תזכורת למחויבות שלי, לאשמה שלי, וגם קמיע ששמר עלי והעניק לי כוחות בעיתות מצוקה.

חשתי שעצב נוסטלגי ממלא אותי.

קירבתי את התמונה לפני והרגשתי דקירה בלב. בכל פעם שאילנית ואני ביקרנו את אמא של ראובן, סילביה, ראיתי את תמונתו תלויה בסלון במקום מרכזי. לרגע יכולתי לראות שוב את פניה של סילביה שטופות הדמעה כמו בכל ביקור שלנו, כשמבטה מופנה לעבר התמונה.

הבטתי בתמונה כמה דקות מתקשה לדבר, ואז הצלחתי להוציא מגרוני קול חנוק ומרוסק: "סליחה, ראובן". נשמתי עמוקות, כמו אחרי מאמץ פיזי קשה ולבסוף הוספתי: "אני מקוה שתסלח לי אם מעכשו אסיר מעלי את החרם שהטלתי על עצמי ו... במקום זאת אפעל למען מטרות חשובות של עם ישראל, גם אם אין בהן סכנת חיים". המילים האחרונות יצאו ביחד עם יבבה שנפלטה מפי מבלי שליטה. למרות הכאב הבנתי שאני חייבת לעשות את התפנית הזו. נכון שישנם מצבים בהם נאלצים 'למות למען ארצנו', אך לפעמים דווקא חשוב 'לחיות למען ארצנו ועמנו'.

רוח פתאומית נשבה בעוז והעיפה לי את התמונה מהיד. קפצתי ממקומי וניסיתי לתפוס אותה, אבל היא נסחפה ברוח תוך כדי סילסולים לולייניים באויר. כבר התחלתי לרוץ אחריה, אבל אז החלטתי להניח לה. התמונה הלכה והתרחקה, הלכה וקטנה. הבטתי אחריה עוד שעה ארוכה, גם אחרי שהפכה לנקודה זעירה במרחקים.

מרחוק שמעתי קריאות מאנשי קבוצתנו והבנתי שמתארגנים לתזוזה ומיהרתי להצטרף, עוטה על פני הבעה סתמית ורגילה, בתקווה שלא יחטטו ויציקו לי מתוך רצון טוב ושלא יגעו בפצע המדמם.

*

ארז מיד אמר: "או, הנה היא. בואי תעלי לג'יפ שלכם. אנחנו חייבים כבר לזוז. אנחנו יוצאים עכשו לעבר הכפר שילה".

ד"ר אפלבויס סבר שמצינו את החקירה במבצר וסביבותיו. כנראה קיווה למצוא מבצר נוסף באזור שבו ישנה חריטה מיוחדת בשער.

צאלה רטנה משהו על כך שתמיד בגללי מתעכבים. התיישבתי בזריזות בג'יפ, בולעת את העלבון ללא תגובה. בעצם היא צודקת. אלון הגיע עם הציוד של שנינו והתיישב לצדי. לא נראה שהוא הרגיש משהו עלי, שתהה אם עברתי לפני כן איזה תהליך קשה עם עצמי. הוא פשוט התמקם, הניח את המחשב הנייד על ברכיו והחל להקליד חיפוש כלשהו.

עוד אני בוהה באלון ומישהו נוסף נכנס לג'יפ שלנו. היה זה פרופ' אוליב ולפני שהספקתי לתכנן דרכי מילוט ולהתחמק מהנושא ששוחחנו עליו אתמול, הוא הסתובב אלי מהמושב הקדמי ופנה אלי ישירות בחיוך מלבב שלא היה אופייני לו עד כה: "את יודעת, אתמול היה היום המאושר בחיי".

אלון נראה שקוע בענייניו והיה רושם שלא שמע דבר. פרופ' אוליב באמת נראה מרוגש, ראשו בעננים וכל כולו כאילו מרחף במעין גן עדן. אולי לכן לא שם לב לארשת המסתייגת שעל פניו. לא ידעתי מה לומר. הוא ודאי מצפה שגם אני אומר משהו דומה. ניסיתי לחשוב מהר איך להסיט את הנושא למשהו רעיוני-פילוסופי-מדעי, לא חשוב מה, רק לא אישי. הבטתי מהחלון ומולי נפרשו שדותיו של הכפר ירוקים ופורחים, משתרעים לכל רוחב העין.

"איך את מרגישה היום?" שאל בחום והוסיף בנימה מתנצלת, "אני מצטער שהתנהגתי אתמול בצורה לא רגישה".

"זה בסדר", מילמלתי, "אני רק נורא עייפה. לא הצלחתי להירדם אתמול". חשבתי שהקדמה זו תאפשר לי לנמנם עכשו ולהיפטר משיחה שלא ברור לאן תוביל אותי, אבל הוא רק הינהן בהתלהבות ואמר: "גם אני כמעט לא עצמתי עין כל הלילה. הייתי נרגש ומלא מחשבות שמחות".

פזלתי לעבר אחי. האם הוא רק עושה את עצמו לא שומע? למה הוא מצטנף וממזער עצמו, כאילו הוא לא קיים בסביבה?

"אני חייב לומר לך שהופעת בחיי כמו... כמו..." הוא התקשה לומר את מה שרצה, "כמו אביר על סוס לבן", הצליח לפלוט את זה בבת-אחת.

הוא שאף אויר כאילו הוא נחנק.

"את האדם הראשון שנפתחתי אליו", סיפר בגילוי לב, "את הוצאת אותי מבדידותי. את כמו מושיע שהגיע אל רובינזון קרוזו וחילץ אותנו מהאי". ההתרגשות גרמה לו להתפייט ולדבר במטפורות מיוחדות.

לא ידעתי איך להגיב. מצד אחד, חשתי כלפיו חמלה. סוף סוף יצא מתוך הקונכייה שלו והתחיל ליצור קשרים חברתיים. מצד שני, לא התכוונתי שזה יתקדם לכיוון הזה.

למזלי הנהג עצר בפתאומית והטיח אותנו קדימה "אי אפשר להמשיך מכאן בג'יפים", אמר באנגלית רצוצה, "מכאן ממשיכים רגלית".

ירדנו מהג'יפים וארז כיוון אותנו לעבר מסלול ההליכה שלנו. "לפנינו שעת הליכה עד שנגיע לנהר", הסביר.

צעדתי בזריזות קדימה ופרופ' אוליב התקדם לצדי, מנסה להדביק את הקצב שלא תאם הליכה נינוחה של טיול רומנטי לאורך טיילת. הוא צעד בקלילות שלא אופיינית לו, רגליו כאילו מרחפות מעל הקרקע.

הרוח הקלילה והנעימה שיפרה את מצב רוחי. חשבתי על פרופ' אוליב ואופיו. שנינו בעלי אופי של חוקר, חשוב לנו להבין תופעות ולהסבירן באופן רציונאלי. שנינו אינדיווידואליים וממעטים בקשר בין-אישי קרוב.

ובכלל, יש לו מעלות רבות. הוא דייקן, סקרן, אוהב דעת ובעל חשיבה מופשטת ואנליטית. בעצם... ניסיתי להיזכר לאיזה מזל שייך אופיו.

"אתה יודע", התפרצתי פתאום ברגע של הארה, "יש לך אופי של בתולה!" הכרזתי ורציתי לפרט את מאפייני בעלי המזל הזה. גילוי תכונות האדם לפי ההורוסקופ היה תחביב שלי.

הבטתי לעברו ולרגע קפאו המילים בפי. הוא החיזור ונראה מושפל. פתאום תפסתי את עצמי ותיקנתי מיד: "התכוונתי למזל בתולה, מההורוסקופ. באיזה תאריך נולדת?"

לקח לו כמה שניות להתעשת ואז אמר שהוא נולד בסוף אוגוסט, כלומר בקרוב יחגוג יום הולדת. "אז צדקתי", התלהבתי, "בני מזל בתולה הם יסודיים, הם מתמקדים תמיד בצדדים הפרקטיים והלוגיים. הם מעדיפים חשיבה על פני פעילות וגם לא מחזיקים מעצמם, אם כי הם גם שמרניים, וקצת דאגניים, ולא ממש גמישים". לא רציתי לפגוע בו אז לא הוספתי שהם גם חסרי מעוף ודמיון.

הוא נראה מתאושש ושהחמיא לו שהתעניינתי ביום הולדתו ופרטתי את מעלותיו. "את יודעת, כבר כמה שנים שאף אחד לא מתקשר לאחל לי מזל טוב ליום הולדתי ובטח שלא קיבלתי מתנה". הוא חייך לעברי בהכרת תודה ועיניו זרחו. כנראה שסביבה תומכת ומתעניינת אלו מותרות בשבילו. "ומתי את נולדת?" שאל.

"אני ביולי, זה יוצא בתחילת מזל אריה, למרות שאני לא האריה הקלאסי, עם העוצמה, עודף הביטחון... הצורך בשליטה".

"נכון", הוא ענה כשהתרגשות נשקפת מעיניו, "אני דווקא מעדיף את האופי שלך כפי שהוא. אז אם כך, גם לך תהיה יום הולדת בקרוב". הנהנתי בהסכמה.

"אגב", התחלתי לדבר ופתאום השתתקתי. רציתי לתקן אותו בעניין הגיל שלי ולומר שאני עוד לא בת 35 אלא רק בת 34 ואחד עשר חודשים, אבל פתאום תפסתי את עצמי. לא רציתי להלהיב אותו יותר מדי. איך אני אצא מזה אחר כך? עדיף שיחשוב שאני מבוגרת יותר ויתלהב פחות. בעצם, חשבתי, אולי הוא מעדיף לדעת שאני מבוגרת יותר, כך זה יכול להתאים לגיל שלו. הסתבכתי ולא ידעתי מה עדיף לומר.

"מה רצית לומר?" שאל, מעודד אותי להמשיך.

"אה..."

הבטתי בו. קבוצת השיער הקטנה שעל קרחתו הייתה הפעם מסורקת היטב ונפרשה על הקרחת, כשהיא מנסה לכסות כמה שאפשר את מבושי הקרחת. הרגשתי דחייה מהלבוש השמרני שלו, מהז'קט המכופתר בשני טורים של כפתורים גדולים ומוזהבים, ובכלל מהסגנון המקובע והכל-כך לא ישראלי. בעוד אני מונה בסתר ליבי את הדברים שאני לא סובלת אצלו הוא כיחח בגרונו, כדי לעורר את תשומת ליבי ואמר: "את יודעת..." פתח בגמגום קל, "אָה, אני אהיה באוגוסט בן 59".

השתדלתי לא להפגין את ההלם למשמע גילו הצעיר יחסית לעומת מראהו המבוגר. הוא שלף מבלי משים את העיפרון שנמצא תדיר בכיס חולצתו ולעס את קצהו כעכבר עצבני, עד שאזר אומץ להמשיך. "נכון שדניאל צעיר ממני, אבל גם הוא לא ילד. הוא בן 47, כמדומני, גימגם ושערות שפמו בן החודש התנדנדו בעצבנות.

עיניו הממוקמות קרוב לגשר האף, המלוכסנות כלפי מטה, שיוו לו מראה פגיע, עצוב, כשל פסימיסט, המיואש מליצור קשרי חברה. אצבעותיו שיחקו בעצבנות בעיפרון שבידו. בהיתי במבטים חלולים בוורידים הבולטים שבידיו ובאצבעותיו הקצרות והתקשיתי לחשוב על תשובה מתאימה. לא ידעתי איך להעביר נושא ובכלל איך לצאת מהקשר שמתהדק בלי רצוני. לא רק שיש הפרש ענק בגילאים בינינו, אלא שהוא גם טיפוס בסגנון מבוגר. אבל לא רציתי לנהוג בחוסר רגישות ולומר לו את זה. אני לא מסוגלת לפגוע, אבל בגלל זה אני מסתבכת יותר בלי להעמיד את הדברים על דיוקם בזמן.

ניסיתי להישמע רשמית ונמלצת. זה עוזר ליצור ריחוק. "אני בטוחה שאתה אדם נאמן, ישר, יציב ואמין", מניתי את מעלותיו לפני שאתחיל עם האבל". הוא נראה קשוב ומתוח לקראת המשך ה'נאום'. לא ידעתי איך להמשיך. חשבתי שעכשו אני צריכה את אלון שיבהיר לו שזה לא שייך בכלל. אבל כנראה שאלון חושש רק משודדי אוצרות או נאצים למיניהם, ולכן רק כשדניאל בשטח אז אחי 'במקרה' מסתובב לידנו.

"אני חייב לומר לך משהו", פרופ' אוליב המשיך בנתיים, לא מודע ללבטים ותוכניות ההתחמקות שלי, "יש לך לשון יפה", הוא הסמיק קלות. מבוכתו הובלטה כאשר זע על מקומו בחוסר נוחות, ישר את בגדיו, ולא הישיר מבט אלי.

התפלאיתי. מתי יש לו הזדמנות לראות את הלשון שלי. ומה כבר יכול להיות כל כך יפה בלשון? ובכלל, איזו מין מחמאה מוזרה זו?

"את מתבטאת יפה," הוסיף כשראה על פני הבעת פליאה. שכחתי שכבלשן הוא בוחן ענייני שפה בעניין רב, ואם הוא כבר מחמיא זה בתחום שהוא חזק בו. מחשבה מצחיקה עלתה במוחי. הרי הוא מתעסק במיון גזעים ומוצא לפי מבנה השלד. אם כך, הוא עוד היה מסוגל לומר לי שיש לי שלד יפה. חיוך עליז עלה על שפתי בלי משים והוא כנראה הבין שנהייתי מהמחמאה.

"חשבתי שאתה מדבר על עיצוב הלשון שבפי," צחקתי. "זה כמו שרופאת האף-אוזן-גרונ אמרה שיש לי אף מקסים וגם אוזניים מקסימות. זה היה כשבדקה אם אין אדמומית שמעידה על דלקת או רגישות".

הוא המשיך בלי להתייחס להערתי. "בכלל, יש לך קסם כזה. זאת מין שמחת חיים שמשולבת בקלילות וחוסר רשמיות. יש לך אישיות רעננה, פתיחות ואהבת חיים". הוא נסחף ולא ידעתי איך להפסיקו.

"...יש לך חוש הומור, ראש טוב ואופטימיות, ומצד שני, את אוהבת להעמיק, להבין, לדעת. זה שילוב ממש נדיר ומיוחד. ... אני אוהב את זה..." הוא מתח את צווארו המקומט והאדום שהזדקר קדימה בדומה לצב שמעז להציץ מתוך פתח שריונו.

קריאתו של ארז להזדרז ולהתקדם – "למה האחרונים תמיד בסוף?" הצילה אותי מהצורך להגיב (פתאום שמתי לב שבאמת הגענו לסוף הטור בלי משים), ורק פלטתי לעברו: "נדבר עוד, אני חייבת לעזור לאחי עם תיקי הצילום שלי," לפני שייסורי מצפון על תגובתי הקרה יגרמו לי לחזק את הקשר שאני לא מעוניינת בו. מזווית עיני ראיתי אותו עומד שפוף, כפוף כמו האדם הקדמון שזרועותיו משתלשלות לצידי גופו כמעט עד ברכיו, ואוזניו שמוטות כאוזני כלב ממורמר.

שמתי לב שאנחנו כבר ליד שפת הנהר. התמקמתי לצד אלון בראש השיירה ואפילו התנדבתי לאסוף ממנו את תיקי הצילום שלי, ויחד עם כל הקבוצה המשכנו לאורך הנהר. אחרי כשעה הגענו לכפר הנידח רר.

*

מאחר שלא הפקנו דבר מתחקור תושבי ררו המשכנו הלאה. גמל כפול דבשת עמוס לעייפה זרדים נע באיטיות לעבר הכניסה לשוב קטן כשמקומי מושך אותו בחבל. זה היה הכפר קארגיאק. קולות עמומים התקרבו לעברנו. צעקות של רועים, נהימות יאקים, פעיות צאן, שעטות הסוסים וצווחות עורבים שפשטו על הזבל. בכפר היו איכרות המובילות פרות, נשים חולבות ואופות, ילדים מקוששים זרדים, וכלבים נובחים. ד"ר אפלבוים הבחין מיד שבכפר משתמשים במכלי אחסון מחמר ואף מנורות שמן. הוא חיפש בסביבה אדם שיתאים לענות על השאלונים שלו.

נזכרתי שוב בקמעות שמצא דניאל ובתמיהות שלנו לגביהן ובהבטחתי לאלון לברר על המימצא מהמבצר. בהזדמנות הראשונה שנקרתה לי לתפוס את ד"ר אפלבוים לשיחה קצרה בלי שדניאל יהיה בשטח, שאלתי אותו אם דניאל סיפר לו על ממצאים מיוחדים בחורבות הטיירה.

"כן," הפתיע אותי ד"ר אפלבוים, "אתמול בערב הוא סיפר לי שגילה קמיע ממתכת מגולגלת. הוא אמר שעד כה לא הצליח לפתוח את כריכות הקמע בזירות ובעדינות מבלי לפגום בה ולכן לא סיפר לי עד היום," חזר ד"ר אפלבוים על הגירסה שדניאל 'מכר' גם לי. "הוא משער שכתובה בלוחיות ברכת כוהנים. אומנם הלוחיות די אכולות ע"י שיני הזמן, אך בכל אופן המידע הזה עוזר לנו מאוד ומקדם אותנו במחקרנו. הוא מאשש את ההשערה שדרכם של הגולים עברה כאן במאות הראשונות שאחרי הגלייתם."

לרגע שקע במחשבות ואז אמר: "לדעתי, בני אפרים ידעו את סודות הקבלה. ידוע שהנביא אחיה השילוני למד עם ירבעם מלך ישראל את 'מעשה מרכבה', שזהו חלק מתורת הסוד. לכן יתכן שהיו אצלם קמעות ובהם שמות קדושים ומילים בעלות כוח מיסטי גדול".

"לי ידוע שהזוהר התגלה לעולם ע"י רבי שמעון בר יוחאי, תקופה מאוחרת בהרבה. על סמך מה אתה סובר שבני אפרים ידעו את סודות הקבלה?" נהייתי להפגין את ידיעותי.

"קודם כל, רבי שמעון בר יוחאי למד את תורת הסוד מרבי עקיבא, עליו נאמר שהוא היחיד שנכנס ל'פרד"ס' בשלום ויצא בשלום. למעשה כל חלקי התורה האלה, פשט, דרש, רמז, סוד, הם התורה שבע"פ שניתנה ביחד עם התורה שבכתב, כך שהידע הזה היה קיים בעם ישראל עוד מזמן מעמד הר סיני. מסופר במדרשים שהיו יחידים שעסקו בתורת הסוד אפילו עוד קודם. אדם הראשון, חנוך, נח, ואבות האומה- אברהם, יצחק ויעקב, קיבלו בנבואה את הידע הזה. כל אחד מאבות האומה הבין שבנו יהיה ממשיך דרכו והעביר לו את מה שקיבל מקודמו. יעקב העביר ליוסף את מעמד הבכורה, שהיה קודם אצל ראובן, לצורך תפקידו כממשיך דרכו. לכן יעקב למד בעיקר עם יוסף הנער, בזמן ששאר הבנים רעו את הצאן. יעקב העביר ליוסף את יסודות התורה שקיבל מאבותיו וכן משם בן נוח ומעבר, נינו של נוח. אגב, ארכיאולוגים מצאו את ספריית שם ועבר ליד חֶלֶב, בעיר אֶבְלָה שבסוריה. גם את חכמת הנסתר לימד אותו, עפ"י דברי הרמב"ן, ואת סודותיה העמוקים של התורה".

"אז יוסף היה היחיד מבין בני יעקב שידע את תורת הסוד?" שאלתי.

"כן, בדיוק. גם שמו המצרי של יוסף – צפנת פענח – פותר נסתרות – מרמז על ידיעתו את צפונות התורה. יוסף בן רחל, ויהודה בן לאה נבחרו להיות מנהיגי העם. יוסף קיבל את תפקיד הצד המעשי, בעוד יהודה קיבל את הצד הרוחני. השילוב של שניהם נחוץ כדי להביא את עם ישראל ללייעודו, אך הפירוד שבין הממלכות, ממלכת ישראל וממלכת יהודה מימי ירבעם, מנע זאת. בשמו של ירבעם יש רמז לכך שעשה מריבה בעם ופילג אותו".

"ולמי הועבר הידע מיוסף?"

"יוסף העביר לבנו אפרים את התורה שקיבל מאביו יעקב, מתוך הבנה שאפרים הצעיר הוא המיועד לרשת את הנהגת העם. בברכת יעקב לבני יוסף יעקב מניח את ידיו ומניח את יד ימין על ראשו של אפרים למרות שמנשה הבכור, ובכך רומז ליוסף שהוא רואה באפרים את ממשיכו. יוסף הכין את אפרים לתפקידו והדגיש לו את יסודות התורה וסודותיה העמוקים, כדי שעמוד השדרה של התורה יישאר בידי בני יוסף ואף יועיל להם להישאר קשורים לרוחניות ואפילו להגיע לשליטה ולהצלחה חומרית בזכות השליטה בכוחות הנפש וההתעלות לפי י"ג המידות והספירות".

הודיתי לד"ר אפלבוים על דבריו המחכימים ומיהרתי לחפש את אלון. דיווחתי לו שדניאל דיבר אמת.

אלון לא התרגש. "ברור שהוא יספר על זה לד"ר אפלבוים אחרי שהרגיש שאת חושדת בו", אמר את הדבר ההגיוני שעדיין לא הספקתי לחשוב עליו.

"ובכלל, דניאל הראה לך את הקמע שמצא?"

"אתה צודק, הוא לא הראה לי כלום", מלמלתי במבוכה.

"נו, בטח. קל מאוד לבלבל אותך ולהטעות אותך. דניאל מצא את האדם המתאים, והבין מיד עם מי יש לו עסק".

חיפשתי בעיני את דניאל וראיתי אותו צועד בתחילת הטור ליד ארז. התקדמתי בזריזות ופניתי לעברו בהבעה נחושה. הוא לא נראה נלהב לראותי, בלשון המעטה. אולי קיווה שהעובדה שסיפר לד"ר אפלבוים על הלוחיות תיצור תחושת אמון ותסלק מעליו את החשד כגנב אוצרות. מבטו שידר חוסר רצון לשיתוף פעולה. פניו היו חתומות ממבע ואצבעותיו מתופפות על תיק הצד שלו בחוסר סבלנות.

"רציתי לברר איתך עוד דבר", פניתי אליו בנימוס, "אמרת שלכל ממצא ארכיאולוגי יש להכין ציור ממוחשב, צילום ותייעוד בכתב. אוכל לראות את זה?" בקולי ניכרה המתיחות שהייתי נתונה בה. "סליחה, אני בחקירה עכשווית?" שאל דניאל כשהמבט הקר והתקיף חוזר לפניו, "זכותך לא להאמין, אבל אני לא חייב לדווח לך על שום דבר". הוא סובב את פניו ממני והחל לעלעל במדריך שהיה בידו. הבנתי שלא אוכל להשיג ממנו כעת את מבוקשי ועזבתי בפחי נפש.

*

בערב הגענו לכפר טאקה ובו גסט-האוס קטן.

"אני מקוה שלא היית מדי פתיה כדי לספר לדניאל על המעקב והתגלית שלי", פתח אלון בקינטור מיד כשנכנסנו לחדרנו. הוא נראה כשש אלי קרב עם תוכניותיו. "נצטרך קצת לרחרח מה מסתתר מאחורי הדברים. יש לי הרגשה שמדובר בממצא ששווה הרבה יותר" סינן, "אולי חפץ מזהב או אבנים יקרות".

"אולי דניאל לא מוצא חן בעיניך אבל אל תשכח שהוא הציל את חיי כאשר ירו לעברנו. אם הוא לא היה דוחף אותי לקרקע אלא היה רק דואג לעצמו – מי יודע מה היה קורה לי".

"הוא כנראה רצה לעשות רושם שהוא דואג ואכפתי ועל ידי זה לנטרל חשדות שהוא מנסה לקחת את האוצר לעצמו".

"לא יכול להיות! הוא הרי סיכן את חייו! לפני שהתכופף בעצמו התעכב שניה כדי לדחוף אותי, כשכל רגע עלול להגיע קליע נוסף. ובכלל, אני מתפלאת שיש לך ביקורת עליו", אמרתי בארסיות, "כאשר אתה בעצמך התנהגת אתמול בערב הרבה יותר גרוע ממנו. התגובות שלך, כשניסיתי להתייעץ איתך, היו מאוד פוגעות וחסרות רגישות".

"אני לא מבין מה את עושה מזה עסק. בסך הכל אמרתי שאין לי זמן כרגע לשוחח באריכות", ענה.

"עכשו אתה אומר את זה בטון רגיל, אבל אתמול נשמעת ממש אנטיפט", לא ויתרתי.

"תראי", הודה בחצי פה, "אתמול לא הייתי כל כך סבלני, כי לילה קודם נשארתי ער מול המחשב הרבה שעות בגלל קמפיין שאני מריץ בימים האחרונים. לכן קיבלתי כאב עיניים חזק וזה גרם לי להיות קצת קצר-רוח. גם הייתי מאוכזב למחרת כשהקמפיין לא הצליח אחרי כל המאמצים".

"כן, שמתי לב שמצב הרוח שלך קשה ותגובותיך לא תואמות את הסיטואציה", הערתי בטון אירוני, כשאלון בנתיים פורק את החפצים בחדר וגבו אלי. "הייתי צריכה להבין שהתגובות הקשות שלך קשורות לעצמך ואין לזה שום קשר אלי", אמרתי חצי לעצמי וחצי אליו. אני יודעת שזה קורה לו לפעמים, אבל כשהוא מגיב בכעס על דברי – באותו רגע אני מסיקה בטעות שזה בגללי.

"אבל בשביל מה את צריכה להתייעץ איתי? חסר לך עם מי להתייעץ? יש לך את אלה ולאחרונה הבחנתי שפרופ' אוליב משמש לך כאוזן קשבת. הוא אדם רגיש ולזולת, סבלני ואכפתי".
"קל לך לזרוק לאחרים תפקידים שבאופן טבעי שייכים לך אך לא חשובים לך, הא?" שאלתי באירוניה.

"תלוי", הבהיר אלון, "אם, למשל, היית רוצה להתייעץ איתי בקשר לדניאל. כאן מידת האחריות שלי לא מאפשרת לי להישאר בצד. הוא אדם ששייך לעולם אחר. הוא לא מסוגל להבין את עולמך, מקשיב בחצי אוזן למעשיות שלך, לא מזדהה עם החיפוש אחר המשמעות שלך, עם האידאליים שלך. במקרה כזה ודאי שאייעץ ואפילו אנסה להניע אותך מלהדק את הקשר. בשביל מה יש אחים, אם לא לפקוח את עיני האחות בטרם יהיה מאוחר?"

דבריו על האפוטרופסות הכפויה שלו עלי הרגיזו אותי, אבל לגבי ההבנה לליבי ולערכי - הרגשתי שיש צדק בדבריו. הדברים עוררו בליבי מחשבות ושקעתי בהרהורים.
"כן, אבל...", רציתי להמשיך, אך אז שמעתי את הצליל המוכר של מחשב נדלק ונוכחתי שפניו של אלון מופנות אל המסך המתעורר לחיים, ולכן רק הפטרתי אנחה כבדה, שאיש מלבדי לא שמע, ועזבתי את החדר.

*

כשחזרתי מאוחר יותר אלון פנה אלי מיד כאילו לא קרה קודם כלום.
"שכחנו שאנחנו צריכים לרחרח קצת אחרי דניאל ולגלות מהו ה'אוצר' האמיתי".
הוא קם ממקומו באחת והחל לצעוד הלך ושוב, ידיו שלובות לאחור, מצחו מקומט ממחשבה והוא נראה כמו שרלוק הולמס המנסה לפענח חידה בלשית.

"יש כמה נקודות שהייתי רוצה לבחון אותם לפני שנתכנן מהלך למעקב וחשיפת התככים של דניאל. קודם כל, אני לא 'קונה' את הסיפור שלו שהלוחיות הן האוצר. ברור לי שיש משהו גדול יותר כי בסופו של דבר גם אם הוא מצא לוחיות כדבריו, הן עברו תהליך קורוזיה והן כבר די בלויות. החשיבות שלהן היא מחקרית אבל לא כמימצא אומנותי מרגש. יכול להיות שאת הקמעויות מצא בקבר הקפוא שעל הפאס, אבל נראה לי שכשדיבר על אוצר התכוון להדרכה המוצפנת שמצא בכד, שמגלה את מקום המבצר, ואולי אפילו למפה המורה על מיקום האוצר במבצר. אני בטוח שמבחינתו מציאת מיקומו המדויק של האוצר נחשב בהחלט למציאת האוצר. מה שעולה מכך, שיש לנו עסק עם רמאי, בעל תככים, שמסתיר את מימצאיו ואת כוונותיו הנלוזות".
הסטתי את מבטי, מנסה להתחמק ממבטי התוכחה שלו.

"למה את חושבת שהסכמתי לעזוב את הפינה הנוחה שלי ולהתגלגל במרחבי אסיה? ידעתי טוב מאוד שיש לך נטייה להתבלבל ושאת צריכה שמירה. יותר מדי מהר את נותנת אמון באנשים לפני שירדת לעומק כוונותיהם".

"אולי כדאי לברר אצל ד"ר אפלבוים מיהו בעצם דניאל לוונטל, הצעתי, "נגלה קודם כל מה ידוע לו מעבר למה שסיפר לי וגם נאמת את דבריו כדי לתהות יותר על קנקנו".
אלון עיקם פניו בספקנות למשמע הצעתי. אבל אני החלטתי לעשות זאת. השעה היתה מאוחרת ולכן דחייתי את תוכניתי למחר.

כבר הספקתי להירדם כשהרגשתי באור הנדלק במנורה 'לזכדת הגנבים', שאלון הקפיד להעמיד ליד הדלת כל לילה.

התרוממתי בבהלה, אך באותו הרגע האור נכבה.
מישהו ניסה להיכנס, נבהלתי. אז אלון צודק, צריך להיזהר מגנבים גם בלדאק.
אלון גם קפץ ממיטתו ומיהר אל הדלת. הוא הציץ לעבר המסדרון וסרק את השטח.
"אני לא רואה אף אחד", אמר לי מעבר לגבו. הוא התלבט כמה שניות אם לרדוף אחר הגנב האלמוני, אך לבסוף ויתר וחזר למיטתו.

הייתי בטוחה שמעכשו ישן עם אוזן אחת פקוחה כל הלילה. אם מישהו ניסה שוב להיכנס אלון מיד יתעורר, חשבתי והרשתי לעצמי להירדם ללא חשש.

*

למחרת ניגשתי דבר ראשון לחדרם של הזוג אפלבוים. "ידוע לך בזכות מה בחרו מטעם המוזיאון המקראי בבריטניה בדניאל לצאת עם משלחת המחקר?" שאלתי את ד"ר אפלבוים, מיד כשהוזמנתי להיכנס.

"כן", ענה אפלבוים, "שמעתי שהוא שירת תקופה מסוימת בצבא הבריטי, שם קנה לעצמו שם של גבר קשוח, נועז, ושאפתן. לכן בחר בו המוזיאון המקראי בלונדון לתפקיד של חיפוש אוצרות ממלכת ישראל, תפקיד הדורש סיכונים לא מעטים במסעות באזורים נידחים".
"ואתה יודע משהו על מוצאו?" שאלתי עוד. "לי הוא סיפר שאביו נולד באירלנד ואמו גרמניה",

הדגשתי.

"כנראה שאינו יהודי, אבל הוא מתעניין במקורות היהודיים", ד"ר אפלבוים הוסיף, "לאחרונה הוא ניגש אלי לשאול אותי בעניין מדרש המספר על ממלכת ישראל ודורו של המלך אחאב שלא היו

ביניהם דילטורין ולכן היו מנצחים במלחמותיהם. הוא התעניין האם הגיעו לכך בזכות קמעות מיוחדות, שהיה בידיהם סוד כתיבתם."

"מה זה דילטורין?" שאלתי, "האם אלו כוחות רעים שמי שמצליח להתגבר עליהם מסלק את הפרעתם?"

"לא", צחק ד"ר אפלבוים, "גם הוא חשב כך. למעשה הכוונה היא שלא היו ביניהם מלשינים. דילטור בארמית פירושו מלשין. לדוגמא, כל העם ידע שהנביא עובדיה מחביא אצלו את הנביאים שהמלכה איזבל רצתה לחסל ואיש לא הלשין למלכות. התלמוד מסביר שכשיש לשון הרע השכינה מסתלקת. בלי הכוח הרוחני אין הצלחה, שליטה או שפע. זו הוכחה שבני עשרת השבטים, ובמיוחד בני אפרים ומנשה, מלבד בני האצולה שהסתאבו, היו מיוחדים בכוח האחדות שבהם. הם חיו באחוזה, באהבה ובשלום למרות שהיו עובדי עבודה זרה. וכתוב על אנשים המאחדים, ומחברים ושיש ביניהם שלום - שאין השטן נוגע בהם, כלומר כוחות רעים לא יכולים להזיק להם, כמו שכתוב בהושע 'חֲבוּר עֲצָבִים אֶפְרַיִם הִנָּח לוֹ'. והמדרש אומר: 'גדול כוח השלום. בזמן שישראל עושין חבורה אחת, אפילו עבודה זרה ביניהם, אין מידת הדין נוגעת בהם'."

"אז זאת הכוונה בדילטורין", צחקתי כשהבנתי שלא מדובר בכוחות רשע מהשאלו. ד"ר אפלבוים המשיך: "למרות שהסברתי את זה לדניאל הוא התעקש שאפרש לו את הכוונה העמוקה הטמונה במדרש. התפלאתי שהוא מאמין בכוחות רוחניים רעים אחרי שלא חשש להיכנס למבצר המקולל בלילה, אבל הוא לחץ ואמר שחשוב לו מאוד לדעת."

"אז מה עשית בקשר למידע שהתעקש כל כך לקבל?"
"הדגשתי לו שתורת הסוד הוסתרה ונמסרה רק לנבחרים כדי שאנשים לא מתאימים לא יעשו בה שימוש שזיק לעולם. צריך גם הכנה מיוחדת של התקדשות כדי לזכות להבין את הסודות האלה."
הוא שתק לרגע ואז הוסיף: "לבסוף רק הסברתי לו את העיקרון שבזכות האחדות שהיתה בהם ואי ההלשנה, הצליחו לנצח במלחמות, כלומר השליטה העצמית היא ששמרה עליהם וזאת היתה הסגולה האמיתית שסיפקה להם כוח ושליטה. כשעם ישראל באחדות אי אפשר לשלוט עליהם."
"נראה לי מוזר שהוא התעניין דווקא בתחום זה. אולי זה קשור לעניין הקמעות שמעניין אותו," אמרתי מהורהרת.

*

סיפרתי לאלון על חקירתו של דניאל בעניין הדרך לנצח במלחמות ועל הסוד הגדול לשליטה וכוח שהיה בידי ממלכת אחאב.

"אז איך נגלה מהו המימצא שהוא מכנה 'אוצר' ולשם מה הוא מתעניין בכוחות רוחניים?" שאלתי בקול חסר תקווה, "גם אם הוא משוחח על כך בטלפון הלווייני עם מפעיליו איך נוכל להאזין לזה?"
אלון חיך חיוך ממתיק סוד. "כבר חשבתי על תוכנית, לחש ונעצר."

"מה התוכנית?" רציתי כבר לדעת.
"יש לי מכשיר האזנה זעיר. נוכל לצוטט לשיחותיו בעזרתו."
"מכשיר האזנה?" התפלאתי, "מה פתאום הבאת איתך ציוד ריגול?"
"את יודעת שאני חובב ג'אדג'טים – רחפנים וכדומה", צחק. "כמו שהבאתי את המנורה לוכדת הגנבים כדי לשמור על הציוד היקר שלנו, הבאתי מאותה סיבה את המכשיר ההאזנה הזה. אבל אני רואה שיהיה לזה שימוש לא רק נגד גנבים אלא גם כדי ללכוד שודדי אוצרות אומנות."
"אתה מתלהב מהמעקב הבלשי כמו ילד מחבורת החמישייה הסודית, מר שרלוק הולמס," גיחכתי. "איך אתה מתכנן לבצע את המעקב בלי שירגיש בך?" המשכתי להקשות.
"תסמכי עלי, ווטסון," חיך אלון חיוך זומם תוכנית, "אני כבר אגלה לך את פרצופו האמיתי, ובקרוב!"

תחושה מעיקה הזדחלה מבטני כלפי גרוני מהמחשבה שנציג את דניאל לעיני כל בכל מערומיו ותכניו. הרגשתי שאני לא ממש מעוניינת בכך, אבל הבנתי שאין ברירה ונשאבתי ביחד עם אלון לתכנון המעקב. לרגע הרגשתי כבלש, למעשה כעוזר בלש, המחפש את עקבות הפושע יותר מאשר חוקר המתחקה אחר נעלמים.

פרק כ"ג - מחפשים עקבות

הכפר פאנג הוא מקום קטן ושקט, וללא גסטוהאוסים. התארחנו שם אצל משפחה שעבורה זו היתה הפעם הראשונה בה הם אירחו תייר. הייתה קצת בעיית תקשורת איתם כי הם לא דוברי אנגלית, ופרופ' אוליב נאלץ לתרגם לנו כל מילה. בעיירה זו האירוח היה די זול עם מספיק חדרים ודניאל ביקש אם אפשר לקבל חדר נפרד. לא היה לי ברור אם פרופ' אוליב נעלב, אבל התרשמתי שגם הוא מרוצה מתוספת הפרטיות שקיבל.

אלון ואני דווקא חשבנו שהעובדה שדניאל יהיה בחדר לבד תקל עלינו את המעקב אחריו. התוכנית של אלון למעקב היתה להצמיד שבב זעיר לנעלו של דניאל בעזרת מדבקה מיוחדת. השבב הוא בעצם מכשיר האזנה שישדר לנו את כל מה שהוא אומר. כשנבין שהוא משוחח עם מפעיליו נוכל להקשיב היטב לפרטי השיחה ולגלות מהו האוצר שהוא מסתיר. אומנם ידענו שאנחנו מסתכנים בכך, אבל כבר היינו כל כך בתוך העניין שלא יכולנו להיות זהירים יותר מדי ולהישאר פסיביים. לא רצינו לתת למידע חשוב הישאר עלום מאיתנו.

אלון הצליח להצמיד את המדבקה לנעל של דניאל כאשר הוא נכנס למקלחת והשאיר את נעליו במפתן החדר.

ההקלטה גילתה שמדובר בעגלי הזהב שהקים ירבעם בן נבט מלך ישראל עם פילוגה של ממלכת ישראל.

כנראה שדניאל, סוחר העתיקות ואספן חפצי ערך ארכיאולוגיים, שייך בעצם למחפשי אוצרות, חשבת. זו הסיבה העיקרית שהצטרף לקבוצתנו, יותר מאשר עניין מדעי בחקירת הנושא שלשמו יצאנו. הבנתי לשם מה הביא גלאי מתכות. כך יוכל למצוא זהב ולעשות "קופה יפה" על חשבון אוצרותיו של עם ישראל. הרי בכל 'עגל' יש כמות אדירה של זהב.

מיד עלתה בזיכרוני הכתבה שראיתי פעם ב-ynet שכותרתה: "שודדים שדדו מתערוכת שודדי העתיקות באשדוד". מעניין אם גם את השודדים מהכתבה שדדו לבסוף, על פי העיקרון – "השודד משודד – שדוד".

מיהרתי לחדרם של הזוג אפלבוים וסיפרתי על מה שגילינו.

ד"ר אפלבוים לא התרגש. "לא יתכן שדניאל, היודע היטב היסטוריה מקראית, יטעה בכך. על פי מקורותינו עגלי הזהב נלקחו בשבי האשורים עם כיבוש ממלכת ישראל". הופתעתי. אז דניאל עבד עלינו, הבנתי באיחור.

ד"ר אפלבוים פירט: "שני עגלים היו בממלכה. אחד בבית אל, במרכז הארץ, ועוד אחד בתל דן, בחלקו של שבת דן בצפון, עבור הצפוניים. כאשר כבשו האשורים את החלק הצפוני של הממלכה נלקח עגל הפולחן שבדן כשלל, וכאשר צרו האשורים על שומרון בירת הממלכה נתנו אוהבי אשור את העגל מבית-אל כמנחה למלך אשור. לאחר זמן קצר הוגלו בני השבטים וכמובן שהעגלים שלא נותרו בידם לא היו עימם בדרכי נדודיהם.

בכל אופן, ד"ר אפלבוים הוסיף וטען, "עגלי הזהב לא מוסיפים כבוד לעם ישראל בגלל העובדה שהשתמשו בהם לעבודה זרה".

"אני לא כל כך מבינה את היריבות שבין שתי הממלכות – ישראל ויהודה", אמרתי, "איך כל זה נגרם? וגם מה פתאום ירבעם החליף את המקדש בעגלים מזהב?"

"ובכן, הסביר ד"ר אפלבוים ברצון, "עם פיצול הממלכות יהודה וישראל – ירבעם היה זקוק לסמל קדוש, כדי שבני ממלכתו לא יעלו לירושלים לבית המקדש. היות שירבעם היה משבט אפרים, וסמלו של אפרים היה שור – בחר ירבעם לעשות את הסמל בדמות עגל.

המאבק על המלכות בין צאצאי יוסף – אפרים ומנשה, לבין צאצאי יהודה היה עקב ההבנה של כל צד שרק לו ניתנה הבכורה והמלכות, כלומר התפקיד להנהיג את העם. למעשה, תפקידו של יוסף היה להשפיע על כלל האנושות ע"י ההתערבות באומות, כמו שכתוב: 'אפרים בעמים הוא יתבולל'. אבל במקום זה הם ספגו את תרבותם הזרה של הפניקים והארמים, עד שבסופו של דבר הקימו עבודה זרה בישראל. לעומת זאת, תפקידו של יהודה היה לשמור על תרבות העם, להתמקד בלימוד התורה וחוקיה, ולצורך כך להיזהר מהשפעה זרה. ירבעם לא הבין את חלוקת התפקידים הזו, וטעות זו גרמה לפירוד בעם במקום שיתוף פעולה. הנביא מבטיחנו שעתידים בני יוסף ובני יהודה להתאחד ולא יהיו עוד שתי ממלכות".

אם עגלי הזהב הם לא האוצר, מה הוא האוצר, אם כן?

*

אלון ואני הבנו שחייבים לשתף עוד מישהו בתוכניות לגילוי האוצר האמיתי, ובביצועם, במיוחד לאחר שהבנו שדניאל מטעה אותנו כדי להרחיק אותנו מגילוי האמת על האוצר. כמובן שבחרנו

בארז. בנוסף לעובדה שהמשימה מתאימה לאיש קומנדו שכמותו, ארז הרי יודע כבר שדניאל הסתיר חלק מימצאיו מהמבצר. מיהרנו לחדרו ומצאנו אותו שרוע על המיטה כשראשו שעון על זרועותיו ומבט מרוצה מעצמו מרוח על פרצופו.

"הייתי בטוח שדניאל רק גנב איזה פסלון אומנותי או משהו כזה לאוסף של המוזיאון שלו", אמר ארז כאשר הכנסנו אותו בסוד העניינים. "לא חשבתי לעשות מזה עסק גדול ולקלקל את האווירה בקבוצה שלנו".

"לא מדובר רק במימצא חסר ערך. הרי הוא קרא לזה אוצר. ליתר דיוק, הוא כתב האוצר כמעט בידי, הדגשתי. יש לו כנראה איזו מפה עם הדרכה למקום האוצר. השאלה היא, אם כך, איפה נמצא האוצר הזה?"

"כן, זוהי שאלת מיליון הדולר", הגיב ארז.

"זה באמת יכול להיות שווה סכום דומה", צחקתי.

אחרי שפירטנו לו על כל החקירות והבירורים האחרונים שלנו, קימט ארז את מצחו במאמץ להעלות רעיונות מוצלחים. סיפרנו לו על אפשרויות המעקב עם הגדג'טים של אלון ואז הוריד ארז את רגליו מהמיטה, התרומם קדימה, ידיו הונחו על ירכיו ומיד קם בתנופה.

"חשוב לתכנן את מהלכנו בזהירות ובחכמה", הזכיר לנו אלון.

"אוקי. אז אנחנו צריכים לתכנן את שלבי הביצוע ולבצע את חלוקת התפקידים". ארז נשען על השולחן כשזרועותיו הפרושות אוחזות בקצות השולחן כמפקד שמנהל מבצע מורכב וחשאי. "אז ככה", אמר בחשיבות והחל לירות את פקודותיו, "אלון יערוך את המעקבים ביום, אני בלילה ובשעת הצורך את תחיליפי אותנו", פנה אלי. הוא כמובן לא הציע את אשתו.

"אני מזכיר לכם", קירר אלון את התלהבותנו, "דניאל יודע על מעקבינו. צריך לחפש טקטיקה אחרת במקום האזנה".

הידיעה שדניאל מטעה אותנו גרמה לי להרגיש נבגדת ומרומה.

אלון קימט את מיצחו בריכוז ולבסוף אמר: "דבר ראשון, אנחנו צריכים לגרום לדניאל לחשוב שבלענו את הפיתיון ושנחנו מאמינים שעגלי הזהב הם האוצר שעליו דיבר במכתבו. זה יגרום לו להיות פחות עירני וקשוב לתנועותינו וכך נוכל אחר כך לעקוב בלי הפרעות ולגלות את ה'אוצר' האמיתי".

התפעלתי מאלון על החשיבה המתוחכמת וחיכיתי להמשך התוכנית.

"תקשיב", התפרץ ארז, "אנחנו חייבים לעקוב אחריו בדרך אחרת. הוא כבר עלה על המעקבים

הרגילים, הבנת?"

הוא אמר בעצם את מה שאלון כבר הבין, אבל אלון התעלם מכך ורק הסכים איתו: "כן, לגמרי".

אלון הגיע למסקנה שצריך לקחת סיכון ולערוך מעקב ממוחשב ע"י השתלטות על המחשב של דניאל. הוא סיפר לנו על תוכנה שנקראת GoToMyPC. תהליך ההתקנה פשוט ואורך כשתי דקות. התוכנה מאפשרת להשתלט על המחשב השני ולהעביר קבצים ואימיילים בין המחשבים.

בשעות אחר הצהריים דיברנו עם כל מי שרק אפשר, אפילו עם צאלה, שלא התעניינה בכך במיוחד, על עגלי הזהב. קיוונו שאם נזכיר את המושג הרבה פעמים בשיחה עם כל אחד מאנשי המשלחת, הדברים יגיעו לבסוף לדניאל וירדימו אותו כשיסיק שבלענו את הפיתיון שלו. לבסוף התקין אלון את התוכנה במחשבו. היה צורך להתקין גם במחשב של דניאל, ברגע שדניאל יצא מחדרו.

"צריך לחדור דרך החלון האחורי לחדר שבקומה השניה כדי להתקין את התוכנה אצלו", אלון צעד הלך וחזור בחדרנו, "נראה לי שאת הכי מתאימה לעשות את זה. אני זוכר איך שהשתחלת פעם דרך החלון קטן של השירותים מתוך המרפסת, כי ההורים לא היו בבית ולא היה לנו מפתח".

כן, זו באמת היתה משימה לא פשוטה, נזכרתי. היה צריך קודם לטפס על המרזב כדי להיכנס למרפסת שבקומה הראשונה. משם לטפס על שולחן שעליו שמתי כיסא כדי להגיע לחלון שהיה ממוקם קרוב לתקרת המרפסת. אחר כך להזדחל דרך מחילה שהתחברה לשירותים, להסתובב על המקום ולשלשל את הרגלים ולהניח אותם בדיוק על הברז ששימש להורדת המים. זה היה לפני שהתקינו לנו ניאגרה בבית הישן. לבסוף נשאר לי רק לקפוץ לרצפה, לצאת מהשירותים ולפתוח לאלון את הדלת מבפנים. כבר אז אלון חשש לבצע משימות כאלו ואילו אני התנדבתי בשמחה. הזדמנויות שכאלו היו בשבילי חגיגה.

החלון בחדרו של דניאל בקומה השניה היה דווקא די גדול ואפילו פתוח. הרעיון לעשות את זה די הרתיע אותי. לא בגלל הקושי כמובן, אלא בגלל החשש שדניאל יגלה את זה. אבל אלון הפעיל עלי לחץ מסיבי עד שנכנעתי. אלון התיישב עם הרחפן שלו בצד הבית, מוסתר מהכניסה, מאחורי גדר האבנים של הבית. היה עליו לסמן לי כשמצלמת הרחפן מראה שדניאל רחוק מחדרו, בזמן שחיכיתי בקרבת החלון. הוא הסביר לי שהשלט שולח הוראות לרחפן באמצעות גלי רדיו לגבי כיוון, גובה, מהירות ומטרה להתמקד בה, והרחפן משדר לשלט את מיקומו באמצעות GPS.

"אני אעקוב במסך הרחפן שמסריט את המטרה", אמר אלון, "ואזהיר אותך כשדניאל יתקרב חזרה לחדרו על ידי איתות לארז".

"אוקי", הנהנתי.

אז ניצב על גבעה הצופה על כל הסביבה, מאחורי עץ עמוס עלים ועקב בו-זמנית אחר דניאל וגם אחר אלון, שירים את ידו כשדניאל יתקרב. בקרבת החלון היה עץ בעל גזע לא עבה. הגזע היה חשוף למול אורכה של הקומה הראשונה, וראשו היה עגול וגדול ועמוס ענפים דקים ועלים. סרקתי את העץ וניסיתי לבחור אסטרטגיה טובה לטיפוס בהתאם לצורתו. ראיתי פעם סרטון באינטרנט איך יליד מטפס על עץ קוקוס. הוא השתמש בכל אורך גופו והקפיד על נקודות אחיזה רבות בעץ, כשהוא מצמיד את כפות רגליו היחפות לגזע. לא ידעתי אם אצליח לעשות כמוהו, אבל נזכרתי שכשבנינו, אלון ואני, בית קטן על העץ בחצר ביתנו בילדותנו, נעזרנו בחבל שהשתלשל ממנו כדי לטפס לאורך העץ. החלטתי לשלב את שתי הטכניקות. סביב הייתה דממה מוחלטת, מלבד פכפוך המים בנחל. ידעתי שעלי להיזהר לא להשמיע רעשים ורשרושים עד כמה שניתן. ברגע שקלטתי את האות מארז התחלתי בטיפוס. ראשית, לקחתי ענף שמצאתי זרוק שבראשו פיצול. עשיתי קשר בראש החבל שהבאתי איתי והנחתי אותו על קצה הענף שלי. כך יכולתי להרים את החבל עד לענף התחתון של העץ, שהיה בגובה של קומה אחת. הענפים היו סבוכים וקשה היה להעביר את החבל מעבר לענף. הנפתי את המקל כמה פעמים כדי שהחבל יתפס. אחרי כמה ניסיונות לא מוצלחים החבל נתפס עם הקשר בין שני ענפים צפופים. חיבקתי את העץ בידיים וברגלים, כשאני נאחזת בבליטות של העץ המסוקס. נעזרתי גם בחבל כדי למשוך את עצמי למעלה. השתדלתי לא להיתלות עם כל הגוף על הידיים, אלא לעבוד בעיקר עם הרגלים, כמו שלמדתי בסרטון. כשהגעתי לענפים תפסתי בשניים מהם. לפתע אחד מהם נשבר, אבל למזלי עדיין תפסתי בענף השני. ראיתי את אלון מביט בי מבוהל ומתוח. נכנסתי אל בין סבך הענפים והתקדמתי כלפי מעלה. הרגשתי את שרוולי חולצתי משתפשפים ותנועה מהירה קרעה את קצה השרוול הימני. ענפים דקיקים וחזקים שרטו את ידי ופני וחסמו את המעבר ואת האור. כמעט הגעתי אל מול החלון כשנשמע שריקת ציפור חלשה מכיוון הגבעה.

קפאתי על מקומי.

זה היה הסימן המוסכם לכך שדניאל מתקרב. חיכיתי זמן מה בלי לזוז. חשתי את המתח שלי בשרירי הרגלים. ניסיתי לנשום לאט ולהתעלם מהרעד שבידי. לבסוף נשמעה שריקה עולה ויורדת – שריקה המסמלת שהסכנה עברה. חזרתי למשימה כמו אחרי אזעקת הרגעה. מתחתי יד אחת לעבר החלון ותפסתי בקורה שבבסיסו. אחר כך עזבתי את אחיזתי בענפים והושטתי גם את היד השנייה אל החלון. הרגשתי את הענפים עליהם עמדתי חורקים מעומס משקלי. נתתי דחיפה ומשכתי את עצמי על החלון בעוד הענפים שתחתי נשברים. קפצתי פנימה, ומיד ניגשתי אל השולחן שעליו המחשב. ביד רועדת הזזתי את עכבר המחשב. לשמחתי המחשב היה דלוק ורק היה עלי להיכנס לאינטרנט בכתובת שאלון אמר לי ולהפעיל את ההתקנה. בליבי דירבנתי את מהלך ההתקנה "מהר, מהר..." אך לא העזתי להשמיע אפילו לחש. בנתיים מחקתי את ה-cooky שנוצרה בעקבות כניסתי לאתר, עפ"י הדרכתו של אלון, כדי לא להשאיר עקבות וירטואליים.

נעתי על מקומי בלחץ. סוף סוף התהליך הסתיים בהצלחה. סגרתי את האתר ומיהרתי לחלון. התיישבתי על אדן החלון, כשרגלי לופתות אותו משני צידיו, ומתחתי את ידי לעבר ענף שנראה עבה יחסית. תכננתי בתחילה לתפוס ענף ובעזרתו לזנק אל העץ ולגלוש במורד הגזע למטה בעזרת החבל. אבל מלמעלה זה נראה בלתי אפשרי. הענפים העליונים לא נראו מספיק חזקים ולא האמנתי שאצליח להגיע אל הגזע בעזרתם. נזכרתי איך ביסודי הייתי מטפסת לגג בית הספר בעזרת הסורגים וחלקים בולטים בקירות. האמנתי שאצליח גם כאן והחלטתי לרדת לאורך קיר המבנה. בין הקומה הראשונה לשנייה היה פס לבנים צר סביב הבית. ירדתי מהחלון והנחתי את רגלי על הפס, בעוד ידי אווזות בחלון. התכופפתי וגיששתי ביד אחת את הקיר. חשתי בברזל שבולט מהקיר ותפסתי בו. שלשלתי רגל אחת למטה עד שחשתי בשקע קטן בקיר ותקעתי בו את רגלי. עזבתי את היד שאוחזת בחלון ותפסתי בפס הלבנים. שלשלתי רגל שנייה, לגשש אחר נקודת מדרג נוספת עד שחשתי בחתיכת אבן בולטת שיוצאת מהקיר. כששוב הורדתי רגל הגעתי לחלון קטן בקומה הראשונה שהיה ממוקם גבוה. משם המרחק לקרקע לא נראה לי גדול מדי. זינקתי ונפלתי בחבטה על אדמת החצר. התרוממתי בזירות מנסה לחוש אם הכל אצלי נשאר שלם. כשנוכחתי שאני בסדר נשאר לי רק לשחרר את החבל ממקומו כדי לא להשאיר עקבות. טלטלתי את החבל וכשהשתחרר משכתי אותו אלי. גלגלתי אותו והכנסתי לשקית שהשארתי למרגלות העץ. אספתי גם את הענפים שנשברו כדי להחזיר את העץ וסביבתו למראה השגרתי. בחצר התקדמתי בצעדים רגילים חזרה עד חדרנו וצנחתי מותשת על הספה באנחת רווחה ובתרועת נצחון. המבצע הסתיים בלי שניתפס! התלהבתי. זה היה די מסוכן ושמחתי שהכל כבר מאחורי. אז, שהגיע לחדר מיד אחרי, צחק בהתלהבות ואמר: "את תותחית!", וכמעט הנחית לי תפיחה חברתית על הכתף. כנראה חשש שאשתו בסביבה והחליט לוותר על מחוות שעלולות לגרום למהומות.

לפנות ערב כשנכנסתי שוב לחדרנו הופתעתי לראות את אלון נרגש ומלא אנרגיות.

"נתי", קרא אלי אלון בהתרגשות מהוסה, "הצלחנו לעלות על אימייל שדניאל כתב. בואי תראי. הוא התיישב ליד המחשב הנייד שלו ופינה לי מקום לשבת לידו כדי לקרוא מהמסך את המכתב. בתחתית האימייל הופיע המכתב המקורי ממנו השיב דניאל. בצד שמאל למעלה היה שם ולוגו קטן ובו שער אבן עתיק. שיערתי שהכותב שייך לאגודה ארכיאולוגית כלשהי. מעליו היה מכתבו של דניאל הכתוב בלועזית. "זה היה כתוב בגרמנית", אמר אלון, "השתמשתי בתרגום גוגל. הנה התרגום שהתקבל". הוא והצביע בעזרת העכבר על התרגום.

לכבוד פרופ' אוגוסט דיגר, המוזיאון לארכיאולוגיה ואומנות בברלין, באמצעות מר אדולף טריקסטר, שלום רב.

אני שמח לבשר לך שהצלחתי לנער מעלי את שני הבלשים החובבניים שחשדו בי. הבנתי שהם מתכננים להקליט את שיחותי איתך כאשר מצאתי על נעלי שבב הקלטה. איפשרתי להם בכוונה לשמוע את דברי ועכשו הם חושבים בטעות שמדובר בעגלי הזהב של ממלכת ישראל. היות והם סבורים שמדובר באלמנטים גדולים, הם לא יחפשו אחר פריטים קטנים יחסית – שיני היפופוטמים דמויי לייש המשובצים באבני אודם, אותם מצאתי, וכך אוכל לשמור אותם במקום סתר עד ליום שאגיע חזרה ואעביר אותם לרשות המוזיאון באמצעות טיטוס. כאמור אני דורש עבורם 890,000 פאונד וזה מחיר נמוך ממחיר השוק עבור עתיקות בעלות ערך אומנותי וארכיאולוגי רב וכן נדירות כל כך. עלי להזכיר שנאלצתי לסכן עצמי כדי להשיגם כשנכנסתי לתוך שרידי מבצר בקרנק לבדי בשעת לילה ושהיתי שם זמן ארוך בחיפושים. אחרי מאמצים הצלחתי למצוא לפי השירטוט במפה שמצאתי, תיבת מתכת מתפוררת בתוך גומחה בקיר במעבר סודי תת-קרקעי ובתוכה חפצי הנוי היקרים. עד סיום המסע עלי להסתכן ולהסתיר את הממצאים כדי שלא יתגלו לאיש מאנשי הקבוצה.

**בכבוד רב,
דניאל הנס לוונטל**

*

"אהה, אז מתברר שמדובר בחפצי נוי קטנים משובצים ביהלומים", קראתי בהתלהבות, "אבני אודם הם כנראה סוג של יהלומים, אבל למה הכוונה במילים שיני היפופוטמים דמויי לייש?" "כנראה שהוא הצפין את שמות הדברים החשובים למקרה שנצליח לעלות גם על זה", אמר אלון. בואי נבדוק בויקיפדיה, "הציע, "ונראה מה מיוחד בשינים שלהם". אלון העלה את הערך היפופוטם על המסך. התחלנו לפרפר במהירות על פני הפרטים הרבים המתארים אותו, מחפשים התייחסות כלשהי לשיניו. "תראה מה כתוב פה. זה ממש מעניין". לא יכולתי לעבור הלאה על המידע המיוחד הזה שמשווה בין היפופוטם לאדם וקראתי בקול: "למרות מראהו המגושם, מסוגל היפופוטם להשיג אדם בריצה בקלות יחסית. ואוו!" דמיינתי לי את עצמי בתחרות ריצת 600 מ', (כמו התחרויות שהשתתפתי בהן בימי התיכון), כשהיפופוטם כבד גוף עוקף אותי בקלילות ומגיע ראשון לקו הגמר. "מה את מסיטה את תשומת הלב לפרטים לא רלוונטיים", התעצבן אלון והמשיך לעבור על החומר, "הנה! להיפופוטם ניבים גדולים שאורכם עשרות סנטימטרים ומשקלם כמה קילוגרמים". "כמו לפיל", נזכרתי, מקווה שאלון לא יתעצבן שוב שאני עסוקה בהשוואת חיות במקום להבין ממה עשויים הניבים.

"את צודקת, התלהב אלון והעלה מיד את הערך פיל, "הנה, מדובר פה על חטים במקום ניבים". הוא התחיל לקרוא. "הפיל מפורסם בחיטי השנהב שלו. השנהב הוא חומר יקר ערך, ומסיבה זו ניצודו הפילים בהמוניהם...". הבנתי! הכוונה לשנהב. כן, זה מסתדר עם שם הקוד של המבצר – 'בית השן' כמו שמו של ארמון מלכי שומרון. אז אם כך מדובר על אוצר שנהבי ארמון ממלכת ישראל שהיה בשומרון!"

"ומה זה טיטוס? הוא כותב להעביר את האוצר באמצעות טיטוס. למה הכוונה? אולי זה איש הקשר? אולי זה שם הקוד שלו?"

אלון קימט את מצחו, אבל לא עלה בדעתו שום רעיון. "בואי נספר לד"ר אפלבוים על מה שכן פענחנו", אמר ויצא במהירות מהחדר כשאני בעקבותיו. בדרכנו תמהתי מדוע דניאל כותב על הדברים במפורש, למרות שהסווה את מהות האוצר. כנראה שלא חשש שנעלה על האימייל ורק ליתר ביטחון הוסיף הסווה לגבי מה שאמור להישאר סודי לגמרי. ד"ר אפלבוים החוויר למשמע המידע שגילינו על דניאל. רגע ארוך שתק ולאחר מכן לחש: "אתם בטוחים? זה אימייל ממנו?" למרות שהעובדות היו שקופות ומדברות בעד עצמן. "הייתי בטוח שהוא מתעניין במיוחד בקמענות ושמות

קדושים שכתובים בהם. לאחרונה הוא חקר אותי רבות בנושא. לא תיארתי לי שהוא מחפש בעצם את אוצרות ממלכת ישראל."

"מהו בדיוק אוצר שנהבי ארמון ממלכת ישראל?" שאלתי.
ד"ר אפלבוים הסביר: "בעיר שומרון נמצא מבנה העשוי שנהב מהמאה ה-9 לפנה"ס. הוא כנראה 'בית השן' המוזכר בספר מלכים שאותו בנה המלך אחאב. הוא בנה לעצמו ארמון מלכות מפואר המקושט בגילופי שן".

"מה זה שנהב?" שאלתי.
"השנהב הוא חומר שממנו עשויים חיטתיהם של פילים, חזירי בר וגם - "היפופוטם", התפרץ אלון לדבריו.

"כן, נכון. בתנ"ך מוזכרת חיה בשם 'בהמות', שהוא אוכל עשב גדול וחזק, השוכב בצל עצים וצמחי ביצה ליד הירדן. פרשנים זיהו אותו כהיפופוטם, שהיה מצוי באזור שומרון. ויש סוברים שזהו פיל. הקושי בהשגת השנהב והצורך באומנים פניקים להכנת התכשיטים והכלים אומנותיים הפך אותו ליקר, ולכן הוא נמצא רק בארמונות ובמקדשים. לוחיות השנהב שובצו ברהיטים כמו שכתוב בפסוק על מלכי שומרון: 'השִׁכְבִּים עַל-מִטּוֹת שֵׁן, וְיָרְחִים עַל-עֲרֻשֹׁתָם'.

הנה תראו, הוציא ד"ר אפלבוים את הטאבלט שלו ואחרי חיפוש קצר הראה לנו תמונה, "זהו ספינקס – שור עם כנפיים וראש אדם. זהו עיטור שנהב מארמון השן בשומרון. יתכן שתבליט זה ממחיש את אחד משני עגלי הזהב שעשה ירבעם. שנהבים עם כתובות בעברית התגלו בנימרוד שבאשור. כנראה שחפצי שנהב אלה הגיעו לשם כמס ששילמו הישראלים או כשלל שנלקח משומרון כשנפלה בידי אשור".

"ומה זה ליש?" שאלתי.

"ליש זו מילה תנכית הנרדפת לאריה מבוגר".

"אז פיענחנו את משמעות האוצר, התרגשתי, "מדובר באריות משנהב המשובצים באבנים יקרות מארמון השן בשומרון".

"צריך להעביר ידיעה על כך ליחידה למניעת שוד עתיקות שבמשטרת ישראל, כדי שעם הגעתנו לארץ, יעצרו אותו ולביצוע חיפושים!" פסק אלון בהחלטיות.

"רק רגע, עלינו לברר ולדבר עם דניאל בעצמו לפני שאנחנו שופטים אותו בחופזה, ד"ר אפלבוים נשאר שקול ולא מיהר לחרוץ את דינו של דניאל, "אני לא מאמין שהוא שודד אוצרות. אני מכיר אותו ממשלחות קודמות שבהן השתתפנו יחד. אפשר לומר עליו שהוא תקיף, קשוח, משימתי, אבל לא גנב. זו דעתי! יתכן שהוא נתון לסחיטה. זה מסתבר יותר". הוא נראה מלבן את הדברים בינו לבין עצמו ואז הוסיף: "אני בטוח שיש לו הסבר מניח את הדעת לעניין".

"ד"ר אפלבוים, הזדקק אלון, "אני תמיד מעריך מאוד את דעתך, אבל הפעם נדמה לי שאתה נוהג בנאיביות. הרי הדברים כתובים שחור על גבי מסך! אני חושש שבגישתך זו אתה מסכן את כולנו".

"אני לא חושב שיש כאן סכנה פיזית עבור מישהו מקבוצתנו. במקרה הכי גרוע הוא עוסק בסחר בעתיקות עבור אספנים פרטיים. עם כל החומרה של העניין לא מדובר פה בגנגסטר. בתור ראש המשלחת אני לוקח את האחריות על עצמי. אני גם מודע לכך שחשד ועירוב השלטונות יעכיר את האווירה בקבוצתנו, כשבכלל לא ברור שיש צורך בכך".

אלון חזר לשבת מובס כמקבל עליו את הדין.

"נעשה את הבירור בעדינות ובצורה מכבדת. מוטב שאורנית תנהל עימו שיחה בלתי רשמית כך שהוא לא ירגיש מאוים יתר על המידה ומצד שני, נציב שומרים סמויים למקרה שינסה להגיב בכוח, או למקרה שינסה לברוח עם אוצרותיו כאשר תתברר אשמתו".

"בסדר, התלהבתי, "אני בטוחה שאוכל להתמודד עם זה בקלות".

"אני דואג לה, רעד נשמע בקולו של אלון, "היא חשופה לפגיעה או אלימות. אולי הוא אפילו יקח אותה כבת ערובה...". אפשר היה לחשוב שאלון הפך להיות הסנדק שלי עם לידתי!

"נדמה לי שאתה רואה צל הרים כהרים", ניסתה הפעם אלה להרגיע, "סמוך על אחותך. אני בטוחה שהיא תדע להסתדר".

"אני בסך הכל רוצה לשמור על אחותי, הוא לא נרגע.

"היה בסדר, אחי, אמרתי בנן-שלנטיות.

אז הוחלט סופית, המשימה לשוחח עם דניאל הוטלה עלי...

פרק כ"ד - חכמה מיסטית קדומה

משמר סמוי, שהורכב מאלון וארז, הוצב במסדרון ובחצר האחורית שמתחת לחלון חדרו. ד"ר אפלבאים תפס עמדת תצפית במקום מרוחק מעט ומוגבה עם משקפת ארוכת טווח שמכוונת לחלון חדרו של דניאל. הכל היה נראה כמו בסרט פעולה עם מצוד חשאי אחר פושע, כשסוכנים סמויים מוצבים בעמדות מפתח לחיפוי ובכוננות לחילוץ. אפילו סוכם על קודים להעברת מסרים לפעולה במקרה הצורך. היה חסר רק רובה צלפים עם עינית טלסקופית... ברגע האחרון צייד אותי ארז בגז מדמיע, שדחפתי לכיס, לכל מקרה.

לא הייתי צריכה להתלבט הרבה איך לפנות אליו. כשהתקרבותי לחדרו ראיתי אותו עומד במסדרון, נשען על משקוף דלת חדרו כשבידו קלסר. מבעד לחלון הפנימי דמיתי לראות עיניים מביטות בי במבט חודר. עיני אריה השנהב, כמובן. האריה כאילו הוכיח אותי על כך שאינני דואגת שגייע למוזיאון אוצרות ישראל בארץ. העפתי בדניאל מבט זהיר, כאילו הוא יכול לקרוא את מחשבותיי. הוא עדיין לא יודע שאני יודעת שהוא שודד עתיקות. אחזתי במתח בתרסיס שבתוך כיסי בעוד מחשבותי משתוללות: "הוא שיקר לי, הפעיל את קסמיו עלי כדי להטעות אותנו. אני אשאר רגועה. אספר לו איך תחמן את כולנו, צעד אחר צעד, כאילו ראיתי הכל. אין לו ברירה, הוא יהיה חייב להתוודות." בדמיוני הבזיקה תמונתו כאשר סיפר על מה שראה במבצר, והכחיש שמצא משהו, בלי להישיר אלי מבט. נחשול של כעס הציף אותי.

"אורנית", הוא פנה אלי לפני שהחלטתי מה ואיך לומר, "אני רואה שזמן האחרון את משוחח את ארוכות עם ד"ר אפלבאים". לא אהבתי את האופן שבו הביט בי. במבטו היו האשמה ותוקפנות.

"מה הבעיה? לפי אמנת ז'נבה זה אסור?" עניתי בציניות.
"מה כל כך מעניין אותך שאת עסוקה בו באינטנסיביות ובאובססיביות רבה כל כך?" שאל כשבנימת קולו משורבבת עקיצה.

"יש הרבה דברים חשובים שדנתי איתו לאחרונה, רובם קשורים אליך...", העזתי לזרוק בפניו את האמת.

הוא נראה לרגע במצוקה. עיניו זעו לצדדים, כאילו מחפשות פתרון למצוקתו בצד כלשהו. לבסוף אמר: "אני צריך לדבר איתך בפרטיות בעניין. בבקשה, היכנסי אלי לחדר ונשוחח על כל העניין בצורה מכובדת".

למען האמת, קצת חששתי להיות איתו לבד, סגורה בחדרו, אחרי כל מה שהבנתי בקשר אליו, אבל הידיעה שמחפים עלי נסכה בי ביטחון כלשהו ונכנסתי.

החלטתי שהפעם אבחן בזהירות כל מה שיספר כדי שלא יאכיל אותי "לוקשים".
"בואי, שבי", הוא אמר בחביבות ואדיבות, והצביע בידו על כסא אחד. הוא התיישב בעצמו על הכיסא השני שליד השולחן. שמתי לב שעל השולחן מונחת העט המיוחדת שלו, שבחלקה האחורי משולב אולר.

"תשתי משהו?"

"לא, תודה", סירבתי מיד. האדיבות שבקולו לא הייתה משכנעת הפעם.
הוא התיישב לצדי באנחה קלה. הוא נראה תשוש וכאוב משהו, האור הקלוש שבחדר שיווה לו מראה מבוגר מתמיד.

"אז אני מבין שאת יודעת על ה'אוצר' האמיתי שאליו התכוונתי".
הוא הניח את הקלסר על השולחן, אחז בעט בעלת הלהב המתקפל ונעץ בי מבט חד.
הלב שלי קפץ. הוא דיבר בטבעיות על מה שעשיתי בסתר. חשבתי שאין לו מושג מכך שהתקנתי תוכנת מעקב במחשב שלו. אולי השריטות שנשארו על פני מהטיפוס על העץ הסגירו אותי? זה היה קשה, אבל חשבתי שזה עבד. אני עדיין יכולה לחוש את הפחד שהיה לי שמא יראה אותי חודרת לחדרו. איך פירפר לי הלב. כמה שמחתי להיות אחרי זה. ועכשו הפחד חזר אלי. לא העזתי להביט בפניו.

"איזה אוצר?" התממתי.

"אריות השנהב", אמר בטון רגוע.

הוא נראה שלו. כאילו אין כאן משהו לא בסדר. אולי ברור לו שזה היה מותר לו לקחת אותם? אבל איך יכול להיות שלא נראה חושד עם היום? עברו כבר כמה ימים מאז. מצד שני, זה שלא אמר כלום לא מבטיח שלא התברר לו משהו והוא רק עכשו מאמת את זה איתי.

ואם הוא יודע משהו, אז אנחנו בצרות.

"אני לא יודעת על מה אתה מדבר", הפטרתי בטון קר רוח.

לא שהיתה לי בעיה שידע מכך. הרי הוא זה שעשה לא בסדר, הוא זה שלקח לעצמו את הממצאים ששייכים לעם ישראל. אנחנו רק חשפנו את זה.

"שמתי לב שאתם עוקבים אחרי מאז שראית באימייל שלי שיש בידי אוצר." אמר בטון תקיף. "איך...?" גימגמתי. אומנם הבנתי שמצא את שבב ההקלטה בנעליו, כמו שסיפר באימייל, אבל לא הבנתי איך גילה שהתקנתי תוכנת מעקב.

"פשוט," ענה, "השארתי מצלמה זעירה נסתרת בחדר כשהבנתי שאתם עוקבים אחרי. אם כי, אני חייב להודות שכשכתבתי את האימייל לא תיארתי לי שתצליחו להגיע לאימייל שכתבתי. רק ליתר ביטחון הסוואתי את דברי על אריות השנהב. ברגע שהבנתי שלא בלעתם את פיתיון עגלי הזהב קלטתי שעלי להיזהר ממעקב מתוחכם יותר של שניכם."

התבלבלתי ולא ידעתי מה לומר. אולי באותו לילה שהמנורה לוכדת הגנבים נדלקה, היה זה הוא שניסה לחדור לחדרנו בחשאי ולהסתיר שם מכשיר האזנה?

אז במקום שאני אתקיף אותו, הוא חשף את צעדי.

ניסיתי להישאר רגועה ולהיראות נינוחה.

"אני גם יודע שארז ניסה לעקוב אחרי במבצר," זרק את הפצצה לחלל האוויר.

נרתעתי לאחור אינסטינקטיבית, חוששת לגורלי בעקבות חשיפתנו. מזווית עיני עקבתי אחר ידו המשחקת בעט המפחיד, בעמדת כוונות. הרגשתי שהוא הבחין במבטי.

כנראה החוורתי כל כך עד שהוא מיהר להרגיע אותי: "אל תדאגי, אני מבין אותכם ומעריך את הסיכון שלקחתם על עצמכם כדי למנוע מעשה שלדעתכם אסור ושגוי."

בנתיים הבנתי שאלון הוא לא החכמולוג היחיד ויש עוד אנשים חובבי ג'אדג'טים שרוכשים ומשתמשים בהם.

כעת עטה קולו של דניאל גוון מפויס ורך יותר. "אני חייב לספר לך על כל השתלשלות העניינים כדי שתדעי מה גרם לכל זה. סיפרתי לך שאני עוסק באיסוף פריטים אומנותיים ארכיאולוגים, כלומר איתור וזיהוי עבור מוזיאונים חשובים של העת העתיקה. למעשה אני סוכן מורשה ונציגו של המוזיאון הבריטי. בנוסף, פנה אלי סוחר עתיקות מגרמניה, שהכרתי בתקופת לימודי הארכיאולוגיה שלי בגרמניה, ששמו אדולף טריקסטר. הוא סיפר שהוא נציגו של איש מחקר גרמני, פרופ' אוגוסט דיגר, שהוא אספן עתיקות נלהב. הוא מינה אותנו לחפש ממצאים מיוחדים שקשורים לעשרת השבטים ולקנות אותם עבור המוזיאון בברלין. הוא למעשה פועל מטעמו של הקונה ולא בשביל עצמו. כמובן שוועדת מומחים של הספרייה הממלכתית בברלין קודם כל תבדוק את אמיתות הממצאים ותעריך את ערכם."

"אתם מתכוונים לקחת את אוצרות עמנו למוזיאונים שלכם?" התפרצתי בזעם, "נתחי היסטוריה שלנו נמצאים במימצאים! ידוע לך שהמצרים מגינים על הפירמידות ועל שטחי החפירות הארכאולוגיות שנערכות בארצם בעזרת שומרים חמושים? הם חוששים מגניבת אוצרותיהם!"

כשנוכחתי שאינו מגיב הוספתי ברגש: "אלה ממצאים ששייכים לעם ישראל! אתם בעצם רוצים לשדוד את אוצרות עמנו!" הרגשתי שגרונתי מתכווץ בזעם, שאני עומדת להתפוצץ.

"את חושבת?!" אמר בלעג, "אולי לא ידוע לך, אך שתי הממלכות, ממלכת ישראל וממלכת יהודה היו ממלכות יריבות, ואם מימצאים אלה קשורים לממלכת ישראל וגם לא נמצאו על אדמת ארץ ישראל, מדוע שיהיו שייכים למדינת ישראל שאזרחיה הם צאצאי ממלכת יהודה בלבד, כלומר יהודים?"

לרגע נאלמתי דום ולא ידעתי מה לענות. דבריו נשמעו הגיוניים. "אבל המשלחת היא של אוניברסיטה ישראלית," טענתי, הפעם בקול רפה יותר.

"אותי מימנה קרן מחקר פרטית שגייס, כמו שסיפרתי קודם, פרופ' אוגוסט דיגר, ומסענו הוא פרויקט משותף שלו עם האוניברסיטה העברית בירושלים ועם ה-PEF, שזה בראשי תיבות הקרן הבריטית לחקירת ארץ ישראל. בעבר יצאתי עם משלחת בחסות ה-PEF לחפירות בירושלים, בתפקיד מנהל שדה, וכנהוג חלק מהממצאים הועברו לאוצר ה'בריטיש מוזיאון' בלונדון שמימן את החפירה. השנהבים משובצי היהלומים שמצאתי הפעם הם פריט ארכיאולוגי אומנותי נדיר בעל ערך גבוה, שהמוזיאון הבריטי מעוניין בהם ביותר."

כשנוכח שלא השתכנעתי לגמרי הוסיף: "נכון, המחקר בכללותו התאפשר הודות לתמיכת הקרן הלאומית למדע של בריטניה, אבל מלבד העניין הכללי שלהם בארכיאולוגיה באסיה, יש להם סיבה נוספת. בבריטניה ישנה כת שנקראת 'בני ישראל הבריטים' המאמינה שהשבטים הבריטים הקדמונים ובכלל העמים האנגלו-סקסים בבריטניה ובצפון אירופה היו צאצאים ישירים של עשרת השבטים האבודים ויש לכת זו עניין מיוחד לחקור את הנושא." הוא עשה אתנחתא קלה.

"אבל למה הסתרת מפני הקבוצה את מציאתם?"

הוא היה קר ומחושב. "רציתי למנוע ויכוחים מיותרים אתכם, כאשר אני הוא זה שמצא את הרמזים והשיג מפה אל המבצר ואל המימצאים המיוחדים שבו."

הייתי מעוצבת על איך שהוא מציג את הדברים בצורה מעוותת, לטובתו. "אבל אני זאת ששיערתי שיש לספור צעדים לפי הרמז באבן עם הכתובת העתיקה, ובזכותי התאפשרה מציאת הקמיעות וגם הרמזים איך להגיע למבצר ואוצרותיו."

לרגע הוא נראה מופתע. הוא לא ידע שאלון עקב אחריו וראה אותו בלילה חוזר לאבן וסופר צעדים ממנה עד המחילה. הוא התעשת מיד ואמר: "יש כאן אי הבנה. את רשימת הרמזים על הקלף מצאתי בחפירות במבצר אלצ'י ולא כמו שחשבת ליד האבן עם הכתובת העתיקה".

אז אם כך, זה כמו שהבנו, הפרופסור, אלון ואני. את הרמזים והמפה הוא מצא באלצ'י. הרגשתי שכנס מחלחל בי על שגם ממצאים משם שמר לעצמו ולא גילה עליהם לכולם. אנחנו ידענו רק על מטבע נחושת ישראלי ושברי חרסים ומעט עצמות שנמצאו במבצר אלצ'י.

"רגע, ומאיפה השגת את המפה?" שאלתי.

"לפני שיצאנו למסע חקרתי ביסודיות את נושא השבטים האבודים," סיפר, "נודע לי שהמיסיונר הבריטי ג'והן ווד, שחי בתחילת המאה העשרים חקר אחריהם ויצא למסע בעקבותיהם. קראתי בספרו שהוא נתקל בפשוואר באפגנים משבט האפרידי, בעלי מגילות יוחסין עד יוסף, שסיפרו לו על ממלכתם של בני יוסף – שבט היוסופזאי. הוא כתב שכשחיפש חומר בספריית המוזיאון הבריטי בלונדון, שבה יש פריטים היסטוריים מאז המאה ה-3 לפנה"ס גם מאסיה, גילה מכתב של סוחר יהודי, אותו פגש רבי בנימין השני במסעותיו לחיפוש אחר עשרת השבטים. הסוחר היה בשבי הפרסים שמצאו תיבת אוצרות בדרכם. בצמוד לפנים המכסה הבחין השבוי במפה בכתב עברי עתיק של ממלכת האפרידי שנחרבה. המיסיונר התעניין כנראה רק בשרידים קיימים של בני השבטים ולכן לא הביא בספרו את שרטוט המפה".

נזכרתי שד"ר אפלבונים סיפר לאלון ולי על כך במפגש בביתו, ושהמפה לא מופיעה בספר. "המכתב נשלח ב-1864 אל בנימין השני לרומניה, והועבר בעקבותיו ללונדון." המשיך דניאל. "אולי בנימין השני התכוון להעתיק את תוכנו לספרו 'מסעי בני ישראל', אבל הוא נפטר בפתאומיות בהיותו בלונדון, והמכתב נשאר בספריית המוזיאון בנפרד. לפני כחודש הגעתי לספריה הבריטית, שהיא אגב הספרייה העיונית הגדולה בעולם ואליה הועברו אוספי הספרים מספריית המוזיאון. ישבתי באולם הקריאה הראשי וקראתי בספרו של ווד. בעקבות המידע בספרו בקשר למכתב ביקשתי מהספרן לערוך חיפוש ולבסוף נמצא המכתב. במכתב מתנצל הסוחר בפני רבי בנימין על כך שלא חשב אז לשרטט לו את המפה מזיכרונו. הוא עצמו כבר מבוגר ותשוש מכדי לצאת למסע חיפוש בעקבות המפה. הסוחר סיפר במכתבו בפרוטרוט על הממצאים ושרטט את המפה כפי שזכר את המפה המקורית. במפה נראה נהר האינדוס לאורך המזרח והצפון, ונהר הזנסקר במקביל לו, דרומית יותר. בשלב מסוים הזנסקר יורד ישר דרומה. חץ כלפי דרום-מזרח יצא מהכפר אלצ'י, ומשלב מסוים המשיך החץ לאורך הזנסקר ואז פנה לאורך נהר המרקה החוצה את הזנסקר. החץ חלף על פני שתי פסגות הרים גבוהות שסומנו בצורת משולש ועוד כמה נקודות ציון והסתיים בעיגול ובו השם קארנק. בחלק התחתון היה תרשים של מבצר. הבנתי שחצאי עיגולים על קו ההיקף הם מגדלים בחומה, פתח בחומה הוא השער, ומלבנים פנימיים הם חצר, אולמות וחדרים. בקצה תעלה היוצאת מאחד החדרים, בפיצול לצד ימין, היה עיגול ובתוכו X. צילמתי את המפה ולקחתי את התצלום איתי למסע".

לרגע נאלמתי דום. התגלית הזו לא היתה צפויה. אחרי שהתעשתתי חזר אלי הכעס על התרמית ועל שיתוף הפעולה עם הנוכל.

"עדיין נשאלת השאלה הקריטית," אמרתי בעצבנות, "למה הודעת את זה לטריקסטר? אם כבר, למה לא העברת את הממצאים ישירות לבריטיש-מוזיאון?"

עיניו נעו לרגע, כאילו חיפשו את התשובה. הרגשתי שקשה לו לספר.

"טריקסטר מעוניין לשלם יותר בשביל מימצא חשוב," מלמל.

הוא הסיט את מבטו ממני.

"ומה עם המוזיאון הבריטי? אתה הרי גם נציגו של המוזיאון הבריטי."

"כנראה שמת לב שהאימייל על האוצר שקראת בחדרי היה באנגלית ולא בגרמנית. שלחתי אותו להנהלת המוזיאון הבריטי עם העתק לפרופ' דיגר הגרמני. ידעתי את שני הגורמים ששלחו אותי. חשבתי שהתחרות בין שני הגורמים תאפשר לי לקבל אחוזי רווח גדולים יותר, זה הכל. אז אני מקווה שעכשו את לא חושבת אותי לשודד ממצאים ארכיאולוגיים!" הוסיף, מביט בי במבט נוקב.

היתה לי הרגשה שהוא לא מספר לי הכל. הוא כנראה הרגיש בכך.

"האמת," אמר, וחשתי שהוא רוצה להתוודות על מה שהבין שאני כבר יודעת, "מצאתי את קמעות הכסף עם ברכת הכוהנים לא במקום שסיפרתי לך בתחילה. זה היה במחילה במעלה צוק סלע קרוב למקום שבו נמצאה האבן עם הכתובת. נכון, ספרתי משם צעדים לפי המספרים בכתובת, כמו שהצעת". הוא נשמע כאדם העייף מניסיונותיו להתחמק ולהסתיר.

הוא עצר לרגע, מביט לנקודה עלומה ברצפה והוסיף: "אני מתנצל שהטעתי אותך בקשר ל'אוצר' עליו קראת באימייל. זה היה בגלל שהאימייל שראית היה קשור לרמזים שמצאתי במבצר אלצ'י על מיקום הממלכה העתיקה עם סודותיה, ולא רציתי שתדעי על מציאתם. הופעל עלי לחץ לחשוף 'אוצרות' ולא יכולתי ל'בזבז' את המציאות החשובות, השנהבים, לטובתכם". קולו נשמע כשל אדם שניצב בגבו אל הקיר.

הוא הרים את מבטו בחשש והוסיף: "את כנראה לא חווית מעולם דרישות אולטימטיביות ולכן קשה לך לדמיין איך היית מגיבה במצב כזה".
"אני בטוחה שזה לא היה פשוט בשבילך", שיקפתי את עמדתי, בלי להביע את דעתי בעניין. "נלחצת וחשת מצוקה".

מעודד מכך שלא שפטתי אותו המשיך לספר איך מצא את קמעות הכסף במחילה, לא מודע לכך שאלון כבר ראה את זה וסיפר לי. "זחלתי במחילה היורדת אל מתחת לפני הקרקע וגיליתי שם קברים. אחרי שחפרתי סביב מצאתי לידם כד חרס חתום בחימר, ובתוכו קמעות של לוחיות כסף. בקבר שבהרים מצאתי ליד המחרוזת קמע מקלף, מקופל וקשור באמצעות חוט שערה, ובו מילים זעירות לא מוכרות, אולי שמות מלאכים או השבעות עתיקות, לצורך שמירה והגנה. הייתי צריך לפתוח בחדרי את הקלף העדין והמגולגל בזירות רבה. נגיעה לא נכונה עלולה לגרום להתפוררות ולהרס בלתי הפיך. השתמשתי במלקחיים בעלי קצוות מצופים גומי שהבאתי איתי. פרשתי את הקלף בידים עטויות כפפות בד כדי לא לטשטש את הכיתוב ע"י הלחות שבידיים. חלק מהטקסט דהה עם הזמן והכתב לא היה ממש קריא. היה קשה לפענח את האותיות, המילים ומשמעותן. צילמתי את הקלפים ברזולוציה גבוהה כדי לשמר ולזהות את הכיתוב המטושטש.

כך עשיתי גם עם הקלפים שמצאתי באלצ'י. אחרי שהצלחתי לזהות אותיות ולרשום את המילים שהתקבלו, תירגמתי ופירשתי אותם בעזרת פרופ' אוליב.

מיהרתי לשלוח לטריקסטר אימייל עם תמונות הקמעות. להפתעתי תגובתו הייתה דרישה לשמור על מציאת הקמעות בסוד ולחפש עוד קמעות מיוחדים, שמשערים שבידי בני ישראל היה סוד כתיבתם. הוא רצה לדעת בזכות מה התאפשר לבני ממלכת ישראל לסלק כוחות מפרעים ולנצח במלחמותיהם. טריקסטר היה בטוח שבידם היתה חכמה מיסטית קדומה ועצומה לשליטה על העולם. לדרישה התלווה איום מסווה לגבי אשתי שמתגוררת כיום באנגליה. לצערי, לטריקסטר ידועה כתובתי באנגליה. הוא כתב שהוא מצפה לקבל חומר בימים הקרובים והוסיף: 'כדאי לך לא להתעכב. אתה יודע, לפעמים קורות תאונות ולא היית רוצה לשמוע שאשתך מאושפזת במצב קשה עקב דריסה...' "

הזדעזעתי מרשעותו של טריקסטר וחשתי חמלה כלפי דניאל.
"איזה מין חברים מצאת לך?" מילמלתי בכעס.

"את צודקת, הייתי צריך כבר מזמן להבין איזה בן אדם מנוול הוא ולנתק את הקשר איתו. אבל עכשו אני כבר בידים שלו ואין לי הרבה אלטרנטיבות". הוא נאנח והוסיף, "את זוכרת שביקשתי ממך להיכנס לחדרי ולעזור לי עם התמונות, כאשר ראית על המסך את הודעתי על כך שהאוצר כמעט בידו, ובכן, הייתי אז מוטרד מאוד מהדרישות שלו וחיפשתי מישור להתייעץ איתו. ידעתי שאת תביני אותי ושתעזרי לי. הייתי כל כך לחוץ שהרשתי לעצמי להפריע לך באמצע שיחה. לא יכולתי לספר את זה לאף אחד אחר מלבדך. מישורו אחר היה מזדרז לשפוט אותי ולחשוב שאני רמאי. כשראיתי שגילית את האימייל כעסתי על עצמי שיצאתי בבהילות מהחדר בלי לסגור את המחשב. ידעתי שתסיקי מכך שאני משתף פעולה עם טריקסטר והבנתי שכבר אין טעם לשתף אותך. ראית בי שוודאוצרות עוד לפני שהספקתי להקדים ולספר על הלחצים שאני עומד בהם".

ידי צנחו לצדי גופי. הוא היה מאוים, חשבתי, כל אחד במצבו היה עלול להיראות מפוקפק. כשראה את האמפטיה על פני המשיך. "בתחילה אומנם לא הגבתי לדרישתו, אבל אימיילים חוזרים גרמו לי להבין שכדאי להתייחס ברצינות לאיום. ניסיתי לרצות אותו עם המימצא החשוב של השנהבים עליו נרמז במפה, באותו אימייל בו כתבתי שהאוצר כמעט בידו, אבל הוא לא הרפה מהדרישה לקמיעות, ובעיקר לא ויתר על הידע בעניין הכוחות הרוחניים".
"אז אני מבינה שאתה כבר לא מתלהב להיות פרוד מאשתך". קולי נשמע לי תוקפני יתר על המידה.

"אני מתפלא עליך, אורנית. האם את במקומי היית מפקירה בן-זוג לשעבר לסכנת חיים רק בגלל שהקשר הרומנטי נחלש? אם זה לא יצא ברור, אז אני מדגיש שוב: אני לא שונא אותה! ההיפך, אני מעריך ומכבד אותה. אבל הריחוק הגיאוגרפי התמידי גרם גם לריחוק רגשי. בכל אופן, לא הייתי רוצה שבגללי היא תינזק ובמצב שנוצר אני מרגיש אחראי לשלומה".

הדברים נשמעו הגיוניים ופתאום הרגשתי אי נוחות על כך שהזדרזתי לשפוט ולהבין את הדברים בצורה לא נכונה. כל הזעם שלי עליו התנדף.

"אתה צודק. אני מצטערת", אמרתי, "עכשו אני אפילו מעריכה את המסירות והאכפתיות שלך. אולי לא כל אחד היה נוהג כך".

"אני מודה לך". הוא חיך בתודה. שביב תקוה נדלק בעיניו והוא המשיך. "החלטתי לעשות כל מאמץ כדי למצוא את המידע שטריקסטר מחפש. שוחחתי עם ד"ר אפלביום, חיפשתי באינטרנט חומר וניסיתי להגיע לקצה חוט, אבל לשווא. לבסוף הגעתי למסקנה שהפתרון היחיד יהיה לזייף מימצאים.

לקחתי חתיכת קלף שהייתה אצלי. בעזרת חומרים כימיים גרמתי לקלף להיראות שחום וישן, כתבתי עליו 24 מילים בכתב עברי עתיק ושלחתי לו תצלום באימייל. הסברתי לו שמצאתי את הקלף

במערה קטנה במדרון מדברי סלעי על הר גבוה באזור קר ויבש, דבר שאיפשר את הישרדותם. סיפרתי גם שביררתי שהמילים הרשומות הן שמות עשר הספירות, שידוע שילוב הכוחות והאנרגיה של כולן יחד מעניק עוצמה רבה.

בקלף נוסף נעזרתי בידע שקיבלתי מד"ר אפלביום ושרטטתי את תרשים 'עץ החיים', כלומר עשר הספירות – שהם כוחות הבורא וכלים להשגות, כנגד עשרת הדיברות, עם 22 אותיות הא"ב – מרכיבים ביחד את 32 נתיבות החכמה. בתרשים יש עיגול למעלה, שלושה זוגות עיגולים אחריו, שניים למטה ואחד בין שני הזוגות התחתונים. את העיגולים מחברים קוים ועל כל קו את באופן שכמעט כל שני עיגולים מקושרים בקו. והסברתי שכדי להתקשר לכוחות אלה צריך לדעת בכל שעה ביום איזו ספירה שולטת בהתאם ל-12 המזלות השונים, המעבירים שפע וכוח מעולמות עליונים, ויש לדעת להשתמש ב-24 השמות הקדושים המתאימים. צריך להתאים לכל שתי ספירות והאות המקשר ביניהם שם מתאים מהקלף הראשון בשעה המתאימה של היום ולאומרן. כדי להתאים שמות גם לשעתיים הנותרות שאין להן אות שמות – יש להוסיף במרכז את ספירת הדעת. את הצופן שמקשר ביניהם עדין לא הצלחתי להשיג.

כתבתי לו שאין טעם לשלוח לו את ה'קמעות' האלו, כי מקומות עם לחות הגבוהה יותר מעשרים וחמש אחוז עלולים להרוס אותם."

"רעיון מוצלח", צחקתי. "אני מקוה שהוא לא יצליח לגלות את התרמית. אבל", הוספתי בדאגה, "לא גילית לו איזו ספירה שולטת בכל שעה!"

"אני חושש שזה יתבקש בשלב הבא", נאנח דניאל, "בנתיים דחיתי את הסכנה, אך כל רגע עלול להגיע אימייל עם דרישה נוספת. הוא כבר כתב לי באימייל האחרון: 'אני יודע שתספק את הסחורה בזמן'. הוא גם הוסיף בשטניות: 'ואני יודע שלא תדבר...!'

אין לי ברירה. אני אצטרך לקבל מד"ר אפלביום את הצופן שמקשר בין אות למילים". "ידוע לך לשם מה נחוץ לו הידע או הכוח הזה?" שאלתי בחשש.

הוא הרצין וענה: "התברר לי לאחרונה שהוא הקים כת חשאית שעוסקת בפעילות מיסטית באקסטרנ-שטיינה. זהו אתר פולחן עתיק ומסתורי בצפון גרמניה שבו סלעי ענק ובראשם מערות נזירים ומקדש שבו מזבח. האתר נמצא בלב יער סבוך ואפל, ויש בו אווירה מיסטורית."

"מה פרוש פעילות מיסטית?"

"הם מקיימים שם טקסים עם נרות וקטורת. הנאצים טענו שמקור הטקסים האלה ב'מורשת גרמנית' – תרבות אבות עתיקה ופגאנית שהתנהלה במקום. כיתות כאלו יצאו מתנועות תחייה גרמניות לאומניות וקיצוניות ששאפו למצוא 'אָריות' הוכחות בעבר. הם גם זייפו כתובת באלפבית העתיק של השפות הגרמאניות.

"איך ידועים לך פרטים מפורטים כל כך על האתר?"

"סיפרתי לך שהשתתפתי בעבר בחפירות ארכיאולוגיות באתר פולחן כזה. שם היכרתי את טריקסטר, סוחר העתיקות. ישנם במקום טיפוסים תימהוניים, חובבי רוחניות, שמאמינים בכוח המכשף של הטבע באתר הזה. טריקסטר כתב לי באחד האימיילים שהוא הגיע לשם ב-21 ביוני, היום הארוך ביותר בשנה בחצי הכדור הצפוני, שבו השמש בשיא כוחה. ביום זה חודרות קרני השמש בזווית מיוחדת למקדש, דרך חלון עגול במזרח. יחד עם עוד אנשים וקבוצות ניאורנאציות הם מקיימים טקס מיוחד כשהם לבושים בתלבושות מסורתיות עתיקות."

"השמש ביום זה מבטאת את שיא הכוח והעוצמה, להם הם סוגדים", הסקתי מחשיבות יום זה אצלם.

"כן", אמר. "אז באותו יום טריקסטר הרגיש, לדבריו, התגלות והכוונה להשיג ידע לגבי כוחות רוחניים. הוא פגש שם אדם מוזר אשר חבר אליו, ומאז הם מנסים יחד לגלות את הכוחות הנסתרים האלו. בקיץ הקודם נסע טריקסטר לאיסלנד ושם השתתף בסמינר בין יום אחד יחד עם אלפי משתתפים מכל העולם בבית הספר לשדונים שבמרכז ברייקיאויק הבירה."

"בית ספר לשדונים?? מה זה? זאת בדיחה, נכון?"

"לא, ממש לא", ענה דניאל, "ישנו חוקר איסלנדי המאמין ברוחות ומתמחה בחקר פיות. באיסלנד רווחת מאוד האמונה ביצורים רוחניים כמו טרולים בעלי אוזניים ארוכים, מכשפות, וענקים מעוותים". "איך הם הגיעו לזה?" התפלאתי.

"אני אסביר לך". ענה, "כשהויקינגים הגיעו לאי הם מצאו ארץ ערפילים שוממת, אדמה סלעית דמויית ירח, גייזרים, וחופים עם חול וולקני שחור. הם הרגישו כאילו הגיעו לכוכב לכת אחר. גם תופעת הזוהר הצפוני גורמת שם לתחושות רוחניות. לכן במיתולוגיה שלהם מסופר על עימותים בין אלים למפלצות מסתוריות והתושבים מאוד מחשיבים קמעות וחפצי פולחן.

טריקסטר סיפר שהחוקר הזה, סקרפדינסון, שהוא גם היסטוריון, מלמד ספיריטואליזם ובפרט 'פִּיִּלוג'יה – תורת הפיות. טריקסטר ראה אותו במשך לילה שלם מכופף את ראשו ומצמיד את אוזנו לאבנים וסלעים בהרים."

"מה... למה?" לא הבנתי.

"הוא אומר שהוא יכול לחוש באנרגיה הקוסמית של הפיות ומסוגל לזהות את האבנים והסלעים בהרים שמתחתן הפיות נמצאות עמוק באדמה," צחקק דניאל. "בלש השדונים יודע שבני האדם זוכים לראות את היצורים האלה רק אם הם בוחרים להתגלות לפניהם".

"טריקסטר הצליח לראות יצור כזה?" גיחכתי.

"לאכזבתו לא," צחק דניאל, "בנתיים רק המקומיים הצליחו בכך".

צחקתי. "שמעתי שבארצות הצפון הנורדיות עדיין מאמינים בכישופים," זכרתי. "הם ממציאי המעשיות עם הנסיכות שיצורים קסומים מצילים בעזרת קסמים. המעשיות האלו מלאות בסמלים פאגניים ומיתולוגיים."⁵

"נכון," הסכים, "אז טריקסטר הגיע לאקסטרנשטיינה כדי להמשיך את התמחותו בתחום האנרגיה הקוסמית והספיריטואליזם. בליבי די זלזלתי בכל הדמיונות הספיריטואליים שלו, אבל לא תיארתי לעצמי אז שהוא ירחיק לכת עד כדי איום לרצח כדי להשיג כוחות נסתרים".

"ולא חשדת בכוונות שלו? לא חששת שהוא רוצה להשתמש בך?"

"קצת, אבל בהתחלה לא הייתי מוטרד מזה. הבנתי שיש להם אינטרסים ומניעים לא כל כך טהורים, אבל לי היה חשוב המחקר על השבטים. ידעתי שנגיע לממצאים ארכיאולוגיים חשובים וחשבתי שגם אני אוכל להרוויח..." סיים בקול חלוש.

"רק שלא לקחתי בחשבון," הוסיף "שכל שאני עוזר להם אני מדרבן אותם לדרוש עוד. וכשחשדתי התגברו - כבר היה מאוחר מדי".

"איך קוראים לכת הזאת?" שאלתי.

"טיטוס," ענה דניאל חלושות. קימטתי את מצחי בניסיון להיזכר מתי לאחרונה שמעתי את השם הזה. כן! זכרתי באימייל בו כתב דניאל לטריקסטר שיעביר את האוצר באמצעות טיטוס. הבנתי עכשו שהכוונה היתה על ידי הכת הזו.

"מה המשמעות של השם הזה?" לא הבנתי. "ידוע לי שטיטוס היה קיסר רומא שכבש את ירושלים והחריב את בית המקדש השני".

"נכון. טריקסטר מרגיש שהוטלה עליו שליחות רוחנית. הוא מאמין שהוא יורשו של טיטוס, שניצח במלחמתו את היהודים במרד הגדול", הסביר דניאל בשפל קול.

"לי הוא נשמע מגלומן, מטורף הסובל משיגעון גדלות," אמרתי.

"נכון, אבל באותו זמן לא חשבתי שכל העסק הזה רציני. לאחרונה הוא סיפר לי שהכת שלו התפצלה מארגון נאו-נאצי קיצוני הנלחם ב'שליטה יהודית', אליו הוא השתייך בעבר," המשיך דניאל, "לדעת הארגון, שסניפיו נמצאים גם בארה"ב, ממשלת ארצות הברית נשלטת על ידי ממשלת הכיבוש הציונית, ובכך הציונים שולטים בעולם".

"מה?? יש בימינו אנשים אנטישמיים כמו בימי הביניים שמאשימים את עם ישראל ברצון להשתלט על העולם? זה לא יכול להיות!"

"זה בהחלט יכול להיות וגם קורה. מה חשבת, שבמאה ה-21 כבר אין אנטישמיות? איפה את חיה? את לא שומעת בתקשורת על התפרצויות כלפי יהודים? ואם נדמה לך ששואה כמו שהייתה לפני שישים שנה לא יכולה לקרות שוב, את ממש טועה. גם אז חשבו שהעולם מתקדם והגרמנים במיוחד - נאורים ותרבותיים".

"דניאל, אני ממש לא מבינה איך אתה יכול להעריך כל כך את האומנות והתרבות הגרמנית כשאתה בעצמך מודע לכך שברגע האמת הם הופכים לחיות טרף אכזריות בלי שישאר זכר לנימוסיהם הנפלאים".

"כן, את צודקת. אני פשוט שבוי בקיסמה של התרבות הגרמנית. ספגתי אותה ביחד עם חלב אימי. זה חלק ממני, ממהותי. אני לא יכול לעקור מתוכי את ההערכה לאומנות טובה ולתרבות מפותחת".

הוא עצר לרגע ונראה מהורהר. אולי שוב בחן עם עצמו עד כמה הוא מוכן להקריב מערכיו למען תרבות מרשימה. לבסוף הוסיף: "לאחרונה הבנתי שהכת הזו מתכוונת להילחם בעזרת כוחות רוחניים ב'קונספירציה הציונית החדשה' ולשלוט בעצמם על העולם עפ"י עקרונותיהם".

"אוי, לא!" נבהלתי, "ואתה עומד לגלות להם את הצופן לגילוי הסוד שהם מתכננים להשתמש בו?!"

"נו, באמת! את הרי לא מאמינה בכל הדברים האלה. מה יש לך לחשוש?"

"ד"ר אפלבוים מבין בתורת הסוד. אם הוא הסביר לך את הדברים אני בטוחה שיש בהם ממש, והניאו-נאצים האלה עלולים להשתמש בכוחות האלה לרעה".

בפרץ אדרנלין קפצתי על רגלי והצהרתי: "לדעתי, צריך בדחיפות לדווח על כך למוסד בישראל כדי שיעצרו את הנאצי הזה ממזימותיו!"

⁵ הציטוטים וחלק מהמידע ממאמריו של גילי חסקין-עולמס הרוחני של אנשי איסלנד - אלים, ענקים, טרולים, פיות וגמדים

"ומה אם טריקסטר יגלה את זה ויפגע באשתי?" בקולו נשמע פחד חונק.
"כל עוד הוא לא קיבל ממך את הצופן לא כדאי לו לפגוע באשתך, ובינתיים המוסד ורשות העתיקות בארץ ואולי בעולם, יפעלו למעצרו." הייתי זחוחה. הרגשתי ביטחון רב ביכולתו של המוסד. פתאום עלה בדעתי דבר נוסף חשוב. "בעצם... דיווחת באימייל לטריקסטר הזה על המעקב שלנו ועל כך שהטעית אותנו בדיבורים על עגלי זהב במקום שנהבים. מה ההסבר לכל זה? זה אומר שניסית לרמות אותנו?" כעס החל גואה בי.

"נתי", פנה אלי בשמי המקוצר, "תביני, אתם הפרעתם לי במעקבכם, וההטעיות שהייתי חייב לגרום לכם עיכבו אותי מהשגת ושליחת החומר המבוקש. נאלצתי לגלות לו את האמת על מה שעיכב אותי מהחשש שיממש את איומו ויפגע באשתי. עכשו אני חושב שזו היתה טעות, אבל הלחץ שהייתי בו כשמצד אחד איומים ומצד שני מעקבים שלכם שעלולים לגלות את מעשי, בילבל אותי." הוא השפיל עיניו כמודה באשמה.

"נאלצתי גם להטעות אתכם עם עגלי הזהב כי חששתי שתפריעו לי לספק לטריקסטר את השנהבים ולרצותו בזה. למעשה הסיבה העיקרית לכך היתה כדי להעסיק אותכם עם החשדות על אוצרות ארכיאולוגיים וכך לא תגלו את עניין הקמעות. חשבתי שגם אם לבסוף שתגלו את מציאת השנהבים ומכירתם למוזיאון, עדיף כך, כי כמו שהסברתי לך אין בכך גניבה, מאשר תחשדו בי בקשר עם ארגון נאו-נאצי ובהעברת מידע מסוכן המוצפן בקמעות. לא רציתי שתדווחו לשלטונות ישראל ותגרמו למעצרי."

הסתכלתי עליו בניסיון לגלות סדקים במארג ההסברים שלו, משמרת עדיין את גרעין הכעס.
"הטעת גם את ד"ר אפלבוים", אמרתי, "כשביקשת ממנו מידע מתורת הסוד בלי לגלות לו שאתה מעביר את זה לארגון שרוצה להשתמש בזה נגדנו".

"אני מצטער", הוא אמר, "לא יכולתי לגלות לו מה בכוונתי לעשות. חששתי שאם ידע הוא ידווח למוסד. לא רציתי שהמוסד ימנע ממני להעביר את המידע. הם יעדיפו לא לגרום לנזק כבד לעולם היהודי, ובשביל זה יהיו אפילו מוכנים לסכן אנשים פרטיים, כלומר את אשתי."
"דניאל, אין ברירה", ניסיתי לשכנעו בכל כוחי, "אחרת לא יהיה לסחיטות סוף ושום דבר לא מבטיח לך שאחרי שיקבל את כל המידע שהוא רוצה - הוא לא יפגע באשתך".

דניאל נראה במצוקה. כל בחירה היתה בעייתית ומסוכנת.
"אולי המוסד יוכל להבריא את אשתך", העליתי הצעה, "ולשמור עליה במקום מוגן וחסוי".
"ומה אם ינסו לפגוע בי כי יבינו שאני כבר לא משתף פעולה כשאפסיק להעביר להם מידע? או כשיבינו ששיתפתי את המוסד כדי להבריא את אשתי? הם ודאי יחששו שבאיזה שהוא שלב, אני עלול 'לזמר'".

לא ידעתי מה לומר. אין לי ניסיון רב עם סחיטות ואיום על חיים.
"את ... לא תלשיני עלי למוסד, נכון?"
"אני לא אעשה משהו מאחורי גבך, לא. אבל זה לא העניין. אתה בעצמך צריך לדווח על כך שאתה נתון לסחיטות. לטובת כולם".
הוא השעין את ראשו על ידו המונחת על השולחן ונאנח. "אני לא יודע מה לעשות. אולי ד"ר אפלבוים תהיה עצה טובה".

*

מיהרתי לחדרנו וחיכיתי בקוצר רוח לצוות "המאבטחים" שיכנסו לשמוע את תוצאות חקרת. כשהגיעו לחדר גוללתי בפניהם את תוכן שיחתנו.
"החדשות הטובות הן שדניאל לא היה מההתחלה שותף של הנוכל טריקסטר, אלא בהמשך, כשטריקסטר איים עליו, הוא נאלץ לשתף איתו פעולה. החדשות הרעות הן שהאיומים רציניים, והוא לכוד בין הפטיש לסדן ועוזר להם בעל כורחו".
כמובן שבתחילה אלון היה בטוח שדניאל הצליח לסדר אותי כמו תמיד ושנפילתי כפרי בשל ברשותו.

"כל זב חוטם היה מרגיש שאלה פיטפופי הבלים", אמר אלון.
"למה אתה חושב ככה?"
"כי אפילו לא ביקשת לראות את האימייל עם האיומים של טריקסטר. ישר האמנת למה שסיפר".
"הרגשתי שדבריו אמיתיים", עניתי, "הוא היה גלוי איתי ושיתף אותי במצוקתו מהמצב שנקלע אליו. אם הייתי מבקשת הוכחות הוא היה מאבד את האמון בי. הוא הרי גילה שעקבנו אחריו, ורציתי לתקן את תחושת הנבגדות שלו ושירגיש שמעכשו אנחנו איתו. בכלל, זה לא היה יעיל לדרוש לראות את האימייל. אני כבר מכירה אותו. זה היה גורם לו לכעוס ולהיסגר".
"גם אני מרגיש שדניאל דובר אמת", אמר ארז.
ד"ר אפלבוים הניח באישור.

אחרי הרבה מאמצים והסברים הצלחתי לשכנע גם את אלון לתת אמון בדבריו של דניאל.

"אז בואו נסכם את השתלשלות העניינים", אמרתי, "בתחילה דניאל מצא בקבר שבהרים מחרוזת זהב קטנה ולידה קמע מקלף ועליו שמות קדושים לשמירה. בחפירות המבצר ההרוס באלצ' הוא מצא קלף עם רשימת מילים הרומזות למקום הממלכה. אחרי שמצאנו ליד דהא את הכתובת עם תאריך החג החרוטה על אבן, הוא הגיע ע"י ספירת צעדים שרמזים בתאריך לפד עם הטבעות בצורת פרצוף על הידיות, ובו שני קמעות כסף מגולגלות עם ברכת כוהנים. הוא שלח לטריקסטר תצלום של הקמיעות וטריקסטר שלח לו בקשה להשיג עוד קמעות וידע מאגי. כדי לרצות אותו דניאל שלח אימייל על כך שהאוצר כמעט בידו, עפ"י רשימת הרמזים שנמצאו במבצר באלצ', לגבי הממלכה בקרנק ואוצרותיה".

"רגע", עצר אותי אלון, "כשראית את האימייל שלו הוא אמר לך שהאוצר עליו מדובר הוא קמעות הכסף שמצא במחילה ליד כתובת התאריך, לא?"

"נכון, הוא הטעה אותי", הסברתי, "הוא לא רצה שאדע על ממצאיו באלצ' – רשימת הרמזים למבצר ולאוצר, כדי שלא אפריע להעביר לברלין את האוצרות ה'אמיתיים' שימצא במבצר. בנתיים הדרישות התגברו והגיעו לידי איומים על אשתו. הוא החליט לזייף קמעות וגם אסף מידע מד"ר אפלבויט ושלח לטריקסטר. כשעקבנו אחריו וניסינו להקליט אותו עם השבב שהוצמד לנעליו הוא גילה את זה וחשש שנפריע לו לספק לטריקסטר את השנהבים שמצא במבצר קרנאק על פי המפה, האוצר שטריקסטר כל כך ציפה לו, לכן הטעה אותנו שמדובר בעגלי הזהב. כדי להסביר את העיכוב שנגרם לו בגלל מעקבנו הוא דיווח לטריקסטר, מתוך הלחץ שבו היה נתון, שהטעה אותנו, כדי להרגיע אותו שהמידע על האיומים לא הודלף לאנשים נוספים, כדי שלא לסכן את אשתו וכדי שיוכל להמשיך ולדווח לטריקסטר על מימצאים חשובים ללא הפרעה ובלי שהדבר יוודע לעוד אנשים. בנתיים אנחנו הבנו מד"ר אפלבויט שלא יכול להיות שהאוצר הוא עגלי זהב ועקבנו אחרי האימיילים במחשבו וגילינו שמדובר בשנהבים".

"אבל למה הוא התאמץ לגרום לנו לחשוב שמדובר באוצרות אומנותיים דווקא?" בירר אלון.
"הוא העדיף להפנות את מעקבנו לכיוון זה כדי שלא נגלה שיש עניין חשוב יותר ובעייתי עם הקמעות. כך לא נדע על הקשר שלו עם הארגון הניאו-נאצי ועל העברת המידע הרגיש והמסוכן המוצפן בקמעות – ולא נדווח עליו למוסד".

אלון שתק לרגע ארוך מנסה לבדוק אם הדברים הגיוניים ומסתדרים עם מה שידוע לו.
"אז מה, כל האוצר הגדול של ממלכת אפרים הוא שני אריות שנהב?" לגלג אלון, "הייתי מצפה למשהו בסדר גודל אחר".

"הוא היה גדול", מיהרתי לסנגר על בני הממלכה, "הרי בתיבת האוצרות שנמצאה בחייבר על ידי פלוגת הקשתים הפרסים היו חפצי הערך שלהם. כנראה שמיעוט מהם נשלח עם האוצר חזרה לחייבר כדי להסתיר אותו שם, ביחד עם המפה לממלכתם".
"איך הם ידעו לברוח לפני בוא ההתקפה ולפני שהוכנעו על ידי הכובשים?" תמה ארז.
"כנראה שהייתה להם הכנה לכך והם שיערו שהכובשים עומדים להגיע", חשבתי בקול.
"ויכול להיות..." חשב ארז בקול, "שבתוך אריות השנהב מוחבאים קמעות. הקמעות הסודיים ביותר. זה האוצר האמיתי שלהם וזה כנראה מה שטריקסטר הכי רוצה".
"כן", הסכמתי איתו, "שם כנראה יש את הקמעות בעלי הכוחות המיוחדים שהוא מחפש".
אלון נראה מהורהר.

"אבל בשביל מה חשוב לטריקסטר הזה להשיג ידע בכוחות רוחניים?" שאלתי.
"כל אחד רוצה שליטה", הסביר אלון את מה שהיה ברור לו מתוך עצמו, "קודם כל שליטה על החיים שלו, על גורלו. מי שהולך עוד צעד קדימה רוצה שליטה גם על אחרים ועל העולם בכלל".
אלון כנראה הבין מהבעתי שלא השתכנעתי ולכן הוסיף: "אפילו את אוהבת שליטה. כן, כן. תראי איך את מתלהבת מהעוצמה שדניאל משדר. את מרגישה שנוכחותו נותנת לך ביטחון, וגם תחושה שהדברים יסתדרו".

"זה משהו אחר", הסמקתי, "אני אוהבת דברים ברורים, יציבים. זה..." הסתבכתי, אבל אלון כבר המשיך הלאה.

"אנחנו חייבים לדווח על טריקסטר למוסד", ובמהירות האפשרית, "אמר ארז, הוא פאנט פסיכי, וזה הופך אותו לאדם מסוכן וחסר מעצורים".

בנתיים עלתה במחשבתי שאלה מטרידה. "מה דעתך, אלון, האם הנוכל, טריקסטר, יכול בעזרת תוכנת מחשב לנסות לגלות את כל האפשרויות שמתאימות בין 24 השמות לנתבי האותיות ושעות היום כך שלא יצטרך את עזרתו של דניאל למציאת הצופן?"

"זאת שטות גמורה", הכריז אלון בביטחון, "לפי תורת הקומבינטוריקה יש כל כך הרבה אפשרויות שאין סיכוי לגלות את השילוב הנכון ע"י ניסוי כל האפשרויות".

"שניה!" קרא לפתע אלון והשתתק.

"מה הבעיה?" נבהלתי.

"טריקסטר יודע עלינו. הרי דניאל כתב לו באימייל שניסינו לעקוב אחריו ושגילינו את דבר הקמעות. אני חושש שאם ישער שהמוסד בעקבותיו ינסה לפגוע בנו כדי שלא יהיה מי שיוודע עליו ועל תכניו. הרי מידע מאיתנו הוא לא צריך, כמו מדניאל. אותנו הוא לא צריך 'לשמור בצד' עד שיוציא מאיתנו את המידע הנחוץ לפני שיחסל אותנו".

האמת היא שבשלב זה ממש נבהלתי. איך הסתבכנו עם כל הסיפור הזה? תהיתי בליבי. "ארז, אתה מבין בדברים כאלה, מה אתה מציע?" שאלתי-אמרתי בלי לדעת בכלל על סמך מה אני קובעת דבר שכזה בביטחון רב כל כך. "דבר אחד ברור לי, אמר ארז, 'שהתעלומה שנכנסנו לתוכה נעשתה מסובכת יותר, ועוד יותר מכך – מסוכנת...'".

*

ד"ר אפלבוים לעומתנו היה רגוע. הוא הסביר לנו שאומנם יש משמעות פנימית עמוקה לסמלים וצירופי האותיות והשמות הקדושים, אך הכוונה להארה, לשפע ולהצלחה ולא לכוח להרע. הבנת צופן היקום לא מאפשרת להשתמש בידיעות אלו כדי להזיק. גם בלעם, נביאם היחיד של אומות העולם, ניסה לקלל את עם ישראל ולנצל לשם כך כוחות רוחניים שהתגלו לו, אך יכולותיו היו מוגבלות והוא נחסם. בלעם היה המומחה הגדול בעולם לכישוף וקסמים, כלומר – 'קבלה מעשית' של צד הטומאה. טומאה זה מלשון אטימות. זה הרצון לקבל לעצמו, שסותם את צינורות השפע במקום לאפשר שפע והצלחה. לעומת זאת, בזכות התגברות יש שליטה בחומר והצלחה, כמו יוסף שהפך לאיש מצליח בזכות התגברותו עם אשת פוטיפר, התגברות שאיפשרה לו להעביר שפע לעם. האדם הקדוש הוא צינור השפע ליקום כולו. 'צדיק יסוד עולם' - שכל השפע של העולם עובר דרכו, בזכותו, ובאופן עקיף השפע מגיע גם לעצמו. אפשר לדמות זאת לאדם המדליק מזגן לטובת האחרים ואגב כך נהנה גם הוא.

"שמעתי על אקסטר-שטיינה", אמר. "נודע לי שתנועות נאו-פגאניות המאמינות בכוחות הטבע ותנועות גרמניות לאומניות מתכנסות באתר להתוועדויות פולחניות. אני לא מאמין שעובדי אלילים אלה יכולים להשתמש בכוחות רוחניים לרעה. בעוד שה'מורשת הגרמנית' היא תרבות אבות עתיקה ופגאנית מלפני כמה מאות שנים, אצלנו, המורשת העתיקה היתה מונוטאיסטית וקיימת כבר לפני שלושת אלפים שנה, ובמקום הקרבת בני אדם מורשתנו דוגלת בחיים על פי מוסר גבוה. בלעם השתמש בידע שלו באסטרולוגיה, וגם ידע איך למצוא את הרגע ביום שבו שולטת מידת הדין בעולם. אגב, השם 'בלעם' הוא מלשון בליעה, שרוצה לבלוע את הכל, לנצל את כולם לטובתו. בכל אופן, הוא לא הצליח, על אחת כמה וכמה שמומחים קטנים ממנו לא יצליחו".

"אבל אם קיים זמן, כדברך, של שליטת מידת הדין, אולי מי שיעלה על הידע הזה שבספרי הסוד, יוכל להשתמש בו לרעה?" המשכתי לחשוש. "אנחנו חייבים לסכל את תוכניתם לפני שיגרמו לפתרון סופי חדש!"

"ובעצם, 'חשבתי הלאה בקול', איך בכלל צירופים מתאימים של אותיות פועלים ויוצרים שפע?"

"יש כוחות פנימיים שמפעילים את העולם, את החומר. האותיות הן אבני הבניין של העולם," ענה ד"ר אפלבוים, "כל חומר הגלם נמצא כבר וכל מה שנוצר זה לעשות צירופים נכונים, לסדר את האותיות, את אבני הבניין של המציאות, אבל בקדושה. אפשר ללמוד מהקבלה כיצד ביכולתנו להשפיע על תהליכים המתרחשים בעולמות רוחניים. מדובר במעשים שמביאים להתעלות רוחנית ולכן יש להם השפעה בעולמות עליונים. זה לא מין קסם, הוקוס-פוקוס כזה, אלא עבודה עצמית, פיתוח מודעות עצמית גבוהה. אדם הלומד קבלה, לומד להכיר את כוחות הנפש, השכל והרגש הפועלים בו, ולנצל אותם לתכלית של התפתחות אישית.

כמו בימי ספירת העומר ששבעת השבועות האלו מכוונים כנגד 7 הספירות המכונים '7 המידות' המקבילות לכוחות הרגש מתוך כל עשר הספירות. כל אחד מכוחות רגש אלה, מורכב ומתכלל עם עצמו ועם ששת הכוחות האחרים, כך שבסך הכל יש לנו 49 צירופים יחודיים של מידות ותכונות. אפשר להיעזר בידע זה לתיקון עצמי ולהשתפרות. להתחבר לעוצמה הפנימית ולהוביל שינוי בעצמנו. "אה, ממש כמו כל הסדנאות האלו לשינוי וצמיחה," התחברו לי הדברים.

*

שלושת הגברים העלו אפשרויות שונות לפעולת מנע, ובחנו את הטקטיקות האפשריות. המתח והלחץ של השעות האחרונות נתן בי את אותותיו. לא הצלחתי לדלות רעיונות ולא היה לי כוח לחשוב ולהביע דעה לגבי ההצעות שהועלו. החלטתי לצאת החוצה ולשאוף קצת אוויר. כשחלפתי על פני החדרים בדרכי החוצה ראיתי את דניאל מתהלך הלך ושוב לאורך המסדרון. הוא נראה מוטרד ומודאג. ראיתי שהוא מעשן בעצבנות, על מצחו מבצבצים אגלי זיעה.

כשראה אותי אורו עיניו. "אני רוצה להראות לך משהו מעניין. בואי, תכנסי". היססתי, ולבסוף החלטתי להיכנס. עכשו, כשכבר רוב הקבוצה שלנו יודעת הכל, זה לא יהיה חכם מצידו להשתיק אחד מהחבורה.

הוא נראה נרגש כשהתכופף מתחת למיטתו, מתח את ידו ושליף משם את אחד מתרמיליו. הוא פתח כיס צדדי ורחב והוציא מתוכו שקית בד. הבטתי במתח עצור כשרופף את הכיווצים שסגרו את פי השקית, ושליף מתוכה תיבת מתכת מתפוררת. עצרתי את נשימתי כאשר הסיר את המכסה ובפנים ישבו בשלוה עוצמתית שני אריות שנהב משובצים באבנים בורקות בגופם ובעיניהם. פניהם היו בעלי הבעה מלכותית, וחיטובים סביב ראשם והחלק העליון של גבם היוו את רעמתם המפוארת. תנוחת רגליהם הביעה נכונות לזנק ברגע שידרש, ויכולתי לדמיין את שאגתם המדהדת שתצא מפיהם הפתוח.

"זה בשבילך", הוא הושיט לי את אחד האריות. "את יכולה לקחת אותו עבור המוזיאון בישראל. למוזיאון בבריטניה יספיק האריה השני".

"אבל..." לא הבנתי, "אתה מוותר עליו אחרי שטרחת להוכיח לי עד כמה ברור שזה שייך לארגון 'בני ישראל הבריטים' בבריטניה?"

"נתי, חשבתי על הדברים אחרי שיצאת והבנתי שצדקת. קודם כל, זאת את היית מי שהעלתה את הרעיון של ספירת הצעדים ורצית גם לבצע את זה, לולי גרמתי לך לחשוב שזו טעות. ולכן לא את מצאת אותם, אלא אני."

אז הוא כן לקח בחשבון את חלקי בתגלית, התרגשתי.

"ולגבי מה שאמרתי על כך שאלו אוצרות עם ישראל, ובכן, באמת אי אפשר להתעלם מכך ששני חלקי העם – ממלכת יהודה וממלכת ישראל הם בעצם עם אחד, גם אם היו תקופה ארוכה ביריבות ובנתק. ובמיוחד שנעשו מאמצים לאורך השנים למצוא את השבטים האבודים ולהתאחד. אז וודאי שכאשר האיחוד הזה יתרחש, מקומו הנכון של האוצר הזה הוא בישראל המאוחדת יותר מאשר בכל ארץ אחרת. ואני שמח שיש לי תרומה משלי לעם המאוחד שיהיה בעתיד בישראל".

דמעות של התרגשות עלו בעיני. עשה רושם שדניאל עבר תהליך כלשהו בעניין, ואולי, גם לי יש חלק בכך, בעקבות השיחות העמוקות שלי איתו, כשעד לאותו הרגע לא הייתי בטוחה אם הוא מסכים עם הדברים.

"אז בואי 'נתחלק בשלל' – אריה אחד ילקח למוזיאון בני ישראל הבריטים בבריטניה, והאריה השני לישראל, אל צאצאי ממלכת יהודה. אני אוכל לזכות בהערכה וביוקרה גם ע"י אריה אחד." השמש כבר החלה לשקוע וקרני אור אחרונות חדרו דרך חלון חדרו. קרן אור אלכסונית שהבליחה מאחד החדרים חשפה מתוך החשיכה את שיניו הלבנות, את אפו המוצק, ואת השקיות מתחת לעיניו שנוצרו מכמה לילות חסרי שינה.

הוא הסביר לי איך הוא מבין את העובדה שאריות אלו נמצאו במבצר. לסברתו, גולי שומרון משכבת האצולה לקחו איתם מאוצרות השנהב שנותרו ולא נלקחו כשלל ע"י הכובשים האשורים. הוא סיפר שבחפירות שערך בעבר באפגניסטן מצא אבן עליה חרוט: 'ברחנו מ... לקחנו אתנו את רק את חפצי הנוי המלכותיים, אוכל ומעט ... ושמיכות. עלינו לעבור את ההרים הגבוהים'. חלק מהאותיות הטשטשו עם השנים. לדעתו כשממלכת הגולים בקארנק עמדה לפני כיבוש האויבים והם ידעו שצפויים להם עכשו נדודים נוספים, אל עבר רכסי ההימליה, הם החליטו להטמין את אוצרותיהם במקומות מסתור במבצר. זאת כדי שלא יקשו עליהם בדרכם ולא יאבדו בתלאות הדרך. הוא הבין שחפצים אלו היו יקרים, תרתי משמע, כך שזה הדבר השני בחשיבותו לגולים לאחר האוכל, הבגדים והכלים.

"אז בעצם אתה עומד להפסיד סכום כסף רב, כי אם דרשת 890 אלף פאונד על שניהם, ישאר לך עכשו רק חצי – 445 אלף פאונד".

דניאל חייך. "אני מעריך את זה ששמת לב לקורבן האישי שלי בעניין. הגעתי לתובנה שזה לא שייך לי ושאין לי רשות להרוויח מכך אפילו סנט אחד."

למרות הערכתי לאקט שביצע, בכל אופן ספק קל נשאר בליבי ועדיין לא חזרתי לבטוח בו. אולי, כדי שלא אפריע לו לנַכֵס עבור מממניו את האריה שאצלו, הוא הופך אותי לשותפה לפשע שמתחלקת איתו ברווחים?

איך שלא יהיה, חשבתי שציפור אחת ביד עדיפה על שתיים בתרמילו, ולכן לקחתי בחרדת קודש את האריה שהושיט לי, נפרדתי ממנו בתודה ומיהרתי לקרוא לאלון ולהביא איתו את האריה היקר אל ד"ר אפלבוים.

בדרכנו אליו אלון עוד הספיק לומר שזהו כנראה מעין שוחד כדי שלא נפספס יותר מדי. הרי אנחנו יכולים לתבוע אותו בפני משטרת העתיקות, ויש את כל חברי המשלחת כעדים על כך שאני הצעתי לספור צעדים, והוא שהתנגד עשה זאת לבסוף לבדו ולכן האוצר בידו.

"אבל הוא יכול פשוט לברוח עם האוצרות, אז למה לדעתך הוא חייב לדאוג לשוחד?"

"את לא מבינה?!" לחש אלון כשהוא מביט לצדדים בעודינו עוברים במסדרון, "בשלב זה הוא לכוד. הוא חייב להעביר כל הזמן מידע לארגון הניאו-נאצי! הוא לא יכול לברוח ובכך לסכן את אשתו".

*

כשהגענו אל ד"ר אפלבוים אלון פנה אליו בבקשת הסבר וד"ר אפלבוים אישר: "אריות עשויים שנהב מתקופת ממלכת ישראל נמצאו גם בחפירות בשומרון".

"אלו אוצרות של עם ישראל", חזרתי על הבנותי, מעודדת מהסכמתו של דניאל, "עם ישראל הוא עם אחד אפילו שהיה מפוצל לשתי ממלכות שעדיין לא התאחדו. כולנו צאצאי האבות – אברהם, יצחק, ויעקב, ויגיע היום שנמצא את שרידי עשרת השבטים ונתאחד איתם".

ד"ר אפלבוים הסתכל בי בחיוך ואמר: "את האוצרות האמיתיים של ממלכת ישראל שגלתה אי אפשר לגזול. אלה אוצרות התורה ומוסר הנביאים אותם הפנימו בני השבטים ושילבו באורח חייהם. גם אם נשדדו מהם בעבר ספרי התורה שלהם ונשתכחו הרבה דברים – את הערכים הטובים שהטמיעו בנפשם, ואפילו בגנים שלהם, אי אפשר לקחת מהם".

הוא ביקש מאיתנו שנשמור אצלנו את האריה. אולי רצה להפגין בכך שאינו רואה בהם אוצר קדוש.

"עכשו אני חושב על צמד החמרים, הפוני מ'ס', הוסיף "שהתלוו אלינו חלק מהדרך והתנהגו בצורה מעוררת השתאות מתוך תום לב. מאוד יכול להיות שהם בעצם מצאצאי השבטים, מ'בני ישראל'. התרשמתי שערכי התורה טבועים בהם. לא רק שמעשיהם היו מושתתים על מצוות עשה שבתורתנו, אלא הם בעצם נהגו על פי עקרונות בסיסים של תורת ישראל. כתוב בספרי הקבלה שהאדם צריך להדמות לבוראו שבראו בצלמו. עיקר צלמו והדמות העליונה זה מידותיו של הבורא. ישנם 13 מידות של רחמים שבהם נוהג עימנו בוראנו והן:

לסבול את מעשיו הרעים של הזולת ולחכות בסבלנות עד שיתקן את מעשיו, לעזור לאדם גם כשמשתמש בכך לפעול נגדו, לחוש בצער של הזולת כאילו היה זה צערך וכן בשמחתו, לא לשנוא את חברו למרות שהכעיסו, לא לכעוס ולנטור טינה על רעותיו, להיות מוכן לעשות לו טובות ולשכוח את הרע שעשה לו ואת הצער שגרם לו, לסלוח למי שהתחרט, להתנהג לפנים משורת הדין, לזכור את חסדיו הישנים ואת המעשים הטובים של אבותיו למרות מעשיו הרעים כיום.

הקבלה מלמדת להדמות לבורא ע"י מידותיו. מהותו של הבורא היא נתינה, רצון הבורא – להיטיב. לכן, כדי להיות כמוהו, אנו צריכים לשנות את מהותנו ואת טבענו מ'לקבל לעצמנו בלבד' – ל'מצב של נתינה'. להפוך מרצוננו ל'צינור', כלומר לקבל על מנת להעביר שפע.

רואים מיוסף שהפנים רעיונות אלו נוהג על פיהם. למשל, שמחילה היא לא רק הימנעות מנקמה באלה שגרמו לו עוול, אלא אף לדאוג שדברים טובים יקרו להם. אצטט לכם את דברי יוסף לאחיו: "אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מִכְרָתָם אֶתִּי הִנֵּה, כִּי לְמַחְיָה שְׁלַחְנִי אֶלֹקִים לְפָנֶיךָ...". – לא רק שאינו כועס על אחיו שמכרוהו, אלא גם מעודד שזה יצא לטובה, שכך הוא יכול לדאוג לפרנסת המשפחה בעיתות הרעב. בדבריו הוא מלמד את האחים ערבות הדדית במקום שנאת חנם.

המקובל בעל 'מגלה עמוקות' מסביר שיוסף רצה להכיל על השבטים את הנהגת יג' מידות החסד והרחמים, כדי שיתכפר להם חטא מכירתו. 'המגלה עמוקות' לומד זאת מהגביע ששם יוסף באמתחת בנימין.

'ג ב י ע' אלו אותיות 'יג עב' – ע"ב בגימטריה שווה חסד. יוצא מזה שגביע זה 'יג חסד'. וגם, 'עב' בגימטריה זה 72. על פי הקבלה ישנם 72 צרופי אותיות בעלי שלוש אותיות כל אחד שהם שמות הבורא. זהו בעצם ה-DNA הקוסמי של היקום. מכאן מובן ש"ג המידות הן מידות ה'. אלה בעצם חוקים רוחניים שחכמת הקבלה מלמדת אותנו כדי להגיע לדרגות רוחניות גבוהות על ידיהם. יעקב לימד את יוסף שבעזרת התגברות על האגואיזם ושליטה ברצונות החומרניים – הרוחניות מתגברת. המהות הרוחנית היא בעצם נתינה, וע"י איפוק והתגברות במקום הצורך האדם נעשה דומה לבוראו. התגברות ונתינה נקראות בשפת הקבלה – גבורות וחסדים.

יש לנו דברים צפונים וסודיים בתורתנו שחלקם נשתכחו או נסתרים מאיתנו. טוב ששבטים אלה שנדדו במשך אלפי שנים ונחשבו אבודים לעם ישראל, מחזירים לנו את האוצרות האבודים האלה, "סיים ד"ר אפלבוים.

"נותר לנו רק להמשיך ולחפש את עקבותיהם כדי לחשוף לגמרי את סודותיהם...", אמרתי.

פרק כ"ה - מעמקים

המסע שלנו המשיך והתנהל לאורך עמק נהר הזנסקר. התכנון היה לצאת השכם בבוקר לכפר הרועים רמג'אק. באותו בוקר, למרות שניסיתי לקום ולהתארגן מוקדם, שוב איחרתי. זאת היתה הפעם הראשונה שגיליתי שיש גם משהו חיובי באיחורים שלי. הג'יפ שהתפוצץ ונשרף היה ריק רק בגלל שעדיין לא ירדתי מהגסט-האוס.

אחרי שכולם התאוששו מההלם הראשוני, ד"ר אפלבוים ביקש מארז לצאת עם הנהג המקומי בג'יפ השני לסוכנות הנסיעות ולהביא ג'יפ נוסף. חזרנו לגסטהאוז והתיישבנו בסלון הבית. המחשבות והחשדות לא הפסיקו להטריד אותי. אלון שישב לידי היה מוטרד עוד יותר, אבל לא יכולנו לשוחח על כך בחופשיות כשדניאל נמצא עם כולנו בחדר.

הרגשתי מאוכזבת ומרומה, במיוחד לאחר שיחתי האחרונה עימו, בה סיפר לי על דאגתו לאשתו ועל כניעתו, למען ביטחונה, לתכתיבי טריקסטר הנוכל. הוא הצליח לגרום לי לבטוח בו, ולהעריך את האכפתיות והמסירות שלו. האמנתי בו בתמימותי והנה מתברר שהוא מנסה לחסל אותנו.

לפתע שמעתי את דניאל מחכך בגרונו ואומר: "אני רוצה להסביר לכולכם משהו". אלון הסתכל עלי במבט של "אמרתי לך", מלא סיפוק עצמי מהשערתו הנכונה שידו של דניאל במעל.

כולם פנו לעברו והביטו בו בצפיה. "אני רק מבקש", הוסיף, "שתאפשרו לי לסיים את ההסבר, לפני שאתם מסיקים מסקנות מהפתיחה של דברי".

נמלאתי סקרנות כשרגשות מעורבים נלחמים בתוכי. מחד, רצון לשמוע הסבר שיוכיח את חפותו ויסלק את תחושת הטיפשות שעוררה בי ההבנה שטעיתי לגביו. מאידך, לא רציתי ששוב יבלבל אותי עם הסברים משכנעים.

"תראו...", התחיל דניאל ונראה היה שהוא מתקשה לארגן את דבריו לאחר שהפנה את מודעות כולם לכך שיש לו קשר ישיר לפיצוץ הג'יפ, "אני מניח שידועה לכולכם דרישתו של הנוכל טריקסטר לחפש קמעות מיוחדים, שמשערים שבידי בני ישראל היה סוד כתיבתם. למעשה הוא לא הציב בפני שום ברירה כי לדרישה התלווה איום מסווה לגבי אשתי".

תיארתי לי שצאלה ואלה יודעות על מה מדובר, כי כנראה הבעלים שלהם עידכנו אותם. אולי רק פרופ' אוליב לא לגמרי מבין על מה דניאל מדבר.

"מה שלא סיפרתי לאורנית ולך, ד"ר אפלבוים, המשיך דניאל כשמבטו ננעץ בד"ר אפלבוים, "שהייתה גם דרישה נוספת. יתכן אורנית, שכבר שיערת מהי. אני מודע לכך שאת ואלון בעלי שכל ישר והבנה מעמיקה, הפעם הביט בי עם קורטוב של הערכה, אבל אני השתדלתי לא להיראות מוחמאת מכך כל עוד לא השתכנעתי מִפְּנֵת כוונותיו, "הדרישה היתה...", אמר בקול חלש יותר והשתהה מעט, "לחסל את האח והאחות, שעקבו אחרי יוידעים על קיומו של טריקסטר ודרישותיו". הוא הסתכל במבוכה לכל עבר, מנסה לא להילכד במבטו הרושף של אלון. "היה עלי למצוא פתרון שישכנע את טריקסטר שנפטרתי מהם בעוד שאני לא באמת אפגע בהם. הפתרון היה לפוצץ את הג'יפ כשהוא ריק ואז לצלם אותו עולה בלהבות ולשלוח את התמונות אליו ובכך לשכנעו שהעניין סגור. זה לא היה אמור לעורר חשדות בסוכנות הנסיעות. בסך הכל זה לא מפתיע שמתפוצץ רכב באזור בו ישנם מאבקי שליטה בין קבוצות לאומניות וטרוריסטיות.

אני הייתי בטוח, "הוסיף מיד, "שאורנית תאחר ולכן כיוונתי את מנגנון ההשהיה לשעה בה כולם היו אמורים להגיע, מלבדה. בנתיים מנעתי משאר הקבוצה מלהיכנס לג'יפים".

הייתי בהלם ולא יכולתי להתאפק מלהתפרץ לדבריו: "אתה הסתמכת על כך שאחר? ואם הפעם הייתי מדייקת? הרי לא תמיד אני מאחרת!"

הוא נראה נבוך מההאשמה, אבל אמר בביטחון: "אולי את לא מרגישה, כי את מנסה כל פעם לעמוד בזמנים, אבל מי שמכיר אותך כמה שבועות ונוכח מהצד בדפוס ההתנהגות שלך, יכול להיות בטוח שתאחרי!"

אז עכשו הכל ברור, חשבתי. קודם תהיתי למה הוא עיכב את כולם וחיכה לבואי. כנראה שפרצופי הסמוק לא נתן לו להסתפק בהסבר זה והוא מיד הוסיף: "בכל אופן, אם היית מקדימה הייתי משהה אותך עם כולם עוד מספר דקות באמתלה שאני חייב להודיע לכם משהו, או שאפילו הייתי מגלה לכם את תוכניתי, כי מה שחשוב היה זה לצלם את הג'יפ הבוער, כאשר אתם שניכם לא נראים בשטח, ולשלוח את התמונות באימייל. אז אני רק מבקש ממך, "הוסיף בטון סמכותי, "שתשמרי על התמונות ותעבירי אותן למחשב כדי שיהיה טעם בכל הנזק והבלגן שנגרם". נימת הקול שלו עיצבנה אותי.

הבטתי בו בזעם ולא התחשק לי לענות לו ולהבטיח שאטפל בעניין. הרגשתי מושפלת מכך שהציג את החיסרון שלי בצורה מנופחת בפני כולם, עד כדי כך שכעסי הסיט מתודעתי את העובדה המזעזעת שכמעט נהרגנו לפני זמן קצר.

"באמת הגיע הזמן שתיפטרי מההרגל הרע הזה", הוכיח אותי אלון. "תראי איך כולם סביבך סובלים מזה! כל פעם צריך לחכות ולחכות, להפסיד דברים ו - "

"ובסוף ניצלים מהתפוצצות בזכות זה!" לא יכולתי לתת לו להמשיך ולהוכיח אותי, במיוחד כשיש בכך יתרון שקשור בחיים ומוות.

"אני דווקא מאמינה בך", אלה לא נתנה לי ליפול בראש, "אני בטוחה שתצליחי לאמן את עצמך לעמוד בזמנים. זה רק עניין של עוד תרגול וזמן. הרי את מצליחה בכל כך הרבה דברים, אז אין סיבה שגם על דבר זה לא תתגברי". דבריה נסחו בי קצת תקווה שזה לא משהו בלתי פתיר.

"ד"ר אפלבוים ניסה להרגיע את הרוחות, שהיו עדיין נסערות מהאירוע עצמו. "בסופו של דבר הכל עבר בשלום. אני שמח מכך שהסכנה שריחפה מעל ראשיכם, אורנית ואלון, חלפה."

"יש כאן משהו שאני לא מבין", בקע לפתע קולו המאנפף של פרופ' אוליב מהכורסא שביקרתי החדר, "לא יכולת לספר קודם שאין ברירה ואתה הולך לפוצץ ג'יפ? למה סיכנת אותנו בכך שהשאר את זה למקרה שאורנית תאחר, במיוחד אם התכוונת בכל אופן לגלות לנו אחרי כן את תוכניתך?"

השאלה היתה כל כך טובה שלא הבנתי איך קודם לא חשבתי על כך. כנראה שההסתמכות על איחורי כל כך קוממה אותי שאיבדתי את שיקול הדעת הרציונלי לזמן מה.

"יכולת להיות בלש מהולל במקום להסתפק בתפקיד של בלשן", עקץ אותו דניאל במקום לענות עניינית. עד כה התייחס דניאל אל הפרופסור בכבוד, והתגובה הפוגעת שלו די צרמה לי. מצד שני, דניאל היה אותו רגע מאוים ע"י כל בני הקבוצה וזה די הלחיץ.

"ולעצם העניין", דניאל המשיך, "רציתי שהתמונות יצאו אוטנטיות. אולי שמתם לב שביקשתי מאורנית לצלם גם את הפרצופים המבוהלים של כולם כדי שזה לא יראה אירוע מבויים. התצלומים לא היו עבור חברת הביטוח אלא עבור טריקסטר."

"אז בשביל האוטנטיות היית מוכן לסכן את חיי כולנו?" צרח אלון. הוא נראה כאילו הוא רוצה לחנוק את דניאל. כנראה שהעצבים של כולנו היו מרוטים בעקבות הפיצוץ הלא צפוי ובעיקר של אלון.

"החיים של כולנו יקרים יותר מאשר ליצור בימוי מושלם של ניסיון התנקשות!" הוסיף

"ד"ר אפלבוים שוב ביקש מכולם להירגע. "בואו נסכם שטוב שהכל עבר בשלום וכעת נוכל לחזור ולהיות קבוצת משלחת מאוחדת ומלוכדת".

הוא סקר במבטו את כל החבורה וכנראה התקבל הרושם שהרוחות נרגעו סוף סוף ושהעניין סגור. אני, בכל אופן, לא יכולתי לסלוח לדניאל.

*

רק אחרי הצהרים הגיעו ארז והנהג עם שני הג'יפים ומיד יצאנו לדרך. תוך זמן קצר החלו הג'יפים לטפס במעבר שינגו-לה. למעלה עצרנו להפסקה קצרה ולאחריה ירדנו שלוש שעות לפתחו של עמק קולו. אחרי עליות וירידות על צלע ההר שנמשכו ארבע שעות הגענו לעיירה דארצ'ה.

העליות והירידות הרבות התישו את כולנו, אבל אני כנראה נראיתי סחוטה יותר מכולם. לא רק שהגענו למבוי סתום בקשר לאוצר אלא שגם הסתבכנו עם גורמים שמנסים לחסל אותנו. ודניאל, למי הוא שייך? רגע אני בטוחה שהוא אדם במצוקה שנקלע לסחיטה ורגע אחר מגלה שהוא מוכן להרוג אותי ואת אחי ללא היסוס. ואחר כך מתברר לי שהוא רק בייס חיסול כדי להציל אותנו מהנוכל האנטישמי.

כנראה שהמאבקים הפנימיים המתחוללים בי השתקפו בפני בלי שיכולתי להסוות זאת. אלה ניסתה לעודד את רוחי. בפניה הראשונה שעצרנו למנוחה היא ניסתה לדובב אותי כדי לשקוע בשיחה עמוקה שתסיח את דעתי מלבטי. "ספרי לי עוד על החיפושים שלך בתקופת השל"ת. מה הטריד אותך במיוחד? על מה חשבת?"

גדר תיל הקיפה את המבנים הבוודיים של מחנה צבאי מאולתר סמוך לכביש למולינו. מבעד לגדר התיל הבחנתי בצמח הפורס ידיו לצדדים בבקשה אילמת ולא ברורה, נדחק בפראות אל בין פתחי השתי וערב של הגדר. האם הוא רוצה לפרוץ החוצה או סתם רוצה להיראות כ"קורבן" שתקוע לא פה ולא שם ולא מוצא את מקומו? עושה רושם שבכל מקום בו יהיה הוא ישאף להגיע למקום אחר, כאילו תמיד הוא רואה רק את חצי הכוס הריקה, רק את החיפוש. זה הזכיר לי את עצמי והתחלתי לספר לאלה: "חיפשתי תשובות לשאלות הבוטות ביותר של החיים. מדוע אנו חיים? לאן לכוון את חיינו? איך יכול כל אדם להיות חיים מלאי סיפוק ומשמעות? קראתי את כל הספרים המובילים בתחום.

באותה תקופה אביב, אחיה של אורה, היה מגיע לבקרה בקיבוץ. היה לו ידע רב בתחומים רבים ומעניינים והוא לא שמר אותו לעצמו. לפנות ערב, כשערימה של חב'לה על הדשא בהתה בחלל, הוא היה מרתק אותי בנושאים מדעיים ופילוסופיים עד שעות מאוחרות. בשיחותינו חזרתי תמיד לנושא הריק הקיומי וחוסר המשמעות, והוא הצליח להרגיז אותי בכך שביטל את כל הלבטים והמחשבות

העמוקות כשאמר שרק אנשים משועממים שוגים בהגיגים שכאלה. ברגע שיכנסו למחויבויות של עבודה או לימודי מקצוע כבר לא יהיה להם זמן לזה.

אני טענתי שהעיסוק בבידור ובשגרת החיים מסיח מדעתנו את המחשבות המתבקשות ועולות מעצם קיומנו. העובדה שאנשים בוגרים כבר לא מקדישים לכך תשומת לב היא בגלל שהם עסוקים בצרכים הבסיסיים של החיים (פרנסה, משפחה) וכל עוד הצרכים האלה לא מסופקים, הם לא פונים להגשמת צרכים גבוהים יותר (אידיאלים, משמעות).

לא הגענו לעמק השווה בעניין, אבל מתוך שיחותינו התברר לי שיש כאן קטץ' - רק חסרי תעסוקה פנויים למחשבות עמוקות על חוסר המשמעות בחיים, אבל אנשים שיש להם זמן פנוי בלתי מוגבל, הם לא אנשים שמתעניינים במחשבות עמוקות על החיים⁶

'את מהפכנית מטבעך', ניסה לקרקע אותי מכיוון אחר, 'סוג של רובין הוד, שנלחם למען המסכנים, בתקוה שתמיד ישארו כאלה כדי לממש את מהפכותו. נראה לי שאם לא יהיה במה למרוד או לא תהיה איזו הפיכה לעשות, את תארגני אחת כזו'.

'לא נכון', התנגדתי לקביעה חסרת הבסיס שלו, 'אם כבר, אז אני מורדת במוסכמות מקובעות. ואם נחוץ שינוי, אני מוכנה להתאמץ בשביל זה'.

'זה בעצם 'מרד נעורים', קבע אביב, 'קראתי ספר בשם הזה, שאחר כך גם ראיתי את הסרט שמבוסס על הספר. הוא עוסק בגיל ההתבגרות ובמה שמאפיין אותו, בעיקר - הצורך בעצמאות והצורך למרוד בהורים ובממסד, וגם הסלידה מהליכה בתלם והרצון לעשות דווקא'.
'אני לא מחפשת למרוד בהורים! לא הסכמתי'.

'כן', המשיך בשלו, 'בכל הדורות היו מתבגרים שניסו למרוד במוסכמות. זה לא משהו חדשני. עדיף לך לחפש בילויים במקום להיות עוד חוליה בשרשרת הדורות של מתבגרים מרדניים, שמורדים במורדי הדור הקודם'.

'אני לא מסכימה איתך', מחיתי, 'קראתי על כך שבגיל ההתבגרות מתרחשים שינויים במבנה המוח, וזה מאפשר לבני נוער להתחיל לחשוב לעומק על דברים חדשים - לשקוע בהרהורים פילוסופיים על משמעות החיים⁶'.

כסיפורי לאלה על השיחות איתו היא הזדהתה עם דעותיי והוסיפה: "ויקטור פרנקל כתב בסיפור שהדחף והרצון העמוק ביותר של האדם, הוא שאיפה למשמעות והבנה של חיי והעולם שבו הוא נמצא. ובכלל, תמיד היה קיים באנושות הרצון לדעת ולחתור מתחת לפני השטח, לנסות לגלות אמיתות על החיים, ובמיוחד בקרב הישראלים'.

"היום שאני נזכרת בכך", סיפרתי לה, "עולה לי פזמון השיר של דני סנדרסון - 'זה הכל בשבילך':

הו דון קישוט

אל תהיה כל כך תמים,

בעולם ילד

אין מקום לסתם חולמים."

אלה חייכה ואני המשכתי: "באחד מימי חופשת ה'רגילה' אביב הציע לי לצאת לקולנוע שמקרין סרטים בצהרים. הוא שמע על סרט קליל ש'רץ' באותה תקופה וכנראה תיכנן לאוורר אותי מהמחשבות העמוקות ומהלבטים האין-סופיים. בזמן שהוא עמד בתור לרכישת הכרטיסים חיכיתי בצד. כשסיים וחיפש אותי במבטו, מצא אותי שקועה בשיחה סוערת עם צעיר לא מוכר. הוא סימן לי, בעזרת הכרטיסים שבידו, לבוא לכניסה לאולם וכשהגעתי שאל אותי: 'דיברתם על חיפוש משמעות, נכון?' מופתעת שהבין את זה בלי לשמוע מילה, נאלצתי להודות שאכן כן.

מצאתי סביבי צעירים רבים החשים דחף פנימי לצאת ולחפש אחר משמעות בחייהם ולא להסתפק בשום תחליפים המסיחים את הדעת.

'ידעתי', אביב התלהב מעצמו, 'על מה עוד יכולת לדבר? זה הנושא היחיד שמעסיק אותך לאחרונה'.

נזכרתי באותו רגע במשפט מתוך דבריו של סידהרתא - 'המחפש, פעמים עיניו עשויות לראות רק את מבוקשו, ואין הוא מסוגל לפתוח ליבו לשום דבר, כיוון שאינו מהרהר אלא במבוקשו, כיוון שהוא חותר למטרה, כיוון שהוא כפוי למטרה. לחפש, משמע היות לך מטרה. למצוא, משמע היותך בן חורין⁷'.
הסרט, בכל אופן, היה אחד הגרועים שראיתי עד אז.

כשאביב הבין שלא הצליח להסיח את דעתי ממחשבות על חוסר תכלית בחיים החליט לשעשע אותי בבילוי מקורי.

'יש לי הפתעה בשבילך', אמר בקול צופן סוד. 'משהו שתאהב'.

הוא ידע שאהבתי את הקליעה למטרה והצטיינתי בזה במועדון הגדנ"ע קליעה, והיתה לי הרגשה שזה משהו שקשור בזה.

⁶ ד"ר דן סיגל, פסיכיאטר ילדים ונוער אמריקאי, מחבר הספר בריי-סטורם
⁷ מתוך הספר סידהרתא - הרמן הסה

כשנסענו בשביל שבין הישוב בו גר לבין החורשה שמאחוריו עוד לא הבנתי מה בדיוק הוא מתכנן. הוא עצר במקום צדדי ופתח את הבגאז' והוציא מתוכו רובה צייד וכדורים. 'כבר הצלחתי כמה פעמים לצוד כאן ארנבות,' אמר בשמץ גאוה. 'את יכולה בינתיים לצלוף על היונים ברוגטקה שלך,' אמר, 'חבל לבזבז עליהם כדורים'.

הייתי בטוחה שהוא חושש שלא יצליח לקלוע בהן תוך כדי מעופן ולכן משאיר לי את המשימה הקשה יותר. 'אני לא מוכנה לקלוע ביונים או ציפורים,' הצהרתי. 'זה אכזרי לפגוע בבעלי חיים!' כשיצאנו פעם לטייל בנחל שליד קיבוץ רעים הדגמתי לו איך אני קולעת באבנים קטנות בעזרת הרוגטקה והוא התרשם. הבנתי שלא אוכל לשכנע אותו לוותר על ציד הארנבות ורק התפללתי בליבי שלא יצליח. לשמחתי, אף ארנבת לא עלתה בחכתו. וגם אני, כמובן, לא שלפתי מהכובע יונים".

*

ארז וצאלה כבר קמו וחלפו על פנינו. הבטתי בו - עליז, מלא מרץ ושמחת חיים ולעומתו היא תמיד ממורמרת ורוטנת. לפתע צאלה נעצה בי מבט זועם. התנערתי כשהבנתי שנתפסתי בזה בהם. "קדימה חבר'ה, לקום, ממשיכים!" דירבן אותנו ארז תנועות זירוז.

פרופ' אוליב היה מותש וחסר כוח. מצידו היה מעדיף להמשיך את המנוחה עוד שעה שעתיים. "מסכן," מרחמת אלה, "כל טיפוס ההרים הזה לא מתאים לטיפוס כמוהו. הוא רק צריך שיתנו לו לשבת בין ספריו ומחקריו".

"נכון," הסכמתי איתה, "אבל התבררו לי עליו דברים שלא שמתי לב בתחילה. הוא אדם עמוק, עם דעות מעניינות על החיים. יכולת ההקשבה שלו גרמה לי לשוחח איתו באריכות על מחשבותי בעניין הצורך במשמעות. הוא גם יודע להעריך תכונות ערכיות של בן שיחו, והוא עזר לי לעשות סדר במחשבותי".

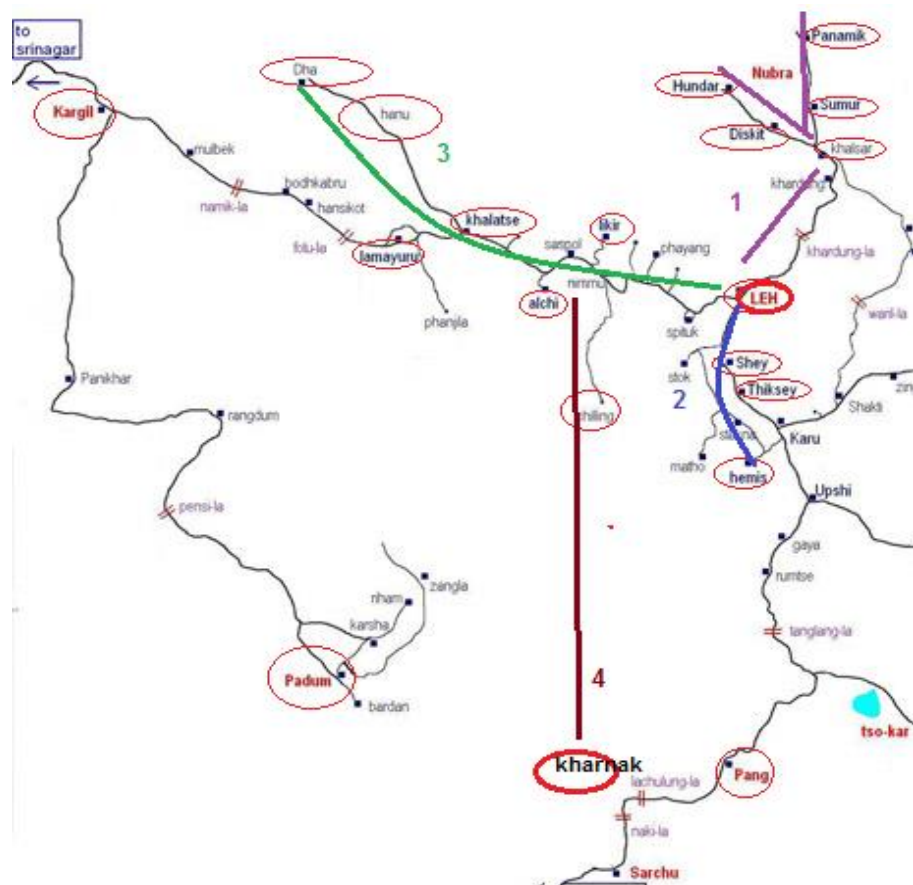
"נו, מה איתכם?" ניער אותנו ארז במחיאות כפיים.

נוכחתי שאלה מחכה להמשך דברי אז התעלמתי לרגע מארז.

"את יודעת שאני מלאה לבטים בין אתגרים רוחניים לקריירה," המשכתי, "והוא, במקום לבקר או לשפוט, דווקא החמיא לי כשאמר לי: 'את מתבוננת ולא סתם מקבלת הכול כמובן מאליו. מוסכמות לא מחייבות אותך אם לא בדקת את אמיתותן'. בכלל הוא אדם רגיש, קשוב, אכפתי ו - "

ארז כבר איבד את סבלנותו והחל למשוך אחד אחד את כל מי שעדיין לא התרומם ממקום מושבו ושיחתנו נקטעה. הבטתי בפרופ' אוליב המתרומם לאיטו. מצב רוחו נחת חזרה ואפילו ירד יותר. הוא נראה עצוב ושפוף, ובהליכתו עם הראש כלפי מטה וידי השמוטות בקו ישר הנמשכות לעבר הקרקע - הזכיר לי כיפוף ההתעמלות בצורת פרסה. מבטו היה עמוס בדידות. הרגשתי ייסורי מצפון על כך שהתחמקתי ממנו ואכזבתי אותו.

באותו רגע הטרידה אותי שאלה בוערת יותר, האם תמונות הג'יפ הבוער יעשו את עבודתם ויסירו את הסכנה מעלינו? או שנקלענו לדרך אל-חזור, שמפחיד לצפות את סופה...

4 מסלולי המשלחת

פרק כ"ו – הקוד נחשף

בדארצ'ה התמקמנו בגסטטהאוז הראשון שמצאנו וכולם עלו לחדרים לישון אפילו שהיום עוד לא העריב. רמזנו לארץ להיכנס לחדרנו וסיכמנו איתו שנדון בהזדמנות הקרובה בעניין הסכנה שנקלענו אליה, אני ואלון. כשנפרדנו מארץ במסדרון עברה לידנו צאלה. כנראה שחשה לא בנוח שהזמנו את ארץ, ואותה השארנו מחוץ לעניינים.

"את חושבת שאם התגנבת שלשום לחדרכם במהירות לא שמתי לב שדניאל הביא לך מתנה יקרה? לאחרונה הוא מוכן לעשות הרבה בשבילך - לגנוב חפצי אומנות עתיקים, ואפילו לשכוח מאשתו, דקרה אותי צאלה ישירות בלב וגם סובבה את הסכין בפנים בהנאה מרובה. יש לה מין חוש שישי לגלות דברים לפני שבקעו, ואולי בכלל לא יצאו לאוויר העולם. מין אינטואיציה מחודדת שהיא עושה בה שימוש, בעיקר לרע.

בדיוק בימים אלה, כשאני כל כך כועסת על דניאל ומאוכזבת מבוגדנותו, ממש לא מובן לי למה היא מנסה להקניט. כנראה אריה השנהב שקיבלתי ממנו, כאילו כמתנה, עורר את קנאתה. רק שבנתיים דניאל כמעט פוצץ את הג'יפ עלינו, וגם לו זו באמת היתה מתנה אישית, טעמה כבר היה פג. "כן", המשיכה, "גם אחד שלא מרים את ראשו מספרו ירגיש בכך", רמזה כנראה לבלשן שלנו.

אלון משך אותי לעבר לחדרנו ולא נתן לה להמשיך בלהגה. "תראי מה קורה, אנשים סביבך מתחילים לחוש ששמת עין על הטיפוס המפוקפק הזה", לחש בקול זועם, עוד לפני שנכנסנו פנימה, "אני לא מבין איך את יכולה עדיין להעריך אדם כמותו?"

"אל תיסחף, אני רק מעריכה את העוצמה שבו", אמרתי כשנכנסנו לחדר. "זה כמו שתגיד: 'אני מעריצה את היטלר, על שיזם והוציא לפועל את תוכנית הפיתרון הסופי!' גם הוא היה בעל עוצמה אישית. גם לו הייתה רוח של מצוינות, רוח של חתירה להצלחה, דבקות במשימה!"

"זה לא אותו דבר, התפרצתי לדבריו, "זה משהו אחר לגמרי". "למה, איפה ההבדל? כי דניאל נאצי קטן, שתכנן לחסל רק שני ישראלים חסרי ערך, שנדבקו לזנב שלו, או שרק החליט לשתף פעולה, 'בקטנה', עם ארגון אנטישמי, שמתכנן להשלים את תוכנית הפתרון הסופי של היטלר?"

"זה לא דומה, טענתי, הפעם בקצת פחות להט, "זה, זה, אה... משהו אחר". "כן? מה זה?" ליגלג.

"זה בכלל לא ברור שהוא באמת משתף איתם פעולה. הוא די כפוי לעזור להם. הוא מנסה, איכשהו, גם לא להינזק מהם וגם לא להזיק".

"בטח! לא להזיק?! רק אולי בטעות להרוג שני יהודונים!" "אתה מגזים...", התחלתי להגיד.

אלון לא נתן לי סיים: "אני בכלל לא מאמין לכל הסיפור הזה של פיצוץ הג'יפ רק כדי לצלם ולהוכיח שחיסל אותנו. הרי טריקסטר הזה לא נשמע מטומטם. הוא בוודאי מצפה לקבל צילום של גופות שרופות כהוכחה חד-משמעית של החיסול ולא סתם ג'יפ בוער".

התמונה שעלתה בעיני רוחי בעקבות דבריו זיעזעה אותי. לפתע כבר לא הייתי בטוחה בכוונותיו של דניאל.

אלון שעדיין לא שם לב לפרצופי הלבן המשיך הלאה. "ותחשבי על זה שכנראה סבו היה ב.ס. בזמן השואה ורצח יהודים! איך תוכלי להביט לעצמך בעיניים אם תמצאי את עצמך בהמשך שותפה לעוול ישראל, עוזרת של נאצים, בוגדת בעמה?"

הוא החליט לסיים באקורד דרמטי ומיד סובב את גבו והתיישב מול מחשבו. לא התחשק לי להישאר איתו ויצאתי לשוטט בלי מטרה מוגדרת בסביבה.

"למה בכלל יצאתי למסע הזה?" התמרמרת בליבי, "מה הייתי צריכה את כל הסכנות והביזיונות האלה?" תחושת תסכול וייאוש השתלטה עלי ואפלה אפפה את רוחי. הייתי שבורה.

"אורנית!" שמעתי לפתע קול גברי קורא לי. הסתובבתי וראיתי את דניאל. צמרמורת חלפה בגווי והתרחקתי לאחור בצעדים כושלים.

"אני רוצה שתביני שלא היתה לי שום כוונה לפגוע בך בפיצוץ הג'יפ", אמר תוך כדי שהוא מתקדם אלי, "חישבתי מראש את כל הסיכונים, וכמובן את האפשרות שתגיעי בזמן, כך שלא הייתה שום אפשרות שמישהו יפגע מהפיצוץ ובוודאי שלא את".

לא עניתי. למרות הסבריו חשתי שכבר אי אפשר לבטוח בו. רציתי רק להתרחק ולא לראות אותו. הוא כנראה הרגיש שאני עדיין כועסת עליו והחליט לפייס אותי.

"בואי נשב באיזו פינה שקטה", הציע כשהוא מחפש בעיניו מקום מתאים, "הנה, כאן", הצביע על אבן שטוחה ורחבה שהייתה בסמוך אלינו.

התיישבתי בחוסר חשק ובהבעה של מורת רוח.
"יש לי משהו מעניין בשבילך", הפתיע אותי, "פיצוי קטן על עוגמת הנפש שנגרמה לך".
תהיתי מה זה יכול להיות. מתנה בסגנון של תכשיט או פרחים לא קונה אותי, במיוחד כשאני פגועה.

הוא לא השאיר אותי מסוקרנת ואמר מיד: "את זוכרת שסיפרתי לך שמצאתי רשימת מילים, אותם תרגמתי ופירשתי בעזרת פרופ' אוליב? ובכן, לא את הכל הראיתי לך ובעצם עדיין לא הצלחתי לפרש את שורת המילים שנשארה אצלי. אולי תשמחי לדעת מה הן המילים האלו וגם לנסות לפענח את מה שאני לא הצלחתי".

ובכן, הוא הצליח לקלוע לנקודה, למה שקונה אותי. לנסות לפענח מילת סתרים שקשורה למטרת המשלחת זאת חוויה מרגשת ומרתקת!

מיד אמרתי: "כן, אני אשמח לראות. זה כאן איתך?"
הוא נראה מרוצה שמצב רוחי התחלף לטובה ושלף בזריזות דף קטן מכיס מקטורנו.
"לכאן העתקתי בעברית של ימינו את המילים שהופיעו בקלף בכתב עברי עתיק", הסביר.
ברשימה ראיתי את המילים שסיפר לנו עליהן פרופ' אוליב. בסיום הרשימה הייתה שורה שלא הכרתי.

"מבוא השמש תתקצ חלקים"

התבוננתי במילים מנסה להבין את פירושו.
"ניסיתי לחשוב על זה די הרבה ולא הצלחתי להבין מה זה רומז", אמר. "למעשה, לא הבנתי גם מה זה 'קידוש החודש'", הצביע על השורה הקודמת, שהסקנו שדניאל סבר שיוכל להמשיך לפענח לבד לפי אותו עיקרון כמו הקודמות.
מתברר, שאת השורה האחרונה דניאל בכלל לא הראה לפרופ' אוליב. אולי פחד לגלות את כל הקלפים (העתיקים).
העדפתי לא לגלות לו שכבר פתרנו את משמעות המילים קידוש החודש והתמקדתי בשורה האחרונה.

"השמש יוצאת מהמזרח ובאה למערב", אמרתי. "אז אולי הכוונה כאן לכיוון מערב".
"כן, יופי", הוא התלהב. "אז כנראה ש'תתקצ חלקים' זה מרחק לכיוון מערב. השאלה רק לאיזו מידה התכוונו? אולי צעדים? ואם כן, מאיפה להתחיל לספור? אולי מאותו מקום בו מצאתי את הקלף?"

"וכמה זה תתקצ?" הוספתי לשאול.
"זה כנראה מספר בגימטריה. כלומר 400 + 400 + 100 + 90, שזה יוצא 990".
ניסינו להעלות רעיונות שונים לגבי מידות של מרחקים במקרא, אך לא הצלחנו להגיע למסקנה ברורה.

"צריך עוד לחשוב על זה", אמרתי והתחלתי ללכת לכיוון חדרנו, אבל בליבי החלטתי להסתער על פתרון התעלומה.
אחרי שנוכחתי שדניאל נכנס לחדרו פניתי לחדרם של הזוג אפלבוים. הם פתחו לי בלבביות כדרכם ואני מיד העלתי את השאלה.

ד"ר אפלבוים אמר מיד ש'חלקים' זו מידת זמן ולא מידת אורך. הוא סיפר שבני שבט יששכר היו מומחים בחכמת האסטרונומיה בקשר לחישובי הלוח העברי. עם היעלמותם אבדה לנו חכמה זו, למרות שגדולי ישראל במשך הדורות כתבו על כך מתוך ידע שנמצא בתלמוד, ובעיקר הרמב"ם.
"לענייננו", אמר, "נראה לי שבביטוי 'בוא השמש' הכוונה לשקיעת השמש במערב, כלומר מזמן שקיעת השמש להוסיף את 990 חלקים. חלק אחד שווה בערך ל-3 שניות, כי יש 1080 חלקים בשעה. בדקה יש 18 חלקים, אז אם כך, מדובר בתתקצ"צ על 55 דקות".
"זאת אומרת..." ניסיתי להבין, "ש-55 דקות אחרי השקיעה צריך לראות משהו. אבל מה? ואיפה?"

"אני מציע שתלכי 'לישון על זה' קצת. אומרים שבשינה המוח מעבד את המידע שנאסף במשך היום ולכן לפעמים הפתרון לבעיה נמצא אחרי שקמים מהשינה".

*

בשעת ערב מאוחרת שמעתי את אלה קוראת לי. היא הזמינה אותי לצאת אל הספסל שמאחורי הגסטאהוס ולהינות מאויר הלילה הנעים. קודם כל סיפרתי לה על כל המעקבים שלנו והתגליות המסעירות. במיוחד התלבטתי מה לעשות לגבי הסכנה שנקלענו אליה, אלון ואני, בגלל שנודע לטריקסטר על מהלכינו. אלה הקשיבה וניסתה להעלות פתרונות שונים.

שקט ששרר בשעה זו וחשיכה רבצה על המקום. חשבתי שזו הזדמנות להתייעץ עם אלה. משהתברר שדניאל לא זומם רעות ביחד עם טריקסטר, אלא נמצא במצוקה בגלל סחיטה – הרגשתי חמלה כלפיו.

"אלה, הייתי רוצה לשמוע מה דעתך בקשר לדניאל", העזתי לומר.

"מה בקשר אליו?" לא הבינה אלה.

"אלון טוען שהוא משתף פעולה עם נאצים. הוא דורש שאראה בו אויב ובוגד, אבל לי נראה שאין לו ברירה. אני מאמינה שהוא לא באמת רצה להרוג אותנו בפיצוץ הגליף כמו שהסביר".

אלה חשבה מעט וענתה: "עוד מוקדם לדעת. התרשמתי ממנו שהוא אדם אסרטיבי, אחד שצריך להפגין כוח ושליטה, אבל מצד שני רגיש ואכפתי ולא אגואיסט. עד כה השתנו דעותינו לגביו כמה פעמים. אולי זה בגלל שבחיצוניותו הוא נראה כבעל משמעת ושליטה עצמית, אך בתוכו הוא נוטה להיות מושפע ונוח לסחיטה".

"בכל אופן, הסתייגתי מעט, מפליא אותי שהתיידד עם אדם כמו טריקסטר. שהרגיש בנוח עם טיפוס נוראי שכזה".

"נראה לי שהוא פשוט הקיף את עצמו בחברים לא נכונים, ענתה אלה, "האנשים שהתחבר אליהם גרועים עבורו. טיפוסים מלאי ארס ושנאה".

"אבל מה הוא יכול לעשות?"

"הוא צריך לעזוב אותם. להתנתק מהם ומהתפישות המעוותות שלהם".

"הוא טוען שכבר אין לו ברירה. הוא תחת סחיטה ואיומים. נראה לך שבמצב כזה הוא מסוגל לעשות את השינוי הזה? להימנע ולהיטח בפרצופו של טריקסטר וחבריו את דעתו עליהם ועל רעיונותיהם?"

"כן, ענתה, "הוא אדם עם עוצמות. אם הוא יקלוט כמה זה מזיק לו, מעוות אותו, ויחליט לעזוב אותם ואת דעותיהם, יתכן שיתחולל בו שינוי משמעותי. בואי ניתן לו עוד צ'אנס, נמתין לו קצת, ונראה אם הוא מצליח לעשות בתוכו מהפך".

"כן, הסכמתי, "אני חושבת שאת צודקת. מעצבן אותי שאלון כל כך חד-צדדי לגביו". היססתי קצת אם לחשוף בפניה את תחושותיי כלפיו. "לאחרונה אני מרגישה שהמחיר בקשר ההדוק עם אלון מתחיל להיות כבד מדי. הוא שופט אותי מנקודת עליונות תוך חיפוש פגמים, וקוטל כל רעיון שלי".

"את צודקת, ענתה לי, "למעשה הביקורת המשתקת והחוסמת כלפיך עולה דווקא בגלל שאת מהווה עבורו סוג של איום, אמרה.

"אני איום עבורו?" לא הבנתי.

"כן, ע"י התעוזה שלך. ע"י הרצון לחיות על פי אמיתות ולא על פי מוסכמות. לכן תפנימי רק את מה שמועיל לך מתוך עצותי. ככל שתתמיד בכך ייווצרו לך חוויות חיוביות מחזקות, שיאפשרו לך להתקדם במה שאת מאמינה". דבריה עודדו אותי.

היא המשיכה: "כשאנשים מסוגו רואים מישהו שפרץ חומות שהם נעצרו מולן, הם ימצאו את כל המגרעות באדם וביוזמותיו, בלי להבין למה. השיפוט שלהם הוא על כך שמישהו העז לזוז במקום בו הם עצמם נבלמו. הם הרי חכמים יותר, מוצלחים יותר, ובכל זאת הם לא העזו, ומישהו אחר עשה זאת".

*

בלילה לא הצלחתי להירדם. משהו הטריד אותי והדיר את שנתי. שכבתי בעינים פקוחות והפכתי במחשבותיי. שמת לי לב שדניאל עונד טבעת על אצבעו למרות שסיפר שהוא פרוד מאשתו. האם הוא מנסה לרמוז בכך שהוא עדיין קשור אליה ומצפה להחזיר את הקשר לקדמותו?

לפתע נזכרתי בשלד עם טבעת החותם על אצבעו שעליו היה חרוט השם אפרים בן יוסף. היתה לי תחושה שאם נמצא שם דבר שכזה, צריך להיות עוד משהו דומה, אולי בקבר נוסף. ואולי בני אפרים הטמינו עוד מידע חשוב שהיה ידוע רק להם, אבל הם לא ציינו זאת במפה ההיא שמצא דניאל, כי אולי העדיפו לא לרכז את כל המידע במקום אחד, למקרה שאנשים לא ראויים יגלו ויפענחו את הרמזים, או שהמוצאים יתפסו בידי בני עוולה שינצלו את תגליות האחרים לתועלתם ויסחטו מהם את מסירת הסודות תמורת חייהם. ויתכן שמוצפן שם מידע חשוב. הרי מידע עדיין לא מצאנו. דווקא המידע שאותו נוכל, טריקסטר, מחפש, זה מה שבאמת חשוב עבורנו, עם ישראל. יש בזה יותר מתרבות. אלה סודות עתיקים של עמנו שאבדו לנו וכאן הם כנראה הוצפנו. הרי מציאת החותם אישרה חד-משמעית את העובדה שבני אפרים חיו במבצר הזה, אז מדוע לא חקרנו שם יותר והמשכנו הלאה? אנחנו חייבים לשוב ולהיכנס שוב למבצר, כמובן בלי ידיעת דניאל, ולחפש שם יותר ביסודיות. בטוח שיש עוד מה למצוא.

כשסיפרתי את זה לאלון הוא הסכים שלא היינו צריכים לעזוב את אזור המבצר. הרי תרגמנו עם פרופ' אוליב את הכיתוב העתיק ויצא לנו המיקום של 'בית השן'. בוודאי שהחיפוש חייב להתמקד במבצר וסביבותיו.

למחרת פניתי לד"ר אפלבוים וביקשתי ממנו לחזור לקרנק, שהיא בעצם סמריה. לאחר שיחה ממושכת הוא השתכנע שכדאי לבדוק עוד. נזכרתי בעניין הראש חודש שלא הצלחנו להבין מה הוא מרמז. ביקשתי מד"ר אפלבוים הסבר יותר מפורט בעניין. הוא הסביר כמו שאמר פרופ' אוליב שכשאינן עדים נקבע ראש החודש לאחר שקיעת החמה של היום השלושים ואחד.

"יוצא שראש החודש, א' בחודש החדש, מתחיל בערב, אחרי השקיעה של יום השלושים ואחד", אמר.

פתאום נפל לי האסימון. "אז ראש החודש מתחיל בערב?"
"ודאי. כל יום לפי הלוח העברי, מתחיל בערב. למשל, כשאומרים ליל שישי, מתכוונים בעצם ליום חמישי בערב, וכשאומרים ליל שבת, מתכוונים ליום שישי בלילה".
הבנתי עכשו שהכוונה במילים 'קידוש החודש' היתה לליל ראש חודש, בלילה שבו דניאל סייר במבצר... אז, אם כך, מה יכולנו לראות במבצר בליל ראש חודש? חרמש הירח היה די דק ולא האיר הרבה.

אה, כן! הכוונה היתה כנראה למקום המואר במבצר ע"י הזוית המסוימת של אור הירח בליל ראש החודש. 55 דקות לאחר השקיעה.
זה היה רגע 'אהה' גדול אצלי.

ד"ר אפלבוים שלא היה מודע לתגליותי חשב שפני הוארו כפני ירח במילואו בשל הסכמתו לחזור למבצר. הוא הבטיח להודיע לכולם שחוזרים לאזור המבצר. הוא הוסיף שהירח מסמל במורשתנו התחדשות, וכן שעם ישראל משולים ללבנה ולכן הלוח העברי מבוסס על הירח בניגוד ללוח הלועזי שמבוסס על השמש.

התלבטתי אם לספר לו על תגליתי. העדפתי שכמה שפחות אנשים ידעו מכך כדי שהדבר לא ייוודע לדניאל ונוכל לבדוק בלי הפרעות את השטח. כך ד"ר אפלבוים עצמו ידווח לכולם בצורה טבעית, שלא מסגירה כוונות סמויות, שלדעתו לא מיצינו את המחקר במבצר ויש לחזור לשם.

*

הגענו לאזור המבצר בערב וד"ר אפלבוים הציע שנתמקם באוהלים ומחר עם שחר נצא לסיור הנוסף במבצר. בשמים ראינו את הירח העושה דרכו מערבה. סיפרתי לאלון על תגליתי. ניסינו יחד לחשוב האם דניאל ידע על כך.

"לא נראה לי", הנחתי, "אתה זוכר שכשסיפר על סיורו במבצר הוא אמר 'אור דק של ירח חדר דרך חריץ בקיר שליד התקרה, ויצר צל אלכסוני על הקיר הנגדי'? הוא הוסיף שזה לא עזר לו הרבה, אז הוא הדליק שוב את פנס. נראה שהוא התייחס לתאורה במקום בקשר לירח ולא חשש לגלות לכולם שהאור הגיע בזווית מסוימת על הקיר הנגדי. נראה לי שהוא לא חיפש במקום שאליו הגיעה קרן האור הדקה, וזה מה שאנחנו צריכים לחפש! לכן צריך לצאת דווקא בלילה, כך נוכל לראות את המקום שהיה מואר בליל ראש חודש לפי תיאורו של דניאל וגם על ידי זה נקדים את דניאל".

אלון הסכים איתי. לפחות בדבר הזה היתה בינינו הסכמה מוחלטת. הוא הציע שניקח איתנו גם את ארז. ארז כבר היה במבצר בפעם הקודמת ואפשר לסמוך על כושרו הגופני, וגם שיביא איתו אמצעי טיפוס ואמצעי הגנה. במרחק מה ראינו את הירח היורד ונעלם מעבר לרכס הגבוה שלפנינו. אלון תיאר עם ארז להיפגש מחוץ לאוהלים בשתיים בלילה. כשיצאנו ראינו אותו כבר מחכה, כשעל גבו תרמיל עם ציוד מתאים. אני הבאתי איתי את המצלמה למקרה שנמצא משהו חשוב שקשה לפרק או לשאת החוצה.

התחלנו ללכת בשקט לעבר המבצר. בדרך הצעתי להם שנתמקד במעבר התת-קרקעי ובאזור הקברים, בכבש היורד למטה לתוך המבוך הבנוי ממעברים חצובים בסלע. בחוץ היה קר ושריקת הרוחות נשמעה כמו יללת מכשפים מבעיתה. לא פלא שהמקומיים מפחדים, שיקשקתי. לרגע התחרטתי ורציתי 'לרדת' מכל התוכנית הזו. בשביל מה באנו לכאן, לכל הרוחות? זה מטורף לגמרי, חשבתי.

הירח, שכבר לא היה חרמש דק, האיר את החשכה ונראה כמו פנס בהיר במרומי השמים השחורים. ארז עזר לנו לעלות בעזרת סולם החבלים וחיש קל הגענו לחצר וממנה ירדנו למעבר התת-קרקעי ולאזור הקברים. המקום היה צפוף והאוויר היה דחוס. הרגשתי מחנק. ירדנו בכבש למעברים החצובים בסלע. הארנו את סביבותינו בפנסים חזקים, כשאנו סורקים את הקירות, הרצפה והפתחים. ככל שהעמקנו לרדת התגבר השקט האופף את המקום. שקט כבד, בעל נוכחות. במשך יותר משעה חיפשנו ביסודיות, בתחילה את הפיצול השמאלי ואחר כך את הימני, אך לא מצאנו דבר. חיפשנו בעיקר בקיר הנגדי לקיר החיצוני המערבי של המבצר. הפעם לא היתה שום קרן אור מהירח.

נזכרתי שלמדתי על מהלך הירח, שבלילות שחרמש הירח צר הירח נראה מרוחק מאוד. הסיבה לכך היא מסלולו האליפטי סביב כדור הארץ. בימים שהוא דק הוא נמצא בקצה המרוחק של האליפסה והזווית שלו עם האופק קטנה ביותר. לכן אחרי כשעה הוא נעלם במערב. אם כך, הזווית של הירח בראש חודש צריכה להיות שטוחה, במיוחד אחרי 55 דקות. אומנם האופק רחוק יותר כשאנו על הרים גבוהים, אך מאידך כשהירח מתקרב לאופק הוא מוסתר מאחורי הרכסים שסביבנו. אז יוצא שקרן האור אמורה לפגוע במקום גבוה בקיר הנגדי.

"אולי בתקרה?" עלה לפתע רעיון במוחי.

הארנו שוב בפנסינו, ו... צמרמורת חלפה בגווי.

על התקרה מעל הקברים התגלה ציור צבעוני גדול.

התקרה כאן היתה מחופה בטיח ועליו היה מצויר הציור. בציור נראה אדם מקבל מתנות כשידיו מורמות לפני מלך היושב וכתר על ראשו. אנשים חשובים, כנראה אנשי המלך, מלבישים את המקבל בגלימות מפוארות בצבעי ארגמן ותכלת. המלך מעביר טבעת זהב עם חותם מידו לידי מקבל המתנות ושם על צווארו שרשרת המורכבת מארבע שורות של כדורי זהב. על פגיון ברזל שבאבנטו, שעליו פיתוחי זהב, ישנה כתובת, כנראה שמו של מקבל המתנות.

"מגניב, לחש ארז בהתפעלות.

"זה נראה כמו טקס מינוי של מלך." שיערתי.

"זהו כנראה טקס המינוי של יוסף למשנה למלך," ניחש ארז, שבמהלך המסע נוכחנו בבקיאיות בתנ"ך, "השרשרת היא רביד הזהב שקיבל יוסף בעת מינויו, וטבעת החותם היא סמל שלטונו".

"מאיפה היו להם צבעים יפים כאלה?" תמהתי.

"הם כנראה נעזרו בחומרים מהצומח. כנראה שהביאו איתם את הידע הזה והעבירו אותו מדור לדור."

המשכנו לבחון את התקרה וסביבותיה. מעל הפתח, סמוך לתקרה גילינו אבן ועליה שתי מילים בכתב עברי עתיק. ארז הצליח לקרוא - 'צפנת פענח'. מימין לה היתה אבן עליה כתוב 'צפנ', על אבן לפניה 'צפ' ועל אבן אחת קודם כתובה האות 'צ'.

"מוזר", לחשתי ביראת כבוד, "מה פשר המחרוזת הזו? 'צ צפ צפנת'?" זה מזכיר את הכתובת 'נ נח נחמ נחמן'."

"כן!" אמר ארז, "שמעתי מד"ר אפלבוים שבמקורותינו כתוב, נדמה לי שאמר במסכת פסחים, שהוספת אות של שם בכל פעם היא הגדלת כוח רוחני."

בצד השני מצאנו מחרוזת אבנים דומה, אבל הפוכה - 'פרעה רעה עה ה'.

ארז מיד אמר: "מלמדים אותנו כאן, בדרך רמז, שכדי למעט את כוחו של הרע יש לומר את שמו בהפחתת אות בכל פעם". כלומר, זו שיטה להתגבר על הרע. והוספת אות היא שיטה להורדת שפע."

המשכתי להאיר בפנסי לעבר הפתח. בסמוך למילה צפנת, בתקרה, היה הכתר שעל ראש המלך. פתאום עלה בדעתי לבדוק את הגימטריה של המילים. נזכרתי שד"ר אפלבוים סיפר שחישוב ערך המספרי של המילים זו שיטה קבלית עתיקה. הוא הסביר שזו נומרולוגיה מיסטית בעלת השלכות חזקות. התברר ש'צפנת' בגימטריה זה 'כתר' ושניהם שווים ל- 620.

"כנראה רמז כאן מספר שאיתו מגיעים למקום מוצפן עם סוד בתוכו, לחשתי.

הפעם לא היה מי שילעג לרעיונותי או ישמור אותם לעצמו.

הרגשתי שאנחנו הולכים למצוא משהו גדול. צדקתי.

החלטנו לספור 620 אבני קיר מאבן הכותר, עליה המילה 'צפנת', והלאה.

"זהו, זאת האבן ה- 620", נשפתי בסיום הספירה. הבעיה היתה שהאבן הזו היתה בתקרה. ארז הרכיב את אלון על כתפיו ואלון ניסה לשחרר את האבן, כשהוא תופס אותה משני צידיה ומטלטל בעדינות.

עצרתי את נשימתי.

רשרוש קלוש נשמע ממרחק. הבטתי לצדדים בחשש, מקווה שנסיים כאן מהר ונחזור כבר. כף ידי האוחזת בפנס היתה מזיעה.

להפתעתנו האבן התנתקה די בקלות. אלון תחב את ידו בזהירות והוציא משם חבילה עטופה בשני עורות חיה. בתוכה היתה קופסת עץ.

אלון הושיט לי את הקופסא וכולנו בחנו אותה. היה חרוט על המכסה: **"שומר הסוד"**. אלון ירד מכתפי ארז, והרים את המכסה בעדינות.

אפשר היה לחתוך את המתח באויר באולר.

לפנינו נגלה קלף מונח בתחתית הקופסא. ארז ניסה את כוחו בקריאת הכתב העתיק. הצצתי מעבר לכתפו אבל עדיין לא הצלחתי לראות את אותיות. אחרי כמה ניסיונות התקבל לבסוף משפט שלם וברור של חמש מילים: **"יוסף צינור שפע לעולם כולו"**. ההתרגשות היתה בשיאה.

אורו של הפנס החל להיחלש. הרגשתי שעצבנות ולחץ משתלטים עלי, למרות ההתרגשות מהמציאות החשובות.

ארז לא נראה מוטרד מאוירת המיסתורין שסביבנו. הוא הציע לנסות לשחרר גם משהו בתוך הקופסה. הוא ניסה למשוך את לוח העץ עליו היה מונח הקלף.

להפתעתנו הלוח אכן התרומם. מתחת לתחתית נשלפת היה מונח קלף נוסף. חיכינו במתח לתרגום.

ארז הקריא את הכתוב עליו: **"מי שיש לו את הכוח למשול על עצמו - יכול לשלוט על כל העולם"**.

קליק רועם של מצלמה הידהד בחלל.

שלושתנו סובבנו בבת אחת את ראשו וראינו מאחורינו את דניאל ניצב עם מצלמה ומצלם את המימצא. ההלם השאיר אותנו לרגע נטועים במקומותינו.

ואז דניאל שלף משהו מבריק מכיסו.

זה היה אקדח, והוא היה מכון ישירות אלי.

"תנו לי את הקופסא!" פקד.

פרק כ"ז - המאבק על הסוד הקדום

אלון היה הראשון שהתעשת. הוא תפס את סולם החבלים שהיה תלוי על כתפו ובשאגה חנוקה זרק אותו לעבר דניאל במטרה ללכודו בתוך אחת הלולאות. הניסיון החטיא. דניאל נסוג לאחור. עיניו נפערו בהפתעה. באותו הרגע זינק ארז מהצד השני על דניאל, כשידיו מונפות למעלה כדוב שכול, ותפס אותו מאחור באחיזת בריח משתקת. האקדח נשמט מידו ועף לרצפה. אלון רץ לעברם כמו שור זועם, שלף את האולר שהיה בנרתיק בחגורתו וכיוון אותו לצווארו של דניאל.

"אלון, לא!!!" צעקתי בבהלה. אלון צרח לעברי: "תביני, זה או הוא או אנחנו. הוא כבר הוכיח את נכונותו לחסל אותנו, ועכשו הוא הגיע עם אקדח!"

לא ידעתי מה לומר. היה היגיון בדבריו, אבל להרוג? ואז נזכרתי במה שהיה כתוב על הקלף: "מי שיש לו את הכוח למשול על עצמו - יכול לשלוט על כל העולם". הבנתי שיש כאן רמז וצריך להשתמש בזה כדי להינצל ולהציל. "חכה, תשלוט בעצמך!" צויתי עליו. "קודם כל תברר עם דניאל למה איים עלינו." "למה את מצפה?" שאל אלון בלעג מר, "בוודאי לך שימצא הסבר, שכמו תמיד ישכנע אותך". בכל אופן, ארז כנראה השתכנע מדברי וביקש מאלון להרחיק את הסכין ולאפשר לדניאל לדבר. אלון חרק שיניים וציית.

דניאל ניסה לנשום למרות אחיזתו החזקה של ארז סביב צווארו ודיבר בכבדות. "אני הבנתי שד"ר אפלבובים טועה ושזה המבצר של בני אפרים... בתמונה של הטבעת זיהיתי אותיות בכתב עברי עתיק... והיה כתוב שם 'אפרים בן יוסף'. הבנתי שצאצאי בני אפרים משומרון רצו לשמר את זהותם ולכן... נתנו את החותם הזה למנהיג השבט והעבירו אותו מדור לדור, כדי שכל תמיד יזכרו שהם מצאצאי שבט אפרים".

"אז למה לא ביקשת שנחזור למבצר?" שאלתי. "תיארת לעצמי שגם את תרצי לחזור למבצר בקרוב כדי לקחת... את הטבעת וחייתי לך. חששתי... תרצו ללכת לבד בלילה אז באתי בעקבותיכם. ואז שמעתי אתכם מקריאים את תוכן המשפט שעל הקלף. המשפט שעל הקלף רומז שאם תמשיכו לפרק את הקופסא... כדי לחפש תוכן נוסף במעמקיה תגרמו לנזק לידע נוסף המוצפן בה. זו הסיבה שאמרת... תנו לי את הקופסא וגם צילמתי אותה לפני שהקלף ישחת".

דניאל התקשה לנשום. זרועו השניה של ארז היתה כרוכה סביב חזהו וכלאה גם את זרועותיו. הוא שאף אויר במאמץ והמשיך לדבר. "הקלף הזה דבוק לתחתית הקופסא ואם תמשכו אותו בכוח, הוא... יקרע והאיוור שבגבו עלול להיהרס".

"איך אתה יודע את כל זה?" שאל ארז, כששרירי ידיו כבר רועדים ממאמץ ממושך. "מצאתי מפה... ובה... הסברים איך להגיע... לממצאים החשובים והסודות המוצפנים", אמר דניאל בקול צרוד, כשצווארו עדיין תפוס בידי ארז, "רק לא היה ברור מהמפה איפה בדיוק הקופסא".

"אבל למה כיוונת מולנו אקדח?" שאל אלון. מבטו היה רווי שנאה. הבחנתי שארז מפעיל לחץ באגודליו על העורק שבצווארו של דניאל, כדי לעודד אותו לשחרר מידע.

"חששתי שלא תישמעו לי ותהרסו... את הקלף לפני שאספיק להסביר", גימגם בקול חנוק, "התכוונתי מיד להסביר אבל לא נתתם לי הזדמנות. אם תשחררו אותי... אוכל לספר לכם באריכות את כל העניין".

אלון וארז התבוננו זה בזה ואז כל אחד מהם הנהן קלות בראשו. אלון מיד הוסיף: "בתנאי שניתי תאסוף את האקדח מהרצפה ותשמור אותו אצלה". נהנית מהעובדה שהוא סומך עלי ומיהרתי לקחת את האקדח ולתחוב לכיס הצדדי של האפוד שלי.

ארז שיחרר את אחיזתו בדניאל, אם כי לא עזב את הריתוק, ואלון התרחק מעט עם אולרו. דניאל שיפשף את צווארו ואז המשיך להסביר. "במפה היה ציור של הקופסא הזו עם תחתית נפתחת ומתחתיה קלף. במפה צויר ציור בגב הקלף והקלף היה נראה מחובר לתחתית. קלפים עתיקים כאלה נוטים להתפורר ולהישחק, וצריך לטפל בהם בזהירות רבה. בבקשה, תנו לאורנית לנסות לקלף את הקלף בעדינות ונראה אם אכן יש ציור בגבו".

אלון וארז שתקו לרגע שוקלים אם זה תרגיל או יש סיכוי שהדברים נכונים.

"בסדר", אלון היה הראשון שדיבר, "נתי, עשי כדבריו. נסי להסיר בעדינות רבה את הקלף מהתחתית".

כולם הביטו בי במתח רב ואני ניגשתי לתפקיד שהוטל עלי בידים רועדות. ניסיתי לא להילחץ ולא להזדרז בגלל שכולם מחכים ודניאל סובל. לאט לאט ובעדינות משכתי את הקלף. כולם עצרו את נשימתם עד שסיימתי את המלאכה בהצלחה והפכתי את הקלף.

"כן, הוא צודק!" הכרזתי בהתרגשות, "יש שם ציור".

"מה מצייר שם?" שאלו כולם.

"רק רגע, שחררו את דניאל. הרגע התברר שהוא דובר אמת".

"אני חושש שברגע שנשחרר אותו הוא יוציא מידנו את הקופסא. אולי הוא יודע עוד פרטים מהמפה שאותם עדיין לא גילה לנו," אמר אלון.

בכל אופן, ארז עזב את דניאל ורק אלון נשאר עם האולר שלוף בעמדת כוננות. בלית ברירה הסכמתי ובחנתי את הקלף. ציפיתי לתרשים מורכב, אולי של עשר הספירות או מנורה שבקניה יש מילים מיסטיות ומשפטים סודיים, והנה להפתעתי ראיתי ציור של גזע כרות וחוטך דק בעל עלים פורץ מתוכו.

"נו, מה מצייר שם?" דחקו בי כולם למראה הבעת פני המשתוממת.

"מזר, אני לא מבינה מה זה אומר ומה כל כך סודי בזה".

תיארתי להם מה יש בציור. כולם שקעו במחשבות. בנתיים החזרתי את הקלף בעדינות לקופסא וסגרתי אותה כדי שהקלפים לא ינזקו.

פתאום התחלתי לצחוק. אולי היה זה השחרור מהבהלה שבסכנה, או ההפתעה מהתגלית הסתמית בעוד אנו מצפים לסודות נשגבים.

"הייתי רוצה לראות את זה מקרוב," אמר דניאל והחל להתקרב אלי כדי לבחון את הציור.

ארז קרא אחריו: "עצור!" אך דניאל המשיך להתקדם ואמר שהוא חייב לצלם לפני שהקלף יתפורר. המצלמה היתה תלויה על כתפו השמאלית.

ראיתי שאלון מביט בריכוז בדניאל. ידו הימנית של דניאל היתה קרובה לחגורתו. היה שם נרתיק ובתוכו סכין.

"תני לי את הקופסא," דרש דניאל.

לא רציתי לעזוב את הקופסא. רעדתי מרוב אדרנלין, ופתאום מצאתי את עצמי שולפת את האקדח ומכוונת לעברו בהבעה נחושה. דניאל המביט בי במבט של "את-לא-תירי-בי, את-לא-מסוגלת-לעשות-רע" והמשיך להתקרב.

בשביר שניה הכל חזר אלי. כל המעשים התמוהים שעשה. כל ההסברים המפותלים לתכניו.

"חשבתי שאני יכולה להאמין לך," אמרתי בזעם, לא מסירה את מבטי ממנו, "לא חשבתי שככה תבגוד באמוני. אחי כל הזמן אמר לי לא להתפתות אחרי הרמאויות שלך".

בעוד אני מדברת המשיך דניאל להתקדם בצעדים קטנים לעברי. באיטיות ובנחישות.

"היו לך תירוצים מושלמים לכל הדברים התמוהים שעשית," אמרתי בקול מרוסק והתחלתי למנות את כולם, "הסברת למה הסתרת את מציאת הקמעות ואת מפת המבצר שבה מסומן מקום הממצאים, והסברתה למה אתה חייב להעביר מידע לארגון ניאו-נאצי, ולמה אתה צריך להטעות אותנו שמדובר בעגלי זהב".

דניאל עשה עוד צעד נוסף.

המשכתי להחזיק את האקדח מכוון ישירות אל חזהו ביד מתוחה ויציבה, והמשכתי בכאב: "ולמה דיווחת עלינו לכת האנטישמית ולמה פוצצת את הג'יפ וכמעט שהרגת אותנו, ו..."

לפתע הוא זינק לעברי וחטף ממני את האקדח. התקשיתי להאמין שהוא עשה את זה. אדרנלין ופחד הציפו את גופי.

באותו הרגע ארז קפץ עליו והאקדח נשטט מידי, התגלגל ונבלע בחשיכה. ארז זינק קדימה ושלח אגרוף עוצמתי לכיוון הלסת של דניאל.

דניאל התחמק ימינה והאגרוף היכה באוויר. עיניו התכווצו בכעס. בזריזות שלף מחגורתו סכין גדולה והניף אותה לעבר ארז.

בחשש פתאומי קפץ ארז לאחור, מנסה להגדיל את המרחק ביניהם. "תברחו," צעק לעברנו, והחל לרוץ לתוככי המעבר התת-קרקעי. אלון ואני רצנו בעקבותיו. קיוויתי שנספיק לתפוס 'פור' למקרה שדניאל יתעכב לחפש את האקדח.

נזכרתי באימרה של 'המכוער' מהמערבון: "When you have to shoot, shoot! Don't talk". במקום לדבר כל כך הרבה ולהסביר את התחושה הנבגדת שגרם לי, הייתי צריכה פשוט לירות. כנראה שלא הייתי מסוגלת לירות עליו והעדפתי ששוב ישכנע שהוא בסדר, שיש הסבר הגיוני למעשיו, ושאכפת לו ממני.

מאחורינו כבר שמעתי את צעדי הריצה של דניאל בנוסף לקולות הבריחה שלנו. רצתי מבוהלת כשהקופסא בידי האחת ובשניה גיששתי אחר קיר המעבר שהתפתל בהתאם למבנה הסלע.

"אז בסופו של דבר אלון צדק," חשבתי במהירות וכעסתי על עצמי ועל מה שעוללתי להם ולי. נשימותיהם הכבדות והמהירות מאחורי הזכירו לי להתמקד בהימלטות ולא לשקוע במחשבות. האבק שהעלנו בריצתנו הפריע לי לנשום והרגשתי מסוחררת ומבולבלת. לפתע נשמע קול יריה מאחורינו. הרעד ברגלי התגבר והרגשתי שאני עוד מעט נופלת. הבנתי שדניאל מצא את האקדח. יריה נוספת נשמעה. קולה הידהד בחלל המעבר התת-קרקעי בעוצמה. לא הצלחתי לנשום. הפחד שאשמע גוף נופל על הקרקע לפת את ריאותי. "עצרו," צעק דניאל והתנשף תוך כדי דיבורו, "אני לא מתכוון להזיק לכם. בסך הכל רציתי לראות את הציור מקרוב".

הפעם כבר לא האמנתי לו והמשכתי לרוץ, מנסה נואשות להגביר את המהירות. קירותיו של פיר הקבורה אליו ירדנו כאילו סגרו עלינו משני צדדינו ונאלצנו להתכופף תוך כדי ריצה. בסיום המנהרה היתה דלת האבן שעליה סיפר דניאל. ארז דחף את הדלת בכל כוחו ונדחק במעבר הצר שנפתח. אלון ואני נדחקנו בעקבותיו. בחדר הקטן אליו נכנסנו בשפיפה היה תא מלבני קטן על מפלס מוגבה כמו שסיפר דניאל. חלפנו על פניו וירדנו בכבש למטה לתוך מעבר חצוב בסלע. מזכרתי בדבריו של דניאל שכאן אמורים להיות חללים להחבאת אוצרות. מיששתי את הקירות בזריזות עד שחשתי בשקע בו יכולנו להסתתר שלושתנו בעמידה.

"יש לך את הרוגטקה?" התנשף אלון בלחש. הרוגטקה שלי הייתה איתי כרגיל בכיס הדגמ"ח. "כשהוא מגיע לכאן את מכוונת לעין שלו ויורה," פקד. "את תצליחי, אני בטוח," אמר. הוא הרים אלי עיניים מצפות וכאילו התחנן: נו, מה איתך? תשלפי כבר את הרוגטקה, למה את מחכה? ידעתי שאוכל לקלוע במדויק, אבל עם זאת כל נים בגופי צעק: לא, לא, לא! אני לא יכולה לעשות לו את זה. בחשיכה שסביבנו הרגשתי את מבטו של אלון נוקב בגבי. רק אור דק של ירח חדר מחרץ בחלק העליון של הקיר. הצצתי לעבר אלון ויכולתי להבחין בעיקר בשיניו הלבנות, החשוקות. ידעתי שלא אקבל הנחות. אלון לא יוותר. שלפתי את הרוגטקה מהכיס, הצמדתי את אחת מחלוקי האבן שהיו בכיס לרצועת העור, ומתחתי את רצועות הגומי. שתי דקות חלפו ודבר לא קרה. ואז רחש של צעדים זהירים התקרב אלינו. שניה אחר כך ראיתי את דניאל נכנס. מתחת לעיניו היו צללים שחורים. בכף ידו הוא אחז בעוצמה חפץ דקיק וזוהר. היה זה פנס שבראשו נורה בולטת. אלומת אור חדה חדרה אל שקע קיר קרוב לשלנו.

קול שבר של נורת הפנס המתנפצת הידהד בחלל הכבש. שברי זכוכית קטנטנים ניתזו לכל עבר ונחתו סביב בקשת רחבה ומנצצת. ואז חזרה החשיכה לשרור במקום. באור הירח הקלוש ראיתי במטושטש את דניאל מנתר לאחור בבהלה. חלק מהרסיסים נפלו עליו ונתפסו בבגדיו ובשערו. האקדח שבידו השניה נשמט, כנראה מעוצמת ההפתעה. הוא הביט המום בפנס השבור שבידו והיה מבוועת. מרוב בלבול החל לרוץ לאחד המעברים בהמשך ולהתרחק מאיתנו.

"למה עשית את זה?" סינן אלון בזעם. "רציתי שיבין שיכולנו לחסל אותו, אבל לא עשינו את זה," אמרתי בלחש. "מאוד חכם!" לחש כשלעג ומשטמה בקולו, "הפסדת את ההזדמנות היחידה שהיתה לנו להינצל".

"אבל לפחות האקדח נפל לו מהבהלה," אמרתי. לארז לא היה זמן לוויכוחים. "בואו ניקח את המעבר השני. הוא כנראה עולה לחצר החיצונית". ארז התחיל להתקדם ואלון אחריו. התלבטתי אם נכון לעשות כך. חששתי שדניאל הבין שאנחנו בעמדת כוח, מוסתרים בעוד הוא חשוף. אולי הוא קלט שאנחנו שם ורק העמיד פנים שלא גילה ופנה למעבר. אחרי שנצא כמו עכברים מהחור הוא עלול לחזור בעקבותינו.

"קדימה," נשמעה לחישה רועמת מכיוון אלון. נאלצתי לצאת בעקבותיהם. 'חבל שלא התעכבנו לחפש את האקדח', חשבתי.

שתי דקות אחר כך שמענו קול צעדים מהדהד מאחורינו. לפתע נתקלתי באבן בולטת והשתטחתי אפים ארצה בחבטה כואבת.

"קומי מהר, אנחנו כבר קרובים ליציאה," קרא אלון לעברי והחל להאט. הוא עצר, הסתובב, חזר כמה צעדים לאחור והושיט לי יד. תפסתי את ידו והתחלתי להתרומם.

באותו רגע דניאל הגיע אלי, תפס אותי בעוצמה ביד אחת, ומשך לעברו, עד שידו של אלון נשמטה ממני. ואז הצמיד את הסכין שלו לגרוני.

"זרוק את האולר שלך," איים דניאל בקול קר על אלון, "או שאפגע באחותך".

האימה היכתה בי במלוא עוצמתה.

רגלי רעדו וניסיתי לסנן כמה מילים. "אני הצלתי אותך... מהאולר של אלון," גמגמתי, "ואפילו יכולתי להרוג אותך עם הרוגטקה... אבל פגעתי בכוונה רק בפנס. בבקשה...תרחם עלי," התחננתי.

אלון היה חיוור ורגליו רעדו. הוא זרק את האולר לארץ באופן שדניאל יבחין בכך ויעזוב אותי.

אצבעות קרות של פחד לפתו את גרוני ושוב נרעדתי.

"תירגעו, לא היתה לי כוונה להרוג או לפגוע במישהו, בוודאי לא באורנית," חזר דניאל לדבר בקול

רגוע.

אני כבר לא ידעתי מה לחשוב. אחרי כל כך הרבה פעמים שדעתי עליו השתנתה מקצה לקצה, העדפתי לא לנסות להגיע למסקנה לגבי. פזלתי לעבר הסכין הענקית וניסיתי להתכווץ ממנה והלאה, כאילו שמרחק של עוד מילימטר ישנה משהו אם הסכין ינעץ בי. דניאל עזב אותי והחזיר את סכיני למקומו. נשמתי לרווחה ואחזתי בקיר כדי לא ליפול. עם הסרת האיום והיעלמות הפחד שאפף אותי, התפנה מקום לכעס כלפי דניאל שפשט בי מיד.

"תקשיבו לי," הוא החל להסביר בסמכותיות כהרגלו, "נכון, אני מודה, הגעתי למשלחת קודם כל בשביל חפצי האומנות הארכיאולוגיים וערכם הכספי העצום, אך תוך כדי המסע עברתי תהליך בו הבנתי שמה שחשוב לי הוא לעזור בחיפוש אחר השבטים האבודים ולהביא לאיחודם עם כלל העם. בעצם, עליכם לדעת שהיתה לי גם סיבה חשובה נוספת להצטרפותי למסע, והיא - הרצון למצוא את המשותף בין המוצא הבריטי-אירי שלי לבין המוצא הישראלי, כלומר שבטי ישראל האבודים. לאחרונה חקרתי וביררתי את הנושא וקיוויתי לגלות במסע מימצאים וראיות שיוכיחו את זה. אני רוצה להתחבר לשורשים העתיקים שלי."

בתקופה ששהיתי במחיצת המשלחת התרשמתי מכם, הישראלים, ובמיוחד מאורנית, מהאידיאליזם שלה, מטוהר ליבה ומסירותה לכלל. יש בכם, הישראלים, משהו מיוחד – שאיפה לצדק, להקרבה למען העם, לערכים, לשותפות, לנתינה. הרבה דברים שלא ראיתי באנשים שונים שפגשתי בכל מסעותי בעולם במשך השנים. לכן החלטתי להפסיק לשתף פעולה עם הכת הניאו-נאצית שהשתלטה עלי, גם אם ידרש ממני סיכון ואפילו מסירות נפש. אני מרגיש מרומה ומנוצל על ידם. נתתי בהם אמון והם השתמשו בי כדי להשיג מימצאים וידע שהם צריכים, שוב ושוב. אני לא מוכן להמשיך להיסחט על ידיהם, ויחד עם זאת אני רוצה לעזור בחיפושים, וגם להתחבר, כבן השבטים, עם כלל העם."

הייתי בטוחה שאני באמצע חלום או משהו. איך יתכן שרק לפני רגע סכין הוצמד לגרוני תוך איום על כולנו, ובמשנהו אנו שומעים התוודות שכזו. הדבר היחיד ששכנע אותי שדניאל דובר אמת, היתה העובדה שעכשו לא היה לו אינטרס ל"שחק אותה" כאדם טוב, כדי שלא נחסלו, כי בשלב זה אנחנו היינו בסכנה ממנו ולא הוא מאיתנו. כנראה שהאיפוק האופייני לו הסתיר את רגשותיו העמוקים ואת הצורך שלו בהשתייכות ומשמעות. בכל אופן, האימה שתקפה אותי ברגעים המפחידים גרמה לי לחולשה ורעד ברגלים עד שנאלצתי להתיישב ולהישען בגבי אל הקיר הקר. בקושי הצלחתי לנשום. דניאל המשיך. "ד"ר אפלבוים סיפר לי על כך שבתקופת המקרא היו שתי קבוצות עיקריות בעם ישראל ובמנהיגיה – יהודה ויוסף. עוד במצרים - יוסף דאג לצד הפיזי של העם ויהודה דאג לצד הרוחני של העם. שני המנהיגים שונים ומנוגדים ובכך משלימים זה את זה. הנביא יחזקאל התנבא לגבי אחרית הימים והאיחוד של עם ישראל. איחוד השבטים האבודים מממלכת ישראל, שעיקרם שבטי אפרים ומנשה, בני יוסף, עם העם היהודי, שעיקרם בני שבט יהודה, ובנבואתו נאמר לו: 'קח לך עץ אחד וכתוב עליו: ליהודה ולבני ישראל חברו, וקח עץ אחד וכתוב עליו: ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חברו'."

'הוא יודע את הפסוק בעל פה,' חשבתי בהשתאות.

"הדימוי הזה," המשיך, "בא לרמוז שהאחדות שנחוצה בעם ישראל היא לא סתם חיבור של שני חלקים, אלא כמו הרכבת שני עצים. זהו רמז שיהודה ויוסף יהפכו לעץ אחד. העליון זה יהודה והבסיס זה יוסף. כאן נרמז שאחדות ישראל בבוא הגאולה לא תהיה אחדות של שוויון, אלא תהיה משני מרכיבים שונים שמשלימים האחד את השני, כמו חלקי פאזל שמתחברים במדויק אחד עם השני."

בעוד הוא מדבר הרגשתי בצד גבי משהו בולט. מששתי וחשתי גוש, בצורת שופר קטן. משכתי והחפץ יצא ממקומו. לפני שידעתי אם יש לחפץ משמעות, דחפתי אותו לכיס הצדדי בדגמ"ח שלי בתקוה שדניאל לא הבחין בכך. לא יכולתי לצפות את תגובתו ולכן העדפתי להסתיר את זה.

בנתיים דניאל המשיך. "זה כמו בגוף שלם. ישנם איברים חשובים יותר ויש חשובים פחות, והגוף עובד באמצעות שיתוף הפעולה בין כולם. הבסיס, תורם לעץ את היכולות הפיזיות - חוזק ויציבות, והעמקת שורשים. והעליון שמתלבש על הבסיס תפקידו להניב פירות. שני החלקים זקוקים אחד לשני. הנביא יחזקאל אומר 'ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ, בהרי ישראל ומלך אחד יהיה לכולם למלך, ולא יהיו עוד לשני גוים ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד'. יחזקאל, שראה את חזון העצמות היבשות ובישר את תחיית העצמות, לימד שהתחיה השלמה תתרחש עם האחוה של שני חלקי האומה."

אני, "סיכם דניאל, "רואה עצמי כבן שבטי ישראל שמהם נוצר גם העם האירי. הייתי רוצה להיות חלק מהאחדות שעומדת להירקם כאן. מצאתי כאן אומה שלמה שבמשך דורות שאפה לצדק ולדאגה לזולת, עד כדי כך שתכונות אלו הוטמעו בגנים שלהם, אפילו בקבוצות שהקשר איתם ניתק. העם בכללותו מהווה כוח מוסרי גדול בעולם, והם עכשו מתאחדים מחדש. אני רוצה להיות שייך לעם כזה". הוא נשם עמוקות. "עכשו, מה שבאמת חשוב לי זה להיות עפ"י הידע הסודי והערכים הנוספים שאבדו לעם ונמצאו כעת, ולדאוג לשמירת הסוד העתיק שלנו."

הוא נשמע די משכנע. אולי אפילו יותר מדי.

פרק כ"ח – ברית עם

בדרכנו חזרה כבר עלה השחר. לפני כן אסף דניאל את אקדחו מהמקום בו נשמט. את הדרך מהמבצר עשינו בשתיקה. רק כשהתקרבונו שבר דניאל את השתיקה. "אני רוצה להבהיר משהו...", כחכח בגרונו כדי לפתוח בדברים, "אל תחששו שלקחתי סיכון לפגוע באורנית כשהצמדתי אליה סכין. כנראה לא שמתם לב, כי היה חשוך במקום, אבל הפגיון השלוף שלי היה בתוך נרתיקו, כלומר הלהב כולו היה מכוסה ורק הידית שבהקה היתה חשופה, כך שגם אם הייתה קוראת תקלה והסכין היה מתחכך בה, לא היה קורה כלום. הנרתיק עשוי מעור פיל והוא עבה ובטיחותי".

אז סתם נבהלתי, חשבתי לעצמי והרגשתי ממש מגוחכת. כדי לטשטש את תחושתי המטופשת אמרתי: "אני חושבת שאני עצמי הייתי צריכה להיות עשויה מעור של פיל, כדי לא לפחד כל כך". אלון צחק, כנראה מהקלה יותר מאשר מהבדיחה. דניאל הביט לעברי במבט מתנצל. "סליחה אם הבהלתי אותך. אני גם מתנצל אם הכאבתי לך בלי כוונה. לא הייתה לי ברירה. אני מקווה שאת מבינה".

"כן, כן, גמגמתי, לא בטוחה בכך. הרגשתי שאם כבר הנושא עלה יש משהו נוסף שמטריד אותי. "אתה יודע, דניאל, מה שהפחיד אותי במהלך המרדף יותר מהיריות שלך היה החשש שלא נספיק לשמוע את הירייה...". דניאל פרץ בצחוק ואז הרצין ואמר: "הרי הבנתם כבר שלא רציתי לפגוע בכם ולכן השארתי את הסכין בתוך נרתיקה. בכל אופן, לגבי הירייה, לא היתה לי סיבה לחשוש. יריתי רק כלפי מעלה כדי לגרום לכם לעצור. את כנראה לא מודעת לעובדה ששום אירי לא ירה לאדם בגבו". סימני השאלה שהצטיירו בפנינו זירזו אותו להסביר את מה שעבורו היה חוק חיים (או מוות). "ככה זה אצל האירים, גם אם יפספסו את ההזדמנות לחיסול אויבם המר ביותר. זה פשוט לא מכובד או מוסרי לירות בגב. ג'נטלמן תוקף רק בדו-קרב פנים אל פנים!".

"אבל בהתחלה, כשצילמת את הקופסא שבידי, כיוונת את האקדח אלי, לחזית? מה תאמר עכשיו, שאירי לא יורה באישה? או שלא היו כדורים באקדח?" הוא צחק. "דווקא היו כדורים", אמר בטון רציני והשתהה מעט, "... רק שהיו אלה כדורי סרק. זו גם הסיבה שלא חששתי שתירי עלי, למרות שתיארתי לעצמי שאת מסוגלת לכך, אם לדעתך יש צורך...".

ניסיתי לברר עם עצמי, תוך כדי הליכה, ביני לבין עצמי, האם באמת הייתי יורה בו? ולמה התעכבתי כל כך עם הדיבורים והבעת אכזבה וכאב? אולי באיזשהו מקום, בתת-מודע, העדפתי לא לפגוע בו. אולי קיוויתי שזאת אי הבנה והוא לא כזה נוכל ורשע. אולי ייחלתי שיסביר את עצמו, שיוכיח שהיו אילוצים, שזה לא מה שאנחנו חושבים.

ולמה בכלל הוא מחזיק אקדח? שאלתי את עצמי. הרי יש לנו כבר מאבטח עם אקדח. ואיך בכלל יש לו רישיון לשאת נשק?

כששאלתי אותו על כך הוא אמר שהצליח להשיג אישור כמאבטח נוסף של המשלחת. הוא פשוט מרגיש בטוח יותר במקומות נידחים שכאלה עם נשק, אם כי עד כה לא היה לו צורך בו והוא נשאר בתיקו.

"היתרון בכדורי הסרק שבהם הצטייד", אמר, "שהם מבהילים את המתקיף, אבל לא מזיקים". "לא מזיקים?" הרהרתי באירוניה, 'נכון, פיזית לא, אבל התקפת לב הם בהחלט יכולים לגרום. אפשר לומר שזאת התראה טובה, אבל לא לבעלי לב חלש'.

כשהגענו למאהל דבר ראשון הערנו את ד"ר אפלבוים וסיפרנו לו בהתרגשות על המימצאים החדשים מהלילה. הוא התפלא שיצאנו לבדנו ובלילה. הפטרנו משהו על כך שלא הייתה לנו סבלנות לחכות.

"מצאנו סודות גנוזים של בני אפרים", התלהבתי. "אלה רמזים שהחביאו עבור אנשים מעם ישראל, שרק הם יוכלו לפענח ולהשתמש בידע שמוצפן בהם". הרגשתי שהגענו לנקודת מיפנה משמעותית שקידמה אותנו מאוד במטרתנו.

*

לאחר שחלפה ההתרגשות הראשונית מהמימצאים, שאלתי את ד"ר אפלבוים: "שמעתי מדניאל שיש בבריטניה כת שנקראת 'בני ישראל הבריטים' המאמינה שהשבטים הבריטים הקדמונים, ובעיקר בני המלוכה האנגלו-סקסים, היו צאצאים ישירים של עשרת השבטים האבודים. שמעת על דבר כזה?"

"כן", הוא ענה מיד, "יש סברה שהנביא ירמיה, שגלה למצרים עם שארית פליטת יהודה, יצא משם לאירלנד בשנת 568 – 583, עם סופרו ברוך בן נריה, תלמידו הנאמן, ועם נסיכה מבית המלוכה של

יהודה בשם תָּאָה-תָּפִי, בתו של צדקיהו המלך⁸. נסיכה זו שלטה באירים הקדמונים, וצאצאיה הינם כיום מלכי בריטניה. יחד עם המלכה נכנס האריה, של יהודה, כסמל הגבורה של אירלנד.

"אז לפי סברה זו מלכי בריטניה הם מצאצאי יהודה, ולא מצאצאי השבטים האבודים," טענתו. פרופ' אוליב, שהתעורר בנתיים גם הוא, התיישב בקרבת מקום. הוא ניסה להתיר את הסבך עם הסבר אחר. "ישנו ספר עתיק של תולדות ההתיישבות באירלנד הנקרא 'ספר הפלישות'. שם מסופר כי אבותיהם של האירים היו במצרים והצטרפו למשה ביציאת מצרים - כלומר היו חלק בני ישראל באותה תקופה. בפלישה החמישית לאי, בשנת- 700 לפני הספירה, זמן הגליית אשור, הגיעו אנשי טואַטָה דָּה דָּן, שהם אנשי הא-ל. הפירוש לכך בספרם הוא - עם ישראל. הקבוצה הגיעה בספינות, גירשה שבטים אחרים והשתקעה שם. מאוחר יותר קבוצה ממוצא המלוכה של בית דוד הגיעה לאירלנד מהמזרח הקרוב, כנראה הכוונה לנסיכה בתו של צדקיהו."

"אגב," הוסיף ד"ר אפלבוים, "האירים מזכירים בתכונותיהם את שבטי ממלכת ישראל, בהיותם בעלי שאיפה לצדק חברתי. הם ידועים באופיים המרדני וברצונם לעצמאות, ויחד עם זאת בטוב לב, אכפתיות ורגישות לזולת".

דניאל, שהקשיב כל העת להסברי המלומדים תוך כדי פיתום מקטרתו, התערב בשיחה. "נכון בהחלט. הם גם מאוד מאוחדים ושבטיים. יש להם מסירות עמוקה למשפחה ולעם, וכן כבוד וצייתנות לדור הקודם. ו... הם גם נזהרים מעין הרע."

גם אלה וצאלה התעוררו לשמע קולות השיחה הנרגשים והתיישבו לידנו להקשיב לדיון. דניאל מצץ את מקטרתו ושאף לקירבו את הטבק. הוא נראה מהורהר. ריח ארומאטי התפשט סביב ודיגדג בנחירי.

"בעצם," אמר פרופ' אוליב, "אביו של דניאל הוא אירי, אז יוצא שיש בו משהו מצאצאי השבטים האבודים!" הכריז בהתלהבות, את מה שכבר סיפר לנו דניאל.

ארז צחק. "באופן הזה, עוד מעט יתברר שבכל אומות העולם מעורבים צאצאי עשרת השבטים".

דניאל צחק גם הוא. "יותר מזה," אמר, "עושה רושם שכל הקבוצות המרדניות, העזות ושוחרות העצמאות בעולם הן מעשרת השבטים," אמר והפריח עשן סמיך מהמקטרת, "הצ'לנים בגרוזיה, הטליבאנים באפגניסטן והאירים באירלנד. אני מתאר לעצמי שהאנטישמיים בעולם ישמחו להשתמש במידע הזה נגד ישראלים."

"רק זה חסר לנו," הפטרתי.

שקעתי במחשבות על הדברים שנאמרו.

משהו לא הסתדר לי. "אם זה נכון שירמיהו ובת המלך צדקיהו וסופרו הנאמן עזבו את מקום גלותם במצרים והפליגו לאירלנד," התחלתי, "יש פה משהו לא מובן. למה שיצאו מהמקום בו התמקמו קבוצת הגולים? ואם כבר לעזוב, למה לבדם?"

"שאלה טובה," אמר ד"ר אפלבוים, "היה נשמע הגיוני יותר אם קבוצה גדולה מהגולים היתה עוזבת ונודדת הלאה." הוא נראה מהורהר, מעבד במוחו את העובדות ומנסה להגיע למסקנות.

"ידוע לי לגבי הנביא ירמיה," המשיך ד"ר אפלבוים לטוות את חוט מחשבותיו, "שחלק מנבואותיו היו מופנות לבני ממלכת ישראל, כנראה לאלה שנותרו אחרי הגלייתם. הוא גם הלך אליהם וניסה לשכנעם להצטרף לממלכת יהודה ולהתאחד איתם. חלקית הוא הצליח בכך. ובנוסף, עוד בתקופת בית עמרי בממלכת ישראל היו ניסיונות לשלום בין שתי הממלכות, ע"י קשרי נישואין בין בתי המלוכה ושיתופי פעולה. אולי... ירמיהו תכנן שוב ליצור קשרי נישואין בין יהודה לישראל, למען האחדות העתידית בעם. הרי בבירכת משה לעם נרמז שכדי להביא לאחדות צריכים להתאחד קודם כל ראשי העם."

"יכול להיות!" אמר דניאל, "הרי ב'פלישה החמישית' לאירלנד הגיעו גולי ממלכת ישראל, אנשי ה-טואַטָה דָּה דָּן ואיתם כנראה צאצאי בית המלוכה של ממלכת ישראל, מבני אפרים ומנשה. אולי המלך האירי Eiochoaid, שנשא את בת המלך צדקיהו, מלך יהודה, היה בעצם צאצא של מלך ישראל."

"כן," הוסיף פרופ' אוליב, "בספר חזון ברוך א' של ברוך הסופר, מי שכתב מגילות נבואה מפיו של ירמיהו, מסופר שברוך כותב אגרות לתשעה השבטים וחצי השבט שבאשור, ואל שני השבטים וחצי השבט שבבבל, כלומר היו ביניהם קשרי מכתבים והם ידעו על מקום הימצאם."

"והאיחוד הזה בין מלכי יהודה וישראל באירלנד," השלים ד"ר אפלבוים את הרעיון, "שיצר שושלת מלכים שהיו מאוחר יותר למלכי בריטניה, הוא שהביא להקמת מדינת ישראל בארץ ישראל. הרי בהצהרת בלפור נכתב: 'ממשלת הוד מלכותו', כלומר מלך אנגליה, 'מביטה בעין יפה על ייסודו של בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל...'"

⁸ הגולים מישראל במצרים התיישבו באי יב הייתה בירת המחוז Ta-Seti ואולי זה המקור לשמה של הנסיכה תָּאָה-תָּפִי

"ידוע לי", אמר עוד פרופ' אוליב, "שד"ר חיים ויצמן, מראשי התנועה הציונית בבריטניה, שפעל למען קבלת ההצהרה, זכה לברכת מלך אנגליה, ג'ורג' החמישי. המלך אמר לו: 'בכתבי הקודש כתוב שהיהודים ישובו לארץ ישראל. אני מאושר שממלכת מסייעת לדבר'."

"ומעניין..." הררה ד"ר אפלבוים בקול, "השם של המלך האירי אֵיוֹכִיד נשמע כמו 'אֶחָד'. לפי מסורת התימנים, הבוכרים, האשכנזים והניקוד הטבריאני המקראי - הוגים את הקמץ כחולם, וזה נשמע 'אֶחָד'."

"זה גם דומה קצת לשם אחאב, מלך ישראל", הוסיף ארז.
 "אולי כמו שם הנביא אחיה, שמרמז על הרצון לאיחוי בין השבטים, שם המלך האירי-ישראלי מרמז על רצון לזכור שעליהם להתאחד עם ממלכת יהודה", שיער ד"ר אפלבוים.
 ארבעתנו, ארז, אלון, דניאל ואני, היינו מותשים מאירועי הלילה ופרשנו לשנת בוקר ארוכה. אומנם הייתי סקרנית לבחון את המימצא דמוי השופר, שבלט מהקיר עליו נשענתי כשהתיישבתי על קרקעית המנהרה, אך העייפות הכריעה אותי ודחיתי את זה להמשך.

*

כשקמנו מהמנוחה סיפרתי לאלון על המימצא שלי ושלפתי אותו מכיס. עכשו התפנית לבחון אותו מקרוב. למרות שהוא דמה לשופר הוא נראה קצת שונה – פונה הצידה ואז קדימה וצבעו שחור. אלון העלה השערה שזאת קרן של חיה אחרת ולא של כבש. הצורה הזו הזכירה את הקרן של היאק. הצד שפונה הצידה היה מכוסה בשכבה, מעין שעווה כהה.

"אולי הקרן היתה מודבקת לקיר בעזרת שעווה זו. אולי כך יכלו להשתמש בקרן כלפיד תאורה."
 "אבל זה נמצא במקום נמוך בקיר, קרוב לקרקע", סתרתי את סברתו, "וחוץ מזה, זה היה תקוע בקיר עד מקום הכיפוף הפונה קדימה. אולי יש משהו שמוסתר מתחת לשעווה", העליתי השערה, "אולי כדאי לקלף את זה ולראות אם יש משהו מאחורי זה. אולי רמז מוצפן, או כתב חידה."
 "את שוב עם הדמיונות שלך. כנראה קראת הרבה ספרי מתח לאחרונה. מה פתאום כתב חידה? מה זה, משחק חפש את המטמון?"

"למה אתה מיד פוסל כל רעיון שלי. בוא ננסה לקלף את השעווה הזו. מקסימום לא נמצא כלום."
 "אבל אנחנו יכולים להרוס את המימצא", טען אלון.
 "זה בסך הכל קרן של יאק, זה לא מימצא מסעיר... כמובן, כל עוד לא נמצא כיתוב כלשהו מתחת לשעווה."

"אוקי", הפטיר אלון. "על אחריותך. אם דניאל יכעס אני לא בעסק."
 מרוצה מהאישור התחלתי לנסות לקלף את השעווה בזהירות. השתמשתי באולר שלי. עשיתי את זה לאט לאט ובזהירות, אך האיטיות הייתה משתלמת. מתחת נראו שתי שורות של סימנים. כבר הכרנו את הסימנים האלו. היה זה כתב עברי עתיק.

"שתים אפס לטובתך", קרא אלון בהתלהבות, "בואי לפרופ' אוליב שיתרגם את זה".
 פרופ' אוליב כבר היה רגיל שאנו מגיעים אליו לצורך פענוח ותרגום כתב עתיק ולא שאל שאלות. ברגע שנכנסנו שמת לב שגם דניאל נמצא באוהל שלהם. הבנתי שכבר מאוחר מדי להסתיר ממנו את המימצא. הושטתי לפרופ' אוליב את הקרן והוא החל לתרגם על המקום:

למחיה שלחני דרך מבוא השמש

אל הים האחרון משמאל למגידון בעת פ פ

"מה זה אומר?" שאלנו שנינו בבת אחת כשדניאל גם מתקרב ובוחן את הקרן.
 "קשה לדעת. יש כאן רמזים שצריך לפענח. אלה מושגים מהמקרא. בואו ניגש לד"ר אפלבוים שינסה לפענח."

כשיצאנו ארבעתנו נרגשים ראו אותנו ארז וצאלה ומיהרו בעקבותינו, וכך נראינו כחבורת סבא אליעזר והגזר. הזוג אפלבוים נראו מופתעים מהמשלחת שמגיעה לאוהלם אבל כששמעו על התגלית התלהבו גם הם. הם הציעו שנצא כולנו החוצה ונסב שם סביב שולחן האוכל המתקפל.

במצח מקומט ניסה ד"ר אפלבוים להבין על מה רומזים הדברים. "דבר ראשון, המילים 'למחיה שלחני' הם חלק מפסוק בבראשית. אלו דבריו של יוסף לאחיו. אולי מתוך משמעות הפסוק נבין על איזו דרך מדובר פה."

הוא הוציא מהכיס הקידמי שבחולצתו את התנ"ך הקטן שנמצא איתו תמיד. אחרי עלעול קצר מצא את הפסוק והקריא לנו: "וְעָתָה אֵל תַּעֲבֹדוּ וְאֵל יִחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי מִכְרַתְּם אֹתִי הֲנֵה כִּי לְמַחְיָה שָׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם. מִתּוֹאֲרֶת כֹּאֵן הַפְּגִישָׁה שֶׁל יוֹסֵף עִם אַחִיו כֹּאֲשֶׁר הוּא מְגַלָּה לָהֶם שְׁהוּא יוֹסֵף. הֵם חוֹשְׁשִׁים מִתְּגוּבָתוֹ עַל מִכִּירוֹתוֹ לַעֲבֹד. וְיוֹסֵף, בְּמִקּוֹם הַרְגִישׁ תְּרַעוּמָת נִגְדָם, הוּא מַעֲוֹדֵד אוֹתָם בְּכֹךְ שִׁמְכִירוֹתוֹ הַיֵּיתָה חֵלֶק מִתְּכִנִּית אֱלֹקִית שֶׁתְּכִלִּיתָה לַפְּתוֹר אֶת מִצּוֹקֵת הָרַעֲבָה שֶׁל מִשְׁפַּחַת יַעֲקֹב ע"י שִׁיוֹסֵף יִהְיוּ לַמִּשְׁנָה לַפְּרָעָה וְיִאֲסֹף תְּבוּאָה לַשָּׁנֹת הָרַעֲבָה. הוּא מִתְּמַקֵּד בְּתוֹצָאָה הַטּוֹבָה, שְׁלִיחוֹתוֹ לַהֲצִלַת מִשְׁפַּחְתּוֹ, בְּמִקּוֹם בַּמַּעֲשֶׂה הָרַע, הַתְּנַלְלוֹת אַחִיו. זוֹהִי יְכוּלָה שֶׁאִפְּיִנָּה אֶת יוֹסֵף וְאוֹתָהּ הַנְּחִיל

לצאצאיו, לראות את הטוב שבכל רע ולהימנע מנקמה כשגרמו לו עוול ואפילו להחזיר טובה תחת רעה. יכולת, שהיא אחת ההנהגות מתוך יג' המידות, עליהן למד עם אביו. אז משמעות המילים 'למחיה שלחני' היא כנראה - שליחותי היא להציל את אחי ולהחיותם. בפסוק הכוונה במילה 'מחיה' היא לכלכלתם, אבל זה יכול להתפרש גם בעוד מובנים. תפקידו של שבט יוסף בעם היה לדאוג לצד הפיזי של העם – כלכלה והגנה. אולי כאן, בכתב החידה, הכוונה לשליחות הצלה פיזית.

"איך אתה מסיק שזו דווקא השליחות שמדוברת כאן?" לא השתכנע דניאל. "כי ההמשך הוא 'דרך מבוא השמש'. זו דרך שמוזכרת במקרא והיא בארץ ישראל. אז כנראה הכוונה שהם מאמינים שיש להם שליחות להגיע לארץ ישראל ולהציל שם את החלק הנוסף של העם, את בני יהודה. דרך מבוא השמש היא דרך רוחבית במסלול זריחת השמש ממזרח למערב. אם כך, הכוונה היא שעליהם לצאת ממזרח למערב אל ארץ ישראל. כנראה ש'עַת פ' מרמז על זמן של סכנה ליהודים ולכן, לדעתי, מדובר על הצלה פיזית." "ומה יכולה להיות הכוונה ב-'אל הים האחרון'?" שאל ארז.

"ובכן, הכיוונים במקרא במקום מזרח, מערב, צפון, דרום, הם - קָדָם, אחור, תימנה ושמאל. כלומר, כשעומדים עם הפנים למזרח – זה קדימה-קדם, ואז המערב הוא אחור. צד ימין הוא הדרום – לכיוון תימן, ובצד שמאל – הצפון. אם כך, הים האחרון, שמאחור, הוא הים המערבי בארץ ישראל. כנראה שהכוונה היא ים תיכון, כי מוזכר במקרא גם ים נוסף, הים הקדמוני, כלומר הים שבצד קדם. אולי שם הכוונה לים המלח, שהיה בצד מזרח. בנביאים האחרונים, זכריה ויואל, מוזכרים השמות הים האחרון – בקשר לים הגדול, כלומר ים תיכון, והים הקדמוני – בקשר לים הערבה, ים המלח." "אז זה אומר שהם בדרכם לים?" שאלתי.

"יתכן. הדרך עוברת בשטח נחלתו של מנשה, ליד שכם, מקום קיברו של יוסף. משכם מובילה דרך 'גב ההר', שנקראת 'דרך האבות', לירושלים. יותר הגיוני שמטרתם הסופית היא ירושלים..." הוא שתק לרגע וניסה לעשות סדר בדבריו.

"ואולי..." הוסיף, "הים האחרון מרמז על אחרית הימים, על התקופה של מלחמות גוג ומגוג". הוא שקע לרגע בהרהורים. "ויכול להיות עוד דבר – שהכוונה ל'דרך הים'. אחת הדרכים העתיקות בימי המקרא היתה דרך הים. היא חיברה בין מצרים למסופוטמיה. הדרך עוברת לאורך החוף, וב'ראש העין' פונה מזרחה דרך מגידו ועמק יזרעאל עד לכנרת." "רגע, הזכרת את מגידו?" עצר אותו דניאל, "אולי זה קשור למילה מגידון שבכתובת?"

"כן, אתה צודק. מגידו העתיקה מזהה עם הר מגידון." "בברית החדשה מגידון הוא שדה הקרב של אחרית הימים," סיפר דניאל. "גם במדרש מדובר על כך," הוסיף ד"ר אפלבוים וניסה לשחזר מזיכרונו, "כתוב ש'בא נחמיה בן חושיאל עם שבט אפרים ומנשה ובנימין ומקצת בני גד, ושומעין ישראל שבכל המדינות... ומתקבצים אליו מעט מכל מדינה ומכל עיר'... בהר הגליל... ושלשים אלף גיבורים מגיבורי בני אפרים... ויעשו עמו מלחמה.. בירושלים".

"כנראה מדובר על שבטי הפושטו שבמרכז אסיה. הרי יש להם מסורת שמוצאם משבט אפרים, מנשה, בנימין וגד.

"כשלמדתי במכון וינגייט," אמר ארז, "סיפרו לנו שוינגייט, הידיד הבריטי של עם ישראל, חלם לעמוד בראש צבא-ישראל במלחמת אחרית-הימים במגדון-מגידו, היא מלחמת גוג ומגוג. הוא חונך על אמונה בתנ"ך והאמין שעם ישראל הוא העם הנבחר. הוא טען שהוא האיש שנועד להוביל את צבא היהודים לניצחונה הסופי של הציונות. לכן הדריך ואימן דור של לוחמים שהפכו למפקדי צה"ל הראשונים".

דמיינתי לעצמי את דמותו ההירואית והמיתולוגית של וינגייט, הגיבור ואיש החזון, המגיע בראש צבא גדול למגדון, חדור תחושה עזה של ייעוד אישי, ואמונה שהוא נועד למעשים גדולים – לשחרור אומתו. אולי גם הוא מצאצאי בני ישראל הבריטים, ובדרכו הנועזת והבלתי קונבנציונאלית ניסה לממש את יעודם.

אלה העירה אותי מחזיונותי כשחזרה לכתב החידה ושאלה: "אז מה זה 'משמאל למגידון'?" "זה ברור. "אמר ארז, "אם שמאל זה צפון, אז הכוונה צפונית למגידון. מגידו העתיקה היתה בנויה על גבעה והיוותה מקום אסטרטגי, החולש על צומת דרכים ראשי. מדרום לה היתה בקעה. אז אולי מדובר על צפונית לבקעת מגידו- כלומר על ההר. בימי המלך אחאב היתה מגידו מרכז צבאי והוחזקו בין חומותיה רכבי מלחמה ובאורותיה סוסים רבים." "בעצם, מה זה מלחמת גוג ומגוג?" שאלתי.

"במקורותינו מדובר על קואליציה גדולה של רבות מאומות העולם שתילחם בעם ישראל בעתיד. כנראה שמדובר במדינות מאזור הים השחור – רוסיה, ומעצמות גדולות מהמערב – צרפת, גרמניה, ארה"ב, וברזיל, שהן בעצם חברות מועצת הביטחון באו"ם, ומדינות ערביות-איסלמיות – ערב הסעודית, איראן ועירק. בראשם יעמוד גוג מלך מגוג, כלומר נשיא מעצמת-העל של אותה תקופה.

כיום שורר מאזן אימה המושפע מאינטרסים של שליטה, צבאית או כלכלית. הקואליציה בהנהגת ארה"ב נלחמת בארגונים הג'יהדיסטים. זהו בעצם מאבק בין האיסלם לנצרות, כפי שמרומז בספר דניאל לגבי תקופת אחרית הימים. האיום הגרעיני המרחף באוויר, יביא לבסוף לפיצוץ, תרתי משמע, ולאחריו הכול יתנקז אל ישראל".

"ומה עם סין?" שאל דניאל, "כיום היא המעצמה הכלכלית הגדולה ביותר!"
"מי יודע", ענה לו ד"ר אפלבוים, "אולי דווקא הם יבואו לעזרתנו כשנהיה במצוקה. יש עדויות רבות על צאצאי בני ישראל שהגיעו למזרח סין, והתמקמו לאורך חופה המזרחי של היבשת. הם הקימו שם מקדשים לפי צורת המקדש בירושלים. בפקין, בקאי-פנג-פו, בצ'ין-קיאנג, בקאנטון ובצפון קוריאה".
"למה שכל האומות בעולם יצאו להילחם בישראל?" התפלאתי.

ד"ר אפלבוים הסביר: "כתוב במקורותינו שארץ ישראל תהפוך ל'טבור הארץ', כלומר תהפוך לאזור המרכזי של הסחר בעולם, והאומות לא ישלימו עם כך שעיקר העושר העולמי מתרכז רק במקום אחד ולא בצורה שוויונית, וירצו לבזוז את העושר של ישראל".
"הגיוני מאוד", הסכים אלון, "לפי המוחות הגדולים שבין ההייטקיסטים היום בישראל, מובן שישראל תהפוך למרכז הסחר העולמי".

"ומתי זה צפוי להתרחש? אולי זה קשור לרמז 'בעת פ פ'?" שאלה צאלה.

מצחו של ד"ר אפלבוים התקמט מהמאמץ להבין במה מדובר.

"זה נשמע כמו צופן סודי", אמרתי.

חלק מהאנשים כבר העלו חיוך מגחך על רעיונותי, אבל כנראה מה שאמרתי הזכיר משהו לד"ר אפלבוים.

"כן, נזכרתי." ד"ר אפלבוים טפח על מצחו בהתרגשות, "ישנו צופן סודי של הגאולה. אלו צמד המילים 'פקד פקדתי'. זה היה קוד גאולת מצרים וזה יהיה גם קוד הגאולה העתידה. המדרש מספר שהביטוי 'פקד פקדתי' הוא סימן שמסר יעקב ליוסף ויוסף לאֶחיו, שמי שיבוא ויאמר ביטוי זה - הוא הגואל האמיתי. בדור יוצאי מצרים שהיה בידו הקוד, בעצם היחידה, היתה סֶרַח בת אשר בן יעקב, שאביה מסר לה את הסוד. היא האריכה ימים עד יציאת מצרים. בתרגום יונתן בן עוזיאל מסופר שכשזקני ישראל שאלו את סרח האם להאמין למשה שאמר 'פקד פקדתי', ענתה שכן, 'הוא האיש שבא לגאול אותנו, שכך שמעתי מאבא - פֶּא פֶּא' - ראשי תיבות פקד פקדתי".

"אני לא מבין", אמר אלון, "הרי כל אחד שהיה מצליח להוציא את הקוד מֶסֶרַח יכול היה לבוא ולהגיד לעם את צמד המילים האלו. איזה מין קוד זה? בעולם התכנות, כשרוצים סיסמא חזקה צריך לבחור משהו יותר מסובך, שמורכב מספרות, אותיות וסימנים, וגם דואגים להצפנה מסובכת".

"נכון." ענה אפלבוים, "אבל יש בקוד רעיון מוצפן שרק סרח ידעה. המילים פקד פקדתי רומזות על התהליך הצפוי שהוא של שני צעדים קדימה ואחד אחורה, וכן הלאה. לא פעולה אחת בלבד, כמו שאומרים בסלנג 'זבנג וגמרנו'. לכן רק הגואל האמיתי פעל בצורה כזו וכך זיהתה סרח שמשה הוא הגואל האמיתי. זה התהליך שהיה בגאולת מצרים שאותו הוביל משה. וכך גם מובטח שיהיה בגאולה העתידית. רק מי שיוביל תהליך בדרך זו הוא הגואל האמיתי כמשה. סתם שרלטן לא יכול להוביל את הגאולה דווקא בדרך הזו. הוא הרי תלוי בהשתלשלות האירועים".

"ועוד סיבה פשוטה", הוספתי, "הרי משה גדל בארמון המלך, אצל בת פרעה, מנותק מאחיו. הוא לא היה יכול לשמוע את הסיסמא הזו וגם לא להבין את הקשרה ומשמעותה".

"אז אם כך", סיכמה אלה, "'בעת פ פ' זה בעת פקוד פקדתי. הכוונה היא לזמן בו יצאו כל האומות למלחמה בישראל, ואז יתקבל הקוד הזה כסימן לתחילת התהליך הזה".
"בעצם, למה זה היה חרוט על קרן?" שאל דניאל.

"כנראה שזה קשור לכך שכאשר בני אפרים יצאו לעזרת היהודים הם יתקעו בקרן של שור, מאחר ששור הוא הסמל שלהם".

"משהו פה הזוי", טען אלון, "אתה אומר, ד"ר אפלבוים, שבני השבטים הפרימיטיביים יבואו להציל את ישראל עם חיצים וחרבות, בזמן שלישראל ישנם אמצעי לחימה כמו מטוסים, טנקים ועוד חידושי טכנולוגיה משוכללים? אנחנו בכלל צריכים אותם?! זה מגוחך!"

"כנראה שיגיע מצב שנזדקק לעזרה. אולי לא בעשרות השנים הקרובות, אך מאורעות ההיסטוריה הוכיחו לנו איך מצבים מתהפכים, ועם שהיה חזק צבאית הופך למעצמה כלכלית, אך חוסנו הצבאי נחלש. למשל מה שקרה עם יפן, לפני ואחרי מלחמת העולם השנייה".

"וגם ידוע שקבוצות גרילה הצליחו להציק ולהחליש מעצמות בתקופות שונות בהיסטוריה, הוספתי".

"אבל אם נתבונן בכך לא במבט פיזי בלבד, המשיך ד"ר אפלבוים, "נוכל להתפעל מהאכפתיות והסולידאריות של בני אפרים שיהיו מוכנים לעשות מאמץ על-אנושי ולהתמודד עם אתגרים בלתי אפשריים, ועם כל זאת לא להירתע ולהרים ידים ולהשאיר את בני עמם לגורלם. נראה לי שהם רומזים לנו כאן שאם טרחנו לחפשם והגענו עד הלום, במטרה להתאחד איתם ולהשיבם לעם, הם כתגובה יבואו לקראתנו וישתמשו בתכונותיהם וכישוריהם בתחום הפיזי לעזור לנו".

וכתוב במקורותינו שכאשר תגיע מלחמת גוג מגוג, אם עם ישראל יתאחד – תהיה הצלה בדרך לא טבעית".

"אז כנראה, הם יהיו כמו שהיו בני ממלכת ישראל במגידו כשבראשם עמד אחאב." אמר ארז, "אחאב הוליך את בני ממלכת ישראל לניצחונות מפתיעים, ויצר אחדות ואחוזה בין הלוחמים. הוא גילה מנהיגות אחראית, פיתח כלכלית את ממלכתו, ופעל גם ברגעיו האחרונים על מנת להציל נפשות מעמו."

"איך?" שאלתי.

"כאשר ירו עליו חץ והוא גסס למוות, הוא נשאר עומד במרכבה עד למותו על מנת לא להחליש את רוח העם".

"רק אל תשכח שבענייני הרוח הוא היה גרוע ביותר, כשחטא והחטיא את ישראל", ציין ד"ר אפלבוים. "אם כי, ידוע שהשפעתה הקשה של איזבל אישתו הצידונית, שהביאה מארצה את עבודת האילים – היא שגרמה להידרדרותו הרוחנית".

"כן. אז כמו שאמרת בני יוסף חזקים בתחום הפיזי, אך הם עלולים ליפול בשבי התרבות הגויית שסביבם", הסכים ארז.

"נכון. אולי יוכלו להינצל מהסכנה הרוחנית הזו ע"י הקשר המשלים שיהיה להם עם בני יהודה," אמר ד"ר אפלבוים והוסיף, "אם כל חלק בעם ידע להעריך את הייחודיות והיעוד של כל אחד, יוכלו יחד להשלים קבוצה את רעותה ולהגיע לשלמות האידיאלית".

"קראתי רעיון דומה בספר 'האלכימאי', נזכרתי, 'פאולו קואלו כתב ש'כל אחד ממלא את תפקידו המיוחד ואין צורך שאחד יהפוך להיות השני. כך הכל יכול להיות סימפוניה של שלום'".

"זהו בדיוק," אמר ד"ר אפלבוים, "כשכל אחד ממלא את היעוד שלו עם הכוחות והכלים שקיבל – הדברים מסתדרים".

חשבתי על בני השבטים הקדומים ואמונתם בכוחם לבוא לעזרתנו, אבל משהו לא הסתדר לי.

פרק כ"ט – מתובנות ומסקנות לבירא עמיקתא

בערב, באוהל שלנו, התעוררו בליבי מחשבות שונות בעקבות פענוח כתב החידה. אם אכן בני אפרים, שכאן היתה ממלכתם, האמינו ביכולתם, בזכות הקמעות המיוחדים שלהם, לבוא ממרחקים לעזרת עם ישראל שבארץ ישראל, איך זה שממלכתם נכבשה ונהרסה ורק שרידים נותרו ממנה? הרי היה בידם הסוד שע"י התגברות עצמית יש שליטה בחומר.

אלון העלה השערה שאולי הם הבינו שיזכו בהצלחה ובשפע רק כדי לכוון ולהזרים את זה לטובת כלל העם, בישראל.

נזכרתי במוביל החמורים שסיפר שאסור להם להיכנס למבצר ולא לגעת בדברים ששם. "יכול להיות", העליתי השערה, "שאבותיהם הקדמונים החדירו בדור שאחריהם את האיסור הזה, והוא הועבר הלאה מדור לדור. כך קיוו לשמור על הקמעות והסודות החבויים שם לשעת ה'שין', לרגע האמת בו יהיה עליהם להשתמש בהם.

אולי כאשר הגיעו הכובשים לאזור והחלו במצור חששו אבותיהם שסודותיהם יגזלו, ולכן הצפינו אותם וציוו על נשותיהם להעביר לדורות הבאים את האיסור לחשוף את מקום מחבואם של הסודות. אז יוצא מכך שהמקומיים היום שומרים על סוד כלשהו, בלי לדעת מהו ואפילו בלי לדעת למה!" אלון נראה מהורהר. "עכשיו אני נזכר שמוביל החמורים אמר שאפילו לבור שליד החומה אסור להם להתקרב. אם כך, אולי יש רמז נוסף סביב הבור או בתוכו לגבי הסודות שבתוך המבצר. אולי מה שמצאנו עד כה זה רק חלק ממה שמוסתר כאן".

עשיתי אחד ועוד אחד ומיד הגעתי למסקנה. "אלון, בוא נלך לבור הזה ונחפש בתוכו או סביבו". הוא הביט בי מתלבט, ואמר לאט: "זה מאוד מסוכן. אם הם שומרים על איזה סוד שם, וילחמו עם מי שינסה להתקרב אליו, אנחנו מהמרים על החיים שלנו. זה טירוף, העסק הזה". הוא השתק לרגע והוסיף: "את חושבת שזה שווה כל כך הרבה?"

"לא בטוח שזה מסוכן כל כך. אולי רק אסור להתקרב, אבל אף אחד לא שומר על המקום", עניתי. "סכנת חיים, ואפילו ספק סכנה, זה קו אדום מבחינתי. באתי איתך למסע כדי להרחיק אותך מסכנות ולא כדי להיגרר אחריך אליהן", אמר.

"גם אני לא רוצה להסתכן, אבל אני חייבת למצוא את הסוד הזה. אני בטוחה שזה יוביל אותנו לתגלית חשובה לגבי ממלכת האפרידי. אני כבר יותר מדי בתוך העסק הזה בשביל לעזוב באמצע. החלטתי שאמשיך עד שאגלה מה הם מסתרים שם בבור!" כשראיתי את מבטו המסתייג הוספתי: "תראה, אתה לא חייב להתלוות אלי, אם אתה חושש".

"לפעמים יש לי תחושה שאת בכוונה מסכנת את עצמך, אולי כי... את רוצה להעניש את עצמך, או משהו כזה".

"זה לא בקטע של להעניש את עצמי. אבל אני רוצה לעשות כל מה שאפשר כדי לאחד את חלקי העם. אם זה דורש להסתכן, אז בסדר. אני מוכנה לזה", הצהרתי. "תקשיבי! אני לא מוכן לקחת ריזיקה שיקרה לך משהו", אמר. "אני לא מוכן שתלכי!" הוסיף כמעט בצעקה.

"אלון, אתה לא תחליט בשבילי. או שתבוא איתי, או שאלך לבד". הוא נאנח בכבדות. "את משוגעת על כל הראש. לעזאזל איתך", אמר וקם ממקומו. הוא נעץ בי מבט קודר ולא הוסיף מילה.

בנערותנו היינו הרבה פועלים יחד, בצוות. מדי יום שלישי אחר הצהרים, שישי בצהרים ומוצאי שבת היינו הולכים יחד לסניף של שבט הצופים שלנו, בתלבושת החאקי והעניבות הירקרות המפוספסות בלבן שכרוכות סביב צווארנו. בדרך אלון היה מאתגר אותי עם חידות קשות, וכשהיה למדריך שיתף אותי בתיכונים של יום הצופה בפארק הירקון, שהיה בדגש על הכרת הטבע ואהבת הארץ.

בבית עזרתי לו לתכנן את האתגרים לחניכים בהם ירכשו מיומנויות בניווטים, בהתמצאויות בשטח ובקריאת מפה. רשמנו על בריסטול את התחרויות שיתנהלו בין הקבוצות ואת משחקי החברה לגיבוש ואת החומרים והכלים הנחוצים.

כאן, בלדאק, קיוויתי שנשחזר את השותפות המוצלחת ההיא. "ניקח איתנו כלי חפירה כלשהו", הצעתי, כשהבנתי שהוא כבר 'בפנים', "אולי הדבר שמוחבא לא ממש גלוי על פני השטח". "נראה לי שנאלץ להסתפק באולר שלי". אמר, "אם עכשיו ניגש לדניאל לבקש ציוד נאלץ לשתף אותו בתוכניתנו".

"בעצם למה שלא נשתף? הרי הוא כבר בצד שלנו". "נכון, אבל אחרי כל התעתועים שחווינו איתו, אני עדיין לא סומך עליו במאה אחוז. בואי לא נשתף אף אחד וכך הוא לא יפגע אם רק אותו לא נשתף. וגם לא נבוא בהמונינו כדי לא לעורר תשומת לב אצל בני השבט המקומי ששומרים על סודם".

גם לי נשארו קצת ספקות לגבי דניאל. האם הוא איתנו או רק מעמיד פנים, כסוכן כפול? הֲלֵנוּ הוא או לְצֵרֵנוּ?

בכל אופן, היה לי ספק אם אנחנו עושים את הדבר הנכון כשאנחנו יוצאים לבד, אך לא רציתי להתווכח או להתמהמה. אלון עוד עלול להתחרט ברגע האחרון. בכיס החולצה שמתתי תרסיס פילפל מדמיע להגנה, ליתר ביטחון. לתרמיל קטן הכנסתי פנס, חבל וגם שתי יריעות ברזנט קטנות שהבאתי איתי למסע כחלק מערכת הישרדות. את המצלמה בנרתיקה תליתי באלכסון על כתפי. ברגע האחרון לקחתי גם קופסת פח קטנה, הסגורה עם גומייה עבה, שנכנסת לכיס הדגמ"ח. שמעתי עצה מתרמילאי שהסתובב באזורים נידחים שהכי חשוב לקחת ערכה שיכולה להיות צמוד לגוף. בתוכה צריכים להיות דברים שאתה לא יכול להרשות לעצמך לאבד. היה בה חוט ניילון וחוט פשתן, משרוקית עם שרוך, שני מטר חוט ברזל, מצפן קטן וניר כסף מקופל.

האם בכלל כדאי לצאת להרפתקה הזו? היססתי לרגע. בעוד כמה שעות נהיה חכמים יותר.

פרק ל' – הבור ריק

אלון כיוון את השעון המעורר שלו לשעה שתיים בלילה ומיד הלכנו לישון בבגדינו. כשהשעון צילצל קמנו ויצאנו בזהירות מהאווהל. ראינו שהשטח פנוי ויצאנו לעבר המבצר בזריזות. ברגע שהגענו למרגלות המבצר טיפסנו לעבר השער ועברנו דרכו במהירות. סרקתי את השטח עם הפנס. מיד הבחנו בשלושת המדרגות כשלצידן הבור המכוסה באבן גדולה. בור נוסף התגלה בנקודת המפגש שבין החומה הדרומית למזרחית, לא הרחק מאיתנו.

"בוא נבדוק קודם כל את הבור ההוא," הצעתי, "הוא לא מכוסה".

אלון הסכים וניגשנו לשם. הארתי פנימה עם הפנס ומיד נרתעתי לאחור בבהלה.

בפנים היה שרוע שלד אדם שעליו שרידי גלימה דהוייה.

"זהו כנראה הצעיר שהעז להסתובב לבד באזור לפני עשרות שנים, ואיש לא בא לחפש אותו כשנפל לכאן ולא חזר," אמר אלון.

"בוא... בוא... נלך מפה," גמגמתי. האם תקף אותי פחד מפני הרוחות הנוקמות שמקום, או מפני מצב שלא יבואו לחפשנו אם יקרה לנו דבר דומה? לא יודעת. בכל אופן, רציתי להתרחק מהמקום במהירות.

"בואי נלך לבור השני, המכוסה. אם הסתירו משהו," אמר, "יותר הגיוני שבחרו במקום שפחות חשוף לפגעי הטבע".

חזרנו אל הבור המכוסה. עכשו בחנו אותו בתשומת לב רבה יותר והבחנו שקוטרו הוא כמטר. אחזנו יחד בפינות האבן וניסינו להרים. האבן היתה די כבדה ולא זזה. ניסינו לדחוף מהצד במקום להרים. אימצנו את כל כוחנו ודחפנו יחד. אחרי כמה ניסיונות האבן זזה מעט. דחפנו עוד ועוד וכל פעם האבן זזה עוד קצת עד שניתן היה להביט ואפילו להשתחל פנימה. הארתי בפנס, אך כל מה שראיתי היה קיר מעוגל בצורת גליל מאבן בלתי מסותתת. הבור הלך והתרחב כלפי מטה עד שהסתיים בעומק של כשלוש מטרים. על קרקעיתו ודפנותיו לא נראה שום דבר יוצא דופן, לא בליטות או זיזים, לא סימונים או חריטות. פשוט מראה סטנדרטי וחסר מיוחדות. המשכתי להאיר סביב סביב בתקווה למצוא משהו אך לא מצאתי דבר.

"אולי נבדוק את האבן שכיסתה את בור," הצעתי ומיד הארתי בפנס עליה מכל צדדיה. לא ראינו שום סימן.

"נראה לי שאפשר לחזור," אמרתי מאוכזבת, "אין כאן כלום".

אלון נראה מאוכזב גם הוא. הוא הביט סביבו, מחפש רמז להיאחז בו.

לפתע נשמע רישורש ממרחק מה. הפניתי את הפנס קדימה והארתי את שטח הרחבה של חצר המבצר.

'אולי דניאל או ארז ראו אותנו והגיעו בעקבותינו?' חשבתי בעודי מסתובבת על מקומי וסוקרת בפנסי את השטח סביבי.

הארתי גם את השער, במיוחד את החלק הפנימי- המעבר שנוצר מעובי השער. העברתי את הפנס מלמטה עד למעלה. ואז ראיתי את זה.

למעלה, בגובה של שני מטרים, בחלק הפנימי, היו תבליטים.

זו כנראה החריטה אותה חיפש ד"ר אפלבוים, חשבתי בהתרגשות.

"אלון, תראה," צעקתי בלחישה והצבעתי עם אלוּמַת האור על האלומות.

בצד אחד היה תבליט של אלומות שיבולים כפופות סביב אלומה ניצבת, ושל כוכבים, שמש וירח מול כוכב גדול, ומצד שני תבליט של אישה מכובדת התופסת בבגדו של צעיר הנס מפניה.

ניסיתי לחשוב איזו משמעות יש בתבליטי חלומות יוסף וניסיונו הקשה עם אשת פוטיפר כשלפתע הגיחו ארבעה מקומיים גבוהים, עטויי טורבנים שחורים כמו הלילה וגלימות מתנופפות, משער המבצר ורצו לעברינו בחרבות שלופות.

ההלם שיתק אותי לרגע וגם אלון היה המום ונשאר נטוע על מקומו.

הם צעקו כמה מילים שלא הבנו בעודם מתקרבים אלינו במהירות. הרמתי ידיים בתנועת כניעה בתקווה שזה ימנע מהם לראות בנו אויבים, אך זה לא עזר. שני הראשונים הצמידו את קצות חרבותיהם לחזהו של אלון בעוד השניים שאחריהם מנופפים בחרבותיהם למולי.

המצב ממשי לא נראה טוב.

התחלתי לדבר במהירות, בעברית ואח"כ באנגלית. הסברתי שאנחנו תיירים, מתעניינים בעתיקות, רוצים לצלם, לראות. כל כמה מילים אמרתי צ'ולה, להישמע ידידותית ושייכת, כמו שבוזקים מלח על אוכל כדי לתבלו היטב. אלון עדיין שתק מרוב הלם. מסכן. תיארתי לעצמי שהם מרגישים חובה לשמור על הבור הסודי שלהם ולמנוע מכל אחד ובמיוחד מזרים להתקרב למקום על

פי הצו המסתורי שהוטבע במסורתם מלפני דורות. הרהרתי בכך שבמרחק לא רב, במאהל שלנו, נמצא ארז שיכול היה לעזור לנו, לו היה יודע על מצבינו.

ניסיתי לסגת לאחור וגם אלון עשה כמוני. רצינו להבהיר להם בכך שלא נחדור בלי רשות למקומותיהם השמורים. התקדמנו לאחור לעבר השער בעוד הם צועקים וזועמים. למרות החשיכה יכולתי לראות את גבותיהם המכווצות בזעף ואת גופם מתוח ודרוך. פסעתי עוד שני צעדים לאחור, לעבר השער. ועוד צעד אחד. ואז שוב. למרות הצעדים המהוססים והבלתי מתגרים, התקדמו הלוחמים לעברנו בצעד בוטח.

ואז הבחנתי מזוית העין בשלושה סלעים גדולים שחסמו את המעבר ליציאה. המצב היה בכי רע.

חשבתי שאולי על אישה ירחמו יותר ונעמדתי לפני אחי, מסתירה אותו בגופי. לפתע נזכרתי בתרסיס הפילפל שתחוב בכיס הצידי של הדגמ"ח שלי. שלפתי אותו והתזתי ממנו לעבר ארבעתם שכבר היו ממש קרובים אלינו.

לרגע הם התבלבלו ונאלמו דום. הם כנראה לא מכירים דברים כאלה והתחושה השורפת בעיניהם בלי שראו דבר מוחשי שגרם לכך כנראה התפרשה במוחם כפעולת הרוחות הרעות שבמקום. ניצלנו את רגע המבוכה והתחלנו לברוח לעבר השער ולחמוק מבין הסלעים שהוצבו לפנינו, בעוד הם מוחים את דמעותיהם כלוחמים הבוכים בעקבות התבוסה בקרב. רגעי התקווה לא ארכו כפי שקיוונו.

הם השיגו אותנו ואחזו בנו בחוזקה.

לא הספקנו לעכל מה קורה וכבר נגררנו לעבר הבור. התפתלנו נואשות, אך תוך דקה כבר הורמנו אל פי הבור והושלכנו אליו האחד אחר השניה. בחבטה כואבת נחתנו בתחתית הבור. למזלי התרמיל הקטן שעל גבי בלם את הנפילה שלי לאחור ומנע ממני נזקים קשים. בעוד אנחנו נאנחים מהמכות היבשות שספגנו חשנו שהאור בבור הולך ונגוז לצילי גרירת אבן הכיסוי. אחרי שנדם צליל צעדיהם עיכלנו את מצבינו העגום. אנחנו כלואים בבור, בלי שאיש מקבוצתנו ידע על כך או בכלל ידע על עצם העובדה שאנו נעדרים.

"זה לא פייר!" התמרמרתי, "כל כך רציתי לפעול למען צאצאי השבטים האבודים וזה מה שהם גומלים לי?" הרגשתי מעין כפיות טובה מצדם, למרות שלא ידעו מה כוונותיי ומטרותיי, ולא יכלו להבין את דברי. הרגשתי שהם כאילו נתנו לנו אגרוף בפנים, ושהופלנו היישר אל הקרשים אחרי קרב של כוחות לא שווים. זה היה ממש טוטל נוק-אאוט. הפנס אומנם האיר לנו, אך בליבנו היה רק חושך שחור.

*

שקט חודר עצמות שרר סביבנו. ריח טחב מחניק נישא באוויר. אלון ישב על קרקעית הבור מיואש וחסר תקווה.

"הושלכנו לבור כמו יוסף בידי אחיו", עורר בי מצבינו קונטציה לסיפור המקראי, "רק שכאן לא תעבור אורחת גמלים ויעלו אותנו מהבור". הבטתי למעלה. היה עלי להיאבק בתחושה המוזרה כאילו האבן הכבדה שמעלינו מאיימת ליפול עלינו.

"כאן תהיה קבורתנו", קונן אלון, "הכול אבוד".

"הי", ניערתי אותו, "למה אתה כבר מספיד אותנו? בוא ננסה לחשוב על פתרונות". "כמו מה למשל?" שאל בלעג מריר, "לטפס על קירות הבור חסרי הבליטות? לזנק באויר לגובה מטר וחצי מעל ראשינו כדי להפיל את האבן הכבידה המכסה את הבור? להעיף את החבל שלנו עם לולאה בראשו לעבר זיזים שלא קיימים?"

הבנתי שהוא צודק ובכל אופן ניסיתי לחשוב על עוד אפשרויות.

"אולי ננסה להימתח ולהצמיד את ידינו ורגלינו לשני צידי דפנות הבור ולהתקדם באופן זה לאיטן כלפי מעלה? קראתי פעם שמטפסי הרים עושים כך".

"כנראה לא קראת בעיון, בעלת החלומות'. מדובר במרווחים צרים יותר בין צוקים, ברוחב של מקסימום חצי מטר. כאן הרוחב הוא יותר משני מטרים כך שגם אם נמתח מאוד את זרועותינו ורגלינו יגיע גופינו אולי לאורך של שני מטר בלבד".

"למעלה הרוחב רק מטר", מלמלתי.

"נכון, אבל אנחנו כרגע למטה", הזכיר לי אלון.

"אז אולי ננסה לחפור?" הצעתי בקול חלש.

"לאן לחפור? למטה, כדי להתחפר עוד יותר במעמקי הבור? אולי לצדדים, כדי ליצור מחילות כמו של פושעים הנמלטים מכלא?" אמר בסרקזם מר, "עד שניצור מחילה אלכסונית באורך כמה מטרים בעזרת האולר שלי ונגיע למרצפות החצר יחלפו כמה ימים בהם יגמר לנו החמצן בבור ו...".

"טוב, בלי נבואות שחורות", התחלתי בעצמי להילחץ.

"אם לא היו לך רעיונות חסרי תועלת אולי לא היינו נמצאים כאן עכשו".

"רגע, לא אני הצעתי לצאת לבד לבור!" התקוממתי כנגד ההאשמה.
 "אני לא מתכוון לזה, אני מתכוון בכלל לרעיון הטיפשי לצאת עם המשלחת הזו".
 לא רציתי שנחזור לדון אם זה היה נכון לצאת למסע הזה. חשבתי שהאשמות הדדיות לא יועילו כרגע. עדיף לחשוב על פתרונות. הבנתי שאם אעלה בדלי רעיונות בקול אלון מיד יפסול אותם, ובכך יפריע לי לנתח בראש שקט את המצב ואת האפשרויות.
 עצמתי עיניים וניסיתי לחשוב. השקט סביב היה מלחיץ. מחשבות עגומות השתלטו על תודעתי. דווקא בני השבטים, להם רציתי כל כך לעזור ולהתאחד איתם, התנהגו אלינו באכזריות וגרמו לכליאתנו ואולי ל... מותנו. נכון שהם לא צאצאים ישירים של בני אפרים אלא מעורבים בכובשים זרים, וגם נכון שהם פועלים על פי מה שהושרש בהם לשמור על ה"בור" המכיל את סודותיהם, אך בכל אופן הרגשתי נבגדת.
 "הנה לך", אמר אלון כאילו ניחש מה חשבתי, "במקום לדאוג לעצמך דאגת לאחרים, ומה יצא לך מזה?? במקום שיכירו בך הם רק שונאים אותך!"
 דבריו הנכונים רק דרכו לי על היבלת והכאיבו לי יותר. הרגשתי שרגש קשה מחלחל לתוכי. רגש לא מוכר. שנאה! התביישתי בעצמי שאני מרגישה את ההיפך ממה שכל הזמן הצהרתי בהתלהבות והאמנתי בו בכל ליבי.
 התלבטתי אם טעיתי כשלא השתמשתי הפעם ברוגטקה. במרחק הקצר שבינינו אולי הייתי מצליחה לפגוע בשניים, אפילו בשלושה, אבל לא הייתי מספיקה לפגוע בכולם לפני שהיו תופסים אותנו. במקרה כזה נקמתם היתה קטלנית.
 "אם היה לנו אקדח פוגעים בחלקם", אמר אלון "והשאר היו בורחים בפחד".
 כן, חשבתי, לכלי הנשק המודרניים יש יתרון משמעותי על חרבות ואמצעי לחימה פרימיטיביים. באופן הזה לא היינו נתונים לסכנת חיים בבור האטום הזה.
 ניסיתי לחשוב מה היה אומר ד"ר אפלבוים על האכזבה שלי מהדחיה הכואבת שלהם אותנו. כנראה שהיה מסביר שכשאת מנסה ליישם את האחדות בעם את לא בוחרת לך את האנשים הכי חביבים עליך, וודאי לא את אלה שמסכימים עם דעותיך. לעיתים האיחוד קשה כי צריך לפשר בין קבוצות בעלי דעות מנוגדות, בעלי מנטליות שונה ומסורות אחרות.
 המחשבה על דבריו הרגיעה קצת את זעמי והרהרתי בכך שלא הייתי רוצה להרוג בהם. הרי לו היו מבינים שאנו בעצם אחים שלהם, הרוצים בטובתם, למרות שהם בטוחים שאנחנו לא מבינים את עולמם ותרבותם, ודאי שלא היו מאיימים על חיינו.
 הרי מאבותיהם למדתי על החשיבות של שליטה עצמית, של התגברות למען השגת הכוח והעוצמה האמיתיים. לו היו יודעים שאני מוקירה אותם, שהם חשובים בעיני, זה היה נותן להם כוח ורצון לקבל אותנו גם. וכך היינו יכולים לפעול יחד, במקום להילחם אחד בשני. זה WIN WIN!
 ראיתי במבטם את הנאמנות לשבט, למחויבות שלהם, לאחריות כלפי הדורות הקודמים שהעבירו להם מסר להגן על אוצרותיהם, לשמר את מורשתם גם בלי להבין את פישרה. שאלתי את עצמי האם יכולתי להסביר להם את רעיון האחדות בעוד הם נראים כל כך מאיימים? האם הייתי מוכנה להסתכן לשם כך? למענם?
 רק משהו דרסטי היה יכול לשבור את העוינות ההדדית, הבנתי. אבל מה הוא?
 נחוצה הקרבה, ויותר עבורם על משהו שחשוב לי. אבל על מה?
 לו היו מבינים עברית הייתי אומרת למנהיג שלהם, הגבוה בעל המבט היוקד בעיניו הירקרקות: 'תשחרר, אחי! כולנו עם אחד. בוא נפעל בשיתוף פעולה. אני דווקא מעריכה את המיוחדות שלכם ורוצה להיעזר בכם, ומקוה שגם שאתם תיעזרו ביתרונות שלנו ובכך נגיע לאחדות הרצויה ולעוצמה שתנבע ממנה'. אילו היו יודעים אנגלית הייתי מסכמת ואומרת למנהיג שלהם – 'אול איז וואן, מאן'. אם היו מבינים שאנחנו מנסים למצוא את הסוד שהטמינו כאן אבותיהם עבורנו ועבור האחדות שבינינו -
 "אלון!" צעקתי פתאום בהארת פתע.
 הוא פקח את עיניו בבהלה. הרי התעוררנו באמצע הלילה והעייפות והחושך וחוסר המעש הרדימו אותו.
 "אוי, סליחה שהערתי אותך", הוספתי מתוך הרגל להתנצל כשאני מרעישה כשהוא ישן.
 "לא משנה", מילמל, "מימלא אנחנו יכולים לישון בקבר הזה באין מפריע לנצח". קולו היה רווי יאוש, כאדם שמועמד לעונש מוות בקרוב, רק שאין עדיין תאריך לביצוע גזר הדין.
 "תקשיב רגע", לא רציתי להיסחף למלנכוליות שלו כאשר הבנה חשובה צצה בראשי. "אם כל כך מוטבע בצאצאי השבט הכורח לשמור את הסוד שבבור, עד כדי שיבואו להרוג אותנו, כנראה שיש כאן משהו בבור. כדאי לחפש".
 "בבקשה, תחפשי", הפטיר אלון כשזרועותיו שמוטות בחוסר תקווה.
 הבנתי שאאלץ לפעול לבד, בלי שיתוף פעולה מצידו, אבל היאוש המרעיל שחילחל אלי ממנו לא איפשר לי לחשוב ביצירתיות על פיתרון. הבנתי שאני צריכה עכשו לחזק את עצמי, כי אם אין לי -

מי לי. נזכרתי שאלה כל פעם אמרה לי כמה שהיא מעריכה אותי ומאמינה בי, ודירבנה אותי לכך שגם אני אאמין בעצמי, ביכולות שלי להשיג את מה שאני שואפת אליו. שעלי לגלות את הכוחות שהיו בי כל הזמן, מתחת לפני השטח, ולא ידעתי עליהם.

התחלתי לחשוב על הדברים שהצלחתי להזיז ולקדם. התמדתי זמן מה במחשבות החיוביות האלה עד שהרגשתי את הדברים. זה נתן לי המון כוח. ידעתי שאני צריכה לראות בעיני רוחי איך שאני מצליחה להוציא אותנו מכאן, כדי שזה גם יקרה בשטח. אחרת האמונות המגבילות, שאלון ודומיו זרעו בי, יחסמו את דרכי לפרוץ החוצה, תרתי משמע.

"אני חייבת למצוא את הסוד", אמרתי לעצמי וגייסתי את כל כוחותיי ואת כל האומץ שבי בנחישות. הייתה לי תחושת בטן שיש משהו מתחת לקרקעית הבור. אומנם ידעתי שזה שיגעון. לחפור לעומק בעזרת אולר זה כמו לשאוב את מי האוקיינוס בכפית, אבל לא יכולתי לעצור בעד הרצון הזה לגלות את הסוד.

ביקשתי מאלון את האולר והתחלתי לחפור באדמה במרץ. אלון הביט במעשי במבט חסר חיים ולא זז ממקומו. יצרתי חריצים באדמה לאורך ולרוחב. העמקתי בכמה נקודות מרכזיות כמו במשחק הצוללות שמנסים נקודות מידגם שונות כדי לפגוע לבסוף במשהו.

אחרי עשרים דקות ירדה התלהבותי ויאוש החל מתגבש לליבי. חשבתי על איך שכל הזמן סיבכתי את עצמי עוד ועוד. כשהצעתי לחדור למבצר בלילה, וכשרציתי לחפש את הבור שהמקומיים שומרים עליו בקנאות, וכשחשבתי לאתר את הדבר הסודי של בני השבט. כל הזמן פעלתי לפי דחפים ללא מחשבה שקולה ובוגרת. ראיתי את אלון פוזל לעברי ולפני שיגיד 'אמרתי לך' ו'חבל על המאמץ', המשכתי לחפור במרץ עוד רבע שעה. כעסתי על עצמי שלא לקחתי את חפירה מתקפל כמו שתכננתי, אבל הבנתי שכעס עצמי ורחמים עצמיים לא יועילו כרגע והמשכתי מוכנית בעבודתי. תוך כדי חפירתי הסיזיפית נזכרתי בדבריה של אלה, 'המנטורית שלי', שציטטה לי את נייטינגל – 'הצלחה היא מימוש מתמשך של רעיון נשגב'.

לפתע שמעתי חריקה כשהאולר גירד משהו כמו אבן. בהתלהבות רבה חפרתי סביב באותו מקום ולאט לאט נגלה לעיני משטח אבן.

"אלון, תראה!" התלהבתי.

"מה את מתרגשת? אז יש משטח אבן בתחתית הבור! ביג דיל! כנראה רצו למנוע מהמים לחלחל פנימה לאדמה".

אני לא אתן לו לייאש אותי, כעסתי בליבי וניסיתי לפנות את כל האדמה מעל האבן. היתה זו אבן עגולה וחלקה בקוטר של מטר במרכז קרקעית הבור. עם האולר עברתי מסביבה כדי שאפשר יהיה לאחוז בה בצדיה ולהרימה. בשלב הזה אלון קם ממקומו והביט באבן כמו צמא למים הרואה פטה-מורגנה.

"בוא תעזור לי להרים את האבן", אמרתי וקיימתי שיש משהו חשוב מתחתיה ושלא אתבדה שוב. בכוחות מחודשים תפס אלון את האבן מצד אחד ואני תפסתי מצד שני, מעודדת שאחי קם לתחיה.

"אולי עמוק שם מתחת לאבן", הזהיר. "בואי נתרחק משפת האבן".

האבן היתה כבדה, אבל ניסינו להתעלם מכך. התאמצנו ככל יכולתנו, הרמנו אותה מעט ודחפנו לצד. עוד לפני שהסטנו אותה לגמרי נחשף בפנינו חלל. שלפתי את הפנס והארתי פנימה. בעינים פעורות לרווחה הבטנו בבור. בפיר צר ומשופע שנפער תחתינו היו חצובות מדרגות בסלע. המדרגות ירדו באלכסון חד כלפי מטה ונעלמו בחשכה ששררה בפנים לעבר בטן האדמה.

התחלנו לרדת בזהירות. אלון לקח מידי את הפנס והחל להוביל. הוא נראה כמו אדם ששקל להתאבד ולפתע גילה שיש טעם לחייו ואז שינה את תוכניותיו במאה ושמונים מעלות. בקירות שמצדינו אפשר היה להבחין בסימני החציבה שהותירו אחריהם אֶזמלים בני אלפי שנים. המשכנו לרדת במנהרה המשופעת הזאת. המקום הפך להיות קריר מרגע לרגע. היתה לי תחושה שהירידה הזו לא נגמרת.

"נדמה לי שירדנו לעומק של מאתיים מטר", אמרתי. קולי הדדה בתוך השקט העמוק שבמקום.

"אל תגזימי, אולי חמישים. בגלל החושך והמקום הצר נדמה לך שאנחנו יורדים כבר זמן רב". המקום ההולך וצר גרם לי לתחושת מחנק כמו בקלסטרופוביה. גם התקרה היתה נמוכה והרגשתי שהכל סוגר עלי.

'רק שלא נחנק פה', חשבתי והרגשתי שדופק ליבי מתגבר משמעותית.

אלון לעומתי היה מאושש ומלא מרץ. מציאת דרך המילוט מילאה אותו במרץ והתלהבות. בצידי הקירות בגובה ראשינו היו בליטות בכל כמה מטרים שעליהם הונחו בעבר הרוחק חרסי נרות להאיר את הדרך.

"לאן נראה לך שזה מוביל?" שאלתי.

"נכנראה למעבר כלשהו שמוביל ליציאה, אולי אל מעבר לחומה", שיער אלון.

אחרי דקות ארוכות של ירידה שנדמו לי אין סופיות שמעתי את אלון צועק: "יש כאן מים".

מיהרתי להציץ מאחורי כתפו. בסיום המדרגות היה אגן או בריכה שמים מילאו אותה עד שפתה. כד חרס עמוק ניצב בצד.

"כנראה שחפרו כאן כדי להגיע עד למי תהום!" קראתי. "אולי דאגו לאספקת מים במקרה של מצור על המבצר. הרי הנחלים באזור זורמים מחוץ למבצר הגבוה".

הודתי בליבי למורה לגאוגרפיה, גב' מיטלמן, שאצלה למדתי על מקור המים במעינות. היא הסבירה שמים מחלחלים אל בטן האדמה ומגיעים אל שכבת סלע בלתי חדירה ומצטברים עליה ושם נקווים. סלעי הגיר והאבן חול מכילים בתוכם נקבים, והמים נאגרים שם כמו בתוך ספוג. באותה תקופה לא מספיק התעניינתי בכך. כשהסבירה שכך אגרו מים בימי קדם חשבתי שלנו אין מה לדאוג, לנו יש מים בברזים וגם יש לנו את המוביל הארצי וזה מספיק. נזכרתי שהיא לימדה על מפעל המים שיזם אחאב בחצור, בתוך החומות, לזמני מצור. מהנדסיו חצבו פיר לעומק 45 מטרים עד למפלס מי התהום.

התכופפתי, חפנתי מעט מים בכף ידי ושתתי בזהירות.

"מים טעימים," אמרתי, "ממש מחיה נפשות". נהייתי מהרענון שזכיתי לו באקראי.

"מה מחיה נפשות? אולי ממית נפשות!" כעס אלון כשהבין שכאן מסתיימת המנהרה. "מה יעזרו לנו מי שתיה אם אין לנו איך לצאת מכאן?"

הוא נראה מאוכזב והיאוש שב ואפף אותו.

"רק רגע," ניסיתי לא למהר להסיק מסקנות קשות, "אם כאן שאבו מים כנראה לקחו בחשבון שצריך לעלות איך שהוא מהבור שלמעלה. אולי השאירו באזור סולם כלשהו?"

"אם לא ראינו עד עכשו סולם אז אין סיכוי שיש. כאן מסתיים המסלול. זוהי דרך ללא מוצא!"

"אולי תאיר על קירות הבריכה בפנס. נראה אם יש שם פתח כלשהו?"

אלון האיר סביב ואפילו על התקרה, אך הכל נראה זהה. קירות חצובים בסלע, ללא שום פתח או זיז.

"מעניין מה הסתירו כאן? הרי זו הסיבה שהבור שמור כל כך," אמרתי.

"פשוט מאוד! שמרו כאן מים." אמר אלון, "כנראה שבדורות הקדמונים ידעו את חשיבות המים בתוך המבצר למקרה של מצור ולכן הטמיעו במסורתם את ההגנה על המקום. זה כל הסוד הגדול," הפטיר בזלזול.

"אולי בכל אופן מדובר במשהו חשוב וקדוש, כמו קמיעות וכדומה?" התעקשתי.

"בואי נעלה כבר." זירז אותי, "אולי בתחילת המנהרה יש משהו שיעזור לנו לעלות מהבור. נכנסנו כל כך בהתלהבות ומיהרנו לרדת למקום אליו מובילות המדרגות שלא בדקנו את תחילת הדרך בתשומת לב".

"תן לי את הפנס. אני רוצה לעשות ניסיון אחרון".

אלון נאנח בקול רם שהדהד סביבנו ונשמע כמו לעגם המרושע של הרוחות. הוא הושיט לי את הפנס ורק ביקש שאדדד. הארתי שוב את הקירות של המנהרה וקירות הבריכה. למעלה ולמטה, לכל אורך התקרה וכצפוי לא מצאתי דבר.

"נו, מהר! המקומיים עלולים לחזור. כדאי שכבר נמצא דרך לצאת מכאן". הוא נשמע לחוץ.

לא רציתי לוותר. האמנתי שיש כאן משהו סודי שמחבא בנוסף למי השתיה. הצצתי לתוך הכד. הוא היה ריק. גם לא היו סימנים כלשהם על הכד, לא מבפנים ולא מבחוץ. בניסיון אחרון כיוונתי את אלומת הפנס אל פני המים. העברתי בזריזות את הפנס לימין ולשמאל והתכוונתי כבר להרים ידיים. ואז ראיתי משהו מנצנץ בתוך המים.

"יש שם משהו," קראתי.

"את כבר רואה פטה-מורגנה מרוב רצון למצוא משהו. תרדי מזה ובואי," האיץ בי.

"קח את הפנס ותאיר אל המים," התעלמתי מדבריו. בעוד הוא עושה כדברי בחוסר חשק התכופפתי והכנסתי את ידי לתוך המים. המים היו בעומק של כ- 40 ס"מ. דחפתי את זרועי עמוק ככל האפשר והעברתי אותה לאורך הבריכה ובמיוחד באזור בו ראיתי ניצנוץ. כבר התחלתי להאמין שדמיינתי כשידי נתקלה בחפץ. מיהרתי למשות אותו מהמים ולרגע בהינו שנינו בלי מילים בחפץ הזהר שבידי.

היה זה מיכל מרובע משנהב כשאורך צלעותיו כ- 20 ס"מ. לא היה מכסה למיכל שעומקו היה כ- 3 ס"מ. בתוכו היתה רשת זהב שיצרה בפנים שנים עשר ריבועים שווים, שלושה בכל שורה. בתוך כל ריבוע היתה אבן חן זוהרת ומרובעת ועליה חריטות. כל אבן היתה בצבע אחר והאור הבוהק שלהן כאילו היפנט אותנו אליהן.

"נראה לי שזה החושן," צעק אלון מהתרגשות, "הרי היו בו שנים עשר אבנים שעליהן חרוטים שמות שנים עשר השבטים!"

"לא יכול להיות," קטעתי אותו, "אם כבר, אתה מתכוון ל'אורים והתומים' שהיו בתוך כיס שבחושן, שהיה מונח חזהו של הכהן הגדול.

אבל, לא נראה לי שלאורים ותומים המקורי היתה מסגרת שנהב, ובכלל, הוא היה בבית המקדש שבממלכת יהודה, וכאשר שבטי ישראל הוגלו ממלכת יהודה המשיכה להתקיים והחושן עדיין היה אצל בני יהודה".

"אז אולי זה חיקוי שבני עשרת השבטים יצרו לעצמם כאשר התפצל העם לשתי ממלכות," העלה אלון השערה יותר הגיונית. "אולי הם השתמשו בזה ככלי לניבוי או לגילוי האמת. הרי באורים ותומים המקורי השתמשו להתייעצות האם לצאת למלחמה או האם יצליחו בדרכם."

"טוב, בוא ניקח את זה ונעלה מהר למעלה," אמרתי ותחבתי את החפץ הזוהר לתוך תרמילי. אלון התעשת והחל לעלות בזריזות במדרגות כשאני מתנשפת בעקבותיו. הוא האיר בפנסו לכל הצדדים ולמעלה, כדי לגלות משהו שאיתו אפשר לעלות מהבור. דקות ארוכות עלינו ועלינו, ועדיין לא ראינו דבר. פחד חילחל לליבי. מה נעשה אם לא נמצא דבר? רק שלא נהיה כמו שודדי קברות בפיירמידות, שמצאו זהב ויהלומים אך לא הצליחו לצאת ונשארו עם אוצרותיהם, קבורים ביחד עם החנוטים...

רק כשהגענו לתחילת גרם המדרגות ראינו סולם עץ צמוד לתקרת המנהרה בעזרת זיזים שנחצבו לצורך כך. ניצלנו, נשמתי לרווחה. שיחררנו בידים רועדות את הסולם, והעלנו אותו דרך הפתח. האבן שחסמה את הפיר היתה עדיין מוסטת חלקית. תוך כדי העברת הסולם הבחנתי בשירטוט צבעוני בתחתית האבן, בצד. אימצתי את עיני וראיתי מגן דוד שהמשולש העליון צבוע בכחול, התחתון באדום והחלק המרכזי צהוב. מתחת היו שורת סימנים שנראו כמו הכתב העברי הקדום.

"נו, קדימה," העיר אותי אלון משרעפי, "תעזרי לי להרים את הסולם". המצלמה שלי היתה עדיין על כתפי בנרתיקה. שלפתי אותה בזריזות וצילמתי את השירטוט עם הכיתוב.

אלון הציב את הסולם על קרקעית הבור ואמר: "בואי נדחוף למקומה את האבן שסוגרת את הפיר, כדי שנציב עליה את הסולם".

רציתי לספר לו על המגן דוד, אבל הבנתי שזה לא הזמן. הסולם נראה די רעוע. העץ היה רקוב וחששתי שהוא לא יצליח לשאת את המשקל של שנינו עד שנגיע למעלה. הצעתי לו שיעלה ראשון לבדו ויפתח את מכסה האבן של הבור ורק אז אני אעלה. אלון הסכים איתי. בסולם היו שישה שלבים במרחק של כ-40 ס"מ בין אחד לשני. הוא החל לעלות בזהירות והשתדל לא להתעכב על כל שלב שניות מיותרות כדי שמשקלו לא יגרום לשלב כלשהו להישבר. למרות זאת כמה שלבים נשברו תחתיו בעוד הוא עובר לשלב הבא. הסולם חרק והתנדנד. גם המוטות שמשני צידיו נראו שבריריים.

כשהוא ניצב על השלב האחרון החל להסיט מעל ראשו את האבן המכסה את הבור. עצרתי את נשימתי, מקוה שהשלב עליו הוא עומד יחזיק מעמד עד להסרת המכסה. כשנוצר פתח ברוחב מספיק עבור אלון הוא אחז בשולי הפתח וקפץ אל שפת הפתח. באותו רגע קרס השלב עליו עמד ונפל למטה ישר על פני המביטות במתח כלפי מעלה. אלון גרר את גופו הלאה והצליח לצאת. כעת היה תורי לצאת.

עכשו היה עלי להגיע לשלב שנמצא בגובה 80 ס"מ, כי הראשון קרס. נשארו עוד שני שלבים במרווחים כאלה ומהאחרון שנשאר אוכל רק בזרועות מתוחות לאחוז בשולי הפתח. איך אני הולכת לעשות את זה, כאשר בנוסף לכך השלבים שנותרו עלולים לקרוס גם הם במהלך עלייתי? בגלל המרווחים הגדולים שנוצרו בין השלבים העליה עלולה לזעזע יותר את הסולם.

"תזרקי אלי את התרמיל עם החבל," צעק אלי אלון. רק עכשו קלטתי איך נהגנו כשלומיאליים. למה לא חשבתי לתת לאלון את התרמיל אותו ישים על גבו כדי שהחבל יהיה אצלו אם הסולם ישבר? זרקתי לעברו את התרמיל כשאני נזהרת לא לפגוע בסולם שעמד נכלם כמו שריד מהריסות של רעידת אדמה. בפעם הראשונה לא הצלחתי להשחיל אותו לפתח. הוא פגע בצד התקרה וצנח חזרה. בפעם השנייה הוא פגע בשלב העליון שנותר וריסק אותו. הבנתי שאני חייבת לדייק הפעם. עוד פיספוס אחד יחסל סופית את הסיכויים שלי לצאת מפה.

אחזתי בתרמיל בידים רועדות, כיוונתי בעוד אני משתדלת ליצב את ידי, וזרקתי. אלון הושיט את ידיו ותפס אותו. הוא הוציא את החבל, קשר אותו היטב סביב עצמו ושילשל אלי. קשרתי גם אני את חבל סביב עצמי ואלון החל למשוך בעוד אני נאחזת בידי ורגלי במשענת הקנה הרצוף שרוב שלביו רוצצו.

עוד כמה מחלקי הסולם השמיעו אנחות חריקה ונפלו תחת רגלי, אבל לבסוף הגעתי לשפת הפתח ונחלצתי.

"מהר, תשחררי את החבל ונעוף מפה," האיץ בי אלון בעודו משחרר את עצמו. תחבנו את החבל לתרמיל, הרמנו את אבן המכסה חזרה על הבור, כדי לא להשאיר סימנים שנחלצנו ממנו, והתחלנו לרוץ לעבר השער. חשבתי שהקשה מכל מאחורינו, אבל טעיתי.

"צריך לקוות שהם לא נמצאים שם מעבר לשער," הזהיר אלון, מתנשף. כשהגענו לשער הצצנו לכל עבר בחשש ואחר סקרנו את כל השטח סביב.

"השטח נקי", דיברתי כמו לוחמת של יחידה מבצעית בפעולה. יצאנו מהמבצר והתקדמנו בזריזות לעבר תחתית הצוק, נזהרים שלא לדרדר אבנים ולהשמיע רעשים. עדיין חששנו מבני השבט שעלולים לצוץ פתאום משום מקום ולרדוף אחרינו. לכל מקרה, הוצאתי את קופסת הפח הקטנה מהכיס, שלפתי את המשרוקית עם השרוך ותליתי על צווארי.

באמצע המדרון העפנו מבט סביב. צפונית לנו נצנץ משהו בפסגת גבעה. "אולי זאת מדורה", העלה אלון השערה, "אולי הלוחמים שזרקו אותנו לבור השאירו שומרים לתצפת על השטח. אם כן, הם מתחבאים וצופים בנו מלמעלה". פתחנו בריצה קלה. המדרון בחלק הזה היה מתון יחסית. ידעתי שאם הלוחמים יצוצו פתאום – זה יהיה הסוף שלנו.

לפתע הדהדה מאחורינו תקיעת שופר ארוכה וחזקה. אלון סובב את ראשו ופרץ בצעקה: "הם יצאו בעקבותינו". בזעקת יאוש זינקתי קדימה. הגברנו את מהירות הריצה בפרץ אדרנלין, תוך שאנו נזהרים בחשכת הלילה שלא להיתקל בחלוקי אבן או ליפול למטה. ליבי החל להלום בפראות. "כמה הם?" שאלתי בהתנשפות. "הפעם רק שנים", השיב לי אלון.

טוב, זה לא ממש עוזר לנו אם השניים האלה ידביקו אותנו. חששתי גם שתקיעת השופר הזו תזעיק את כל בני השבט.

הבטתי לאחור ולחרדתי ראיתי אותם רצים כאיילות במורד המדרון, מדרדרים אבנים אך נשארים צמודים לשבילי העיזים כאילו היה להם מגנט בסוליות. המדרון הסלעי הפך להיות משופע מאוד בחלק זה. בפעם הקודמת שבאנו למבצר הבחנתי בכבשים הרצות-מחליקות במורד במיומנות מרשימה. 'מה נעשה?' חשבתי בקול, 'נצנח עם מצנח רחיפה? אין לנו! או אולי נרכב על הכבשים כמו על מזחלת ש - "הפסקתי כשחשתי בתרמיל המקפץ על גבי.

חייכתי לעצמי חיוך פראי. עצרתי, הורדתי את התרמיל מהגב, שלפתי את היריעות הברזנט וצעקתי לאלון: "קח ושב על זה. כך נוכל לגלוש מהר למטה". "השתגעתי?" צרח אלון, "אנחנו נתהפך ונדרדר למטה". "אין ברירה", צעקתי בחזרה והתיישבתי על שלי עם הרגלים מקופלות עליו. "תאחז חזק בשני הצדדים ותשמור על שיווי משקל".

"תיזהרי", הספיק לומר.

"אל תדאג לי", הפטרתי.

תוך שניות הרכב המאולתר שעט קדימה, מקרטע על האבנים וסלעים לאורך המדרון ומאיים להתהפך בכל רגע. קיוויתי שאלון יבין שאין ברירה ויעשה כמוני. בקצה המדרון נטיתי יותר מדי לצד אחד והתהפכתי. הצלחתי להתרומם בדיוק ברגע שראיתי את אלון המבועת מחליק במהירות לעברי, כשידי תופסות בשני צידי הברזנט כמו בגלגל הצלה. ברגע האחרון קפצתי הצידה והוא חלף לידי ועצר אחרי כמה מטרים בסיום המדרון. "קדימה, נמשיך", קראתי לעברו ופתחתי בריצה. לפנינו היה עדיין מרחק של כשלושה קילומטרים עד המאהל.

לאחר מספר שניות הוא השיג אותי. המשכנו יחד מתנשפים בכבדות. אלון הסיט את ראשו מדי פעם מעבר לכתפו ודיווח על מצב התקדמותם של שני הלוחמים.

הגברנו את מהירותנו, כשהתרמיל דופק לי על הגב ומזכיר לי שיש מציאה חשובה בתוכו. המרחק בינינו הלך והתקצר ופחד חונק אפף אותי. חשתי באבנים חדות שננעצות בעקבי נעלי אך התעלמתי מהכאב. הבנתי שחייבים מהר למצוא מוצא לפני שיהיה מאוחר מדי. נחוץ איזה תרגיל שיאפשר לפחות לאחד מאיתנו להגיע אל המאהל ולגייס לעזרתנו את דניאל או את ארז עם האקדח שלהם, או לפחות את פרופ' אוליב עם האפשרות לתרגום שאולי תרגיע אותם (???). אחרי שהתמודדנו עם ארבעה לוחמים חמושים בחרבות ואחר כך השתחררנו מבור עמוק וחסום – כל מה שהיה נראה לי בלתי אפשרי עד כה, הפך פתאום לאפשרי.

באותו רגע נזכרתי בתחרות הריצה בה השתתפתי במסגרת תחרויות הספורט של חטיבות-הביניים בתל אביב. הייתי הנציגה של הכיתה בריצת 600 מטר. בנות הכיתה ידעו שאני רצה בקלילות למרחקים, אבל כשראו שכבר בתחילת המרוץ התמקמתי אחרונה החלו כמה מחברותי לקרוא לעברי: "מה איתך? קדימה! למה את בסוף?" הן נראו די מאוכזבות, אבל אני ידעתי מה אני עושה. רצתי בקצב אחיד, מקפידה על הנשימות ושומרת את הכוח לסוף. ב-60 המטרים האחרונים התחלתי את ה'פיניש'. עקפתי את רוב המשתתפות בריצת ספרינט ולסיום הגעתי למקום השלישי.

זאת הייתה חוויה להפתיע ברגע האחרון, כשהכל כבר נראה כמעט אבוד. אבל אז הייתי בכושר טוב יותר, אחרי תקופת אימונים. אני לא בטוחה שאוכל לשחזר את ה'מופע' הזה. התחלתי לחשוב איך אוכל להשתמש ביכולת הזו כאן כדי להינצל ולהציל את אחי? אימצתי את מוחי ברגע של ריכוז ממוקד.

"הם כבר 300 מטר מאיתנו," צרח אלון. לי זה הזכיר את שדרן אליפות הכדורסל שצורח 'שלוש, שלוש, שלוש מ-עכ-שיו' לסיום המשחק' שנאמר בצעקה נרגשת כשנשארו שלוש דקות ו-33 שניות לסוף.

"יש לי רעיון לתרגיל הסחה," צעקתי לאלון, מתנשפת, "אני אאט את הקצב שלי ואתה תמשיך למאהל ותביא תגבורת. כשיתקרבו אלי אגביר את המהירות ואפתיע אותם כשאמשיך לכיוון אחר. הם ימשיכו אחרי ובנתיים תגיע עם נשק ותבריא אותם".

"זה מסוכן," נלחץ אלון. קולו רעד.
"אין ברירה, קדימה!" עניתי, כל עוד רוחי בי, "תן להם לרדוף אחרי. אני אסתדר".
נזכרתי במילות השיר 'היי שלום': 'ארוץ קדימה קדימה, כי הם שוב דולקים בעקבותי'⁹. זה רק הוסיף לחץ מיותר, כי סיום השיר הוא: 'אינני רץ עוד, הו אמא, כי הכלבים נושכים בעקבי'. שלפתי את המשרוקית מעל צווארי. "קח. כדי להזעיק עזרה," אמרתי והושטתי לו אותה. "אוקי, נתחיל!" קרא.

הוא שעט קדימה ואני האטתי מעט.
חשבתי על זה שה'אורים ותומים' שמצאנו ולקחנו הוא בעצם שלהם. אין לנו זכות לקחת להם את זה כמו שאמרתי לדניאל שאין לו זכות לקחת את המימצאים של צאצאי שבטי ישראל לגרמניה או אנגליה. אם כך, אני אחזיר להם את זה, החלטתי. אולי זה ירגיע אותם, אפילו לרגע, ויאפשר לי להתחמק מהם.

שריקת משרוקית חדה וממושכת נשמע מהכיוון אליו רץ אלון. קיוויתי שזה יעיר את אנשי המשלחת והם יגיעו מהר לעזרתנו. העפתי מבט לאחור וראיתי את הרודפים כבר 60 מטר ממני. הרגשתי את ביטני מתכווצת.

הם כמעט משיגים אותי. זהו, 'טיים אאוט!', אמרתי לעצמי, עדיין בחוויה של שדרני הספורט האימפולסיביים.

התחלתי את ריצת הספרינט כשאני פונה לצד שמאל בעוד אלון ממשיך קדימה. הדם הלם ברקותי, שרירי רגלי היו מתוחים ומאומצים. אחרי שתי דקות הצצתי לאחור וראיתי אותם רק בעקבותי.

'השלב הראשון של התרגיל הצליח,' חשבתי לעצמי בסיפוק. ליבי פעם בתקווה מחודשת. אך היה עדיין מוקדם מדי לשמוח. הפער אומנם גדל שוב בעקבות ריצת הספרינט שלי, אבל לפי קצב התקדמותם עוד זמן קצר הם ישלימו את החסר ויגיעו אלי.

העפתי עוד מבט לאחור. נשארו רק 40 מטר בינינו.
הורדתי את תרמילי תוך כדי ריצה, ושלפתי את ה'אורים ותומים' שלהם מתוכו. הסתובבתי אליהם בעוד ידי מניפה את החפץ כלפי מעלה. עצרתי.

"קחו את זה, זה שלכם!" צעקתי לעברם.
ראיתי שהמנהיג כבר מניף אל על את חרבו כדי להנחית בכוח. לרגע הבחנתי בשינוי בהבעתו, נימה שלא הספקתי לזהות. אולי רחמים או אמפתיה. לא יודעת.

כשהתקרבו עוד קצת זרקתי אליהם את החפץ הכי רחוק שיכולתי. החפץ נחת כמעט לרגליהם. הם עצרו. אחד מהם התכופף והרים את ה'אורים ותומים' כשהוא מביט מופתע בחפץ הזוהר, שאבני החן שבו החזירו את אור הירח הקלוש בניצוצים קטנים.

בנתיים אחזתי במותני, מכופפת מכאב הריצה המהירה ומתאמצת להחדיר אויר לריאותי בנשימות קולניות. הלוחם השני קירב גם הוא את פניו אל החפץ המוזר. שניהם התבוננו בו המומים. כנראה לא ידעו דבר על קיומו או בכלל על טיבו ומהותו.

שריקה חזקה נשמעה מעלינו ובסיומה אור בוהק אדום קרע לפתע את שמי הלילה. הבנתי שנור חלף מעלינו ושהה באוויר זמן מה. חרבות הלוחמים נצצו לאורו של הנור.
'כנראה ארז שיגר אותו מאקדח זיקוקין', חשבתי בהקלה.

השנים נראו מבוהלים והביטו לצדדים באימה. פתאום תפסתי שהם בטוחים שהאור הפתאומי והחזק נפלט מהחפץ המיסטורי שבידיהם. תוך דקה נשמעה שוב שריקה והפעם אור ירוק וזרחני הופיע מעלינו. שני הלוחמים המבוהלים קפצו במקומם בהיסטריה, ובנור השלישי הרימו את רגליהם וברחו, כשהם משאירים מאחוריהם את החפץ ה'מכושף'.

מרחוק ראיתי את ארז ואלון מתקרבים לעברי. שמחתי שאלון בחר בארז ופעל מיידית בתגובה ההולמת ביותר, תרתי משמע. לא רציתי שדניאל יבין שהסתרנו ממנו את תגליתנו וחששתי שד"ר

⁹ של דן אלמגור

אפלטונים לא יהיה מרוצה מכך שפעלנו על דעת עצמנו ובלי לקבל אישור ממנו כראש המשלחת. עדיין התנשפתי ממאמץ וגם מתחושת הקלה. הרעד ברגלי עוד לא חלף. אלון רץ לעברי וחיבק אותי. לא ידעתי איך להגיב. זאת היתה הפעם הראשונה שאחי חיבק אותי או... שחיבק מישהו.

"היצלת אותנו", אמר. קולו רעד מהתרגשות. "פחדתי שהם ... יהרגו אותך". הכנסתי את האוצר לתרמיל והתחלנו לצעוד יחד חזרה למאהל שלנו. כאב חזק בקרסול גרם לי להתקדם בצליעה קלה. לעומת האופן בו רצתי כמה קילומטרים על אבנים וסלעים, נראיתי עכשו כמו ספורטאי זקן שפרש לגימלאות אבל הגיע לטקס חלוקת המדליות מדדה על מקל סבא. הבנתי שתוך כדי מאמץ יתר מתמשך מתחתי שריר או קרעתי גיד. "לפי הנפחות בקרסול זהו נקע", ארז חיווה את דעתו בידענות למראה צליעתי שהלכה והתגברה, "זה כנראה קרה כי התחלתם לרוץ בלי שום חימום. בכלל, אתם לא בכושר גופני טוב", הוא נגע בעצב חשוף, "כשספורטאים חובבניים מתחילים בבת אחת ריצה מהירה כל כך זה חייב לגרום לפציעת ספורט".

"תשתי קצת מים", הגיש לי ארז מבקבוק שהיה איתו, "שלא תתייבשי". אולי הוא לא רצה להביך אותי ולומר 'כדי שתרגעי', כי לא חשבתי שאפשר בלילה קר להתייבש, במיוחד אחרי שלקחתי לגימת מים זכים ממימי התהום שחשפנו. זה היה בעיני כמו מעיין קסמים שכל הלוגם ממנו מקבל חזרה את כוחות נעוריו. בכל אופן חשתי יובש בפה, אז לקחתי את הבקבוק ושתיתי.

אומנם מדליה לא קיבלתי אבל הייתי גאה בעצמי. לא הרמתי ידיים בבור, גם ברגעים הקשים והמייאשים ביותר. לא ויתרתי כשהגענו למי התהום והייתי נחושה למצוא שם את הסוד השמור. האמונה שנצליח לצאת מהבור ואחר כך להימלט מרודפינו בערה בתוכי והניבה פתרון יצירתי למצוקתנו.

'את יכולה לטפוח לעצמך על השכם', אמרתי לעצמי בליבי, 'לא כל אחד מתמודד עם קשיים ואתגרים ומצליח להתגבר עליהם'.

בעיני רוחי דמיינתי את עצמי בגלימת גיבור, כמו הוונדר-ווגן. חשבתי שהתמונה הזו תזכיר לי תמיד את העוצמות שיש בי ותיתן לי רוח גבית איתנה בכל מצב שארגיש חוסר יכולת או אי אמון בעצמי.

ארז קצת הוציא לי את הרוח מגלימת הסופרמן כשאמר: "הייתם צריכים ליידע אותי מראש שאתם יוצאים. סיכנתם את עצמכם כשיצאתם לבד ובלי הגנה. הוצאתי משלחת של שבעה אנשים למסע. אני אמור לחזור לארץ עם כל שבעת האנשים..."

שתקנו שנינו.

כשהגענו גילינו שאיש מקבוצתנו לא התעורר. נשמנו לרווחה. ארז הבטיח להישאר ער ולעמוד על המשמר ושיחרר אותנו בחיור לאוהלנו. היינו מחוסלים. כשנכנסנו לאוהל קרסנו על המזרונים הדקים בלי להיכנס אפילו לתוך שקי השינה. אלון רק שם את התיק עם האוצר למראשותיו ורק אז הרשה לעצמו להירדם. הוא היה בטוח שעכשו כבר לא יקחו אותו מאיתנו והוא יובא איתנו לישראל. האומנם?

פרק ל"א - יחד שבטי ישראל

בבוקר התעוררנו שנינו מאוחר, קפואים מקור וסימני רוכסן על פנינו וזרועותינו. החלטנו לגשת לד"ר אפלבוים ולספר על ה'אורים ותומים' השומרוני שמצאנו וגם על התבליטים בחלק הפנימי של השער. ד"ר אפלבוים מאוד התרגש. מרוב התלהבות הוא שכח לשאול למה הלכנו על דעת עצמנו בלי לשתף את השאר.

הוא אמר שלדעתו התבליטים מסמלים את השגת השפע והעוצמה, שכמו אצל יוסף הושגו מתוך התגברות ושליטה עצמית. זהו כנראה הסוד המוצפן שלהם לגבי הדרך להגיע לשליטה. ד"ר אפלבוים סיפר שהאבנים בחושן נקבעו בתוך משבצות זהב. "בתריסר האבנים שבאורים ותומים היו חקוקים שמות תריסר השבטים וגם המילים: 'אברהם', 'יצחק', 'יעקב', ו'שבטי ישראל'. כך יצא שיש עליהן את כל אותיות הא"ב".

הוא בחן את החפץ שהבאנו בתשומת לב. עכשו התפנינו גם אנו להבחין ביופיו של החפץ. האבן הראשונה, של ראובן, היתה אדומה, השניה צהובה, והשלישית ירוקה. בשורה השניה היו הצבעים בורדו, כחול ושקוף, בשלישית לבנבן, תכלת, וסגול, וברביעית שקוף-צהבהב, שחור וחום-אדמדם. "תראו", התרגש ד"ר אפלבוים, "יש על כל אבן שש אותיות. מאחר שבחלק משמות השבטים יש פחות משש אותיות, מוסיפים את מספר האותיות החסרות מהמילים אברהם יצחק יעקב שבטי ישראל".

"באיזה תחומים ניתן היה לשאול בעזרת החושן?" שאל אלון.
"בעיקר עצות והוראות בענייני הכלל, אבל גם גילוי נסתרות ודברים שעתידים לקרות".

"ואיך היו מקבלים את התשובות?" שאלתי.

"שאלו את הכהן הגדול הלבוש בחושן את השאלה", הסביר ד"ר אפלבוים, "ואז אותיות מסוימות מבין אלה החרוטות שעל אבני החושן נצצו וסימנו את התשובה. למשל, ע' משמעון, ל' מלוי, ו-ה' מיהודה יוצרות יחד את המילה 'עלה', שמשמעותה היה לעלות למלחמה. לפעמים אפשר היה לטעות בפענוח ההוראה, כאשר לא הציבו את האותיות המאירות בסדר נכון. לדוגמא, כאשר הנביא עלי ראה את חנה ממלמלת לעצמה, שאל באורים ותומים, והאותיות ה' כ' ר' ש' התנוצצו. במקום לפענח 'קִשְׁרָה', כלומר עקרה כמו שרה, פיענח בטעות 'שִׁכְרָה'".

הוא הסביר שכל אחת מי"ב אבני החושן אוצרת סגולות ואיכויות משלה, אולם עוצמתו הרוחנית של החושן באה לידי ביטוי בחיבור בין י"ב האבנים לכלל שלמות אחת. ביחד עם 45 אותיות בשמות כל אבני החושן (אדם, פטדה, ברקת, לשם, שבו, אחלמה, נפך, ספיר, יהלם, תרשיש, שהם, ישפה) נוצרת עוצמת הכוח המופלאה של החושן. בנוסף, המספר 12 מסמל את 12 השבטים, את חודשי השנה, את שעות היום, את שעות הלילה ואת כוכבי המזלות. הצירוף הנכון של כל אלה מאפשר להגיע להבנות הנכונות.

אלון נזכר ששמע על שבטים אסיאתיים קדומים המשתמשים בקריסטלים של קווארץ לחיזוי העתיד וקבלת תיכוד לַחיים בעזרת טקסים מיוחדים. הוא העלה השערה שהם למדו את זה משרידי ממלכת אפרים.

"ידוע לי", הוסיף ד"ר אפלבוים, "שלזקן המקובלים, הרב כדורי, היו כוחות נדירים בזכות קדושתו המיוחדת. הוא נשאל ע"י ראש ישיבה ידוע לגבי בחור חולה מאוד ששלח לרב והחלים, איך ידע שיבירא? הרב שתק וניסה להתחמק מתשובה כדי להצניע את ידיעתו בסודות הקבלה. לבסוף ענה ש'האותיות מאירות'. כנראה שאותיות שמו של הבחור ביחד עם המילה חי נראו לרב מאירות מתוך קלף עם שמות קדושים שבו הביט".

חשבתי על כל הדברים החדשים האלה. משהו עדיין הטריד אותי לגבי בני אפרים.

"אם היו לבני ממלכת אפרים קמיעות של שמירה והגנה, וכן את ה'אורים ותומים' הזה שבעזרתו יכלו להגיע להדרכה איך לפעול נכון, אם כן מה גרם לממלכתם להיחרב ולהיכבש?"

ד"ר אפלבוים הרבה לרגע.

"אולי מהתשובה שהתקבלה מה'חושן' שלהם הם הבינו שעליהם להיכנע?" העלה השערה, "יתכן שנרמז להם שעל פי המהלך הרוחני של העניינים הממלכה אמורה להפסיק להתקיים?"
"אולי..." חשבתי על עוד הסבר, "סודותיהם נחשפו ע"י זרים ולכן איבדו את כוחם. כמו עם שמשון שדלילה חשפה את סודו, על כך שכוחו הוא בשערו הארוך שלא סופר, ואחרי שגזרה את שערו איבד את כוחו".

"נכון", הסכים איתי ד"ר אפלבוים והשלים את דברי, "הכוח של שמשון היה בזכות קדושתו מהיותו נזיר עולם, שמעולם לא הסתפר".

"אולי זה מסביר את העובדה שבני אפרים דאגו להסתיר את סודותיהם וקמעותיהם בעלי הכוחות הרוחניים, ושימרו אותם במסורת צאצאיהם בצורה מוסווית כדי שהאנשים 'הנכונים' ימצאו אותם בזמן

המיועד ואז יוכלו להפעילם, אמרתי. "כנראה הרמזים למקום המבצר ואוצרותיו, שגילינו במרחק של שישה ימי הליכה מכאן, הוצפנו ע"י המגינים של המבצר שברחו וניצלו. הם רצו שסודותיהם לא יאבדו, ושבני עמם יוכלו להשתמש בהם להשגת שפע, הצלחה והגנה ברגע שיגיע הזמן לכך".

"אבל למה הטמינו את האורים והתומים שלהם בתוך המים?" תמה אלון.
"כנראה הם סמכו על כך ששנהב וזהב ויהלומים לא יושחתו במים, אמרתי, "הרי לו היו שמים שם תיבה מעץ או חרס, בד, כסף או אפילו ברזל, במשך אלפי השנים המים היו מקלקלים אותם. קראתי על אוניות טרופות שנמצאו אחרי אלפי שנים, שמטבעות מתכת ותיבות ברזל התחמצנו והפכו לירקרקים ומעוותים".

"בסדר, זה מחבוא מצוין, אבל הבעיה היא שזה יותר מדי טוב!" ענה אלון, "גם מי שרצו שיגלה את זה לא יוכל למצוא".

"הם כנראה הבינו שמי שיהיה לו רצון חזק למצוא את שרידי שבטי ישראל ולגלות את מורשתם, יהיה מוכן להסתכן לשם כך, ולחשוב מחוץ לקופסא כדי להעלות את האפשרויות הכי הזויות. רק אנשים כאלה יוכלו למצוא את החפץ. כנראה שבני השבט הקדמונים היו מעוניינים שרק אנשים כאלה ימצאו אותו. הם בוודאי תיארו לעצמם שאנשים מהסוג הזה הם מעם ישראל, כאלה שרוצים להתאחד איתם ומעוניינים במורשתם".

"אבל מה יש לנו לקבל מהאורים ותומים שלהם?" אלון היה מוטרד.
"אנחנו יכולים להבין את גודל הרצון שהיה להם לקבל הוראות והדרכות, אמרתי, "ובעיקר את השאיפה לזכות להכונה איך להגיע לאחדות עם צאצאי שבטי ממלכת יהודה!"
ד"ר אפלבוים חייך, אבל אלון עטה על פניו את ההבעה הרגילה שלו כשאני מעלה השערות פרועות ורעיונות מקוריים.

ד"ר אפלבוים אמר שאנחנו צריכים לפגוש את בני השבט ולהביא להם את מה ששייך להם. הלכתי להביא את המצלמה ולהנציח את החפץ המיוחד לפני שאנחנו מחזירים אותו. דניאל, ששמע את השיחה, הסתייג מהחזרת החפץ.

"בני השבט ממילא לא מבינים את ערכו האומנותי וההיסטורי של החפץ, אמר, "עדיף להעמיד פנים שגם אנחנו נבהלנו מהאורות שנפלטו ממנו, שמרנו מרחק, וכשחזרנו גילינו שהוא נעלם. חוץ מזה, אנחנו יכולים להפיק תועלת וידע מהכוחות הגלומים בו למען עם ישראל". הוא הביט בד"ר אפלבוים בציפיה, מקוה שיש לו את הידע בזה כמו שהיה לו ידע בחישוב 'שעת הדין' ע"י עשר הספירות והאותיות המקשרות ביניהן.

אני חששתי מהמפגש עם בני השבט. מבחינתי זה היה כמו להיכנס מרצוני לגוב הכפירים. הלוחמים שרדפו אחריו עלולים לפגוע בנו. יכול להיות שכבר התעשתו מהלילה והבינו שסתם נבהלו. אז בנוסף לכך גם לא נחזיר את החפץ? זאת סכנה גדולה מדי.

ד"ר אפלבוים התעקש שחייבים להחזיר להם את מה ששייך להם, ושאחי ואני חייבים להיות נוכחים ולהסביר בעצמנו איפה בדיוק מצאנו את זה. דניאל החמיץ פנים, אך קיבל את ההחלטה בעל כורחו. לבסוף סוכם שאנשי המשלחת יצאו תחילה בלעדינו. הם יישרו את ההדורים ואח"כ נבוא גם אלון ואני, ונעשה איתם את הסולחה.

*

חיכינו על קוצים עד שארז הגיע לקרוא לשנינו להצטרף למסיבת הפיוס. בדרך לשם סיפר לנו שבמפגש עם ראשי השבט, באוהל המרכזי, הצליח פרופ' אוליב להסביר להם את כל השתלשלות העניינים ולהרגיע את הרוחות, תרתי משמע. האווירה הופשרה והוגשו מאכלים בסגנון הזנסקרי-לדאקי. חברי המשלחת התכבדו בעוגות סולת (סוג' בשפת המקומיים), אורז, ונאן – פיתה מקומית. הם השתדלו לאכול מכל הדברים המוזרים בחיך ובתודה. כשהאווירה התחממה בזכות הבירה המקומית, צ'אנג, זה היה הזמן לשלוח את ארז לקרוא לנו.

קצת חששתי לאכול ממה שיגישו לשנינו. אולי לא סלחו בלב שלם וינסו להרעיל אותנו? חבל שלא ביקשתי מצאלה להכין את תרופת שמן הזית לטיפול בהרעלה, ליתר ביטחון... או לפחות את התרופה שגורמת להקאה.

כבר ממרחק-מה ראיתי שכל בני השבט התכנסו בהמוניהם בצלע ההר. הם ישבו במעין אמפיתיאטרון טבעי בצורת חצי-עיגול, מסודרים בשורות, שורות. הופתעתי וגם קצת חששתי. מה הם מתכננים לעשות? הם נראו לי מפחידים ומאיימים.

כשהגענו קרוב יותר חיכתה לי הפתעת חיי.
בני השבט נעצו בי את עיניהם. היה במבטם משהו מעין... הערכה? אולי הערצה? לא הבנתי מה קורה.

עצרנו, ואלה, שניגשה אלי, לחשה לי: "בעלי סיפר להם שזה היה הרצון שלך להחזיר להם את האורים ותומים. שאת זאת שזרקה אותו אליהם, ואחר כך כשנטשו אותו בפחד את זו שהתעקשה להחזיר אותו להם היום. הם מאוד התרגשו מכך".
אני הייתי בטוחה שפעלתי בדרך המתבקשת, המובנת מאליה ולא הבנתי ממה כל כך התרגשו.

הם נענעו בראשם לשלילה. "סומרון?" שאלו בתמיהה. לפתע אורו עיניו של ד"ר אפלבוים. "שמתם לב שהם משבשים את האות ש' והופכים לס' ידוע על בני אפרים שהיו חריגים בכך שלא ידעו לומר ש. כדי לזהותם הורו להם להגיד את המילה 'שיבולת'. כשביטאו את המילה כ'סיבולת', זהו."

"אולי בגלל זה הפך שמה של שומרון לסמריה," הוספת. "זה היה בגלל שתושבי שומרון היוונים, שהגיעו לאחר כיבושה על ידי אלכסנדר, שיבשו את שמה," תיקן אותי הדוקטור.

ביקשתי מפרופ' אוליב שישאל אותם למקור התמונה הצבעונית. כשהבחינו בדמיון ובקשר שבין התמונה לאורים ותומים – התרגשו כולם. הם סיפרו שזהו מרד עתיק העובר איתם מדור לדור. הוא נארג לפני כמאה שנה, אך במסורתם מקובל לארוג שוב את הדוגמא הזאת כאשר המרד מתבלה. הם תמיד ידעו שיש משהו מאגי או רוחני בתמונה, אך לא ידעו מהו, ורק המשיכו לשמרו. את האורים ותומים שלהם, שקיבלו בחזרה מאיתנו, החליטו להחזיר למי התהום שבתחתית הבור ולהמשיך לשמור על המקום. מאותו הרגע הם כבר ידעו על מה הם שומרים שם. לדבריהם, רק כשיקבלו רמז או אות ממקור עליון שעליהם להשתמש בזה או לפעול בהתאם להוראות שיקבלו – יעשו שינוי בחייהם. אני דווקא חשבתי שהעובדה שהגענו ומצאנו כאן את סודם היא כבר רמז עבורם לנסות בעזרת האורים ותומים לגלות איך לפעול. אבל השארתי את הבנות לעצמי. לא התכוונתי לסכן את עצמי שוב.

*

כשחזרנו למאהל שלנו החלטתי לשאול את ד"ר אפלבוים על המגן דוד הצבעוני שראיתי באבן שמעל הפיר.

"המגן דוד הוא סמל קבלי קדום על עם ישראל," הוא אמר לי, "שני המשולשים ההפוכים זה לזה מסמלים ניגודים ובאמצע – האיחוד שביניהם. המשולש העליון, ההפוך, הוא כחול, קר ורגוע, כמו מים שמסמלים חסד, המייצג את החכמה שבאה מלמעלה למטה. המשולש התחתון, שקודקודו כלפי מעלה, הוא אדום, חם ואקטיבי, כמו אש שמסמלת דין, המייצג את הבינה שבאה מלמעלה למטה. השטח שבין שני המשולשים, הוא צהבהב, המאוזן, כמו אור שמסמל רחמים, המייצג את הדעת. האיחוד מהווה פשרה בין נתינה מוחלטת לבין הגבלה טוטלית ולכן מייצג את האיזון. אלו הן שלושת כוחות השכל שמיוצגים בראש עשר הספירות."

"אז מה היתה הכוונה בציור הזה שם, במקום בו החביאו בני שבט אפרים הקדמונים את הסוד השמור שלהם?" שאלתי.

"נראה לי שרצו לסמל את חשיבות האיחוד בין שני חלקי העם ואת הרצון שלהם להתאחד." "בעצם..." אמרתי, "גם במוח האדם ישנם שני צדדים שצריכים לפעול בהרמוניה והתקשורת ביניהם חשובה. הצד הימני מאחסן את הרגשות והאינטואיציה. הצד השמאלי, לעומתו, לוגי, ומחושב. וגם, הצד השמאלי מסתכל אל העולם החיצוני, עוקב אחרי החוקים החברתיים, ואילו הצד הימני מסתכל פנימה. אומנם שני הצדדים יכולים לתפקד בנפרד, אבל חיים עשירים ומאוזנים זקוקים לשניהם, לאינטגרציה בין שתי ההמיספירות."

*

חזרתי לאוהלנו וסיפרתי לאלון על המגן דוד הצבעוני. "רגע," אמר אלון, "אמרת שמתחת לשירטוט הופיע רצף אותיות." "נכון," נזכרתי, "בוא נבקש מפרופ' אוליב לתרגם את זה." פרופ' אוליב מצא שרצף האותיות הוא: **תקכט.תקכז.תקכג.** "אולי מדובר בשנים של תאריכים?" העליתי השערה. "לא. לי נראה שיש כאן צופן," אמר אלון.

פרופ' אוליב ניסה שוב את הצופנים המקראיים, אך לא מצא דבר בעל משמעות. "אחרי שמצאנו את המילים 'צפנת' ו'פענח' במבצר," אמרתי, "אז נראה לי שבני יוסף ידעו להשתמש בצפנים כדי להסתיר מידע ואפילו המציאו צפנים שלא ידועים בעולם לצורך הצפנה." "אוקי," אמר אלון, "אני אנסה להריץ במחשב שלי תוכנות של פענוח צפנים. ידועים לי כמה אלגוריתמים של הצפנה, ואני יכול לחפש נוספים ברחבי הרשת." הוא ישב מול מחשבו במשך כמה שעות בלי לקום ממקומו, כשהוא מחפש את שיטת ההצפנה ואת המפתח לפענוח.

"תאכל משהו, אלון," פניתי אליו בשעת לילה מאוחרת, אבל לא היתה תגובה. הבנתי שהוא לא יפסיק את חיפושיו עד שימצא, והלכתי לישון. בשעה ארבע בבוקר התעוררתי בפתאומיות. "מצאתי!" שמעתי את אלון צועק בהתרגשות. קפצתי ממקומי לשיבה והרגשתי את ליבי דופק מבהלה והתרגשות גם יחד.

"בין כל השיטות ניסיתי גם את שיטת המפתח המשותף החד-פעמי," הסביר אלון בטבעיות, כאילו שהוא באמצע שיעור ולא באמצע הלילה. "הניסיונות הראשונים לא הצליחו עד שניסיתי את המילה 'מפתח' כמפתח לפענוח ההצפנה, ואז זה הצליח!"

"מדעים!" קראתי, "כל כך פשוט – המילה 'מפתח' כמפתח! מרוב שזה פשוט לא הייתי חושבת על כך."

"זה הפוך על הפוך. ההצפנות הטובות משתמשות בכוונה במשהו פשוט מאוד כדי להטעות. טוב, ההמשך לא היה כל כך פשוט. ניסיתי לתרגם את שלושת המילים לקוד," הסביר. "ניסיתי לקחת מילה ולהעביר אותה לייצוג גימטרי, להיעזר במפתח וליצור הצפנה. לקחתי את המילה **פענח** שהיא בת ארבע אותיות. המפתח החד-פעמי שהוא המילה 'מפתח', הפך למילה הגימטרית: 528. בשלב ראשון העברתי כל אות במילה פענח לייצוג גימטרי."

על המסך הופיעה טבלה:

תו	ערך גימטרי
פ	080
ע	070
נ	050
ח	008

"שרשרתי את המחרוזות מימין לשמאל והתקבלה מחרוזת זו". הוא הצביע על רצף שהופיע על המסך: **008.050.070.080**.

"אחר כך שירשרתי את המפתח לעצמו ארבע פעמים, כדי להגיע לאורך זהה לזה של המילה פענח." הוא הצביע על המחרוזת שמתחת לראשונה: **528.528.528.528**.

"כששתי המחרוזות אחת מתחת לשניה חיברתי את הספרות. כשהתוצאה היתה מעל עשר חיברתי את סכום ספרות התוצאה. תוצאת פעולת החיבור היא זו:" הוא הצביע על השורה הבאה:

527.578.598.518

"עכשו חילקתי שוב את המחרוזות לארבע ותרגמתי לערך הגימטרי."

על המסך הופיעה התוצאה הזו:

527 הרצף המתאים: **תקכז**

578 הרצף המתאים: **תקעח**

598 הרצף המתאים: **תקצח**

518 הרצף המתאים: **תקיה**

"כלומר המילה פענח נראית לאחר הצפנה כך". הוא הצביע בהתרגשות על התוצאה המוזרה:

תקכז.תקעח.תקצח.תקיה.

"נו," מילמלתי, "אז איך מכאן אנחנו מתקדמים כדי לפתור את ההצפנה שיש לנו?"

"כאן נצטרך לעשות הפוך, לבצע את אותן הפעולות ששימשו להצפנה: תרגום התווים לייצוג גימטרי, שרשור המפתח, הפחתה של השרשרת העליונה מהתחתונה ואז תרגום המספר לאותיות. הנה," הראה לי.

הרצף: תקכז מתאים ל 529

הרצף: תקעח מתאים ל 527

הרצף: תקצח מתאים ל 523

"נפחית מ- 529.527.523 את 528.528.528 ומתקבלת המחרוזת 001.008.004 ויצאה הטבלה הזו."

תו	ערך גימטרי
א	001
ח	008
ד	004

"וקיבלנו...", קרא בהתרגשות, "את המילה: **אחד!**"

"ואם נעשה את הפעולה הרגילה נגיע חזרה להצפנה של רצפי האותיות שהיו חקוקות מתחת למכסה הבור."

"אז מה זה בא לרמז לנו?" שאלתי.

"כנראה את הרעיון של אחדות העם שכבר הופיעה ברמזים הקודמים. זה מחזק את המסקנות אליהן הגענו מכל הסימנים שכבר פענחנו."

*

משלחתנו החלה בדרכה חזרה לעיר לה. בערב התמקמנו בגסט-האוס בכפר קטן שעל הדרך ללה. בימים האחרונים היינו מוטרדים בקשר לכת הניאו-נאצית ולא היינו בטוחים שתמונות הג'יפ העולה באש יניחו את דעתם והם יפסיקו לנסות ל"חפש" אותנו. אלון קרא לארז לחדרנו.

"הסכנה גדולה מידי, אי אפשר לקחת סיכונים", אמר אלון. "לדעתי, צריך לשלוח אימייל למוסד. ארז, אתה יודע איך להגיע אליהם?" "בעבר הייתי סוכן 'מוסד' במשך כמה שנים", הפתיע אותנו ארז. עד עכשו 'הקטין' פרופיל, לכן לא ידענו עליו הכל.

אלון התיישב מול המחשב ופתח את האימייל עם המכתב של הנוכל טריקסטר שהשגנו מהמחשב של דניאל. הוא הוסיף אליו את כל הפרטים הידועים לנו מסיפוריו של דניאל. "תן לי להוסיף כמה מילים למוסד", אמר ארז והתיישב לידו.

אלון זז מעט הצידה וארז הקליד את בקשתו מהמוסד להתערב בעניין כדי להגן עלינו, והדגיש שחשוב לנטרל בדחיפות את טריקסטר וכנופיייתו לפני שיזיקו לנו. הוא הוסיף את שמו ופרטים מזוהים, בצורה חסויה, הכניס את שם הקוד של האדם המתאים לדעתו לטיפול בעניין, ושלה.

"אנשי הכנופיה עלולים לעלות על עקבות אלון אם יזהו ששלח ממחשבו את האימייל למוסד. הרי אתה לא מעביר אימיילים בערוץ מאובטח של הרשת העולמית?" שאלתי בדאגה.

"ומה חשבת, שלא לקחתי את זה בחשבון?" נהנה אלון להפגין את מומחיותו בתחום, "וכן, ישנו דבר מתוחכם שהוא אימייל המשמיד את עצמו אחרי קריאתו. כן, כמה שזה נשמע לך מוזר. באופן הזה ברגע שבמוסד יקראו את האימייל הזה כבר לא תהיה קיימת בעולם ראייה לכך".

אחרי שהבנתי שהכל מסודר על הצד הטוב יותר - הרגשתי שסלע נגול מעל ליבי. האמת שיכולתי לשער שאלון יעשה מה שצריך, אבל בגלל שהייתי מוטרדת מהלבטיים האישיים שלי הסחתי דעת מהעניין. עכשו, בשילוב עם קשריו של ארז במוסד הרגשתי בטוחה לגמרי.

כעת היה לי קצת ישוב הדעת לחשוב על דבריו של דניאל בעניין הארגון הניאו-נאצי והכת ההזויה. מזכרתי ב'אוצר' שטריקסטר כל כך רצה והתברר שאלה אריות השנהב. במחשבה נוספת קצת התפלאתי שאוצרות אומנותיים כל כך מעניינים אותו. הרי הוא מחפש כוחות רוחניים בעיקר. אולי, חשבתי, הוא שיער שבני האפרידי החביאו בתוך האוצר קמעות.

'אני חייבת לבדוק את זה', אמרתי לעצמי ומיד קמתי וניגשתי אל מקום המחבוא של האריה שאצלנו. הפכתי את האריה מכל צדדיו, מחפשת שקע או סדק שבתוכו טמנו קלף. דקות ארוכות בחנתי אותו מלמעלה ומלמטה ומצדדיו ולא גיליתי דבר. התייאשתי וויתרתי על החיפוש. רק המשכתי להתבונן בעיני היהלומים הבולטות והבורקות של האריה. ואז קפאתי על מקומי.

'בעינים!' צעקתי והבהלתי את אלון.

"אלון, תעזור לי לפרק את העינים של האריה, אני בטוחה שיש משהו מאחוריהן".

אלון שלף את האולר שלו וניסה להחדיר את הלהב הדק ביותר בין היהלום שבעין לפני השנהב של האריה.

הניסיונות האלה לא צלחו.

"אולי ננסה למשוך את היהלומים בעזרת פלייר?" הצעתי.

"את הולכת להרוס את חפץ האומנות הנדיר הזה", הפטיר אלון בטון ביקורתי.

"אני הולכת להביא מארז את הפלייר", אמרתי תוך התעלמות מאזהרתו ומיחירי לצאת.

התברר שהמאמץ והטירחה היו כדאיים. כשהצלחתי לשלוף את אחת העינים גיליתי תעלה פנימית שחיברה ביניהן. הצצתי פנימה והתרגשתי.

בתוך התעלה נח קלף מגולגל.

הזמנתי את דניאל לחלץ את הקלף בעזרת המיכשור המתאים שלו, כדי לא להרוס אותו.

על הקלף היו כתובות חמש מילים בכתב עתיק. מהתרגום התקבל המשפט: "בן פורת יוסף עלי עין".

יצאנו לגינת הגסט-האוס שם ישב ד"ר אפלבוים בחברת כמה אנשים מקבוצתנו כדי לספר לו על המימצא החשוב. הם ישבו על כיסאות נצרים במרכז כר הדשא ושתו תה.

ד"ר אפלבוים הסביר שזוהי סגולה חזקה נגד עין רעה. המילה פורת וגם אפרים היא מהשורש פרי - פרוין ושפע. יוסף הוא סמל לאדם בעל יכולות שהשתמש ביופיו ובחכמתו רק כדי להועיל לסובבים אותו.

"אדם עם עין טובה, המחפש את הטוב בכל דבר", הסביר, "מושך לעצמו שפע והצלחה. כאשר אדם משתמש, כמו יוסף, בתכונות הטובות שלו ובשפע שקיבל כדי לעזור לזולת, הוא נהפך לבלתי פגיע מעין הרע. כך הוא מפעיל את מידת הרחמים, שיכולה לדחות את הדין והסכנה".

"זה מה שטריקסטר רצה כל כך להשיג!" אמר דניאל. "הוא היה בטוח שעם הקמעות והסודות האלה יוכל לקבל הגנה וגם שפע ושליטה על העולם".

"אבל בשביל מה? למה הוא מרגיש מאוים מהתאחדות של עם ישראל? אני לא יכולה להאמין שיש בימינו אנשים שמאשימים את עם ישראל בקונספירציה נגד העולם," עדיין לא הצלחתי לעכל את העובדה ההזויה הזו.

ד"ר אפלבוים הוסיף: "שמעתי לפני שנתיים שבחיר במפלגה לאומנית בפולין טען שקיימת תוכנית יהודית להשתלט על העולם. הוא סיפר בראיון לרדיו שקרא את 'הפרוטוקולים של זקני ציון'. הוא אומנם הודה שקיים ויכוח על אמיתות כתב הפלסטר הזה, אבל בכל אופן התעקש שהניסיון מוכיח שקיימות קבוצות שמתכננות השתלטות עולמית בקרב חוגים יהודיים..."

"מה זה הפרוטוקולים של זקני ציון?" שאל ארז.
"זהו מסמך שקרי המציג כביכול את תוכניתם של היהודים להשתלט על כלכלת העולם ועל התקשורת העולמית".

"מתי זה הומצא?" שאלתי.

"זה פורסם ברוסיה בתחילת המאה ה-20, והופץ בעולם. עיתונאים והיסטוריונים הוכיחו כבר אז שזה זיוף. ולמרות זאת, בבתי הספר בגרמניה לימדו את זה עם עליית הנאצים לשלטון".

"אז רק בגרמניה השתמשו בזה נגד היהודים?" שאל ארז.

"לא. אפילו בעצרת האום בכ"ט בנובמבר הובעה דעה שמדינת ישראל הוקמה בגלל הרצון היהודי להיות לכוח במערכת היחסים הבינלאומיים כדי להשתלט על העולם".

"אבל יש כאן סתירה," לא הסתדר לי משהו, "אנשי הכת ההזויה מנסים מצד אחד להציל את העולם מהשתלטות של עם ישראל, ומצד שני הם בעצמם רוצים לשלוט בעולם ומחפשים כוחות מאגיים כדי להגיע לשליטה הזו".

"נכון," הסכים איתי ד"ר אפלבוים, "הסיבה לכך היא שכשאתם זומם משהו בליבו, נדמה לו שגם אחרים זוממים את זה והוא מחפש קורבן להשליך עליו את זה".

"זה נקרא בפסיכולוגיה 'השלכה', הסבירה אלה, "זה מנגנון הגנה אישי שבו אדם מייחס את הצדדים השליליים באישיותו אל אחרים. בכך הוא יכול להתעלם מהכרה בתכונותיו השליליות".

"הרעיון הזה מופיע בתלמוד," הוסיף ד"ר אפלבוים, "בבבטי- 'כל הפוסל – במומו פוסל'. כלומר, אם התנהגות הזולת מפריעה לאדם מאוד, כנראה שפגם זה מצוי גם אצלו, והזולת משקף את חולשותיו שלו".

"שמעתי שהפסיכולוג אריק אריקסון¹⁰, סבר שתופעת האנטישמיות היא בעיקרה עניין של השלכה," אלה חיזקה את דבריו, "אנשים שיש להם חלומות של כיבוש העולם ושליטה בו, מתוך אמונה בעליונותם, כמו הנאצים וכן הבולשביקים, השליכו תפיסה זו על היהודים".

"הנאצים לא רצו שמוסר התורה יתפשט בעולם ושיכבוש אותו מכוח האמת שבו," הוסיף ד"ר אפלבוים, "הם לא הכירו בתפקידו של עם ישראל לשמש כדוגמה לחיים על פי מוסר. כך היה בתקופת שלמה המלך, שראה בכך את יעודו של עם ישראל. ממלכת ישראל היתה אז מרכז רוחני ומוסרי בעולם. זה לא בא ממקום של השתלטות אלא ממחויבות לתפקיד. לעומתם, האומות האימפריאליסטיות הן בעלות תשוקה ברברית לכיבוש ושליטה, לצורך האינטרסים שלהם בלבד".

דניאל ניסה להסביר את תפיסת העולם הנאצית ואמר: "לדעת הנאצים, במוסר היהודי יש ערכים הנוגדים את דרך הטבע. בטבע קיים 'תהליך הברירה הטבעית' שבו הגזע החזק שורד. לדוגמה, אחווה ועזרה לזולת – מובילות לניווט הגזע ע"י שימור החלשים שהם נטל על החברה, או שלום בינלאומי – מבטיח את המשך קיומם של גזעים נחותים בעולם. הם הסתמכו על הפילוסוף ניטשה שאמר שבלי אמונה בכוח עליון, אין משמעות למוסרי או לא מוסרי. אין מערכת חוקים אוניברסאליים המחייבת התנהגות מסוימת".

"הדרך הטבעית עליה הם מדברים היא בעצם התנהגות על פי הטבעים החייתיים שבאדם, כוחות הרס של קנאה ושנאה, שיוצרים רק פירוד," אמר ד"ר אפלבוים.

"בגלל הערצת הכוחניות בחרה הכת טיטוס כסמל שער אבן עתיק," הסביר דניאל, "זהו שער הניצחון. כך הם מנציחים את העוצמה של הממלכה הרומית ומשתייכים אליה." ניסיתי להיזכר איפה ראיתי סמל בצורת שער אבן עתיק. כן, כמובן. בראש המכתב של טריקסטר לדניאל באימייל. הבנתי את טעותי. אז הבנתי שמדובר בסמל ארכאולוגי, אך למעשה זהו סמל מלחמתי שמביע עליונות ושליטה. נזכרתי בתבליטים המפורסמים של שער הניצחון, בהם נראים שבויים יהודים הנאלצים לשאת את כלי בית המקדש היקרים להם כשלל לרומא. וכן מרכבה רתומה לסוסים בה יושב הקיסר מוקף בחייליו ועטור ניצחון.

"הפילוסופיה הארית התבססה על עקרונות באידיאולוגיה הרומית," הסביר דניאל. "וכיום הניאו-נאצים ממשיכים עם התפישה הזו".

ד"ר אפלבוים אמר: "ביסמרק, ראש ממשלת גרמניה, איחד את מדינות גרמניה כדי שגרמניה תהפוך למעצמה החזקה באירופה ותשלוט בעולם. הממלכה נקראה הרייך השני. מאז החלה

¹⁰ הוגה תאוריית השלבים הפסיכו-חברתית

בשבטים הגרמניים התעוררות הלאומיות הגרמנית. למסורת הייחודית שלהם קראו 'רוח העם' שכללה מאפיינים כמו תרבות, ואורח חיים. הערכים הבולטים של השבטים הגרמניים הפאגניים היו האגואיזם והאכזריות. את הרוח הגרמנית הזו הם רצו להשליט בעולם. האנטיטזה לרוח הגרמנית היא הרוח היהודית שמאפייניה הם הערכים של שבטי ישראל - עזרה הדדית ורחמנות.

"אז עד ביסמרק גרמניה היתה מפורדת?"

"כן, מאות שנים. לפני הרייך הראשון גרמניה היתה מורכבת מדוכסיות ונסיכויות קטנות. ומאז שהוקם הרייך הראשון הוא עמד בסימן פיצול מתמשך של המדינות המרכיבות אותו, עד לקריסתו המוחלטת."

"מה גרם לפירוד המתמשך הזה?" שאלתי.

"שנים רבות הנסיכויות התגרו זו בזו, למרות שהן מאותו העם. שנאתם הגדולה לעם ישראל לא הופנתה כלפינו בגלל המריבות הפנימיות שלהן, ולכן גם לא עלה בידם להתאחד."

"אז העובדה שהם לא רוצים בקיומנו היא בעצם בגלל שנאתם אותנו ואת ערכינו, אמר ארז, "ולא בגלל הוכחה מדעית על עליונותם".

הסכמתי איתו. "ובכלל, איזה יחודיות יש לגזע שלהם לעומת הגזעים ה'נחותים'?" שאלתי, "כישרון? שכל מבריק? היהודים הרי עקפו אותם בהרבה בגאונות, בהגות ובפרסי נובל."

"הנאצים טענו שהגזע הארי עליון בעיקר מבחינה גופנית, ענה לי דניאל, "לשיטתם הגזע החזק צריך לשלוט, כמו בטבע, אצל החיות. הם טענו שאפשר לזהות את מקור הארים על פי מאפיינים נורדיים של מבנה השלד".

היה לי קשה להאמין שאכן יש הבדל משמעותי במבנה השלד בין הגרמנים ליהודים. החלטתי לברר את זה אצל פרופ' אוליב. לא רציתי לבוא אליו לבד לכן ביקשתי מאלה להצטרף אלי.

*

כשנקשנו, אלה ואני, בנימוס על דלת חדרו של פרופ' אוליב והוזמנו להיכנס, הוא קיבל את פנינו בחיוך רחב והחווה תנועת הזמנה רחבה בידו כאומר אתן אורחות רצויות אצלי. אולי הוא ראה בכך הזדמנות להסביר מה שקרה באותו יום בו התקבל הרושם שהוא ציער אותי וכאילו גרם לי לבכות.

"אני חייב לספר לך, גב' אפלבוים, ש...", התחיל בלי לדעת איך להמשיך.

אלה ניסתה לומר שההסבר ברור ומיותר, אך הוא לא ויתר והוסיף בלהט: "אני חייב לספר לך, שבאותו יום בו ראית אותנו צוחקים יחד – הרגשתי ש... זה היה...", הוא השתנק.

"זה... זה היה היום המאושר בחיי, הוא הצליח לבסוף לפלוט את זה כמו אדם ששאף גלעין של זית ואחרי כמה תפיחות עזות בגבו סוף סוף נפלט הגלעין מפיו. מצד שני, הוא נראה אדום כמי שעדיין גלעין תקוע בגרונו וכבר בקושי נושם.

הסתכלתי על אלה במבוכה מקווה שהפעם היא תציל את המצב.

אלה שאלה: "האם שאלת אותה אם גם עברה זה היה היום המאושר ביותר? ואם לא, מה כן היה היום המאושר בחייה?"

פרופ' אוליב נראה נבוך. הוא לא צפה כיוון מחשבה כזה.

אלה לא נתנה לו זמן להתלבט ומיד פנתה אלי: "אולי את תספרי לנו על אירוע שגרם לך אושר מיוחד".

הופתעתי מהשאלה וניסיתי לנבור בזיכרוני אם היה דבר כזה. למען האמת, בגלל הסיפור של ראובן לא ניסיתי ליזום קשרים רציניים, ולא נתתי לעצמי להיפתח רגשית והתרחקתי. הרגשתי אשמה. גם כשהתאהבתי במישהו לא עשיתי עם זה כלום, כי חשבתי שלא מגיע לי.

ראיתי שהיא מביטה בי בציפיה וידעתי שאני חייבת לדלות משהו שיעמיד את פרופ' אוליב במקום אחת ולתמיד.

"כן...", התחלתי בצורה מקוטעת, "היו לנו בקיבוץ פעילויות גיבוש עבור החבר'ה הצעירים שנועדו לגרום לבני ה'גרעינים' של הנח"ל להתאקלם כדי שיישארו בקיבוץ. בקומה שמתחת לחדר האוכל נבנה מועדון נחמד עבור הצעירים. היו בו שולחנות וכסאות עץ נמוכים ועגולים, עשויים מבולי עץ מנוסרים. תאורה מעומעמת הוסיפה לתפאורת המקום. בשבת בערב נערכה שם מסיבה עם מוסיקה וריקודים. תמיד חיקיתי למסיבות האלה כמו שמצפים ההולכים במדבר להגיע לנווה מדבר שקורץ מרחוק. אבל זמן מה לאחר תחילת המסיבה הייתי שוב מתאכזבת ומגלה שזו הייתה כרגיל פטה-מורגנה. אווירת ניכור שררה שם למרות המוזיקה העליזה. ציפיתי תמיד לתחושת אושר מיוחדת, אך זו לא הגיעה".

עצרתי כי הבנתי שמתוך הניסיון לספר על יום מאושר, מבחינה חברתית אולי, הצלחתי רק להיווכח שלא היה כזה. המבט המצפה של אלה לא הניח לי לוותר ובמאמץ נוסף נזכרתי במשהו, לא בדיוק מה שאלה ציפתה לשמוע, או ליתר דיוק לא בתחום המדובר, אבל בכל אופן...

"כן!" קראתי לבסוף, "פעם אחת ויחידה חשתי התרוממות רוח ושמחה אמיתית בקיבוץ, אבל זה היה דווקא בנסיבות לא כל כך משמחות. באחד הלילות התדפקה על דלת החדר המשותף לתמרה ולי, אמו המבוגרת של אחד מחברי הקיבוץ שגרה בחדר לידנו, במרחק מה מבנה ומשפחתו. היא

הייתה חולת לב וסבלה מבעיות רפואיות. אותו לילה היא לא הרגישה טוב ורצתה שנזעיק את בנה. קשה היה לי לקום מהמיטה בשעת לילה מאוחרת זו. קיוויתי שתמרה תקום, אך היא הייתה שקועה בשינה עמוקה.

בלית ברירה קמתי, כשתודתה של האישה מלווה אותי, ומיהרתי אל דירת בנה. דפקתי על הדלת וחייכתי לתגובה. לאחר דקות ארוכות של המתנה ענתה לי אשתו, ומעבר לדלת אמרתי בקול רם שהסבתא לא מרגישה טוב. היא ביקשה ממני שאלך לקרוא לאחות. הופתעתי מכך שהם לא הלכו בעצמם, אבל ידעתי שהסבתא מחכה לעזרה בדחיפות ומיד יצאתי לכיוון ביתה של אחות הקיבוץ בריצה. כנראה שלעיתים קרובות הם צריכים לקום בשעות לילה כשהיא לא מרגישה טוב, ניסיתי להבין אותם.

הלילה היה שקט. קיצרתי את הדרך ורצתי על פני המדשאה, המשתרעת בצד חדר האוכל על פני שטח נרחב. המדשאה היתה בשעה זו עטופה באפילה ושוממה. היה קצת מפחיד ומוזר להתרוצץ בין הצללים לבד. חששתי שהשומרים הדרוזים יזהו מישהו רץ וירו לעברו.

בכל אופן, לא יכולתי לאכזב את הסבתא והמשכתי. כשדפקתי על דלתה של האחות בלב הולם היא התעוררה מיד והבטיחה להגיע בהקדם. שמחתי שביצעתי את שליחותי וחזרתי לחדרנו. בדרך הרגשתי התרוממות רוח מיוחדת על כך שהתגברתי ויצאתי לעזרה למרות הקושי. הייתה זו תחושה מיוחדת של סיפוק. אפשר לומר שחשתי אושר. ניסיתי להשוות את ההרגשה עם תחושת האושר שציפיתי לה בבילויים החברתיים, תחושה שחמקה ממני תמיד, וגיליתי שעכשו זכיתי להרגשה שייחלתי לה.

אלה הניחה את ידה על ליבה ואמרה: "ריגשת אותי עם הסיפור הזה, נתישק'ה. זה באמת מיוחד ונוגע ללב."

"את יודעת, המילה 'אושר' בעברית היא מלשון אישור. כשאדם פועל על פי הערכים שהוא מאמין באמיתותם, כמו עזרה ומסירות לנזקק, הוא מרגיש שיש אישור למעשיו. גם אם אין לו הנאה פיזית מהמעשה, אולי אפילו יש סבל וקושי, ישנה הנאה רוחנית מההישג החשוב, מההתגברות, ובעיקר מהנתינה".

פרופ' אוליב הוסיף את הבנותיו: "יש אנשים שירצחו למען אומנות וכדי להשיג שליטה וכבוד. ויש, המוכנים להתאמץ ולסבול כדי לעזור ולהציל חסרי ישע".

"ויש אנשים, כמו ראובן, שכדי להגן על עמם – יקריבו את חייהם, הוספתי, כדי להאיר בפרופורציות נכונות את המעשה שעשיתי לעומת הקרבתם של חיילים קרביים.

אלה הינהנה וסיכמה: "כן. בעוד שהאחד שירת את העם והמולדת – שירת האחר את עצמו". "את יודעת, חשבתי על זה לאחרונה, פנה אלי פרופ' אוליב במבט רציני, "במיוחד בהקשר לשיחתנו על תחום הלימודים שכדאי לך לבחור, והשילוב בחקירת בינה מלאכותית עם הפילוסופיה של הנפש, לגבי השאלה האם המוח אחראי להחלטה או הנפש? חשבתי, איך זה שאנשים שונים בוחרים כערך לחייהם בדברים מנוגדים כל כך, כמו רצח לתועלת אישית או הצלה תוך סיכון החיים? יש הרבה מה להעמיק בנושא כדי להגיע לתובנות חשובות על החיים".

שקעתי במחשבות בעקבות דבריו של פרופ' אוליב עד שהוא עצמו העיר אותי מהרהורי. "אני עצמי גם יודע להקריב משלי ולתת למען מטרות חשובות בעת הצורך".

הבטנו בו מופתעות והוא מיד אמר: "אתן זוכרות שכשהגענו לסוכנות הנסיעות ברמת לאנג-טאנג ולא רצו להשכיר לנו רכבים? אז אני הבנתי שכל התקדמות המחקר שלנו תלויה בהגעתנו בזמן למבצר ושדברים חשובים לעם ישראל אמורים להתגלות שם. לכן החלטתי ... לעשות מה שצריך כדי שהעניין יסתדר".

"אבל פשוט דיברת איתם בשפתם וכך העניין נפתר, לא כך?" שאלתי. "באמת?! חשבת שאם הם קיבלו מסר לא לאפשר לנו להתקדם במחקר אז אפשר יהיה בשיחה,

אפילו בשפתם, לשכנע אותם לוותר ולהסתכן?"

"אז מה אם כך עשית?" תמהתי.

"אמרתי לפקיד שאני מוכן לשלם סכום רב רק כדי שישכמו להשכיר לנו רכבים. לכן ביקשתי שניגש לחדר פנימי. לא רציתי שתבינו איזה סכום גדול הבטחתי כדי שהפקיד יהיה מוכן להתגבר על הפחד מהאיום שבפקס".

הייתי נבוכה מכך שלא שמנו לב למעשה האצילי שלו. הרי הוא לא ביקש שנשתתף איתו בהוצאה, בעוד כולנו נהנינו מכך. גם נמלאתי הערכה כלפיו על שהיה מוכן להשקיע סכום גדול למען הצלחת המשלחת. הוא כנראה היה נבון מהמבטים הנדהמים והמרוגשים מהתגלית שעד כה הסתיר ברוב צניעותו, והחליט להעביר נושא.

"באתן לברר על הבחנה בין גזעים לפי מבנה השלד. ובכן אנתרופולוגים שעליהם הסתמכו הוגי הנאציזם גילו הבדלים בין הגזעים השונים, למשל במבנה הגולגולת. בני הגזע הארי הם בעלי ראשים מאורכים, לעומת בני גזעים אחרים שהם בעלי ראשים פחוסים".

"הם התכוונו בכך שגולגולת מאורכת מכילה מוח רב יותר?" צחקתי.

"לא, אני חושב שפשוט התכוונו שמבנה גופם מוצלח יותר ומותאם לשרידות טובה יותר על ידי היכולת להתגבר על החלשים".

"מה גרם לנאצים לפתח תורת הגזע ועל סמך עקרונות באידיאולוגיה הרומית?" שאלתי.
לאה היה הסבר. "הגרמנים הם הממשיכים של ממלכת רומא. הרייך הראשון היתה האמפריה הרומית הקדושה מקרל הגדול עד ימי הביניים, הרייך השני- האמפריה הגרמנית שאיחד ביסמרק, והרייך השלישי - גרמניה הנאצית. רומי קיבלה את תפישת העולם של האדומים צאצאי עשו. עשו קיבל בירושה מיצחק אביו את התכונה היחודית שלו - הגבורה, לכן בורך: 'ועל-חרבך תחיה'. למרות שמכר את הבכורה עדיין חש שהיא מגיעה לו. לכן בגאותו האמין בעליונותו. הוא הרגיש שליעקב אין זכות קיום אלא בהתבטלותו אליו, ועד היום השנאה שהשתרשה בו כלפי יעקב וצאצאיו מפעפעת. לעומתם, אנחנו, בני יעקב, הפנמנו את פנימיות הגבורה - כלומר ההתגברות העצמית עפ"י ערכי המוסר. לכן הנאצים התחברו כל כך להרג, שליטה והרס מתוך אכזריות ואגואיזם, בעוד שהיהודים דוגלים בגבורה שמופנית קודם כל פנימה, ואם כלפי חוץ, אז מתוך דאגה ומסירות לכלל, מנקודת מבט של אכפתיות לצורך הגנה".

"אם כך, אני מרוצה משייכותי לגזע ה'נחות', לפי הנאצים," אמרתי, "זה כמו הסטיקרים שהדביקו על מכוניות עם הכיתוב: 'אנחנו אספסוף גאה', כתגובה על שכינו אנשים ממוצא מסוים אספסוף".
"רק שאצלנו," השלים פרופ' אוליב, "המוצא ה'שמי' שלנו מראה על מעלתנו הרוחנית, למרות אולי החיצוניות הלא מרשימה".

הבנתי שהוא רומז על עצמו והפניתי את מבטי לצד. אלה שקלטה את הסיטואציה המביכה, הודתה לפרופ' אוליב ויצאה בזריזות כשאני אחריה.

*

מחוץ לגסטהאוז, על הדשא, ראינו את אלון וארז יושבים ומשוחחים. לאחרונה הם התיידדו ואלון אפילו שכח להביא את מחשבו איתו. הרוח הקרירה נשאה בכנפיה עלים יבשים והעיפה אותם לכל עבר.

התיישבנו לידם ואלה אמרה לי: "אני עדיין נרגשת מהסיפור שלך על מעשה החסד האצילי שעשית. שמתי לב שאת בעלת יכולת נתינה. את צריכה לנצל את הכוח הזה".
"אני לא בטוחה שצריך להעריך אותי בשל כך. זה יוצא לי די בטבעיות, בלי התגברות מיוחדת. אבל את יודעת," הוספתי בגילוי לב, "יחד עם המעשים הטובים שלי אני גם בלי כוונה מזיקה בגלל הבילבולים שלי".

אלון התערב. "כן, הבעיה אצלה שהיא מתבלבלת יותר מדי פעמים, 'בעלת החלומות' שלנו," סנט בי. "למרות שעדיין אין לה תואר דוקטור, אבל בתואר של פרופסור מפוזר היא כבר זכתה מזמן. מדי פעם היא מאבדת משהו. פעם פלאפון, פעם תיק ופעם מפתחות. זו הסיבה שהחלטתי לקנות לה בהפתעה מאָתר-מפתחות אלקטרוני. זהו מכשיר שכולל משדר ומקלט חדשניים שפועלים בטכנולוגיה של גלי רדיו, ומאתרים בלחיצה אחת את הצרור האבוד! זה עובד למרחקים של עד 100 מטר, כך שזה יעיל במיוחד בשבילה".

"גם אני קניתי לו ג'אדג'טים שמתאימים לשריטה שלו." לא נשארתי חייבת. "פטנט שנתלה על האוזן, כמו אוזניות בלוטוס, שמצפצף בזמן שהראש יורד כלפי מטה. זה יועיל במקרה שמרוב עבודה על המחשב הוא ירדם בדיוק כשהמניות יורדות".

כולם צחקו ורק אלון נשאר עם אותה הבעה רצינית, כאילו הוא נושא את כל העולם על כתפיו.
"אוקיי," אני מוֹדה. סדר ואירגון זה לא הצד החזק שלי," ניסיתי ללכת לקראתו ולהודות בחיסרון שלי.

*

ד"ר אפלבוים יצא באותו רגע למדשאה וחשבתי שזה הזמן להציג בפניו את תמיהותי בעניין אופיים של בני השבטים.

"אם המיוחדות באישיותם של הפוני מנ'ס זה האופי הנוח, המתינות והוותרנות, שנובעת מכך שעקרונות המוסר של התורה הוטמעו בהם לפני מאות שנים, איך זה מסתדר עם העובדה שבני הפושט, שמשערים שהם גם מבני השבטים האבודים, ידועים בעוז רוחם, בשאיפתם לעצמאות, ובגאווה השבטית? יש כאן סתירה בין אופי שתי הקבוצות".

"כן," הסכים ארז, "גם אני הבנתי שבני ממלכת ישראל היו טיפוסים עזים ואוהבי חופש, ולעומת זאת שמתי לב שהפוני מנ'ס הם סלחנים, נוחים ונוהגים עפ"י יסודות מוסריים עתיקים".

ד"ר אפלבוים חייך וענה: "גם בתוך עשרת השבטים האבודים - לכל שבט המאפיינים והתכונות המיוחדות אותו. למשל, בני שמעון ולוי היו עזים, בני בנימין וגד - היו לוחמניים, בני יששכר - למדנים, בני זבולון - אנשי מסחר ועסקים, בני דן - קפדניים, בני נפתלי- זריזים וכו'. אבל לגבי שתי תכונות בולטות ומנוגדות אלו - עזות וותרנות - אלו, למעשה, שתי פנים לאותו מטבע. השורש של שני הסוגים הוא אחד- הכוח להתגבר. בעוד שהראשונים הם בעלי גבורת הגוף

והאומץ כדי לגבור על האחר, השניים – מסוגלים להתגבר על ... עצמם. כמו שכתוב במסכת אבות 'איזהו גיבור? הכובש את יצרו'. זהו למעשה אותו כוח, כוח ההתגברות. רוחניות זו בעצם התגברות. מצד החסד – זאת נתינה שהיא התגברות על הרצון לקבל – כבוד, מעמד, רכוש, ומצד הגבורה – זהו כוח האפוק שהיא התגברות על ההרגלים שהשתרשו בנו, על הרצון לקחת לעצמנו".

"מעניין", אמר ארז.

"כך זה גם בתא המשפחתי כשהוא מתנהל עפ"י התורה, המשיך אפלבויס, "השילוב של איש ואישה, שלכל אחד תפקיד ייחודי – האישה בטיפול בצד הרגשי של המשפחה – שזו נתינה ממידת החסד, והאיש – בשמירה על הגבולות, שזו התגברות ממידת הגבורה – יוצרים ביחד שלמות מאוזנת. גם באבות האומה רואים זאת. אברהם – מידתו חסד – הכנסת האורחים, יצחק – מידתו גבורה – מוכן להישחט לפי ציווי מגבוה, והשילוב הנכון בין שני כוחות אלה בא לידי ביטוי ביעקב שעשה זאת ע"י התורה, שמלמדת אותנו את האיזון בין הכוחות האלו – חסד וגבורה. גם ברמה האישית זה כך. האדם הוא בעל שאיפות הפכיות, וישנה תמיד מלחמה פנימית בקרב. הוא מיטלטל בין הניגודים שונים: חומר ורוח, מוסריות ואנוכיות, רגש ושכל".

'זה כמו הקונפליקטים שלי', חשבת.

"לפי תורת הסוד", הוא המשיך, "כל הסתירות מתאחדות עם ההתקרבות של האדם למהותו ושורשו. איחוד ההפכים מביא לשלום פנימי ולהרמוניה. במזרח הרעיון הזה מובע במעגל ה'יג וה'יג, הניגודים שמתאחדים. גם התכונות של מנהיג ישראלי משולבות משני ניגודים – גבורה וענווה. דוד המלך כונה בפסוק 'עדינו העצני' – עדינות מחד, וקשיחות כעץ מאידך, שילוב של רכות ועוצמה, למלחמה ולעצה.

בתרשים עשר הספירות העניין מומחש יותר. ישנם שלושה צדדים, 'קווים' בלשון הקבלה: ימין, שמאל ואמצע, כשלכול אחד המאפיינים המיוחדים לו.

ימין – הצד ה'זכרי'. צד זה מאופיין בכוחות בעלי נטייה להתרחבות ומופשטות.

שמאל – הצד ה'נקבי'. צד זה מאופיין בכוחות בעלי נטייה להצטמצם ולהיכנס לפרטים.

אמצע – שילוב שני הצדדים הקיצוניים באופן מאוזן. באופן בו הניגודים מתאחדים ומביאים לשלמות".

"אז ככה זה גם בעם ישראל?" שאלתי.

"כן, כך גם בשני חלקי העם והמלכים שלו – יהודה ויוסף. שני המנהיגים שמייצגים את שתי הקבוצות בעם, מנוגדים ובכך משלימים. בעוד יוסף בחיצוניות – הצלחה, שפע, ויופי, יהודה בפנימיות – חכמת התורה. לפי המהר"ל יוסף הוא כנגד הלב ויהודה כנגד המוח. הם כמו שמש וירח, שהראשון בעל אור עצמי, והשני מקבל את האור ומעביר הלאה. יהודה הוא המלך והמנהיג הראשי – רואים זאת ע"י לקיחת האחריות שלו כלפי אחיו, ויוסף – מנהל את העם בתחום הפרקטי.

גם מיקום נחלתיהם ממחיש זאת. שבטי יוסף ממוקמים בצפון, ושבטי יהודה בדרום. לפי התורה, מפת העולם מכוונת כלפי מזרח, כך שהפנים קדימה – לקדם ואז מצד שמאל זה הצפון ומצד ימין – הדרום. כך שיוסף נמצא בשמאל – דין, ויהודה נמצא בימין – רחמים, ובנימין במרכז, מעצם היותו קשור לשני הצדדים. השילוב של שני חלקי העם, מימין ומשמאל, יביא לשלמות ע"י שילוב הכוחות המיוחדים לכל אחד מהם, ע"י שיתוף הפעולה ואחדות בעם ללא מחלוקת. זה כמו האיחוד בין הגוף והנשמה שהחיבור ביניהם מאפשר את החיים. כשאין איחוד בין הכוחות האלה בעולם, חסר חיבור בין העולם אל שורשו, שדרכו הוא מקבל שפע".

"זה נכון גם כיום?" שאל ארז.

"כן. חלק משרידי אפרים נמצאים היום בתוכנו. הרי שארית הפליטה בשומרון מגלות אשור אוחדה ע"י ירמיהו הנביא ויאשיהו מלך יהודה, בתקופה שלפני גלות בבל. יחד עם בני יהודה הם גלו לבבל והיום הם חלק מהיהודים.

אפשר לומר שהחלוצים בני העליות הראשונות מגלמים באישיותם את בני אפרים: בעלי גאווה לאומית, עוז ועוצמה, גבורה, מנהיגות, אומץ, מרדנות, ונאמנות לעם ישראל ולארץ ישראל

ובמיוחד בתחומי ההתיישבות והצבא. למרות שהם לא תמיד הצטיינו בתחום הדתי, הם עשו חיל בתחום החומרי והלאומי".

*

ד"ר אפלבוים המשיך: "יוסף ויהודה הם גם שני המשיחים שיהיו בעתיד לעם ישראל. משיח בן יוסף קשור לחלק המעשי - בנייה הפיזי של מלכות ישראל, ומשיח בן דוד קשור לחלק הרוחני - יציקת התוכן הפנימי, האלוהי, למלכות ישראל.

ולסיכום, השילוב שנחוץ בין חלקי העם, לוקח את היתרונות שבכל צד ועושה סינרגיה, מה שנקרא - 'השלם גדול מסך חלקיו'. הפעולה המשותפת של הגורמים השונים תביא לתוצאה חזקה יותר מאשר הצירוף של פעולות כל הגורמים בנפרד.

כלומר, דווקא השילוב של שני חלקי העם השונים - בני רחל - שבט אפרים האבודים, ובני לאה - שבט יהודה, והשילוב בין מורשתם הרוחנית של שבטי יוסף, על סודותיה העמוקים, ובין התרבות הישראלית בארץ, יאפשר את האחדות הנחוצה בין חלקי העם המנוגדים, ויביא את העם לייעודו. זה כמו בין בני זוג או שותפים, שמכבדים אחד את השני, כל אחד מכיר בייחודו של השני ושניהם מבינים שישלימו אחד את השני ע"י התכונות המנוגדות והנחוצות לשלמות הזוג או השותפות."

הרהרתי בדברים. גם אלון היה נראה שקוע במחשבות בעקבות הדברים. לבסוף אמרתי: "עושה רושם שביהדות הדברים עמוקים ומתונים דרך חיים ברורה. אתם יודעים", הוספתי, "הייתי במזרח, בטיול להודו, וחיפשתי רוחניות ותובנות על החיים, אבל רק יצאתי יותר מבולבלת. הדתות והכתות השונות בעולם, כל אחת מכוונת לכיוון אחר, לפעמים ממש הפוך, ומרוב אפשרויות לא יודעים מה נכון וקשה לבחור".

"נכון", הסכימה אלה, "ישנן תפישות שונות במזרח ובמערב. בעוד במערב מחפשים השגות, הצלחות ומהירות, במזרח מעריכים רוגע, שלווה ומנוחה. מה בעצם כדאי לרצות? שלווה או אנרגטיות? מנוחה או פעילות? נדמה לי שהיהדות משלבת את הדברים בצורה נכונה ולכל דבר יש את הזמן המתאים. השלווה וההתכנסות פנימה מתאימה לשבת או להתעמקות ברעיונות עמוקים, ואילו ההתלהבות מאתגרים מתאימה לעשיית המצוות והחסדים".

אלון הנהן בהסכמה.

ד"ר אפלבוים רצה להעמיק יותר בהסברו. "יעקב אבינו ידע שלבניו מצפה עתיד של גלות ארוכה, ולכן לפני מותו הוא הדריך אותם לקראת עתידם. כשנקבצו הבנים סביבו הוא ציין לכל אחד את מעלותיו ומיוחדותיו. לבסוף מסר להם סוד, מבלי שיבחינו, באומרו: 'האספו ואגידה לכם'.

בביטוי 'האספו' הוא רומז להם שגאולתם באחרית הימים לא תתכן כל עוד יש ביניהם שנאת חנם, והדבר היחיד שנחוץ הוא 'שתהיו כולכם מלוכדים'. כלומר, כשכל שבט יבוא עם מעלתו וכוחו המיוחד, ושילוב כולם יחד מתוך אחדות יביא לשלמות ורק כך תתקיים מלכותם ויזכו להצלחה.

המסר על האחדות נאמר לעם ישראל גם מפי משה בברכתו לפני פטירתו, וגם הוא מברך את כל אחד מהשבטים בברכה ייחודית, אך לפני כן הוא פותח ואומר: 'ויהי בישראל מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל'. מסביר המדרש: 'כשישראל שווים בעצה אחת, כשהם עשויים אגודה אחת, כשיש ביניהם שלום ולא מחלוקת - אז יזכו לשפע ולשמחה, כי השכינה ביניהם. קודם יתאחדו 'ראשי העם', מנהיגי הפלגים, וזה יביא ל'יחד שבטי ישראל'.

ה'אור החיים' אומר בפירושו - 'צא ולמד מיום שנחלקו הלבבות ונחלקו המלכויות מה עלתה בידם. וזו סיבת עגלי ירבעם והבאים אחריו. כי ראש האובדן הוא הפירוד, וכלי מחזיק ברכה הוא השלום ויחוד הלבבות'. מעלה זו של אחדות זכו לה ישראל בזמן מתן תורה בהר סיני, שאז נאמר עליהם 'ויחן שם ישראל' - 'כאיש אחד בלב אחד' - לכולם רצון ומטרה אחת. וכך יהיה גם לעתיד לבוא בזמן הגאולה, כמו שנתנבא ירמיהו הנביא: 'בימים ההמה ובעת ההיא נאם ה' יבואו בני ישראל ובני יהודה יחדיו ... כשהן אגודים מקבלין פני שכינה'."

חלק 4
מאמצי ההישרדות
בעקבות החיפוש

פרק ל"ב – תפנית ... מדאיגה

בערב הבחנתי שאלון לא עסוק מדי באופן חריג. "אתה יודע, הייתי רוצה להכיר קצת יותר את היהדות," אמרתי לאלון בגילוי לב לא מצוי, "נראה לי שיש הרבה דברים מעניינים וחשובים שכדאי ללמוד ולדעת".

"כן, גם אני. הקבלה במיוחד מסקרנת ומושכת אותי." הדחים אותי אלון.

"מה... ברצינות? לדבר כזה לא ציפיתי אצלו."

"טוב, אל תסחפי," מיתן אותי אלון, "לא התכוונתי לחזור בתשובה. רק להכיר קצת יותר. אני בקושי יודע משהו בנושאים האלה".

אחרי מחשבה נוספת אלון הוסיף: "אולי אוכל למנף את הרעיונות להורדת שפע לפי הסוד הקבלי לצורך הצלחת הקמפיינים שלי." כל נושא אצלו מוצא את דרכו לבסוף להצלחת העסקים שלו.

"טוב, לא רק אני ארוויח מהמסע," אמר. "פרופ' אוליב וד"ר אפלבוים יוכלו לכתוב ולהוציא פרסום נוסף, כל אחד על מחקרו, ודניאל יוכל לכתוב ספר מסע הכולל את מימצאיו הארכיאולוגיים".

"כן, אפשר לומר שהמסע שלנו השיג את התוצאות הרצויות," הסכמתי איתו. "מצאנו לא רק מימצאים ארכיאולוגיים מאזור בו חיו שבטי ישראל הגולים במשך תקופה מסוימת, אלא גם פענחנו את סודותיהם, שבהם הָנוּנה לדרך חיים על פי מורשתם. קיבלנו מהם מסרים על מהותם, על רצונם להתאחד איתנו ואפילו לעזור לנו בעת צרה. וכל זה, למרות ההפרעות והאיומים שקיבלנו כל הזמן".

"כמובן שכל זה התאפשר למרות ההפרעות," אמר אלון, "הרי הן פסקו כשהתברר שאנחנו לא מנסים לשכנע אף קבוצת בני מיעוטים להפוך ליהודים ולעלות לארץ".

"מעניין איך שההפחדות היו בהתאמה עם הפעולות שלנו. ואיך הם ידעו מתי כבר לא צריך לאיים עלינו..." חשבתי בקול.

"טוב, זה לא כל כך מפתיע," חייך אלון חיוך דק.

"למה אתה מתכוון?"

חשבתי שהוא כנראה הבין טוב ממני איך הם עקבו אחריו בלי שנרגיש, אולי בעזרת חיישנים סמויים, או רכיבים אלקטרוניים שהוצמדו אלינו בדרך כלשהי.

"פשוט מאוד," אמר, "אני בעצמי השתכנעתי מהחששות של גורמי החוץ והביטחון מהטליבן, ובעצמי סלדתי מהרעיון של הצפת ארצנו בקבוצות פרימיטיביות ונחשלות, אז החלטתי לעזור להם".

"איך??" לא הצלחתי לנחש.

"כתבתי בעצמי את הפקסים בשם הגורמים השונים. לפעמים הדפסתי אותם במדפסת הניידת שלי ולפעמים שלחתי אותם ישירות מהמחשב לטלפון של סוכנות הנסיעות אליה היינו אמורים להגיע בדקות הקרובות".

הוא היה מרוצה מעצמו, אבל אני הרגשתי שאני רוצה לחנוק אותו או משהו כזה.

"אבל... כשמהרנו לטירה בקרנך שברמת צ'אנג טאנג, כשנותרו לנו חמישה ימים לעשות דרך של שישה ימים, למה ניסית לטרפד את האפשרות לשכור ג'יפים. הרי יכולנו לפספס את זמן הגעתנו למבצר?"

הוא נראה נבוך. "שלחתי את הפקס בדיוק לפני ששוחחנו עם פרופ' אוליב וגילינו שצריך להזדרז. אחרי השיחה הבנתי שבעצם יריתי לעצמי ברגל. בהמשך, כשפענחנו את הכתוב על השופר, הבנתי שבכלל אין מה לחשוש מהאיחוד איתם. בני אפרים הרי גילו אכפתיות ורצון לעזור לעם, ואפילו להציל אותו. כשהתרשמתי מהמסירות של הפוני מן'ס הבנתי שכל הקבוצות של עם ישראל, גם אלו שנתפשות כפרימיטיביות וזרות, יכולות לתרום לעם, כל אחת במיוחדות שלה".

למרות התובנה החשובה שהגיע אליה, כשהבנתי אלו קשיים ועוגמת נפש באו עלינו בגללו ממש כעסתי.

"איך יכולת להיות כזה... כזה אכזרי. הרי גרמת לכולנו להרגיש נרדפים, הלחצת אותנו ובעיקר ציערת את ד"ר אפלבוים, שחשש שלא יוכל להשלים את מחקרו. אתה... אתה ממש בן... עצרת את עצמי למרות שרתחתי נורא, כי לא רציתי בעצם לקלל גם את עצמי ביחד איתו. אני לא יודעת מה הייתי עושה לו, אילולי שמענו לפתע קולות דיבור נרגשים במסדרון. ניגשנו כדי להיוודע מה קורה שם. ... אני רוצה שתתקשר בטלפון הלווייני לברר את זה," שמעתי את דניאל דורש מד"ר אפלבוים.

כל אנשי המשלחת התגודדו סביבם והתקרבנו כדי להבין מה הבעיה.

"מה קרה?" שאלתי את צאלה שהייתה בקצה המעגל האנושי.

כבר מהבעת פניה הבנתי שקרה אסון.

"דניאל קיבל אימייל מחבר ארגון נאו-נאצי בשם טריקסטר," ענתה, "הוא הודיע שאשתו חוסלה כנקמה על כך שהפסיק לשתף פעולה ולשלוח להם מימצאים וידע שדרשו ממנו".

הייתי בשוק. לא האמנתי שהאיומים האלו ימומשו, ועוד עד כדי רצח!

השיחה הטרנס-יבשתית אל אנגליה אכן אישרה שאשתו של דניאל נהרגה בתאונת פגע-וברח.

דניאל רתח כמו שור זועם. "זה לא יכול להיות", צעק, "אני לא מאמין!"
ד"ר אפלבוים ניסה להרגיע אותו כשהניח יד על כתפו וביקש ממנו לשבת. דניאל המשיך ללכת הלך ושוב בתזזיתיות.
"איפה המוסד שלכם היה בימים האחרונים?! הייתם בטוחים שהם יטפלו בעניין. נו, ומה יצא שחיכנו להם?? מה?!"
הוא התיישב בצניחה על המיטה וחפן את ראשו בידיו.
ריחמתי עליו. הרגשתי גם אשמה ששכנעתי אותו לא לשתף איתם פעולה, ועכשו הוא סופג את התוצאות. אין לי מושג אם במוסד התחילו לפעול או לפחות תכננו משהו. הקשר איתם מכאן לא ממש נוח.
"אני חייב לשבור לו את הפרצוף ולתקוע לו סכין בלב", סינן בפה קפוצ. "אני אסע להלוויה באנגליה ואז ... כבר אטפל בו. תסמכו עלי. בצבא הבריטי היו לנו אימונים לחיסולים בקרב פנים אל פנים". הוא חבט באגרופו במסעד הכיסא הרעוע שלידו וגרם לו לנחות בקול רעש לרגליו. מרגע לרגע דניאל הלך ואיבד שליטה על עצמו, והפך יותר ויותר אגרסיבי באופן שהבהיל גם את עצמו.
בעוד כולם המומים ומבולבלים, אלון היה כמעט היחיד שנשאר בשליטה והיה ממוקד בעצם העניין. "אני לא מציע לך לנסוע להלוויה".
דניאל הביט בו במבט מופתע ומנוכר.
"אל תבין אותי לא נכון. אני אסביר את עצמי. אני מתאר לעצמי שהטריקסטר הזה מבין שהוא חייב לחסל גם אותך. הרי אתה יודע בבירור למה קרתה התאונה. וגם ברור לו שתגיע להלוויה, אז הוא יחפש אותך שם ו -
"רגע", עצר אותם ד"ר אפלבוים, "למה שינסה להרוג אותו? הרי הוא חיסל את אשתו כדי לזכות שוב בשיתוף פעולה מצידו".
"נכון", ענה אלון, "אבל יכול להיות שעכשו טריקסטר לחוץ. הוא מבין שאם דניאל יגיע לאנגליה הוא יכול לדווח למשטרה המקומית על איום באמצעות האימייל שמומש".
"כן", הסכים ארז, "טריקסטר לוקח סיכון גדול אם הוא לא מחסל את דניאל".
פניו של דניאל התכרכמו למשמע דבריו הבוטים של ארז.
"מצד שני", המשיך, "לדניאל לא כדי להסתמך על המשטרה. עד שהם יתחילו לחקור... יהיה מאוחר מדי".
"אז מה אתה מציע?" שאל דניאל במרירות, "פשוט להמשיך להתחבא בפניות נידחות באסיה עד שיסתיים מסעה של המשלחת, ורק אז הוא ימצא אותי?" שאל בסרקזם. במצבו הנואש הוא נראה חסר אונים ומיואש, סדוק ושבור. לפתע השתקף גם פחד בעיניו, כשקלט שהוא עצמו מצוי בסכנה גדולה. "אולי להמשיך ולברוח כל חיי כחיה נרדפת?" מרירות ובהלה נמהלו בקולו. רעד חלף בגוו. יכולתי לשמוע באוזני רוחי את צעדי המדהדים של המפלצת טריקסטר ההולכים וקרבים כאשר סביב הכל סוגר עלינו ואין לאן להימלט.
"אולי עלי לאמץ זהות שאולה? לעשות ניתוח פלסטי לשינוי הפנים?" מצוקה נשמעה בקולו. הוא נראה כמו חיה לכודה ברשת.
"לא. בכלל לא! יש לי רעיון איך לחסל אותו בשלט-רחוק...", הצהיר אלון.
סוף סוף המבט הקשה נטש את דניאל. הוא הביט באלון מסוקרן. "מה? איך? איך אתה מציע לעשות את זה?"
"אפשר לעשות זאת בעזרת מזל"ט. זהו מטוס זעיר ללא טייס, שמכוון ע"י ניווט אוטומטי בעזרת מערכת בקרה לעבר מטרות ניידות. אם יש לך במחשב תמונה של טריקסטר ניתן להכניס לתוכנה של המזל"ט תמונת פנים והוא יבצע תהליך זיהוי פנים כדי לפגוע במדויק במטרה".
"ואם המטרה נעה?" שאל ארז.
"זאת לא בעיה", הסביר אלון, "טכנולוגיית התוכנה מאפשרת זיהוי תנועה תלת ממדי בעזרת חיישן תנועה. ישנם היום מזל"טים מתוחכמים, למשל בצורת ציפור קטנה שנראית די אמיתית אפילו ממרחק של מטר".
"והמזל"ט הזה", הקשתי, "הוא פוגע במטרה על ידי ירייה?"
"לא כדאי. ירייה עלולה לחשוף את ההתנקשות", הסביר אלון, "עדיף לחסל אותו על ידי יצירת התקפת לב בעזרת גלי רדיו".
"וואלה!" ארז התפעל.
אלון היה מרוצה מעצמו שהידע שלו יכול להביא תועלת רבה כל כך ואפילו להציל את חיי דניאל. הוא עשה הפסקה קלה כדי לבחון את תגובתו של דניאל והביט בו בהבעה של סיפוק.
התגאיתי באלון שיש לו רעיונות וירטואליים מחוכמים וסוף סוף הוא אכפתי ושותף.
"כן, יש לי תמונה של טריקסטר", ענה דניאל, "אבל מי יפעיל את הציפור מזל"ט בבית הקברות?"

"יש משהו ממשפחתך שאמור להגיע ואתה סומך עליו? נוכל לשלוח לו אימייל מהמחשב שלי, למקרה שטריקסטר עוקב אחר שלך. תן לי כמה פרטים מזהים שלך כדי לאפשר לקרוב לזהות שהאימייל בעצם ממך ולקבל אישור שהוא מקבל את המשימה. ואז נסביר לו את מה שעליו לעשות".
"אני מאמין שאבי יתאים לכך. למרות שהוא בן 72 הוא בריא ומתפקד, ואפילו עושה ריצה קלה במשך שעה כל בוקר. הוא בוודאי יסכים כשיבין שבכך הוא מציל אותי מסכנת חיים. אבל איך המזל"ט יגיע אליו?"

"איפה גר אבירך?"

"באירלנד, בעיר דבלין".

"יופי. אני אבדוק בגוגל איפה בדבלין נמצאת חנות ציוד הריגול הקרובה ביותר אליו, שבה יש את המכשיר הזה. עליו לצאת עוד היום לקנות את המכשיר. אני מקווה שהמחיר היקר לא ירתיע אותו. אחר כך הוא צריך להעלות את תמונת טריקסטר שאשלח לו למערכת הבקרה של ה'ציפור'".
"איך עושים את זה?" שאל דניאל.

"פשוט, ע"י חיבור למחשב שלו בעזרת כבל ה-USB. רק נצטרך להזדרז כדי להספיק להכין הכל עד להלוויה".

דניאל נראה מרוצה מהתוכנית. "תודה. זאת נראית לי הטקטיקה הטובה ביותר".
הרעיון המוחכם הצליח לעודד קצת את דניאל. התרשמותי שהנקמה היא זאת שחשובה לו עכשו ומניעה אותו, יותר מהאבל והצער על אשתו. אבל אולי הוא עדיין לא מעכל ובכלל, גברים לא מראים רגשות, בדרך כלל, מלבד סוגי כעס.

"אלון, 'הוסיף דניאל, 'צריך לקחת בחשבון את הזמן שלוקח להגיע מדבלין לעירנו, קמברידג'. רק להגיע מדבלין לאנגליה לוקח שלוש שעות. צריך לקחת את המעבורת שמחברת בין שני האיים, ואחר כך יש עוד נסיעה של כמעט חמש שעות".

"אז נודיע לאביר שיצא מביתו עם ה'ציוד' אחת עשר שעות לפני מועד ההלוויה, כלומר 'ספר' של שלוש שעות למקרה של עיכובים שונים בדרך".

אני עדיין לא הייתי רגועה עם כל הרעיון הזה. "אלון, אתה הולך להרוג בן-אדם, אתה מודע לזה?"
שאלתי בחשש

"אני לא מסוגל להשאיר את העניין הזה פתוח. הגעתי למסע הזה בעיקר כדי לשמור עליך. העובדה שאת לא רואה צלפים מתחבאים בכל פינה לא אומרת שאת יכולה להסתובב רגועה כאילו אין שום אויב בסביבה. אני לא מתכוון לחכות שבמוסד יכנסו לעניינים ויעשו מה שצריך, כשהם רחוקים כל כך מהכול. זה יכול לקחת נצח עד שייסימו את איסוף המידע. אני גם מתאר לעצמי שטריקסטר הכין לעצמו אליבי לזמן התאונה ולא יצר קשר ישיר עם מבצעי התאונה".
"וגם, 'הוסיף ארז, 'קורה לפעמים שהדרג המדיני בכלל לא מאשר לדרג המבצעי לפעול בגלל שיקולים ביטחוניים ומדיניים".

"אולי אפשר לנטרל אותו בדרך עדינה יותר?" התלבטתי גם ביני לבין עצמי, "אני מעדיפה להזיז אותו מדרכנו בלי אלימות קשה".

"הוא לא השאיר לנו ברירה. נאלץ לפעול לפי המהלך שהוא הכתיב לנו".

"אבל אני לא מוכנה להרוג!" התעקשתי.

"יש כלל שאומר 'הבא להורגך השכם להורגו', ציין ארז.

"תביני, 'הוסיף אלון, 'זה או הכל או לא כלום. אם לא נחסל אותו, הוא יחסל אותנו. מבינה?"

טון קולו הבהיר לי שברור לו שאין דרך אחרת ושאין מה להתווכח על כך.

"את לא קולטת שדניאל במילכוד? לא אכפת לך ממנו? ומאיתנו? אם לא נפעל יהיה עוד אסון. זוהי ההזדמנות האחרונה לפעול! תחשבי על כך שטריקסטר הוא בעצם היטלר חדש ועדיף לגדוע אותו בעודו קטן, לפני שישתלט על העולם ויהרוס אותו".

"אז אתה מוכן להפוך לרוצח בגלל זה?" ניסיתי להציב בפניו מראה שתציג אותו כמות שהוא, בלי כחל ושרק.

"אם זאת המשמעות של הבחירה בחיי בני קבוצתנו, אז כן! אם המחיר שעלי לשלם על הצלתנו הוא להיחשב עד סוף ימי לרוצח, אני מוכן לכך, "הוא נשף כאילו סיים הרגע מאמץ פיזי קשה.

"ד"ר אפלבוים שעקב עד כה אחרי השיחה במצח חרוש קמטים נראה מוטרד מאוד.

"לא, 'פסק, "אני לא מוכן לכך. אני אחראי על המשלחת הזו, וניסיון לרצח שיעשה על ידי חלק

מאנשי קבוצתנו יחשב כמעשה שלי".

אלה הנהנה במרץ כמסכימה מאוד עם דבריו. לפי מבטיהם של פרופ' אוליב וצאלה הבנתי שגם הם מסתייגים מאוד מהעניין. ראיתי שאלון עצר לרגע, כאילו הוא שוקל אם לשתף את כולם במשהו אישי כדי לשכנעם בנחיצות העניין.

"אני רוצה לספר לכם משהו. לפני שנתיים הקמתי חברת סטארט-אפ לפיתוח רחפן מיוחד עם מצלמה. פיתחתי עבורו אלגוריתמיקה שתפענח את המידע המצולם בזמן אמת. את הרכיב החכם שילבנו ברחפנים שרכשנו.

ידעתי שיהיה שוק למוצר והתחלתי להשקיע זמן ומאמץ בפיתוחו. הייתי בטוח שזה יצליח בגדול. זה היה החלום שלי. ראיתי בו הגשמת חזון לעולם הטכנולוגי.

הורי הזהירו אותי לא להיכנס לפרויקט גדול כזה לבד, כעצמאי, אבל אני הרגעתי אותם בהבטחות משכנעות. הייתי צריך משקיעים. היה צורך בציוד מתאים, תוכנות יקרות לצורך הפיתוח ועוד הוצאות שלא צפיתי מראש. החלטתי לקחת שותף שידאג למימון. הוא הצליח לעורר עניין במשקיעים ולהשיג את המימון הנחוץ לפי חישוביו".

הוא עצר לרגע ושאף אויר. "הוצאנו מיליוני דולרים מכספי המשקיעים שזרמו לחברה בשלבי הגיוס. תוך חודש הכסף נגמר. ואז, המשיך, "הפרויקט נכשל למרות שהרכיב עם הקוד היה מוכן. החברה התרסקה ונסגרה. חבר שלי, שהוא יועץ עסקי, הסביר לי שהבעיה הייתה בחוסר הבנה בחשיבות השיווק בצורה נכונה. אחרי שיחתנו הבנתי היטב את הטעות שלי בשיווק ואיך לעשות מעכשיו נכון יותר. בכל אופן, לא יכולתי לפתוח חברת סטארט-אפ חדשה לפני שנחזיר את החובות הגדולים שלנו. כאשר החברה שלי נסגרה - החלום הגדול שלי נרמס. הייתי מדוכא גם בגלל ההבטחות המשכנעות שנתתי להורי ולא התגשמו".

כולם הקשיבו לו בריכוז, כשעל פניהם הבעת השתתפות. "הרגשתי האחראי הראשי לחובות שלנו והחלטתי שאעבוד קשה עד שאחזיר את השקל האחרון למשקיעים ואז אוכל להקים את החברה מחדש, בצורה נכונה יותר. מאז אני לא משאיר לעצמי אף דקת פנאי. אני משווק אונליין את המוצר שלנו, שנוטר בארגזים במחסני החברה, על ידי קמפיינים פרסומיים חכמים, ממומנים ואורגניים, באינטרנט וברשתות החברתיות וביו-טיוב, ועל ידי קידום במנועי החיפוש.

כבר כמה שנים שאני לא מבזבז זמן על שום דבר חוץ מהשגת כסף. לכן אני גם לא פנוי לזוגיות - לא להיכרויות ולא להתחייבויות."

הוא עצר ובחן את הרושם שדבריו עשו. מהבעת פניהם הבנתי שהם מרגישים את מצוקתו. "לא ידעתי על זה", מלמלתי. הרגשתי אי נוחות מכך שביקרתי אותו כל הזמן על רדיפת הכסף שלו. מה לעשות? הוא לא סיפר לי כלום. בעצם, אולי לא מספיק התעניינתי.

זה מסביר, חשבתי עוד, את העצבנות שלו ואת התגובות הלא-סמפטיות שלו. הוא הרי נתון בלחץ רב. הוא גם לא ישן מספיק ולא אוכל מסודר. כל זה משפיע קשה על מצב הרוח ועל שלוות הנפש. "ועכשיו", המשיך, "כשאני שקוע במטרה החשובה שלי, מרחף מעלי איום קיומי, שמשבש לי את החיים. אבל אני לא חושב רק על עצמי. כולנו בסכנת חיים, לא רק אני ואחותי, אלא כל חברי המשלחת. הרי עכשיו, אחרי שאשתו של דניאל נרצחה, כפי שטריקסטר איים, הוא מבין שכולנו יודעים על כך. הוא כנראה חושש שדניאל סיפר לנו משהו, אולי רק מתוך הלב ומצוקה, גם אם לא התכוון לגלות את סודות הכת כפי שהתחייב. המצב שנוצר מכריח אותנו להתמודד ולפתור את הבעיה לפני שכל אחד יוכל לחזור לחייו הנורמאליים ולמטרותיו האישיות החשובות".

כולם הנהנו. עשה רושם שכל אחד נזכר בחלומותיו ובתכניותיו. תיארתי לי שכולם הבינו שחייבים לסלק את אבן הנגף הזו לפני שימשכו בשגרה הברוכה המאפשרת להתקדם עם אתגריהם. "יכול להיות שכל העם היהודי בסכנה עכשיו. מספיק מטורף אחד שיזם תוכנית זדונית ומנסה לממש אותה, כמו היטלר בזמנו, כדי לגרום חלילה לשואה נוספת לעם היהודי. אנחנו צריכים רק לרוצץ את ראש הנחש כדי לגדוע את הכת המטורפת הזאת אחת ולתמיד ולעצור את פעילותה." משהו הטריד אותי בפתרון הזה. "אולי טריקסטר לא יגיע באופן אישי ללוויה, אלא ישלח שליחים שינסו לחפש את דניאל ולחסלו? במקרה כזה לא נדע את מי שלח ואת מי לחפש." "לא", אמר דניאל, "ממה שידוע לי עד עכשיו הכת הזו בתחילת דרכה ומלבד טריקסטר ועוד אדם שהצטרף אליו, איזה תימהוני מוזר, אין כרגע עוד אנשים. הוא עדכן אותי בכל אימייל על מה שמתחדש עם הכת שלו, כך שאני יכול להיות בטוח הוא יגיע, בכבודו ובעצמו. ואין צורך לחסל את העוזר שלו. הוא לא מהווה איום. סתם מסכן, חדל אישים".

"אני מקוה שהמחיר שנאלץ לשלם על הצלתנו יהיה רק חיסולו של ראש הכת ולא יותר..." נרעדתי. "יתכן שהכת הזאת עלולה לגרום למותם של אנשים מקבוצתנו, אם לא נפעל מהר, עלתה מחשבה מפחידה במוחי".

אלון פירש את השתיקה הכללית כהסכמה רבתי, ואז סינן מבין שיניו: "הגיע הזמן להשתמש בנשק יום הדין!"

דבריו על נשק יום הדין הזכירו לי את קללת הפולסא דְנוֹרָא של המקובלים להמתת אויבים. חשבתי שעדיף לחסל את טריקסטר בצורה 'נקיה' ובלי לעורר חשד ולהסתבך עם משטרה ולעורר נגדנו אויבים.

"בואו נטיל על טריקסטר את קללת המוות של הפולסא דְנוֹרָא", הצעתי בתמימות מתוך ביטחון שד"ר אפלבוים יודע איך לעשות זאת. "זה עובד", הצהרתי על סמך מקרים שהשמועות סיפרו,

"עושים את זה באמצעות השבעת מלאכי חבלה והיטהרות המקללים", הזכרתי מושגים ששמעתי מפה ומשם.

לא תיארתי לעצמי איזה סערה יחוללו דברי.
"אהה!" צרחה צאלה, "זה מה שעשית לאשתו של דניאל! ביקשת מד"ר אפלבוים שיערוך את הטקס בסודיות כדי לגרום למותה."

"השתגעת?!" הייתי בהלם, "מאיפה צץ לך הרעיון הזה??"
"בטח רצית לסלק אותה מהדרך, אחרת איך יכול להיות שטריקסטר הצליח לגרום לתאונה ולא להיתפס על ידי המשטרה?" היא הביטה בי בזעם כבוש, כאילו הייתי מאהבת שרצחה את אשת הבעל הבוגד. "אני רואה שאת בעניינים", הסבירה על סמך מה היא בטוחה כל כך, "השבעות, הטהרות, כן, כן!"

הסתכלתי המומה לעבר דניאל כדי לראות בפניו מבע של הזדהות, אבל הוא רק הביט בי במבט קשה.

לפתע אלה נעצה בי את מבטה. "את פנית לבעלי מיוזמתך וביקשת שיבצע את הפעולה הזו?" זיהיתי חשד בעיניה וזרות.

"כולכם יצאתם מדעתכם?!" צעקתי בתסכול, "מה עובר עליכם?"
"תירגעו", אמר ד"ר אפלבוים בקולו המתון, "היא לא פנתה אלי בעניין. ובכלל, בזוהר מדובר על משהו אחר בקשר לפולסא דנורא. שם כתוב שזהו עונש שמקורו שמימי הניתן למלאכים, וגם לאלוהו הנביא על שגילה לבני אדם סוד שמימי, שאסור היה לו לגלותו. לאדם אין את הרשות ובוודאי שלא את היכולת לעשות זאת."

העצבים של כולם היו מרוטים מהמתח של השעות האחרונות, והאווירה בחבורתנו עדיין הייתה עכורה.

הוא הוסיף: "גם כשמקובלים השתמשו בקללת מוות זה היה נגד אדם המבקש את רעת העם היהודי. לשיטתם חל איסור חמור להטיל קללה כזו לשם תועלת אישית, אלא רק במקרים הנוגעים לגזירה קשה על עם ישראל. וגם אז עליהם להיות בתענית, לטבול במקוה ועוד דברים המסמלים את הטהרות כדי להיות מוכנים לקבל את מותם. על פי תורת הסוד, אם המקולל לא ייפגע מהקללה, הקללה תפעל את פעולתה על המקלל כמו חרב בעלת להב דו-צדדי."

אני לא מוכן להסתבך עם פעולה חמורה ומסוכנת זו, אפילו שאנחנו חוששים שטריקסטר רוצה להזיק לכל העם היהודי."

דבריו אלו כנראה העמידו את כולם, ובעיקר את צאלה ודניאל, על טעותם לגבי אשתו של דניאל והאווירה הקשה הופשרה.

אלון ראה בכך אור ירוק לביצוע התוכנית שלו והתחיל לפעול. הוא התהלך הלך ושוב מלא אנרגיות ואדרנלין. הוא ניהל את 'הפרויקט הדיגיטלי' במלוא המרץ וההתלהבות. דבר ראשון, ביקש שדניאל ישלח אימייל 'תמים' לאביו בו הוא מבקש שינסה לדחות את ההלוויה בכמה ימים כדי שדניאל כאילו יספיק להגיע. כך זה יצור רושם שדניאל מתכוון להגיע, וגם נרוויח זמן להתארגנות. שנית, ביקש שימצא באימייל שלו את תמונתו של טריקסטר.

דניאל פתח את תיבת הדואר שבמחשבו וערך חיפוש לפי שמו של טריקסטר. הוא פתח את האימייל הישן ביותר ברשימה שהתקבלה ושם נגלתה לעיניו תמונת פספורט של הנוכל. עינים קטנות ושחורות הציצו בנו באיבה גלויה מבין חרכי עפעפיים מצומצמים, ממש מתחת לגבות מכווצות. שיערו היה שחור מקליש עם שביל בצד. הבעה נוקשה בצרף פה קפוץ שמייצר רק קו של חצי קשת הפוכה ומעליו שפם 'היטלר' קטן חיזקו את תדמיתו הנאצית.

שוב תמהתי איך זה שדניאל הרגיש בנוח להתיידד ולעשות עסקים עם אדם שכזה. כנראה ששיקולים כספיים לפעמים מטשטשים את התחושות הטבעיות ומשתיקים את הקול הפנימי שמזהיר מלהתקרב לטיפוס שכזה. הבנתי שאדם דומיננטי שכזה ובעל כריזמה שלילית יודע לנצל את הקסם שלו כדי לפתות, להרוויח וליצור מניפולציות על האחרים. ברור לי שהערפד לא ינוח ולא ישקוט עד ששיג מאיתנו את כל הסודות הנחוצים לו ואז, בלי שום נקיפות מצפון, יגמור את כולנו. בררר...

אלון הביא מחדרנו את המדפסת הניידת שלו, חיבר למחשב של דניאל, הדפיס את התמונה, סרק אותה והעביר לאימייל של עצמו. הוא לא רצה לשלוח ישירות מהמחשב של דניאל למחשבו למקרה שיש מעקב אחר האימיילים של דניאל. אלון גם לקח מדניאל את פרטיו המזהים כדי לשלוח את האימייל לאביו ופנה לעבוד על משימותיו.

ד"ר אפלבוים ואלה הרגישו צורך לסעוד את דניאל באבלו ונשארו לשבת בחדרו ולדובב אותו לספר על אשתו כמו בניחום אבלים, למרות שלגביו לא היתה חובה בכך. דניאל ישב כפוף, ונראה שבור, בודד, אבוד משהו. הוא סיפר להם, מה שסיפר גם לי, שבעצם היה פרוד לאחרונה. "אומנם כל נסיעה שלי לתקופה ארוכה גרמה לקשר להתרופף, אבל הפעם זה היה רציני יותר. בכל אופן, מרגיז אותי שהיא היתה צריכה לשלם את המחיר של הטעות שלי. אפילו לא הספקתי להזהיר אותה."

ד"ר אפלבוים ניסה לשכנע אותו שלא ברור שזאת אשמתו, ואלה ניסתה לנהל איתו שיחה טיפולית, כמו שבעצם עשתה איתי כשסיפרתי לה על תחושת האשמה שלי על מותו של ראובן. עכשו הוא בוודאי יכול להבין אותי, חשבתי לעצמי.

"יש לכם ילדים?" התעניין ד"ר אפלבוים.
"לא, היא לא רצתה. היא אהבה לבלות ולהיות עצמאית ומשוחררת ולכן הרגישה שילד יכבול אותה ויעסיק אותה בטיפול והשגחה עליו. בעצם, אפשר היה להבין אותה, תקופות ארוכות היא היתה לבדה, ללא עזרה. אולי היא גם ... ניצלה את ההזדמנויות, כשלא הייתי, כדי להכיר מישהו שאיתו החיים יהיו יותר נורמליים". הוא נאנח.

*

"אז זהו, הדרך פנויה בשבילך", צאלה צהלה לקראתי.
"איזה דרך? על מה את מדברת?"
"נו, דניאל! עכשו הוא פנוי, לגמרי."
"צאלה, תקשיבי! אין לי סבלנות לעקיצות וללעג שלך. הבן אדם עדיין מרוסק מהאסון שנחת עליו ואת כבר מדמיינת שהוא מזדרז למצוא מחליפה?"
"לא, אני מדברת ברצינות. זאת הזדמנות בשבילך. חשבתי כל הזמן שהוא מוצא חן בעיניך, אבל שמרת מרחק כי ידעת שהוא נשוי", אמרה, "כן, כבר הספקתי להכיר את ה'ראש' שלך."
"נכון, זה בדיוק כך", אישרתי, "אני לא הטיפוס שתהרוס למישהי בגלל שהיא חושבת על עצמה. אני האדם האחרון שיעשה דבר מרושע שכזה!"
"ידעתי", הצהירה צאלה. "אז עכשו רציתי לתקן את מה שקילקלתי קודם".

הופתעתי. הפעם צאלה נשמעה כנה ואכפתית.
"תראי", הסבירה כשראתה שאני לא מעכלת את השינוי של המאה שמונים מעלות שעשתה, "אני מתנצלת אם התגריתי בך מדי פעם, ואפילו סיפרתי לכולם על המתנה היקרה שקיבלת ממנו, למרות שידעתי שהראת את המימצא לד"ר אפלבוים. כל זמן שהוא היה נשוי הפריע לי מאוד שמישהי תיכנס באמצע ותהרוס את התא הזוגי. ככה קרה גם עם הורים שלי", לחשה. "עד שאבא שלי נהרג... ביחד עם אהובתו".

"אני מצטערת. לא ידעתי." מלמלתי.
"בגלל זה אני גם היסטורית כל כך עם זה שארז יוצא למסעות בלעדי, למרות שהוא דווקא לא הטיפוס שייגרר לדברים כאלה".
כאב לי הלב על צאלה ועל כל מה שעברה בחייה עם ההורים. אני מתארת לעצמי שכשהזוגיות בין ההורים לא יציבה, או יותר מכך, שיש כעסים ומריבות, בעיקר בגלל בגידות, הילדים הם הראשונים שסובלים. באופן ספונטאני ניגשתי אליה וחייבתי אותה. יבבה חנוקה נפלטה מפיה והשילה את המעטה החיצוני המנוכר שלה בבת אחת.
באותו רגע הבנתי למה היא כל כך אובססיבית לגבי השמירה על בעלה. מסכנה.

*

בשלב זה החליט ארז להיכנס לעובי הקורה ולנהל את המבצע על פי הכללים שכנראה הורגל בהם במוסד. "המבצע יצא לפועל רק אם התנאים יבטיחו ביצוע חלק ונקי", פקד, "ובמקרה שלא יהיה כך, יבוטל המבצע גם שניות לפני ביצועו".

מכאן והלאה החל לחלק פקודות ולפקח על העניינים.
אביו של דניאל, בריאן, הסכים לקבל את התפקיד החשאי שהוטל עליו ממרחק של אלפי קילומטרים מעירו והוא הבטיח לפעול על פי ההוראות. ההוראות היו ברורות וחד-משמעיות. התנאים הנוקשים שנקבעו כתנאי לביצוע היו ודאות מלאה בזיהוי האיש ותנאים סביבתיים מתאימים, שיאפשרו ביצוע שמקטין מאוד את הסיכון בלכידתו או בפגיעה באנשים סביבו. היה עליו לוודא שהאזור נקי מנוכחות של אנשים נוספים בסביבתו הקרובה, למקרה שהקרן תסטה מעט מגופו של טריקסטר. ארז הבהיר לו כי בשום פנים ואופן לא מדובר על ביצוע בכל מחיר, ואם התנאים לא יתאימו לתכנון, המשימה תבוטל.

"ועליך לדעת", ארז העביר לו מסר, "אם משהו ישתבש - איש לא ידאג לך".
כשהתכונן המבצע הסתיים קיבלנו אור ירוק מארז להתחיל במבצע.
ביום ההלוויה כססנו ציפורניים וחיכינו במתח לאימייל מבריאן בתקווה לשמוע שהכל פעל כשורה, בלי תקלות. אלון התהלך בעצבנות הלך ושוב בחדרנו ושכח בכלל מעבודתו על המחשב. גם אני לא יכולתי להתרכז בשום דבר. כל שאר אנשי המשלחת הגיעו לחדרנו, שתיפקד כחדר החמ"ל, להתעדכן און-ליין איך מתקדם המבצע. דאגנו שמא הפעולה תסבך את העניינים יותר אם נתגלה, או אם המבצע יכשל בשלב כלשהו. אסור ששום שלב בתוכנית יעלה על שרטון! עבורנו זהו לא רק כישלון, אלא סכנת חיים. הכל חייב לדפוק כמו שעון שוויצרי.
דניאל נראה גרוע. השוק ממה שקרה בנוסף לדאגה, לזעם ולשבר שלו ניכרו בפניו ובהתנהגותו. אבל היה עוד משהו בפניו. בחנתי אותו מזוית עיני ונדמה היה לי שאלה רגשי חרטה.

לפתע פתח ואמר: "אני חייב לכם התנצלות". הוא שאף אויר והביט בכולנו במבוכה. הופתענו וחיכינו להמשך. "כשהוחלט לוותר על ה'אורים ותומים' של האפרידי הרגשתי שזה ביזבוז. הרי אפשר להיעזר בזה כדי להשיג כוחות רוחניים. זה מה שחיפשתי כל הזמן עבור טריקסטר".

הזכרת שמו של הנוכל והרצון להעביר לו מידע סודי העבירו בי צמרמורת. "הייתי בטוח שהשבט הפרימיטיבי לא ידע מה לעשות עם זה", המשיך דניאל, "וסתם ימשיך לשמור על זה במקום. ניסיתי להשתמש בידע שקיבלתי מד"ר אפלבוים לגבי החישוב של עשר הספירות עם האותיות המקשרות ביניהן ולהבין מזה אותו הדבר לגבי ה'חושן'. הבנתי ש-12 אבני החושן עם 45 האותיות בשמות כל אבני החושן יוצרת ביחד עוצמת שפע אדירה. כדי להתקשר לכוחות אלה הסקתי שצריך להתאים לכל אבן את אחד מ-12 חודשי השנה כדי לגלות איזה מזל מתוך 12 המזלות שולט בהתאם ל-12 השבטים השונים. ידעתי שהצירוף הנכון של כל אלה, יכול להוריד שפע וכוח מעולמות עליונים. היה רק צריך להתאים אותם לפי הצופן שמקשר ביניהם לכל שעה מ-12 שעות היום ו-12 שעות הלילה.

ניסיתי לשרטט את הקשרים ולחשב את החישובים המתאימים כדי להגיע לתובנות חשובות. ידעתי שד"ר אפלבוים לא יסכים לעזור לי הפעם ונזכרתי בידיד שלי מאוניברסיטת ברלין שמתמחה בתולדות עם ישראל וביהדות. שלחתי אליו את מימצאי באימיל וחיכיתי לתוצאות בירורו. הוא אסף חומר וגם פנה בתום לב אל פרופ' דיגר, איש המחקר הגרמני מהמוזיאון לארכיאולוגיה ואומנות בברלין. הפרופסור מאוד שמח על המידע החשוב ודיווח לטריקסטר. טריקסטר פנה אלי באימיל בדרישה שאשיג את ה'אורים ותומים' השומרוני כדי להשתמש בידע ולהפעיל את ה'אוראקולון'. הוא כתב לי שבכת הנוצרית המורמונית מתייחסים אל ה'אורים ותומים' כאל מנגנון, ושנביאים שלהם נעזרו בכלי שכזה לצורך התגלות רוחנית לעמם. עניתי לו שאין אפשרות להשיג את זה בגלל שבני השבט שהופקדו לשמור על זה גילו שניסו לקחתו ומאז הם שומרים על זה ביתר שאת. לא קיבלתי תשובה ולכן הסקתי שהוא הבין שהעניין אבוד. לפחות בתקופה הקרובה".

הבנתי שדניאל הסיק שאף אחד כבר לא רודף אחריו. דניאל המשיך: "אבל הוא כנראה רצה ללמד אותי לקח. להבהיר לי טוב טוב שהוא לא מוכן לקבל סירוב, גם אם זה הגיוני ונכון". הוא נאנח והביט בד"ר אפלבוים במבט של תלמיד שסרח. "אני מצטער לשמוע על התקלה שקרתה, שבעקבותיה גרם טריקסטר הזה להריגתה של אשתך", אמר ד"ר אפלבוים. "לפחות עכשו אני יותר שלם עם ההחלטה שלנו לנטרל את הפושע, לפני שימשיך בחיסולים כדי להכריח אותנו להביא לו את החפץ החשוב".

"אם לא נצליח בחיסולו הוא ינסה להגיע אל המקום השמור של החפץ בבור. עכשו, כשהוא יודע על מיקומו, הוא יוכל בעזרת סוכנים מתאימים להתגבר בקלות רבה על השומרים המקומיים ולקחתו", אמר ארז.

"זה יהיה די פשוט עבורו. הוא יכול לחסל אותם ממרחק, ע"י נשק חם, הרי אין לו בעיה להרוג", אמר אלון. הבטתי בו במבט מלכנס. הרי הוא עצמו היה מוכן להורגם כשרדפו אחריו. 'טוב, זה היה שונה', חשבתי, 'חיינו היו בסכנה'.

"אנחנו חייבים להציל את בני השבט", אמרה אלה ובקולה חשש עמוק, "למען חייהם של אנשים אלה, עלינו לעשות הכל כדי שהמבצע יצליח".

"ובמיוחד שיש לנו קשר דם איתם", הוספתי, "גם אם בשלב זה הם עוד לא מסוגלים להתנתק ממקומם ולעשות שינוי דרסטי, עדיין אנחנו אחים שלהם. אפילו שהם חצי אחים, כאילו מאב חורג, מעורבים עם זרים ומנותקים מאיתנו אלפי שנים. עדיין אנחנו 'משפחה'!"

"אם לא נטפל בו", אמרה צאלה, "הוא עלול גם להרוג אנשים מבני השבט, וגם לשדוד את אוצרם הסודי". הסכמתי איתה הפעם לגמרי.

המחשבה על כך שיקח להם את החפץ השמור ביותר שלהם צימררה אותי. אבל דבר נוסף עלה בתודעתי והדאיג אותי. הרי הכת שלו כל הזמן חיפשה אחר כלי נשק מאגי. הם ניסו להשיג נשק שעוצמתו הרסנית, והנה הם עומדים לשים את ידם על האורים ותומים.

"אם הוא ישיג את החפץ, האם הוא יוכל להשתמש בכוחות שיפיק ממנו כדי להזיק?" שאלתי בחשש.

"לא, ד"ר אפלבוים הניד בראשו. "הכהן הגדול היה מניח את החושן שבו ה'אורים ותומים' על חזהו, על לוח ליבו. התורה מעידה על אהרון הכהן שכאשר נודע לו על בחירתו של אחיו משה למנהיג העם ששמח על כך ולא קינא - 'וראך ושמח בליבו'. רבי שמעון בר יוחאי אמר - הלב ששמח בגדולת אחיו ילבש אורים ותומים. כלומר, לב טוב הוא תנאי להשגת רוח הקודש, והשימוש באורים ותומים בהצלחה תלוי ברוח הקודש של הכהן הנשוא אותו. רק אם המשתמש בכלי זה הוא בעל לב טוב - הוא יוכל להגיע לכוחות שניתן להפיק ממנו לטובת העם."

נרגעתי בזכות דבריו של ד"ר אפלבוים. אבל הדאגה להצלחת המבצע עדיין הטרידה את כולנו. הזמן עבר בעצלתיים למרות שחיכינו בקוצר רוח שיחלוף. בסופו של דבר משהו אכן השתבש...

פרק ל"ג – המבצע עולה על שירטון

אחר הצהריים הגיעה שיחה לדניאל בטלפון הלוויני. הצטופפנו סביבו בשקט והאזנו במתח לשיחה. בסיומה הניח דניאל את השפורפרת במבט רציני ומודאג.
"אבי התקשר מתחנת המשטרה באנגליה", זרק את הפצצה לחלל האויר.
הרגשתי שכל הדם אוזל מפני. המצב נראה חמור.
"מה הוא אמר?" שאלתי, כאילו שזה לא מה שהוא עומד לספר לנו במשפט הבא.
"יש בעיות", הוא אמר בקול קשה.
"מה קרה?" נבהלתי.
"אבי נתפס על ידי המשטרה".

עצרנו את נשימתנו מביטים בדניאל באימה ומצפים להבין את גודל הנזק. דבר אחד הבנו די ברור - חלה תקלה איומה, שמשמעותה: מבצע החיסול השתבש.
"הוא דיבר ברמזים", הסביר דניאל, "לכן הדברים לא ממש ברורים. הוא סיפר שעצרו אותו בעקבות תלונתו של אדם מוזר על אבי שהוא רצח מישהו. מתנהלת חקירה במשטרה ואבי מאמין שבקרוב תתברר הטעות בוודאות מוחלטת וישחררו אותו".
אלון נראה מוטרד ואפילו מבוהל. פחד התנגב לליבנו שנחשפנו ובקרוב יעלו על עקבותינו. ד"ר אפלבוים ניסה להרגיע אותנו שמסתבר שישחררו אותו כי אין שום ראיות שמובילות אליו.
"ומה עם המזל"ט?" נזכר אלון בבהלה. "אם ימצאו אותו ויגלו את הקשר של בריאן אליו - זה הסוף של כולנו!"

"אל תהיה רואה שחורות", ניסיתי להרגיע, למרות שגם אני די חששתי מזה.
השעות הבאות זחלו לאיטן, והמתח והחשש לא עזבו אותנו. כל אותו זמן ארז הקרין סביבו ביטחון ואמונה בהצלחת המבצע שתוכנן היטב. ד"ר אפלבוים עודד אותנו שמאחר ועשינו את הדבר הנכון, לפי הסיטואציה שנוצרה, הוא מאמין שלא ננזק ובסופו של דבר הפעולה תצליח. בשעות קשות אלו היה זה הוא שהיווה מקור לתקווה עבור כולנו.
מאוחר בערב הגיע אימייל מבריאן אל אלון. התברר שהוא שלח את האימייל מעמדת אינטרנט שנמצאת בבית קפה במרחק מה מביתו בדבלין ולא ממחשבו האישי. הוא כתב שבתחילה הכל פעל כמתוכנן. לכל הקרובים ששאלו בהלווייה איפה דניאל ענה אביו שהוא אמור להגיע. כך קיווה שטריקסטר לא יעזב את המקום אם יבין שדניאל לא יבוא. בריאן התייצב במקומו על פי התכנון והמתין במתח להגעת טריקסטר. לפתע הבחין באדם בעל שפם היטלר קטן ושיער חלק עם שביל בצד, שהיה דומה לתמונה שקיבל, כשחיוך דק נח על שפתיו. זה היה הוא, וזו היתה הפעם האחרונה שחייך.

כשבריאן ראה אותו מתקדם לעבר רחבת הטקס החל לצעוד לעברו. בריאן כנראה התקרב אליו יותר מדי, באופן שעורר את חשדו של הלה. האיש החל להתרחק לאט אך בהתמדה מהמקום. מיד הפעיל בריאן את השלט של המזל"ט מתוך כיס הז'קט שלו.
"איך יכול להיות שהגרמני לא תקף אותך?" התפרץ ארז.
"אתה לא מכיר את אבי, חביבי", ענה לו דניאל, "יש לו מבט קטלני שיכול להפחיד אפילו חיילי O.O. חוץ מזה, טריקסטר, עם כל הכוחות המאגיים שהוא אוסף, הוא די פחדן ואפילו לא יודע להחזיק אקדח".

"תמשיך", אמרתי, סקרנית לדעת איך התפתחו העניינים.
"בריאן לא שם לב לכך שאדם נוסף, בעל זקן ארוך ומדובלל ושיער שיבה סבך, צעד ליד טריקסטר. לעומת טריקסטר, שהיה לבוש בחליפה כחולה ועניבה אדומה, נראה המזוקן כמקבץ נדבות בבגדיו הבלויים. זמן קצר אחר כך התמוטט האדם בעל החליפה וקרס אל הרצפה. כולם מיהרו לעברו להגיש לו עזרה וגם בריאן. פרמדיק שהיה במקום ביקש מהמתקבלים להתרחק כדי לא לחסום את האויר והחל לבצע החייאה באדם השרוע על הקרקע. כאשר הפרמדיק שחרר את העניבה, פתח את חולצתו של המטופל, בריאן הבחין בקעקוע על חזהו - של צלב קרס גדול שבמרכזו שער אבן עתיק... מאמצי ההחייאה לא הועילו..."

המזוקן התמהוני הבין כנראה שהיתה פה התנקשות מכוונת. הם עצמם הרי תכננו לפגוע כאן בדניאל, לפי סברתנו. מאחר ששם לב שבריאן התקרב אל טריקסטר באופן בולט החל לצעוק לשוטר שעמד קרוב לכניסה: 'רוצח, רוצח!' ורץ לעבר השוטר. בריאן מיהר ולחץ בשלט על הכפתור להכוונת ה'ציפור' למקום רחוק, וניצל את רגעי המהומה ליד השוטר כדי לזרוק את השלט הרחק אל בין השיחים שסביב. התוכנית המקורית הייתה לכוון את המזל"ט למקום חניית מכוניתו ולאסוף אותו משם, אבל ההתפתחויות האחרונות אילצו אותו לאלתר פתרון מהיר כדי להיפטר מה'ציפור' מיידית.

השוטר החל מתקרב למקום והמזוקן הצביע על בריאן תוך שהוא אווז בשרוול מדיו של השוטר ומושך אותו קדימה. המזוקן המשיך לצעוק בגרון ניחר בשפתו העילגת שאדם זה רצח את חברו. קהל סקרנים התגודד סביבם והקשיב במתח לחילופי הדברים הסוערים. השוטר לא נראה משוכנע, אך נאלץ לבסוף לבקש מבריאן שיכנס איתו ועם המזוקן לרכב המשטרתי החונה בחוץ ונסע איתם לתחנת המשטרה הקרובה.

בתחנה התרשמו השוטרים מחזותו המהוגנת של בריאן לעומת מראהו המטורף והמלוכלך של המזוקן, ולכן הרשו לבריאן להתקשר לבנו, כשביקש לספר למשפחתו היכן הוא. אחרי כשעה של חקירה קלילה השתכנעו החוקרים שאדם הזוי נטפל לאדם תמים, ותולה בו בטעות את מותו של חברו מדום לב. הם שחררו את בריאן בחיוך ובטפיחת שכמ והוא נסע חזרה לדבלין. ליתר ביטחון יצא לבית הקפה כדי לדווח ממחשב אחר על קורותיו, למקרה שעוקבים אחר מחשבו. בדרכו נכנס לפאב הקבוע שלו, אוליבר, רק כדי לבדוק אם עוקבים אחריו. המקום היה הומה אנשים ומוזיקה אירית מסורתית התנגנה בעוז, כך שהוא הרגיש מסוה בחסות המהומה. הוא הזמין כוס בירה ובחן את הכניסה בעוד הוא שותה מכוס מקציפה בת חצי ליטר, המלאה עד גדותיה. בנתיים נרגע מהלחץ והמתח שהיו מנת חלקו בימים האחרונים ובעיקר בשעות האחרונות. כשנוכח שאין מעקב אחריו יצא לבית קפה סמוך, ניגש לעמדת מחשב והעפץ מבט זהיר לצדדים תוך שהוא צועד בנחת כדי לא לעורר חשד. הוא כתב שימחוק את האימייל מיד לאחר ששליחתו תתבצע בהצלחה.

"כל הכבוד לאביך", קרא ארז בהתרגשות, "הביצוע היה מושלם ויכולת האילתור המיידית בעקבות השיבוש בתוכנית ראויה להתפעלות".

"כן, לא במקרה פירוש שם משפחתנו הוא גור זאבים. הזאבים ידועים כעצמאיים, שומרי אמונים, ותמיד נכונים לסיוע הדדי והגנה הדדית באופן יוצא דופן".

"וכל הכבוד גם לאלון", הוספתי, "שהתכנון המדויק והמושלם איפשר את ההצלחה, למרות התקלות שבדרך".

ואז חשבתי לעצמי: 'כמובן, אחרי שהכל הסתיים בהצלחה אפשר לייחס את ההצלחה למתכנן, אבל באותה מידה המבצע המסובך הזה היה יכול להיכשל ובגדול. אם כן, למי אז היו מייחסים את הכישלון?'

אלון חיך במבוכה לנוכח מבטי ההערכה. היה זה החיוך הראשון שלו אחרי יום מתוח ומורט עצבים שכזה. כולנו יכולנו סוף סוף לנשום לרווחה. הסכנה חלפה וגם הידע החלקי שהספיק טריקסטר לשאוב מדניאל למטרת שליטה ע"י כוחות רוחניים ירד יחד עימו אל השאול והוא לא יוכל להזיק יותר.

תובנה חשובה התיישבה לה לפתע בראשי. הרי גם אנחנו, חברי המשלחת, כמו שבטי ישראל אמורים לפעול בשיתוף פעולה מתוך אחדות כדי למגר את האויבים ולשמור על קיומנו. בזמן שממלכת ישראל היתה מאוחדת עד סוף ימי שלמה כל שבט תרם מכישוריו ומיומנותיו למאמץ המלחמתי וההגנתי, והם התמודדו ביחד למען הכלל. מי בחרב ומי בתפילה, מי בעבודת השדה ומי בתכנון אסטרטגיות לחימה, מי בהנהגה ומי בעבודת הקודש במקדש.

במחשבה שניה הבנתי שכולם אכן עזרו במבצע. ארז ניהל את הצד המבצעי. אלון היה אחראי על התיכנון. אלה דאגה להשרות אורה רגועה בתוך המתח והדאגות בהם היו שריונים כולם, ד"ר אפלבוים דאג לכך שהמבצע לא יחרוג מגבולות המותר. צאלה עברה בין כולם וחילקה כוסות תה ואגוזים ושקדים, במיוחד לאחראים, ששכחו לאכול ולשתות. אני ניסיתי להצחיק את החבורה, אבל בלי הצלחה. דניאל גייס את אביו לביצוע המשימה, ופרופ' אוליב, טוב, הוא... בדק מדי כמה דקות במצפן שלו וחישב חישובים שונים של מרחק וזמן הגעה ועוד פרטים טכניים נחוצים כדי לעודד את כולנו.

*

"הגיע אליך אימיל", אמר לי אלון ברגע שנכנסתי לחדר, דקה אחריו.

"כן?" התפלאתי, "למה דווקא דרךך?"

"כי כנראה נתת את כתובת האימייל שלי לפני שיצאנו למסע לחברה שלך".

"אה, נכון, נזכרתי, נתתי לאילנית".

"זהו, אז זה ממנה", ענה לי, "יותר נכון היא עשתה העברה לאימייל שקיבלה שמזמין את חברי הגרעין שלכם למפגש בקיבוץ רעים".

ניגשתי למחשבו וקראתי את תוכן האימייל. לפי תאריך המפגש אאלץ להפסיד אותו, כי לא נחזור עד אז. האימייל שאילנית העבירה לי היה מיומרי, המדריך לשעבר של הגרעין. לפתע עלה בדעתי שאוכל לשאול את יורמי מה האמת לגבי ה"אחוזים" ואיך באמת השתחררתי מכך.

התיישבתי והעתקתי את כתובת האימייל של יורמי וכתבתי לו על תמיהותי. יש סיכוי שהוא שכח מכל העניין הזה, חשבתי לעצמי. עברו כבר יותר מ-15 שנים מאז. קיוויתי שתשובה תגיע בקרוב.

הספקתי כבר לשכוח מהעניין כשאלון הודיע לי שיש תשובה. יורמי כתב כך: "אהלן. את שואלת על דברים שקרו מזמן ואני כבר לא זוכר הרבה. דבר אחד אני בטוח. לשחרר את ראובן מהאחוזים לא

היה ניתן. הצבא רצה להוציא מהנח"ל אנשים לתפקידים פיקודיים וקריביים, מתוך אלה ש'בזבזו' חלק משנות השרות בקיבוץ. עליהם הצבא לא היה מוותר בשום אופן. לגבייך, הבת שנשלחה לקורס חובשים, יכלו להיות יותר לארג'ים. זה היה פחות חשוב להם, לכן כאן ההשתדלות שלי הועילה. מחכים לך במפגש ברעים. ביי."

התשובה הקצרה והממצה הונחתה בפני כמו גל ענק שניתך בפניו של השוחה בים בלי הכנה מצידי. אז כל הזמן לא הבנתי את הדברים נכון בגלל שלא ידעתי מספיק על ההעדפות של הצבא. לפתע התברר לי שרק ע"י תפקידים גבריים, אם בצבא ואם בקיבוץ, ניתן לממש את ערכי הציונות. זה מה שהמערכת השלטונית מאפשרת. הרגשתי מאוכזבת. גוש החל לחסום את גרוני. "אז בעצם אני לא אשמה בכלל במותו של ראובן," אמרתי בקול את מחשבותי. הקול שלי נשמע לי מוזר. "אני לא אשמה," חזרתי ואמרתי בקול נשנק. "מה את בוכה?" לא הבין אלון, "מה זה כל כך משונה? את ממש טמבלית," מלמל לעצמו. דבריו רק גרמו לחיזוק הרושם המטלטל של הדברים, וזרם הדמעות התגבר בלי שליטה.

*

תקופת המסע של משלחת המחקר שלנו עמדה להסתיים ונעשו הכנות לקראת החזרה ארצה. אלון זירז אותי להתחיל את מלאכת האריזה ובנתיים אמר כמתנצל: "שמעתי את צאלה מדברת איתך בקשר לדניאל. אני רק רוצה שתקחי בחשבון שהוא בעצם גרמני במוצאו, לפחות מצד אמו, ואת הרי כל כך קשורה לעם ישראל, מחוברת למטרות העם ושואפת לתרום לאחדות שלו. איך זה מסתדר לך עם התנתקות מהעם? תחשבי על זה שזוגות כאלה מאוד סובלים, כי בארץ יש רגישות לגבי גרמנים בעקבות השואה". לא ידעתי מה לענות ורק מלמלתי משהו חסר מובן. המשכתי לאסוף את חפצי לתוך התיקים תוך כדי חשיבה על הדברים ולפתע עצרתי לרגע. "אולי... יש לו קשר גנטי ליהודים, אולי מצד האבא?" קיויתי, "לפי איך שאביו מיהר לבוא לעזרתנו ופעל בתעוזה תוך סיכון עצמי למען אחרים - יש סיכוי שיש לו שייכות לעם ישראל". "אז בואי נבדוק בגוגל את מקור שם המשפחה לוונטל," הציע. אלון תיקתק במהירות את החיפוש, העלה את האתר המתאים, דיפדף ומצא. "זהו שם משפחה יהודי אשכנזי שמשמעותו בגרמנית 'עמק אריות'... אז אולי זה מסביר את משיכתו המיוחדת לחפצי אומנות עתיקים בצורת אריות...". גיחך. עצרתי באחת את דחיסת חפצי לתוך התרמיל ובהיתי באלון. הבדיחה על האריות לא עניינה אותי, הייתי רק מופתעת מהתגלית. "מה את זורחת כל כך?" מיהר אלון לקרקע אותי. "אני, אָה, שמחה לדעת שאביו היה יהודי מצד אביו, כך שסבו לא היה בצבא הנאצי בזמן השואה, כמו שכל הזמן היית בטוח. כנראה סבו היגר לאירלנד עם עליית השלטון הנאצי". החלטתי שאני חייבת לדבר עם דניאל ולהתנצל בפניו על שהתייחסנו אליו כאל נאצי, בעיקר אלון, בעוד סבו היה כנראה יהודי, ויצאתי בחופזה. "הי, תסיימי עם האריזה!", קרא אחרי אלון, "עוד מעט זזים. אני לא הולך לעשות לך את העבודה!" "יש עוד זמן, אל תדאג," עניתי אל מאחורי גבי ומיהרתי לחדרו של דניאל.

*

דניאל היה עסוק באריזת חפציו. לא חיכיתי שיתשוב ויפנה אלי את פניו ואמרתי בהתלהבות: "בעצם, אם שמך לוונטל כנראה שסבך מצד אביו היה יהודי". "לא. לא ידוע לי שסבי היה יהודי...". "הוא הפטיר מעבר לגב. אָה, לא...?" גימגמתי מופתעת. "השם המקורי שלי הוא לוֹנְאֵל, שפירושו בארית 'גור זאב'. כשחייתי בישראל כמה שנים, בזמן לימודי, שניתי לשם פחות שונה". "בכל אופן," מיהרתי להוסיף כדי לא לצאת טיפשה, "בוודאי שהוא לא היה נאצי!" "הוא הסתובב במין הילוך איטי, הסתכל בי במבט מוזר ואז אמר לאיטו: 'סבי מצד אימי דווקא כן היה נאצי'".

נאלמתי דום. רק פתחתי וסגרתי את פי ולא הצלחתי להוציא מילה. "את נראית מאוכזבת," הוא נעץ בי מבט נוקב. "לא, לא...". גימגמתי כמו מכונית שירדה לשולי הכביש ומנסה לא להתהפך על המהמורות בצדי הדרך, "רק שחשבתי..."

הוא חייך. "אני חייב להרגיע אותך. הוא היה נאצי רק עד שנת 1934, אבל אז שינה את דעתו". "מה, למה?" לא מצאתי דבר טוב יותר להגיד. "סבי היה איש צבא גרמני. בתחילה הוא היה בעד הנאצים, כי התנגד למגבלות שהוטלו על גרמניה בהסכם ורסאי. אבל כשהיטלר הפך למפקד הצבא והדיח מפקדים ע"י שערוריות מפורקות,

שינה סבי את דעתו. סבי רחש הערכה עמוקה ליהודי גרמניה. הוא התנגד לחוקי נירנברג, המגבילים ומשפילים את היהודים, וחש בושה גדולה עקב ליל הבדולח. היהודים היו עבורו רופאים, משוררים ואינטלקטואלים מכובדים. הוא זועזע מאוד מפשעי המלחמה שראה, אותם ביצעו הגרמנים ברוסיה ובמיוחד ביחס ליהודים. כל זה המריץ אותו לפעול נגד היטלר".

"הוא פעל נגד היטלר?!" הופתעתי.

"כן, הוא עשה כמה ניסיונות מתוחכמים ומסוכנים להתנקש בחיי היטלר, ביחד עם מתנגדים גרמנים נוספים, אבל לא הצליח. הוא נתפס והוצא להורג עם שותפיו. למרות זאת הוא לא התחרט על מלחמתו נגד היטלר. לדעתו היטלר לא היה רק הוא אויבו הגדול ביותר של העולם כולו, אלא גם אויבה הגדול ביותר של גרמניה".

התרגשתי כל כך למשמע דבריו עד שדמעות צצו בעיני. "אז אתה בעצם ממשיך דרכו של סבך", אמרתי בקול רועד, "גם אתה נלחם נגד ארגון הרסני, שממשיך את דרכם של הנאצים".

"סבי היה מוכן להקריב את חייו למען אמונתו", אמר, "ואילו אני..."
"לאחרונה הבנתי עקרון חשוב בקשר לזה", אמרתי לו, "לפעמים מה שיותר חשוב מלמסור את החיים למען מטרה שמאמינים בה – זה להישאר בחיים ולפעול למען מטרה זו".

"כן, נכון", אמר והוסיף, "רק חבל שבגרמניה לא מעריכים מספיק את לוחמי ההתנגדות".
"אנחנו בישראל בוודאי מעריכים אותם!" הצהרתי בשם כל העם היהודי, משוכנעת שזה אכן כך, "אנחנו מעריכים את המאמץ הרב והסיכון הגדול שהוא לקח על עצמו בניסיונות ההתנקשות וכמובן את העובדה שנאלץ להקריב את חייו לשם כך. בעצם, אפשר לומר שסבך היה 'חסידי אומות העולם', למרות שבפעול לא הצליח להציל יהודים".

הוא חייך בהכרת תודה. אח"כ התכופף אל רגלו ומתוך 'גרם כספת' שהיתה צמודה לקרסול רגלו שלף תמונה. נוכחתי שלא רק אני מטמינה תמונות היקרות לי בנרתיק שכזה.

"אלו סבי וסבתי", אמר והיה נדמה לי שפעם ראשונה אני מזהה רעד בקולו. גם ידו שאחזה בתמונה רעדה.

"ומה היה עם סבתך לאחר שהבינו שבעלה היה קשור לניסיון ההתנקשות?"
"לאחר שהתגלה תפקידו בקשר נעצרה סבתי. אימי ואחותה, הבנות, שהיו אז ילדות, נשלחו לפנימיה ע"י המפלגה ושם גדלו. לא רק את עצמו הוא הקריב אלא גם את משפחתו".

"כן, אבל בזכות זה אתה גדלת על ברכי האמונה שאדם צריך להקריב למען אמונתו. זה מה שנתן לך את הכוחות לעשות את השינוי הזה בעצמך במהלך המסע".

הרהרתי רגע ואז הוספתי: "גם סבא וסבתא שלי חיו חיי קושי וסבל, אבל היתה להם תחושת שליחות וסיפוק מכך וזה עבר אלינו, הצאצאים, וגם אנחנו הפנמנו את המסר החשוב הזה".

לפתע התכרכמו פני. "אני... רק חושבת מה היה קורה לולי הייתי מספיקה לעצור את אלון כשהידק את אולרו לצווארך...", נבהלתי.

"קיריתי", גיחך, "אחייך הוא אומנם הייטקיסט מצליח, אבל בתחום ההגנה העצמית אין לו הרבה ניסיון. יכולתי להעיף אותו בבעיטת קרטה ממוקדת והוא היה נוחת הרחק ממני, היישר על גולגלתו. רק שלא רציתי לצער אותך... או שזה לא היה מצטער אותך?" הוא חייך חיוך אלכסוני, רב משמעות.
"לא, לא, ודאי שלא רציתי שיקרה לו דבר כזה", נרעדתי, נבוכה מהשאלה הישירה. נכון שלפעמים בא לי להנחית לאלון נבוט על הראש, אבל מצד שני איכפת לי ממנו ואני גם מרגישה הכרת הטוב למסירות שלו אלי".

דניאל המשיך. "דוקא בגלל שאני, כנכדו של סבי, מבין כל כך את שנאתו של אלון לנאצים, לא רציתי לפגוע בו. קיויתי רק לרמוז לו שעליו להיות מתוחכם יותר כאשר הוא נאבק באירגוני נאצים, מתוחכם אפילו יותר מסבי, אם ברצונו להכניעם..."

פניתי לצאת ואז, בעודי אווזת בידית, הסתובבתי ושאלתי: "אז מה אתה מתכוון לעשות כשתחזור?"

"קודם כל", נאנח, "לבקר בקבר של אישתי ושם גם לבקש ממנה סליחה. למרות שזה כבר מאוחר מדי..."

"כן, כמובן. הבטתי בו. הוא נראה עצוב ובודד.

"...מה באופן כללי?" הוספתי לשאול.

"אני רוצה לארגן את המימצאים השונים. יש עוד עבודה רבה עם החומר- למיין, לבדוק, לקטלג. והעיקר להגיע למסקנות בעקבות ההשערות הארכיאולוגיות, ולהכין תערוכה במוזיאון שלנו בנושא 'בני ישראל האבודים'. אני כמובן רוצה לתת מקום גם לנושא של בני ישראל הבריטים וכן לעניין הקשר של האירים עם שבטי ישראל".

"אז אתה חוזר לחיות באנגליה, שאלתי-קבעתי.

"אני מתאר לעצמי שאתגעגע לחברי המשלחת שבישראל. נקשרנו מאוד בתקופה הזו". הוא הביט

בי והוסיף: "ובמיוחד ל..."

עצרתי את נשימתי.

"לאחרי. הוא הרי הציל את חיי ואני חייב לו הכרת הטוב גדולה. דווקא הוא, שלא חיבב אותי, בלשון המעטה, ואפילו ראה בי אויב וזר, עשה מאמץ מיוחד ושילב את כישוריו וניסיונו בתחום ההייטק כדי לחלץ אותי מהסבך שנקלעתי אליו, דבר שאפילו המוסד לא הצליח לעשות. את לא חושבת שהוא ראוי להערכה שכזו?" הוא נראה מופתע שאני לא מתרגשת כמוהו.

"גם אבי התפעל מאוד מהתוכנית המתוחכמת של אחיך. הוא ביקש ממני למסור לו תודות גם בשם סבתי, אמו של אבי, שהתרגשה מאוד מכך שאבי חיסל נאצי."

"איך זה שהיא כל כך שונאת נאצים?"

"האמת שאין לי מושג. עכשו כשאני חושב על זה היא תמיד היתה פרו-ישראלית וסלדה מנאצים."

"היא במקור מאירלנד?" לא הרפתי מהנושא.

"היא נולדה באירלנד, אבל הוריה היגרו מהונגריה לפני מלחמת העולם הראשונה."

רציתי עוד להמשיך ולהתעניין בסבתא הזו ובמוצאה, אך דניאל כבר עבר לעניין אחר.

"ומה איתך?"

התפנית בנושא השיחה תפסה אותי לא מוכנה.

"אני... אה... עוד לא החלטתי סופית. קיבלתי מילגה ללימודים ואני עוד מתלבטת."

"וגם קיבלת חשק לעוד מסעות מרתקים, נכון?" הוא צחק.

"כן. נכון, הודיתי."

"אני חושב שחשוב לעשות את מה שאוהבים. אני, למשל, אוהב אומנות, אבל במיוחד נמשכת לריקוד. בעיקר לריקודים איריים. זה היה החלום שלי. רק שאימי דירבנה אותי לפתח קריירה והמליצה לי לשלב את העניין שלי בארכיאולוגיה עם אומנות עתיקה."

הוא עשה אתנחתא קצרה. הופתעתי לשמוע ממנו דברים כאלה. עכשו אני מבינה שלא הכרתי אותו מספיק.

"אני דווקא מאמין שממקום שיש סיפוק יבוא גם שפע כלכלי. אני אומנם אוהב את עבודתי במוזיאון, אבל אני מרגיש שבריקוד אני מביא את עצמי יותר לידי ביטוי."

טון דיבורו הפך נמוך יותר וגם חולמני ורגוע, כאילו מתרפק על חלומו, וחיוך מסופק עלה על שפתיו.

"יש לי כשרון טבעי לזה ורציתי לממש את המתנה שהגעתי איתה לעולם", סיפר.

"אז למה באמת לא השתלבת בלהקה מקצועית ופיתחת קריירה בתחום הזה?"

הוא נאנח קלות. "בעיני אימי זה לא אקדמי ולא מכובד מספיק, ואני לא הייתי קשוב מספיק לעצמי. לכן אני חושב לגביר, הוא הפך פתאום ממוקד יותר, "שאת בעצם מיוחדת ושונה, אבל לכיוון החיובי. את בעלת אידאליים. את מלאת רצון ומוטיבציה לתרום, לתת מעצמך. יש לך יכולת ללכת נגד הזרם, כשצריך, וליצור מהפך. ספגת מגיל צעיר ערכים של אכפתיות ומעורבות בגורל העם, כמו שסיפרת לי פעם. ובסוף, במקום להקשיב לעצמך ולמה שמתאים לך ולהיות נאמנה לערכים שלך וליעוד שלך, את מגשימה את ציפיות המשפחה – של אח שלך בעיקר. כמו שאני הגשמת את הציפיות של אימי."

"בעצם זו הגשמת ציפיות של שרשרת הדורות שמעלי, אמרתי, "כמו שאלון בחר בתחום העסקים בעקבות מסר סמוי מהורי, כך גם אבי נשלח ללימודי מנהל עסקים וראיית חשבון בארה"ב ע"י הוריו, וסבי נשלח ע"י הוריו ללימודי מנהל עסקים באודיסה שברוסיה."

"בסופו של דבר כולנו ממשים את ציפיות הדור הקודם במקום להגשים את מה שאנחנו רוצים," אמר דניאל.

"אני בטוחה שזה נעשה מתוך דאגה לעתיד הצאצאים ולא מתוך רצון להשתרר, סגגתי עליהם. בזכות זה הפנמתי את המסר של חשיבות ההצלחה בלימודים האקדמיים."

"אצלך זה בא בגלל שאת רוצה להוכיח את עצמך, שגם את מצליחה בקריירה. אחיך יודע לפגוע עם הביקורת שלו בדיוק במקום שחשוב לך. כשהרעיונות שלך נקטלים זה מערער לך את הביטחון העצמי, וגורם לך להשקיע בלימודים כדי לקבל אישורים. את טיפוס שמעזיז ליזום רעיונות חדשניים. חבל שיחסם בתוכך הילד היצירתי, המתרגש והמתלהב."

אני בטוח ששאלת את עצמך פעמים רבות האם אני עושה את הדברים שאני רוצה לעשות. אבל התשובות נדחו מרוב עומס של שגרת החיים.

עכשו, כשיש לך שליחות, בעניין האחדות בעם ישראל, אם תחזרי ללימודים האקדמיים במקום לממש את החזון שלך, זה יהיה צעד שמאחר יותר תתחרטי עליו, אבל כבר לא תוכלי לשנות."

"אתה נשמע כמו איזה נביא זעם. למה אתה רואה את הדברים בצורה כל כך דרמטית? כאילו שבחירות לא כל כך מדויקות היום עלולות להביא בהמשך ל... אסון."

"לא אסון, אבל הפסד גדול. יש לך רעב פנימי להביא ערך לעולם, או לפחות לשפר את העולם במעט. הרי שנים חיפשת משמעות והנה מצאת. יש לך עכשו מטרה חשובה. אל תוותר עליה."

"אז אתה מציע שאני אדחה את הלימודים..."

"לא! אני חושב שאת צריכה לוותר על הלימודים ולעשות את מה שאת באמת צריכה לעשות."

"מה... למה לוותר? אולי אפשר לשלב. אולי... אה..."

הרגשתי שדוחקים אותי לקיר ומצמידים לי אקדח לרקה, ומכריחים אותי להגיע להכרעה כאן ועכשיו. זה היה קשה ומלחיץ.

"אני לא חייבת להחליט כרגע. נראה... איך שיסתדר...". היה לי חם לי והתחילתי להזיע.

"אם תתני לדברים לקרות מעצמם – יתכן שהדברים יתגלגלו לא בדרך שתצצי בהמשך".

"אני לא רוצה להחליט בפזיזות ומתוך לחץ, ניסיתי להתחמק מהכרעה.

פתאום הרגשתי כמו אז, במעבר התת קרקעי, כשהוא הצמיד סכין לצווארי. לא היה לי אוויר. רציתי שוב לבקש שירחם עלי, אבל הבנתי לפי הנחישות שלו שהפעם אין לי מה לצפות להנחות.

"ותעזבי גם את שני הדוקטורטים שאת באמצע. הלימודים האלה אולי יביאו לך כבוד, אבל יסיטו אותך מהכוון הנכון, שמתאים לך".

"אבל הלימודים האלה יובילו אותי להכנסה טובה, מעמד, ו...". ניסיתי לגייס לעזרתי את הטיעונים שאלון טען באוזני השכם והערב, "ובכלל, המשכתי, "אם אין לי תוכנית איך לבצע את שאיפותי אני עלולה להישאר קרחת מכאן מכאן. מי יודע מה המחיר שאשלם על הפזיזות שלי".

"את יכולה להצטרף למשלחות להצלת יהודים, העלה רעיונות, "ישנם אירגונים שונים בארץ ובעולם שעוסקים בזה".

שאפתי אויר מלוא ריאותי. חבל שאלה לא נמצאת כאן לעזור לי. אני בטוחה שגם היא וגם בעלה בעד המשך לימודי, והם היו מושיעים אותי מ'האלימות' הזו שמופנית כלפי. בעצם, בתוך תוכי ידעתי שהאמת שבדבריו היא האלימות שממנה אני מבוהלת, וגם אני מאמינה בדברים אלה ומסכימה איתם, למרות תחושת המחנק שאפפה אותי.

"מאוחר. אני חייבת לסיים לארוז, גימגמתי והתחלתי לסגת לעבר הדלת.

"אני מבין שאת מרגישה כאילו את צריכה לקפוץ למים, העמוקים. כן, זה מאיים, אבל אם לא תחליטי עכשיו, לא יהיה מי שיעזור לך אחר כך לקבל החלטה ולחתוך".

"אני לא יכולה, יללתי.

תמונה מפחידה צפה לפתע בראשי לפני שהספקתי לחסום אותה. אני באויר נשאבת בכוח לעבר תחתית הצוק. זה היה בקפיצה לבריכת 'גן עדן' של נחל יהודיה בטיול של ה'גרעין'. אז עדיין לא היה סולם מברזל שמוצמד לסלע היורד בקו ישר לבריכה. כשהלכנו לאורך המסלול לא ידעתי מה מחכה לנו בהמשך. מלבד לחזור לאחור הייתה רק אפשרות אחת להמשיך - בקפיצה מהצוק. הבנים עלו וקפצו ללא היסוס. כמה אפילו העזו לעלות גבוה יותר ומשם לקפוץ. צפיתי בהם באימה, מבינה שתורי הולך וקר. תהיתי מה תעשה דינה, שהייתה באותה תקופה די שמנה. והנה ראיתי שמצד אחר משלשלים אותה בחבל כשק תפוחי אדמה ענק. כשהגיע תורי התקרבותי לקצה הצוק בהססנות כמו שמכניסים את קצה הרגל למי בריכה קרים ומיד נרתעים לאחור. מקרוב זה נראה מפחיד הרבה יותר, אבל הבנתי שאין לי ברירה. אני לא מוכנה שיוירדו אותי כמו את דינה. הרגשתי שרגלי התאבנו, כאילו שותקו, ולא הצלחתי לזוז. למטה ראיתי את שאר החברה מחכים שאקפוץ כבר. לבסוף אזרתי אומץ במאמץ נפשי עז... זינקתי אל התהום! הזמן כאילו נעצר כשהייתי תלויה בין שמים למים ושניות ארוכות חלפו עד שהרגשתי את גופי נחבט במי הבריכה.

"נו, קדימה! מה את פוחדת? את בדרך כלל אמיצה, לא? תמיד העזת לקחת סיכונים," דירבן דניאל.

הרגשתי ממש עלובה וחסרת עמוד שידרה. איגרפתי את כפות ידי בניסיון לאזור אומץ כדי לשרוף את כל הגשרים מאחורי. פתחתי את פי כדי לומר את הדברים, אך שום קול לא יצא מפי. הרגשתי שאני חייבת להיות נאמנה לאמת הפנימית שלי ולדבוק בדבר שחשוב לי באמת. דחף עמוק בתוכי אמר לי להסכים עמו, אך לא הצלחתי לעשות דבר.

"תכתבי לאוניברסיטה שאת מפסיקה את הלימודים". הוא ניגש בזריזות למחשב הנייד, רשם בגוגל 'האוניברסיטה העברית', ונכנס לאתר. הוא בחר בעמוד 'ביטול הרישום', ולחץ על לשונית ה'צור קשר'. "הנה," הסיט את המסך לעברי והביט בי בציפייה החלטית.

נרתעתי. ידעתי שזה הולך להיות שינוי בלתי הפיך.

נשכתי את שפתי ואז חרקתי, כאילו מוציאה את המילים הכבדות מתוך בור עמוק: "אוקי...".

לקחתי אתנחתא, נגשתי אל המחשב והתיישבתי מולו. הקלדתי את המילים: "אני מודיעה על ביטול מועמדותי ללימודי הדוקטורט שהגשתי". הוספתי את שמי ושאר פרטי.

ידי רעדה כשכיוונתי את העכבר לכפתור ה'שלח'. לרגע הבטתי בדניאל במבט מלא תחינה ובמשנהו עזרתי עוז... לחצתי.

מתוך הערפל שאפף אותי שמעתי את קולו.

"כל הכבוד! אני ממש מעריץ אותך," דיבר בחום, "היתה לך התמודדות לא פשוטה".

"עכשיו רוצי לארוז לפני שתאלצי להסכים עם הקביעה שאת תמיד מאחרת," צחק.

חיכיתי חיוך רפה ויצאתי, ברגלים רועדות.

אחרית דבר – מה שהתגלה לי

בדרכנו לנמל התעופה בלה שאל אותנו ד"ר אפלבוים אם יש משהו שבעקבות מסענו נתחיל לעשות מעתה. אני אמרתי שיש משהו שאפסיק לעשות, לפחות לעת עתה.

"מה זה?" שאלו כולם סקרניים.

"לאכול מישמשים!" הכרזתי, "אני כבר לא יכולה לראות יותר מישמשים בכל צורה שהיא. לא יבשים ולא טריים, לא על העץ ולא למכירה בשוק, לא בסלט פירות ולא בליפתן.. ואפילו לא מתייבשים על הגג!"

ארז געה בצחוק רם ומתגלגל וכולם אחריו.

"אבל אולי אתחיל לשתות תה מדי יום. עד המסע הייתי בטוחה שתה זו שתיה של פקידי ממשלה משועממים או של מורים מותשים בהפסקות".

מה שבאמת הטריד אותי הייתה השאלה האם בעצם הצלחנו בשליחותינו? הרי לא הבאנו ארצה אנשים משרידי השבטים. בעצם, מצאנו את סולימניס ויוסף, שרק מאוחר יותר הבנו, בשילוב מה שסיפרו על המקום ממנו נמלטו, בנוסף לאופן התנהגותם המיוחד, המלא נתינה ואהבת הזולת, שהם מדגם מייצג של בני עשרת השבטים.

במהלך הטיסה מלה רצה אלון לשוחח עם ד"ר אפלבוים. הוא ביקש מאלה להתחלף איתו במקומות הישיבה לטיסה זו והיא הסכימה.

"סיפרת שבקיבוץ קיווית לעבוד ברפת ולא איפשרו לך, פנתה אלי אלה, "אז מה ניסית במקום זה?"

שמחתי להמשיך ולשתף אותה בחיפוש שלי אז וסיפרתי: "חשבתי על משהו אחר, שיתאים אולי אפילו יותר. בתיכון סיפרה לנו המורה מנור על כך שהמרצה שלה בפילוסופיה החליט לעבוד כמטאטא-רחובות כי האמין שעבודה זו תאפשר לו לשקוע במחשבות פילוסופיות. זוהי עבודה שלא דורשת ריכוז רב ואפשר לעשותה בצורה מכנית ובנתיים להעמיק בהוויות פילוסופיות על מהות החיים. לי זה לא התחבר – טיאו רחובות עם איש הגות ורוח, אבל חשבתי שאני אוכל ליישם את הרעיון כ...רועת צאן. בזמן שהכבשים מלחכות את העשב להנאתן יכול הרועה לשקוע במחשבות. האווירה הפסטורלית של הנוף, המרחבים, ריח הפריחה וקול פעיית הצאן רק תורמים להעלאת היצירתיות המחשבתית. אם מוסיפים לכך נגינה בחליל זה הופך להיות ממש מושלם. רק חבל שבנגב אין כמעט משטחי מרעה ראויים.

לו הייתי עוברת עם אילנית לייט"ב שבבקעה אולי היו מאפשרים לי לעבוד עם הצאן. לא שהיה להם צאן. באותה תקופה התמקדו שם רק בחקלאות, בעיקר מטעי תמרים ובננות, אבל אולי היו משתכנעים להוסיף גם כבשים במקום פרות. טוב, אני יודעת שאני לא מציאותית, ולכן גם המחשבות האלו נשארו בגדר משאלה שלא מומשה מעולם".

"והספר הזה, סידהרתא, בו קראת הרבה, לא הביא אותך לתובנות, לגילויים?"

"כן, נדמה לי שאפילו עברתי מסלול דומה במקצת למה שגיבור הספר עבר, רק שהוא בסוף מצא את מה שחיפש. פירוש השם סידהרתא הוא – 'מי שמצא משמעות לקיומו'. הסיפור מתאר את מסע החיפוש שלו. לאחר שנות סיגוף, שבמהלכן לא מצא מנוחה לנפשו, חזר לחיי חולין. אחרי שהתנסה בכל מנעמי החיים הגשמיים במשך עשרים שנה הוא עזב הכול ופנה להתבוננות פנימית ואז הצליח להגיע להארה.

גם אני כמוהו עברתי תמורות במסע החיפוש שלי. בתחילה נהיתי אחר התובנות שרכשתי מהמורה מנור בתפיסת האקזיסטנציאליזם, ואח"כ שיניתי כיוון ונסחפתי ללימודים האקדמיים ולמרדף אחר תארים במשך שלוש עשרה שנים, דבר שהשכיח ממני את חיפושי, ועכשו הגעתי לנקודת מפנה בה הבנתי שאני בעצם... דורכת במקום".

"נדמה לי שבתקופת המסע שלנו היתה לך הזדמנות להתבוננות פנימית, אמרה, "לגלות בתוכך, בכישוריך ובכוחותיך את הדרך המתאימה לך, ומעכשו - לפעול למען היעוד שלך!"

*

דלהי בקיץ יכולה להיות חמה ורטובה יותר מסאונה לחה. כשהגענו קידם את פנינו גשם רווי אדים. היתה לנו שעה פנויה עד שהמטוס לישראל יצא, אז יצאתי לסיבוב קטן בחוץ. המעבר החד מהמזגן הנעים שבאולם הנוסעים היוצאים אל הרחבה החיצונית המהבילה גרם לי להרגיש כבתוך סאונה רטובה ושיכנע אותי לחזור פנימה.

חמש דקות לפני השעה היעודה כבר חיכיתי במקום לעליה למטוס. הבנתי שאני חייבת הסבר לחברי המשלחת המופתעים.

"גיליתי שאם אני מתכננת להגיע עשר דקות לפני הזמן, אז או שאני מגיעה בדיוק בזמן או שאני מגיעה בזמן שתכננתי, כלומר עשר דקות קודם. זה שווה. הרי אומרים ש'מוטב לאבד זמן בחיים מלאבד את העמידה בזמנים!'"

דניאל צחק. "אז אני מבין שלא אוכל יותר להסתמך על כך שתמיד תאחרי".

*

במהלך הטיסה לישראל הרהרתי בדברים שסיפר לי דניאל. כשדייל ניגש אלינו להגיש את ארוחת הערב, ניצלתי את ההזדמנות שאלון הסיט לרגע את מבטו מהמחשב ואמרתי לו שעכשו אני יודעת בוודאות שדניאל לא נאצי ואפילו לא הוריו או סביו.

"כן", הוא הפטיר, "עכשו אני מצטער ש'רדפתי' אותו כל כך. האמת שאני עצמי לא הייתי מגזים כל כך, לולי היה מישהו שהזהיר אותי מפניו כל הזמן ודירבן אותי לעשות כל מאמץ כדי למנוע ממך כל קשר איתו בשל מוצאו".

הבטתי בו נדהמת. "מישהו הזהיר אותך? בשבילי? מי זה היה?"

הוא נגס מהלחמניה שעל המגש שלו ונאלצתי לחכות שיבלע לפני שהצליח לענות.

"תראי, אני חבר בקבוצה בפייסבוק שעוסקת בתחומים שמעניינים אותי – ג'אדג'טים וחיידושי טכנולוגיה. בקבוצה חברים אנשים שהם מבכירי ההיי-טק בארץ. אחד החברים הוא יזם המפתח תוכנת זיהוי דיבור. התוכנה משתמשת בטכנולוגיית 'ניתוח שכבות הקול' ויכולה לגלות מְעַבֵּר לתוכן גם כוונות זדון ע"י התרגשות או מתח בקול. התרשמתי ממנו מאוד, מכישרונותיו וידיעותיו. הידידות בינינו התחזקה וניהלנו מדי יום שיחות צ'אט בעזרת סקייפ. הוא סיפר לי שיש לו משרה טובה באוניברסיטה, דירה מרווחת, ואפילו פטנט שרשום על שמו ונושא רווחים נאים".

"ואיך כל זה קשור אלי?" לא הבנתי. תחושה טורדנית החלה מזדחלת לתוכי.

"הוא סיפר לי גם על עצמו קצת ואמר שכרגע אין לו קשר רציני. הוא שאל אם אני מכיר מישהי מתאימה, עם רקע אקדמי. אולי יש לי אחות או קרובה שלדעתי תתאים.

אז סיפרתי לו קצת עליך", הוא הפטיר בקלילות.

הבטתי בו המומה. הוא חצוף ומעצבן, האלון הזה. מה הוא מתערב. מי נתן לו רשות לנהל לי את החיים!?

"מה הבעיה?" הוסיף בקול מיתמם. "הוא אמר שמי שתתחתן איתו לא תאלץ לעשות עבודות מזדמנות לפרנסתה, ותוכל להשלים את לימודיה ללא הפרעות. לא ראיתי תמונה שלו, אבל הוא מתאר את עצמו כאדם בעל מעמד, אקדמאי, מוצלח ומצליח. חשבתי שכדאי לך".

זמזום עצבני החל להתגבר במוחי. "רגע, אני לא מבינה, אז איך זה קשור לנאצים?"

"סיפרתי לו שלאחרונה התיידדת עם ארכיאולוג ממוצא גרמני והוא הזהיר אותי שאדאג שאחותי לא תיפול בפח של אדם שמחפש טרף קל וקשר לא מחייב לתקופת מסעו הרחק מביתו ומארצו. ואם הוא ממוצא גרמני אז יכול להיות שהוא או אבותיו נאצים וזו סיבה נוספת שבגללה כדאי להתרחק ממנו. הוא גם ביקש ממני להדגיש לך כמה בעייתי להתעכב עם חתונה בגילך. לדעתו, כדי לזכות לקשר רציני כדאי לעשות שיקול ענייני ולחפש אדם מבוסס כלכלית ומעמדית. אני השתכנעתי מדבריו והייתי בטוח שאדם כזה ממש 'תפור' בשבילך", התלהב.

הוא לא נורמלי, אלון הזה. הוא יבחר בשבילי מה טוב לי?! אני בהלם ממנו! בדרך כלל אתה הגיוני, אבל הפעם הרחיק לכת!

הרגשתי שהכל גועש בתוכי. לא הצלחתי לאכול כלום ממה שהונח לפני.

"מה את עושה מזה עסק", מלמל. "עושה רושם שהוא אדם מיוחד ומוצלח".

"הגזמת, אלון! אתה אפילו לא יודע איך הוא נראה ואם בכלל הפרטים שסיפר על עצמו נכונים".

"את צודקת", מלמל. "אבל מהשיחות וההתכתבויות איתו התרשמתי שהוא אדם אמין. הוא מסר פרטים על עבודתו והפרויקטים שלו, אז עשיתי חיפוש בגוגל וגיליתי שזה היה מדויק. למשל, הוא סיפר שהפרויקט שלו מותאם להרבה שפות. גם לשפות עתיקות. אגב, הקול שלו נשמע לי די מוכר. אני כל הזמן מנסה להיזכר את מי הוא מזכיר לי".

"סיפרת לי שהיום אנחנו נוסעים חזרה לארץ?" ביררתי. רעיון מרושע עלה בדעתי.

"עוד לא הספקתי, למה זה משנה?"

"מצוין. תראה מה נעשה. עשר דקות לפני הנחיתה תודיע לו דרך הפייסבוק שאפשר יהיה לפגוש אותו בנמל התעופה בן גוריון".

"בסדר, אין בעיה. אם זה מה שעושה לך את ההבדל אם תרצי בו..." מלמל.

"לא זאת הנקודה!" אמרתי בתקיפות. "זה רק יעזור לי לחשוף את פרצופו של מי שתיכמן אותך כל כך בקלות!"

"איך?" הוא עוד לא הבין את תוכניתי.

"אם הוא יודיע שהוא יכול להגיע בזמן, זה סימן שהוא די קרוב אלינו, אולי אפילו נמצא איתנו במטוס..."

"רגע, את לא מתכוונת לומר שזה מישהו מהקבוצה שלנו?"

"כנראה שהאדם הזה ניסה לשנות קצת את קולו בצ'אטים איתך. חבל שאתה לא יכול להשתמש בתוכנה שלו שמגלה כוונות עפ"י מתח בקול. בכל אופן, תנסה להיזכר אם הקול שלו לא דומה לקול של... פרופ' אוליב".

הפעם היה תורו של אלון להישאר המום. הוא לא העלה על דעתו שאדם שהחשיב כמיושן ומוזר יצליח גם להרשים אותו באישיותו וידיעותיו וגם לעשות לו תרגיל מתוחכם שבו יגרום לו לפעול בשליחותו למען מטרותיו בלי שאלון יחוש בכך בכלל.

"וואלה! זה באמת מזכיר את הקול שלו." פתאום ירד לו האסימון.
"לעזאזל. בא לי לתלוש לו את התלתל האחרון שנשאר מחובר לקרחת שלו," זעם אלון ונעץ מבט רצחני לעבר מושבו של פרופ' אוליב, כמה שורות לפניו.

אחר כך קלט מה עולל לי. "אני... אָה, מצטער," גמגם. הרגשתי שהוא מבין עכשו שבטריק הזה לא רק שהשתמשו בו ועשו ממנו צחוק, אלא גם... שהוא גרם עוול לאחרים.

בהתחשב בכך שפעם ראשונה אני שומעת את המילה 'מצטער' יוצאת מפיו של אלון, לא יכולתי להגיב בעוצמה הראויה להתנהגות כזו ורק אמרתי: "בדבריי לגביו כל הזמן היה משהו מן האמת, במיוחד על כך שגרמנים בעם ישראל הם כמו מוקצה מחמת מיאוס בעקבות השואה. אבל טון דבריי, ובכלל, עצם ההתערבות הבוטת, היו בלתי נסבלים".

אלון קיבל את הביקורת בהבנה. הוא שתק לרגע ואז אמר: "תגידי ניתי, מה עם הבחור ההוא מהגרעין, רמי, שהזכרת אותו כמה פעמים. נראה לי שהוא היחיד שיש לך איתו שפה משותפת, ושגם מוטרד משאלות החיים שחשובות לך כל כך. סיפרת שהוא טיפוס מתבונן, ושהרגשת ששיחות עמוקות מעניינות אותו".

חייכתי. "הפעם יש טעם בדברייך, אלון." חשבתי לרגע ואז הוספתי: "כשסיפרתי לרמי שאני יוצאת למסע הוא התעניין ואפילו רצה גם להשתתף, אבל זה היה כבר מאוחר מדי ובכל מקרה לא מעשי. הוא אמר שהוא מחכה כבר שאחזור ואספר לו על התובנות שאגלה במסע, לא רק הארכיאולוגיות והאנתרופולוגיות. תהיה לו הפתעה," הוספתי, "הוא לא תיאר לעצמו איזה הרפתקאות יעברו עלינו. יהיה לו מעניין לשמוע איך פיענחנו את הרמזים והיחידות שהשאירו בעבר הרחוק בני השבטים בשבילנו".

"וזהו?" שאל.

"אני גם רוצה לספר לו שלא תיארתי לעצמי לאיזה תובנות חשובות אחשף. בסופו של דבר, הדרך שעברתי, תרתי משמע, גילתה לי תעלומות ובעיקר פתרה לי שאלות שהיו לי מזמן. שאלות שגם הוא שאל את עצמו".

אלון היה מרוצה שהרעיון האחרון שלו התקבל בברכה. אחר כך ניגש במרץ למחשבו ואצבעותיו החלו לרוץ על המקלדת באגרסיביות. אולי ניסה ליצור קשר עם 'דידו' לעט (לצאט) וללמד אותו לקח או לפחות לרמוז לו בציניות שחשף את מניעיו ושהוא לא מתכוון שוב לשתף איתו פעולה.

*

חזרתי גם אני לעסקי (כלומר לספרי הרמן הסה). השורה בספר שתפסה את עיני היתה: 'חיייו של כל אדם הם מסע אל עצמו, ניסיון למצוא דרך, רמז למשעול. מעולם לא היה האדם שלם עם עצמו בתכלית השלמות, אף-על-פי-כן כל אחד שואף לכך'¹¹. שקעתי במחשבות על משמעותה ובנתיים, בלי משים, נעצמו עיני ונרדמתי.

כיס אויר שזעזע את המטוס העיר אותי בבהלה. המטוס שצנח מטה בפתאומיות טלטל חזק את כל הנוסעים וגם אותי. לרגע לא הבנתי איפה אני. החלום שזה עתה התעוררתי ממנו היה כל כך חי ומוחשי, שהרגשתי כאילו נלקחתי הרגע מהמציאות האמיתית לעולם אחר.

בחלום עמדתי בעמק וראיתי הרחק ממני טירה שחורה הניצבת בראש גבעה, בסביבה הררית מבודדת הצופה על הנוף שסביב. עדיין היה לילה, אך הטירה נראתה בבירור לאור הירח העגול שזרח מעליה כפנס רחוב עצום. חומה גבוהה תחמה את המבצר מכל צדדיו. בחומה הצפונית, אשר נמצאת מעל למצוק תלול ביותר, היה מגדל אחד עגול, שהיווה נקודת תצפית טובה. השער אל כל המתחם היה עשוי מברזל ובו דלתות עץ גדולות ועבות. משני צידי השער ניצבו שני מגדלי שמירה מרשימים, עגולים, בהם ניצבו תצפיתנים. ממש כמו במבצר הארמון בשומרון, חשבתי בחלום.

שלט עץ גדול ליד השביל הרחב שהוביל לממלכה הודיע באותיות של קידוש לבנה: 'סמריה'. הבנתי, בחלום, שזוהי עירם של בני אפרים, גולי העיר שומרון, בירת ממלכת ישראל. לפי צורת הטיירה, מראה המרשים ביופיו מחד והעוצמתי מאידך, הסקתי שזהו ארמון מבוצר של בני האצולה משומרון, ששימש גם כמרכז צבאי ושילטוני, ומתוכו הגנו ודאגו לשאר בני השבטים שגלו עימם. דמדומי בוקר ראשונים החלו בוקעים ואור סגול צבע את השמיים. כל האופק נמרח בצבעים עזים של כתום, כחול ואדום, ולאורו החלש של השחר העולה נראו דלתות השער הכבדות נפתחות ונחיל של סוסים עם רוכביהם יצא בעדן ונע במהירות רבה לאורך ערוץ הנחל על רקע רכסי ההרים הנישאים.

קולות חזקים של פרסות סוסים דוהרים נשמעו הולכים וקרבים. הקבוצה התקדמה כגוש אחיד והם נראו מרחוק כמו יצור המורכב מפרקים קטנטנים ורבים, ושובל אבק מזדנב מאחוריו כמו זנב עבה. הבחנתי שהרוכבים לבושים בגליונות, ראשיהם חבושים טורבנים ועל כתפם תלויות קשתות.

¹¹ מתוך הספר 'זאב הערבה' – של הרמן הסה

בראשם רכב אדם צעיר גבה-קומה הנושא בידו דגל שחור, שעליו מצוירים שור ופירמידות, אשר התנופף בעוז. כשהתקרבה הקבוצה ידעתי שאני מכירה את מנהיג הקבוצה, רק שלא הצלחתי מיד להיזכר מיהו. כשחלפו הרוכבים על פני וראיתי את עיניו השחורות, בעלות המבע העז והרך כאחד, מבט של אוהב אדם הנחוש לבוא לעזרת הנזקקים, הבנתי שזהו סולימניש. מאחוריו היה אדם נוסף, שצבע עורו שחום ולו הבעה של נחישות. הוא אחז בדגלון ועליו כתוב באותיות גדולות: "למגידו". שיערתי, בחלום, שזהו יוסף.

מקרוב ראיתי שלכל רוכב יש משהו על הראש, ממוקם בין המצח לשורשי השערות. רצועות השתלשלו משני צידי הראש. הבנתי שאלו תפילין.

ראיתי איך צבע השמים משתנה עם זריחת השמש בהילוך מהיר, באופן הזוי, מסגול לכתום. לבסוף בהקו השמים בזהב נוצץ, שהקיף בהילה זוהרת את קבוצת הרוכבים. החרבות שבידיהם נצצו בשמש וסנוורו אותי, ונראו כאבקות קסמים העומדת לחולל ניסים. המעבר בין לילה ליום והצבעים העזים ומלאי הניגודים נראו טומנים בחובם פרדוקסים ועולמות מתנגשים. כאשר השמש עלתה נשמעה תקיעת שופר חזקה ומתמשכת. ראיתי את יוסף אוחז בשופר גדול של יאק, שפייתו מצופה זהב. עיניו היו עצומות ממאמץ וכוונה. התרועה שבקעה ממנו נשמעה נלהבת ונושאת עימה בשורה וקולה הגיע למרחקים. הבנתי שהתקיעה נועדה להקהיל את העם. משני צדיו היו שני רוכבים עם קרנות ארוכות מצופות כסף, בהם תקעו גם הם בעוצמה. הכל נראה מרגש וחגיגי. הרוח השורקת נשמעה כמו שיר שמח רווי אמונה, קצב תנועת הרכיבה היה הרמוני והשמיע מנגינה של תקווה באוויר. תקווה בת שנות אלפיים שעוד לא אבדה.

לצד מנהיגי הקבוצה נראה אדם זקוף ומלא הוד, שאדרתו וזקנו הלבן מתנופפים ברוח. האדרת היתה עשויה מצד שמאל מעשרה חלקים ומצד ימין משניים. מיד הבנתי שזהו הנביא אחיה השילוני, שניבא לירבעם על פיצול הממלכות יהודה וישראל ע"י פעולה סימלית של קריעת הבגד ל-12 חלקים ונתינת עשרה חלקים לירבעם. לא יכולתי לראות את פני הנביא, אבל חשתי את העוצמה הרוחנית הקורנת ממנו.

צמוד אליו רכב לוחם בהיר פנים ובעל עינים ירוקות-בוערות שחרבו מונפת והוא נראה עשוי ללא חת. הבנתי שזהו סרימן או בשמו המעוברת – סמריהו.

לרגע התבלבלתי. איך זה יכול להיות? הרי הנביא אחיה וגולי ממלכת ישראל וממלכתם העתיקה שייכים לעבר הרחוק. סולימניש ויוסף ובני הפושטו, וגם סרימן ובני שבט הג'נג'ה הם בני דורנו, ואילו משלחתם של שבט האפרידי למגידו שייכת לעתיד. הכל נראה כפנטזיה של מציאות שעברה לפאזה אחרת, אם כי מציאותית ביותר.

לפתע שמעתי את קולו של ד"ר אפלבוים מהדהד: "דעי לך שהמסורת הקבלית מלמדת שאחיה השילוני התגלגל ברבי שמעון בר יוחאי שגילה את סודות הזוהר, כדי לתקן את עניין הקריעה והפיצול בין הממלכות בעם וכדי להביא לאיחוד העם מחדש. גם שמו רומז על איחוי בין האחים-השבטים מתוך אחוה. כתוב במדרש שאין ישראל נגאלין עד שיהיו באגודה אחת. אם כן, כעת, כשבני השבטים באים כדי להתאחד איתנו ולהתגייס לעזרתנו, זה הסימן שהגיעה עת גאולתנו. דווקא מתוך הקושי הגדול ביותר, ברגע השחור ביותר בתולדות עמנו, כאשר קמים עלינו כל אומות העולם לכלותינו,

המצוקה של עת צרה מביאה לאחדות בעם, כמו שתמיד קורה בזמנים קשים. והאחדות הזו היא שתביא את גאולתנו. כשם שאת רואה ממקומך בבקעה את איילת השחר שבקע אורה, מתוך החושך המוחלט של אישון הליל, כך תהיה גאולתן של ישראל כמו שכתוב בתלמוד- 'בתחילה קימעה קימעה, כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת'."

זיכרון החלום השאיר אותי נפעמת וכאילו הטיל אותי בפתאומיות לעולם הרגיל. חשבתי שוב על ההבנות שלי לגבי הצלחת מטרת המשלחת, כלומר אי הצלחתה בהבאת שרידי האפרידי לארץ. עכשו אחרי החלום הבנתי פתאום שהשליחות שלנו הצליחה למרות הכל. הרי בכך שחיפשנו אותם והגענו למקומם ומצאנו את הרמזים שלהם, הוכחנו שאנחנו רוצים להתאחד עמם וקיבלנו באופן עקיף מעין הבטחה שבתמורה, שכשתגיע העת, הם יגיעו בעצמם אלינו, לא רק להתאחד עמנו, אלא גם לבוא לעזרתנו, למלא את התפקיד שלהם ויחד איתנו להביא לכך שגם אנו נמלא את יעודנו, שלובי זרוע, שכם אחד, כאחים לעד.

*

נחתנו בארץ בשעת ערב, מנסים להתחבר חזרה למציאות השונה ובעצם הרגילה. דניאל הכריז שהוא מזמין את כולנו ל'מוזיאון הבריטי לאומנות עתיקה', לחזות בממצאים שלנו שיהיו מוצגים בתערוכת 'בני ישראל הבריטים'.

"כרטיסי הטיסה על חשבונך?" לא יכול אלון להיפרד מהעוקצנות שלו.
"כרטיסי הכניסה למוזיאון יהיו בחינם עבורכם," ענה דניאל ברצינות, "והרמת הכוסיית אחר כך במסעדה תהיה על חשבוני. וכן, כמעט שכחתי. תוכלו גם לראות הופעה של ריקודים אירים. בלהקה המקומית לחובבנים שאני חבר בה ישמחו שאחזור לאימונים ואשתתף בהופעה הקרובה".
פרופ' אוליב הבטיח שישלח לכל אחד את ספרו החדש, שיצא לאור בקרוב, בעקבות מסענו. "מי שירצה אוסיף לו הקדשה", הוסיף כשהוא סוקר את כולנו ומבט של ציפיה בפניו לראות אם מישהו בכלל ירצה ולבסוף השהה את מבטו עלי.

"אני מאוד אשמח," הכרזתי בהתלהבות מופרזת מעט. אלון נעץ בי את מרפקו כאומר 'אפילו מחווה מעושה לא מגיעה לו'.

"צאלה," אמר ארז, "מה איתך? את לא מתכוונת לכתוב ספר שיעסוק בצמחי המרפא של לדאק ותועלתם?"

"בוקר טוב אליהו! ודאי שתכננתי וגם התחלתי, מה חשבת?"
"אה, לא סיפרת לי," מילמל ואז התעשת ואמר: "אני הולך לקנות לעצמי ג'יפ חדש, קשוח. ג'יפ ספארי, כזה שמטפס על סלעים אנכיים, יורד מצוקים, עובר בחולות טובעניים, בבוץ עמוק וחוצה נחלים. בקיצור, רכב שאוכל הכל ולא מתרגש מכלום". העינים שלו ברקו. "הרכב הכי מדהים היום, עם יכולות שטח אדירות, זה 'סופה 3' – גאוה ישראלית, רכב-חיה שאפשר להתחרע עליו," הוא המשיך להתלהב ולהיסחף, "אחד שמספק חוויה מצואיסטית ושידפוק פיצוץ של הופעה".
צאלה נשפה בחוסר סבלנות. "נו, מה נתקעת פה כמו קוץ ב... בוא ניסע כבר הביתה, אני מתה מעייפות!"

ארז נאנח בשקט והרים את התרמילים שלהם על כתפו.
אלה ניגשה אלי כשחיוך על פניה, אחזה בשתי ידי בחמימות ואמרה: "אתם תמיד אורחים רצויים בביתנו ויש לכם הזמנה פתוחה ללא הגבלת תאריך לבוא לביקור מתי שתמצאו".
"תודה לך." אמרתי וחיבקתי אותה.

*

בפיאט הכחולה של אחי, שחיכתה לנו בחניון נמל התעופה, נהג הפעם, לשם שינוי, אלון. זה איפשר לי לשוחח איתו ללא נוכחותו המעצבנת של מחשבו. הוא מיקד את מבטו בדרך שלפניו. חשיכה רבצה על הכביש ורק אורות פנסי הרכבים ריצדו. מבעד לשמשת הרכב נראו לי הפנסים זוהרים במיוחד, כשהילה של אורות צבעוניים מקיפה אותם והם נראים כעיני ינשוף חכם גדולות ותמהות, המוקפות בזר של נוצות. גם אני תמהתי ותמיהתי הייתה האם המסע הזה השאיר בנו את חותמו ובמה. מחשבותי נקטעו כשאלון החל לדבר.

"אני מרגיש שהמפגש עם הילדאקים הידיוותיים השפיע עלי מאוד ובמיוחד הפגישה עם בני שבט האפרידי והפוני מן'ס, וההכרות עם הנהגותיהם המיוחדות".
"נכון, אבל אתה יודע מה מפליא אותי? שהיית צריך להגיע עד קצה העולם בשביל זה כשיש מסביבך אנשים נהדרים שהיית יכול להיות מושפע מהם עוד קודם. למשל ד"ר אפלבוים ואלה".
"למה צריך להגיע עד אליהם? יכולתי פשוט ללמוד מאחותי. אותך אני מכיר מאז ילדותנו, אבל משום מה לא התייחסתי לאופי האופטימי שלך, לאישיותך הנעימה ולאהבת הזולת שבך. כל זה כאילו חלף על ידי בלי לחדור פנימה. אולי בגלל שזה היה כל כך טבעי וברור, עד שהבחנתי רק בביבלול שלך."

"ואני מצידי הגעתי למסקנה שאתה צודק לגבי האיחורים שלי, אי הסדר והחולמנות. היום אני מבינה שזה לא רק מזיק לי, אלא גם פוגע ומצער אחרים. והרי החלטתי לשים דגש על נתינה לזולת".

"וואוו, זה ממש מהפך! אני מרגיש שלא אוכל להשאר בצד, בלי להשתנות גם כן!" הכריז ברגשנות שלא מצויה אצלו.

"אתה דווקא משתפר בצעדי ענק, החמאתי לו, הביקורתיות שלך מתעדנת מיום ליום. אתה כבר לא אותו בן-אדם כעוס, שיפוטי ולא חברותי. נראה לי שדי מהר כל חסרונותיך יעלמו, שלב אחר שלב, כמו שאומר הפתגם, ש... 'עד החתונה זה יעבור', 'חייכתי'.

"אני חושש שזה כבר עבר והכל כבר מוכן לחתונה, רק חסרה הכלה, ענה בטון כאילו מודאג. "אל תדאג, איך למדנו מד"ר אפלבוים: כשהכלי מוכן - השפע יורד, רק צריך אמצעי, צינור, שיעביר את השפע, אמרתי ושנינו צחקנו.

"אני רק חוששת שאצלך הקושי בויסות עומסים עלול להפריע לך בזוגיות ומשפחתיות". הוא התעלם מהערתי. "ומה איתך, 'בעלת החלומות'?" סנט בי ספק בצחוק ספק בריצנות. תחושת האחריות שלו התעוררה בעקבות הנושא.

"דונט וורי, אני כבר מסודרת, הבהלתי אותו לרגע, "אל תשכח שיש לי עוד מתקופת הגדנ"ע תעודת פלה - כלומר קלע!" הכרזתי בהתלהבות.

"אני מקווה שבתחום הזה תקלעי למטרה במקום שתיקלעי לבעיה ולצרה, הזהיר ברמיזה וטפח לי בחיבה על השכם.

"אתה כבר תדאג לי. הרי אני לא יכולה בלעדיך, אחי, אמרתי בעוקצנות מהולה בחיבה. "ואני לא יכול עליך, עם כל השטויות והבלבולים שלך, אחותי, השיב גם הוא בחיבה נסתרת, אך בתוכחה מגולה.

*

"אלון, החלטתי לספר לו על החלטתי בקשר ללימודים, "חשבתי על כך שכל אחד צריך לחפש את היעוד שלו. לכל אדם יש כנראה תפקיד שעליו לבצע, שלו הוא נועד. במסע הזה גיליתי על עצמי שהרדיפה אחרי קריירה אקדמית לא הביאה לתחושת הסיפוק הרוחני אותה חיפשתי. גיליתי דברים חשובים על השורשים שלי, של עמנו, על דרך חיים עתיקה וברורה ועל כל מה שחיפשתי כל הזמן. אז החלטתי... להתמקד בתחומים שיותר מתאימים לי, למשל, היכרות עם הדברים העמוקים הצפונים בתורת הסוד. שמעתי על ישוב בצפון בשם 'האור הגנוז', ששם מעבירים שעורים בנושאים אלה. וכמובן חשבתי להמשיך ולפעול למען האחדות בין חלקי העם, אם כי אני עוד לא יודעת איך. קראתי בספר 'להעיר את הענק שבפנים', של טוני רובינס, שאם יש לך החלטה נחושה אז ה'איך' כבר יגיע אחר כך, "מיהרתי להוסיף לפני שיעיר לי שאני כרגיל מלאת חלומות ולא מציאותית. "הגעתי לתובנה שהקבוצות המנוגדות שבעמנו נחוצות שתיהן לשלמות העם ולהצלחתו, וצריך לעזור בהתאחדותן". "ומה זה אומר לגבי הקריירה האקדמית שלך?" שאל בחשש.

"אצטרך להשלים עם העובדה שאם אני רוצה להקדיש זמן ותשומת לב לנושאים רוחניים - לא אהיה מדענית, לפחות לא בסדר גודל בינלאומי. אולי רק תוכניתנית...", אמרתי בהשלמה, מקווה שהוא לא ינסה להניע אותי מהחלטתי.

אלון נראה מוטרד. "את מתכוונת שאחרי כל מה שהשקעת בלימודים את הולכת להישאר כמעט בלי כלום?"

הרגשתי שאני חייבת לאלון וידוי קטן. "האמת היא שהעובדה שלא התמקדתי כל הזמן במקצוע מסודר, מכניס ומכובד, היתה כי הרגשתי שזו כניעה למוסכמות של לימודים אקדמאים ממוקדי מטרה במקום לעסוק במה שמעניין אותי או במחקר חשוב שלא קשור למשרה מכובדת". שאפתי אויר כאילו הרמתי עכשו משקולת של טון. "כלומר, אפשר לומר שהעדפתי את הסיפוק והריגוש על פני יציבות, ניסיתי להבהיר טוב יותר.

"תראה, הוספתי, "כל אחד יוצר בבחירות שלו את המשמעות של החיים שלו. אם אני אתן לאנשים אחרים להחליט איך אחיה את חיי, זאת גם בחירה. זאת בחירה להיות אדם מהסוג שאנשים אחרים מצפים ממני להיות".

פניו של אלון עטו הבעה נחושה ודורסנית כאומר: לא אתן לכך לקרות! לא אוותר לה! "למה את לא יכולה להיות כמו כולם!? את חייבת תמיד לחפש דרכים מוזרות ובסוף לטעות בהן?" "אני מעדיפה לנסות את דרכי ולטעות, מאשר להיסחף בדרך של 'כולם', ענית.

הוא הרבה בדברי ונראה היה שפעם ראשונה הוא גם מבין אותי. באותו רגע נראו פניו כמו יום מעונן שהתבהר לפתע והוא חיך בהשלמה וגם ב... הערכה.

המהפך ביחס שלו, ובעיקר התמיכה בי, שסוף סוף זכיתי בה, גרמו לי לתחושה של... לידה מחדש. לא הייתי מודעת כל הזמן עד כמה חסרה לי אהדה והסכמה, במיוחד ממנו, שאת דעתי אני מאוד מעריכה ומכבדת.

"ומה עם הצלת העם ממזימות ארגוני רשע שצצים חדשים לבקרים בעולם? את התפקיד הזה את משאירה לי?" צחק.

אחר כך הוא הרצין ואמר: "בעצם, הרי חיפשנו כל כך את השבטים האבודים או שהאמנו שהם אבודים. לבסוף מתברר שהם יודעים טוב מאוד איך צריך להחיות כישראלים אמיתיים ודווקא אנחנו, בני שבט יהודה שחזר מגלותו במאתים השנים האחרונות, הגרים בארץ, ממש במרכז העולם, לא יודעים מספיק כיצד עלינו לחיות ובעצם, אנחנו הוא... **השבט האבוד**".

אפילוג

שבועיים אחר כך הגיעה אלי שיחת טלפון

"אורנית?"

"כן?"

"שלום, מדברים מנתיב. יש לנו תפקיד להציע לך."

"במה מדובר?"

"יש לנו יחידה סודית, שתפקידה לאסוף מידע על יהודים בחבר העמים ולעודד את זיקתם לישראל, ליהדות ולציונות. אנחנו צריכים שליחים שיצרו איתם קשר. לפני מספר שנים שלחנו אנשים שלנו לגיאורגיה כדי לחלץ יהודים מאזורי הקרבות. הפעם מדובר ביהודים מאזרביג'אן, ליתר דיוק 'יהודי ההרים' בקווקז. אין לך מה לחשוש. לאזרביג'אן יש יחסים מצוינים עם ישראל. ובכל אופן, יהיה צורך להיעזר באמצעי תקשורת חשאיים.

לדעתנו, את מתאימה לכך ביותר. באופן כללי, נחוצים לכך אנשים עם הרבה מוטיבציה, תחושה עמוקה של שליחות ומשמעות. וגם כושר איתור והבנה פסיכולוגית."

לרגע חששתי להתחייב וניסיתי להמציא תרוץ כדי לדחות אותם בנתיים. "תראה, בדיוק קיבלתי מילגה ללימודים ונותרו רק עוד עשרה חודשים לממש אותה והתלבטתי אם..."

"השליחות היא רק לחודשיים. נכון, תאלצי לעזוב קריירה מבטיחה, לנטוש את מה שעסקת בו עד כה, אבל כך תוכלי להחליף אותה בקריירה אחרת שתואמת לשאיפותיך שלך בנתינה לזולת, באיחוד חלקי העם, ובגילוי ושימור מורשתם העלומה של נידחים מעמנו. תוכלי להגשים בכך את מה שנודעת לתת."

"איך אתם יודעים ש...?"

"עשינו עליך בירור. שמענו שהשתתפת לא מזמן במשלחת לחיפוש השבטים האבודים. אגב חלק ממשלתפי המשלחת ההיא גם יצטרפו למשלחת זו."

זו שליחות חובקת עולם שמטרתה לגשר בין ישראל ובין הקהילות היהודיות בתפוצות, להבטיח את העמקת הקשר וחיזוק הזיקה לעם ישראל". הוא דיבר בפתוס ובהתלהבות, "את אפילו תהני מעבודתך הזו ותרגישי בעלת ערך ואפילו תוכלי להשתכר יפה והעיקר, יהיה לך חיבור ליעוד שלך, התאמץ לשכנע אותי בכל יכולתו."

"נשמע מעניין. תשמע, אה... עם מי אני מדברת?"

"מ... קראי לי X."

"בסדר. אז X, אתם יודעים היכן נמצאים יהודי ההרים? איפה לחפש?"

"עדיין לא. ... בנתיים אנחנו רק בדרך לחיפוש...."

סוף

[להתראות בספר הבא: קוד האיברים בהרי הקווקז](#)

נספח

מלכי אשור כבשו במאה השביעית לפני הספירה את ממלכת ישראל. בעת העתיקה, השתמשו אימפריות כמו אשור, בבל ורומא בהגליה דו-סטרית של עמים כדי למנוע מרידות בשטחים הכבושים של ממלכתם. העמים השונים שהובאו לאזור היו זרים במקום, זרים בעיני יושבי המקום הנשארים ומנותקים מעמם - דבר המבטיח שיהיו תלויים בשלטון, וישלמו את המס המוטל עליהם.

קבוצות ממלכת ישראל נעקרו ויושבו באזורי הספר של האימפריה האשורית. במקומם הובאו אנשי הערים המורדות האחרות לשומרון, מארם נהרים ובבל.

על פי תעודות אשוריות מספר הגולים מהבירה שומרון והר אפרים, על ידי המלך סרגון, היה למעלה 27,000 נפש. ע"י שלמנר החמישי הוגלו מהשומרון 65,000 נפש, ומצפון הארץ הגלה תגלת פלאסר השלישי 13,250 נפש. תעודות נוספות מציינות שסך הכל היו בכל ההגלות של ממלכת ישראל - כמאתיים אלף נפש (מספר זה כנראה כולל את גולי עבר הירדן).

להערכת הארכיאלוג פרופ' פינקלשטיין, ממלכת ישראל הייתה ממלכה בת כ-300,000 תושבים בשיאה כך שבחישוב של סך הגולים שמתארות הכתובות האשוריות עולה כי בכל אופן רוב האוכלוסייה המקומית נשארה במקומה. מקובל גם שלא היה לאשורים אינטרס שיתר האוכלוסייה ממלכה זו תוגלה שכן רובם היו חקלאים שהאשורים היו זקוקים לכך שימשיכו לעבד את אדמתם ולהפיק את תוצריהם כדי שהרווח הכלכלי מהאזור הכבוש הזה יישמר. תשלום מס גולגולת כבד לאשורים ואילו רק האליטה החברתית שהיוו איום במרי כנגד השלטון האשורי החדש במקום הוגלתה לאשור.

אומנם הגליל והגלעד נחרבו ע"י הכובשים, אך במרכז הארץ רוב האוכלוסייה המקומית נשארה במקומה. לאשורים היה אינטרס שתושבי המקום, ימשיכו לעבד את אדמתם ולהפיק את תוצריהם בכדי שיוכלו לשלם מס, ורק ראשי העם, שהיוו איום במרי כנגד השלטון האשורי החדש במקום, הוגלו לאשור.

בתנ"ך מסופר שתושבי ממלכת ישראל הוגלו לאשור ויושבו 'בחלח ובחבור נהר גוזן וערי מדי'. החוקרים מזהים מקומות אלה בצפון סוריה ועירק של היום. אלו היו בגבולות הצפוניים של ממלכת אשור: ממלכת אשור השתרעה אז מהים במערב עד להרי כורדיסטן במזרח, ומהחידקל העליון בצפון עד לבבל בדרום.

ההגלות היו משלושה אזורים מרכזיים בכמה גלים בהפרשים של כ-שש שנים. הראשונים - תושבי עבר הירדן המזרחי - ראובן, גד וחצי שבט מנשה, ע"י שלמנאסר השלישי (הוא פול מלך אשור) בשנת 734 לפני הספירה, אחר כך תושבי הצפון - הגליל ואף השרון - נפתלי, זבולון, יששכר, אשר ודן ע"י תגלת פלאסר בשנים 727 לפנה"ס ולבסוף - שומרון והסביבה בשנת 722 לפנה"ס על ידי שלמנאסר החמישי - אפרים וחצי המנשה, בעיקר - האריסטוקרטיה של שומרון, מבירת ממלכת ישראל, וב-721 שארית יושבי שומרון ע"י בנו, סרגון השני.

הם הוגלו, לשולי ממלכת אשור - לצפון מערב, לצפון ולצפון מזרח. "אזור ראשון, דרום תורכיה, בצפון-מערב ממלכת אשור, לנהר גוזן - יובל נהר הפרת בצפון, המהווה את הפלג המערבי של נהר חבור. החוקרים מזהים את המקום אליו גלתה קבוצה זו עם תל חלאף שבסוריה היושבת על נהר, שבעבר היה שמה גוזאנה. מקום נוסף - הרא מזוהה עם חרן. כאן שכנו ארמים שהוגלו מכאן עם הכיבוש האשורי. בסוף ימי ממלכת אשור נמלטו משם השבטים לדרום הים השחור (אנטיוכיה ואסיה הקטנה) ודרך הים נפוצו הלאה (לתרמיה הקדומה שבצפון יוון).

אזור שני, דרום אררט, בצפון ממלכה אשור, "המשיך והולך את אצבעו על צפון נהר החידקל, ליד העיר זאכו בקורדיסטן, לאורך הנהר חבור, יובלו של החידקל. בעמק ישבו קודם ארמים שהוגלו משם לאחר שנכבש על ידי אשור. מלך אשור, תגלת פלאסר השלישי, מתאר את הגלית השבטים: 'העברתי אותם דרך הרים נישאים'. כנראה הכוונה להרי הטאורוס שבתורכיה. אגב, ליהודים הכורדים יוצאי העיר זאכו יש מסורת עתיקה שהם מצאצאי עשרת השבטים.

מסעות תגלת פלאסר השלישי מתועדים בתעודה אשורית "...את ארץ בית עומרי (הגליל והגלעד) ... כל תושביה עם רכושם, אל ארץ אשור הבאתי."

מקום נוסף - חלח (כָּלַח) - עיר על נהר החידקל, צפונית-מזרחית לנינווה. בספר החיצוני טוביה מסופר על אדם משבט נפתלי שחי בעיר נינוה במאה ה-7 לפנה"ס והפך שבוי ב-721 לפני הספירה בכיבוש האשורי השלישי של בית ישראל. עם כיבוש המדים עבר להרי אחמתא (חמדאן שבמדי).

עזרא השני מספר שהגולים נמלטו לארץ Arsarat. יש חוקרים הטוענים שהכוונה לאררטו (-) בארמנית זה Ayarat ולהרי לארמניה. התלמוד מספר שגולי עשרת השבטים הגיעו מעבר להרי סלוג (שלג) - המכוסים תמיד שלג מפאת גובהם. כנראה אלו הרי קורדיסטאן (לפי הזוהר 'טורי קרדו = קורדיסטן') הם 'הרי החושך' המחשיכים סביבם מפאת גובהם והרי ארמניה ('טורי מני' - בלשון התלמוד), שהגבוה שבהם הוא אררט - שם הגולים היו 'מכוסים בענן' (כדברי הגמרא). האררט אכן מכוסה קרוב לפסגתו בענן תמיד.

באמצע המאה ה-6 לפנה"ס כבש כורש את הממלכות במסופוטמיה, והגיע גם לארמניה ולאסיה הקטנה. הגולים מארמניה הועברו צפונה לגבולות ממלכתו, אל עבר רכסי הרי הקווקז, המהווים מעין חומה שמשתרעת בין הים השחור לים הכספי ומנתקים את היושבים מצפון לו. מטרות כורש הייתה להשיג שליטה על המעבר ההררי, מעבר דריאל, שידוע גם בשמו "שערי איבריה". על פי הגמרא הגולים הגיעו לאזור הממלכה הגאורגית הקדומה - איבריה (הקווקזית, להבדיל מאבריה שבספרד), הנמצאת דרומית לרכס הרי הקווקז. אבריה = ארץ העברים (Hebrew).

חלק מהגולים הועברו לצפון מזרח, אל עבר חופיו של הים הכספי, מדרום לרכס הקווקז. ישנו נהר בשם גוזן היוצא מהרי אררט אל ים הכספי. נראה שהגולים קראו למקומות החדשים, אליהם הגיעו, בשמות המקומות מהם באו כדי לזכור איך לחזור לישראל כשיתאפשר להם.

מסופר בספר עזרא השלישי, שהתחבר במאה ה-3 לפנה"ס, שעזרא הסופר, מנהיג גולי יהודה החוזרים לישראל, שלח אנשים אל מנהיג כספיא, שישלח לו משם כוהנים ולוויים לשרת בבית המקדש ההולך ונבנה. יש חוקרים הסוברים שהכוונה לאזור הים הכספי. בפי המקומיים נקראו הרי קווקז בשם קספיא. ויש עיר עוד מימי הממלכה העתיקה הנקראת כספי. אבל מסקנתם שגויה. לא יתכן שעזרא יבקש מבני עשרת השבטים כהנים ולוויים. הרי מאז שהתפצלו ממלכות יהודה וישראל, במשך מאתיים שנה עד לחורבן ממלכת ישראל, נאסר על בני ממלכת ישראל להגיע למקדש על ידי מלכיהם. העם הסתפק מאז בפולחן לעגלי הזהב שהיו בבית אל ובדן. ברור שמלאכת הקודש שבמקדש נשכחה מהם. בנוסף, הייתה בבבל עיר לוויים שנקראה כספיא והגיוני יותר שמהם יבקש עזרא עזרה בעבודת המקדש.

ואזור שלישי, לערי מדי מזרחית לחידקל, במזרח ממלכת אשור. במסמכי תגלת פלאסר מובא כי הוגלו לאזור זה 65,000 איש – ביניהם רבים מגולי שומרון, מנהיגי העם מבית המלוכה. הייתה זו הגלות המאוחרת ביותר של ממלכת ישראל.

לדעת הגמרא 'חבור זו חדייב' הנמצאת על גדת החידקל העליון, בין הרי פרס בצפון ובמזרח לנהר זאב הקטן מדרום.

בספר עזרא השני מסופר שכאשר נלקחו בשבי מהשומרון בזמן הושע המלך - שלמנסאר, מלך אשור, הוביל אותם על פני המים - מעבר ליובליו של נהר הפרת - הקבור והבליח, וכך הגיעו ל'ארץ אחרת' (אזור בבל).

בתלמוד מסופר שגולי ישראל, ובעיקר בני הרכבים, מוקפים בנהר הס(מ)בטיון שמשמעו בניו יוני 'נהר של שבת' (של אנשים שומרי שבת). נהר זאב התחתון במדי נקרא בתקופה הקדומה סבטוס שהוא פלג מזרחי של נהר החידקל ויתכן שעל שמו נקרא הסמבטיון.

בשנת 708 לפנה"ס, אחרי מסע הכיבושים של סרגון מלך אשור ברמה האירנית, הועברו הגולים לערי מדי: לעיר המדן (אחמטא) ולעיר הרו דרומית לים הכספי.

בספר עזרא נכתב שמעברו המזרחי של נהר הפרת נמלטו השבטים לארץ אחרת (או ארץ אר-סראת). הסיבה לעזיבתם, עפ"י עזרא השני, הייתה בגלל שהאזור היה מלא בעובדי אלילים, והם רצו להגיע לארץ אחרת שלא יושבה מעולם.

מאמצע המאה השביעית לפנה"ס נשלטו הגולים ע"י ה'מדים' שכבשו את האזור. ממלכת מדי השתרעה עד פחוות בקטריה (מזרח אפגניסטן) ואולי שהם העבירו את הגולים מזרחה לגבולות ממלכתם הצפוניים - לפחוות הירקניה (בדרום הים הכספי, במקום הנקרא 'השערים הכספיים').

אחרי כ-60 שנה נכבשה מדי על ידי כורש (דריווש). בשנת 524 לפנה"ס, דריווש, מלך מדי ופרס, הוסיף לממלכתו גם את אזור השבטים ההודים אשר ממערב לנהר הינדוס (בין אפגניסטן לפקיסטן, לאורך הרי סוליומן) ולשם העביר חלקים משבטי ישראל, עפ"י מדיניות ישוב אזורי הספר בממלכה ע"י תושבים מְפָנִים הממלכה. זהו אזור מושבם של שבט הדורני (שבט דן).

דריווש חילק את ממלכתו הגדולה לעשרים סטרפיות (פחוות). הסטרפיות נחלקו למחוזות ולגלילות כגון: גנדרה, בקטריה, אריה, סטוגיתיה ואחרות. אלו היו שמות המקומות בעת העתיקה.

באותה תקופה, האזור שהיום שייך לאפגניסטן, באסיה המרכזית, היה מיושב בשבטים פראים נודדים, הסקיתים (המכונים בגמרא אשכנז ואשר חלקם פנו מערבה לאירופה). מקורם של הסקיתים היה בערבות רוסיה (צפונית לים השחור) שם חיו באלף השני לפנה"ס. עם נדידת העמים ההודו-אירופיים נדדו למזרח ולדרום מזרח, לעבר קזחסטן ולטורקמניסטן, אוזבקיסטן. בהמשך נדדו דרומה לאפגניסטן. בסביבות 1500 לפנה"ס הגיע ענף אחד מהם לאזור בצפון מערב הודו וב-1000 לפנה"ס הגיע פלג אחר דרומה לאיראן (הגותים והפרסים – אלו אינם בני ערב). מהם השתלשלה ממלכת האחמנים (פרס העתיקה).

מבין הגולים, קבוצה גדולה במיוחד היא האפגנים או שבטי הפושטו - הפתנים המכנים את עצמם 'בני ישראל'. הם חיים בחבל פושטוהיסטאן, על הגבול עם פקיסטאן. הקהילה משמרת מנהגים רבים; יש להם עיר מקלט בשם גזר-גה, סמלם מגן דוד והם שומרים על ספר חוקים משלהם "ספר הפושטונוואלי", שדומה לספר ויקרא.

בכתבים אפגניים עתיקים כתוב שמוצאם משאול בן קיש מלך ישראל בן שבט בנימין. נאמר שם שלשאול היו 2 נשים משבט לוי שילדו לו את אסף ואפגנה. נכדיו של שאול פרשו מממלכת דוד, בעת הפילוג בימי רחבעם והצטרפו לממלכת ישראל. צאצאיהם היו בין הגולים לאשור. ישנה מסורת מספרת שהאפגנים הם צאצאי פיתון, כינו של יונתן בן שאול, ממנו נוצר השבט הפתאני. הפתאנים נקראים גם פושטו (שיבוש השם פיתון). גם אחד מאבותיו הקדומים של קיש (כמפורט בתנ"ך) הוא פיתון.

מסורת מוסלמית מספרת ש(נ)בוכד-נאצר, שהגלה את ממלכת יהודה לבבל, הגלה את צאצאי אפגנה מצפון מזרח מסופוטמיה (במקום גלותם מזמן אשור) למדי ולפרס. חלקם הגיעו להרי גור שבאפגניסטן. בספר סדר הדורות כתוב שהיו מבני יהודה ובנימין אשר הוגלו מעבר להרי החושך ע"י סנחריב מערי יהודה לפני חורבן ירושלים על ידי נבוכדנצר. אולי לכן רמז ירמיהו שבני יהודה יחפשו את בני אפרים ויחזירו איתם מהגלות.

ישנם רישומים היסטוריים שבהם שבטי הפתנים הגיעו בסביבות שנת 700 לפנה"ס הגיעו אל הָרָאָת (הרא), הממוקמת על דרך המשי, ואל חבל הגור שבמערב אפגניסטן (פחוות פרתיה). בסביבות שנת 400 לפנה"ס עברו לאזור ג'זני (גוזן - שוב חוזרים השמות האלו) במרכז אפגניסטן. בעקבות כיבוש אלכסנדר מוקדון באפגניסטן, בסביבות שנת 300 לפנה"ס עברו לאזור קנדהר (גנדהרה), דרומית להרי קוה-אבבה והינדו-קוש, שבמזרח אפגניסטן.

תושביו של מעבר חיבור והאזור שמדרום לו שתייכים לשבט אפרידי. מאז הגעת הפתאנים לאזורים הסמוכים למעבר התייחסו האפרידי והשינווארים האפגניים אל שטח המעבר כנחלתם וגבו מס מנוסעים שביקשו לעבור בביטחון במעבר. יש סברה שהאפרידי הם בני שבט אפרים הגולים מהשומרון. יתכן גם שחלק משבטי ישראל התערבו במשך הזמן בשבטים הנודדים האיראניים.

כמו כן, ישנם שבטים נוספים המיוחסים לבני משה ולבני הרכבים. כל משפחה או שבט ממלאים תפקיד מהותי בתוך הקהילה הכללית, כגון: הכוהנים הם משבט לוי, המסחר בידי אשר וכדומה. ישנם שבטים ששםם מזכיר את שמות שבטי ישראל: שבט הראבני מזוהה עם שבט ראובן, דפתני עם נפתלי, אשורי עם אשר, ג'משידי - מנשה, ג'אג'י (קאק'א) - גד, לאוני או ליואני - לוי וכן הלאה. כאמור, המלך הפרסי דריווש כבש במאה השישית לפני הספירה חלקים נכבדים מאפגניסטן והמשיך בדרכו להודו דרך מעבר חייבר. כבר אז ניסו השבטים הפשטוניים, מההרים הסמוכים, להתנגד בכל כוחם לצבאות הפולשים.

ברבות השנים שבטים נודדים וכיבושים שונים דחקו אותם הלאה לתוככי אסיה, לפקיסטן, לקשמיר ואח"כ לטיבט ולסין.

במאה השנייה לספירה פלשו הסאסנים (איראנים) לבאקטריה וצפון הודו. המלך שבור הראשון (הנקרא בתלמוד "שבור-מלכא) בנה שתי ערים, בישבור ונישבור (בצפון אפגניסטן ודרום אוזבקיסטן), כדי לקלוט מהגרים. מקומות אלו מוזכרים בספר מסעותיו של בנימין מטודלה כמקום הימצאם של עשרת השבטים. בספר מסעות בנימין מטודלה מסופר: "עשר יום הולכים במדברות בלא ישוב וכיבר (=חיבר) עיר גדולה מאד ושם כמו חמישים אלף מישראל ובה תלמידי חכמים ואנשים גבורים. ..ומשם שבע ימים לגזנה העיר הגדולה שעל נהר גוזן ובה כמו פ' אלף מישראל. **...ומשם כ"ח יום לערי ניסבור אשר על נהר גוזן ויש מהם אנשים בארץ שבט דן ושבט זבולון ושבט אשר ושבט נפתלי מהגלות הראשון שהגלה שלמנאסר מלך אשור. מצד אחד מקיף אותם נהר גוזן ואין עליהם עול גויים.**"

פלישת הקושנים הבריחה דרומה דרומה את יושבי בקטריה. הם דחפו את השבטים הפתאנים והפשטונים לאגן האינדוס ואחר לדרום הודו. הם נאלצו להמשיך ולנדוד עוד. חלקם הגיע הלאה לבורמה, לסין ואף ליפן.

מסורת מקומית עתיקה טוענת ששבטי הדורני מדרום אפגניסטן הם צאצאי שבט דן. הם מקפידים לשמור על יחוסם וכותבים באותיות זהב על עור איל את מגילת היוחסין שלהם. רשימה של הקהילות יהודיות שמיוחסות על ידי חוקרים מסוימים להיות צאצאי עשרת השבטים או שעל פי מסורת שרווחה אצלם מייחסות עצמן לצאצאי עשרת השבטים במרכז אסיה:

- פתאנים - אפגניסטן
- הקשמירים - פקיסטן
- בני ישראל - הודו
- בני מנשה - בהודו
- יהדות בוכרה - חלקם אף מייחס עצמו על שבט יששכר ושבט נפתלי
- יהדות אוזבקיסטן וסמרקנד
- יהודי גרוזיה ודגסטן - "היהודים ההרריים"
- יהודי קוצ'ין בהודו מייחסים עצמם לשבט אפרים

בתקופות שונות קבוצות אתניות, בכל היבשות, זוהו כצאצאים אפשריים של עשרת השבטים, בין היתר באסיה: באזרביג'אן, בכורדיסטן, וכן כאמור באפגניסטן, בקשמיר, בהודו, בבורמה, בסין וביפן. הרב אליהו אביחיל, מקים עמותת 'עמישב', הקדיש שנים רבות מחייו לחקירת מוצאם של עשרת השבטים. הוא ערך מסעות לקשמיר ושם נפגש עם היסטוריונים וחוקרים מקומיים וגילה שרידים. חוקר נוסף בימינו הוא ד"ר שחן שנסע במשך ארבע שנים למקומות נידחים בכל יבשת אסיה, עיין בכתבי יד מקוריים ומתורגמים ובמפות מתפוררות, וכן חקר את רישומיהם של מחברי היסטוריה, יוונים ורומאים, ערבים

ויהודים, בריטים, סינים ויפנים. הוא למד את עדויותיהם של תיירים ונוודים, לוחמים ומיסיונרים. את ממצאיו הוא מביא בספרו: 'אל עבר הסמבטיון' – מסע בעקבות עשרת השבטים האבודים'. מסקנותיו הן כי אכן באזורים אלה חיים מיליוני בני אדם, שלהם שרידי מנהגים של העם היהודי, למרות שחלפו 2,700 שנה מאז גלו.

מאפיינים נוספים של דמיון במנהגים בין בני הפושטו ליהודים:

שבטים אלו השתמשו בלוח שנה ירחי, שלא כמו הארים והאפגנים המשתמשים בלוח הפרסי, המבוסס על השמש. הלוח מתחיל מחודש ניסן ומסתיים בחודש אדר. בדומה ליהודים הם קוברים את מתיהם באדמה ולא שורפים את הגופות כמנהג היהודים. ישנה עיר מקלט לרוצח בשגגה, הם מקיימים את חוקת ה'יובל' על ידי חלוקה מחדש של האדמות של השבט כל עשר שנים. הם עורכים ברית מילה דווקא לשמונה ימים. טלית הנקרא אצלם ג'וי נמצא המיועד לכיסוי הראש והכתפיים. הכיסוי משמש גם כתכריך. הם עושים חופה כשהם נישאים, וקיים אצלם יבום. הם מתפללים לכיוון ירושלים ולא לכיוון מכה

במשלחות אוספים מידע גם ממחקר גנטי. לדוגמה, חוקרים בטכניון השוו דגימות דנ"א של בני השבט היהודי לפרופיל הגנטי היהודי.

גם הפלישתים הגיעו מהאיים כרתים, (וקפריסין ואיי יוון), וגם הם היו אדומי שיער. מוצא הפלישתים כמו התראקים - פריגי, חיתי מאזור אנטוליה (תורכיה). נבוכדנצר מלך בבל הגלה אותם למסופוטמיה. הם כונו שם אשקלונים או אשדודיים עד שנטעמו עם המקומיים. בני ממלכת פרס. נעשה מחקר גינאלוגי לגבי התפשטות הג'ינג'ים בעולם והתברר שאצל הג'ינג'ים ישנה נוכחות של גן ה-R1b וכך ניתן היה לעקוב אחר התפשטותם בעולם. התברר שמקור הג'ינג'ים הוא מענף מסוים של העמים ההודו-אירופים – בעיקר הסקיתים מהם התפצלו העמים האיטלקיים, הקלטים והגאלים.

שבטים הודו-אירופיים נוספים (סקיתים) פלשו מזרחה לאזור סינג'יאנג של היום בשנת 1000 לפנה"ס. אלו הם הטוכארים - שישבו ממזרח לפקיסטן של ימינו והם היו שלוחה של קלטים מרכז אירופים, האחראית לנוכחות גן ה-R1b, בין אויגורים מודרניים. באזור נמצאו מומיות 'טארים' ששערם ג'ינג'י או בהיר, בעלי מראה סלבי או סקיתי. לתושבים המוקדמים יותר באזור, שנבדקו ב-DNA, לא היה שיער אדום. כנראה שהאנשים הג'ינג'ים שמצויים באסיה הם צאצאים של אנשי המומיות מאגן טארים.

לפעמים עולה השאלה איך בורא עולם איפשר שתהיה שואה לעמו, ולא חושבים על כך שעד אז לא פרצה שום שואה, למרות שנאתם הגדולה של הגרמנים לעם ישראל, וזאת בגלל שכוח ההרס שלהן והרצון להתרחבות אימפריאליסטית ושליטה בעולם רוסן. מסופר במדרש שהקב"ה עורר אי שקט אצלם שגרם למלחמות פנימיות ביניהם, בין 300 הנסיכויות ו-365 הדוכסיות של גרמניה.

הגמרא במסכת מגילה- אמר רבי יצחק מאי דכתיב {תהילים קמ"ט} אל תתן ה' מאויי רשע זממו אל תפק. ... אמר יעקב לפני הקב"ה רבונו של עולם אל תתן לעשו הרשע תאות לבו זממו אל תפק זו גרממיה של אדם אל תוציא את הזמם מפיו, ואל תרפה את הסכסוכים הפנמיים שביניהם, שאלמלי הן (אילו לא היו מפורדים ל 300 נסיכויות) - יוצאין מחריבין כל העולם כולו.

ואמר רבי חמא בר חנינא: תלת מאה [שלוש מאות] קטירי תגא [נסיכויות] איכא [יש] בגרממיה של אדום ובכל יום יוצאים אלה נגד אלה, ונהרג אחד מהם, ונטרדים מלהעמיד מלך. רב יעקב עמדין (היעב"ץ), שחי לפני כ-250 שנה, כתב: "גרממיה", רצונו לומר 'גרמניה' היא אשכנז שלנו. וכן כתב הגאון מוילנא.

אמר לפנינו: רבונו של עולם! עשה לו זמם לעשו הרשע, כדי שלא תהא לו נחת רוח שלימה. ומה זמם עשה לו הקדוש ברוך הוא לעשו הרשע? אמר רבי חמא בר חנינא: אלו בני ברבריא ובני גירמאניאה, שאדומיים מתייראין מהם. אמרו במדרש שאדום מתיירא ממנו (מגרמניה). - ואין שתי גרמניה אלא כפי שאמרו במסכת יומא בני גומר היא גרמניה, וממנה יראים אדום.

גלי אבנים הממוקמים בנקודות מפתח במאות השנים האחרונות הם מקומות פולחן מקודשים, אך לפי השערת חוקרים ייתכן שהיו אלו סימוני מקומות קבורה. הם נמצאו בדרום רוסיה ומשויכים לעמי הערבה העתיקים יותר, הסקיתים. הם אלו שגרמו למנהג של הקמת גלי האבן להתפשט מזרחה לכיוון מונגליה, לפי כיוון נדידתם. לכן גם המונגולים מניחים מנחה לכוחות הטבע בין האבנים של גלי האבן. אלה הם גלי אבן ענקיים הפזורים ברחבי מונגוליה וטיבט, וקיימים מאז המאה ה-5 לספירה. במאות ה-7-3 לפנה"ס הייתה תקופה של נדידה והגליה מתמשכת של שבטי ישראל יחד עם נדידתם של שבטי הסקיתים לכיוון קזחסטן וטיבט, ויתכן שהגולים השאירו ציונים כאלו בהשפעתם, או השתמשו בציונים הקיימים שהיו בנקודות מפתח בדרכים החשובות.

'הציבי לך צינים שמי לך תמרורים שתי לך למסלה דרך הלכת'. פרשני התנ"ך הסבירו במה מדובר: "לדעת הדר"ק- 'תמרורים' הם סימני דרך גבוהים כמו גלי אבנים גבוהים ובולטים לעין. 'המלבי"ם מסביר לגבי 'הציבי לך ציונים' כך- 'כשסוללים דרך ושבילים, מציבים ציונים. בכל פרשת דרכים מציבים ציון (אבן בולטת) לסימן, לדעת להיכן הדרך הולכת, וכשהדרך מתקנת יותר נוטעים תמרורים שהם עצי תמרים קטנים (שתלי תמרים) מצידי הדרך מכאן ומכאן, לדעת כי בין התמרים הוא הדרך, וכשהוא מתקן עוד

יותר סוללים מסילה - כובשים את הדרך ומסדרים את האבנים שיהיה דרך ישר, שביל מוביל, לפי הסימנים ימצאו את הדרך לארץ ישראל על 'הדרך אשר הלכת' (בהלוך).

הרב שמעון צבי הורוויץ, ראש ישיבת המקובלים הירושלמית "שער השמים" היה דמות מרכזית בכל הפעילות בעד שליחת שליחים לחיפוש ומציאת עשרת השבטים. הוא ראה בשליחות זו פעולה משלימה לייסוד ישיבת "שער השמים" והפצת לימוד הקבלה בחוגי תלמידי החכמים, כשתי זרועות המקרבות את הגאולה. כדי לקיים מדרשי חז"ל שעתידין גלות יהודה ובנימין לשלוח שלוחים לעשרת השבטים ולהביאם.

במהלך כיבושיו במזרח הרגיש עצמו אלכסנדר כמלך העולם כולו, כגשר בין מזרח למערב. הוא פעל למען סינתזה תרבותית בין היוונים לבין בני עמים אחרים. לכן נישא לנסיכה סוגריאנית (מחוז בפרס העתיקה-כיום טג'יקיסטן), ואפילו ניסה לכפות על קציניו נישואין עם בנות האצולה הפרסית. חלק משכירי החרב שלו היו התראקים, שארצם היתה צפונית למקדוניה. הם נכבשו ונשלטו ע"י מוקדון, ומאוחר יותר אימצו את התרבות ההלניסטית והפכו לחלק מהעם המקדוני.

שבט הדארד שבפקיסטן חיים על גדות יובלו הצפוני של האינדוס. הם נמצאים בגילגוט, שבאזור דרדיסיסטן, צפונית לקשמיר. בתקופת הממלכה הפרסית השבט ישב לאורך מורדות נהר הסייר-דריה, בקירגיסטן. במאה ה-6 לפנה"ס חיו כמה מהשבטים הנוודים האלו, הסקא (צאצאי הסקיתים) חיו בערבה המרכזית של אסיה. כורש סיפח אותם לממלכה הפרסית. שבטי סקא נוספים הגיעו באלף הראשון לספירה לקזחסטן והם אבותיהם הקדמונים של הטטרים והמונגולים.

הלל הנשיא (בימי בית שני) קבע את חשבונות לוח השנה העברי כפי שהוא מקובל עד לימינו. מאז אין נוהגים לקדש ראשי חדשים לפי ראיית הירח, אלא לפי חשבונותיו של רבי הלל. מאז בחודש תמוז יש רק 29 יום תמיד.

בעלת הבית בגסטהאוס נקראת אמה-לה בלדקאית, שזה אימאלה בעברית.

הוכחות לזהות בין יוסף ואמחותפ (Em-kho-tep) - אדריכל הפירמידות, הרופא הראשון בהיסטוריה ויועץ לפרעה

אסטלה הרעב (כתובת על אבן באי סיהל שבאזור אסואן): "פקד את מצרים רעב כבד במשך 7 שנים. אמחותפ ייעץ למלך איך להתמודד עם הרעב שהמזון יספיק ל-7 השנים האלה לכול העם ואמחותפ פתר אותה!!!

שם מספרים שאמחותפ הוא זה שהמציא את הפירמידה הראשונה ובעקבותיו נבנו פירמידות נוספות ואותו אדם הפך להיות אגדי במצרים.

התורה על יוסף: בראשית פרק מא: יוסף נתן עצה לפרעה כיצד להתמודד בשבע שנות הרעב.

באסטלה על אמחותפ: בכתובת מצרית שמספרת על אמחותפ נרשם "הוא החכם באדם" **בתורה על יוסף:** וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל-יוֹסֵף, אֲחֵרִי הָיִידִיעַ אֱלֹהִים אוֹתְךָ אֶת-כָּל-זֹאת, אֵין-נָבוֹן וְחָכָם, כְּמוֹךָ. (בראשית מ"א ל"ט)

באסטלה על אמחותפ: היה המנהל המפקח על הארמון **בתורה על יוסף:** אֶתְּהָ תִּהְיֶה עַל-בֵּיתִי (מא' מ')

באסטלה על אמחותפ: "הראשון לפני המלך" נאמר בכתובת **בתורה על יוסף:** וְעַל-פִּיךָ יִשָּׁק כָּל-עַמִּי, רַק הַכֹּסֶא, אֶגְדֵּל מִמֶּךָ. . (מא' מ')

באסטלה על אמחותפ: הבקי בשפות זרות **בתורה על יוסף:** המדרש אומר שיוסף כששה בכלא למד את כל 71 השפות

באסטלה על אמחותפ: היה משנה למלך **בתורה על יוסף:** היה משנה למלך כמתואר בספר בראשית

באסטלה על אמחותפ: סמלו היה שור (בעבודה הזרה שעבדו אותו) **בתורה על יוסף:** בברכת משה לישראל נאמר: "וְלִיוֹסֵף אָמַר: ..כָּכֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ". זה היה סמלו בשבטים. ועוד סמלו של משיח בן יוסף הוא שור.

באסטלה על אמחותפ: המצריים, לאחר מותו של אמחותפ, עשו ממנו אליל, ובנו "מקדש" לעובדו, ששם היו "מקדשים" שוורים. המקדש נקרא "סרפיס" (Serafis).

בתורה על יוסף: בתלמוד בבלי מסכת עבודה זרה, אומרים חז"ל שהעבודה זרה של "סר-אפיס", נקראת על שם יוסף.

באסטלה על אמחותפ: לא ידוע על תולדות חייו
התורה על יוסף: לא נולד במצרים ונמכר לפוטיפר סריס פרעה

באסטלה על אמחותפ: מקום קבורתו לא ידוע וזה מפתיע כיוון שהוא אדם כל כך דגול ומפורסם, גם לא ע"י הארכיאולוגים. האגיפטולוג James Henry מצטט שיר של מצרים העתיקה, שבה המשורר מתלונן שאמחותפ, אף שהמציא של הפירמידות, לא היה לו פירמידה, וגם קברו לא נמצא.
בתורה על יוסף: ביציאת מצרים הועלו עצמותיו לכנען: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הִשְׁבִּיעַ הַשִּׁבְיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהֶעֱלִיתֶם אֶת עֲצָמוֹתַי מִזֶּה אֶתְכֶם

אמחותפ: מנהל לשעבר של המוזיאון המצרי בברלין, Dietrich Wildung, כותב של "מקדש" שנבנה לכבוד אמחותפ היה גם שם אחר: "מאסרו של יוסף" (מכאן ניתן להסיק שהמצרים לא מחקו לגמרי את שמו האמתי של אמחותפ)
יוסף: ניתן להסביר את השם "מאסרו של יוסף", שנתנו לו כבוד זה כ"פיצוי" על מה שהמצרים אסרו את יוסף.

באסטלה על אמחותפ: "הוא החכם מכל אדם".
התורה על יוסף: בראשית: וַיֹּאמֶר פֶּרְעֹה אֵל ... אֵין נָבוֹן וְחָכָם כְּמוֹךָ

באסטלה על אמחותפ: "שומר החותם המלכותי"
התורה על יוסף: בראשית: וַיִּסַּר פֶּרְעֹה אֶת טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף
היסטוריה על אמחותפ: היה נקרא "בעל הקרקעות של עמי הארץ" (ספר אבני סיני).
תיאור התורה על יוסף: וַיֹּסֶף הוּא הַשְּׁלִיט עַל הָאָרֶץ הוּא הַמְּשָׁבִיר לְכָל עַם הָאָרֶץ (בראשית מב)

היסטוריה על אמחותפ: ההיסטוריון Joshua Green, כותב, שהפיניקים גם אימצו את האלילות המצרית העתיקה לגבי אמחותפ, וישנה מסורת שהוא (אמחותפ) היה נער צעיר ונאה מאוד, ואישה אחת ניסתה להכשילו, והוא נמלט ממנה.
תיאור התורה על יוסף: כך מסופר בבראשית לט: וַיְהִי יוֹסֵף וְיָפָה תָאָר וַיְפָה מְרָאָהּ ... וַתִּשָּׂא אִשָּׁת אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף וַתֹּאמֶר ..... וַיֵּנֶס וַיֵּצֵא הַחוּצָה.

בפפירוס "Harris 1" (במוזיאון הבריטי), בטור 75: מתואר על שמי שהגיע מאיזור כנען - סוריה, שנהפך להיות דמות חשובה מאוד במלכות המצרית, ולימד (= ייעץ) לכולם בחוכמתו הגדולה. בחודש ספטמבר 2009 הארכיאולוגים גילו הרבה מטבעות ממצרים העתיקה, עשויות מאבן. ביניהן מצאו מטבעות שמצויר בהם דיוקן של מושל, וכתוב על המטבע שמו של המושל: "יוסף" ובמטבעות אחרים נכתב "סבא סבני" ("הוא שפירנס את מצרים"). באחד המטבעות מצוירים שבעה שיבולים, ובמטבע אחר מופיעה דמות של פרה. תגלית זו פורסמה לראשונה בעיתון החשוב "אל הארם" (מצרים).
במצרים העתיקה לאחר מותם של הגדולים והמלכים היו הופכים אותם לאלים ואמחותפ הפך לאל המדע והרפואה שמון ופותר בעיות בחלום, ויוסף כידוע לנו פתר חלומות במצרים. מרכז פולחנו של אל המדע והרפואה היה בעיר הקרויה על שמו "שמון", העיר יושבת על שפת תעלה היוצאת מן הנילוס(שנבנתה בימי מצרים העתיקה) הנקראת "בחר-יוסף" (נהר יוסף).
במקרא מוזכרים הצמחים המרים והרעילים - ראש ולענה. יש פסוק שמשתמש במושגים שהם מסמלים כמשל- 'פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה', שכוונתו -אם יהיה מיעוט שלילי כלשהו בעם, האחריות מוטלת על העם כולו. אם לא יזהרו ממנו הוא עלול לגרום לעם לחורבן ולגלות.

הוכחה נוספת שהאינדיאנים הם צאצאי עמי אסיה המזרחית, בקשר לשלדים של יאקים באסיה ושלדים של ביזונים באמריקה. זואולוגים מצאו שהיאק קרוב יותר לביזון מאשר לכל חבר אחר במשפחת הפרים. מאובנים של קרובי משפחה כביכול של היאק, נמצאו במזרח רוסיה, מה שרומז על דרך בה פרים דמויי יאק, אבותיהם של הביזונים המודרניים, יכלו להיכנס אל יבשת אמריקה.

שמות השבטים הגרמניים הם על שם כלי מלחמה. השם "פרנקים" נובע מהמילה "frankon", שמשמעותה חנית או כידון. הסקסונים שמם בא מהמילה "סאקס" (סכין), והלומברדים (באיטליה-רומא) שכנראה נקראו על שם ה"האלברד" (גרזן-קרב).

הנסיכה תאה-תפי נישאה למלך האירי, Eiochoaid (אמו היתה גאלית וידועה כ- the woman of Dún Guaire- כך קוראת לה הנבואה של בֶּרְכָן (אולי ברוך הסופר)). הוא שלט בו-זמנית עם Giric בן Dun-gal,

המכונה "בנו של מזל", שנקרא "אב המאמץ" ואפוטרופוס של Eiochoaid. אולי היה זה ברוך). מוצאו היה מעורב, והוא פרץ לתוך הרצף של מלכי מק-Ailpin, אולי כנישואין של איחוד פוליטי עם בעלי ברית. וכך מלכי אירלנד וסקוטלנד הם צאצאים ישירים של מלכות יהודה, עד ג'ורג' השישי. אגדה אומרת שאבן הגורל שעליה מכתירים מלכים הובאה לסקוטלנד ע"י סקו-ת'ה, בת של מלך מצרי. היא היתה בת מלך שהגיעה ממצרים, לאי ייב (Maev) ומשם לאירלנד. יב הוא אי בנהר הנילוס באזור אסואן בדרומה של מצרים. יב הייתה בירת המחוז Ta-Seti, אחד מ-42 מחוזות שהרכיבו את מצרים העתיקה מתקופת הממלכה הישנה ועד לתקופה הרומאית. בזמן הגעת הנסיכה הגיע אל אירלנד, Tera, מושב מלכי אירלנד, דמות מסתורית בשם 'עולם-פולה' שהגיע מלווה במאה וחמישים משוררים ותלמידים ויסד בית ספר לנביאים באירלנד. לפי המילים העבריות הקשורות בו נראה שהיה נביא עברי. השם ירמיהו נשאר בחלקים אלו עד היום. בצפון מערב אירלנד, מתנשאת מעל העיר סלייגו, גבעה רמה, ועליה גל אבנים הנראה למרחוק. אתר העתיק הזה, הקרוי נוק-נארי (גבעה של המלכים) ידוע בקרב האירים כקברה של המלכה הקלטית המיתולוגית מ'יב. ניתן לראות את הגלעד המסיבי של המלכה מ'יב ממרחק של עד 40 קילומטרים לכל הכיוונים. זהו מקום רב עוצמה! אמונות רבות נקשרו בו ובאגמים שמסביב לו. אלה ידועים כמקום מגוריהם של פיות ושדונים בעלי כוח מאגי. באותה תקופה שלט באירלנד מעמד אצולה רכוב על סוסים, אשר נשא חרבות, ושלט במיומנויות הטכנולוגיות ובמקורות הייצור. מדובר באוכלוסייה של פולשים שהגיעו עם חרבות ברונזה שהשתלטו על האוכלוסייה הנאוליתית באי. אין אלו קלטים, אלא בני העם הפיקטי, אשר התאפיין בשיער שחור, ובצבע עור כהה, אל מול הקלטים שהיו בהירי עור ושיער. דתם של אנשים אלה שרויה עדיין במסתורין, אך הם השאירו את חותמם בצורת מעגלי אבן וסוללות עפר גדולות הפזורים לאורכה ולרוחבה של אירלנד, ו"גאלאן" עמודי אבן גדולים ובודדים.

היחידה הבסיסית הייתה ה"שבט" או הטואט (Tuaithe) שכללה כמה אלפי אנשים. הסמכות הרוחנית של הטואט הייתה לדרואיד, מכשף השבט, אשר שימש אף כשופט, וכהיסטוריון המשמר את ההיסטוריה של השבט, בחרוזים שהועברו בעל פה מדור לדור. ידוע שהדרואידים, כהני הדת של השבט, שהיו גם מרפאים ואסטרולוגים, שמרו בקנאות על סודות הדת. הם האמינו בגילגול נשמות.

לגבי מוצא האירים הקשור לשבטי ישראל

זמן קצר אחרי הגליית בני ישראל צפונה וישובם בממלכת אררט וארץ מני (ארמניה) ע"י אשור הגיעו לאזור הגימירי. 'הגימירי יצא מתוך [ארץ] מני', אומרת כתובת אשורית וקוראת להם 'הזרע של גולים מגורשים'. כנראה שהגימירי התמזגו עם הגולים מישראל. הנביא עמוס דיבר על גולים מישראל ההולכים להרי מני (ארמניה). אבותיהם של בני אירלנד, ה'גאלי' (גלאטאי-גלעדי. הגלעד - מקום שבט דן בצפון), היו בעבר בארמניה. האשורים דיכאו אותם ולכן הם ברחו דרך חמת בסוריה הצפונית. העיר חמת הייתה ידועה אחר כך כ'דפני של אנטיוכיה' (לפי המקורות שבגמרא) ונחשבת כאחד משלושה מקומות דרכם הוגלו עשרת השבטים בהמשך.

העם הגאלי הפליג מהעיר חמת לספרד שנשלטה על ידי הפניקים יורדי הים. משם נדדו לצרפת (אזור הבסקים) ואחרי כן לאירלנד ולבריטניה. הם לא היו פניקים ואף על פי כן סגדו לאלוהיהם שנקרא 'בעל' (כמו חלק מבני ממלכת ישראל). שמותיהם היו דומים לשמות עבריים והיו להם ערכים ישראליים כמו סלידה מדמויות פולחן. גם שמות מקומם – איבריה שבארמניה, ספרד הידועה כחצי האי האיברי, ואירלנד – היברניה, מעידים על מוצאם.

עשרת השבטים באיים הפכו ל'ברית עם' (בריטים), כמו שכתוב בישיעה 'וְאַתְּנָךְ לְבְרִית עִם, לְהִקָּים אָרֶץ, לְהַנְחִיל נַחֲלוֹת שְׁמֹת'.

במאה השלישית לפני הספירה נמצא שבט ה-Hiberni (אירים). השם מזכיר את המילה Hebrew – עברים, שהגיעו לחופי גליה שבספרד (תושביה הם הבריטוניים והקלטים) מאיבריה שבארמניה. הבלשן ג'ון ריס טען כי השמות 'איבריה' עבור ספרד, ו'היברניה' עבור אירלנד קשורים למילה 'עברים'.

הישוב המבוצר היחיד באזור מושבם בספרד היה בניו בסגנון מיוחד אשר כדוגמתו נמצא רק במבנים בשומרון וברמת רחל ליד ירושלים. מכאן נובע שאנשי ה'איברי' המקוריים היו גולים (גאליים) מישראל. הם עברו מספרד לגאליה ולאיים הבריטיים.

יש השוללים את התיאוריה הזו. עפ"י מקורות עתיקים, שבטי הדנאים מההיסטוריה היוונית החלו בנדודים ימיים ברחבי הים התיכון והם תושבי אירלנד הטרומ קלטים ולסברת החוקרים הם אף מייסדי ממלכת דנמרק.

התשובה לטענה זו היא שבני דן שחיו באזור גוש דן לאורך חוף הים, ובצפון-באזור תל דן, מצפון לירקון, הוגלו ע"י ממלכת אשור ונפוצו, חלקם לאיי הים (כרתים וקפריסין, בריטניה ואירלנד) וצפונה לדניה. איתם הוגלו גם מעט מבני אפרים ומנשה, מזרע המלוכה, שנחלתחם היתה קרובה אליהם ממזרח (גזר) ומצפון (דור).

הכתובת קושרת את העם המכונה בפרסית עתיקה ובעילמית "סאקה", שהיה אחד משבטי הסקיתים, עם העם הידוע בבבלית כ"גימירי" אוקימרים. קשר זה חשוב מכיוון שהאשורים התייחסו לממלכת ישראל בכתביהם כ"בית חומרי", כפי הנראה בהתייחסות לעמרי מלך ישראל[6]. הארכאולוג אי. ריימונד קאפט הראה את הדמיון בין דמותו של המלך יהוא המופיעה על האובליסק השחור, ולבושה בעטרה בנוסח מלכי הסאקה, ובין דמותו של מלך הסאקה המופיעה בכתובת ביסותון. למרות שיהוא הדיח את בית עמרי מהשלטון הוא נזכר בכתובות אשוריות כ"הוא בן עמרי"[7].

מיקום לדאק במזרח קשמיר

סמלי הדבר שהמקום בו נהרג וינגייט עם עשרת נוסעי המטוס היה **מניפור**. המטוס שבו טס מהבסיס בבורמה חזרה להודו התרסק דווקא באזור מניפור, המקום בו נמצאו בני מנשה, בני עשרת השבטים הראשונים שנתגלו.

היה טקטיקן ונחשב לאבי לוחמת הגרילה המודרנית. כדי לממש את חזונו יזם מהלכים צבאיים בלתי-שגרתיים מבריקים ונאלץ להיחשב כמוזר לצורך כך. הוא הסביר ש"קצין בריטי אינו יכול לעשות דבר שהוא שונה, בלתי-מקובל או בלתי-צפוי". לכן אם רצונך להיות חדשן ולפעול בצורה מקורית עליך להיות מוזר. כינה את הארץ – ארץ ישראל ולא פלשתינה. במכתב ששלח לאחד מעוזריו לשעבר כתב: "לעולם איני שוכח אתכם ואת עניינכם" ובכתב ידו בעברית הוסיף את המילים "אם אשכך ירושלים – תשכח ימיני".

סיפר כיצד נהפך לתומך נלהב בציונות: "כאשר למדתי בבית-הספר, התבוננתי בגבוהה והביאו אותי ליד כך שהרגשתי כי לא-יוצלח אני, ובלתי-רצוי בעולם. כאשר הגעתי לארץ-ישראל, מצאתי שם אומה שלמה אשר התייחסו אליה באופן דומה במשך עשרות דורות, ובכל זאת, בסופו של דבר, לא הובסו בניה; הם מהווים כוח גדול בעולם, והרי הם בונים את ארצם מחדש. **חשתי כי אני שייך לעם כזה.**"¹²

¹² הציטוטים וחלק מהמידע מתוך מאמרו של גילי חסקין – אורד וינגייט – הידיד ו"הקפטיין המשוגע"

הספר הבא בסדרה - קוד האיברים בהרי הקווקז (הקמיע הסודי)

המשלחת יוצאת שוב, הפעם לחקור את הנתיב הצפוני של דרך המשי. בני שבטי הגלעד הוגלו לאזור ארמניה וגרוזיה והמשלחת מתמקדת באזור זה. המשלחת מגלה אסופת מכתבים הכתובים בקלף עתיק ובהם מגולל סיפור מסתורי. בעקבות שלבי הסיפור מתקדמת המשלחת במחקרה ובמעקבה ומגלה סודות גנוזים המובילים אותם למקומות נידחים ושוממים. הם עוברים במעברים צרים וחבויים בין הרי הקווקז הכבירים, שם מתחולל מרדף חסר סיכוי, כשבקצהו הם מוצאים מצודה נסתרת, מתוכה הגנו בני השבטים על ממלכתם מפני פלישת הברברים והטטרים מהצפון וכיבושי האימפריות מהדרום. לבסוף הם מגלים ידיעות מפתיעות שמובילות אותם לאוצרות הקבורים של הממלכה.

שלמי תודות

ראשית תודה לאחותי אורית בלזם וחברתה נורית, ספרניות בספריית 'נווה מונסון', שהעניקו לי משוב חיוני על כתב היד בשלביו המוקדמים, וכן תמכו ועודדו אותי כבר בצעדיו הראשונים של הספר ונתנו לי את הכוח להתמיד במשימה הארוכה והמורכבת הזו עד לסיומה.

תודה למורה לגאוגרפיה, גב' שושנה מיטלמן, שלמדתי אצלה בתיכון 'אליאנס', אשר עברה על כל הספר, סיפקה מידע גאוגרפי נחוץ ואף עשתה עריכה לשונית 'על הדרך'. בסיפורה על משלחת המחקר לקוטב הדרומי אליה הצטרפה שילהבה את דמיוני ואת הרצון לצאת למסעות רחוקים (גם אם רק על הנייר).

תודה לעורכת הסיפורת, מיכל קובזמן, שכיוונה והדריכה בשני סבבי חוות דעת ובכך הפכה את הספר להרבה יותר טוב.

תודה ללירון פיין, סופר ותסריטאי, מקים מועדון כתב, שהדריך אותי, ביחד עם שאר חברי המועדון, בנבכי כתיבת ספר מתח כמו ברבי-המכר הגדולים. לירון גם הכין חוות דעת על הספר, בה המליץ על שינויים ונלחם בפלאשבקים שלי מלחמת חומרה. ניסיתי לשמוע בקולו והצלחתי רק חלקית. קשה להיפרד מקטעי טקסט שנקשרת אליהם...

תודה לרחלי לביא, עורכת מ'עברי', שעברה על הפרקים הראשונים והדריכה אותי מה לעשות לגבי סיפורי הרקע והפלאשבקים, וגם הזהירה אותי לא להיסחף עם התיאורים ולהיות עם היד על הברקס.

תודה לעמיתי בעבודה, מונס שמואל, ששימש כ'בטא רידר', הראשון והעיקרי, שקרא את הספר בגירסת הטיוטה שלו מתחילתו ועד סופו, והעיר הערות חשובות לגבי העלילה ומהלך הסיפור. תודה לחברתי היקרה, עופרה גנון, שגם היא היתה בטא-רידר, והאירה את עיני בעניינים חשובים מתוך נקודת מבט של קורא.

וכן ליעל גליל, חברת מועדון כתב, מחברת ספרים, שסיכמנו להיות בטא-רידר אחת של השניה. תיקנתי על פי המלצותיה.

תודה לאיריס איתן, הבטא-רידר הרשמית שלי, שהדגישה נקודות חשובות להוסיף ולשפר. תודה לחברתי חגית גוהריאן שעיצבה את תמונת הדמות בכריכת השער. תודה לחיים שוקרון, חבר מועדון כתב, שעבר על תחילת הספר והעיר הערות בונות. תודה לערן שטרן, המנטור הוירטואלי שלי, וכן לגיל ברק ונדב כהן, שלמדתי מהם הרבה לגבי חיפוש ומציאת היעוד האישי. תובנות חשובות מדבריהם לגבי שליחות שילבתי בספר.

ואחרון חביב, תודה לבעלי, רפי, שליווה אותי לאורך המסע שלי. אומנם במסע הסיפור לא היה נוכח, אבל השתתף איתי בליבו וברוחו. ותודה גם שעבר על הספר, שימש כבוחן ומבקר, והמליץ אלו חלקים להוריד או לצמצם.

בעקבות האבודים

במשך מאות שנים רווחו שמועות כי שרידי שבט אפרים הצליחו להסתיר את אוצר ממלכתם האגדי, אולם מקום מחבואו לא נודע. כעת, שתי קבוצות השואפות לשים את ידן על מה שהציפו בני השבטים עוד לפני המאה הראשונה לספירה, מגלות כי ייתכן שטיבו של האוצר אחר משחשבו - ושהוא מסוכן... כל קבוצה מנסה לפצח את סוד האוצר והקודים בהם מוצפן מיקומו ולהקדים את השניה...

אורנית, סטודנטית לפיזיקה ופילוסופיה, מקבלת החלטה להצטרף למשלחת מחקר בעקבות השבטים האבודים בדקה ה-99. המסע לחיפוש ממלכתם האבודה של בני אפרים לוקח את חברי המשלחת לאיזורים נידחים ואקזוטיים באסיה, ולחשיפת ממצאים קדומים יוצאי דופן. יחד עם אחיה, ההייטקיסט, והפרופסור הבלשן הם מפענחים צופן בכתב עתיק, ונדהמים לגלות סדרת רמזים מוסווים, ומגיעים למקומם החבוי של גולי שומרון משבט אפרים. התגלית המרעושה מעוררת כת שטנית, המנסה להשיג את העתיקות יקרות הערך שבמבצר. ראש הכת יעשה הכול כדי שהסודות שהתגלו יגיעו לידיה. לפתע אורנית מוצאת עצמה בתוך ההרפתקה מסעירה ועתירת תהפוכות. במרדף מצמרר ועוצר נשימה שמתנהל במנהרה תת-קרקעית החבויה בין שרידי הטירה הנטושה והמסתורית היא כמעט מאבדת את האוצר. כאשר הכל נראה אבוד מתרחשת תפנית מפתיעה ובלתי צפויה שהופכת את הקערה (העתיקה) על פיה...

"בדרך לחיפוש" הוא מותחן פעולה יחד עם תעלומה היסטורית וארכיאולוגית הסוחף את הקורא למסע מרתק, המשלב גילוי אוצרות חבויים, פיענוח צפנים, מיסטיקה וגם ... מסע פנימי וחיפוש דרך. גיבורת הספר מחפשת אחרי השבטים הנעלמים ואחר חלומה למשמעות, גם יחד. עם פיענוח הסודות שנשמנו מאות רבות קודם ע"י שרידי השבטים מתגלה לה עולם מרתק. היא נחשפת למורשתם של השבטים האבודים, שאבדה לנו ביחד איתם. הגילויים האלה מטלטלים את יסודות עולמה.

זהו מסע מלא התמודדויות ורב רבדים – פיזי, רגשי ורוחני בו-זמנית. בדרך (לחיפוש השבטים) נוגעת המחברת גם בשאלות לא-פשוטות על משמעות החיים, יעוד אישי והדרך להגשמה.

גרעין הסיפור אמיתי, אך לצורך העלילה הוספו דמויות והתרחשויות ושונות דברים. העלילה מבוססת על תחקיר רחב בנושא עשרת השבטים האבודים של עם ישראל. סיפורם המיסטורי של השבטים האבודים עדיין מלהיב את הדמיון של רבים בעולם מזה אלפי שנים.

זהו ספר ראשון בסדרה על חיפוש אחר עשרת השבטים מאת נתי רבין, תוכנית מחשבים, ששירתה בנח"ל בהיאחזות בשומרון. המקום המבודד שימש לה השראה למסעות למקומות רחוקים ומסתוריים.

הספר עוסק בפיענוח רמזים הקשורים לעם ישראל בעבר הרחוק ומשולב עם ג'אדג'טים וטכנולוגיות חדשניות. רצף של סודות, צפנים מול תחבולות, ומזימות. הזמן קצוב, ההתמודדות שקולה. מי יגיע ראשון לפתרון? בדיון ומציאות משולבים בו והם מעבירים את הקורא למקומות עלומים ומלאי מיסתורין.

זהו חיפוש אחר פלג מעמנו שנעלם לפני שנים, ועדיין מורגש חסרונו בשל אופיו המיוחד. זהו גם חיפוש אחר דרך ושביל בארץ נידחת, בין צוקי הרים, מדברות שוממים ועמקים. זהו גם חיפוש אחר דרך חיים, חיפוש המאפיין את הדור הישראלי הצעיר. וזוהי גם הדרך לחיפוש כדרך חיים של האדם החושב, המתבונן, השואף.

עבור צעירים המחפשים מתגלה פנימיות ורוחניות ישראלית עתיקה מזווית מקורית ולא צפויה.